

3R

1787 Jul 8 162

[Large handwritten flourish]

34

Dv 2539

W 60/19/HHNae

$\frac{1}{2}$

Nota Lup

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
- MATHIASWEG 101 -
DUSSELDORF
V2677

605

~~Handwritten scribble~~

M E D I C A E
SYNTAXES, MEDICI-
NAM VNIVERSAM ORDINE
PVLCHERRIMO COMPLECTENTES,
EX SELECTIORIBVS MEDICIS, TAM GRAE-
cis quàm Latinis & Arabibus collecta &
concinna, per

IOANNE M IACOBVM VVECKER,
Basiliensem, Medicum,

*Summæ Humanæ Sederij Phisij Doctoris Episcopi Passauis
Bananorū anno 1562. tertio Idū Nouembrii.*

Τῆς ἱπιμελέας διδρα πῶντα γίνεται.

B A S I L E A E . M D L X I I

Cum gratia & Priuilegio Cæs. Maiest. ad decennium.

M E D I C A
S Y N T A X E S . M E D I C I

M A G I S T R I V S A M O R D I N E
P R O F E S S O R I U S C O M M O D I T A T U M
I N S E C T I O N E M E D I C I N E P R A C T I C E
I N S T I T U T I O N I S M E D I C I N E
I N S T I T U T I O N I S M E D I C I N E

I O H A N N E S M A G I S T R I V S V E C C E R A
P e d i a t r i c u s M e d i c u s

Handwritten text in cursive script, likely a signature or date.

Faint handwritten text below the stamp.

B A S I L I E N S I S M D C L X I I I

Cum gratia et privilegio Ordinis Imperialis decessimus.

ILLVSTRISSIMO PRIN-
CIP I ET DOMINO D. FRIDERICO,
COMITI PALATINO RHENI, SACRI ROMA-
NI IMPERII ARCHIDAPIFERO, ELECTORI, BAVARIAE

Duci, &c. Domino suo clementissimo, IOANNES IACOBVS VVECKER,
Basilienfis, Medicus S. D.

IHI sepe numero in summos homines, ac summis ingenijs præ-
ditos intuenti, Princeps illustrissime, non parua subit admira-
tio, quid sit, cur plures in omnibus artibus quàm in medendo,
uiri admirabiles extiterint. Nam ut omittam nunc artes istas
vulgares, nemo ignorat, quanta in obscuritate naturæ uersen-
tur, qui *Physici* uocantur: in qua tamen difficile est enumera-
re quot, quamq; multi in ea scientia excelluerint. Quam uerò
subtili in arte uersentur Geometrarum studia, quamq; recon-
dita, norunt qui eam attigerunt: eo tamen in genere ita multi perfecti homines extite-
runt, ut nemo ferè studuisse ei scientiæ uehementius uideatur, quin quod uoluerit, sit
consecutus. Quis Musicis, quis Poeticis, penitus se dedit, quin omnem illarum ar-
tium uim penè infinitam, atque materiam scientiæ, & cognitione comprehenderit. Ve-
rè mihi hoc uideor esse dicturus, ex omnibus istis, qui in liberalibus studijs sunt, doctri-
nisq; uersati, minimam copiam Poetarum egregiorum extitisse: & tamen in hoc ipso
numero, in quo perrarò exoritur aliquis excellens, si diligenter, & ex Latinorum &
Græcorum copia *conquisuerimus*: multò tamen plures Poetæ boni, quàm Medici
reperientur. Quid Iurisperitos dicam, quorum *tantus post leges XII. tabularum* ex-
titit numerus præstantissimorum, ut lus ciuile (quod quidam de Romana Rep. di-
xit) iam mole labore sua. Neque tamen illud uerè dici potest, aut plures cæteris arti-
bus inferuire, aut maiore delectatione, aut spe uberiore commoueri. Nam ut omittam
Græciam, quæ semper Medicinæ princeps esse uoluit: atq; Græcorum æmulos Ara-
bes, quorum in medendi arte industria toto terrarum orbe fuit illustris, in hac ipsa pro-
fecto ætate, totaque Europa, nulla nunquam uehementius, quàm Medicinæ studia
nunc uigent, uiguerunt. Quibus de causis, quis non iure miretur, ex omni memoria
ætatum, temporum, regionum, tam exiguum excellentium Medicorum numerum inueniri?
Quem enim summum ex ueteribus, præter Hippocratem, & Galenum, & Auicennam:
ex media ætate præter Aeginetam & Aëtium. In hac uerò nostra, & proxima, etsi in-
numerabiles propè Medici numerentur, boni tamen perquam paucissimi inueniun-
tur, quos quidem nominare facile possem, nisi inuidiosum esse putarem. Quis enim
aliud in maxima discentium multitudine, summa Doctorum copia, præstantissimis
hominum ingenijs, amplissimis propositis præmijs, esse causæ putet, nisi rei quan-
dam incredibilem magnitudinem ac difficultatem? Ut enim hæc scientia pulcherri-
ma est, atque humanæ uitæ maximè necessaria, sic est eadem omnium difficilima, &
ob id etiam longissimi & laboris & temporis, quod & Hippocrates & Galenus, duo
Medicinæ lumina testantur. Ac de longitudine quidem constat, tum ex eo, quod om-
nium ferè actionum singularium occasionem habeat præcipitem ac momentaneam,
ad quas diligenter cognoscendas, diu multumq; est laborandum: tum quod illius
materia, circa quam uersatur, & ex qua fit ipsa Medicina, uix unquam satis tota perspe-
cta esse uideatur. Quis enim tam multas & uarias hominum temperaturas, naturam
uniuersam, admirandas atque abditas naturæ effectiones, uires, proprietatesq; (quas

Præfatio

ἰατροσυμφορίας uocant) unquam satis comperta habet? cur hic suillā, bubulam ille: alius
 us caseum, alius poma, alius uinum auerfetur? cur hic concoctu etiam difficilima, fa-
 cilimè concoquat, alius in facilioribus coquendis miserè laboret? cur uni leuiore me-
 dicamento alius facilè soluat, alteri ne ualido quidem emolliri & laxari possit? Ad
 hæc cum magna ex parte Medicina experimentis rerum ad curationem utilium, ea-
 rumq; obseruatione nitatur (quod artis uetustissimum principium, auctore Gale-
 no, experientia sit) ad experientiam autem habendam longo sit usu opus, ut idem
 Galenus tertio Methodi tradit: efficitur profecto, ut longam omnino artem fieri ne-
 cesse sit. Longiorem præterea efficere solent nascentium in dies noua incognitaq;
 morborum genera: tot item remediorum uel excogitata, uel excogitanda in id ratio.
 Quis enim ante annos plus minus octoginta, eius diræ luis, quam alij Neapolita-
 num, alij Gallicum morbum appellant, naturam, causas, symptomata: quis eius
 medendi ueram rationem nouerat? Multa remediorum genera, in usus hominum
 utilissima, à nostris inuenta hac ætate sunt, antiquis illis (sicut eorum libri, resque
 ipsa docet) prorsus ignota, quod de sua etiam ætate Galenus decimoquarto Me-
 thodi scriptum reliquit. Quin & à se multa sexto Methodi medicamenta inuenta,
 nondum à quoquam in usus hominum prodita, ipsemet prædicare non dubitauit,
 quæ omnia diuturni temporis Medicam artem esse ostendunt. Difficultatem uerò
 artis huius nobilissimæ, eiusdem Galeni testimonio, colligere licet, præsertim in li-
 bro de Constitutione artis medicæ, ubi inquit: Medicum totius nature gnarum, om-
 nibusq; ijs disciplinis atque artibus ornatum esse oportere: unde fieri nequit, ut quæ
 in arte Medica præcipua sunt, deprehendi facilè possint. Cuius enim artis inuentio
 difficilis est, eius quoque theoremata difficilia esse, necesse est. Artis porro difficile-
 tatem ostendunt, cum materiæ, circa quam uersatur, inconstantia, fluxaq; natura,
 tum instrumentorum, quibus ipsa utitur, incertitudo. Utitur enim experimento &
 ratione, quorum alterum, nempe experimentum, periculosum est, alterum uerò ex
 ratione iudicium difficile, imò si quid aliud, maximam habet difficultatem. Huius
 quoque rei maximum nobis Hippocrates testimonium suis monumentis reliquit.
 Scribens enim ad Democritum Abderitem, eam nemini cuiquam mortalium, ne ipsi
 quidem eius inuentori Æsculapio, perspectam esse testatur, sic inquit: *Εγὼ μὲν γὰρ
 ἰητρικὴς ἐστὶν τέλη ἐν ἀφίγματι λαίπερ ἢ δὴ γηραλιῶ καθεστῶς ἔδλε γὰρ ὁ τῆς δι' ἐνρετῆς Ασυλη
 πί, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἐν πολλοῖς διεφώνησε κατὰ περ ἡμῖν αἱ τῶν συγγραφέων Βιβλοὶ παραδὲ
 δὴ ἄσπ.* Et Damascenus affirmat, huius sciētiae immensam esse profunditatē. Quam
 obrem mirari desinamus, quæ causa sit bonorū Medicorū paucitatis, cū ex illis rebus
 uniuersis Medicina constet, quibus in singulis elaborare permagnū est: hortemurq;
 potius homines nostros, ut animo rei magnitudinē complectantur: nec se putent uel
 Gordonij, uel alterius praxi, paucisq; mensibus, Medicos euasisse: sed ijs, quæ Hippo-
 crates primum, deinde Galenus, Medico necessaria esse statuunt, quod expetunt, se
 consequi posse confidant. Quæ cum ita sint, sæpius ac diu mecum cogitauī, quomodo
 eam breuiori aliqua facilioriq; & ad memoriam expedita uia comprehenderem,
 neque solum menti, sed etiam oculis & manibus subiicerem. Ac statim in mentem
 uenit Socratis apud Platonem in Phædro sententia, qui ait, si quem inuenerit, com-
 ponendi ac diuidendi scientia pollere, hunc se tanquam Deum sequi uelle. Quo dis-
 cto incitatus, atque incensus, feci, ut Medicinam uniuersam, quæ in Hippocratis, Ga-
 leni, aliorumq; libris passim ita dispersa atque diffusa est, ut perquam pauci ordinem
 peruidere, notareq; possint, in Tabulas & locos conijcerem atque describerem: cuius
 rei cum exigua quædam initia habere in Italia cœpisssem, ea sum ita secutus, ut unie-
 uersam medendi facultatem Deo opt. maximo auspice & duce, ad calcem perduxerim:
 quæ res non solum Medicinæ studiosis, uerum omnibus alijs mediocriter in dis-
 ciplinarum genere progressis, usui esse magno possit: ea præsertim Medicinæ pars,
 quæ

Ad Illust. Princ.

quæ singularum corporis partium naturam, uim, magnitudinem, numerum, figuram, seum, connexionem, usum docet: & ea, quæ alimentorum materiam continent, quibus sanitas conseruari, morbusq; auferri potest. Cæterum in hoc opere, ordinem Auicennæ sequi nobis magis placuit, qui solus eam ordine conscripsit. Galenus namq; Medicinam mira quadam copia & uarietate, innumeris propemodum libris, nullo certo ordine, confecit, præterquam in Arte medicinali, & libro De constitutione artis medicæ, quorum altero totam artem ordine analytico, altero definitione complexus est. Verum cum multa in eis deficient, plurima redundant, sintq; membra parum apta inter sese atque connexa, totam & uniuersam Medicinam, Auicennæ exemplo, naturæ optimæ magistræ ordinem, uiamq; secutus, quæ ex paruis quibusdam initijs maiora, & ex his maxima extremaq; componit, in Syntaxes tanquam locos digessi, eamq; non solum ex Hippocratis & Galeni, uerum etiam reliquorum Græcorum, Latinorumq; ueterum, nec non Arabum libris colligere uolui. Itaque primò Medicinæ definitione posita, eam in duas rectè partes diuisimus, in Theoricam uidelicet & Praxim, quamuis non desint, qui hanc diuisionem reprehendant, eamq; in quinque tantum partes, & non in plures neque pauciores rectè diuidi posse, existiment: tamen si quis rem diligentius consideret, has quinque ad duas reuocari posse, non dubitabit. Ex altera namq; nempe Theorica, quæ à causis sumpta est, quatuor exoriuntur partes, una uidelicet ex Materia, altera ab Efficiente, reliquæ duæ ab ipsa Forma. A Praxi uerò, usu ipso, qui à fine siue effectu sumptus est, quinta Medicinæ pars prodit, *θεραπευτική* appellata. Vnde constat, Medicinam artem in duas rectè partes à nobis tributam esse. Sed ut ad propositum reuertamur, primò Theoricam tractare incepimus, sumpto initio à *φυσιολογική* quæ res naturales, quibus corpus humanum constat, continet, ut elementa, temperamenta, humores, corporis partes, & id genus alia, quæ omnia ordine, ut in primo Schemate uidere licet, pertractauimus. Deinde ad *ὑγιαίνουσα*, quæ de rebus non naturalibus agit, ut aere, cibo & potu, peruenimus, eamque similiter ordine absoluimus: mox *παθολογικῶν* quæ res præter naturam continet, ut morbos, causas, symptomata: postremo *σημειωτικῶν*, quæ de signis agit. Quo factò, ad Praxim, quæ morbos triplici ratione, nempe uictu, medicamentis, & manu curare docet, accessimus, eaq; ordine descripta, totam & uniuersam Medicinam, tanquam pulcherrimum quoddam corpus, absoluimus. Atque ut exercitatio quoque nonnulla constaret, insuper quorundam affectuum seorsim exempla adiecimus, ad quæ tractanda uniuersam Medicinam adhibuimus. Fit autem exercitatio omnis, ut Galenus secundo De locis malè affectis inquit, quæ particularia sub eandem uiam ac rationem ducuntur. Huiusmodi autem doctrinæ genere non aliud inuenitur utilius. Quippe uix ac rationes, ubi solæ sine multifaria exercitatione cognoscuntur, haudquaquam possunt perfectos efficere discipulos. Et hæc quidem tot & tanta, tantisque meis laboribus concinnata, cum in cuius tutelam emitterem, mente atque animo mecum uolutarem, tua Celsitudo, Princeps optime, statim occurrit: cuius etsi me generis tui antiquissimus summusq; splendor, Imperij septemuiralis maiestas, & uirtutum, sapientiæq; diuinæ magnitudo territabat: ex aduerso tamen, humanitas, eruditio, bonitas, sincera religio, & pietas in patriam, quæ in te summa omnia eminent, inuitabat. Taceo tuam istam in uiros doctos, & studia literarum propensionem, & egregiam uoluntatem: quæ cum ex alijs multis argumentis, tum uel maximè ex tuæ Heidelbergensis Academiae celebritate elucet, quam tua unius liberalitas instaurauit: quam quotidie uiris, omni disciplinarum genere doctissimis, exornare non desinis. Taceo laudes, quibus te extollit clarissimus uir THOMAS ERASTVS, Academiae tuæ decus, Philosophus summus, Medicus peritissimus, præceptor meus semper obseruandissimus colendissimusq; (quem non solum in Germania, uerum etiam in tota Italia haud mediocriter obseruari, cum

Præfatio

propter eius doctrinam singularem, tum propter eximiam pietatem, non mirum est) cuius amor erga te tantus est, ut uel ipsius causa hosce meos labores sub tuo nomine in lucem prodire uoluerim. His igitur ego omnibus adductus, Princeps Illustrissime, hoc meum opus tuæ Celſitudini nuncupo & dono. Quod opus, si tali ac tanto Principe dignum sit, est quod uolui: sin se- cus, quod potui. Vale, Basileæ Calen- dis Septembris M. D. L X II.

TVAE ILLVST. CELSITVDINIS

Cliens, Ioannes Iacobus Vœcker
Basiliensis, Medicus.

[Faint, mostly illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page]

IN TYPOS MEDICINALES

D. IO. IACOBI VVECKERI, AD

D. NICOLAVM EPISCOPIVM

seniorem, Iacobi Hertelii Iambus

ωτϱιδϱ.

Inter stupenda dona multitudinis
Rerum benignus quae Creator & potens
Effudit in totum genus mortalium,
Locum tenere non opinor infimum,
Artem medendi nobilem doloribus,
Humana qui torquent moleste corpora.
Namq; eius est uel maxime grauisimum
Praeconium, quod ipse summus Arbiter
(Cuius manu stant & reguntur omnia)
Creasse fertur usui mortalium.
Quicumq; splendent artis huius gloria,
Fas igitur est honore debito coli
Dei fauore qui decus tantum gerunt.
Ope Medici reges egent & Principes,
Hanc optimates cum colonis expetunt,
Hac pauperes egent, egentq; diuites,
Puer, senex, anus, puella, coniuges:
Ne multa: quicquid nomen humanum gerit,
Obnoxiumq; habet malis ergastulum,
Ob insitam labem, caduci corporis,
Artem professo hanc adire non timent.
Tentat Deum, cum maximo sui malo
Quisquis repellit aeger hoc donum Dei.
Fidens Deo doctas medendi respuit
Nunquam manus, affecta si languoribus
Exhauriuntur membra depascentibus.
Non nescit alnum namq; parens iussibus
Sui Creatoris solum producere
Herbas salubres, flosculos, & germina
Quaecunq; nostris usibusq; cedere,
Illustris medici quae solent industria.
Hinc Christiana ueritatis nescia
Antiquitas, primum repertorem istius
Existimauit artis esse Apollinem:
Instarq; numinis colendum censuit
Non otiosa quisquis experientia,
Vsu frequenti, lectione plurima,
Conatus illam est ampliorem reddere.
Quid? lumen inclytum Plato sapientia
Pronunciare non ueretur Atticae,
Nullo esse felices modo res publicas,
Nec ciuitatem posse saluam moribus

Bonis

Bonis uigere, & disciplina congrua,
Si non honestus iudici prudentia
Claro locus sit, arte uel Paonia
Quocunq; subleuare morbo qui sciat
Peritus ægros, laude fraudetur sua.
Hanc quisquis illustrare sedulo studens
Nulli labori parcat, immortalibus
Dignam meretur gratiam præconijs.
Cum sit tuus Vnecker talis hic labor,
(Quo sparsa facundi Galeni dogmata,
Cui senis præcepta difficillima,
Et turba quicquid Barbarorum tradidit,
Dubium tabellis breuib. an doctus magis
Complexus es) grates habebit plurimas
Quisquis medendi nosse regulas studet:
Nec tu tacendus es mihi clarissime
Vir eruditione rara, congruum
Cui diligentis nomen est Episcopi,
Quod ipse tempus literis das plurimum,
Quod res honestas approbas & promoues,
Quantum potes, quantum uidetur commodum:
Facis pie, facis quod est æquum, tuæ
Nullo decus famæ senescet tempore.
Conatibus fauere pergas optimis,
Prodesse rebus publicis studentium.
Hos & benignus nunc lambos accipe,
Sis noster atq; amice, dic Hertelio.

THEORI^s
CÆ PARTES
QVATVOR.

ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΚΗ.	I
ΥΓΙΕΙΝΗ.	II
ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΗ.	III
ΣΗΜΕΙΩΤΙΚΗ.	IIII

A

THE
CASE
OF
THE

THE
CASE
OF
THE

3

DE DEFINITIONE ET PARTIBVS MEDICINÆ, EX HIPPOCRATE, GALENO ET AVICENNA.

MEDICINA (inquit Hippocrates) est adiectio deficientis et ablatio superantis, in hominum corporibus.

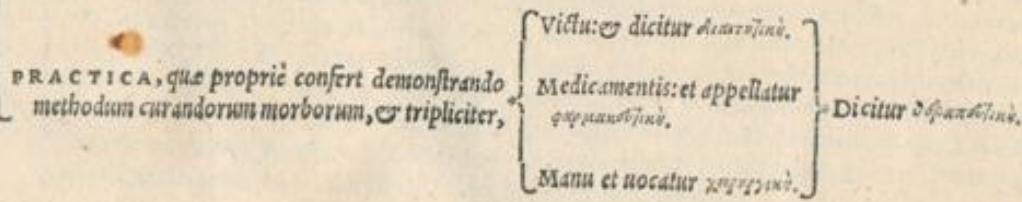
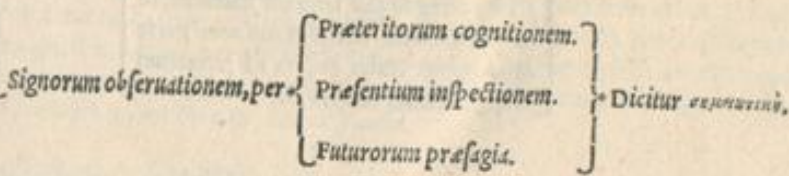
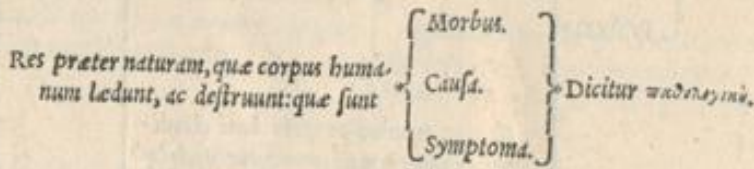
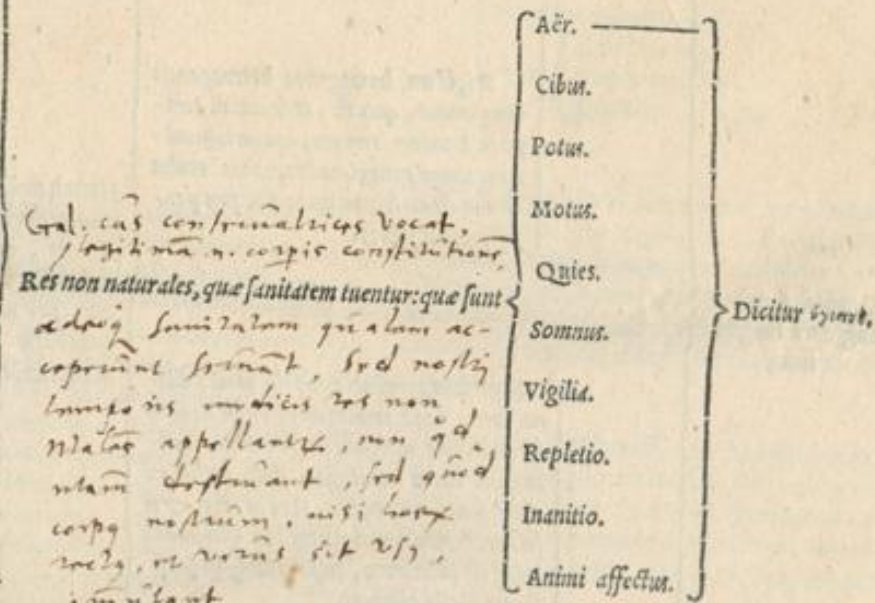
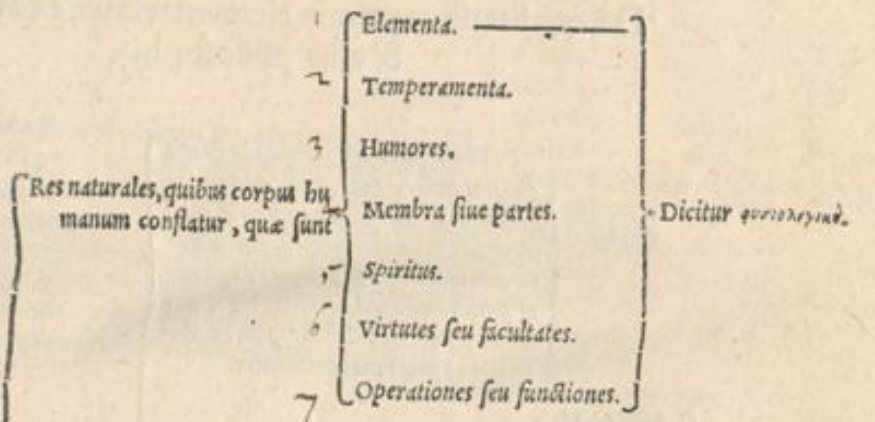
MEDICINA (ait Galenus) est scientia salubrium, insalubrium et neutrorum.

MEDICINA (ait Avicenna) est scientia qua humani corporis dispositiones noscuntur, ex parte qua sanatur, uel ab ea remouetur, ut habita sanitas conseruetur, et amissa recuperetur: cuius partes sunt due,

THEORICA, que proprie confert demonstrando scientiam, et in quatuor diuiditur partes. Nam uel demonstrat

Qual. cuius contrarietates uocat, propria n. corporis constitutione.

Res non naturales, que sanitatem tuentur: que sunt aduq. sanitatem qualem accipiunt seruant, sed neq. longa in uerbis res non natos appellantur, non qd. uiam deserviant, sed quod corp. nostrum, nisi hanc uiam, uel uiam sit uis, imitant.

Actio dicitur in eorum qualitates, ut calidum, et frigidum, et
 hoc dicitur efficaciorum actiōnalium habent in corpore, faciliusque
 mutant hoc corpus, et calor est melior ad vitam, et generationem,
 frigoris actio ad mortem, et corruptionem.

Duo vero qualitates vocantur passivae, scilicet humidum, et siccum, non
 quia se hoc agant in corpore, sed quia minus efficaciter et tardius quae modo
 agunt, diffinuntur in eorum passivitate, ut humidum diffinitur
 agit in siccum, etiam lapis proventus in mari fundum traditur
 humiditate vitri. **ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΚΗ**
 et diffinitio passivae

De qualitatibus primis elementaribus, ex Aristotele
 & alijs philosophis.

Qualitates primae
 in genere tangibili-
 um,

Actus: ut

Calidum, quod homogenea, id est entia
 eiusdem naturae congregat, & hetero-
 genea, id est diversarum naturarum entia
 segregat. Quamobrem si pugillus mine-
 re auri igni tradatur, actione caloris au-
 ri partes confluunt, & ab his cupri por-
 tiones separantur. Calidi etenim est, ma-
 teriam ad generationem movere.

Frigidum, homogenea heterogeneis
 conglutinat, quo fit, ut hyemali tem-
 pore lapidem, terram, aquam lignum-
 ue in unum congelata conspicias. Huius
 etenim est materiam motam in suis per-
 fectionibus sistere.

Humidum, termino proprio male, alie-
 no autem bene terminatur. Vnde aqua in
 terminis suis non quiescit, sed donec con-
 tinentis latera contingat, fluit, & his ex
 omni parte coniungitur. Hoc in aere, & si
 sit verius, non tamen manifestus. Istiusmodi
 enim est formarum, figurarumque impres-
 siones facile recipere.

Passus:

Siccum, termino proprio bene claudi-
 tur, alieno autem male terminatur. Vnde la-
 pis aut terra in suis terminis stabilitur, in
 continētis autem lateribus non omni parte
 coniungitur. Huius quippe est formarum
 configurationes conservare.

Ignis cali-
 dus & sic-
 cus.

Aer humi-
 dus & ca-
 lidus.

Aqua frigi-
 da & hu-
 mida.

Terra fri-
 gida et sic-
 ca.

Harum unūquodque
 elementorum duas
 possidet, quarum
 primam sibi in sum-
 mo, per naturam
 possibilem deter-
 minat: unde est

Horum quodlibet
 in materiam & spe-
 ciem siue formam
 resolui potest. Nam
 eadem sunt princi-
 pia resolutionis &
 compositionis.

PRIMA THEORICÆ PARS.

5

De elementis, ex Aristotele & alijs philosophis.

Ignis, qui calidus est & siccus, in modum orbis cœlestis, sub
 concauo lunæ continetur, & ad motum eius circumducitur,
 & rapitur, quo fit ut caliditas eius augeatur. Est autem talis
 ignis, substantia pura, ex materia & forma sua propria sub-
 stantiali composita, clara ac subtili, ut nec uisum nostrum uer-
 sus astra respicientem, prohibeat. Huius esse in generatis, pro-
 deest concoquendo, attenuando, permiscendo: in omnibus qui-
 dem ignis, & per omnia clarè uenit, & remouetur, & est

- Lucidus.
- Immensus.
- Acutus.
- Rarus.
- Actiuus.
- Mobilis.
- Potens per se ipsum ad actionem propriam.
- Renouatiuus.
- Naturæ custodia.
- Discretus.
- Sursum ferens.
- Acute means.
- Excelsus.
- Semper motus mouens.
- Incomprehensus.
- Latenter crescens à seipso.
- Aër { Duplo rarior.
- { Triplo mobilior.
- { Quadruplo acutior.

Leuia

Aër, qui humidus est & calidus, rarus, mobilis ob-
 tususq; sub concauo orbis ignis locatur, eius esse in
 generatis prodest rarificando, alleuando, attenuan-
 do. Hic enim spiritus est uitalis, cuncta permeans en-
 tia, omnibus uitam & consistentiam præbens, ligans,
 mouens & implens omnia. Ipse enim proximè cœ-
 lestium omnium influxus in se concipit, non minus
 etiam rerum omnium, cum naturalium, tum artifi-
 cialium, & sermonum, quorumcunque species, uelut
 Deificum quoddam speculum in se suscipit, & reti-
 net. Est quidem aër aqua duplo acutior, triplo rarior,
 quadruplo mobilior, & est calidus ut cum igne con-
 cordet, humidus uerò, ut & ignis siccitati resistat, &
 aque se alliget. Verùm hæc qualitates in omnibus aë-
 ris partibus ex accidenti non sunt æquales. Nam di-
 uiditur in tria aër interstitia: quorum

Supremum, ab igne circumrotatur, & plus solito
 calefcit, & intenditur. Quo fit ut in illo impresio-
 nes ignitæ, lanceæ ardentes, perpendiculares ignes,
 scintille, candela, flammæ tam ascendentes quam de-
 scendentes, salientes capræ, cadentes stelle, furui ignes,
 uolantes dracones, & aliæ si quæ sint impresiones,
 cernantur.

Medium, plus frigidum est, quoniam à sphaera ignis
 supremo remotius est, nec radiorum solis reflexu re-
 ceptiuum, turbidum ac spirituum immundorum ha-
 bitaculum, in quo propter sui frigiditatem impres-
 siones aquosæ, sicuti nix, grando, & si quæ sint aliæ
 gignuntur.

Infimum, humidum est & calidum, cuius caliditas
 per accidens augmētatur ex reflexione radiorum solis,
 in terræ superficie, & in hoc generantur ros, pruina.

ELEMENTVM
 (inquit Aristoteles 5.
 Metaphysicorum) est,
 ex quo aliquid compo-
 nitur, primo inexisten-
 ti indivisibili specie in
 aliam speciem.

ELEMENTA (in-
 quit Auicenna) sunt
 corpora simplicia, &
 sunt partes primæ cor-
 poris humani, & alio-
 rum, quæ in corpora
 diuersarum formarum
 diuidi minime possunt:
 ex quorum commixtio-
 ne species diuersæ ge-
 neratorum fiunt, quo-
 rum duo sunt

Aqua, quæ frigida est, & humida, densa, mobilis, obtusa, circa omnem terrarum orbem se recipit, & ab
 aère undiq; circumdatur. Eius esse, in generatis prodest, figurando, lineando, temperando. Clara etenim est &
 limpida, sed ex uaporibus, uarijsq; terrestritatibus (sicut & aër) redditur turbida, foecundat etenim om-
 nia, & est terra duplo acutior, triplo rarior, quadruplo mobilior. Ipsa grandiora, mirabilioraq; animalia,
 quam terra, in se recipit, ut sunt Cetæ, & reliqua grandia.

Grauiā

Terra, quæ frigida est, & sicca, obtusa, densa, quietaq; unam cum aqua constituens sphaeram, in super-
 ficie concaua aëris continetur, & tanquam centrum in medio mundi consistit. Eius esse in generatis prodest
 retinendo, figendo, & formas conseruando. Ipsa enim obiectum, subiectum & receptaculum omnium radio-
 rum, influxuumq; cœlestium est, & omnium rerum semina, feminalesq; in se uirtutes continet. Ideoq; anima-
 lis uegetalis, & mineralis dicitur. Habet terra in se lapides, & saxa magna, & parua, quemadmodum animal
 ossa pro uisceribus & intestinis, concauitates & cauernas, in quibus ex uaporibus ibidem inclusis, diuersa
 generantur metallis, mineralia & flumina, quæ sunt ut sanguis in animali, & quidem naturalia, ne sua sicci-
 tate ipsa redigatur in puluerem. Est tandem terra receptiua omnium foecunditatum, & ueluti prima parens
 etiam omnium pullulatiua, centrum & fundamentum, & mater omnium.

De temperamentis, ex Avicenna.

Alterum, dominatum ab equalitate, in qua equalitas cum pondere equaliter existit. Quod duobus fit modis, quorum

Alter est, ut sit temperamentum equaliter, ita ut quantitates qualitatum contrariarum in complexione sint equaliter, non superantes, neque superate: et sit temperamentum, qualitas in medio earum uere.

Equalitatem hanc (si physicis credimus) impossibile est inuenire, quanto magis ut hominis temperamentum, aut membri humani.

Alter, ut non sit temperamentum qualitatum contrariarum medium absolute, sed ad unum magis declinet extremitatem: aut contrarietate, que est inter caliditatem et frigiditatem: aut in contrarietate, que est inter humiditatem et siccitatem, aut inter utrasque.

Primus, est cum species humana tota, comparatur alteri speciei. Et est equalitas, quam in homine attenditur comparatione aliorum generatorum, et est res habens latitudinem, que non est comprehensa in termino uno, neque illa qualitercunque existit, sed additione, et diminutione, seu intensioe et remissione, duas obinet extremitates: ab una quarum tum egressa fuerit, non poterit esse humana complexio.

Secundus, cum species humana comparatur ad individuum temperatum, quod est in ea, et dicitur medialis, qui inter duas extremitates huius lati temperamenti existens, inuenitur in individuo, quod est in ultimo equalitatis, ex specie, que est in fine equalitatis, et in etate, in qua augumentum ad suum peruenit finem, et hec quidem equalitas, licet non sit illa equalitas certa, de qua supra, raro tamen inuenitur.

Tertius, est cum pars humane speciei comparatur, ad aliam partem extra se, eiusdem speciei, ut gens unius regionis uel climatis, ad gentem alterius regionis uel climatis, cuiusmodi latitudo angustior est latitudine primi modi, scilicet equalitatis specialis. Latitudinem tamen habet temperamentum hoc magnam, et est temperamentum quod alicui gentium congruum existit, secundum comparationem alicuius climatis et alicuius aeris. Indi namque temperamentum habent ambiens, seu commune sibi, quo sani existunt. Et Sclaui aliud habent temperamentum, quo sani degunt, et unumquodque eorum per comparationem ad suam speciem, sue speciei comparatione, est temperatum, quod a comparatione alterius non est temperatum.

Quartus, est cum pars humane speciei, puta gens unius regionis uel climatis comparatur ad individuum, quod est temperatum in illa regione uel climate, et est medium, quod est inter duas extremitates latitudinis, et complexionis climatis, et ipsum est temperamentum complexionibus illius partis speciei temperatum.

Quintus, est cum individuum aliquod humane speciei comparatur ad aliud individuum eiusdem speciei, et hic modus est angustior primo et tertio, et est temperamentum quod debet habere individuum designatum, quo uiuum et sanum reperitur: quod etiam latitudinem habet, ad quam due terminantur additionis et diminutionis extremitates.

Sextus, est cum individuum aliquod humane speciei comparatur ad se ipsum, secundum suas etates, uel suas dispositiones diuersas, que sunt in eo, et est medium quod est inter istos duos terminos, quod est temperamentum: quod cum habuerit individuum, erit melioris complexionis, cuius ipsum esse oportet.

Septimus, est cum membrum aliquod alicuius hominis comparatur ad aliud membrum eiusdem hominis, et est temperamentum, quod unaqueque membrorum speciei habere debet.

Octauus, est cum membrum aliquod alicuius hominis, comparatur ad se ipsum secundum diuersas dispositiones eius. Et est complexio membri singularis, quam cum habuerit, erit melioris dispositionis, quam habere poterit.

Temperatum: quod est duplex,

Alterum, non denominatum ab equalitate, in qua equalitas cum pondere equaliter existit, sed a iustitia in diuisione. Et hec est, que secundum humana attenditur corpora, cui octo considerationum accidunt modi, quorum

Temperamentum est qualitas, que ex actione ab inuicem, et passione contrariarum qualitatum in elementis inuentarum prouenit: et uel

Disperatum: quod siue acceperis secundum comparationem speciei, aut partis, aut individui, aut membri, est octuplex: cuius egressus ab equalitate aut est

Simplex, scilicet quatuor simplicibus temperamentis constans, equalitatem non excessit, nisi secundum unam contrarietatem: quod duobus efficitur modis, nam aut est

Secundum contrarietatem agentem: et est aut

Calidior quam oportet, sed nec humidior nec sicciior. Frigidior quam oportet, sed nec sicciior nec humidior.

He non diu permanet, sed alias sibi qualitates asciscunt.

Secundum contrarietatem patientem: et est aut

Sicciior quam oportet, sed nec calidior, nec frigidior. Humidior quam oportet, sed nec frigidior, nec calidior.

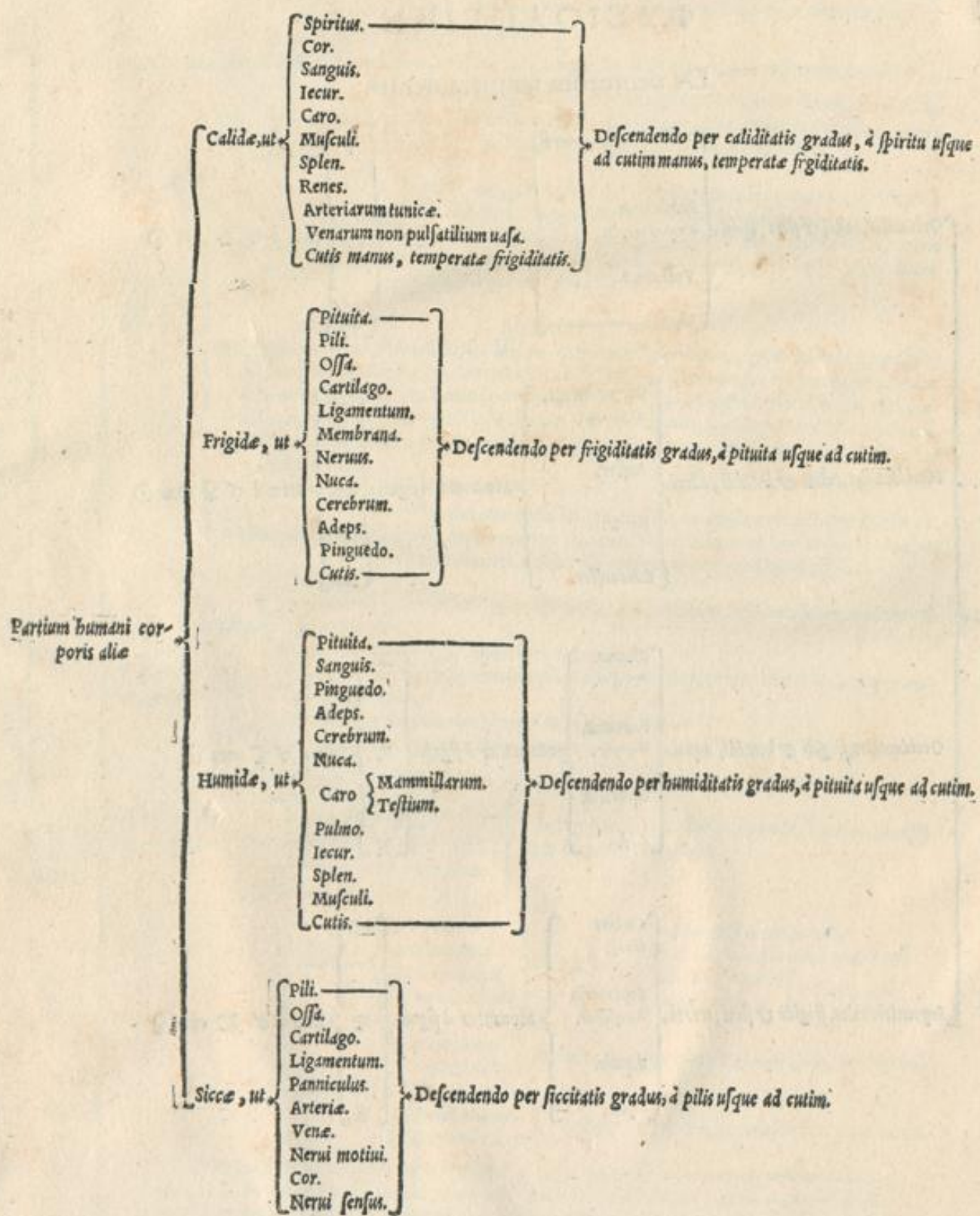
Compositus, scilicet quatuor compositis temperamentis constans, equalitatem secundum duas contrarietates excessit, ut cum fuerit complexio

Calidior et humidior, Calidior et sicciior, Frigidior et humidior, Frigidior et sicciior

Quam oportet.

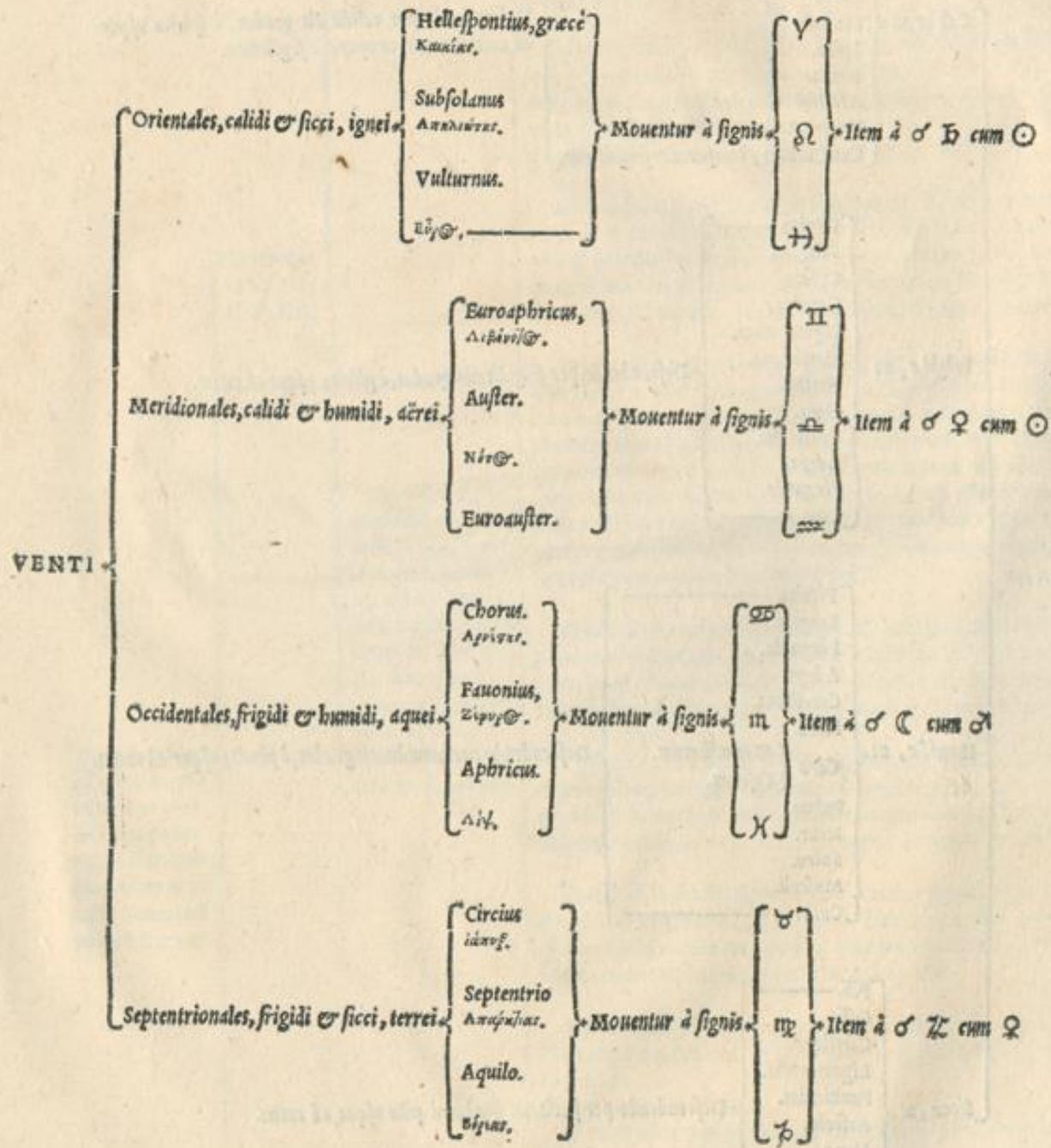
PRIMA THEORICÆ PARS.

De temperamentis partium humani corporis,
ex Auicenna.

ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΚΗ

De uentorum temperamentis.

De temperamentis locorum habitabilium, ex Auicenna.

Celestium corporum influxu, uidelicet omnes plures stelle Soli, et in uno coniunguntur loco. Ex hoc enim provenit calefactio

Multa, his quorum capita ipsis sunt coniunctionibus opposita.
 Pauca, his quorum capita ab ipsis multa remouentur longitudine. Impressio enim rectitudinis capitis in calefaciendo, non est sicut impressio durabilitatis rectitudinis et propinquitatis.

ANNOTATIO.

De frigidis coniunctionibus nihil hic Auicenna, ex altero nanque oppositorum reliquum cerni posse, presumpsit.

Calida, quorum sunt
 Regiones, quae sunt circa reuolutionem capitis cancri in septentrione, aut capricorni in meridie: et post ipsas illas, quae ab ea, in duobus elongantur lateribus ad partes duorum polorum, quantitate quindecim graduum.

Aequalitati proxima, quorum sunt
 Regiones illae, quae existunt sub aequatoris circulo: quoniam causa caelestis calefaciens ibi, est una tantum, scilicet Solis oppositio capitis, quae non magnam infert impressionem, ut infert durabilitas oppositionis. Sub eiusmodi enim aequatoris circulo non opponitur sol capiti, nisi paucis diebus: quo fit, ut ibi commorantes, equalitati plus proximi sint, quam in alijs locis.

ANNOTATIO.

Etsi Astronomi, et philosophorum non pauci, aequinoctialem zonam, quam Torridam appellant, inhabitabilem crediderint. Hac tamen nostra aetate, eos errasse deprehensum est, per eos qui ad novos (ut aiunt) Indicos, et ad Chalecut, per Oceanum Atlanticum, ad austrum primo, deinde ad Orientem nauigantes, iter inuenere, ubi loca, ciuitates scilicet et oppida, hominum frequentis cultu habitata, sub aequinoctiali linea, se afferunt probantque, uidisse, quod Auicenna ueris perquirens rationibus, luce clarius apparuit.

Frigida, quorum sunt
 Regiones, quae magis a tropicis distant, aut uersus aequinoctialem lineam, aut uersus septentrionem: et quamquam frigiditas in terris, quae ab ista reuolutione ad septentrionem longe sunt, sit maior, tamen regiones incolae possunt.

Temperamentum locorum habitabilium, proueniunt uel a

Latitudine regionum, sunt loca

Respectu montium

Terrae situ, uidelicet

Calida { Reuerberando radios solares, et in septentrione, ad ciuitatem, uel loca alicuius regionum septentrionalium.
 Prohibendo uentum frigidum, uel inferendo calidum.

Temperata { Quae ab oriente et septentrione simul discooperata sunt, et cooperta ab occidente et meridie simul.

Frigida { Prohibendo radios solis, cum mons est in parte orientis.
 Inferendo uentum, uel prohibendo calidum.

Vicinitate marium fiunt loca
 In oriente humida magis.
 In occidente humida minus.
 In meridie humida crassa.
 In septentrione, humida et frigida, propter eius uenti frigiditatem, uolando super faciem aquae.

Hec loca sunt putrefactioni preparata, si uentorum exsufflatio a montibus reflectatur.

Separatione uentorum
 Naturali { Orientalium }
 Occidentalium }
 Meridionalium }
 Septentrionalium }
 Fiunt loca { Calida et sicca temperate.
 Frigida et humida minus temperate.
 Calida et humida } Distemperate.
 Frigida et sicca }

Accidentali { Orientalium }
 Occidentalium }
 Meridionalium }
 Septentrionalium }
 Transseuntium per niues et glaciem, fiunt loca frigida.
 Transseuntium per deserta, adusta, fiunt loca calida.

Vide humanissime lector, quanta ingenij ratione princeps noster Astronomicorum, regionum temperamenta, mathematicè dissecta, ad hanc nostrae medicinalem scientiae ueritatem reduxit, pluribus difficillima uisa, et sobrie, et non sine grandi confusione ab alijs tractata: quae omni semota confusione, hic ab Auicenna, et per nos distincta, comperies.

Profunditate, fiunt loca calidiora, cum plus solares radios comprehendant.
 Altitudine, fiunt loca frigidiora, cum minus solares percipiant radios.

Qualitate terrae
 Naturaliter fiunt loca, si ipsa terra fuerit uel
 Lutofa, siue coenosa, frigida et humida.
 Libera, frigida et sicca.
 Petrofa, frigida et sicca.
 Arenosa, frigida et sicca.
 Limosa foetida, frigida et humida et sicca, pro metallorum temperamento.
 Accidentaliter uero a solaribus radijs alterata, temperamenta permutantur.

De temperamentis temporum anni, ex Hippocrate & Galeno.

Tempe-
ramen-
ta tēpo-
rum an-
ni, qua-
tuor,

Ver, temperatissimū & saluberrimū est. Nam in eo sicut in hyeme, non plus ualet frigidum quā calidū, neq; sicut in estate, minus siccitatis humiditatisq; in eo species, neque sicut in estate, praevalente sicco, neq; sicut in hyeme exuperante humido. Ideoq; saluberrimum, & minimē morbis qui mortem afferant, obnoxium: cuius principium est in eo, quod hyemem sequitur equinoctium. Pueris enim, infantibus, adolescentibusq; tempus hoc omnino conferens, quo humana corpora laxari ac rarefieri incipiunt. Eius enim natura est, ut si aliquod corpus sanum excipiat, illud & saluberrimum seruet, & nihil ei de natura propria renouet. Verum ubi plena corpora euaserint, id totū quod profuso corpori uitiosorum humorū inest, a principalibus partibus ad eum transfert, & ad alias corporis partes. Quamobrem saepius non ex sui natura causare, sed palam facere hos morbos uidetur, scilicet

- Furores.
- Atrabilarios morbos.
- Comitiales.
- Profluvia sanguinis.
- Anginas.
- Grauedines.
- Tusses.
- Lepras.
- Impetigines.
- Vitiligines.
- Pustulas ulcerosas.
- Tubercula.
- Articulorum dolores.
- Raucedines.

Libro { Prædictionum 3.
Aphorismorum 3.
Temperamentorum 1.

Aestas, calida & sicca. Nam cum in ea humor mutatur a sicco, & frigidum a calido, calidi & sicci temperamenti existit: cuius principium est, in ipso Pleiadum ortu. Senibus certē utilissima est, quo tempore in cibis pauca, & frequenter apponi debent. Hec enim celeres parit morbos, propterea quod in corporibus humores funduntur inutiliter, & per totum corpus seruntur, atq; dissipantur. Saepius autem sua caliditate humores adurit, & hos excitat morbos, scilicet

- Vomitus.
- Alui profluvia.
- Lippitudines.
- Aurium dolores.
- Oris ulcera.
- Genitalium putredines.
- Pustulas in summa cute.
- Aegritudines omnes calidae.
- Febres { Continuas.
- Ardentes.
- Tertianas.

Libro { Prædictionū 3.
Aphorismorum 3.
Temperamentorum 3.

Autumnus, siccitate humiditatem uincit, qua ratione merito sicus appellatur. In calore uerō et frigore mixtum quoddam ex ambobus statuatur. Nam eodem die in ipsa anni tempestate modo calor, modo frigus nos afficit: cuius principium est, oriente arcturo. Ipse namq; autumnus omnibus etatibus, naturis, regionibusq; malus existit, quantum calidis & humidis minus morbos acutissimos gignit, atq; mortiferos. Nam subsequitur aestiuū tempus, in quo uires corporū debilitate sunt, & multi humores assati, qui cum prius aestate dissipantur ab ambientis autumnū aëris frigiditate trudentur, & ad interiora compellantur. Quamobrem hos execrabiles morbos saepius excitat, scilicet

- Lienes.
- Aquam inter cutem.
- Tabes.
- Stillicidia urinae.
- Coxendicum dolores.
- Anginas.
- Ileos.
- Comitiales.
- Furores.
- Atram bilem.
- Febres { Quartanas.
- Erraticas.
- Intestinorū { Difficultates.
- Leuitates.

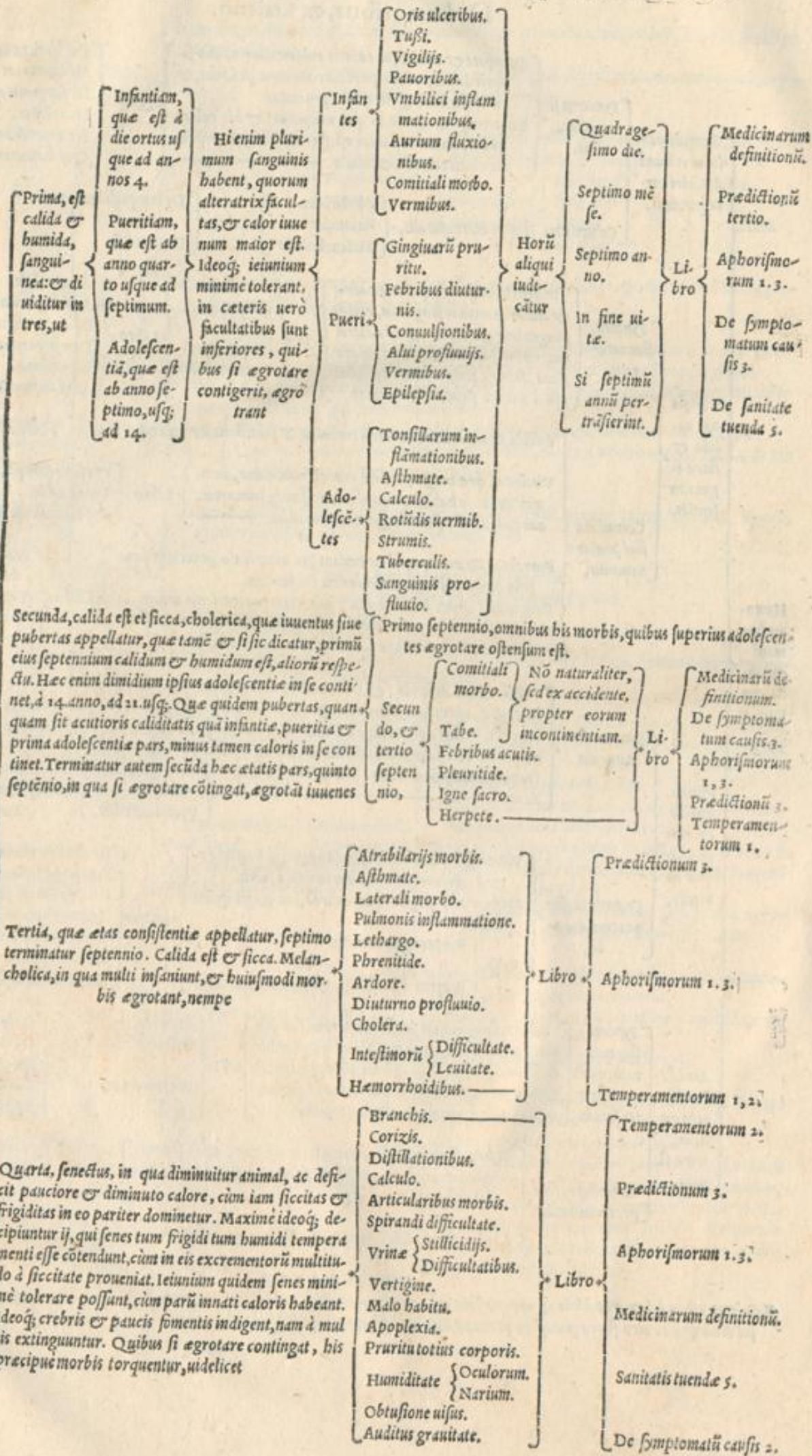
Libro { Prædictionum 3.
Aphorismorum 3.
Temperamentorum 1.

Hyems, cum in ea superet frigiditas caliditatem, & humiditas siccitatem, frigidi & humidi temperamenti dicitur: cuius principium Pleiadum occasu euenit. Hoc enim tempus consistentibus corporibus aptissimum est. In eo autem uentriculus calidissimus, ex caloris retroessione existit, quapropter raro & plurimum cibi assumere cōcedendum, maxime idem prolongat morbos, ab ipso genitos, qui eiusmodi sunt, scilicet

- Morbi laterales.
- Pulmonis inflammationes.
- Raucedines.
- Tusses.
- Pectoris dolores.
- Lumborum dolores.
- Capitis dolores.
- Vertigines.
- Apoplexia.

Libro { Aphorismorum 1, 2.
Temperamentorum 1.

De temperamentis ætatum humani corporis, ex Hippocrate & Galeno.

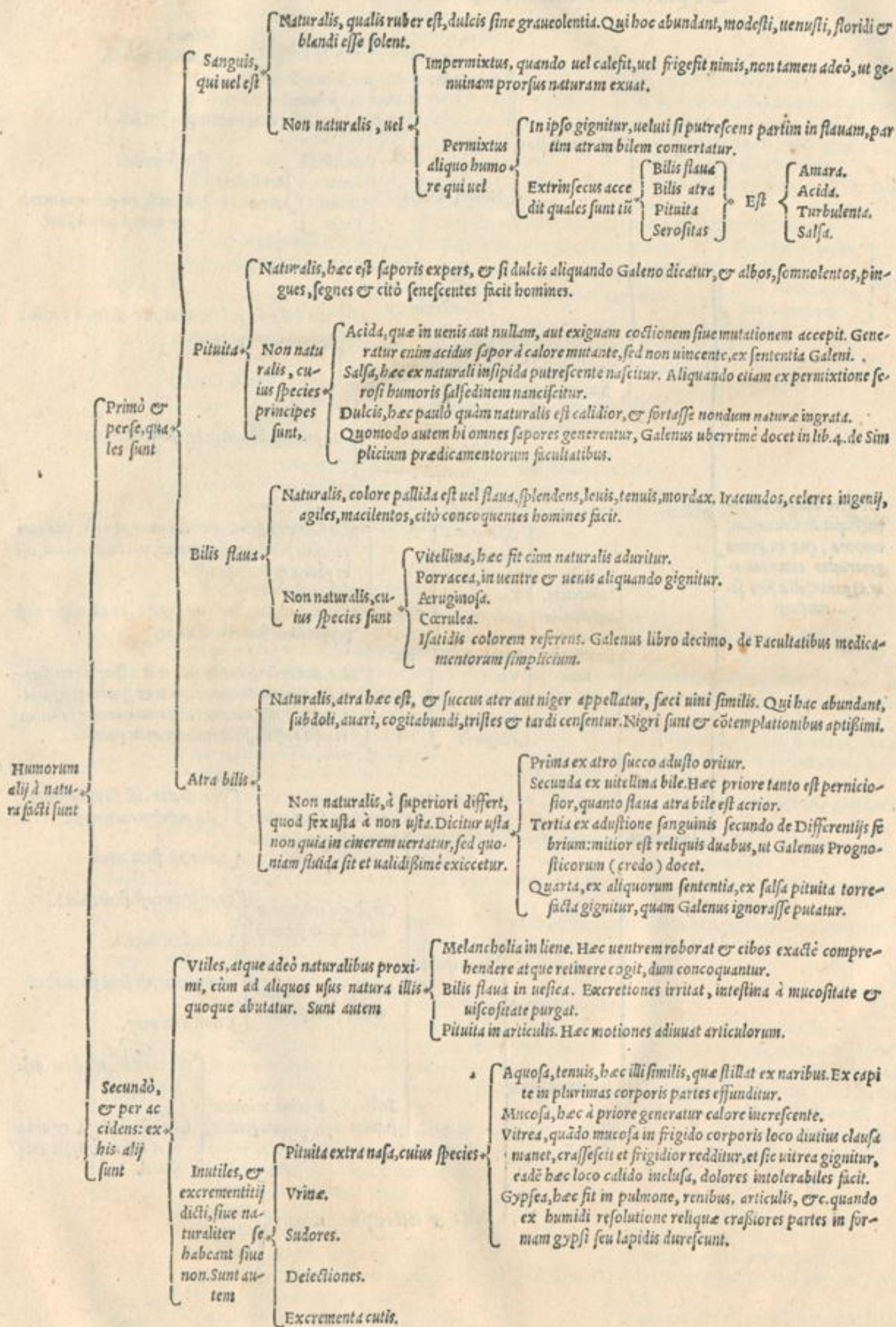
De humoribus, ex Galeno.

Humores hu- mani cor- poris, qua- tuor, ut	Sanguis ca- lidus et humi- dus, aëri cor- respondens,	Syncerus si- ue natura- lis,	Ex hepate & uenis, qui cæteris rubicundior existit sa- poris dulcis, toti corpori nutrimentum præbens, & ex moderato hepatis calore generatur.	} Libro	De cholera nigra. Medicinarum definitionum. De sanguinis missione. De crisiibus. De naturalibus facultatibus. Qui dicitur medicus.	
			Ex artexijs & corde, in quo exuperat: & hic colore quàm plurimum flauior est, spirituales toti corpori præbens calorem & uitam.			
	Bilis fla- ua, ca- lida & sicca i- gni con- sentiens,	Commixtus siue præternaturalis,	} Libro	Cholericus Pituitosus Melancholicus	} Libro	De inæquali intemperie. De atra bile.
				In hepate, in quo exuperat, ex aëria & leuiori portione sanguinis, eiusq; pinguedine generatur: & est cæteris humoribus calidior & sicciior, colore flaua, sapore semper amara, duplici usu à natura producta, uidelicet		
	Pallida, commixtione humoris tenuioris & subtilioris, & generatur in uasis,	} Libro	De inæquali intemperie. De atra bile.			
	Commixta siue præter- naturalis,			Vitellina, quæ magis proprie crocea nominatur, com- mixtum in se habens pituitosum, crassumq; humorem, ouorum uitellis similem: generatur in uasis.	} Libro	Præfagiorum secundo. De atra bile. De naturalibus facultatibus.
		Porræca (Græci <i>πυρρὴ</i> uocant) in uentriculo generatur pro- pter quorundam excrementorum cruditatem. Eruginosa (Græci <i>ἰσθίη</i> dicunt) quæ etiam in uentriculo oritur. Cerulea siue cæsia, quam Græci à cæsiio colore quo infectores uitætur, nominant <i>ἰσθίη</i> . Hæc etiam in uentriculo ortum habet.	} Libro	Præfagiorum secun- do. Temperamentorum secundo. De atra bile.		
	Pituita, frigida & hu- mida, a- que cõ- uentis,	Syncera siue naturalis			Est autem insipida, & animantibus tum salutaris tum natura- lis existit, cui nullum instrumentum natura condidit, quo expurga- ri possit. Verum quia uelut ex dimidio coctum nutrimentum est, non utique uacuari talis succus desiderat, sed in ipso corpore alterari. Duplici enim usu à natura producta est, uide-	} Exuperat in capite. libro
			licet	} Lib.	} De morborũ causis. De naturalibus fac. Medicinarum diffi.	
	Commixta siue præternatura- lis,	} Libro	Vitrea, fuso uitro haud dissimilis, egregie frigida & crassa, dolores faciens, cum conclusa fuerit. Arida, minus frigida quàm uitrea, sed magis quàm dulcis.	} Libro	De sanitate tuenda. De locis affectis. De differentijs febrium. Aphorismorum tertio. De medicinarum definitionibus. De atra bile. De naturalibus facultatibus.	
Salsa			} Propter putredinem. } Propter biliosam serositatem commixtam.			
Atra bi- lis, fri- gida & sicca, terre si- milis,	Syncera, siue natu- ralis, quæ uocatur a- ter succus.	Est fex sanguinis, in splene exuperans, scibus uini haud dissimilis, quæ in terrâ effusa nõ indu- cit seruorẽ, nisi forte sit ardenti febre præassata: & hæc non atra bilis, sed ater uocatur succus, duplici usu à natura productus, uidelicet	} Vt	} Membra ter- restria nutrit. } Sanguinem in- spisset.	} Li- bro	De locis affectis. 3. De differentijs febriũ. De usu partium. De cholera nigra. Aphorismorum 3.
		Commixta, siue præternaturalis				

ANNOTATIO.

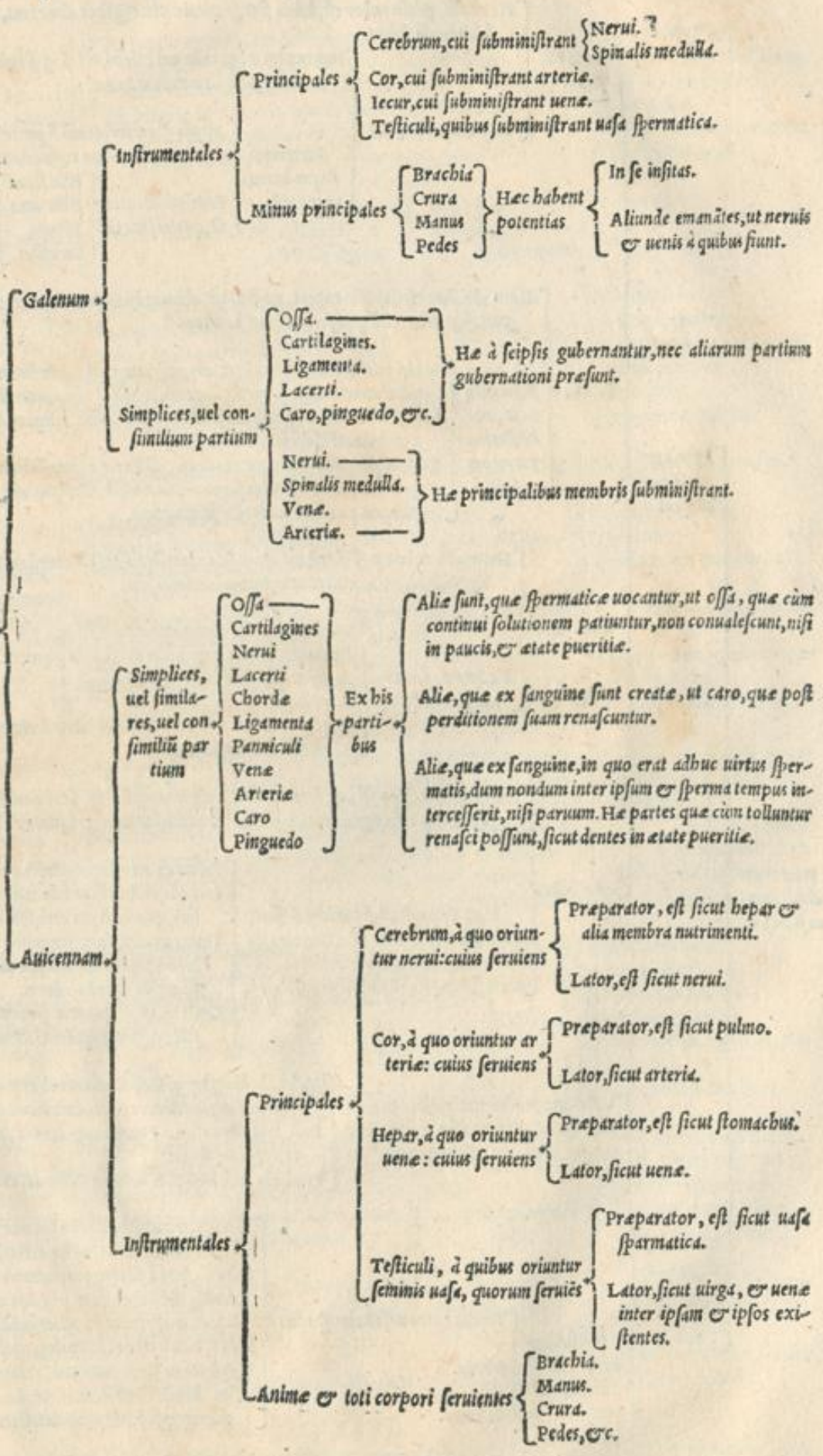
Galenus atram bilem, quæ à bile flaua præassata oritur, terram attollere, radere & fermentare fassus est. Auicenna uerò minimè banc, sed illam quæ ab atro succo præassato prouenit, id totum efficere, ut apud ipsum uidere licet.

De humoribus aliter, ex Galeno & alijs.

De partibus humani corporis, ex Galeno & Auicenna.

Partes humani corporis (inquit Auicenna) sunt corpora, que ex prima generantur commixtione, quarum alie sunt secundum

De exteriorum corporis partium nominibus, ex Galeni libro, qui dicitur Introductio, seu Medicus.

Partium exteriorum corporis nomina, et situs

Capitis

- Frons, anterior pars, pilis uacua, supercilia excedens.
- Sinciput, supra fronte est, capillis interfectum.
- Tempora, inter utrumlibet oculum & aures posita sunt.
- Vertex, inter occiput & sinciput medius est.
- Occiput, posteriorem capitis partem occupat, ad tendines usq.
- Cervix, caput excipit, cuius posteriores partes tendines appellantur.
- Supercilia, sunt ubi frons à superioribus descendens, desinit.
- Aures, ubi tempora cessant, emergunt. Quarum partes sunt
 - Ala, quæ est pars earum aperta, refracta ab anteriori in posterius ipsius summitatibus inflexis cubiformis, sub qua semicirculus rotundus in mucronem exurgens, Græcè *xyster* appellatur.
 - Conchula, cavum est ipsius auris.
 - Meatus auditorius, foramen est in conchula medio.
- Oculi supercilijs
 - Album inter ambos angulos contentum.
 - Circulus iris uocatur, pupillam ambiens.
 - Pupilla, circuli medium usum ministrans.

Faciei

- Palpebræ, quæ superius inferiusq; oculum contegunt. Harum partes sunt
 - Tarsi, qui palpebrarum sunt extremitates, à quibus pili oriuntur.
 - Cilia, pili dicuntur, à tarsis emergentes.
 - Anguli, interioris oculi termini dicuntur, ubi palpebræ coalescunt. Quorum
 - Alter scilicet maior, iuxta nasum.
 - Alter scilicet minor, iuxta tempora
 Existit.
- Nasus, oculos interioret: cuius partes sunt tres, ut
 - Nares, utrinque sitæ, quibus animalia respirant.
 - Pinnule, siue alæ, exterius apparentes.
 - Interseptum, quod nares discriminat.
- Concaua, dicuntur partes inter nasum & malas sitas.
- Male, quæ Priscis etiam genæ dicuntur, inter nasum & aures eminent.
- Maxillæ, ad mentum usque descendunt, & in mucronem desinunt.
- Mentum, totum illud est, quod labro inferiori subiacet.
- Morsus Græcè, pars illa uocatur, quæ superiori labro, statim sub naso existit.
- Os, quod intra labra describitur, & ab eis constituitur, & continetur.

Thoracis

- Humeri, sub ceruice utrinque prominent, quorum uerticem *ἀκρομίων* Græci nominant, quasi summum humerum.
- Clauiculae, existunt quæ à summis humeris uergunt.
- Inguli, inter clauiculas habentur.
- Costæ, sub clauiculis & brachijs utrinque sunt.
- Latus, utraque costarum regio dicitur.
- Pectus, in medio costarum locum habet.
- σπῆνδερ* Græcis dicitur, dimidij ossis pectoris pars, usque ad cartilaginem, sub qua uentriculi os delitescit.
- Abdomen, sub pectore oritur, & ante ilia & hypochondria comprehendit.
- Subcartilagia, hæ dicuntur partes, quæ sub uentriculi ore ad partem exteriorem apparent, Græcis *σπῆνδερα*, latinis neotericis etiam præcordia, quanquam æquiuocè interiora uiscera uocemus præcordia, sed exteriora proprie.
- Inania siue ilea utrinque sub lateribus existunt.
- Umbilicus, illorum medium occupat.
- Sumen, sub umbilico oritur, Græcis *σπῆνδερ*.
- Pubes, quæ & aquaticulus dicitur, Græcis *πύμα*, finis thoracis est.
- Glands, quæ eius est summitas, quæ foramen habet ad excretionem, *σπῆνδερα* ab usu nuncupatur.
- Præputium, cutis est, quæ glandem contegit.
- Sutura, Græcis *σπῆνδερα* inferior pars in longum protensa.
- Taurus, Græcis *ταύρος*, pars est, quæ ad sedem producitur.

Pudendorum

- In uiris
 - Coles, postremo thoracis pendet: cuius partes sunt quatuor, ut
 - Testes, membro genitali subiacet.
 - Scrotum, sinus est, qui testes continet, quod *σπῆνδερα* Græcis dicitur.
 - Anulus, siue fibula, quo sæces eieciuntur.
- In mulieribus
 - Simus, ea pudendi pars est, quæ pilis decoratur, Græcis *σπῆνδερα*.
 - Alæ, quæ sinum ambiunt.
 - Colliculum, Græcis *σπῆνδερα*, caruncula est inter alas, ad fixuram exorta. Hanc Aegyptij in uirginibus excidebant.

Dorsi

- Scapulae, in utroque latere habentur, Græcis *σπῆνδερα*.
- Spina, media ad amussim pars est, à collo ad anum usque descendens.
- Lumbi, ubi succingimur, spinam excipiunt.
- Brachium, quod ab humero ad cubitum permeat, qua manus flectitur.
- Cubitus, quo homines metiuntur, existit.
- Brachiale, est ubi cubitus desinit, & cum summa manu coarctatur.
- ἀκρομίων*, brachiali succedit, quasi postbrachiale.
- Nodi, Græci *κνήμια* appellant, à quibus digiti omnes oriuntur. Quorum
 - Summa manus, à brachiali dicitur.
 - Vola, pars est, interior, iuxta pollicem, Græcis *δούρα*.
 - κνήμια* uolæ opposita pars est: cuius nomine latini carent.
 - Pecten, interior pars est, unde digiti prodeunt.
 - Palma, concauum manus dicitur.
 - Pollex, maximus est.
 - Index, post pollicem sequitur.
 - Medius, post indicem prominens.
 - Medicinalis, siue annularis, post medium uenit.
 - Mimus, omnium postremus existit.

Coxarum, crurum et pedum

- Coxæ, utraque sacri ossis parte existunt.
- Ischios, coxarum compago dicitur.
- σπῆνδερα*, uocantur ossium coxarum conuexitates.
- Nates, in coxis sunt, carnosæ, uel magna quæ subsunt ossa, cõtègant.
- Femora, à coxis statim incipiunt.
- Crura, dicuntur à coxis ad extremas partes.
- Genus existunt, ubi femora committuntur cruribus.
- Poplites, genibus opponuntur.
- Tibia, à parte quidem
 - Anteriori Crea
 - Posteriori Sura
 dicitur.
- Talus, postrema tibiæ pars est.
- Pes, sub ipso talo existit: cuius partes sunt septem, ut
 - Calx, qui posterior pars est.
 - τάρσος*, pars est à talo usque ad digitos.
 - κνήμια* interior pedis pars dicitur, quasi plantities.
 - Concauum, illud est, quod sub plantitie statim in medio imi pedis habetur.
 - Plantæ, est qua solum contingimus.
 - Pecten, siue pectus est, quod post concauum ad digitos assurgit.
 - Digiti, à pectine oriuntur, numero manuum digitis pares, non tamen eadem sortiti nomina, quoniam eosdem non præstant usus.

De interiorum corporis partium nominibus, ex Galeno.

Cerebellum, græcis *παρ' ἡμετέρας*, in occipite collocatur, à quo dorsalis oritur medulla.

ANNOTATIO.

¶ Dorsalem medullam, ex cerebro, nō ex cerebello oriri Vesalius cōprobat, lib. 7. cap. 4. cōtra Galenum.

Ventriculi quatuor, animalis facultatis receptacula. nā inter duos anteriores, et quartū posteriōrē tertius existit.

Camera siue Fornix, græcis *καμάριον* καὶ *φάλακκος*, particula est in fornici modum conflatā, tertio incurbens uentriculo.

Καμάριον, particula est glandulosa, cono persimilis, uentriculum medium in cerebro coniungens.

Nates, græcis *καυρία* καὶ *ἀνδύρια*, sunt corpora rotunda in utraq; parte illius mediū uentriculi, natium siue testiculorum figuram referentes.

Vermis, utriusq; circa basim, substantia una, pellicularis est, rubea, ab uno extremo ad aliud cuiuslibet uentriculi porrecta, totum meatū contegens. Est enim forma lignorum uermibus non ab similibus: hinc est quod corpus hoc, græci *οὐλίανθρον* ἢ *καυρία* uocat.

In fundibulum, labrum siue peluis, græcis *πέλας* καὶ *χρῆμα*, ea pars dicitur, quæ à duobus canalibus, ex mediō cerebri uentriculo procedentibus, pituitam palato excernendam assumit.

Meninx
Tenuis, passim Pia mater, græcis *χρῆμα*, cerebrum uniuersum circumuelans.
Crassa, dura mater dicitur, supra tenuem membranā extensa.
ἡ σκληρὰ, membrana est caluariam contegens.

Rete mirabile, plexus est reticularis, ex ijs, quæ in caput ueniūt arterijs, ad cerebri basim p̄traclius, græcis *ἀκτῖνων* καὶ *πλέγμα*.

ANNOTATIO.

¶ Reticulare plexum ab arteria soporali fieri, Vesalius affirmat lib. 7. cap. 12. & alibi, contra Galenum.

Olfactus, organa, siue mamillares processus, à priorum uentriculorum angustis terminis procedunt, animalem spiritum, præcipue olfactus instrumento deferentes.

Capitis
Colatorium, dicuntur osium foramina, cribrum imitantia, quibus cerebrum excrementa in nasum transmittit, græcis *ὀστέον*.

¶ Vesalius contra Galenum lib. 1. cap. 11. attestatur nullum esse in capite os, excernendæ pituitæ conflatum, cui foramina spongiam seu cribrum imitantia, insint. Ideoq; Galeni sententiam fictiliam esse fatetur.

Neruis, qui græcis *νεῦρα* dicuntur ab una cerebri parte, qua uentriculi desinunt, proueniētibz.

Oculi, qui his partibus cōstitūt, ut
Tunicis
Anterioribus, quæ sunt
Coniunctiua, græcis *σύνδεσμος*.
Cornea, *κρῖνον* καὶ *κῆρα*.
Uvea, *μυρία* καὶ *μυρία*.
Aranea, *ἀράχνη* καὶ *ἀράχνη*.
Posterioribus, quæ sunt
Sclerotica, *σκληρὰ* καὶ *σκληρὰ*.
Secundina, *ὑπόθυρα* καὶ *ὑπόθυρα*.
Retina, *ἀμφιβλαστῶν* καὶ *ἀμφιβλαστῶν*.

Humoribus, qui sunt
Vitreus, qui inter retinam tunicam & humorem crystallinum residet, græcis *ὕαλον* καὶ *ὕαλον*.
Crystallinus, inter uitream & araneam tunicam locum habet, à quo uidentis facultas est, *κρῖνον* καὶ *κρῖνον*.
Albuginens, inter Secundinam & Retinam partem in totum spacium quod araneam ab uvea dissecat, diffunditur, *ἀλβυγίνη* καὶ *ἀλβυγίνη* græcis dicitur.

Os, cuius hæ sunt partes
Lingua, locutionis instrumentum est.
Palatum, totius oris tectum, græcis *ὀστέον* καὶ *ὀστέον*.
Gingiuæ, quæ dentibus basim cōficiunt, superius inferiusq; in ore habentur.

Tonsillæ utrinque, circa linguæ radices sitæ sunt, græcis *αμυγδαλαί*.

Coopertorium, particula illa est, à quo aspera tum clauditur, tum referatur arteria, græcis *ἡμικρανία*.

Vna, gurgulio, siue columella, in extremitati palati, super fauces pendet, *σφαγίτις* καὶ *σφαγίτις*.

Gutturis & colli.
Hyoidæum os est, ex ipsa linguæ radice, ἢ græcæ literæ persimile.
Fauces, græcis *σφαγίτις*.
Trachea arteria, canna est pulmonis: cuius caput græcis *κάρυξ* dicitur.
ὀστέον, meatus est, quo cibus in stomachum ingeritur. Aphri meri dicitur.

Thoracis
Mediastinum, membrana est, pectus in duas partes discriminans, secundum eius longitudinem, græcis *ἀσπράγιον*, *πρόσθιον* græcis, latinis latus. Regio costarum in utroque latere existit.
Pulmo, siue uentilabrum, nota particula est, quæ tracheæ arteriæ cōnectitur.
Cor, in pectore medio, sedem sibi asciscit, in quo uitalis facultas continetur, græcis *καρδία*.
Capsula cordis, ueluti marsupium est, cor circumuelans, græcis *περικαρδίον* nominatur.
Septum transversum, membrana est dura, spiritalia membra à nutritiuis diuidens, græcis *διαφραγμα*.

Ventriculus, est sacculus ad continendum cibum concoquendumq; procreatus, græcis *σπυγίτις* appellatur.
ὀστέον græcis, dicitur inferius uentriculi hostiolum.
Epar, naturalis facultatis sedes, prope uentriculum, dextrum latus sibi uendicat.
Fel, sacculus est, bilem flauam continens, concauo hepatis annexus, græcis *χολή* dicitur.
Splen, à sinistris uentriculo adhæret. Est enim sanguinis sentina, græcis *σπλήν*.
Omentum, rete est ualde pingue, uentriculum & intestina circumuelans, Aphri, *ζιρβων*, græci uerò *ἐπιπλωρ*.
Mesenterium, pinguis & glandulosa caro est, intestina uinciens, & ea dorso cōnectens.

Ventris
Intestina, sub uentriculo resident, quæ sex sunt, ut
Primum, à uentriculo exortum, græcis *ἡμικρανία* dicitur.
Secundum, ieiunum
Tertium, tenue
Quartum, cæcum
Quintum, *βλαστόν*
Sextum, rectum, ad anum descendens.

¶ *σπυγίτις* græci, Aphri uerò Siphach dicunt, pellicula est, uentrem uniuersum ambiens.
Renes, in utroque latere lumbis inherēt.
Vesica, sacculus est urinae excernens.
ὀστέον græci uocant uenas, à renibus in uesicam permeantes.

De ossibus humani capitis, ex Galeno & Auicenna.

Naturalis, est ut sphaera quaedam oblonga, in qua tres principales cōspiciuntur suturae. Sphaerica quidē forma oblonga fuit, ut nervorum origines imitaret. Eminens deinde & in occipite, & syncipite, ut nervos tam ad frontem quā ad cervicem permeantes, custo daret. Sphaerica autem figura in capite duos habet usus, videlicet

Vnus recipiendo interiora. Nam figura rotunda est, maioris dimensionis, quā ea, quae est recta linea.

Alter respectu exteriorum. Quoniam figura sphaerica non obuiat occurrentibus, ut habens additamenta.

Figura Prima, est quando caput ambas amiserit eminentias capitis, & sit caput ut sphaera, longitudinem & latitudinem habens aequales. In eiusmodi enim figura, duae tantū suturae apparebūt, bifariam inter se ipsas secantes. Vna quidem transversa ab aure, una ad alteram, reliqua uerò per medium summitatem, uersus medium frontis, secundum reclinatam extēsa, ad imitationem x litterae graecae.
Praeternaturalis, Secunda, est in qua, secundum frontem eminentia perit, quae amissa coronali commissura, eam quae secundum longitudinem est, cum sola lambdaide retinebit ad imitationem T litterae graecae.
Tertia, est in qua, quae secundum occipitium debet esse eminentia perijt, in hac enim lambdaide amittitur, & remanet coronalis, & ea pariter quae secundum longitudinem permeat, imitando figuram T litterae graecae.
Quarta, quae est omnino acuminati capitis, excogitari quidem potest, sed fieri non potest, ut si caput ad utraq; aurem efficeretur prominentius quā in fronte & occipite.

Galenus 9. de usu partium, capite 7. lib. de Ossibus.

Vesalius lib. 1. cap. 6. octauum capiti os addit, in frontis ossis basi contentum, quod a Galeno nusquam describitur.

Superioris

Partes septem Vna sincipitis, graecis syncipit. Duae uerticis, graecis uerticis. Duae temporum, graecis tempur. Vna occipitis, graecis occipit. Vna palato iungitur, cunei forma ducta, graecis palati.

Quae praestant duos usus, ut quod

Si quando cranium rumpatur, ne in id totum ruptura procedant, sed cessent in illis partibus, in quibus os quoque percussum cessat.

Galenus 9. & 11. de Usu partium.

Suturae quinq; Prima per synciput, graecis syncipit. Altera a uertice, per medium caput procedit, graecis uerticis. Tertium, occipitium a summo capite deducit ad aures, graecis occipit. Duae super aures, tempora a superiore capitis parte discernentes, quas tempora graeci uocant, graecis tempora.

Quarum usus est

Ut per ea crassa membra pericraeo corpulentur, & suspendantur. Ut fuliginosarum superfluitatum transpiratio per os fiat. Ut excidant sanguinis uasa, haec quidem intro, haec autem extra. Ut ex nervis, a cerebro ortis, pericraeo et circumstantibus partibus, sensum tribuant.

Galenus lib. 8. 9. 11. de usu partium.

Substantia caernosa, siue spongiosa, ut inde ualentissimè cerebri excrementa transmitteret. existit, duplici de causa, uidelicet ut leuius esset os, & cerebrum minime grauaret.

Ossis humani capitis

In auditu organo lib. 1. cap. 8. praeter alia, duo officula commemorat Vesalius, quae Galeno non fuerunt cognita.

Aurium utriusq; tres, Prima, ossa sunt lapidosa, graecis aurium, e quibus ea oriuntur ossa, quae processus colūiformis appellantur, in quibus auditorius continetur meatus. Secunda, apud exortum habetur, quorum alter mammillaris dicitur, alter uerò iugalis ossis pars est. Tertia, a temporibus occupatur.
Ossis iugalis, quod graecis iugale, anterior cum parte supercilij extrema, ad paruum oculi angulum condicitur, duae temporis musculo prepositae sunt, quarum Anterior cum parte supercilij extrema, ad paruum oculi angulum continuatur. Posterior cum capitis osse, quod iuxta aurem habetur, coniungitur.

Maxillae superioris Vtriusq; tres, quarum Maxima iuxta iugale os habentur ad eam usque partem quae mala appellatur, protensa, quibus aliae duae adiacent particulae, quae scilicet narium foramenta ad palatum tendunt. Magnae in oculis habentur. Minime iuxta magnum oculi angulum locantur.

Hic in utr. q; latere os unum insigni magnitudine subiacet.

Inferioris

Narium duae, quae suturis a medio superciliorum discernuntur. Maxillae inferioris duae, quamuis quibusdam una tantum putetur, nam in mento suture existit. Duae, quae superiori maxillae, & ossi cuneiiformi communes existunt. Vna, quae os iugale secatur.

Galenus libro de Ossibus.

Suturae Vna, sub ossi iugali exoritur, & in duas diuiditur partes, quarum Altera, posterior tendens, sub eiusdem ossis concauo perficitur. Altera sursum ad oculorum medium inferiorum ambitum uadit, ibiq; tripartitur. Nam Prima pars, magnum prope angulum exterius in medium superciliorum procedit. Secunda, per concauum sub eodem angulo ad communem capitis suturam uadit. Tertia, in inferiorem oculi sedem, oculi ambitum inscendens, ad inum tendit, ibiq; capitis communi suturae iungitur.
Vna, recta per medium palatum. Vna, utrinque a medio superciliorum incipit, & inter caninos & incisivos dentes defertur. Vna, quae in duas diuiditur, & earum Altera quantum, scilicet extremū dentem ambit, cum ossis cuneiiformis sutura conuenit. Reliqua, cum recta palati sutura coniungitur.
Vna, Nasum intersecat, e medio superciliorum exorta. Vna, Quae ossa dentium incisiuorum diuidit, & cum ea, quae per palatum fertur, iungitur. Maxillae inferioris, quamuis quibusdam os unum tantum maxillae uideatur.

Maxillam inferiorem uno tantum osse constare, Vesalius lib. 1. cap. 10. contra Galenum asserit. In suturis, & ossibus superioris maxillae, Ves. lib. 1. cap. 9. a Galeno pluribus in locis dissentit.

Suis dentium numerum esse duos & triginta, certò scias, quorum Oso anteriores, graecis anteriores. Quatuor caninos, graecis caninos. Viginti molares, graecis molares.

De ossibus totius humani corporis, ex Galeno.

Calvariae siue capitis ossa, uideri possunt in praecedenti schemate.

OSSA totius humani corporis, ut

Anterioris partis, sunt

Claviculae, clauae, iugula, graecis κλαυκίλα, ab utroque latere summae pectoralis ossis extremitati annectuntur, extremitatibus autem alijs, cum scapularum osse coherent.

Os pectoris, graecis ὀστέον, septem constans ossibus, ab utroque latere, Lunam refrens, in cuius imo cartilago quaedam dependet, quae graecis σφραγιδίς appellatur. Latinis uero malum granatum, quoniam ab aliquibus etiam os pectoris totum σφραγιδίς dicatur.

¶ Os pectoralis tribus tantum ossibus constare, lib. 1. cap. 19. Ves. fatetur, totumq; simul σφραγιδίς uocatum esse, eo quod formam gladij manubrij referat.

Thoracis,

Colli, quod graecis κολοῦν dicitur, septem. Collum enim pars prima spinae dorsae existit, quae ἄνω graecis dicitur. Hec enim uertebrae, uel ut graeci dicunt ἐπίσπονδύλιαι uigintiquatuor constat, ab ipso occipitio incipiens, et usque ad os sacrum permeans.

Dorsi Metaphreni, graecis ὑπὸ φρένι, quod secunda pars spinae existit, duodecim.

Renum, Lumborum, graecis ὑποφρένι, quae ultima spinae pars dicitur, quinque.

Costae, graecis κώσται, in quolibet latere duodecim. Rarissime enim cernitur tridecima costa, tum et rarius undecima. Septem primae pectoris ossibus, anteriori parte coherent. Octaua uero iuxta radicem xiphoidis cartilaginis est. Reliquae autem quatuor, in obliquas partes thoracis finiunt, quae tantum ab anterioribus partibus deficiunt, quantum etiam maiores sunt ceteris: omnes igitur retro uertebrae dorsae, nodo duplici, aliori coniunguntur. Quaecumque autem earum non attingunt pectus, nothae, spuriaeque uocantur, et sunt utrinque quinque.

Posterioris partis, sunt

¶ Ves. lib. 1. cap. 9. Costis omnibus non par ad uertebrae obtigit articulatio. Noue enim superiores dupli coarctantur articulo. Undecima autem et duodecima simplici, quemadmodum et decima rarissime duobus articulis, suae committitur uertebrae.

Scapulae, graecae ἰσθαλακίον, utrinque unum magnum post thoracem existit. Ambo enim cum osse occipitis.

¶ Ves. superiorem scapulae processum ἀνώγειον uocantur, summum humerum appellant.

Spinae etiam cum thoracis costis, et eo ossi, quod gutture praetacet, musculorum opera copulatur.

Quarum ceruix in acetabulum desinit, et cum humeri capite alligatur. Est autem huic ossi alter interiori parte exiguus, acutusque processus, qui quum ancore, uel cornuti rostri similitudinem referat, ἀγκυροειδές, ἢ ἰσθμιαστικόν graecae appellatur, ac etiam ἀγκύριον.

Os sacrum, graecae ὀστέον, fini dorsalis spinae accumbit, et ex tribus componitur ossibus.

Coccygis, os est caudae, et tribus constituitur ossibus.

¶ Ves. os sacrum ex ossibus constare fatetur. Coccygis uero quinque, prima et secunda figura. 19. cap. primi libri.

Brachij: sunt

Os humeri, adiutorium, brachium, graecis ἄνω γόνατον.

Cubitus, Focile maius, graecis ἄνω ὄστρον dicitur, cuius extremitas, quae Rascerae coniungitur, ὀστέον nuncupatur.

Radius, Focile minus, ἄνω ὄστρον graecae, os minus est inferioris brachij.

Manus:

Brachiale, Rasceta, graecis ἄνω ὄστρον, septem constat ossibus, duplici ordine distinctis.

Superior enim pars tribus, inferior uero quatuor componitur.

Postbrachiale, palma, peccen, graecis μετὰ βραχίονα, ossibus quatuor conformatum est.

Digiti, graecis ἀκροφάλαγγες, singuli externi conformatur ossibus, priori semper internodio in subsequenti sinum subeunte, uerum pollicis tantummodo prius internodium, ex transuerso ipsi postbrachiali annexum est.

Anche duo utrinque, unum magnum ac ualidissimum, quibus integris nullum nomen inditum est: nam late ipsorum superiores partes illium os. exteriores post femoris ingressum, inferioresque, coxendicum, et quae inde in anteriores protensa, tenues ac foratae, atque inter se in extremo conatae sunt.

Peccenis ossa appellantur, utroque coxendici praegrande acetabulum inest, cum femoris capite nexu ualidissime copulatum.

Crurū: ut

Femur, Femur, os coxae, quod ab osse Anche ad genu permeat, graecis ἄνω ὄστρον.

Rotula siue Patella, genu scuti instar, graecis ὀστέον.

Tibia, canna maior, Focile maius, graecis ἄνω ὄστρον, a genu ad talum continuè descendit: cuius anterior pars carne uacans, Crea dicitur.

Sura, os minus, quod genu non tangit, sed tibiae per synarthrosin coarticulatur.

Malleoli, sunt tam tibiae, quam surae, extremae processuum partes.

Talus, ab imis tibiae suraeque processibus comprehenditur, altera enim parte cum osse nauiculari committitur. Talus enim graecis ἀνώγειον dicitur.

Os nauiforme, siue nauiculare, talo coniungitur, graecis ὀστέον.

Calcis unum, quod rotundas partes, ex talo recipit, et geminos, quos habet excessus, in sinuum eius percommode inserit. Pars uero qua ingredimur, leniter rotunda, et latiuscula est.

Posterior uero rotunda est, tibiaeque, rectitudinem longè excedit, totum os graecis ἄνω ὄστρον.

Rasceta pedis, graecis ἄνω ὄστρον, quatuor ossibus constat, quarum maximum Cyboides graecae dicitur, reliqua uero nominibus carent. Hec enim nauiformi coherent.

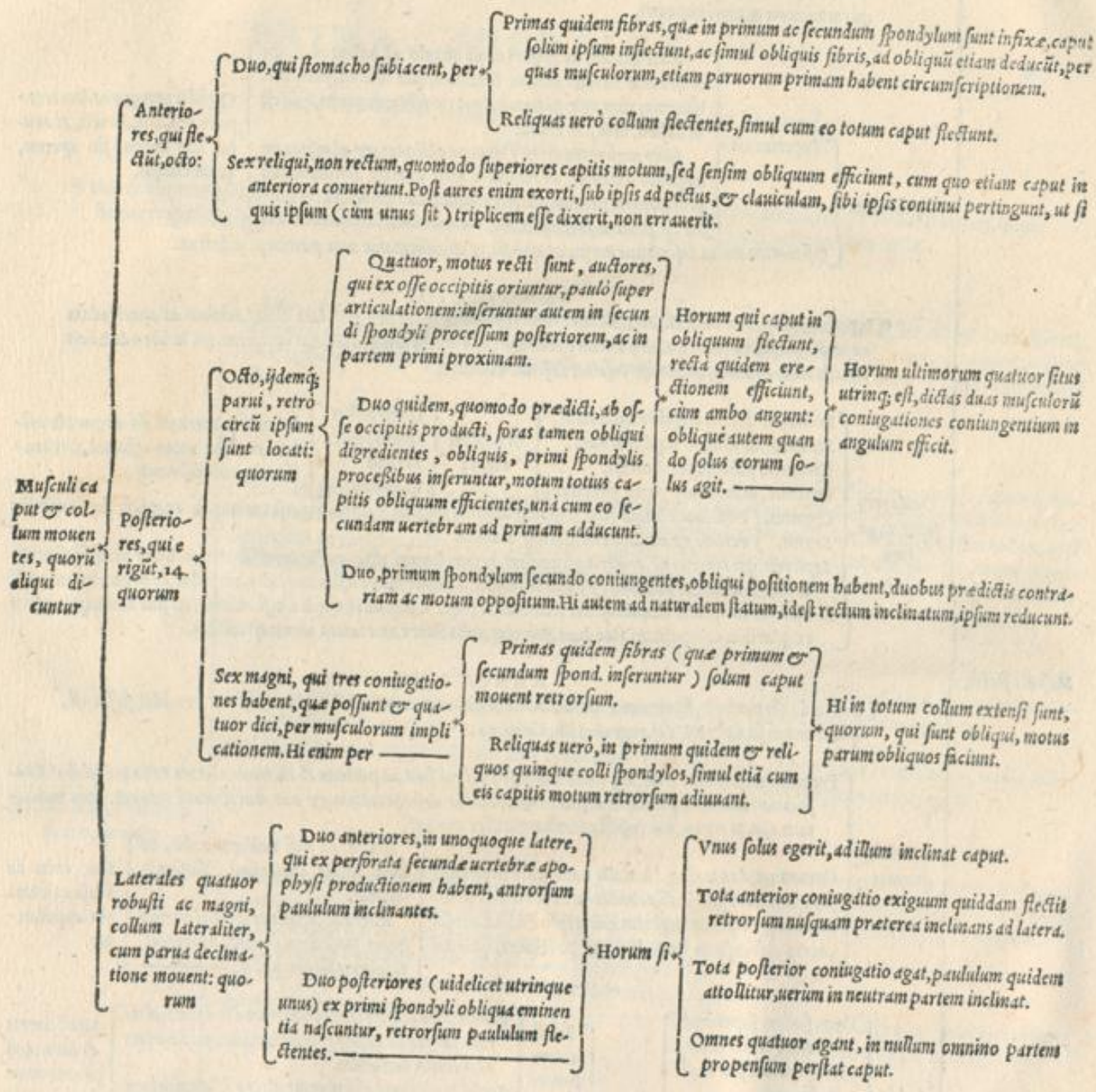
Planta, peccen, graecis ἄνω ὄστρον, ossibus quinque constituitur, rascetae inherentes.

Digitii quinq; cunctique, ternis internodijs constantes, magno tantum excepto, qui duobus tantum ossibus constructus est. Quorum alterum, scilicet pecceni, contiguum est, unum ex sesaminis existit.

ANNOTATIO.

¶ Vesalius lib. 1. cap. 22. hallucinatur et ipse, asserens in ceruino corde nullum reperiri os praeter cartilagineas magnae arteriae, et uenae arterialis radices, quod uulgis et agnis commune esse contendit. Verum res aliter se habet, ut mihi saepius musculorum ceruicorum corda secanti (in foemellis enim non reperitur) manifestè apparuit, nam osiculum (non dico cartilagineum) ab ipsis cartilaginibus longius semotum solidumque inueni. Quo fit, ut Ves. ipse, hac in re delusus euaserit.

De musculis caput & collum mouentibus,
ex Galeno.

VESALIUS LIBRO SECUNDO, CAP. XXVIII.

Caput autem uno proprio motu, uel quiescente etiã ceruice flectitur & extenditur, seu in posteriora anterioraq; fertur: ad latera autem, non nisi ceruici beneficio agi potest. Quandoquidem immota, rigidaq; ceruice, nemini ad humeros caput inclinare conceditur. Vtunque id parum re- flecte, in quarto de administrandis sectionibus libro, Galeno uisum fuerit. Ceterum præter flexionem & extensionem, quas caput quidem, mea sententia, repugnanteq; Galeni placito, super primã ceruicis obit uertebam, alium etiam capiti motum, superiori libro largitum esse prodidi- mus, qui alter capitis proprius motus est: cuius ope instar rotæ quodammodo, ad axem circumducitur, siue flexum, siue extensum cum cer- uice, aut cetera ceruicem fuerit, atque hunc ad secundam uertebam confici, contra Galeni dogmata dictum est.

De musculis faciei, ex Galeno 1x, x & xi. de Vsu partium, & Vesalio lib. 11.

Frontis unus, isq; ualde latus, multas neruorum fibras in se suscipiens: cuius cutem excoriari non licet, cum ipsi musculo sit coacta: cuius quidem usus est, ut supercilia, supertendat. Locum si secare aliquando contigerit, secundum quidem est per longum ipsius corporis, ne superciliarum motus destruat.

Hæc quidem ex Anatomicorum quorundam sententia, non ex se, dixisse Gal. ostenditur, eo quod palpebræ motum uiderit ex recto cauterio in *αὐτῶν*, & ad totius ferme illius regionis combustionem, imò osium, ex qua motionem minimè impediri.

Palpebrarum Superiorum Alter quidem in maiori oculi angulo ad nasum obliquus constitutus ad tarsi partem dimidiam, quæ illic est, peruenit. Hic enim cum agit, partem palpebræ sibi continuam, quæ est ad nasum, deorsum trahit. Alter uerò totus & ipse quoque obliquus, & ad minorem angulum extensus, ad reliquam tarsi partem dimidiam sibi propinquam prorumpit. Hic autem cum agit, reliquam palpebræ partem sursum trahit. Inferiorum nullus describitur musculus, quò fit, ut alicuius motus non particeps uideatur. Quòd si uterque eodem tempore tendunt, accidit, ut oculus non magis sit apertus, quam clausus.

ANNOTATIO.

Superioris palpebræ musculi, ab Auicenna tres reperiuntur. Nam per duos iam dictos, tertium ad aperiendum ex media palpebra exortum, ad frontem permeare cōscribit, id totum à Galeno accipiens, qui in libro de Locis affectis idem affirmat, quod tum Vesalius nesciuit damnare.

Oculorum septē. Quorum Primus, in dextro angulo explantatur, Secundus, in sinistro angulo oritur. Tertius, in parte super: situs est, Quartus, in inferiori parte firmatur, Quintus, Sextus, Septimus, qui magnus est, constringit quidem, ac munit nerui illius mollis immisionem, oculum uerò sursum at-tollit, & eleuat, ac nonnihil & simul cōuenit. Ad hunc igitur usum musculus hic factus, in orbem totam oculi radicem complectens, quibusdam Anatomicis triplex, alijs uerò duplex esse uidetur. At siue unum quis ipsum ex pluribus compositum, siue duos, siue tres, uelit dicere, una tamen eorum est utilitas. Et oculum mouet Dextrorsum Sinistrorsum Sursum Deorsum Hi omnes acruati sui aponophrosibus circulum unum efficiunt, lati tendens in iride dismentis. Positione obliqui sunt, singuli quidem in singulis palpebris, uersus minorem angulum supra ac infra extensi, & oculum circulariter mouent.

ANNOTATIO.

Gal. 10. de usu partium, septimum oculi musculum, simul cum neruo oriri, oculum ne foras prociadat, fissus est, quam tamen sententiam Ves. reprobat lib. 2. cap. 11.

Musculi faciei,

Narium, quorum Proprii duo, utrinque unus, isq; ualde durus, sed exigui sunt, ut partium ab eis mouendarum ratio postulabat. Enascuntur enim circa principia musculorum, ad labia descendunt, & alas diuersimodè mouent: cuius mobilitatis usus in repentinis exsufflationibus mirificè prodest. Communes, duo utrinq;. A malis enim iuxta proprium superioris labri musculi, carneus quidè sed tenuis membraneusq; enascitur musculus, qui in ipso modicè, uersus priora descensu in duas diuiditur portiones, quarum Altera ad nasi radicem uadit, ut alam ipsam extrorsum, sursumq; moueat. Altera ad superiorem labri partem quam Mustacem uocant, proreptat, ut labrum sursum uelat. Hac enim de causa, communes appellantur.

Labiorum quatuor, quorum Duo, scilicet superiores superiori labro deseruietes, parum sub malis enascuntur, Duo, scilicet inferiores inferiori labro simulantes, ab ora ultima inferioris maxille oriuntur. Ex his octo oriuntur motus Recti 4. cum pariter mouentur omnes, quorum Primus, cum scilicet labra plurimum à se distant, alterum sursum ad nasum protensum, alterum deorsum ad mentum detractum. Secundus, quò simul cōmittuntur, altero à superiore loco deorsum, altero uerò ab inferiore sursum protensum. Tertius, cum labia foras euertuntur, tensis exterioribus uillis. Quartus, cum labra intus implicantur. Obliqui quatuor, cum duo tantum mouentur, uidelicet Duo uersus malas. Duo uersus inferiores mandibulas. Horum motus ab his magnificatur musculis, qui narium communes esse diximus.

Maxillæ inferioris sex, ad Claudendum Duo in uno quoq; tempore unus, qui à uerticis & frontis ossibus enascuntur, ac deinde con crescendo perreptant, & in cauitatem quandam, in ossibus capitis, ibi exculptam, descendunt, & ad iugale os usq; se recipiunt, inde in tendonem magnum exeuntes, maxillæ inferioris curuo acumini infiguntur. Duo ex posterioribus capitis partibus exorti, prope ossa, quæ grecis *καταδάκρυα* siue *καταδάκρυα*, appellantur, maxillæ inferiori infiguntur, statim post flexionem, ad eum usq; locum, qui est ad mentum. Aperiendum Duo grecis *μαστοειδής* dicuntur, eo quòd isti proprie masticatores existant. Hi carnosam quoq; genarum partem cōstituunt, quos nonnulli utrūq; non simplicem musculum, sed triplicem esse existimant, quod tres ipsorum sunt aponeuroses, aut tēdones, aut in maxillas insertiōes, in stylar principiorum quorūdam, quorum Primus uersus zygomaticæ extremitatem porrigitur. Secundus uersus inferiorem mandibulam permeat. Tertius, uelut basis quædam, prædictum utrūq; latus omnibus, maxillæ inferioris memoratis partibus coniungens, secundum ipsius longitudinem extenditur.

PRIMA THEORICÆ PARS.

De musculis linguæ, ex Vesalio, libro secundo, capite XIX.

Hoc de linguæ musculis *ex Galeni libris* confici posse, minime datum est. Nam ea de administrandis sectionibus pars, in qua linguæ musculos proculdubio recensuit, unâ cum libris de Musculorum sectione, uel interijt, uel in tenebris latitat.

Duo quidem recti sunt, & impense crassi, obscureq; ab inuicem, ac si plures duobus essent aliquot locis discreti, qui ex media, superiori; osis, Y imaginem referentis sede, carnei, sed utrunque fungosi principium ducunt, ac secundum longitudinem linguæ protensi, ipsius medio rectâ inseruntur, quam contracti rectâ intro, & uelut ad posteriora uellunt.

Duo, ex duobus superioribus osis hyoidis ossiculis oriuntur, ac etiâ aliquando ab humilioribus ipsius hyoidis osis lateribus, quæ superioribus scutiformis cartilaginis processibus colligantur, principium sumant. Inde enim oblique quodammodo procedentes, linguæ lateribus implantantur. Quorum si

Alter uno remisso, laxatoq; tendatur, lingua, & potissimâ sua radice, in latus deorsum uellitur, at si simul uterque agat, lingua in neutram partem inclinâs deorsum, uersus interiora quoq; mouetur.

Duo similiter carnosî, & utrunq; crassi, duobus ductis opponuntur, ac à temporum ossium processibus, qui styli acusq; imaginem referunt, explantati, linguæ ad nuper dictorum fines innascuntur. Quorum si

Alter in se colligatur, lingua sursum tracta ad alterum latus inclinatur.

Ambo simul conuellantur, uersus interiora linguam sursum agunt.

Musculi linguæ euidentes nouem: quorum

Duo, linguam ad inferiora trahentes, ac ad latera inuoluentes, qui ex inferioris maxillæ lateribus, intus ad dentium molarium indicem, utrinque lato, ac utrunque mucoso principio enati, linguæ secundum ipsius longitudinem, usque ad ligamenti finem, quo faucibus illa colligatur, sese inserunt, non quidem prorsus in linguæ medium, sed duorum, quos primos enumerauimus, musculorum latera. Quorum

Altero tantum suas fibras colligente, conspicua linguæ pars, antè sectionem, in contracti musculi latus conuictet.

Vtroque laborante, pertinaciter lingua faucibus recto motu adigitur.

Vnus, uidelicet nonus, ueluti carnea quædam moles existit, quæ ab interna quoque inferioris maxillæ sede ex menti regione enascitur. Hæc enim moles sursum, retrorsumq; ad fauces ducta, in linguæ radicem, amplam insertionem molitur. Ex hac enim lingua nunc contrahi uidetur ad

Mentum. —
Labrorum medium latus.

Prout hæc illas ue laxat & intendit fibras.

Verum qui, qualesq; & quot numero linguam agant muscoli, cognitu est quàm difficillimum. Ad eò enim inuicem cõnectuntur, ipsorumq; fibræ mutuo tam uariè cõcunt, ut iustum numerum formantq; musculorum, & motuum linguæ differentias cognoscere non iniuria arduum censeatur. Imò linguæ constructionem hæcenus à nemine ad amussim perspectam fuisse, neque etiam ocus fore metuo adeò, ut fateri cogamur, eò Conditoris nostri in effigiendo ex terra Adamo artem industriamq; processisse, ut tota hæc non inueniatur, quantumuis longo temporis spacio, idq; à uiris illustribus indagata.

De musculis hyoidis, ex Vesalio libro secundo, cap. xvii.

Hoc quoque schema ex Vesalio prodendum placuit, cum non nisi implicite à Galeno libro septimo & decimotertio de Usu partium, & quarto de Administrandis sectionibus, de his tractatum fuerit.

Primus & secundus, qui unus tantum (propter eorum in sese compactionem) ab aliquibus habetur, scutiformi, laryngis cartilagini & arterie in collo exprorectus. Lato namq; & carneo principio ex eminentiori pectoris ossis sede, ad partem magis internam exoritur, rectaq; sursum tensus in anteriorem hyoidis ossis partem inseritur. Quorum usus est, ut

Os hyoidis deorsum retrahatur, si quando uolentius à superioribus musculis sursum uellatur.

Scutiformi cartilagini arterie propugnaculi loco haberi possit.

Tertius & quartus, utrinque unus, his superioribus apponuntur, & ampli, breues, ac omni ex parte carnei, à maxilla inferiori, sub summo mento interius enascuntur, ac inde deorsum protensi, hyoidi ossi duobus primis contermini inseruntur. Quorum facultas est, os illud

Sursum opposito duobus primis motu Modice in exteriora

Protrahere.

Proprij osso, quorum

Quintus & sextus, ab utroque latere singuli admodum graciles, teretesq; sunt musculi, qui ab ossis temporis processuum radicibus, stylo, & galli calcaria imitantium, explantati hyoidis ossi inseruntur, ad latus amplitudinis, quam primi quatuor musculi occuparunt. His enim duobus musculis, ne os in dextrum aut sinistrum latus reuellatur munus creditum est, & praeterea illud quoque sursum nonnihil, introrsumq; contrahunt.

Musculi Hyoidis ossis

Septimus & octauus, utrinq; & singuli graciles longiq; uisuntur. Horum etenim principium, quod carneum est, ex latiori scapulae costa, inxta ipsius ceruicis radicem obtinet, & sub musculo scapulam ad occipitiū trahenti occultatus, sursum oblique protenditur, sub musculo à pectoris osse & clauicula, in mammillarem capitis processum inserto reperit, & in eam tandem hyoidis regionem inseritur, in quam sextum & septimum, insertionem moliri dictum est. Quorum usus est ut

Motibus quinti & sexti musculi, eorum motus apponatur.

Os hyoidis Deorsum Utrinque

Detrahant.

Non proprij, ex osse ipso originem mutuantes, alijs partibus inseruntur. Nam

Quatuor laryngi, ut melius sequenti schemate ostendatur. Ceteri linguae, ut in superiori schemate habetur,

Inseruntur.

De musculis laryngis, ex Galeno, libro septimo, cap. XI. & XII. de usu partium.

Quatuor, qui secūda primā cartilaginem adaeclūt, in animātibz magna uoce præditis, inter quæ & homo numeratur, reperiuntur. Deriuātur autē ex prima cartilagine scutiformi, ad secundā iuxta finem inferiorē utriusq; cartilaginis, ubi tracheā arteriam tangunt, & se inuicem ex magna cartilagine proueniunt ad secundā, extrorsum quidem duo musculi, introrsum autem duo utraq; parte externis externi, internis interni prorsus æquales. Hi enim exactē angustā oram laryngis inferiorē, primam cartilaginem secundā applicantes. Horum

Duo anteriores partes copulantes claudunt magnā laryngis cartilaginem.

Duo profundas partes reserant.

Duodecim ipsius laryngis proprii cōmunes, in tribus laryngis cartilaginibus, uidelicet

Quatuor, secundam cum tertia iungunt, & laryngis finem superiorem aperiant. Quorum qui

Parte sunt posteriore, cartilaginem aritenoideam retroflectunt.

Obliqui sunt, ad obliqua plurimum deducunt.

Duo superioribus quatuor actionem cōtrariam, ac positionem habentes, claudunt exactē os supernum laryngis ad internam capacitatem, primam cartilaginem trahentes, quæ similis est crumenis, quæ contrahi solent, ob neruosarum membranarum, quibus circumplectitur multiudinem.

Duo in basi aritenoideos existunt. Verū in animalibus, uoce parus præditis, non insunt, in quibus & simia numeratur. Horum quidem facultas est, basim tertiæ cartilaginis constringere.

Duo ex inferioribus hyoideos ossis lateribus, originem habent, indeq; secundū totam longitudinem primæ cartilaginis, parte anteriore producuntur. Quorum facultas est, a posterioribus primam cartilaginem adducere, meatumq; amplificare.

Communes, scutiformi tantum, & partibus adiacētibus, uidelicet

Duo, ab ipsa cartilagine exorti, sed ad pectoris os tendentes alijs duobus commiscetur, in illis solium animalibus, quibus magna sunt, & totus larynx, & cartilago scutiformis. Hi enim

Partes cartilaginis contrahunt, trahuntq; infra, asperam arteriam leuiter contrahunt atque constringunt, ut neque duplicetur quicquam in ea, neque compleretur, neque plurimum amplificetur, cum animal uult loqui.

Duo transuersi, ex obliquis scutiformis partibus enati, deinde in orbem stomachum complectentes, simul inter se coeunt, & partes primæ cartilaginis protrahunt, secundāq; applicant, quo meatus astringatur.

ANNOTATIO EX VESALIO LIB. II. CAP. XI.

Communes Galenus octo enumerauit, tamen sex tantum explicauit, qui soli scutiformi cartilagini, non autem alijs duobus committuntur. Ego præter eos sex, alios duos obseruaui, non quidam scutiformi cartilagini nexos, sed ipsi laryngis operculo, quapropter hi etiam inter eos, qui Galeno communes nuncupantur, referendi neutiquam ueniunt,

VESALIUS LIB. II. CAP. XXI.

Præter hos sex, alios duos animaduerti musculos, ac ex medijs interiori ossis hyoidis sede explantatos, & utrinque singulos radice eius corporis, quod laryngis censetur operculum, insertos. Hi liquidò admodū (si modò quis ipsorum nouerit administrationem) uisui sese offerunt. Galeno tamen cum in nullis, quæ hodie extant operibus ipsorum meminerit, incognitos fuisse opinor, non enim (quod fortè quis arbitraretur) in communium laryngis musculorum numerum sunt reijciendi. Quamuis enim hos octo Galenus esse dixerit, & interim sex tantum descripserit, omnes tamen octo, primæ cartilagini committi postmodum sermone subnexuit. Porro his duobus, id munus concredidit est, ut laryngis operculum cibus potuq; depressam deuenò eleuent: ipsorum nanque principijs uersus hyoides os tractis, operculum illud erigi conspicitur.

De musculis scapularum, ex Galeno libro XIII.
de Vſu partium capite ultimo.

- Primus, ultimo loco inter brachij musculos numerabitur, qui sursum ad brachium fertur, scapulae parti inferiori inseritur, ipsam unā cum brachio ad inferiora trahit.
- Secundus, latus ac magnus, qui à spina scapulae enatus sursum ad os occipitis peruenit.
- Tertius, qui tenuis est, ab ipsa capitis osibus ortus, ipsi ad spinæ basim inseritur.
- Hi enim sursum scapulam trahunt.
- Scapularum musculi septem, quorum
- Quartus, & quintus, scapulam ad totam animalis spinam adducunt. Quorum
- Altior ipsam inflectit sursum ad colli spondylos.
- Depressior abducit ad spondylos dorſi.
- Tensis uerò ambobus simul secundū proprii sui rectitudinem ad humerū, id est ad dorſum scapulae erigitur.
- Sextus, ex laterali primi spondyli apophysi exoritur, scapulae ḡ finibus, qui sunt ad acromium, inseritur, unā cum acromio, totam scapulam ad laterales colli partes trahit.
- Septimus, scapulam magis, quā prædictus, uersus anteriora trahens à lambdoide futura enatus est, scapulae propè summitatem humeri, inseritur.

ANNOTATIO EX VESALIO, LIBRO II.
CAPITE XXVI.

¶ Scapula hſdem cum brachio agitur motibus, si illum duntaxat exceperis, quo brachium circunvertitur. Ceterum etsi Galenus scapulae nullum tribuit musculum, qui proprio motu ad pectus antroſum ue scapulam ageret, & nos tamen hunc, illi priuatim ascribimus.

Galenus parum rectè prodidit hunc musculum, qui brachij, ad dorſum uersus inferiora, motus autor est, scapulam quoque deorsum ducere.

Tertium ac quartum scapulae musculum non dari in homine, etsi in simijs inueniatur, probat Vesalius contra Galenum.

De musculis brachij, ex Galeno, libro XIII. cap. ultimo, de Vfu partium.

Primus ad mām oritur, magnitudine mediocris: qui brachium ad pectus adducit, brachiumq; trahit deorsum leniter, de pfectionisq; humilioris est author.

¶ Vesal. lib. 2. cap. 23. Minime quidem (ut Galenus autumat) musculus is, altioris brachij motus, ad pectus est author, imò scapulae gratia, ut scilicet eam ad pectus ducat, creatus est.

Secundus uerò contrā, ex editis pectoralis ossis partibus enatus, adductionis sursum est author.

Tertius, geminus est, aut duo coalescentes (utrouis enim modo de ijs dixeris, non errabis) ex toto pectoris osse oritur, cum enim

Ambo tenduntur, adducunt pectori os brachij totum, idq; æquabile atque in nullam partem propendens.

Alterum tantum tenditur, uidelicet si

Is qui ex inferioribus partibus oritur, humiliores efficit adductionem. Verum non adeò humilem, ut prædictorum primus.

Alter uerò editiorem, non tamen editam adeò, ut prædictorum secundus.

Quartus, exiguus, qui à mammis attollitur, primo succedens, humilem brachij adductionem efficit.

Quintus, ad internam rectam ue regionem uertens, cui duo insunt capita, quorum

Vnum, uidelicet quod internis quidem partibus opomidos, ipsi dico clauis est insertus, ad internam regionem inclinat. Alterū, quod externis partibus scapulae spine adhærescit, in demissioribus ipsius partibus, brachium extrorsum extēdit, parum à media, ac recta omnino extensione ad latus inclinās.

Tensis autem æquè fortiter amobus brachium rectam planè ac mediam extensionem assumit, nusquam inclinans.

¶ Vesalius ibid. Præter hunc muscolum (pace interim Galeni dixerim) nullus alius brachium pectori admouet. Nam quem inter brachij musculos primum enumerat, in homine neutiquam reperies.

Sextus & septimus sursum utraque spine, que est ad scapulan, parte, similem prædicto habent actionem. Nam si

Ambo simul tendantur, brachium sublimem prorsus tollent. Alter tantum agat, modicum ad latus inclinabit.

Octauus, ex maxima costæ in scapulae parte, brachium extrorsum abducit ijs, qui sunt ad pectus, oppositus, qui brachium sursum tollunt.

Nonus, ex inferiori sine costæ in scapulae proficiscitur, & amplius quidem extra brachium circumagendo abducit.

Decimus, qui eiusdem costæ partem simam complectitur, minus quidem extra, sed deorsum magis brachiū circum agit.

Undecimus, qui deprimat, ipsumq; retro agit: cui prædictus musculus paruus succedit, qui efficit, ne brachium dum deprimatur, nullam in partem inclinet.

ANNOTATIONES:

¶ Musculos tres Vesalius commemorat, brachium circum agentes.

¶ De brachij musculis, ac eorum motu, multa contra Galenum à Vesalio prodita sunt, que annotatunculis (ut solemus) æquè referri nequeunt. Ideoq; si quis accuratius ea tractare uolet, Vesalium ipsum perlegat.

De musculis ulnæ & extremæ manus, ex Galeno, primo & secundo de Vsu partium.

Vnus minimus, & omnium musculorum interni cubiti tenuissimus, in superficie sub cuti apparet, mediam cubiti & radij regionem internam occupans. Minor quidem alijs, quoniam nullam mouet dearticulationem, nec ullus digitorum motus ei commissus est. Sed paulò ante carpi articulationem enascitur ab eo tendo: dilatari autem incipit ad illam primum, indeq; sub tota cuti manus summæ, internæ & digitorum extensus, uelut quedam cutis secunda, alba & exanguis apparet, hunc usum præstans, ut eam internam cutim, in corporum contactu, minus uersatilem, depilem, & tota cuti reliqua, sensibiliorem efficiat, ad certam tractilium qualitatum dignotionem.

Maiores minoribus subiectus, inter cubitum & radium delitescens, ad carpum fertur, ibiq; in quinque tendones scinditur. Quorum quatuor primo & tertio, quatuor digitorum articulo inseruntur. Sed primo articulo non sunt cõiuncti, nimirum per ligamentum membranosum. Quintus uero per medium uole, tanquam ex circulo delatus, secundo & tertio pollicis articulo inseritur. Præterea huius musculi quatuor tendonibus in uola, alij singuli striati, & longi adherent, qui ad primi quatuor digitorum articuli flexionem auxiliantur.

Duo, qui digitos flectunt, quorum

Interiores, quorum sunt septem

Minor maiori, per medium cubitum insidet, recta ad carpum excurrens, ubi in quatuor tendones scinditur, tendones angulos æquales efficientes, secundo quatuor digitorum articulo, ut ipsum solum moueant, inseruntur. Qui quidem tendones paulò antea quam ad secundum articulum peruenerint, ibi rursus singuli bifariam finduntur, & utraque parte amplificata circa subiectos tendones, qui primum & tertium articulum flectunt, inuoluuntur, ipsiq; inde transitum præbent ad tertiam digitorum articulationem.

Duo à lateribus duorum præcedentium adiacentes, carpum flectunt, quorum

Alter ad pollicem prælonge euidam apophysi cartilagineæ, primi in carpo ossis, tendone bifido implantatur: nec tãuis huic symphysi soli committitur, sed usque ad metacarpium adducitur, & ibi applicatur, ad principium ossium medio digito, & indici prælocatorum. Alter ad paruum digitum, octauo ossi carpi cartilagineo, tendone simplici inseritur.

Hi cartilagineis ossibus carpi tendonibus obliquis inseruntur, quod etiam cum externis carpum extendentibus, extremam manum cum carpo ad pronum supinumq; circumducitur.

Vlnæ alij

Duo lati tendonibus carentes ad pronum agunt, quippe fieri non potuit ut ex locis tam continuis tendones crearentur. Orti enim in cubito ad radium membranosa quadam parte, pertinent.

Vnus & is quidem maximus, in superficie sub ipsa cute locatus est, mediamq; maximè totius membri regionem externam obtinens. Qui in carpo scissus, quatuor tendones, tribus quatuor digitorum articulis distribuit, solus hos extensurus. Sed primo & secundo articulo, per ligamentum membranosum tantum coniuncti sunt.

Duo exiles, qui superiori adiacent, quorum

Superior indicem à pollice suis tendonibus abducit. Inferior paruo & annulari eiusdem actionis gratia tendones amittit

Horum digitorum tribus articulis, dextris ad dextra, sinistris ad sinistra, extrinsecus hi tendones immittuntur ad latus.

Musculorum

Exteriores, quorum sunt 9.

Duo superiori primo incumbentes, pollicis gratia facti sunt, ut eum rectè subuertant, quorum

Vnus radio superstratus interiora uersus tribus pollicis internodijs ad latus inseritur, ut maximum ab indice abducatur. Alter priori illi ad eò coheret, ut unum esse iudicet. Hi enim ad carpum tendens, in duas diuiscatur partes, &

Alter a extrema pollicis regioni inseritur, ut illum indici abducatur. Altera carpo insinuatur eius extensionem ad latera promouens.

Duo carpum extendentes, & interna parte flectentes, hiq; utrobique singuli, quorum

Alter ad indicem Alter ad minimum

His enim extendentibus commemoratisq; flectentibus, manus extrema, ad pronum supinumq; ducitur.

¶ Ves. lib. 2. cap. 43. musculos digitos mouentes uiginti octo ostendit, ac in aliquibus motibus describens deerrasse Gal. ostendit.

Duo, qui regione hac, qua ossa secundum longitudinem occupata interiacet, quorum

Alter internis similis in os radij immittitur. Alter à cubiti tuberculo obliq; per exteriora, ad caput radij quod carpum spectat, inseritur.

Hi ad supinum operantur.

Extremæ manus, 7.

Pollicis duo, quorum

Vnus abducentis, ab alijs digitis pollicem, musculi actionem excipit. Alter actionem abducentis ad indicem immittitur.

Minimi, unus qui ex uola ei immittitur, duplicem ipsi præbens usum, uidelicet

Vt abducentis paruum digitum tendonis, actionem accipiat. Vt suo uentre uolam exactè concauam reddat.

Digitis cæteris, communes quatuor, qui palmæ ossa interiacentes, tendones tribus digitorum articulis introrsum uersus distribuant. Hi etenim quatuor, cæteros alios digitos ad pollicem agunt.

Præter hos septem, extremæ manus musculos, alij parui sunt, qui inter ossa metacarpij, palmæ subiacent. Hos Anatomici priores omnino ignorauerunt. Sicuti & Galenus multo tempore, quos tandem inuenit, ut ipse fatetur libro primo de annotationibus administrat: Ex his bini ad primum cuiusq; digiti articulum intrinsecus perueniunt, ac obliquos iam quoq; attingunt. Quapropter & flectunt, non rigidum omnino, neq; indeclinabilem efficiunt, sed leuiter in latus inclinant, ut unusquisq; ipsorum tensus primum flectat articulum, modicè inclinando. Ambo uero in rectum singulos digitos agunt, nullam in partem declinantes.

De musculis thoracis, ex Vesalio, lib. secundo, cap. xxxv.

Duo utrinque, scilicet unus ex interiori inferioriq; clavicula regione, secundum ipsius longitudinem, qua primam utrinque respicit costam, exoriuntur. Hi enim fibras impense obliquas, ac propemodum transversas obinent, quæ à claviculis antrosum procedentes, supernis thoracis costis, & nonnihil pectoris ossi, implantantur.

Horum
usu { Primæ costæ, sursum uersus exteriora retrahuntur. Thorax, eaq; ratione ibidem dilatatur.

Duo utrinque, scilicet unus carnosio principio, ex tota scapularum basi enascuntur, deinde costis exporrecti, admodum latefunt, tenuiores tantisper reddunt, donec primæ, secundæ, tertiæ, quartæ, quintæ, sextæ, septimæ, & octavæ, aliquando & nonæ thoracis costis sese inserunt.

Horum fibræ, si quando ad suum principium tenduntur, uniuersas costas (preter inferiores) uersus exteriora uellunt thoracem dilatantes.

¶ Etsi hi musculi secundi in hominibus sic se habeant, in canibus tamen & caudacis simijs aliter reperiuntur. Nam non solum omnibus his enumeratis costis inseruntur, uerum & pleriq; cervicis uertebrae processibus.

Duo utrinque, scilicet unus ex trium inferiorum cervicis uertebrae, ac primæ thoracis uertebrae spinis, membraneo latoq; exoriuntur principio, ac deinde primo caput mouentium musculorum pari, & hac sede repositis, dorsum thoracemq; mouentibus musculis instrati, in priora decliues, exporriguntur, carni euadentes, latiq; musculi naturam ostendentes, simulatq; primi illius paris externum latus superauere. Deinde ubi primam thoracis costam contingunt, in latera sensim oblique ducti, in tres ueluti digitos tripartiuuntur, singulos tribus quatuor primarum costarum interuallis exporrigentes, illisq; sese costis inserentes.

Horum munere thorax attollitur, ac etiam extenditur.

¶ Præter hos duos, in ordine tertios, alij duo in simijs reperiuntur atq; canibus, qui simul cum istis eosdem præstant usus. Sed tamen in homine nusquam reperiuntur.

Duo utrinque, scilicet unus ad dorsum mouentium musculorum latera, costarum, radicibus, & transversorum uertebrae processuum apicibus exporriguntur. Originem suam ducentes ex posteriori ossis sacri regione, & interiori ilium ossis sede. Hinc cum undecimo dorsum mouente musculo, transversis uertebrae processibus innixi sursum deducuntur. Quoniam primam uero uterq; simul duodecimam thoracis respiciunt uertebrae, à dorsum mouente undecimo, notatu digno interuallo adeo abscedunt, ut imbi in curiose secantibus ex illo principium sumere uiderentur. Hinc modicè sursum obliqui in latus conscendunt, & decem superioribus costis, tendentes pullulant. Qui costarum tuberculis inseruntur, cessant autem ad primam thoracis uertebrae, interdum tamen adeo conscendunt, ut & transuerso septimæ cervicis uertebrae processui tendentem quoque, non minus quam costis offerant.

Hi infimas thoracis costas, ac reliquas omnes deorsum trahunt, ac denique thoracem arctant.

¶ Duo præter istos, bis quatuor ordine positos, adhuc ab aliquibus Anatomicis thoraci tribuuntur musculi, quibus tantum canes abundant. Nam in homine usi nequaquam fiere.

Duo utrinque, scilicet unus in posteriori thoracis sede, secundum inferiora collocatur, originem membraneam latamq; ducentes, ex undecimæ & duodecimæ, ac aliquando decimæ thoracis uertebrae spinis. Principium hoc musculi dorsum agentibus, supersteruntur, transversim rectè in priora porrectum. Vbi autem septimus musculus hos transcendit, costarumq; ossibus committitur, statim carnis adaugetur fibris, & tandem uelut in aliquot diuisus digitos nonæ, decimæ, undecimæ & duodecimæ costarum interuallis, ipsisq; sese costis inserunt.

Horum munere costæ, quibus inseruntur, thoraxq; distenditur.

Duo utrinque, scilicet unus in thoracis cavitare situm sibi peculiariter uendicat, extenduntur autem per uniuersum pectoris ossis latus, sub tota uerarum costarum cartilagineum regione, propemodum costarum os, exteriori ipsius latere contingentes. Sunt autem hi musculi triangulares, ex duobus longissimis lateribus, & uno breui constructi, & tenues omniq; ex parte carnosii. Adnascuntur autem omnibus uerarum costarum cartilaginibus, illas ad pectoris os, in sinu nimirum, quibus illæ inarticulantur, attrahentes, & eo motu thoracem arctantes, & costarum cartilagineas inuicem colligantes.

Duo & uiginti, ac deinde duodecim utrinque, scilicet qui inter costales dicuntur. Nam in singulis uerarum costarum interuallis, quæ utrinque 6 sunt, quaterni, in reliquis quinque bini reperiuntur. Quorum aliqui dicuntur

Exteriores, quoniam exterius positionem habent, originem ducentes, simulatq; costæ à transuerso uertebrae processu in anteriora oblique prorepit, principium habent, ac fibris constant ex superiori costæ, in inferiorem oblique in priora deorsum prorepitibus. Hi inferiorem costam superiori adducunt.

Interiores, quoniam interius positi sunt. Hi enim qua uertebrae corporibus proximi sunt, ex inferioris costæ superioris sede, in elatiore costæ inferioris sedem, fibras oblique sursum in priora protensas mittunt. Harum uero fibrarum situs exterius contrarius existit. Nam exteriores ad x literæ similitudinem interfecant fibræ. Hi superiorem costam inferiori adducunt.

Hi omnes musculi simul thoracem arctant & angustiore efficiunt. Produxit enim natura inter costales musculos cum fortiori motu impetuq; ad efflationem, uocem, tussim, sternutationem, facium excretionem, ad partum facilius excludendum, breuiter ad thoracis compressionem, quam ad inspirationem indigeant. Verum Galenus intercostalium beneficio musculorum thoracem stringi & laxari constat. Nam exteriores expirationem, interiores uero inspirationem moliri prodidit. Interdum uero non sibi constans, exterioris inspirationi, interiores autem expirationi præesse uoluit.

Vnus utriq; lateri communis, quem graeci *σπληνική* & *σπληνική*, latini uero septum transversum & præcordia aliquando uocant. Hic enim neq; situs, neq; forma ulli totius corporis musculo respondet. Siquidem amplius est, & orbicularis, & in ipsius medio principium gerit. Huius munus est, ut adhuc in uiuentibus animalibus patet, proprio motu ossis pectoris, inferiorem terminum, & spuriarum costarum extrema, ad suum caput, tanquam ad centrum, intro trahere, ac non nihil quoq; sursum uellere. Septi enim transversæ caput in medio mouendarum partium reponitur, & elatiore sui capitis sedi, quæ thoracis amplitudinem respicit, nervi à ceruice decurrentes, inseruntur. Quoniam itaq; septum in se consuevit, & spuriarum costarum extrema quodammodo ad centrum colligit, solam inferiorem, eandemq; anteriorem thoracis partem, quam spuriarum costarum cartilagineas constituunt, arctat. Posteriores uero, quæ ab harum cartilagine ad uertebrae usq; habetur, dilatatur, ac inuicem quinque inferiores costas dirimit, unâ cum sexta ac septima thoracis costis, quarum etiam cartilaginibus septum applantantur.

Musculi thoracis complures, quoru

De musculis dorsalibus, ex Vesalio, lib. secundo, cap. xxxviii.

Primus qui parem in altero latere, secundū habet, a quinta thoracis uertebrae corporis latere principium sumit, & sursum obliquē conscendens, uersus medium magis quartae thoracis uertebrae corporis obliquo fibrarum ductu proficiscitur. Fibrae namque eius ab exterioribus, sursum obliquē in anteriora prorepunt adeo, ut iam ad tertiae thoracis uertebrae corpus utriusque lateris musculi ampliores facti, inuicem quodammodo uiciniores fiant, quousque sensim mutuo appropinquantes, ad anticam primae ceruicis uertebrae sedem usque conscenderint: cuius ibidem extuberanti processui, ueruosa infertione simul ambo coeuntes, tanquam trianguli uertice inseruntur, non admodum manifeste occipiti ossi, ad anteriorem dorsalis medullae foraminis sedem implantati. Horum enim munere, ceruix ipsa proprio motu, & obscure caput ipsum flectitur, diuersis motibus. Nam eion eiusmodi musculi

Ambo simul agunt, recta efficitur ceruicis flexio. Soli, uidelicet alter ipsorum tantum in se colligitur, in contracti lateris ceruix inclinatur.

¶ Annotatio ex Ves. Ego hos musculos, duorum duntaxat loco, ut scilicet unus utriusque habeatur numero, semper habui, quamuis ex Galeni sententia singulos, duorum uice, aut trium etiam nonnulli enumerasse uideantur. Caterum hi musculi non solum ceruicem credantur flectere, sed etiam thoracis uertebrae superiores. Quod uero Galenus parum recte in 13. de Usu partium, hos musculos caput releuare & sursum ducere docuerit, neminem latere sat scio.

Tertius & quartus, quorum alter in dextro est latere, alter uero in sinistro. Dexter ex superiori, exteriorique primae thoracis costae sede, carnosus enascitur, sensimque arctatur, & in omnium ceruicis uertebrae transversis processibus, interius implantatur, fibras sursum obliquē producent. Fibrae enim a costae regione uertebrae proxima principium ducentes, in transversum seipsum ceruicis uertebrae processum inseruntur. Deinde huic sedi proximē in ortu subsequentes, transverso sextae uertebrae processui adnascuntur, atque ita continua semper serie insertionem moliantur, ut illae tandem, quae costae cartilagini proximae sunt, primis ceruicis uertebrae implantentur, totusque musculus triangularem figuram referat: cuius latus

Primum, primae thoracis costae exporrigitur. Secundum, ad ceruicis longitudinem, ipsiusque in transverso processu infertione fertur. Tertium, a costae cartilagine ad transversum primae ceruicis uertebrae processum adducitur. Horum munus in proximē subsequenti bus dicitur.

Quintus, qui sextum in sinistro latere sibi parem sortitur, principium in dorso assumit, ex transverso sextae thoracis uertebrae processu radice, ad primum eius uertebrae posterioris processum, seu spinam exortum. Hinc enim ascendens, ex reliquarum quinque superiorum thoracis uertebrae transversis processibus enascitur, sensim crassior ualidiorque redditus, quousque in externam sedem transversis, processum septimae ceruicis uertebrae infertionem tenet. Huic enim primum inseritur, ac deinde reliquarum omnium ceruicis uertebrae transversis processibus, ad anteriorem eorundem sedem quamquam inuadant, in transversum primae uertebrae processum perficiat. Illic enim si

Cum tertio pariter agat, recto quidem ductu, ceruix duntaxat in dextrum latus inclinatur. Quiescat, & tertius tantum agat, in latus quidem, sed magis antrosum ceruix conuertitur. Ipse solus agat, in posteriora magis ceruix adducitur.

Musculi dorsales, quindecim quorum

Septimus, cui in sinistro latere octauus respondet, a septimae thoracis uertebrae spinam radice, deinde & a reliquarum succedentium uertebrae spinarum quoque radicibus exoritur. Hic enim ad ceruicem exporrectus, infimam eius uertebrae contingit, amplior ab illa euadit, enatas perpetuo fibras spinam superioris uertebrae tantisper inserens, donec ualidissimē in totam inferiorem spinam secundae ceruicis uertebrae sedem implantetur, dexterique musculus sinistro coniugatur. Horum si

Uterque simul contrahatur, rectam ceruicis extensionem conficiunt. Dexter tantum egerit, dextrorsum ceruix inclinabitur. Sinister tantum operabitur, sinistrorsum ceruix omnino conuertetur.

Nonus, cui sinistro latere decimus apponitur, enascitur ex posteriori superiori ossis illius cavitatis sede, quae a regione superioris sedis primi sacri ossis transversis processibus habetur, deinde etiam ex tota illa ossis sacri quoque parte exoritur, et sursum ad duo decimam ultimamque thoracis costam proiceditur & infertitur. Ab interno autem latere, transversis omnium quinque lumborum uertebrae transversis processibus, secundum ipsarum longitudinem, ab interna sede infertitur, lateribus etiam uertebrae, unde nerui primū emergunt, applantatus. Huic enim & decimo inferioris dorsi partis, lumborum scilicet uertebrae, flectendi munus concredidit. Nam eion

Ambo simul agunt, rectam Flexionem parant. Quisque per se, obliquam

¶ Quam uero dilucidē uereque, Galenus hos musculos, seu lumborum carnes descripsit, & num etiam simia, aut canis (qui hic musculus admodum ab homine uariat) ipsius enarratio conueniat, penes te esto iudicium. Ipsa enim simia non admodum quadrat, & longē minus homini.

Undecimus, cui in sinistro latere duodecimus comparat ab infima ossis sacri sede, ad primam usque thoracis uertebrae exporrigitur, transversis omnium thoracis uertebrae transversis processibus inuicem, quibus singulis ex interna sede tendinem instar ansulae cuiusdam exporrigit. Horum etenim ope thoracē lumbosque, recta, ac etiam in latera extēdi euenit. Nā si

Ambo aequē contrahantur, tota pars cui inseruntur, in neutrum latus uergens extenditur. Alter tantum protendatur, in ipsius latus spina inuoluitur.

¶ Ex sex sequentibus musculis, hi soli, qui undecimo & duodecimo loco mouerantur, Galeno cogniti tantum fuisse, quāquam etiam minus recte descriptionem eorum nobis tradiderit.

Decimus tertius, cui in sinistro latere decimus quartus respondet, atque sub undecimo occultitur ab illa ossis sacri sede principium obtinet, quae ab ipsius spinam ad connexum eius, cum ilium osse pertinet. Hinc ad transversum, quinta lumborum uertebrae processum ducitur, & illic a transversis reliquarum uertebrae transversis processibus initium ducens, ad undecimam usque thoracis uertebrae spinam conscendit. Exortus enim quem decimus tertius musculus ab osse sacro ducit, sui coniugis exortui contiguus est, quemadmodum etiam per reliquum in altiora progressum praesentes musculi inuicem committuntur, & ex inferiorum uertebrae transversis processibus, & spinarum radicibus enatae in totam superiorum uertebrae in posteriori sede amplitudinem perpetuo sese inserunt: quorum his

Ambobus contractis musculis, tota illa spinam pars, cui committuntur, appositissime extenditur. Altero in se tantum collecto, in obliquam hae dorsi pars contrahitur.

Quintus decimus & sextus decimus, utriusque scilicet unus, ab undecima thoracis uertebra, ad primam usque ipsius protendantur, totam spinarum amplitudinem, quae ab ipsorum radice, ad apicem usque consistit, amplexantes. His quoque musculis interualla spinarum opplentur, & inuicem inibi contigui sunt, cum inter illos, ut & in lumborum uertebrae spinis nihil mediet, sed ut praesentes musculi inter reliquos dorsi motuum auctores rectis fibris, magna ex parte donantur, ita quoque ipsi admodum modicē obliquis motibus praesunt. Nam horum functio potissima est,

Spinam, quibus inseruntur, mutuo colligere. Eam dorsi partem, cui adnascuntur, cum reliquis musculis extendere.

De musculis abdominis, siue epigastrij, ex Galeno, libro quinto,
de Vsu partium, cap. XIII, & XV.

¶ Vesalius, libro secundo, capite decimotertio. Galenus aliquando hos musculos aliter recenset in libro de Locis affectis, rursus aliter in libro de Vsu partium, & aliter prorsus in libro de Administrandis sectionibus.

Recti duo, secundum animalis longitudinem extensi superne ab utraque parte cartilaginis ensiformis exorti, ad pubis ossa sese mutuo contingentes differuntur, rectas quidem fibras superne deorsum ferentes utidem habentes.

Musculi epigastrij

Transuersi uero alij duo, sub rectis positi sunt, occupantes, alter quidem totum dextrum peritoneum, alter autem sinistrum, equabiles & ipsi omnibus rebus ac similes. Hi enim superioribus rectis, nervosam, obliquis uero inferioribus carnosam partem adhibent.

Obliqui quatuor superioribus subiecti, quorum

Duo fibras ab hypochondrijs ad illum ossa extensas habent.

Duo superiores, hos in speciem x literæ græcæ secantes, ab illibus ab hypochondriorū partes extenduntur.

Hos enim epigastrij musculos simul quidem ut propugnaculum aliquod esset & munimentum partium subiectarum, simul autem excretionis instrumenta cum cōstruxisset abutitur, & ipsa natura ipsa ad magnæ efflationis ac uocis generationem, tum autem & ad partum edendum, & quam Praxagoras uocare cōsueuit *ἰσχυρὸς* & *ἰσχυρῶν*, id est spiritus cohibitionem.

VESALIUS LIBRO SECUNDO, CAP. XXXI.

¶ Octo abdominis musculi, præter communem omnium musculorum usum, quo corpori calefaciendo, refrigerandoq; auxiliantur, & propugnacula quædam censentur, primario usu thoracis motibus præsumunt. Deinde homini ad durorum excrementorū expulsionem aptissime subseruiunt, quando enim omnes simul tensi laborarunt, septo transuerso interim ex spiritus retentione depresso, ita intestina simul comprimunt, ut ex angusto loco in ampliorem (qui inferior est) sæces protrudant, expellantq; & rursus ad uentriculum superiora ue illas differri præcaueant. Ceterū nostri seculi medicos, qui hos tantum musculos recensere ita uidentur, ac si alij in corpore nulli essent, omnino dilatare existimandum est, qui rectis musculis cibum in uentrem attrahi, transuersis autem expelli, & obliquis retineri contendunt, præsentibus musculis attribuentes, quod uerè uentriculi intestinorumq; fibris ascribendum fuerat. Sed hæc absurdiora sunt, quàm quæ in medium ab duci debeant, quum aliæ fibræ uoluntario motui, aliæ uerò naturali, qui à nostro non pendet impetu, famulentur.

¶ Post musculos abdominis apparet, peritoneum, omentum, intestina, uentriculus, hepar, & reliqua uiscera interiora, de quibus omnibus consule Galenum 4. 5. 6. & 16. de Vsu partium, & 5, & 6. de Anatom. administr.

De musculis sedis, siue ani, ex Galeno, libro quinto,
de Vsu partium, cap. XIII.

Musculi sedis tres, quorum

Vnus solutus, ac sine pari, transuersus ipsi sedi circumfusus, ut rectum intestinum adamusim ac fortiter claudat, ne continua intempestiaq; fiat excretio. Hoc enim musculo relaxato, alui excretio fit, musculis epigastrij ualide omni ex parte equaliter prementibus. Alter (si musculus tamen dici queat) etiam in ano habetur. Nam corpus est superiori extrinsecus ad ultimam oram transuersè incumbens, sedisq; extremum gignens: cuius substantia est inter cutem & musculum, uelut ex utriusque mistura conflata: cuiusmodi est labiorum pars ultima. Huius quoq; usus idem ferè ac musculi est, præterquam quod uiribus actionis ac robore à musculo relinquitur.

Duo obliqui, non magni, sed membranosi, lati q; utraque sedis parte super rotundum musculum siti, ex ligamento, tum quod ex sacro osse, tum quod ex pube utriusq; oritur, producantur. Quorum usus est, ut cum in magnis contentionibus sedem euertere contigerit, sursum ipsam demò retrahere. Quo fit, ut cum hi musculi aut resoluti, aut alioqui imbecilli fuerint, uix tandem sedem ipsam sursum retrahi contingat, quin etiam omnino exporrecta maneat, & manuum subsidio sit opus.

VESALIUS LIBRO SECUNDO, CAPITE LI.

Præfens primus sedis musculus non adeò, atque medentium uulgus arbitratur, breuis est, sed longus, & secundum magnum recti intestini longitudinis interuallu exporrectus uisitur. Quod non persuntorie ab illis uenit perpendendum, qui sedis fistulas, & excresecientias præscindere uerentur, huius musculi muneris abolendi metu.

IDEM IBIDEM.

His qui anum sursum ducunt musculis, nullus è regione opponitur, quemadmodum in omnibus ferè alijs partibus musculi opponi consueuerunt. Neque oscitanter hic natura priuatim ab aliorum musculorum constructione aberrauit: nam sciebat interdum à musculis octo abdominis unà cum septo transuerso, sedem adeò propellendam, ut ne à relatis quidem musculis promptè queat reuelli.

De musculis uesicæ, ex Galeno, libro quinto,
de Vsu partium, cap. XVI.

Vesicæ tantum inest musculus unus, qui transuersis compositis fibris circulariter uesicæ ceruicem ambit, cui triplex est usus, uidelicet ut

Nibil in meatu urinario relinquatur, sed contractus undique depellat quicquid in ipso continetur.
Ori uesicæ claudendo opituletur, licet sine ipso etiam claudi possit.
Excernendum celeritatem adiuuet.

GALENVS IBIDEM.

Ne quid demò à uesicæ sursum ad renes remeare possit, facit ipso- rum ureterum obliqua in uesicam insertio: ne uerò continua fiat excretio, præstat fibrarum ipsius uesicæ uarietas.

Nam cum omnes intendit fibras, undiq; ips, quæ continet, adstringitur, donec supræmodum referta pondere grauentur, opitulante ac suppetias ferente prædicto superiori musculo.
Cum uerò excretionem accingitur, cæteras quidem fibras laxat, & solas intendit transuersas.

Vesalius, libro secundo, cap. 50. Quod uerò ad excretionis promptitudinem uelocitatemq; quicquam (ut Galenus asserit) auxilietur hic musculus, quodq; is præcipuus ipsius sit usus, neque satis assequi possum. Quo magis remittitur uimina comprimendi laxat, eò liberio remittit meatum, qui apertus & amplius maiorem urina à circularibus uesicæ fibris præse copiam transmittit, quam si laxatus musculus nonnihil suas fibras ad expulsionem dum urina profluit quoque intenderet.

De musculis testium, ex Vesalio, libro secundo,
capite XXXIII.

Musculi testium

In uiris

Singuli utrinque in unoquoque existunt testiculo, graciles admodum, ex ea uasorum seminalium & testis tunica efformati, quæ à peritoneo principium ducens, uasa simul cum teste cõmet. Horum etenim musculorũ beneficio, utri arbitrario motu testis modicè sursum alliciunt, ne plus æquo laxati, ac ad interiora pendentes nimio oneri seminarijs uasis sint, quem usum in coitu potissimè præstant. Constat autem musculos hos, ex eorum classe censendos esse, qui nullum sortiuntur musculum, contrarij motus auctorem. Quid uerò Arabibus in mentem uenerit, ignoro, qui binos in uiris cuiusque testis musculos, in mulieribus autem unicum haberi scriptum reliquerunt.

In mulieribus

Singuli utrinque in unoquoque teste cernuntur, illis specie similes, quibus uiri testes donantur. Et quamuis plerumque graciles sint, neque admodum carnei, crassi ue, ego tamen eos aliquando in nonnullis mulieribus uteri cornua esse arbitratus sum, Galeni uteri descriptionem eleganter delusus, qui non muliebrem sed uaccinum & caprinum describit uterum, cornua arietum cornibus longè similia obtinentem, secus multò, quàm muliebris uterus. Porrò his uteri musculis, obscura uteri ad superiora attractio proficitur, quam mulieres tunc facillè percipiunt, quum illa trahere colligereq; conantur.

De musculis pudendi, ex Galeno, libro de Vsu
partium, cap. III.

Pudendi musculi quatuor sunt. Duo uidelicet utraque parte seminarij meatus & nerui concaui, qui meatus ipsi incumbit, secundum membri longuitudinem habentur, quo meatus ceu à manibus quibusdam, in utranque partem distractus dilataretur, toto pudendo stabilis manent. Horum usus est

Pudendi meatum ampliare ac dilucere, ut semen quàm longissimè iaculetur.

Penis radicem uoluntario uirorum motu trahere, quo fit ut erectionem etiam adiuuent. Verum illam minimè causare uidentur, cum à spiritu, neruum concauum implente, proculdubio eneniat.

De musculis ischij, siue coxendicis, ex Galeno, libro xv. de Vsu partium, cap. ultimo.

Musculi ischij decem, quorum alij sunt

Maiores quinque, quorum

Primus, ex osium ilij parte superiori enatus, totum articulum ex posterioribus partibus tegit, proportionem respondens musculo, qui est in epomide. Hic enim inclinabilem extensionem fortem efficit, femur duobus finibus sursum trahens: quorum si alterum duntaxat extenderis, non amplius inclinabilem, sed declinantem ad latera tensionem sursum efficies.

Secundus sub hoc enatus, illo minor existit, & in altissimam partem magni throcantheris inseritur, paulum etiam a parte anteriore compiectens. Huius munus est femoris caput attollere, ac simul intro trahere.

Tertius, his duobus substratus ab externis & inferioribus osis ilium partibus emergit: inseritur autem primis internis magni trochantaris partibus, deinde autem & partibus anterioribus circum haeret.

Quartus, ab osse lato emergit, inseritur autem posterioribus omnibus partibus usque ad summitatem magno trochantari.

Quintus, omnium maximus, qui in corpore sunt musculorum, internis ac posterioribus partibus, toti osi femoris usque ad genu circum haeret: cuius fibrae

Horum uterque sursum quidem tendit paululum, sed

Alter quidem femur extra circum agit.

Alter intro paulo magis tendit, quam sursum tendat.

Multo uero minus quam muscui, qui hanc ipsam actionem habet, quos ultimos exponat.

Posteriores quae ex ischio manant cruris firmiter stabiliunt, de articulationem extendentes. Praestant autem id maxime & fibrae, quae partes inferiores ab osse pubis exoriuntur cum minimo quodam intro motu.

Altiores, femur intro adducunt.

Altissime quidem adducunt simul, ac etiam pariter sursum trahunt.

Minores, maioribus oppositi quinque, quorum

Primus rectus est, unicoque tendone ex duplici exortu conflato, in summitatem parui trochantaris inseritur.

Secundus, cum eo in ipsum quoque trochanterem inferius descendens, inseritur.

Tertius, ex partibus anterioribus osis pubis enatus, uelut pars quaedam maximi, obliquus attenditur, similem cum eo actionem habens.

Quartus,

Quintus,

Horum

Ille qui superne quidem defertur, paululum inclinat intro.

Ille, qui a partibus osis pubis anterioribus manant, multum quidem intro inclinant, parum uero sursum trahunt.

Hi omnium praedictorum musculorum soli, uterque uersus se ipsum trahens, femur inuertit ac circum agit.

Partibus osis pubis emergunt: qui ambo circa ischium nuncupatum obuoluti coalescunt, inferentes sese uni concavitati per tendones robustos, in posterioribus femoris partibus locati, ad ipsum potissimum primum magno trochanteros exortum,

Alter in internis

Alter in externis

De musculis femoris, ex Galeno, libro tertio, de Usu partium, cap. XVI.

Tres, qui in anteriori parte sunt femoris, maximi eius loci musculorum, rectè ad genu feruntur, quorum

- Vnus implantatur quidem mole, seu genu patellæ, carnosæ apprehensionibus.
- Duo autem reliqui unum maximū generant tendonem, qui inseritur toti mole, constringens ipsam prorsus, & cōiungens subiectis. Post ea uerò præteruectus articulum, inseritur anterioribus ipsius tibiæ partibus. Huius etenim officium est & usus ipsam, si tensus fuerit
- Tibiæ sursum attollere.
- Omniem dearticulationem totam extendere.

Duo utraque prædictorū trium parte unus, hic quidem externus, ille autem internus ad laterales tibiæ partes inseruntur, obliquæ motioni uterque præfectus, quorum qui

- Internus est, crus intro adducit, enatus ex ostium pubis commissura.
- Externus, enatus ab extremis partibus ischij, crus foras adducit.

Musculi femoris sunt decem, quorū

Tres, posteriori parte, in medio, inter superiores prædictos spacio ordine positi, paruis motibus ipsum genu mouentes, non æquè robusti sunt, ut anteriores, neque omnes in unum cocunt tendonem, quorum qui

- Interno continuus existit.
 - Genu flectit.
 - Tibiæ ad interiora adducit.
- Tangit externum, tibiæ foras simul flectendo adducit, uelut exoluens eam.
- Reliquus & medius omnium est, in femoris eaput internum insertus
 - Totum femur flectit.
 - Cum femore etiam totam tibiæ attrahit.
 - Incumbens partibus, quæ sunt ad dearticulationem usq; ad alterum maximorum tibiæ musculorum, cum quo & tota tibiæ ipsam contrahit.

Vnus, qui reliquus horum musculorum existit, dearticulationem ipsius genu mouentium, striculus & longus, ex osse ilium oriens tibiæ sursum tollit, in illa maxime figura, crus totum statuens, in qua mollientes ac subigentes, pedem sursum ferimus ad inguem alterius cruris.

Præter hos omnes, poplitis paruus est musculus, qui genu flectit.

ANNOTATIO.

Galenus libro secundo, de Administrandis sectionibus, musculum quendam in poplite latitantem se adinuenisse fatetur, cui præcipuam tibiæ ac poplitis flexionis tribuit facultatem. Verum Vesalius libro secundo, cap. 55. eiusmodi Galeni sententiam reprobans, flexionem poplitis nullam, musculum illum agere posse contendit.

De musculis tibiæ, ex Vesalio, libro secundo, cap. LIX.

Primus, à radice interni femoris capitis unico nascitur principio, cuius superior pars carnea lataq; est, & deorsum protensa, paulò sub genu articulo, cum reliqua initij parte confunditur, quæ exactè nervæa liuidaq; in exortu erat, & deorsum recta per genu articuli posteriora descendens, valde carneum crassumq; efformat musculum, qui priusquam ad medium tibiæ longitudinis pertingat, carnosus esse desinit, & ex sue inferioris partis amplitudine tendinem latum educit, in cuius medium aliquandiu adhuc carnosæ musculi pars porrigitur. Atq; hic musculus in interno latere posterioris tibiæ sedis diuiditur.

Secundus, in externo latere consistit, qui similiter ac primus ab externo femoris capite enatus, deorsum fertur, omni ex parte primo musculo similis. Cum uerò utriusque hinc deorsum tendunt, non procul ab exortu sese inuicem contingunt fibrosis nexibus herentes, ut iam tendo, quem singuli producant, unus omnino sit, qui quidem tendo etsi in caudatis simijs aliter esse uideatur, quibus in posteriore calcis sedem ualidissimè inseritur. In hominibus uerò non multo sub carnosæ musculorum sede, subiecto cuidam musculo adnascitur, quem quartum inter hos recensimus, atque hic cõnexus adeò est pertinax, ut nulla ratione tendinem hunc ad calcem usque à subiecto musculo dirimire queat.

Tertius, ab externo femoris capite teres nascitur, carneus gracilisq;, qui ex inde dilatescens, exacti musculi uentrem utcumq; crassiusculum refert. Verum mox sub poplite uenter iste gracilescens, summè gracilem tenuemq; educit tendinem, qui sensim obliquè deorsum prorepit, quo usque ad internum duorum primorum musculorum tendinis latus elabatur. Hinc enim deorsum, ad internum usque calcis latus fertur, iuxta posteriorem calcis sedem ipsi implantatur. Huius etenim munus est,

Quartus, horum omnium maximus, posteriorem tibiæ regionem sua amplitudine occupat. Nascitur enim ex posteriori sede coarticulationis fibule ad tibiam, neruo & ualido initio, quod deorsum modicè ductum adeò dilatescit, ut latitudinem tibiæ ossis & fibule uineat. Hinc ex amplo sensim arctatur, & paulò supra calcis regionem in ualidissimum & crassum degenerat tendinem, non solum ab ipso formatum, sed etiam à primi & secundi musculi tendinis concursu.

Quintus, in posteriori etiam tibiæ sede locatus, sub duobus musculis digitorum pedis flexui famulantibus, occultatur. Ipse enim à tibiæ osse & fibule, qua hæc ossa inuicem debiscere incipiunt, exoritur, carneus latusq; euadens. Ex se enim tandem tendinem profert, qui deorsum perrepitans, sub omnibus musculis inferiorum pedis sedem occupantibus, tantisper prorepit, dum in inferiorem tarsus ossis sedem ualidè inseratur: Hi

Musculi tibiæ nouem, quorum

Sextus, in anteriori tibiæ sede locatus, nascitur ab anteriori sede coarticulationis fibule cum tibiæ osse. Priusquam uerò medium longitudinis tibiæ superat, sensim arctatur, & multò supra pedem, in teretem finit tendinem, qui deorsum per tibiæ ossis anteriora prorepit, primo in transversum ligamentum à tibiæ osse, in fibulam pronatum subit, ac deinde tantisper uehitur, quousque ad internum latus pedis ossis pertingat, quod pollicis præponitur.

Septimus, à fibula principium ducit, eiusq; externo frè lateri attenditur adeò, ut neq; inter tibiæ musculos anteriores, neq; posteriores recenseri deberet. Eius etenim principium, fibule connatum ab ipsa abscedit, sibi substratum obtinens, octauæ musculi pedem mouentium caput. Cum igitur à fibula abscedit, externa ipsius parte liuidus, interna uerò rubicundus uisitur. Vbi uerò digno natu interuallo medium longitudinis fibule superauit, teretem procreat tendinem, qui posteriorem inferioris fibule appendicis sedem adit, ac inde deorsum in priora uersus pedis plantam ducitur, adeò sanè inflexus, ut in radicem pedis ossis inseratur, quod pollicis præiacet: quanquã aliquando in radicem pedis ossis medium digitum suffulcientis insertus tandem uideatur.

Octauus, qui sub septimo prorsus (si tendinis ipsius exteriorem sedem excipias) reconditur, ex fibula quoq; totus prodit. Aliquantulo enim, sub fibule superiori appendice ab externo ipsius fibule latere uersus anteriora nonnihil nascitur, & ad amussim, carneus fibuleq; semper attentus, sub septimo deorsum prorepit, quousque in teretem tendinem euadat, qui in priora descendens processui ossis pedis, bicornis effectus, duplici insertione implantatur, quod tesseram referenti ossi ad nexum paruum pedis digitum susinet.

Nonus, etsi per se musculus dici queat, non ineptè tamen alterius musculi pars appellari potest. A musculo enim, qui in anteriori tibiæ sede locatus, quatuor pedis digitos extendit, carnosæ quædam partio iuxta mediam tibiæ longitudinis, ab externo ipsius latere nascitur. Quæ deorsum ducta in tendinem degenerat, qui transversum anterioris tibiæ sedis ligamentum subit & superiori pedis regioni exporrecit, in duas bipartitur portunculas, quas ossi pedis paruum digitum suffulcienti inserit.

Tendinem unicum quarto, constitutum ualidissimum: cuius gratia robustissimi pedis motus auctores sunt. Nam & facile sursum in posteriora trahunt pedemq; terre firmant seu in posteriora deorsum reflectunt.

Duobus superioribus his in internum latus, obliquo motu suppetias ferre.

Eundem præstant pedis motui usum, quem primus & secundus præstare superius diximus.

Contrarij motus, cum simul tenduntur, sunt duces. Pedem enim sursum, ad tibiæ anteriora flectunt, motu sanè non æquè atque posteriores digno & ualido. Si uerò alternatim cum posteriorem tibiæ sedem occupantibus musculis contrahuntur, in hoc illud ue latus pedem agent, atque qui ita flexionis extensionisq; sunt auctores, etiam motus in latera appositissimè ob eunt.

Demusculis pedis & digitorum, ex Vesalio, lib. secundo, cap. LX.

Primus, ab inferna calcis ossis sede, & anteriori illius calcis tuberculi parte, quod terra innititur, principium ducit. Quum uero mediam pedis longitudinem ad digitos repens superauit, in quatuor carnosas diuiditur portunculas, quæ inuicem diductæ, unicum singule producant tendinem, ad sibi præpositum digitum excurrentem. Huius beneficio, secundum quatuor digitorum fleximus articulum, eum quam possumus proximè ad calcem recta linea protrahentes.

Secundus, à posteriori sede connexus fibulæ ad tibiam enascitur, statim ab ortu carnosus latusq; uersus tibie extremum prorepat, ac inde ad infimam sedem tibie descendens, ab interno ipsius latere teretem edit tendinem, qui pedis inferiora obliquè subiens, inter illos, qui quatuor digitos pollicis adducunt, & eos, qui primum digitorum articulum flexunt, prorepens, ad pollicem contendit. Verum ad plantæ serè medium, in duas diuiscatur partes, quarum

Minor, unà cum aliquot tertij musculi tendinibus comittitur, & cum illis ad tertij indicis, & quasi ad medij quoq; digiti articuli flexionem auxiliatur.

Maïor, quæ ualidissima existit ad pollicem (ut diximus) obliquè perfertur, & in eius secundi internodij longitudinem lata insertionem implantatur, & eius internodij flexionis est auctor.

Tertius, pari ratione cum secundo digitorum musculo in posteriori tibie sede exporrigitur, ad internum magis latus, quam secundus, respiciens. Quum autem ad calcem serè descendit, ab interno ipsius latere teretem promit tendinem, qui pedis inferiora subiens, secundi musculi tendini, ad X literæ imaginem, subiicitur, dilataturq; deinde, & in quatuor alios digeritur tendines, singuli ad unum quatuor digitorum excurrentes, illisq; manus tendinibus respondentes, qui tertium quatuor digitorum articulum inflectunt.

Quartus, quintus, sextus, septimus, & ceteri ad decimum tertium usque, in homine illis serè respondent, qui in extrema manu inter postbrachialis ossa conduntur. Verum in pedem non ita exactè distingui queunt. Nam rudis indigestaq; moles in planta conspicitur, quæ ad amussim carnea est, & fibris rectis interstincta. deinde secundum longitudinem ducta in quinq; digitorum radicem implantatur, utrinque ad primi internodij latus uersus interiora insertionem tentans. Hanc sanè carneam molem in musculos proprios, quemadmodum in manu subdividere nequeo. Verum utcumque sit, non minus quam in manu, musculus imaginem, hic decem musculos, quinque digitorum primis articulis inflexione famulantes enumerare censuimus, ut bini ad singulos digitos referantur, atque hi tribus reliquis flexionis auctoribus adscribantur.

Ceterum tendini, qui indicem adit, & interdum illi, qui medio exporrigitur, hoc priuatim obtingit, ut in plantæ medio portuncula secundi musculi tendinis ad pollicem proficiscentis nascatur, quæ cum illis digitorum tendinibus omnino coit. Interdum uero à secundi tendine nihil porrigit, sed hunc totum in pollicem absumi conspicias.

Decimus quartus, ab osse tibie, qua fibulæ sub genu articulo conuertitur, nerueum assumit principium, quod illico ab exortu recto tramine, deorsum uersus pedem descendit, tantisperq; progreditur dum transversum ligamentum à tibia in fibulam pronatum contingat. Ibi dem enim in tendinem degenerat, qui per id ligamentum, ueluti per annulum prorepat, ac prius ligamentum prætergreditur in quatuor alios scinditur tendines, qui per pedis superiora æquales angulos constituentes, ad quatuor digitos pertingunt, ac toti illorum longitudini ampliores redditi inseruntur, & simul tres illorum articulos extendunt.

Decimus quintus, ab externo tibie ossis latere, ubi membraneum ligamentum tota tibie longitudine fibulam tibie ossi colligans, ab ipsa educitur, exoritur. Hinc deorsum portensus, anteriorem tibie ossis sedem adit, ac in tendinem finiens, & per pedis superiora, ad pollicem prorepens, toti ipsius longitudini inseritur. Cuius beneficio pollex ipse in neutrum latus insigniter uergens extenditur.

Decimus sextus, tanquam ampla moles carnea iuxta latus tali, ubi calcis ossi os tesseram referens, coartulatur, à quibusdam tibi ligamentis enascitur, quæ antrorsum obliquè, uersus digitos porrecta, in quatuor tandem carnosas dirimitur partes, quæ singule ex se teretem efformant tendinem, quorum

Primus qui intimus est pollicis externo lateri uersus superiora inseritur.

Secundus, indicis externo lateri implantatur.

Tertius uero medij digiti proprius est.

Quartus, annularis existit.

Horum beneficio quatuor digiti illis donati in externum latus abducuntur.

Num uero huiusmodi carneum corpus unus sit tantum musculus uel quatuor, cum quatuor proferat tendines, non uehementer instandum arbitror. Verum ex Galeni sententia, duo hic essent musculi, si similes ad hominem recta foret comparatio.

Decimus septimus, in externo pedis latere reponitur, insignis utcumque, & ab externo latere calcis ossis enascitur. Priusquam uero ad primum parui digiti articulum pertingat, in teretem suum tendinem, externo lateri primi illius ossis insertum.

Decimus octauus, interno pedis lateri, secundum totam ipsius longitudinem protenditur. A ligamentis enim calcem talo connectentibus nerueum assumit principium, quo tandem crassius carnosiusq; effectum, in teretem degenerat tendinem, externo lateri prioris pollicis articuli implantatum. Cuius beneficio pollex ipse introrsum à ceteris digitis abducitur.

In simijs adhuc unus est musculus, à pedij osse indici præposito in pollicem pronatus, ac illum indici proximè quam potest admouens.

Decimus nonus, uigessimus, uigessimus primus, & secundus, à ligamentis ossa tarsi posterioribus pedis ossibus in planta colligantibus, tanquam in unum corpus enascuntur. Quod postea in quatuor graciles diducitur musculos, qui interno quoque lateri, quatuor digitorum inseruntur.

Si carnem hanc molem quatuor musculorum loco habueris, omnes pedis digitorum musculi duo erunt & uiginti. Si uero unius loco, tantum erunt decem & nouem.

Musculi pedis digitorum mouentes 22. quorum

De neruis à cerebro ortis, ex Galeno VII, VIII, IX, & XVI. de Vsu partium, ac ex libro de Neruorum dissectione.

Prima, duobus consistit neruis, qui græcis τῷ πρώτῳ, latinis uero uisorij dicuntur. Enascuntur enim ad latera, ubi uterq; anterior cerebri uentriculus desinit, caui ob id facti, ut spiritus in se ipsos reciperent, maximi uero & mollissimi propter ipsorum utilitatis dignitatem, cum oculorum usus ceterorum scissum sit certissimus. Horum figura x græcè litera imaginem refert, quo fit ut si aliquis negligenter eos rescuerit ipsos mutuo super se ascendere putauerit. Verum res multo aliter se habet: nam eos non permutauit natura, ut eum, qui à sinistris nascitur, ad dextrum perducere oculum, & e conuerso. Concurrunt enim sibi inuicem intra cranium, & meatus suos uniant, deinde confestim separantur & ad oculum eiusdem partis reuertuntur, uitream humorem, in orbem sphaeræ modò ambientes, ostendentesq; manifestè nullius se alterius gratia, quam ut suos copularent meatus propinquasse & coiuisse simul: cuius compactionis duplex est usus, uidelicet ut

Ne quod extra intuemur duplex nobis appareat. Clauo uel destructo altero oculo, totus spiritus per communem neruum ad alterum oculum feratur.

Secunda, duos pariter habet neruos superiores duriores tenuioresq; qui è calua foras emergentes, haud aliter, atque illi in musculos, qui oculos mouent, describuntur.

Ves lib. 4. cap. 6. Studiosos admonendos decreui, Galenum libro de Neruorum dissectione, parum rectè tertium neruorum par esse secundo mollius, tradidisse.

Tertia, etsi duos uideatur habere neruos, ij tamen circa radicem multi diligentius perscrutant, apparèt. Oriuntur enim ubi anterior cerebri pars cum posteriore coniungitur, ceteris uisorijs exceptis molliores. Et sicut ex frequentibus primis radicibus constant, ita etiam uariè scinduntur. Verum in duas diuariantur ramos, quorum

Alter qui cum secunda coniugatione commiscetur, multiformi scinditur, sed primò in duas diuiditur partes, quarum

Altera que parua est, ante aures erumpit, statimq; cum neruis quibusdam quintæ coniugationis commiscetur. Altera magna, que tanquam truncus est omnium indicium prodeuntium particularium, que & ipse ramorum, ac uirgultorum uicem rationemq; subeunt, in duas partes scinditur, nam

- Temporum. Molitores. Superiore mandibula. Orientes. Palpebras. Gingiuas } Superiores. Dentes } Cutem que faciei protenditur & fronti. Inferiores. Dentes } Inferiores. Gingiuas } Labia inferiora. Linguae tunicam. ideoq; hanc aliqui coniugationem gustatoriam uocant.

Alter per collum & thoracem descendens, sexta & septimæ coniugationis neruis coherens ad uiscera, & subiecta intestina permeat.

Ves tertiam neruorum sobolem simul cum sexta, ac septimæ coniugationis nerui, ut (Galenus attestatur) ad uiscera & intestina descendere, haud meminisse uidetur.

Quarta, duos item habet neruos, qui in basi ipsius cerebri sub præcedentibus explantantur, eisq; paulò duriores inherentesq; prædiximus, adeò ut simul compacti caluam pertranseant, statimq; ab ipsis diuisi, rursus ad palatum retrocedunt ut totam ipsius tunicam conficiant, & ei sensum præbeant.

Ves cap. 7. Exoritur quarta coniugatio à dorsalis medulle principio posterior paulò quam tertia.

Quinta duos adhuc habet neruos, non ex una radice tantum emergentes, sed uicini inter se nerui ipsi sunt, qui in ipso per ossa transitu in duas diuiduntur partes, quarum

Altera in auditorium meatum pergens, unà cum dura membrana simul exorta excedit, cum qua in latitudinem sese diffundens meati leniter obducitur. Altera ex aduersa parte in alterum Lithoidis ossis excidens foramen neruo, propè aures erumpente coheret, ac ex his postmodum commixtis pars plurima in latum musculum scinditur, qui cuti subiectus buccam sine maxilla mouet.

Ibidem cap. 8. Quinta ex media propemodum spinalis medulle sede principium ducit, eius partis, que à medulle exortu, usq; ad eam regionem pertinet, qua hæc è caluaria in uertebras labitur. Cuius aliqua propaggines in temporalem musculum, ac in illum, qui in ore delitescens, inferioris maxilla motus ad superiora est auctor, digeruntur.

Sexta, ultra has est neruorum coniugatio, qui nondum etià sunt duri, si tantum prædictis sint duriores. Nam quãto iam spinalis medulle appropinquantur, tanto duriores eundunt. Hi enim caluariã egredi in sex, uidelicet utrinque tres, diuiduntur neruos, quorum

Duo cum arterijs, carotidibus inferius ducuntur, collumq; præterlapsi, dum per thoracem deferuntur, in duas diuiduntur partes, quarum

Altera dextrorsum quam sinistrorsum ad inferiora descendens, in plures diuariantur particulas, quarum uadunt

- Alie ad Thoracem. Costarum radices. Pulmonem. Cor. Vetriculũ, intestina. Epar. Lienem. Renes. Felle uescicam.

Quatuor, utrinq; scilicet duo in duas diuariantur partes, quarum

Altera utrinq; enata, neruum efficit, qui per eandem reuertitur uiam, qua prius descenderat. Recurrit enim continuè asperæ arteriæ ad herens ad sex laryngis musculos uocis efficiendæ gratiã. Nam

Dexter ad clauas permeas circum ramum arteriæ magnæ, que in dextram maxillam fertur obuolutus reflectitur sursumq; recurrit, & in tres laryngis musculos dispergitur. Sinister longissimè producit, ac deinde circa maximam arteriam obuolutus, ea potissimum parte qua primùm à corde emergentes, sese ad spinam instecit, inde ad laryngem recurrit, & in reliquos tres sue partis musculos dispergitur.

Hi recurrentes siue reuer sui dicuntur, qui si secantur, uel ledantur, statim obmutescit animans.

Altera utrosque fascium musculos, & longæ radicem occupat. Altera ad scapula musculos ad eum, qui latus est, aliosq; eius loci proreptat.

Ibidem cap. 9. Nerui qui à sexta coniugatione in stomachum inferuntur, dextri in sinistram, sinistri uero in dextram, discurrunt partem. Præterea huius coniugationis propaggines in omenti tunicam in mesenterium, in uescicam, in uterum, & in testes aliquando permeant.

Septima, duobus constat neruis, qui ubi cerebrum desinit explantantur. Hi enim aliquo usq; cum sexto pari procedunt, deinde ab ipsis seunguntur, & in duas diuiduntur partes, quarum

Quæ minima est musculos rectos laryngis, & latera inferiora musculorum hyoidis ossis comprehendit. Quæ maior est in lingue musculos dispensatur.

Neruoꝝ à cerebro prodeũ conuigatio nes se ptem.

Reliquum proximæ præcedentis Tabulæ.

ANNOTATIONES HVIC OPPOSITÆ FIGURÆ COR-
respondentes, ex Vesalio, cap. 4. lib. 4. Hæc uisorijs
pertinent neruis.

¶ Inter reliquos corporis neruos, hi duntaxat meatu, qui sensu dijudicari possit, perforati dicuntur: quapropter græcis (præcipue autem Herophilo & Eudemo) *νευρα* nuncupabantur. Ceterum ego eiusmodi meatum mihi aliquando occurrisse neuiquam queo asserere, quantumuis etiam canum adhuc uiuentium & aliorum grandium animalium uisorios neruos, uel hac solim occasione aggressus sim: & hominis, cuius caput adhuc à decollatione calebat, uixq; quarta horæ parte, cum neruos intuerer, abiruncatum fuerat, ipsos non oscitanter spectauerim, ac calente aqua sedulo fouerim. Atq; ut eiusmodi meatus toto neruorum progressu me penitus latuit, ita sanè in rauo neruorum coitu is neuiquam se obtulit, utcumque tamen hunc inibi oportebat esse insignem, si modò nerui ob hoc ex Galeni sententia congregarentur, quo minus simplicia nobis gemina perperam uiderentur. Porro ijs qui de congressu hoc meatuq; acriter circa partium inspectionem indies altercantur, non grauior duo, que in congressu animaduerti, hic adijcere, quò & hinc suarum nugarum argumenta petant. Patauij itaque adolescens suspendio necatus publicæ sectioni adhibitus fuit, cui ante annum dexter oculus à carnifice eratus fuerat, deinde mulier, eodem supplicio affecta, cui dexter quoque oculus ab ineunte ætate emarcuerat, sinistro integerrimo. Mulieri dexter uisorius neruus toto progressu longè tenuior sinistro uidebatur, non solum in ea sede, qua iam oculo inferebatur, uerum in exortu quoque, & in dextra sede congressus neruorum, ac præterquam quod dexter tenuis erat, durior quoque ac rubicundior cernebatur, uti sanè & in adolescente. Sed dexter non admodum neque crassitie, neque mollitie adhuc sinistro cedebat. His ille accubuit, cuius neruos uisorios in illo congressu inuicem non conuisci, neque sese contingere uidimus, sed dexter nonnihil ea sede, qua caluariam egressurus fuerat sinistrorsum reflectebatur, quasi non coactis occasione nerui congregarentur, uerum ut commodè per suum foramen è caluaria procederent, potissimum quum etiam hoc ductu ingredientibus in oculi posterioris sedis medium non inserantur. Hunc ductum sinister neruus etiam referebat, non tamen ita quin notatu digno interuallo dexter à sinistro dehisceret. Quum sedulo autem ac sollicitè eius uiri familiares interrogauerimus, num illi omnia gemina perpetuo oculis obseruarentur, neminem naturæ operum cognitione flagrantem ambigere sat scio, at nihil aliud resciscere licuit, quàm ipsum de usu nunquam conquestum fuisse, usq; præstanti semper ualuisse, familiaresq; de uisorum duplicatione nihil unquam intellexisse.

Ad sequentem proximam Tabulam.

Hæc uniuersis humani corporis ascri-
buntur neruis.

Quo dero crassius, & alij nonnulli, eam causam rimantur, Quamobrem dextra cerebri sede uulnerata, aut alioquin lesa, corporis sinistra pars neruorum resolutione infestetur, integra parte dextra, neruos omnes in ortu decussatim ferri, seu neruos à dextra cerebri, & dorsalis medullæ sede pronatos, in sinistram corporis regionem distribuunt, & contra asserunt. Apud me elegatissimum, & inter somniantum ab illis problematicum interrogatoribus excogitatum figmentum habetur, quum secundi partis neruorum, ac deinde tertij ac quarti parium, dextri exortus à sinistris aliquot digitorum amplitudine inuicem distent, ut modò de alijs neruis nihil dicam, idq; pariter sileam, qui uisorios porcorum neruos subinde non continuos, sed perinde ac crurum neruos, quasi è multis funiculis constatos spectarim, ne in aliam quempiam prolixioris disceptationem sermo desleat, præcipue cum illis dissectionum professoribus, qui dextrum cerebrum penitus à sinistro dirempium, posteris tradiderunt.

D

De septem neruorum paribus, e cervicis uertebri profilientibus, ex Vesalio, libro quarto, capite duodecimo.

Primū par in prime uertebra eminentiori sede, ad radicē posteriorē regionē ipsius cū capite articulationis exoritur, distribuiturq; in musculos, qui

A prima cervicis uertebra in occipitis os, inferitur.
Ab occipitij osse in transversos eius uertebrae processus implantatur.

Ab horum originis sede duae egrediuntur propagines, quorum

Altera, in principium ducitur musculi in transuerso primae cervicis uertebrae, & aliquot subsequentium principium sumentis, ac scapulam sursum attrahentis.
Altera, non semper conspicua, inter primam cervicis uertebrae, & occipitis os emergens, in musculos absumitur, qui dorsatum primi recensentur.

Secundū par, binis exortibus, seu propaginibus enascitur, cuius

Posterior, propago longē anteriori crassior per latera posterioris processus secundae uertebrae educitur, & in plures diuiditur ramos. Verum quā primū prodit, in duas scinditur propagines, quarum quae

Anterior, admodum gracilis, ab anteriorē dorsalis medullae sede originem mutuatur, atque inter secundam & primam elabit uertebrae, digeriturq; deinde in musculos, qui anteriori cervicis uertebrae sedi adnatos, qui primum par musculorum dorsi motus auctorem constituunt.

Maior, a prioribus, quodammodo ad posteriora sursum transuersim tendens, tertij paris sobole exprocreta sursum ad caput contendit, ibiq; uniuersam capitis cutem, tam circa aures, quā post, ad uerticis usque summum furculos spargit.
Minor, in proximorum musculorum principia diuiscatur, qui tertij & sexti paris existunt, & eorum qui capitis motibus praesunt.

Tertium par, ex cōmuni foramine secundae cervicis uertebrae & tertie prociat, mox ab egressu in duos scinditur ramos, quorum

Posterior, retrorsum flectitur, ac inter musculos cervicem extendentes, ac deinde inter caput mouentium secundum par occultatum ad secundae uertebrae spinam contendit, atq; hinc ex mutuo, musculorum posteriorem cervicis sedem occupantium concursu ad cervicis prope latera, musculo suffultus, qui ex carnea constitutus membrana buccarum motus opifex censetur.

Anterior, in quatuor spargitur propagines, quarum

Prima, musculos dorsum mouentes, primum & secundum implicat.
Secunda, decliuis ducta, quarum adiu neruorum par, cuidam ipsius furculo commiscenda, in dictos nuper musculos absumptio.
Tertia, sursum contendens, ac posterioris secundi paris propaginis, ramo in uerticis cutem excurrenti congregatur, unā cum illo dispergenda.
Quarta diuisa in Musculos, qui transuersis uertebrae processibus conuati, cervicem in latera mouent.
Musculū, qui a transuersis uertebrae cervicis processibus enatus, scapulā sursum uellit.

Quartum par, a foramine inter tertiam & quartam uertebrae constituto excidens, in duos diuiditur ramos, quorum

Posterior, uersus tertiam cervicis uertebrae spinam contendit, in progressu illis, quibus intertextur, & in musculis furculos diffundens. Quando autem spinam contingit, per mutuum elabitur congressum musculorum posteriorem cervicis regionem occupantium, atque hinc in latum membranēumq; digeritur musculum, buccarum motus auctorem praecipuum.

Anterior, ternas educit propagines, quarum

Prima, tertij paris cuidam propagini commiscetur, & in musculos deperditur stomacho substratos, ac cervicem flectentes.
Secunda, in musculos distribuit, quorum beneficio ceruix in latera ducitur, ac is qui a transuersis colli uertebrae processibus ortus, scapulam sursum adducit.
Tertia, decliuis fertur, cum quinti paris sobole congressura, ac simul cum illa & sexti paris propagine septi transuersi neruum constitutura.

Quintum par, ex foramine inter quartam & quintam uertebrae existente, in duos scinditur ramos, quorum

Posterior, ad spinarum apices retorquetur, digeriturq; ut quarti paris ramos digerere diximus.
Minorem, primum sobolem musculis cervicem flectentibus spargit.
Altera pars deorsum repens, ramulosq; quinti & sexti paris secum excipiens, septi transuersi neruum efformat.

Anterior, in plures scinditur ramos: nā bipartitus

Graciliorem iterum dirimi, cuius

Reliqua, in musculum, qui brachium attollit, inferitur, a cuius portione musculus scapulam attollentibus ramuli porriguntur. Verum ab externo huius portionis latere neruum deriuat, cutem implicans, qua musculus brachium attollens integitur, deinde reliqua portio prope scapulae ceruicē in duos partiur ramos, quorum

Anterior, qui gracilior est, Sub summi hameri cum clauicula connexu porrigitur. Musculo, brachium attollenti sobolem spargit, qui a summo humero & clauicula inibi principium ducit.
Posterior qui propagines suas mittit A scapula sursum ad os referēs. Musculo occupanti sinum inter scapulae spinam & elatiorem ipsius costam. In musculum qui brachium attollit. In brachij cutem extremae sedis obductam.

Sextum par, ex foramine sub quinta uertebra excidens, in duos diuiditur ramos, quarum

Posterior, dispensatur ad Musculos Cervicis & capiti communes. Capita musculorum, qui respirationis opifices ex ceruice in thoracem accedunt.

Anterior, postquam neruum exprompsit, qui quinti paris portioni ad neruum septi transuersi constituendum permiscetur, cum contiguis paribus, septimo nimirum & octauo eoit. Scinditurq; deinde, cuius portio

Quaedam neruos unā cum cum proximis paribus efformat, qui in manum contendunt.
Quaedam deorsum ad scapulae cauum perrepat, & rami, tum ab hoc pari, tum a ceteris coniugijs ad musculos digeruntur, qui scapulam sursum ducunt.

Septimum par, ex communi sexta & septimae cervicis uertebrae foramine prolapsus, magnum cum duabus proximis cogitationibus, sexta, & septima, perficit congressum, cuius

Potissima portio in manum fertur. Ramulus, interdum septi transuersi neruo commiscetur.
Ramulus, perpetuō in posteriora ad spinam ducitur, a quo uariē diducuntur propagines, quarum

Aliae, in musculos posteriori cervicis sedi infra tos digeruntur.
Aliae in latum, membranēumq; musculum qui buccas mouet, feruntur.

De duodecim neruorum paribus à thoracis uertebri ortis, ex Vesalio, libro quarto, capite decimotertio.

Par thoracis neruorum primum, inter septimam cervicis uertebam & thoracis primam, quinq; humiliorum cervicis parium modò exiliens, superioribus dorsalis medullæ neruorum paribus comparatum oportuè octauu nuncupatur. Hoc itaq; quamprimum excidit, in duos diuiditur ramos, quorum

Posterior, qui gracilior est, retrorsum inter musculos uertebri hic adnatos, detorqueatur. Deinde in progressu plures edit surculos, quorum

Anterior posteriori insignior, septimi & interdum noni paris magnam portionem suscipit, ac uariè uicinis paribus permixtus in duos scinditur ramos, quorum

Nonum, par inter primam & secundam thoracis uertebam exorians, in duos diuiditur ramos, quorum

Posterior qui gracilior est, simili quodammodo ratione, atq; posterior octauu paris ramus digeritur.

Anterior in duos scinditur ramos, quorum

Alter, octauu ramo, qui in manum fertur, commiscetur. Alter, primo costarum intervallo offertur, qui secundum primæ costæ ductum, ad pectus usque contendit. In progressu autem, ut & reliqui costarum intervalis exporreci nerui, soboles diffundit in musculos thoraci exporrecos, incumbentesq;.

Posterior qui minor est, retrorsum ad uertebrarum spinas reuertetur, ac ramos spargit in

Musculos uertebri adnatos. Mutuum dextri sinistriq; lateris musculorum congressum. Musculos, qui ab illarum, quas contingunt spinarum articulis, principium mutuantur. Cutem dorso instratam.

ANNOTATIO. EX VESALIO.

Ceterum ut presentes surculi duodecimo neruorum pari quodammodo peculiare censendi sunt, ita sanè decimo octauo & decimo nono id priuatim ascribendum uenit, quod principio sexti femur mouentium musculi surculos offerant.

Decimum, undecimum, duodecimum, & reliqua, ad primum usq; lumborū seu uigesimum par, subsequenta, quodammodo serie digeruntur, quippe omnia mox, atque à uertebrarum lateribus, exiliere, bipartitò scinduntur, ac

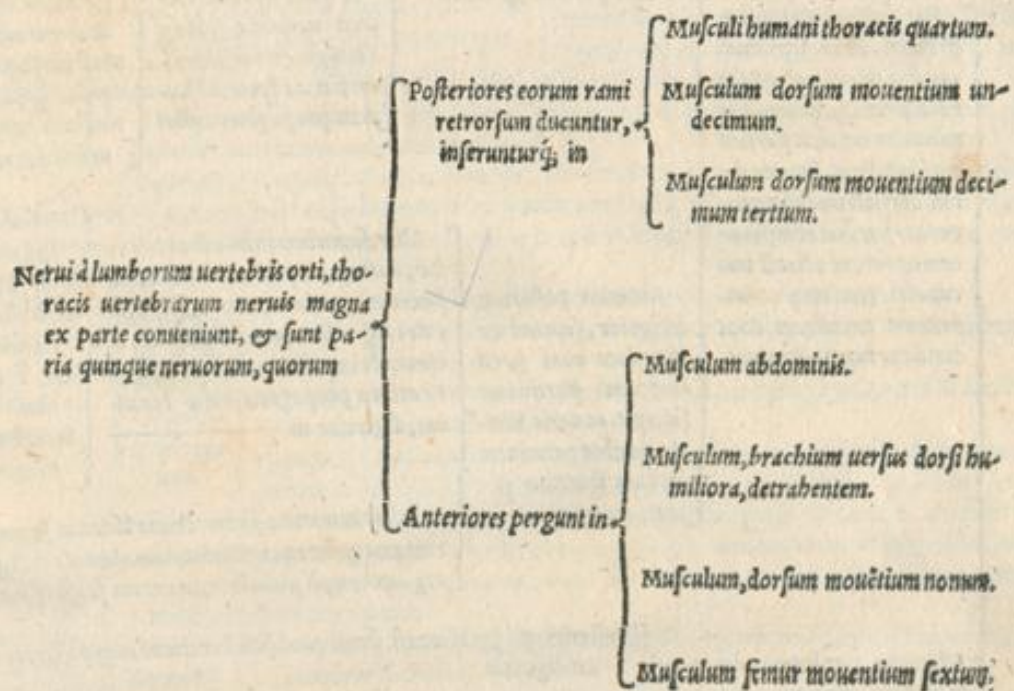
Anterior, surculos spargit in

Sexti paris neruorum cerebri ramum costarū radicib; exporrecion, deinde presentes rami costarū exporreci interualis. Verū hi qui costis inseruntur

Reclis ad pectoris os cōtingunt. Ab his rami sparsim in progressu diffunduntur in Spurijs in abdominis usque interiora reperiunt.

Musculos thoracis adstratos. Thoracis cutem, non quidem certa serie, sed sparsim ut errantes uasorum rami digeruntur. Verū etsi eiusmodi neruorum cutem petentiū series sibi costans non uideatur, natura tamen uerita ne tenero adhuc infanti, lac familiare illius alimentum à matre exigenti, papilla denegaretur, exactum papillis sensum impartiri uoluit, quo tenerorum infantuli labororū, mollisq; lingue contactus, papillam uoluptate afficeret, qua homines electi hanc promptius surgendam contrectandamq; offerant.

In musculum, cuius beneficio brachium pectori adducimus. Verū surculos hos à neruis, qui in quartum costarum perceptant intervalum, originem ducere ne ambigas, atq; ab illis propaginibus surculi in papillam perungunt.

De neruis à lumborum uertebri ortis, ex Vesalio,
libro quarto, capite decimo quinto.

ANNOTATIO.

A uigesimo primo, spinalis medulle neruorum pari, seu lumborum secundo, unà cum seminaria sua lateris arteria, per quam exiguus surculus ad testem ducitur, si modò à sexti paris neruorum cerebrâ ramis nullæ soboles eò pertingant. Quinetiam ab anterioribus ramis trium primorum parium ex lumborum uertebri profilientium, surculi etiam diffunduntur, qui nuper dictos sexti paris ramos costarum radicibus exporrectos accedunt, illosq; adaugent. A tribus uerò humilioribus, & lumborum uertebri elabentium paribus, non minimi cruris accedunt, quorum series in sequentibus exequetur.

De nervis in brachium cubitum, radium, extremam manum & digitos adeuntibus, ex Vesalio, libro quarto, capite decimo quarto.

Primus, eius quinti paris nervorum cervicis rami soboles est, qui in muscoli brachium attollentis, sedem à scapula spina pronatam digèritur, atque in extremitate brachij regionis cutem paulò sub eius longitudinis medio diffunditur, inibiq; cessat.

Secundus, ab implexu, quem nervi brachium subituri ad vertebraù latera efformant, exoritur, ac inde brachiù petens, in plures diuiditur ramos, quorum

Duo, utrisque prioris muscoli cubitum flectentium capitibus inseruntur. Vnus, quam primum ad anteriorem cubiti flexum pertingit secundum latus tendinis muscoli cubitum flectentium anterioris, ad carneam ducitur membranam in cutem dissipandus.

Quartus ueluti omnium truncus maximus, quamprimum ab alto emergit, in duos impares diuicatur ramos, quorum

Superior, qui gracilior est, cum humeralis uenæ ramo ad mediam cubiti longitudinem exporrecto, ac deinde uersus ulnæ appendicem tendenti, deducitur, uniuersam cutem radio incumbentem, præ tenuibus surculis intertextens: Quorum præcipuus inferioriorem radii appendicem superans ad secundum usque pollicis pertingit internodium hic uti & toto progressu, inter carneam membranam & cutem repens, sobolesq; tenuissimas diffundens.

Humilior, qui crassior est, statim in duas diuicatur propaggines, sub mediâ propætes uenæ ab humerali ad communem uenæ constitutionem proficiscente, quarum

Altera, quæ elatior est, relicta tandem uenæ, & in descensu elatius ad radii sedem conscendens, ad brachialis usque radicem profertur. Altera, quæ humilior est, magis obliquè quam medium cubiti flexus consiliat, deorsum fertur, & cuti potissimum oblatæ attèsa, ad brachiale usq; prorepat, in multos exiles surculos in progressu absumpta.

Nervi brachium, cubitum & manum permeantes sex, quorum

Tertius, ex illo quoq; prodit complexu, qd̄ ià prius à nervorù radicibus brachiù adcutibus confici diximus. Is enim cùm aliam prorepat, in duos diuicatur ramos, quorum

Alter, inter musculum brachium pectori adducentem, & illum quo brachium attollitur, cuti exporrigitur, quæ illorum musculorum obducitur lateribus, qua illi mutuo se contingunt.

Alter, quamprimum humero appropinquat cùm secundo nervo deorsum prope rās in duos scinditur, quorum

Alter, in caput posterioris cubitum flectentium muscoli inseritur.

Aliæ, sparguntur in Musculos internam cubiti sedem occupantes. Musculū secundos quatuor digitorum articulos flectentem. Musculum, qui tertios digitorum flectit articulos. Musculum, qui tertium pollicis os inflectit. Musculum, qui ab interno humeri prodians tuberculo brachialis motus opifex est.

Alter, uti ab initio ex alto repositus cubiti flexum accedit, ac inde in multas dirimitur propaggines, quarum

Quod reliquum est radio exporrigitur, unā cū uenæ, ac arteria hic deducitur, ac inde ad brachiale properans, in plures diuiditur surculos, quorum

Aliqui perquam obscuro in musculos ire dicuntur, qui in extrema manu repositi digitorum motibus præsent.

Tres in uolâ feruntur, quorum Primus in duos dissectus surculos in pollicis internā accedit sedē. Secundus, bimis surculis internæ indicis sedi implantatur. Tertius simplici surculo interno tantum lateri interioris medij digiti sedis exporrigitur.

Quartus, à reticulari illo neruorù implexu exoritur, similiter atq; tertius occultatus cum ipso in brachiù prope rat, axillari uenæ & magnæ manus arteriæ attèsus, insignes utiq; soboles musculis distribuit, quorù ministerio cubitus extenditur. Deinde priusq; ad mediū longitudinis brachij pertingat, in duos diuiditur ramos, quorum

Internus, musculos cubitum extendentes, & posteriorem cubitum flectentium in internam brachij sedem procidit, uniuersam eiusmodi sedis cutem absumendus.

Externus, secundum humeri posteriora reflexus, sensim ad externam brachij sedē properat, & in duos diuicatur ramos, quorum

Exterior in cutem externæ brachij & cubiti articuli sedi obducendam, dispensatur.

Interior quamprimum exteriùs humeri cōtingit tuberculum, posteriori ipsius sedi immittitur, ac inde in cubitum ducitur, in duos scinditur ramos, quorum

Alter, ex alto emergens, errabundo ductu sub cute ad brachiale usq; prorepat, frequentes surculos in progressu educens, ex quibus cutis externam cubiti sedem obtegens intertextitur.

Alter, in duos scinditur truncos in profundo, ut et ipsorū radice recōditos, quorum

Elatior radio exporrigitur, ac inde ad brachiale contendit, in progressu graciles ramulos, tum musculo brachiale extendenti, tum in pronum ductu inferens, cum uerò externam brachialis sedem contigit, in duas dirimitur propaggines, quarum

Altera, duplici surculo, externæ pollicis regioni offertur.

Alter, indici exporrigitur duplici surculo, in ipsius externā sedem ingrediens. Alter, uerò simpliciter medio porrigitur digito, in ipsius exterioris sedis internam latit.

#

⊞

D 3

Reliquum proxima praecedentis Tabulae.

⊞ Demissior frequentes educit soboles, quarum

Prima, capiti muscoli indicem medium & annularem extendentis offertur.	In ipso autem secundum ulnam processu tribus musculis, ab ulna originē ducentibus propagines ab eo exhibentur, quod uerò reliquū est brachiale non cōscendit in eius articulum desinens.
Secunda, capiti muscoli minimum extendentis digitum inseritur.	
Tertia, musculo brachiale simplici tendine extendenti, commiscetur.	

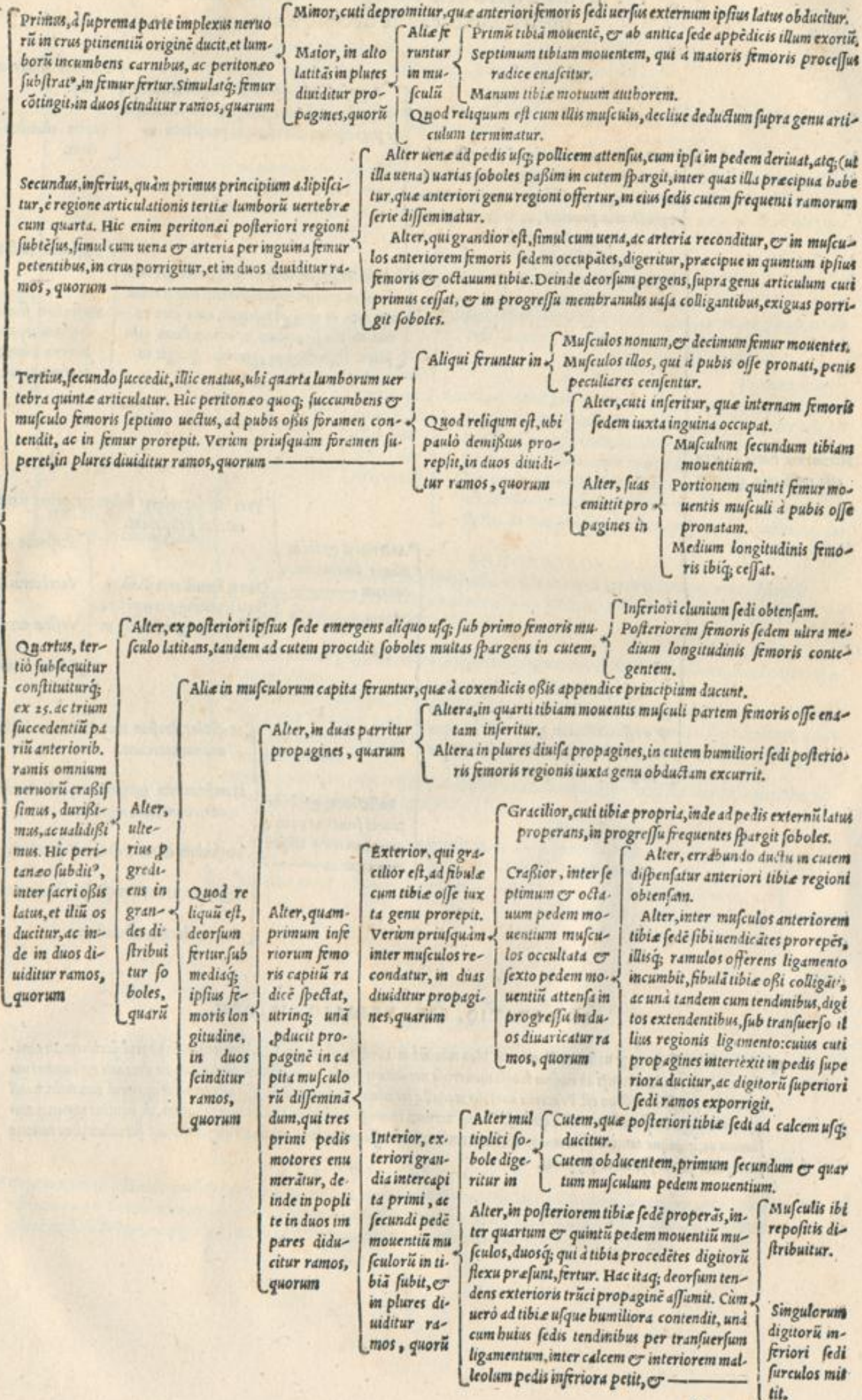
Musculos, internam cubiti sedem occupantes.
Musculum, qui ab interno humeri prodiens tuberculo brachialis flexus opifex habetur.
Musculum, qui tendine lato summae manus internae cuti subnascitur.
Musculum, qui quarto brachialis ossi insertus brachiale flectit.
Musculum, qui radium in supinum ducentium superior describitur.

Alia inseruntur, uel in

Quintus, à commemorato iam plexu inferius quàm quatuor haecenus descripti, principium nanciscitur, ac quarto attentus per axillam in brachiū fertur, nullas omnino soboles, cuiquam brachij parti distribuens, tandem in cubitum indiuisus delatus, in plures scinditur propagines, quarum	Quod reliquum est ulnae attentus inter musculum secundos quatuor digitorum articulos flectentem, & illum qui eorundem digitorum tertios articulos flectit, ad brachiale fertur, uena & arteria comitatus, quae ulnae exporriguntur. Cum uerò transuersum brachiale ligamentum superauit, in quatuor diuaticatur propagines, quarum	Prima, in duos diuisa furculos, minimi digiti internae sedi inseritur.	Secunda, pariter bifida, in internam annularis digiti sedem fertur.	Primus, duplici furculo externam minimi digiti sedem adit.
Sextus, ab infima retis iam sepius dicti sede procedens, ac inconiugatus per axillam in brachium properans, nullibi in alto reconditur, sed cuti internae brachij sedis substratus, ad internum humeri accedit tuberculum, in progressu conterminis cutis partibus frequentes depromens soboles. Ad interius uerò humeri tuberculum in plures partitur ramos uenae axillaris propaginibus partim incumbentes, partim uerò substratos, qui dorsum numerosa propaginum serie secundum ulnam digeruntur, inter cutem, & carnem membranam deducti, & priusquam brachiale contingant cessantes, perpetuoq; secundum inferiorem cubiti regionem seu ulnam exporrecti.	Quarta, omnium superiorum maxima, paulò inferius quàm mediū ulnae longitudinis consistit, è profundo elabens secundum ulnā in externam sedem cubiti porrigitur, et cum externam brachialis sedem contingit, in tres diuiditur ramos, quorum	Secundus, eodem modo, externae annularis sedi exporrigitur.	Tertius indiuisus externo implicatur lateri exterioris medij digiti regionis.	

De nervis in femur, tibiā, pedem, & eius digitos excurrentibus, ex Vesalio, libro quarto, capite decimo septimo.

Nervi in femur, tibiā, et pedem excurrentes quatuor, quorum

De nervis à sacro osse emergentibus, ex Vesalio,
libro quarto, capite decimo sexto.

Nervorum paria à sacro osse exilientia, quarum

Primum par inter os sacri osis primum, & infimum lumborum uertebam, eo modo quo paria è lumborum uertebis egredientia prociat, ac mox ab egressu ramum in posteriora, non secus atq; superiora paria diffundit, qui etiam similiter atque posteriores illorum parium rami, digeritur. Priuatum uero —

A posteriori regione, propago utcunque insignis in musculos spargitur, ab ilium osse se principium ducentes, ac praesertim in

Primum femur mouentium.
Cutem clunibus obduciam.

Ab interiori regione propago emergit cum neruis in crus deducendis permiscetur. Verum non tota in crus assumitur, nam cum ramus ab illa secundum internam ilium osis sedem exporrigitur, surculos spargit in

Musculos abdominis.
Musculum femur mouentium septimum ab interna ilium osis sede pronatum.

Quinque humiliora paria peculiari prociat ratione. Nam priusquam ex ipso osse elabantur, gemina ab utroque latere sunt, & unus neruus utrobique à singulis paribus prociat, in

Anteriora & ibi in plures diuiduntur, quorum —

Tres qui superiores habentur, primi paris modo in crus properant.

Duo q; humiliores dicuntur, sexti septimiq; paris propa- gines sunt, digerunturq; in

Musculos ani.
Vteri ceruicem.
Vesicae ceruicem.
Penem in uiris.

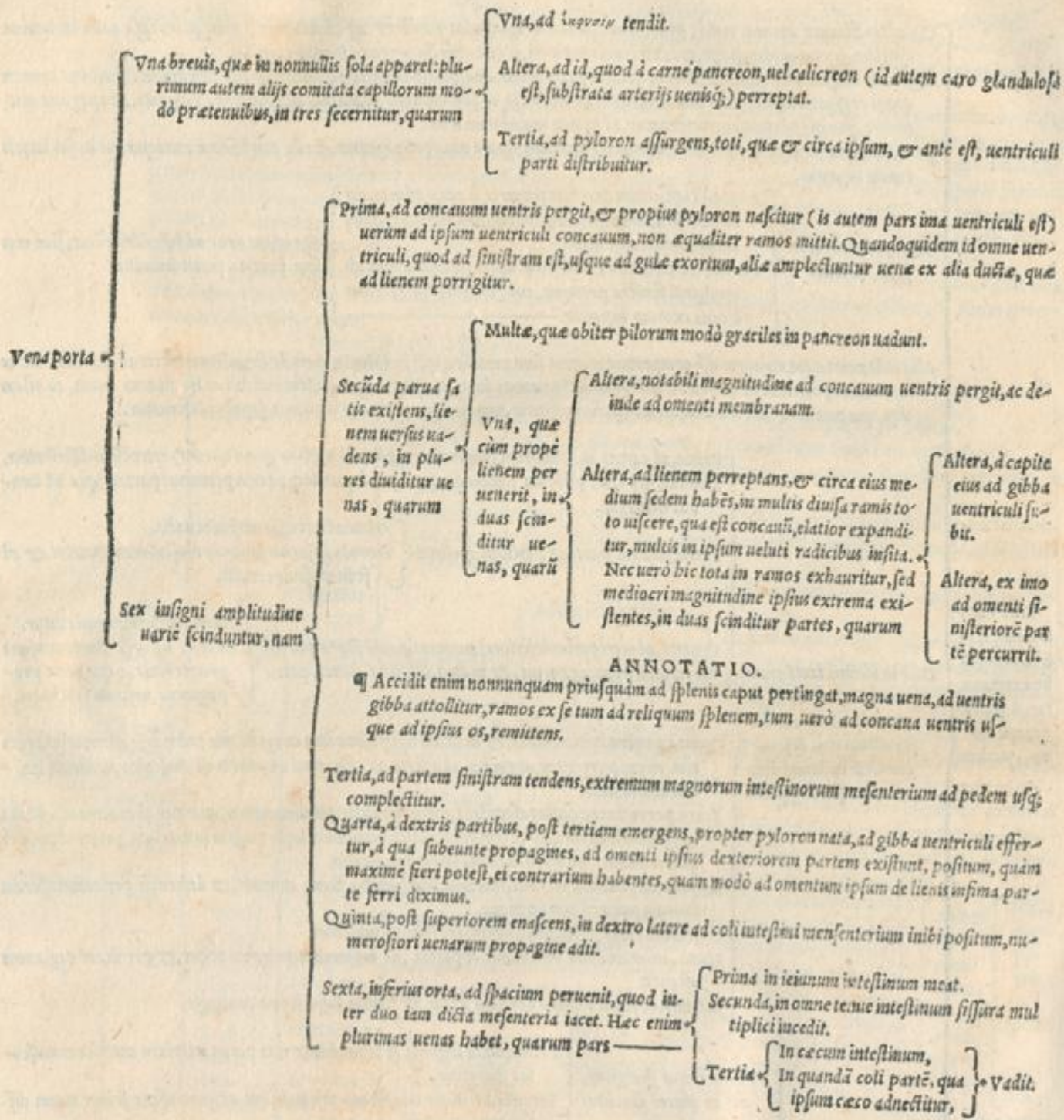
Posteriora, & ibi in plures scinditur propa gines, quarum aliquae inseruntur in —

Musculos, dorsum mouentium undecimum & decimum tertium.
Membraneum initium musculi brachium ad dorsi humiliora agentis.
Musculum humani thoracis quartum.
Quatuor primos musculos femur mouentes.
Cutem, clunibus obduciam.

ANNOTATIO, EX VESALIO, IBIDEM.

Ab hominis osse coccyge nullus exilit neruus. Ideo minime mirandum est, si ego à Galeni sententia procul declinem. In canibus uero, & caudatis simijs ab eiusmodi osse numerosa neruorum paria eo profiliunt modo, quo ex thoracis & lumborum uertebis profilire dictum est. Praeterea dorsalis medullae terminus, ex sexto sacri osis osse prociatens, nerui ritu mihi haud quaquam digeri uisus est, etiamsi à quibusdā hunc neruum coniuge carentem uocari non ignorem. In homine tamen, cuius sacrum os, quinque tantum efformatur osibus terminus, is ab osse prociatens, unum utring; diffundit surculum, hac ratione sexti paris sacri osis uices supplens.

De uena porta, ex Galeno, libro de uenarum dissectione, capite primo.

GALENVS LIBRO QVARTO. DE VSV PARTIVM, cap. 13. & 6. de Anat. administ.

¶ Has uenas omnes, que à uentriculo, & intestinis omnibus chylum sursum ad hepar ferunt, cum uniuisset natura ad portas, rursus in quamplurimas diuisit. Primum, in singulos iecinoris lobos insignes rami inseruntur. Hi rursus in multos exiles disfunduntur, tanquam caudex in ramos. Deinde illi rursus in surculos quosdam, postea ueluti in germina quedam tenuia desinunt, ob eam nimirum causam, ut chylus diutius in hepate immoratus, ob tantum uasorum plexum, & transitus angustiam perfectè in sanguinem transmutetur.

GALENVS IBIDEM.

¶ Venæ uentriculi gibbum complectentes, que duæ sunt, ut præmissimus, suis extremitatibus sese mutuo contingunt, & illarum utraque quibusdam subnixæ, ceu fulcris elatior per uentriculi gibbum circumuadit. At uerò cæuæ uenæ partes, ab ijs dissimilè planè modo se habent, & siquidem contra uentriculum exortæ corpori ipsius adnectuntur, atque insident.

Venæ cauæ descendētis declinatio, ex Galeno, libro de Venarum
dissectione, cap. VIII.

Quædam filorum araneæ modò, prætenues, modò crassiusculos paulò & aspectabiliore, priusquàm ipsa caua in lumbos
confidat, dextra quidem parte, in dextri renis tunicam, ac circumiecta corpora spargit ramulos.

Quædam insignis magnitudinis, sinistra quidem parte oritur, quæ pluribus diuisa ramulis, hęc filorum araneis similibus nonnum
quam crassioribus, ad partes inibi existentes perambulat, ac sepe numero à caua ipsa ad renem proficiscente, propagines mit
tuntur, quæ in renis tunicam intextuntur, ac uicinis in ambitum locis.

Duæ, utrinque una, emulgentes dictæ, omniumq; uenarum, quæ à caua propagantur, facillime amplissimæ, unaquæque in sui lateris
renem inseritur.

Duæ post hos emer
gunt, quarum

Altera ad testiculum dextrum permeat à caua exorta, cui
aliquando ab emulgenti dextra ramulus mittitur, quod
semel tantum obseruauit.

Altera, ad testiculum sinistrum uadit: cuius origo ab
emulgenti sinistra prouenit, cui sepe numero ramulus
à caua exortus inseritur.

Hæ igitur uenæ ad testes deferuntur, siue mas
siue femina fuerit animans.

Aliæ inde exortæ, tot utrinque esse comperiuntur, quot sunt uertebæ inibi existentes: nam de singulis uertebis ad illa incedunt, ac
inde earum postrema ad musculos, qui abdomini præteriti sunt, attolluntur, qui quidem muscoli ab ipsa aluntur uenis, ac etiam
alijs, quæ tum inter minorum costarum spacia uersantur, tum quæ per pectus ad mammas supernè deferuntur.

Prima, ad carnes in lumborum longitudinem porrectas (quæ græci uocant) retrorsum distribuitur.
Secunda, in partes pilorum similes diuisa, obscure quandoq; ad eam peritonæi partem, quæ ad lum
bos est, fertur.

Tertia, duabus partitur partibus, quarum

Prima ad lati osis musculos uadit.
Secunda, ipsorum miscetur musculorum exortui, & ad
sedis musculos tendit.

Quarta, ad uteri partes inferiores permeat, paulò supra quàm est
eius ceruicis primus exortus, & in duas diuiditur partes, quarum

Altera, testiculos amplexatur.
Altera, ad uteri fundum usque
progreditur, à qua uenæ pro
pagantur, uescicam subeuntes.

Quinta, gemino initio exorta, & in unum uas postmodum congesta, per pubis ossa ad exteriora ciam
eius ueruo porrigitur, atque ita ad inferiores osis, quod ad pubem est, musculos, ut neruus quo
que distribuitur.

Sexta, per rectos musculos ascendens, uenarum extremis coniungitur, quæ per thoracem ascendunt
ad subcartilaginea. Ab eadem enim radice uenule utrinque singulæ in ueterum perferuntur, per
quas mammis cum utero maxima est communicatio.

Septima, ad pudenda pertinet, siue mas, siue femina fuerit animans, & descendit per commissuram
duorum pubis ossium utrinque.

Octaua, ad crura procedit ad interiores femoris musculos.

Nona, in macilentis hominibus apparens, de inguinibus primùm oritur, & per ileum regionem
ascendit.

Decima, obscuris ramulis deorsum fertur, & sinibus superiorem contingit.

Vena in femur spargitur,
& in plures diuiditur
uenas, quarum

Prima, iuxta inguina se diffundit, & cum parua arteria in anteriores muscu
los spargitur.
Secunda, utrinque una, ex internis partibus ad genu usque subter cutem dif
sipatur.
Reliquæ, quæ plures sunt, ad profundiores femorum partes sparguntur.

Duæ, utrinque una,
in quas ipsa caua
secatur, & in crura
ipsum descendunt,
quarum duæ sunt
partes

Vna, quæ in superficie eminet, per exteriorem partem alterius tibiæ osis (quod pero
nam græci appellant) porrecta ad pedis pertingit articulum, & in eius superio
rem partem diffeminatur.

Altera, quæ media & maxima est deorsum ad
popliem fertur, atq; inde per profundum po
sterioris tibiæ partis, quam suram dicunt,
procedens, non modicam ramorum sobo
lem in eius musculos spargit. Ab hac enim
duo cum arteria extrema fiunt, quorum

Alterum maius, à tibia fertur ad inte
riora.
Alterum, per mediam duorum tibiæ
osium regionem ad interiora pedis
perducitur, ac propagini alterius ue
næ miscetur, quæ ab exterioribus
tibiæ partibus per posteriorem ti
biam descendit. Hæc enim infima
quæque pedis commissis tibiæ pri
mæ particulis complexa est.

Ultima, quæ interior est, ad anteriorem tibiæ partem (ocream latini appellant) pro
cedit, ac inde ad malleolum peruenit, ad ipsum tibiæ extremum. Hæc enim ad san
guinem mittendum commodissima est, & ipsa quoque per superiores pedis partes
discurrit.

Venæ caua
descendens, in
hepatis gib
bo exorta ua
rias à se pro
pagatur ue
nas, quarum

Duæ in ultimis lumborum
uertebis, totum in se
uas recipientes, ad sibi
subiectum crus descen
dunt, & in decem diuisa
ricantur partes, quarum

Ascendentis uenæ cauæ descriptio, ex Galeno, libro de Venarum dissectione, cap. II. III. IIII. V. VI. & VII.

Due statim post septi transversi transitum in ipsa præcordia sparguntur.
 Plures capillorum modò tenues, quarum pars } Vna, ad membranas thoracem intersepientes, quas mediastinum uocant, tendit.
 } Altera, ad tunicam illam, quæ cordis existit inuolucrum, græci *σφραγισμα* tendit.
 Vna, post has mediocri magnitudine in dextram cordis aurem fertur: ab au- } Altera, arterijs similem nacta tunicam, in pulmones
 re mox in sinum eius dextrum magni, & in duas partitur uenas, quarum } Altera, perquam exigua, per exteriorem cordis su-
 } perficiem, in totum eius uisceris corpus spargitur.
 Vna, coniugij expert, græcis *σφραγισμα*, priusquam ramus ad cor pertingat, ad inferiorem thoracis partem, quæ octo costis constat, de- }
 fertur, quæ in pluribus animantibus ad sinistram thoracis partem, quintam dorso uertebrae ascendit. At in simijs, paulò supra au- }
 rem cordis in dextra parte sita est. In ceteris uero, ut in hominibus, ex ea emergitur parte, qua iam cordis aurem uena caua tan- }
 git: hinc per spinam delata, utrinque costis octo inferioribus ad diaphragma usq; & membranam intersepientem distribuitur.
 Alique prope iugulum oriuntur, filorum araneæ modò prætenues, quæ permeant ad membranas thoracem intersepientes.
 Due prope id gladium, quem thymum nominant, proueniunt, & utroque in latera inclinant, & à media regione paululum diuertunt.
 Ex his enim ambabus, dum ad sibi uicinam clauiculam ascendunt, ac etiam de alijs uenis per anteriores thoracis partes proce-
 dentibus radices multæ meant.

Prima, alit } Intercoastalis spacia superioris thoracis.
 } Loca circa scapulas existentia.
 } Nonnullos ex interioribus colli musculos.
 Secunda, pluribus diuisa partibus in foramenta sexta colli uertebra se diffundens, ad caput usque defertur.
 Prima, eaq; prætenuis musculus, qui à medio pectore ad humerum fertur, distribuitur.
 Secunda, in ipsa axillarum glandulosa membranosaq; corpora spargitur, per exigua et
 quoque.
 Tertia, crassitudine prædita mediocri, deorsum iter habens per eandem expãditur partes: utra-
 que autem per suum thoracis latera, deorsum uersus cum tenui neruo porrecta, ad subchar-
 tilaginea usque delabitur.

Due post has magnæ, in ramos se scindentes, prodeunt, et in tres diuiduntur partes, quarum

Vena caua ascendens ex cõuexo hepatis orta, in innueneras diuiscatur uenas, quarum

Quatuor sic dispensantur, uidelicet }
 } Musculos, qui cauam scapularum partem sub-
 } sternunt.
 } Musculum, qui in ipsa axilla est maximus.
 } Vnus, per interna percurrentes, circa bra-
 } chium in orbẽ complicatur, posterioremq;
 } ipsius regionem ita perreptans, mox in ex-
 } teriorem partem, eandemq; anteriorem,
 } subit ad cutem, atq; illinc deorsum tendit, do-
 } nec ad brachij commissuram perueniat.
 } Postremus, uerò aliquando paululum
 } brachij nodum excedit, nonnunquam mul-
 } tò ulterius progreditur sub cute, secundum
 } os cubiti deorsum tendens.

Tertia, quæ reliqua pars est, quantumcumq; illa sit, ad axillas porrigitur, à qua multe proueniunt propages, quarum }
 } Reliquæ uero ad mediu peruenit cubiti articuli flexu }
 } & ad intima eius loci musculorum partes propa- }
 } gines expãdit, et p. p. fundum ad posterio- }
 } res, pariterq; et ad anteriores musculos. }
 } Verù priusquàm in cubiti articuli flexu ingre- }
 } diatur, diuiditur in }
 } Elatissimũ ramũ simul et maximũ, q. in mediu flexu quo }
 } cubitus cū brachio coit, peruenit. Quo etiam }
 } humeraria portio aliunde exorte cõfluit, quo }
 } fit, ut utraq; ex se ramum dimittes, eã conficiat }
 } magnã uenã q. cõmunis, nigra, media, & funis }
 } dicitur, q. dem tres uenæ brachij excurren- }
 } tes sic se habet }
 } Prima, q. humeraria est, à cubiti flexione }
 } profecta, et per radiũ porrecta, ad cubiti tu- }
 } berculũ q. brachiali adheret, peruenit, ac }
 } inde mox infimæ ei- }
 } dẽq; extimæ brachialis parti distribuitur. }
 } Secunda, quæ axilla- }
 } ris sine iecoraria dicitur, inferius ad exter- }
 } nam manũ perreptat. }
 } Tertia, quæ ex confluxu coitũq; ra- }
 } morum, duarum superiorum uena- }
 } rum conficitur, cõmunisq; appella- }
 } ta, ab anterioribus cubiti partibus }
 } exiens, primum conscendit radiũ, }
 } ac deinde in extimã euadit partem, }
 } ubi in duos scinditur ramos, quorũ }
 } Ab his, qua parte com- }
 } munit uena oritur, }
 } duo, ab utraque singu- }
 } li in profundum pro- }
 } currunt rami, ibiq; si- }
 } militer mutuo comple- }
 } xu coniunguntur, ex }
 } quibus rursus alie }
 } due uenæ fiunt, qua- }
 } rum una }
 } Elatior est, per mediã }
 } crassitudinẽ progres- }
 } sa, ad exteriorem par- }
 } uũ musculi partẽ per- }
 } means, per profundũ }
 } porrecta exterioris }
 } manus, quæcũq; nacta }
 } fuerit osti cõplectitur. }
 } Demissior, ad inter- }
 } iorem manũ discurrens, }
 } ad paruos usque }
 } digitos, & ad mediã }
 } partem fertur. }
 } Ab his }
 } rami }
 } aliqui }
 } oriun- }
 } tur, q. }
 } uadit }
 } par- }
 } tem ad }
 } Mediũ }
 } digiti }
 } par- }
 } tem. }
 } Indicẽ. }
 } Pollicem. }

*

Due e medio duarum uenarum cauiam scinduntur, utrinque scilicet una oriuntur, & per totum feruntur thoracem, ossi quidem pectoris subdita, usque ad radicem eius cartilaginis, quae graecis *σπλην* dicitur, a quibus quam plures oriuntur ramuli, quarum pars

Vna, in duas diuiditur partes, quarum

Altera tam dextrosam, quam sinistrorsum obiter ad singula costarum interualla ramulum mittit, quo coniunguntur extremis eius uenae, quae spacia intercostalia perreptat.

Altera, extra thoracem emergens, ad substratos illic musculos incedit.

Altera, tum in mammis, tum in reliquo pectus prolabitur, reclus subnixa musculis. In quos partem transmittit, unde non modica earum portio cum uenarum aliarum postremis, quae de imo sursum attolluntur, conuenit.

Ex his proueniunt aliqua uena eminentes, quae sub cute extant, quae sub cartilagineis protenduntur, cum quibus aliae rursus committuntur, de inguinibus ad superiora tendentes.

Aliquae paruae, ac tenues, ad membranaceum cordis inuolucrum (*σπλην* graeci nominant) proficiuntur, & cum arteria quae a corde sursum effertur, se porrigunt.

Altera, per anteriorem auersamque colli partem ad interiora magis recedens, effertur.

Vna utrinque, qua porro clauiculae adiacet cauae uenae membris oritur, quae quidem confestim assurgens, bipartito scinditur, duas edens magnas uenas, quarum

Altera, in partem anteriorem deorsum subfidens, uenae sursum sublata clauiculam amplectitur, ad superiorem alteram extrinsecus cotendens, a qua plures oriuntur uenae, quarum

Aliquae araneae telae filorum praetenuis sunt obliquae, in extimam colli partem declinant.

Vna quae humeraria dicitur, de qua dictum est, satis notabilis uisitur cum uena ad collum subeunte. Hanc enim humerariam appellant, quod ad humerum feratur, ac inde ad brachij curuaturam, ut praerisum.

Altera, elatiorem nassa radicem usque ad summum humerum conscendit, ac in proxima quaeque corpora transiens occultatur.

Altera humilior, ac depressior, per profunda magis subreptans, secundum magnum musculum ab osse pectoris enatum, ad caput brachij peruenit.

Due utrinque humerariae minores, quarum

Superficiales due, utrinque, una, quae protinus aliquando scinditur, & pars ipsius utraque uel equalis apparet, uel inaequalis. Nunquam ulterius multo procedit, & aliquando ita longe, ut per maxillam scindatur, quarum

Qui magni sunt, in totam inferiorem maxillam sparguntur.

Altera in plures diuiditur ramos, quorum

Qui parui sunt, in inferiorem maxillam diuariantur.

Altera, circa aures, caputque excurrit.

Quatuor quae iugulares dicuntur, eo quod a propere iugulum oriuntur. In has enim reliquum quod de caua superest bipartitur in dextram, & pariter in sinistram ceruicis partem, quarum aliae sunt

Intime due utrinque uidelicet una, in duas diuiduntur partes, quarum

Altera emissis a se pluribus propaginibus, cum una commiscetur, quae ab ea quae circa clauiculam cotorquetur, oritur, a quibus ea oriuntur uenae, quae permeant in

Guttur.

Gulam.

Profundos iuguli musculos.

Adiacentis linguae membra.

Linguam.

Maior, prima & secunda uertebrae commissuram inferiur.

Minor, pili modo inter caput & primam uertebrae permeat.

Altera, quae reliqua pars est, ad cerebrum assurgens, in caluam excidit, per extimam *λυφαιδ* suturae partem, ibique in meninges & cerebrum ipsum, diuersimode, in innumeras spargitur propagines. Verum priusquam ad commissuram praedictam perueniat, duos ipse permittit ramos, quorum

Venæ portæ adamussim delineatio, ex Vesalio, libro tertio, capite quinto.

Duo valde exigui, ex anteriori sui parte billis uesticulæ cervicis distribuuntur, ac inde in uniuersum uesticulæ corpus excurrunt, eo quidem modo quo in alba oculi tunica uenulas porrigi ceruimus.

Vnus, nuper commemoratis insignior inferiorq; ab elatiori anterioriq; uenæ corporis sede, uersus dextram latus habetur, qui humiliter uentriculi orificium, & huius portionem huic iuxta dorsum proximam aliquot ramulis adit.

In iecoris substantia ab omnibus demissioribus et quæ orbiculatim consistunt extremis ipsius partibus, exigua admodum in numero seq; uenarum propages incipiunt, quæ uersus iecoris medium porrectæ, sensim in maiores soboles, & inde in grandiores adhuc tâtis per coeunt, donec omnes in quinque, interdum etiam in pauciores ramos colligantur, qui in caua iecoris regione uersus eius medium, ad interiora tamen & posteriora, iuxta dorsum magis uniti, unam grandem & impense amplam constituent uenam, quæ uenæ portæ nuncupatur. Hæc ad eum modum ex iecoris cauo enata, obliquè deorsum uersus sinistram procedit, & in quamplures digeritur ramos, quorum

Vnus, totius uenæ caudæ deorsum protensus, superioribus prius diffusis ramis, in duos maximos bipartitur truncos, quorum

Dexter qui humilior & gracilior existit totus, penè in mesenterium & intestinum exhauritur, uerum in primis in tres diuiscatur ramos, quorum

Primus, qui insignis est magnitudinis dextro in latere enatus, in duas diuiditur uenas, quarum

Altera, omenti superiori membrana suffulta, ac sub dextra uentriculi fundi sede transversa produca, in anteriorem & posteriorem fundi uentriculi regionem multa quidem sobole intertextitur.

Altera, eodem serè modo, innumeras uenularum soboles, per totam dextram superioris membranæ omenti regionem, diffunditur.

ANNOTATIONES.

¶ Quod tres isti rami soboles ex se propagauerint, cum prorsus sint innumera, dictu quidem est arduum. Deinde non omnibus eandem distributionis exhibent seriem, quamuis (ut diximus) ad intestina illæ excurrant propagines.

¶ Ramum portæ, quem sub recto intestino decliuem porrigi scripsimus, nonnunquam ad sæculenti sanguinis per anu uenulas, sanguine interdum manantes, expurgationem plurimum conducere arbitror. Rarius enim ex uniuerso corpore hemorrhoidum uitio laborantibus, ad uenæ caudæ ramulos in sedem pertinentes, lutosum eiusmodi sanguinem regurgitare, uerisimile nobis uidetur.

Secundus, primo subsequitur, uerum non semper eodem loco originis suæ principium nascitur, inde tum diffunditur in

- ¶ Duodenum intestinum.
- ¶ Principium ieiunij intestini.
- ¶ Omenti regionem, quam perreptat.
- ¶ Glandulosum corpus, quo susinetur.

Tertius, qui truncus maximus est deorsum perreptat, quamprimò mesenterio à dorso nasceti committitur, in tres precipuos diuiscatur ramos, quorum

- ¶ Duo dextrorsum exorti & in innumeras uenarum soboles diuiscati, inter duas mesenterij membranas producuntur, atq; inferiorè posterioremq; intestinorum partem, mesenterio alligatam, complectentes, finiuntur in
- ¶ Ieiunium.
- ¶ Ilcum.
- ¶ Cæcum.
- ¶ Dextram colis sedem.

Tertius sinistrorsum exortus, etsi etiam ipse, cum superioribus in omnes intestinorum distribuatur partes, ex se tamen insignem uenam in sinistram mesenterium mittit, quod colum à liene ad rectum usque intestinum dorso alligat, in plures diuiscatam ramos, porrigit, quorum unus insigni magnitudine inter duas sui mesenterij membranas, intertextus secundum coli sinem deorsum sub recto intestino proreptit, multas uenulas, ad eam intestini partem, quæ porrigitur, depromens. Verum cum ad recti intestini extremum usque contendit, in plures utcumq; exiles diffunditur ramos, qui sinem ipsius intestini orbiculatim amplectuntur.

*

E

Reliquum proximæ præcedentis Tabulæ.

Vna, non procul ab ea sede, qua à portæ caudice sinister scinditur truncus, inferioriq; omenti membranæ implicatur, ab elatiori ipsius regione exoritur, quæ non admodum frequenti ramorum serie in uentriculi gibbum, quæ dextram dorfi sedem id spectat, diffunditur.

Vna, in altera eius sinistri trunci humiliori sede, prædictæ quodammodo in ortu respondens, enascitur, quæ deorsum tendens, dextrorsum prorepat, & propaggines multas inserit in

Dextram inferioris omenti membranæ regionem.

Column intestinum, ea parte, qua hæc omenti membrana id continetur.

Aliquæ, post emergentes, in glandulosum corpus, inferiori omenti membranæ innatum sparguntur.

* Sinister, qui elatior & minor existit, transuersim ad inferiorē omenti membranam, quæ hæc posteriori uentriculi subijcitur regioni, prorepat, hæc q; omenti sede, deinde & glanduloso corpori huic membranæ innato sustinetur, apteq; suffulcius, in plures notatu dignas diuariat uenas, quarum

Duo utrinque, scilicet unus, mox in ascensu huic uentriculi sedi exporrecti, multis furculis adherens.

Vnus, totius uenæ residuum sursum ad elatius uentriculi orificium, per uentriculi posteriora exporrectus, ad dextram orificij latus emergit, & totam anteriorem sedem ambiens, secundum sinistram eius latus denuo in posteriora retorquetur, ac coronæ modo uentriculi superius orificium concinnè perrepat, in progressu rectâ deorsum in uentriculi corpus ramos geniculatim offerens. A superiori autem sede, ramos diffundit in stomachi terminum, qua is uentriculo continuatur. Præterea ab ipsa coronaria uena insignis propago pronascitur, & in inferiori uentriculi orificiū discendit, frequentibus utrunque uenis amplexans, ramosq; in progressu in priorem posterioremq; uentriculi sedem spargens.

Vna, post illas exoritur quæ omnium uentriculum adeuntium capacissima habetur. Hæc inferiori omenti membrana continetur, & obliquè sursum uersus sinistram latus sub uentriculo, qua dorso id immititur, prorepat, & in plures tandem diuiditur ramos, quorum

Vna, altera parte exoritur, non ita longè ab initio in duos ramos plurimum ab inuicem discedentes bipartitur, ex quibus denuo quamplures emergunt furculi, qui deorsum prorepat, & in

Column intestinum
Omenti membranam

Excurrunt.

Vnus, satis tenuis, ab infimo ramo, inferiora lienis petente, priusquam sinister portæ truncus in frequentissimas soboles dispergatur, aliquando prodit & in sinistram inferioris membranæ omenti sedem, uno atque altero furculo dispensatur.

Duæ, quæ totius trunci reliquum in se complectuntur, ad lienem transuersim accedentes, in multos partiuntur ramos, atq; hi denuo in alios tantisper dirimuntur, quousque numerosa ramorum serie in cauam sinam ue lienis sedem inferiori membranæ omenti perpetuò suffulti, implantantur, quorum ramorum

Alter, à ramo quopiam, ex illis qui ad superiorem lienis regionē repunt, iuxta lienem exoritur, qui dextrorsum delatus, atque omenti superiori membranæ intertextus, in eam pertingit uentriculi sedem, quæ elatiori lienis sedi propinquior uisitur.

Alter, à musculo ramo imam lienis sedem antecedente, exurgit utcūq; insigni amplitudine donatus, in duas diuariat uenas, quarum

Alter, perinde atque nuper dicta dextrorsum retorquetur, & sinistram uentriculi fundi regionem prorepat.

Sinistram fundi uentriculi sedem.

Superiorem omenti membranam, in sinistram ipsius partem.

Quot sint uniuersaliter totius corporis uenæ, ex Vesalio.

Quot in uniuersum corpus uenæ deriuentur, si uniuerse earum soboles enumerandæ sint, indicare arduum prorsus est, atq; propemodū impossibile. At si uenæ proprijs terminis finitæ, duntaxat numero quodam sint complectendæ, in procinctu est numerus. Ideoq; recte dici potest, quod in natis, absolutisq; hominibus, omnes uenæ ut plurimæ quaternario numero comprehenduntur, quæ cæterarum omnium radices censentur, atque

Prima, ex caua iecoris sede prodiens, in Billis uesculam,
Lienem,
Ventriculum,
Omentum,
Intestina,
Mesenterium. Excurret.

Secunda, ex gibbis iecoris, aut (ut quibusdam uisum est) ex dextro cordis sinu originem sumens, in reliquum corpus solis exceptus duntaxat pulmonibus, innumera ramorum serie dispensatur.

Tertia, è dextro cordis sinu nata frequenti admodum propagine, in pulmones digeritur. Verum hanc uenam hoc sibi peculiariter uendicare scias, quod arteriarum constet corpore, unde etiam arterialis uena nuncupabitur.

Quarta, ab umbilico in iecur (ut sic dicam) producit, ac ad foetus nutritionem duntaxat animali famulatur. Verum in uenarū numero haud recte hic censi potest, uixq; propria circumscriptione donatur. Ab his itaq; uenis reliquæ omnes, quæ in toto corpore occurrunt, originem mutantur, eisq; continuæ sunt.

Venæ cauæ eius uidelicet partis, quæ supra iecur per thoracem ad iugulum usq; prorepat, descriptio, ex Vesalio, libro tertio, cap. v. 11.

Vena caua ascendens ex gibbo iecoris, aut (ut quibusdam uisum est) ex dextro cordis sinu originem ducens, ac per superiora prorepat, in ipso septi transversi transitu, duas non uulgares in ipsum septum uniuersum, multiplice sobole à se dimittit uenas, à quibus ramuli nonnulli in cordis inuolucru, quod septo cõmittitur diffunduntur. Cum primū uerò caua ipsa septū transversum superauit, modice uersum sinistrū cordisq; basis dextrū latus procedens, sinistro ipsius latere adaperitur, atq; in dextrū cordis sinū pertinet. Non quidē ut Anatomicorum uulgaris opinio tenet, aliqua propagine aut ramo quopiam, uerum duntaxat foramine quodā seu scissione adeo ampla, ut caua uenæ amplitudo ipsi neutiquam conferenda sit. Deinde ad superiora tendens, ex se quamplures emittit uenas, quarum

Vna, à superiori ipsius caua ad cor connexus sede, in lucem promittitur (non ut Galenus docet, exigua) quæ secundum cordis posteriora et sinistrum latus ita porrigitur, ut cordis basim coronæ modo succingat, ac ab inferiori ipsius sede ramos deorsum ad cordis usque mucronem dispergat, quorum præcipui sunt, qui cordis substantiam illic petunt, ubi hæc est crassissima. Unde frequentiores uenas sinistra cordis lateri, et ubi sinuum ipsius septum consistit, occurrunt.

ANNOTATIO.

Prima hæc uena interdum gemina uisitur, grandiori quidem à posteriori sede orificij caua uenæ initium ducente, minori uerò ab eius anteriori sede. Verum longè sæpius unice tantum obseruatur, etiam si Galenus hanc perpetuò geminam esse scripserit.

Vna magna (quam Græci ἀσπυρ, nos uenam absq; cõiuge uocamus) postquã hæc cordis inuolucru transcendit, atq; in pulmonis dextræ partis cum sinistra connexionem superauit, à dextro latere proficitur, ac inde deorsum ad quartam propemodū thoracis uertebrae corpus cõtorquetur et decliuis secundum dextrum uertebrae latus porrecta, suo sine unã cum magna arteria, sub septo transuerso ad aliquot lumborum uertebrae pertingit. Ab hac enim utriusque geniculatim uarie pullulant propagine, quarum

Aliquæ ad unum nouem costarum inferiorum interuallū prorepatentes, cõtendunt in Venarum costarum interualla, ad eam usque sedem, ubi hæc in cartilaginem degenerant.
Spuriarum costarum interualla, etiam in anteriora magis abdominis quàm interualla pertinent, ipsis abdominis musculis, etiam implicite,
Membranas thoracem intersepientes. Singulas uertebrae secundum quas deducuntur. Dorsalem medullam. Musculos bis sedibus accubantes.

Vna, quam primū eius originis truncus ab ortu uertebrae cõtigit, exoritur, et in tenues diuisa propagine, sui lateris costas nutrit. Nam in membranã costas succingentem distribuuntur, et ubi primū transuersim uertebrae illius cui exporrigitur corpus transcedit, in duos diffunditur ramos, quorū Alter, sursum.
Alter, deorsum.

Reliquum proximæ præcedentis Tabulæ.

Vna, sui tenaci radice exilis enata, deorsum per costarum radices ad tertiam usque costam exporrigitur, exiguas soboles tribus superioribus costarum intervalis, & aliquando dantaxat duobus derivans. Verum non semper ab eius, quæ axillam petit radice pronascitur, cum nonnunquam à caua priusquam in duos illos grandes truncos bipartiat, principium ducat. Interdum uerò aut omnino abest, aut araneæ filorum modo prætenuis est, quum breuiora earum costarum interualla ab ipsis incumbente uena, quæ axillam petit, aliquando autem à uenæ pari carentis propagimibus in dextro potissimum latere satis nutrimenti assumant.

Due utrinque, uidelicet una ab anteriori sede illius magnæ in iugulo bipartitionis procedunt, ac inde introrsum parumper ductæ, sub pectoris osse deorsum perreptantes, secundum pectoris ossis latera, ubi costarum cartilagines ipsi coarctantur, decliuus ad abdominis superiora tendunt, in toto suo progressu propagines mittentes in

Sex superiorum costarum intervalis.

Musculos pectori incumbentes.

Mamillas, si modò ad has à uenis pectoris ossis exporreclis surculi deriuentur.

△ Due magnæ in unoquoque latere, dextro uidelicet & sinistro, à quibus omnes uenæ caue partis ad elatiora corporis porrectæ soboles pendunt, propè iugulum ubi glandulosum corpus hic passim adstratum habetur, exoriuntur, quæ primis thoracis costis innixæ postquam aliquos à se disperserunt ramos, sub clauicula in axillam properantes, multas ex se propagines mittentes, quarum

Vna ampla, priusquam truncus è thorace in axillam transeat, non ita procul ab ipsius initio, ex elatiori sede depromit, quæ sursum oblique in posteriora tendens, ad transversos uerterarum ceruicis processus deducitur, & per foramina illis priuatim exculpta sursum ascendens, diuersas ex se producit propagines, quarum

Aliqua permeant in

Musculos uerteris proximè adnatos.

Dorsalem medullam.

Ipsas uerteras.

Vnumquodque foramen neruorum exortibus, in ceruicis uerteris incisum.

Quod reliquum est in caluariam contendit, peculiare sibi cum sua coniuge arteriæ foramen obtinens. Vbi uerò uena ei caluariæ amplitudinem peringit, in quandam duræ cerebri membranæ finem (ut postea dicemus) exhauritur.

Vna, priusquam truncus axillam contingat, ex ipsius posteriori regione principium ducit, ac in musculos dispersatur, humilioribus ceruicis & thoracis elatioribus uerteris adnatos, ac capitis dorsis, & thoracis motibus famulantes.

Vna, ubi truncus axillam petens inter primam thoracis costam & clauiculam ex thoracis cauitate progreditur, emergit, quam in sequenti figura humeralem uocabimus.

Due, utrinque singula, ubi earum truncus decliuus ductus, glandulas in axilla ad firmam uasorum distributionem, contingit exoriuntur, quarum

Alteræ, ad thoracis anteriora deducitur, & in

Musculos à pectoris osse & costis, ad brachij os & scapulam pertinentes.

Pectoris cutem } In mulieribus.

Mamillas.

Alteræ, ad thoracis posteriora perreptans, in musculos eam scapule sedem occupantes, ac in uicinas partes multiplici sobole digeritur.

Vna, post has, exiguis surculis diuicata, prodit, in glandulas & membranas se inferens, quæ inibi uasorum distributionibus eorundemque colligationibus præ sunt.

Vna gracilis, quæ nonnunquam à priori, & quæ pectus, accedit, uena: interdum uerò ab ipso, qui in axilla consistit trunco, utcumque exoritur, quæ deorsum secundum thoracis latus exporreclis potissimum in musculum, cuius beneficio brachium decliuem, dorso admoemus.

De uenis, quæ in brachia, ulnas, & extremas manus excurrunt, ex Vesalio, libro tertio, capite octauo.

Humeralis, ab externo latere exterioris iugularis longè minori quàm uul-gus arbitratur, in-teruallo, & inter-dum à cõmuni cum axillari trũco, quã is primam thoracis costã superat, prin-cipiũ ducens ad po-steriorem clauicu-le sedem contor-quetur, ac sub sum-mo humero prore-pens, inter internũ latus musculi bra-chium ad pectus du-centis, in brachiũ procedit, quã plu-res à se dimittens ra-mos, quorum

Venas duas à caua in ma-num propa-gari prius re-latũ est, qua-rum altera dicitur

Vnus, ab ipsius elatori sede, non procul ab exortu, emer-git, ac numerosa uenularum serie diffunditur in { Musculos posteriores, ceruicem occupantes. Cutem illius regionis.

Vnus, qui grandior est, post primum exortus, in gibbam scapulae sedem frequentĩ etiam sobole differtur.

Aliqui, ubi humeralis iam ad summũ pertendit hume-rũ, atq; sub illo in brachiũ prorepat, in summi hume-ri cutem, exoriantur, quorũ præcipui digeruntur in { Cutem musculum contegentem, qui brachium at-tollit. Mamillarum interdum usque cutem, in mulieri-bus tantum.

Aliqui graciles, in toto humerali & ipsius processu, usq; ad cubiti articulum, seriatim utrinq; emergunt, qui in cutem sibi proximam, anterioremq; musculi cubiti flexentium prioris sedem dispen-santur, ac partim rectã, partim obliquè & transuersim in cutem ita prorepunt, ut interdum uersus internã brachij sedem ad axillaris uenæ soboles in cutem digestas pertinere, cum illisq; coire uideantur.

Tres totius hu-merariæ trũcum in se complecten-tes. Nam ubi hu-meraria ipsa cu-biti attingit arti-culum, iuxta ex-terius humeri tu-berculum, in tres diuiditur uenas, amplitudine in-terdum æquales, nonnunquã uerò unã cum ceteris ampliõri, quarũ

Prima, quæ frequẽtissimè in hominibus desit, penitus obliqua deorsum ad medium flexus cubiti articuli desertur, atque sub musculorum secundos tertiosq; digitorum ar-ticulos flexentũ, hincq; ab humero & ulna originem sumentium capitibus in aliquot ramos digesta, cessat, neque (ut Galenus scribit) alicui axillaris uenæ ramo commisce-tur. Vt enim Galenus axillaris uenæ portionem sub musculis reconditam minus rectè descripsit, ita etiam primæ huius humeraliæ propaginis (si quando hæc unquam cer-nitur) seriem non est affectus.

Secunda, paulò supra cubiti articulum deriuans, ceteris plerunq; crassior habetur, & obliqua sub cute ad cubiti cum humero articuli flexus medium descendit, ac cum axillaris uenæ ramo, inferius describendo, coit. Quo fit ut ex utrisq; uena illa exoria-tur, quæ passim communis appellari solet.

Tertiã, deorsum obliqua prorepens, per radiũ iuxta mediũ ipsius longitudinis in externã cubiti regionẽ perfertur, quã ubi attingit, sur-culos quosdam in proximã sibi cutẽ depromit, ac inde uersus brachia-lis radicẽ obliquè prorepens, alteri imbi cõmiscetur uenæ, ab axillari deriuãti, à qua non parũ adauctã, externã brachialis sedẽ cõscendit, ubiq; in aliquos diducta surculos errabundo ductu sparsos, currit in

Regionem quæ ante parũ digi-tum & annula-rem habetur. Externã mini-mi et annularis digiti regionẽ.

Vna, illis uenulis è regione educta, quæ ab axillari in glandulas hic repositas digeruntur, ca-pitibus musculorum, quorum ope cubitus extenditur, inseritur.

Axillaris, quum primũ axillam superat, brachiumq; subingreditur, inter musculos brachij os am-plectentes delitescit, præcipuè ue-rò inter anteriorem sedem primi seu interioris cubiti extensõis, & posteriõrẽ sedem tendinis mus-culi, quo brachium pectori admo-uetur, & deinde iuxta cubiti fle-xentium musculorũ posteriorem: & in plures diuiscatur propa-gines, quarum

Vna post hanc, sed demissius, ex posteriori sede enata, dispensatur in { Eosdem musculos, Externæ brachij sedis cutem.

Vna, notatu dignæ amplitudinis, ab externo latere diffunditur & obliquè deorsum sub humero ad externum usque ipsius tu-berculum descendit, ac sub musculis cu-bitum extendentibus occulta, in duas scin-ditur partes, quarum

Alterã, capitibus musculorum ab externo hu-meri tubere pronascentibus, ramulos quos-dam exhibet. Alterã, aliquo usque in externam cubiti se-dem prorepens, simul cum neruo brachium petentium quarto inferius, permeat.

#

Reliquum proximæ præcedentis Tabulæ.

Altera, interius in profundo toto ductu submergitur, ac arteriæ in manu exporrectæ attēsa, simul cum ea distribuitur musculis cubitum flexentibus, membranisque; nervos contegentibus propagines offerens. Deinde cubiti articulū superat, in duos dividitur ramos, modicè ab invicem recedentes, ac musculis quos proreptant furculos implicantes, inde unà cum tēdimibus internā summæ manus sedē petūt, quorū

Alter, qui secundum radiū per cubitum porrigitur, soboles spargit in

Musculos externam uolæ sedem occupantes.

Digitos, ut

- Medium.
- Pollicem.
- Indicem.

Alter, qui ulnæ exporrigitur, soboles aliquas dimittit in

Musculos, qui primo pollicis ossi connascuntur.

Digitos, ut

- Annularem.
- Minimum.
- Medium.

Dux, totum in se axillarem cōplectentes truncum, quarum

Altera, sensim ex alto ad internæ brachij sedis cutē emergit, uersus humeri interius tuberculū properans. Vbi autem anteriori tuberculo humeri incumbit, ad elatiōrē eius tuberculi sedē paulō elatius quā cubiti cum humero articulus consistit, in duas magnitudine propemodū æquales partitur uenas, quarum

Anterior cuti substrata obliquè deorsum ad cubiti articuli flexū repit, & in duas dividitur propagines, quarum

Altera, cum secundo humerariæ ramo coit, unāq; inibi ex ambabus consurgit uena, quam cōmūnem merito appellamus. Hæc enim obliquè deorsum ducitur ad elatiorem cubiti sedem contendens, quousq; radiū paulō ultra ipsius longitudinis mediū hinc inde transcendat, tandem in externam cubiti sedem proreptas in duos dividitur ramos, quorum

Alter, qui elatior est, postquam in duas dividitur portiones,

Alteram, in internam brachialis sedem, uersus pollicis radicem dispensat. Alteram regioni, quæ inter pollicem & indicem habetur contribuit.

Alter, qui inferior est, indicis, medij, & aliquotusque annularis sedem petens, in uarias exhaustitur soboles. Quippe hæc uenarum in summæ manus cutem series adeo uaria est, ut ipsam explicare prorsus arduum sit, præsertim cum inter quā plurimos homines utx duos æquali correspondenti; uenarum in ramos propagine inuenias, ac etiam raro euenire conspicias, dextram manum cum sinistra congruere.

Posterior iuxta interius humeri tuberculū, in tres dividitur ramos, quorum

Posterior, cutem adit qua posterior cubiti articuli sedes induitur, atque in externam cubiti sedem non admodum procul proreptat.

Anterior, pluribus constans furculis, in internæ cubiti sedis cutem digeritur.

Medius, inter posteriorem & anteriorem secundum ulnæ inferiorem sedem, ad exteriora tamen magis declinans, uersus brachiale porrigitur. Huius rami soboles cum humerariæ ramo huc contententi coiens simul cum illo (ut prius diximus) digeritur. Interdum autem illo humerariæ ramo deficiente, ea axillaris uenæ propago abundè eius rami uices in extrema manu gerit.

VESALIUS.

Opera precium æquidem est, uenarum in manum propagines non hinc, sed ex sectione & ante confectionem in brachijs uinculo interceptis, cum uenam diuidimus condiscere atq; adamusim expendere, quā in uenarū sectionibus nostris & sculapij hallucinentur, qui grauiter num humerariæ, aut communis aut axillaris in eadem manu diuidenda sit, ridiculè contententes, humerariam sese aperire existimant, quoties uenam inter pollicem & indicem aperiant: & axillarem, si uenā inter annularem & minimum, uel inter median & annularem incidunt. Ceterum ut in extrema cute manus etiam in eodem homine uenarum distributio uariat, pari quoq; ratione in cubito id euenire solet. Interdum enim duarum medianarum ad cōmūnis uenæ generationē concursus non in cubiti flexu, sed multo humilior, non procul à medio longitudinis cubiti. Aliquando humerariæ ramus communem accedens occultitur, axillaris ramo usum non fugiente. Nonnunquā rursus contraria est ratio. Contingit etiam non semel, axillaris ramū, qui ad cōmūnem fertur, humerariæ ramo longè cuti graciliorem aut amplio-rem esse, & interdum hunc aut illum geminum uideri. Quandoq; (& id non infrequenter) tertius humerariæ ramus externam cubiti sedem accedens, omnino deest, ipsius uicem tunc suppletibus ramulis, qui à cōmūni uenā in cutem excurrunt, ac subinde etiam ab axillaris ramo, qui toti ulnæ longitudini exporrigitur.

Venarum iugularum extra caluariam descriptio, ex Vesalio, libro tertio, cap. VII.

Vena caua ad eum que diximus modum, priusquam pectoris ossis summum transcedat, in duos dividitur truncos, ac statim a diuisione nuper commemorata uena, que axillæ petis, principium in utroque latere obtinet: quod autem alterius diuisionis illius trunci adhuc superest à media prima thoracis uerte corporis sede, cui prius iniebat, modo dicere recedens, sursum extra thoracem protenditur, & simulatque clauicula pectorisq; ossis summum superauit, in duos scinditur ramos, quorum

Interior, qui exteriori magis quam plerique arbitrantur gracilior est, secundum asperam arteriam latus ascendens, nonnullas capillarum modo pratenuis uenulas asperæ arteriæ conterminisq; membranis comunicat. Hic enim cum sui lateri soporali arteria uersus cerebrum fertur, ac in ascensu graciles ramulos membranulis sexti neruorum cerebri paris neruos colligantibus digerit, uinverso ductu soporali arteriæ ad caluariam usq; basim commissus, quodcum peruenit, in duos æquales scinditur ramos, quorum

Exterior, sub cute ac lato buccas mouente musculo, secundum colli latus ad fauces porrigitur, exteriorem efformans iugularem, que non pari semper modo (ut in uociferantibus, aut uispiritu retinentibus, & uetulis obseruamus) per colli cutem fertur, sed serere quadruplicem dispositionis speciem proponit, quarum

Prima (quam frequentius est cernere) ea est, qua unus tantum ramus sub cute ad fauces usq; procedit, in ipso progressu nullibi insignitur dississus, sed dumtaxat graciles ramulos in musculos cutemq; inserens.

Secunda, ea est, que in medio ductu iuxta colli longitudinis medium iugularis in duos diuisa ramos, unus in priora, alter in posteriora properat.

Tertia, que rarius accidit, nimirum qua propter clauiculam adhuc, ubi humeraria originem ducit, in duas diffunditur propages, que sursum sub cute inuicem distantes feruntur. Accidit tamen aliquando, quod altera neq; illa sanè minor propago, musculo reconduatur, qui à pectoris ossis summo & clauicula pronatus, mamillari temporis ossis processui inseritur: atq; in eum modum submersa, frequenter a leod insignis occurrit, ut etià nonnulli dissectionum professores, internam iugularem hanc appellasse uideantur.

Quarta, ex tertia paratur, aliquoties enim illæ propages inuicem perpetuò distant, ac nusquam se mixto contingunt. Interdum uerò ad humiliorem faucium sedem mutuo rursus coeunt, ac ex ambobus una constituitur uena, que mox bipartita, in ramos cessat. Vtunq; igitur exterior iugularis aut unica utriq; aut in medio per collum ducta, aut statim à clauiculis gemina ascendit, semper cuti sub qua prorepat, furculos offert. Cum uerò ad fauces iuxta inferioris maxillæ inferiorè sedem sub aurium regione contenta sit, in duos partitur ramos, quorum

Amplior, in duos diuiditur ramos, quorum

Minor, in clationem musculorum, sedem pertinet, qui anteriorem ceruicis uertebrarum regionem occupant, stomachoq; subiacent.

Gracilior, in duas partitur propagines, quarum

Maiores, soporali arteria penitus relicta, priuato foramine caluariam subit, in duram cerebri membranam digerenda.

Minor, priusquam maior in duram cerebri membranam digeratur, ad auditus organum permeat, foramineq; utitur sibi & neruulo cuidam quinti paris neruorum cerebri communi.

Laryngem.
Glandulas laringi adnatas.
Musculos { Hyoidis ossis.
Linguae.

Interior, oris interiora subiens, in plures diuiditur propagines, quarum aliquæ uadit in

Omnes facium sedes.
Linguam secundum ipsius longitudinem.

Palatum { Vna, per foramen, quod secundo cerebri neruorum pari exculpitur, ingressa in duram excurrit membranam.
Ab his non negligenda foraboles caluariae penetant, quarum

Ab his deinde, cum caluaria ingreditur, furculos quosdam oculo elargitur, in frontis cutem interdum disseminat.

Alter, uadit in { Buccas.
Narium alas.
Frontem.

Exterior, per capitis exteriora passim repes, perinde atq; interior, ubi inferior maxilla superiori coarticulatur, in duos partitur ramos, quorum

Alter, uadit in { Tempora.
Aurium sedem.
Occipitis cutem.

Venarum intra clauariam in cerebrum & eius membranas series, ex Vesalio, libro tertio, capite decimoquarto.

Prima, ea cen-
sebatur, quae
per transuer-
sos cervicis
vertebrarum
processus co-
scendens, cal-
uariam pete-
bat.

Vene calua-
riam ingedi-
tes superio-
res, sex ob-
seruatur, qua-
rum

Secunda in-
terne iugu-
laris propa-
go erat, quae
per graede fo-
ramen, sexto
neruoru ce-
tebri pari pa-
ratum, calua-
riam ingre-
ditur.

Harum prima cum prima
arteria, & secunda cum
secunda per eundem fo-
ramen caluariam simul in-
gressa, in durae cerebri
membrana sinuam subin-
trant, qui ad latus habe-
tur maxime in occipitis of-
se foraminis, quo dorsali
medulla uia praebet, ac
inde secundum, tertium &
quartum durae cerebri mem-
branae sinuam cum arte-
rijs, quorum sinuam

Primus & secundus, uarias in uniuersum eius membranae par-
tem, quae cerebellum operitur, mittunt propagines. Deinde ab
eiusmodi propaginibus, ductus uenularum plurimi extra du-
ram cerebri membranam excurrentes, in tenuem membra-
nam confluunt, quae

Cerebellum ambit.
Cerebrum operit,
qua id cerebello
immittitur.

Tertius, permultos
eosque amplios uena-
rum ductus, utrinque
ex lateribus dimit-
tit, quorum pars

Vna, numerosa serie in eam durae membranae sedem propa-
gatur, quae dextram cerebri partem a sinistra diuidit.
Altera, tenuibus portiunculis illis committitur uenis, quae ex
uerticis cute in caluariam prociidunt.
Tertia, quae maior est, non quidem in duram cerebri mem-
branam, uerum in tenuem, uniuersa admodum serie con-
fluit.

Quartus etiam edu-
cit propagines, pari
quodammodo serie per-
petuo pullulantes. Quae
primum enim hic sinuam
ad eas cerebri particu-
las, quas clunibus &
testibus comparamus,
pertingit; iam ra-
mulos quosdam exiles,
ex elatissima ipsius se-
de, in eam quoque durae
membranae parte, quae
dextram cerebri sedem
a sinistra determinat,
ac deinde ex lateribus,
in eam durae membra-
nae sedem, quae cerebel-
lum integit, in progres-
su offerens, ex se non-
nullas emittit propa-
gines, quarum

Vna, in humillimam durae cerebri membranae partis se-
dem secundum capitis longitudinem usque, ad septum sinuam ol-
factus organorum perferitur, & in itinere surculos ex elat-
tiori sua sede, sursum in eandem durae membranae partem
diffundit.

Altera utrinque, secundum capitis longitudinem propa-
gata, tenui membranae ramulos aliquot in progressu com-
municat; ac dextrum quidem ramum, dextram cerebri par-
ti, sinistram uero sinistrae exporrigit.

Altera, ab infima
ipsius sede emergit,
& in tenuem mem-
branae, quae cerebel-
lum integit, quae plu-
res distribuit sobo-
les, quarum nonnullae
Retrosum tenent, superiorem cere-
belli sedem perambulant.
Per humiliores cerebri anfractus,
qui iuxta cerebri testes consi-
stunt, & ad anteriores cerebri
uentriculos repant, plexus, qui il-
lic habetur, commiscende.

Altera insignis, quae ex ipsius ad cerebri
testes extremo antrorsum uersus cerebri
uentriculos excurrit, plexum efformatura,
quem graeci *νεμεν* nuncupant. Haec enim
absque cotige, testium mediam superiorem, in
multos scinditur surculos, uetus instar inui-
cem coeuntes, eadem glandulae quae graecis
νεμεν uocatur, transcendens, ad testudi-
nem siue camerae, quae graecis *νεμεν* dicitur
procepit. Quum uero propago, sub
illa cerebri procepis particula ad antero-
rem usque communis dextri & sinistri uen-
triculorum cerebri cauitatis, anteriorem ue-
terij cerebri uentriculi sedem pertingit,
bipartito scinditur: cuius pars
Vna, dextro
offeritur uen-
triculo.
Altera, in si-
nistrum uen-
triculum per-
meat.

Tertia, ut ipsa interne iugularis erat propago, quae peculiari foramine iuxta tertium quartumque paruum cerebri neruorum inciso uentis,
caluariae cura arteriae consortium subit, ac duram contingens cerebri membrana in sinuam uenae prorsus modo cauatam cessat, qui
in sui ipsius cauitate nullam admittit arteriam, sed passim alium sinuam sibi comitem adsciscit, in quem arteriae ramum exhauritur.
Ab eiusmodi enim sinu uariae uenarum soboles in totam durae membranae sedem cerebri basi substratam, diffundunt, & hinc in
tenuem membranam deducuntur. Inter caeteras autem propagines per duram membranam excurrentes, una secundum cerebri
latus sursum ad uerticem usque contendit, uenae modo in multam sobolem deriuata.

Quarta, externae iugularis portio est, quae priuato foramine caluariam petit, ubi sutura Δ imitans, postremae parti temporis com-
missurae iungitur, & in eisdem confluunt sinuam, in quo primam & secundam confluere diximus.

Quinta, illa habetur, quae per foramen secundi cerebri neruorum paris in caluariam
ingreditur.
Sexta, caluariam subintrat, per foramen in octauo capitis osse exculpitum, quod eorum
foraminum, quae odoris gratia caelari putamus maxime anticum & granatum ceruatur.
Haec caluariam petentes, in proximam sibi
durae membranae sedem exhauriuntur.

Venæ cauæ descendētis series, ex Vesalio, libro tertio, capite nono.

Vna, non admodum grandis, ex sinistro latere promitur, quæ potissimum numerosa uenularum serie in pinguem membranamq; sinistri renis tunicam digeritur. Hæc uena infrequenter ex dextro cauæ caudicis latere, uenam coniugentem adipiscitur. Nam quæ in pinguem dextri renis membranam pergit, non ex cauæ caudice, sed ex dextra emulgente uena (ut statim dicetur) exoritur. Quæquam nonnunquam accidere compertum sit, sinistram uenam in pinguem renum membranam exprorectam, ab emulgente sinistra propagari, ea quæ dextri renis tunica offertur, à cauæ dextro latere pronata.

Duæ, quæ passim emulgentes appellantur, ubi iam caua mediæ ueribrarum sedi immittitur, exorta, in renium substantiam mirabili quodam artificio partiantur, harum

Sinistra, ex se propaginem mitti humiliorem sui sede, quæ in uiridis ad sinistram testem decurrit, exiguos surculos in progressu, in peritonæum, ac in membranas sinistram testem & seminaria ipsius uasa ambientes contribuens. Deinde osse pubis superato, in uarios anfractus gyrosq; conuoluitur, quorum basis superiori testis sedi connata, in plures diuaticatur propagines, quarum uadunt aliquæ in substantiam

Tunicam testis proximè continentem. Ipsius testis.

Dextra, quemadmodum & sinistra in renem sui lateris discurrit. Verùm nullam, ex se promit propaginem, quæ ad dextrum perreptet testem, etsi priuatim (id enim non prouenit à sinistra) ramum in multiplices diuaticatur propagines, in pinguem membranâq; sui renis tunicâ offerat.

Verùm ut renium situs uariis est, ita quoque harum uenarum exortus è directo sibi neutiquam correspondet. Nam ferè semper dexter ren sinistro elatior habetur. Accidit præterea interdum, ut seminalis uena à sinistra emulgente exorta, propaginem in itinere assumat, quæ à cauæ caudice sinistrorsum deducitur, ex quibus una tantum seminalis conficitur uena.

Vena caua ab hepatis gibbo ad ima descendens, in innumeras diuaticatur uenas, quarum

Vna, quæ seminalis dextra uocatur, non ex dextro in dextrum renem protensa, originem ducit, sed ab ipsius cauæ caudice, non quidem à latere (ut reliquarum mos est) exoritur, uerùm ex ipsius anteriori sede emergit, ac inde eo penitus modo, in testem excurrit, quo de sinistra relatum est, etsi huiusmodi uenæ ramulum ex ea, quæ in dextrum renem fertur accessisse, ac simul cum ea coiuisse, Galenus sibi semel obseruatum testatur: ac ego quoque totam dextri testis uenam, à uena, quæ reni offertur, pronatam semel uidi.

In mulieribus alia distributio habetur. Nam quæuis illis par cum uirorum uenis sit exortus, ipse tamen ex magna peritonæi amplitudine non elabuntur, neq; ad pubis ossa pertingunt, uerùm ad testes pinguibus membranâ suffulta porrigitur, nõ in seminaria uasa uniuersa degenerat, aut in testes exhaustæ, priusquam enim ad testes deueniunt utriusque lateris uenæ bipartitur, quarum

Vna, uirorum testem implicata, modò seminariarum uas in foemellis conficit. Altera, in pingues membranas intertexta in uteri latera digeritur, elatorem ipsius sedem potissimum implicans.

Aliquæ, ubi caua ipsa lumborum ueribris, ipsiq; magnæ arteriæ colligatur, ab ipsius inferiori sede, quæ ueribras spectat, geniculatim oriuntur & per foramina neruis in ueribrarum lateribus exculpia perreptant.

Dorsalem medullam. Musculos { Vertebris. Abdominis. Partes quas excurrunt.

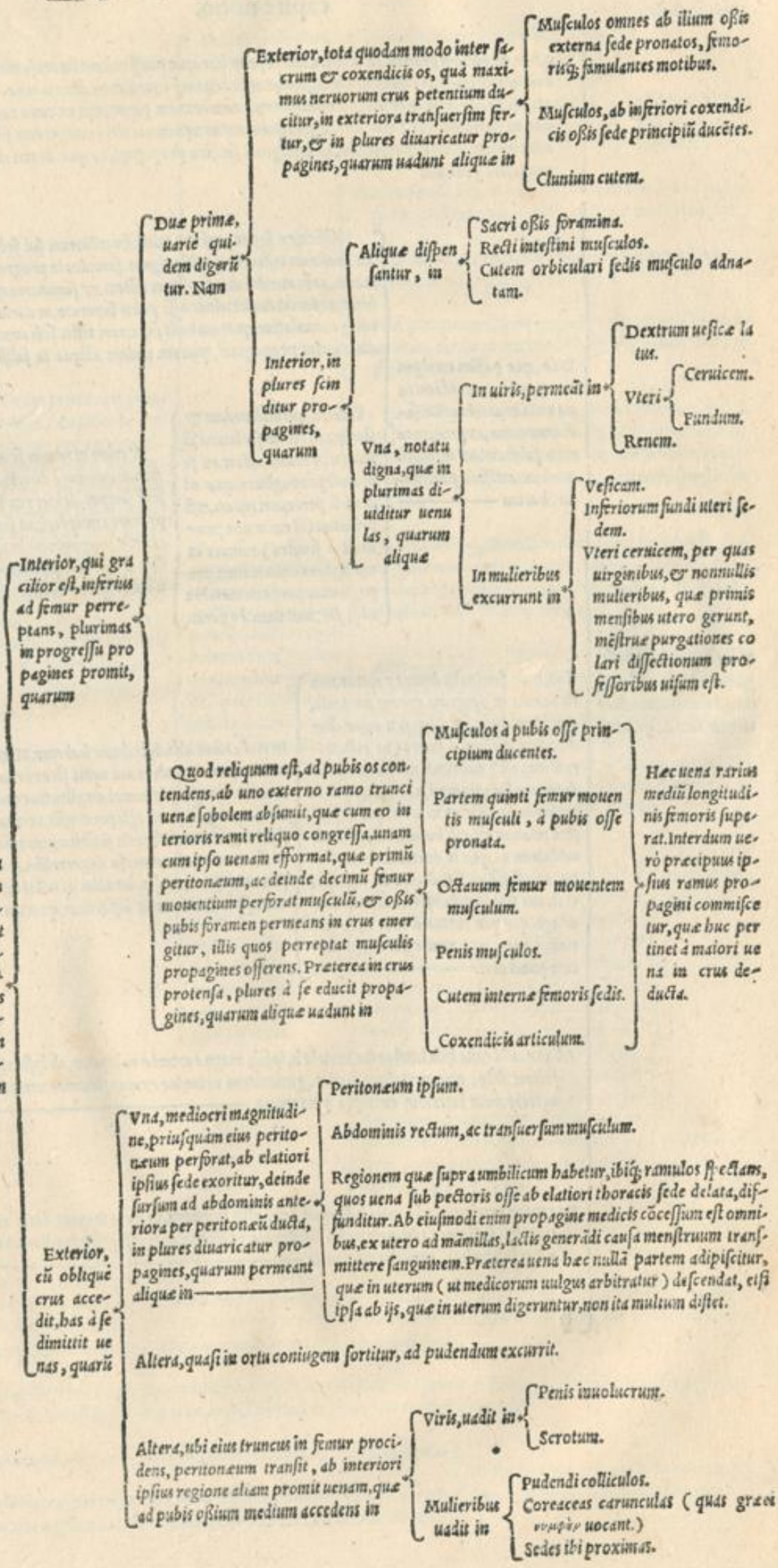
Vna magna utrinque, ubi caua ipsa apud sacri ossis summum, in duos magnos diuaticatur truncos, in femora, tibias & pedes digerendos, enascitur, ac transuersim lumborum carnibus insertitur, ramulos mittens in

Ipsas lumborum carnes. Peritonæum. Abdominis musculos.

3

Reliquum proximæ præcedentis Tabulae.

¶ *Due, utrinque uidelicet una apud sacri ossis summum, totum caue tricum equalem in se continent, originem ducunt, ut unaqueque uersus sui lateris femur perreptat, notam hanc imitantes, & aliquot surculos superioribus sacri ossis foraminibus offerentes. Deinde uerò in progressu utraque in duos impares funditur ramos, quorum*

Venarum in femur, crus & pedem excurrentium series,
ex Vesalio, libro tertio, capite decimo.

Præter causæ propagi-
nem, secundum postero-
rem coxæ dicitur os sedem
in femur aliquosq; propa-
gatam, ad crus due de-
scendunt uenæ, una quidē
angustior, quam per pu-
bis os foramen ad quos-
dam internam femoris
sedem amplexantes muscu-
los prorepentem supra fe-
moris medium cessare, su-
periori schemate narra-
uimus. Altera uerò ma-
ior, simulatq; e peritoneo
elabitur elatiorem coxen-
dicis os sedem ad inter-
num latus sedis, qua sextus
& septimus femur mouen-
tium musculi descendunt,
in inguina labitur, ac an-
terio-rem (uersus interio-
ra tamen magis) femoris
regionem subit, & nullo
occultata musculo sinui
insidet, qui in inguine effi-
citur, a longo graciliq;
musculo tibiam mouentiu
primo, unā cum octauo fe-
moris motuum autore, &
in plures diuicatur pro-
pagines,

Vna, quæ insignis est, ab
anteriori uenæ latere prin-
cipium ducens, ad interio-
rem femoris cutem pro-
perat, atque in internam
femoris sedē deorsum per
genu quoq; interiora, &
hinc rursus per internam
tibiæ regionē uersus mal-
leolum internam sub cu-
te exporrigitur, ac dein-
de in pedis superiora de-
scendens, uariè inibi dige-
ritur. Verum à sui origi-
ne usq; ad finem, in plures
diuicatur ramos, quoru

Duo, ut plurimum in superiore internæ
femoris regionis cutem, non procul ab ipsius
propaginis ortu, originem ducunt, quorum

Interior, uadit in
Femoris interiora & in-
guina.
Ipsam quasi perinæum suū
interfœmunculū.
Exterior, qui & crassior est, femoris an-
teriora & exteriora sub cute perre-
ptans, similiter ac interior in furculos
digeritur.

ANNOTATIO.

Propago hæc quæ interiori exporrigitur malleolo, non eundem uniuersim ser-
uant ductum. Interdū enim ab interna tibiæ sede secundū anteriorem malleolū
regionem, ad pedis superiora excurrit, aliquando uerò sub malleolo contor-
quentur, illic pedis superiora conscendens. Deinde in ramorum serie, quæ ad
pedis digitos, mittit, plurimum uariat. Aliquando enim alijs quibusdam ramis,
hic commixta, ad minimum digitum, ac ipsi proximam deducitur. Interdum ue-
rò uersus pollicem & indicem excurrit. Breuiter in eodem homine, uix parum
unquam reperias huius propaginis ramorum in utrisque pedibus seriem. Ramū
quoque quos in descensu profert, rarissime inuicem aut numero, aut amplitu-
dine correspondent.

Duo ad genu articu-
lum ducuntur, quorum
Alter, in anteriores genu sedis cutem, secundum patellam di-
spargitur.
Alter, interioris genu sedis cutem accedit, etsi aliquando pe-
nitus deesse reperitur.

Aliqui secundum tibiæ longitudinem exorti, ad interioris sedis tibiæ cutem antrorsum
& retrorsum diffunduntur, qui impari numero sparsi, rursus cum proximis uenis ue-
riè coeunt, inuicemq; rursus dirimuntur.

Aliqui super elatiorem pedis regionem, diuersimodè sparguntur.

Vna è regione interdicta propaginis exoritur, quæ extrorsum ducta, in anteriorem articuli coxæ dicitur os sedem, & eius
sedis musculos, distribuitur.

Due, & eae quidem insi-
gnes, ubi truncus inter mu-
sculos, os ipsum femoris
amplexantes immergitur,
oriuntur, quarum

Exterior, septimo & nono tibiam mouentibus musculis inseritur, tenuibus furculis in
cutem porrectis.
Interior, quæ amplior & profundior est, in quintum femur mouentem musculum di-
geritur, ramulos nonnullos in octauum tibiæ musculum dispensans, ac etiam in
processum plures uenarum soboles in uniuersos, femoris os ambientes, musculos
mittit.

Due post has, una humilior altera, enascuntur, quæ in progressu inuicem uniuersam, eam constituunt uenam, quæ hic in cu-
tem promittitur, ac ubi ramulos sursum in posteriorem femoris cutem germinauit, recto tramite deorsum mediam
genu flexus sedem ad suræ cutem, numerosa ramulorum serie descendit, quorum alij recta, alij oblique, alij trans-
uersim in cutem excurrunt, & cum uenæ ramulis coeunt, quæ per cruris interiora decliuis fertur. Ideoq; non mi-
rum esse debet, si eiusmodi partes crebrius uariè affectu laborent. Præterea sciendum est, uenam hanc non semper
eodem ordine ad inferiora descendere, neque in sui ortu, in isto sicut in illo homine mueniri.

*

Reliquum proximæ præcedentis Tabulæ.

* Dæ totum in se truncum absumentes, iuxta genu articulum ad mediã sedem inter duo humilia femoris capita impares emergunt, quarum

Interior, ad suræ musculos, & præcipue ad pedem mouentium primum & secundum, deorsum proreptit, & in plures scinditur propagines, quarum

Alique in progressu usant in } Prædictos musculos.
Internam tibie sedis cutem.

Quod reliquum est, ad tibie humiliorem usque appendicem proreptit, & sub interiori malleolo reflexus, internum pedis latus ad pollicem usque accedit, ibiq; in cutem ut plurimum dispergiunt. Rarius enim inter calcem & tibie os unã cum tendinibus hæc pedis inferiora subeuntibus, ad pedis digitos proficiuntur.

Interior, plures ex se promit, quorum } Vnus, tali cum tibie articulo offertur.
Duo pollici } Inferuntur.
Duo indici }
Vnus medio exporrigitur.

Interior, quæ maior est, ad ima descendens, omnibus quos perreptat musculus ramosos offert, à quibus paucissimi, aut penitus nulli in cutem subeunt. Cion uerò iuxta medium ferè longitudinis tibie peruenit, in duos partitur ramos, quorum

Quamquam frequentissime ramus hic in omnes digitos digeritur, nullo tamen inter fibula & calcem hæc pedem accedente.

Exterior, fibula exporrigitur: & cium ad eius infimam sedem pertingit, in duas diuaticatur propagines, quarum

Vna ligamentum perforans, unã cum tendinibus per tibie anteriora pedis superiora ad euntibus in pedem fertur, digeriturq; in } pedis musculos digitos exterius ducentes.
Cutè ibi proximam.

Quod reliquum est cum septimi & octaui pedem mouentium musculorum tendinibus in pedis humilia proficiuntur, & in minimos dispensatur: nisi fortè interior ramus omnibus digitis surculos exhibeat.

Exterior, statim ab exortu, in binas rursus diducitur propagines, quarum

Exterior, ad superiorem fibule appendicem fertur, & cum à propagine, quæ tibie posterioriorem sedem occupat, in anteriores tibie musculos, nulla soboles per membraneum ligamentum ducitur, ab hac ramus inter septimum & sextum pedem mouentium musculos proreptit, frequenti sobole digestus, in musculos anteriorem tibie osis sedem occupantes. Aliquãdo uerò propago hæc, in exterioris tibie sedis cutem frequentibus surculis dispergitur, & præcipuo ipsius surculo nunc antorsum, nunc retrorsum ad interioriorem malleolum reflexo, pedis superiora accedit, & potissimum externũ pedis latus perreptat, alijsq; hæc pertinentibus uenis commiscetur, nusquam in alium emergens.

ANNOTATIONES.

Cum itaque differens uariãq; adeo uenarum tibie & pedis cutem implicantium sit series, suaseram eam non secus, quam in manum faciendum præcepi, in uariorum hominum cruribus uinculis interceptis, aut calenti aque immersis cõttemplari, modò eam sobolem in superficie excurrentem, uenarum secundarum gratia expendendam duxeris. Ego enim parum superficiarias pedis uenas morari soleo, cum iuxta genu ipse eas exercitij nomine non semel aperuerim: quodq; omnes pedis uenæ, ab eo dem truncò, qui scilicet per inguina cruris subit, principium ducant, & arbutor Græcos uix alias secuisse, quam quæ internam genu regionem proreptat. Adeo ut etiã nostræ etatis medicos mirer, qui cum alicubi legerint, quatuor uenas ad pedis superiora pertingere, magno supercilio in sanguinis missione illas distinguunt, interim ipsarum progressum & exortum ignorantes, ac longè grauiori periculo in pedis superiori sede cum neruorum, tum tendinum occasione, uenæ secantur, quam eam, quæ sub genu, & ad malleolos consistit.

Varia uenarum series occurrit, nam crebrò aspicias in earum contextu naturam uariare.

Arteriarum ascendentium descendentiumq; series, ex Galeno; libro de dissectione arteriarum, cap. 1x. & de Vsu partium, lib. vi. & xvi.

Vna, tenuis simpliciq; tunica constans, in pulmones diuarcatur, quam cum ea uena, que à portis iecinoris, ad uentrem numerosa ramorum serie descendere, suisq; extremis ceu radicibus quibusdam cibum exugere diximus, conferre possis. Nam & arteria hæc per usum commoditatemq; spiritus attrahendi, in pulmones deriuatur.

Due statim in ipsius cordis ambitum circumfusa sparguntur, & earum altera uidelicet

Maïor, maximam ipsius cordis amplectitur partem.
Minor, ea maximè regione distribuitur, ubi tertium cordis uentriculum esse existimauit Aristoteles.

Arteria, in sinistro cordis uentriculo exortæ, uitalen spiritum toti corpori subministrantes, in uarias disseccatur propages, quarum

Altera, multò crassior, quæ ueluti truncus est omnium, à qua deriuantur arteriæ

Minor, sursum fertur, ac statim in duas inæquales finditur partes, quarum

Maïor, ad iugulum tendens obliqua de sinistra ad dextram thoracis partem porrigitur, et ubi prope glandium, cui thymo nomē est peruenit, in tres diuarcatur propages, quarum

Due partim supra cor, extoto oriuntur trunco, quamquam impariter, quarum

Due, quæ grecis *lyapsi* sic dicuntur, sursum attolluntur, & earum

Altera, ad iugularem permeat dextram.
Altera, ad iugularem currit sinistram.

Ex his omne quod reliquum est sursum rectè procedens in caluariam penetrat, ubi reticulare plexum constructo, in duas sursum coeius arterias in cerebrum subit.

Pectus & mamillam.
Primas thoracis costas, que tandem extra thoracem uadunt per foramina sex primarum colli ueribrarum ad

Spinales musculos.
Spinalis medulla membranam.

Vna, quæ reliqua pars est, ad dextram scapulam & axillam incedit, à qua plures oriuntur propages, quarum uadunt aliquæ in

Summum humerum.
Scapulam.
Axillam.
Proximas ibi particulas.

ANNOTATIO.

¶ Enimvero ex his duabus incontinuis arterijs aliquoties uidimus altiorē quidem in uentriculum & lienem, humiliorē uerò in iecur, mesenteriumq; distribui.

#

F

Reliquum proxima præcedentis Tabula.

Vna, in eas diuiditur thoracis partes, quibus pulmones adiacent, quarum extrema ad tracheam arteriam usque ascendunt, deinde per singulas uer-tebras rami tui in spacia intercostalia, tum ad spinalem medullam exoriantur. Hi enim citra primas quatuor costas non semper uno ordine distribuuntur. Nam aliquando ab una costa longiusculè recedunt arterie, nonnunquam pari ab utraque spacio intra ipsas inferuntur.

Due sub thorace exorta in anterioribus partibus in septum transuersum ingrediuntur.

Vna in iuuge, q̄ interdum ab ipsa radice bifariam diducta conspicitur: cuius pars

Altera uentri, lieni & iecinori distribuitur.

Altera, per duo mesenteria ad intestina porrigitur, tum per id, quod primas coli partes complectitur, tum per id etiam quod omnium intestinorum est medium. Nam tertium mesenterium, quod prope sedem peringit in sinistra situm, nullam inde sumit arteriam, sed de imis partibus in ipsum quædam inferitur arteria, quæ propter renes à magna arteria iuugis & ipsa nascitur.

Due post has magnitudine præcipua ad renes feruntur.

Una supernè atq; à sinistra per uenam porrigitur, quæ ab inferioribus partibus sursum tendit.

Due seminaria dictæ, cum seminarijs uenis ad testes permeant.

Quædam per singulas uer-tebras in dorsi spinam cum uenis descendunt.

Quædam cum ijs uenis, quæ ad ilia feruntur contendunt.

Aliquæ prope trunci sectionem oriuntur, & in sacri ossis foramina ingrediuntur.

Quædam post has emergunt, quæ in mulieribus per umbilicum conceptibus inferuntur.

Due in uesicam & penem discurrunt.

Due exterius exorta, per rectos abdominis musculos incedunt, cum ijs coeuntes, quibus uterus mamillis associatur.

Due ad coxendicis articulum & femoris exteriora uadunt.

Due, omne quod arteriarum descenditium reliquum est in se continent, ad intimas discurrunt crurium partes, & cum magna uena, & eius propaginibus profundius delitescētibus deorsum feruntur, & in ramos propagantur, ad extremum usq; pedē discurrentes, ubi ea quæ

Interior est, in interiore pedis parte latitat.

Exterior est, per exteriorem pedis partem profundè discurrens, ex cuius propaginibus progrediuntur aliquæ ad

Pedis superiorem partem.

Pollicis exteriora, manifestè.

† Maior, ad spinam deflectitur, quintamq; thoracis uer-tebram ascendit, & inde per totam spinam usque ad latum os descendit, emittens propagines, quarum

Due utriusq; una in quas totus bipartitur truncus, postquã ipse ad lumborum latera peruenit, & supra positam uenam transcendit, emergūt, ad crura contententes, à quibus plures emanant propagines, quarum

Arteriarum ascendentium series, ex Vesalio, lib. tertio, cap. XII.

Duo graciles in ipso arteriæ exortu procedunt, qui coronæ modò cordis basim unâ cum coronali uena amplectentes cordi secundum ipsius longitudinem ramulos transfundunt.

Vnus ad primam thoracis costam in humiliori sede exortus deorsum diffunditur, & costarum radicibus inseritur attēsus, in

Tria, quatuor superiorum costarum sinistri lateris interualla.
Dorsalem medullam.
Musculos thoracis uertebrarum, hic instratos.

Vnus superiori amplior ab elatiori sede ad primam costam emergit, qui ad septimæ cervicis uertebræ latus obliquè repens, in huius lateris transverseri processus foramen se inserit, ac deinde per transverserorum reliquarum uertebrarum processuum foramina conscendens, perinde atque hæc excurrens uenam, digeritur in plures propagines, quarum

Aliquæ uadunt in
Dorsalem medullam.
Musculos cervicem hic occupantes.

Quod reliquum est, simul cum comite uena per foramen in posteriori sede sinistri capituli occipitis ossis insculpti, caluariâ subit, atque in sinistram duræ cerebri membranæ sinum exhauritur.

Vnus ab interiori ipsius sede pullulat, qui obliquiori ductu pariter superiora anterioraq; petit. Hic enim pectoris ossis summum accedit, declinatus fertur secundum ipsius ossis sinistram latus, & in eodem digeritur ramos, in quos uenam hæc repentem dispensari retulimus, etsi nulla eius propagines cutem accedat, nisi forsitan obscurissime in mamillis transeat, in progressu enim plures ex se ptonit surculos, quorum

Aliqui qui truncus pectoris ossis exporrigitur, enati, uadunt, in
Venarum costarum cartilaginis interualla.
Musculos cartilaginibus incumbentes.

Aliqui uadunt in
Sui lateris membranam, quæ thoracis amplitudinem intersepit.
Glandinum in iugulo repositum.

Quod reliquum est, thoracis cavitatem ingreditur, & recto hic abdominis musculo subnatum, ad umbilici fere regionem procedit, in progressu uirg; ad abdominis partes ramulos offerens, ac inde in plures dissectum soboles, alterius arteriæ terminos respicit, quam huc ab imò sursum contendere docebimus.

Vnus notatu dignæ magnitudinis, prope axillam elatiori parte exortus, in posteriores cervicis musculos discinditur.

Vnus insignis, ubi truncus thoracis cavitatem & primam costam euicit, ex posteriori ipsius sede emergit, in scapulae cavitatis musculos digerendus.

Vnus superiori ipsius regione depromitur, qui ad humeri cum scapula articulum, iuxta summum humerum & scapulae gibbum in ramos digeritur, quorum unus cum humerali uena, ubi adhuc in alto recoditur aliquo usque prorepat.

Vnus superiori succedens in musculos anteriori thoracis sedi instratos, numerosa propaginum sobole digeritur. Aliqui post hos in glandes axillæ cavitatem opplentes immerguntur.

Vnus priusquam truncus in manum absumendus feratur, thoracis lateri exporrigitur in musculum excurrent, cuius ope brachium declinè dorso adigitur.

Duo ipsiq; graciles distribuuntur in
Internam musculorum humeralium sedem.
Membranas, ubi neruos conimentes.

Vnus secundum posteriorem humeri sedem obliquè prorepat ad externum humeri tuberculum contendens.

Duo ad medium cubiti articuli flexus exorti, ipsi articulo ramos exhibent.

Quod reliquum est axillari uena comitatum in brachium ad externam usq; manum fertur, & in plures diuicatur ramos, quorum

Exterior, radio exporrigitur, et ubi brachiale cõtendit in plures diuiditur ramos, quorum
Duo totius arteriæ reliquum in se recipientes, ubi nonnihil per internam cubiti sedem arteria, à qua oriuntur, prorepsit, emergunt, quorum

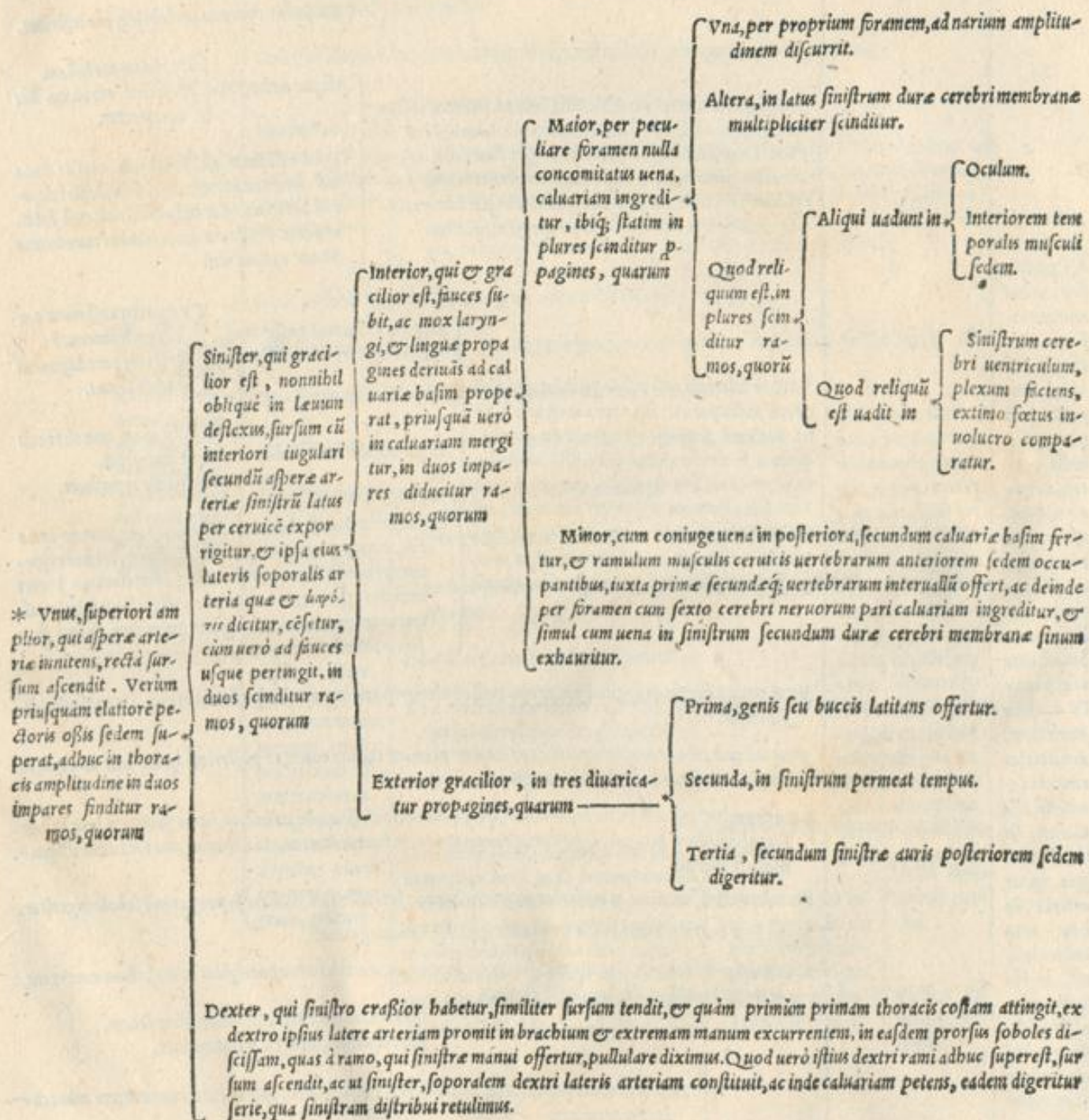
Aliqui in musculos permeant, inter primum pollicis os, & post brachialis os indicem sustinens collocatos.

Tres qui uarie digeruntur, nã
Primus, in duas partitur propagines, exterius ad pollicem accedit.
Secundus, duplici ramo internam indicis sedem implicat.
Tertius, indiusus internam latus interioris medij digiti sedis conscendit.

Interior, unâ proreptans in manus uolam subit, in plures diuiditur ramos, quorum
Duo minimo digito offeruntur.
Duo annulari offeruntur.
Vnus in medium digitum fertur.
Vnus in musculos uadit, qui externum latus post brachialis ossis occupant.

Arteria magna ascendens, postposita omni controuersia ex elatiori sede sinistri sinu cordis, propter ipsius basis centrū, originem ducit, ubi tertium uentriculum (post dextram, uide licet membranā arte via uenalis orificio prefecim). Aristoteles enumerauit, etsi alia Galeni sit sententia. Magna igitur arteria in hoc ortu orbicularis est, ac hic ipsius amplissima sedes & durior & cartilaginosa existit, ac inde sursum attensa in plures diuicatur ramos, quorum

Reliquum proxima præcedentis Tabula.

ANNOTATIO.

¶ Quæ sit arteriarum intra caluariam perreptantium, simul cum uenis eò petentium series, superius, ubi de uenis in cerebri membranas perreptantibus tractauimus, abundè dictum fuit.

Arteriæ descendens series, ex Vesalio, libro tertio, capite decimotertio.

Due utrinque uidelicet una, ubi truncus ad septum transversum peruenit, in septum ipsum sparguntur, ac in cordis inuolutum, ea uidelicet parte, qua septo aduascitur.

Magnæ arteriæ truncus deorsum ad thoracis uer-
tebras explicatur, ab infi-
ma ipsius sede qua uer-
tebris incumbit, non autem
lateribus, utrinque pro-
pagines in octo inferiora
thoracis interualla deri-
uat, quæ similiter ac uenæ
coniuge carentis rami, se-
cundum interualli ductum,
ad costarum usq; cartila-
gines in ueris costis pro-
repunt, à quibus ramuli
exoriuntur, qui in dorsa-
lem medullam, ac muscu-
los inibi uertebri, thora-
ciq; adnatos, sparguntur.
Sic igitur magnæ arteriæ
truncus, uertebrarum cor-
porum sinistra sedi, quo-
dammodo innitens, dum
ad inferiora descendit, in
plures diuiscatur pro-
pagines, quorum

Vna magna sub septo transuer-
so, ex elatiori arteriæ magnæ
sede originem ducit, ac inde in
duos diuiscatur ramos,

Dexter, qui gracilior est supe-
riori omenti membranae cōnecti-
tur, ac inde uenæ portæ adnexus,
sursum ad iecoris cauum contendit,
& quamplures ex se mittit pro-
pagines, quarum uadit aliqua in

Sinister qui dextro
crassior habetur, in
inferiori omenti mem-
branae committitur,
ac deinde uenæ por-
tæ ramo iungitur in
tot, quot ille sobo-
les digerendus, qua-
rū uadunt aliqua in

Vna, paulò inferius, ab elatiori magnæ arteriæ parte principium su-
mit, & in plures diuisa propagines, uadit, uenæ portæ modo iu

- Omenti { Superiorem, } Membranam.
- Inferiorem }
- Colum intestinum.
- Ventriculi { Posteriores sedem.
- Dextram fundi partem.
- Duodenum intestinum.
- Bilis uesicam.
- Iecoris cauum.

- Partem, qua dorso innititur.
- Mediam eius regionis sedem, quæ dorso incumbit.
- Superius orificium, & illud uenæ portæ instar
cingunt, ac uentriculi corpori & stomachi
termino, quo is uentriculo continuatur, pro-
pagines offerentes.
- Superiora dextrorsum, ac inde in humilior ori-
ficium, & anteriorem posterioremq; sedem.
- Fundum, sinistrorsum inde perreptantes.

Ventri-
culi

- Omenti membranam superiorem.
- Colum intestinum.
- Lienis cauum, secundum rectam lineam, à quibus ramuli
oriuntur, qui sinistrorsum uentriculi latus occupant.

- Superiorem mesenterij sedem.
- Ieiunium } Intestinum.
- Ilium }
- Coli intestini partem, quæ à iecoris cauo ad
dextrum renem usque pertinet.

Due magnæ, utrinq; uidelicet una, quarum sinistra dextra humilior enascitur, in renes digeruntur.

Due post has, quas feminales appellant, seminalibus uenis cōtextæ, ad testes permeant. Verum neque harum sinistra
(ut de sinistra feminali uena sæpius retulimus) ex sinistra uenali arteria principium sumit, sed suo ortu, cum
dextra feminali arteria contermina habetur. In mulieribus uero (ut de uenis dictum est) partim in testes, partim
in uteri fundum digeruntur.

Aliquæ à posteriori, seu inferiori magnæ arteriæ sede, quæ hæc uertebri committitur, geniculatim utrinq; ad singulas
lumborum uertebri promuntur, & in dorsalem medullam, & musculos uertebri hic adnatos excurrunt. Quarum
maiores inferioresq; non solum ad musculos uertebri attentos accedunt, uerum transuersim per peritonæum, ab-
dominisq; musculos ad latera usque abdominis exporriguntur.

Aliquæ supra sacri ossis initium prodeunt, & uenarum ramis exactissime correspondent. Si exiguos forte serculos
secluseris, qui ab humiliori arteriæ sede, deorsum ducti, ac sacro osse suffulti, ipsius foramina subeunt, hæc dorsalem
medullam, posterioremq; sacri ossis sedem petentes.

□

Reliquum proxima praecedentis Tabulae.

Exterior, simul cum uena inter sacrum os & ilium os, qua haec inuicem debiscunt, in exteriora transversim exporrigitur, & frequenter utcumque sobole musculos ilium os amplexantes, ipsamq; adeo coxendicis articulum implicat.

Due parum inferiorius exorta, uarie scinduntur. Nam

Viris, in plures scinditur soboles, quarum uadunt aliqua in Penem. Podicem.

Fundam. Vesicae. Cervicem.

Interior in

Mulieribus, plurima sobole currit in Humiliorem uteri fundi regionem. Vesicam. Uteri cervicem.

Interior, exteriori gracilior, plures a se mittit propagines, quarum

Quod reliquum est, deorsum repit, sui lateris arteriam, que in umbilicum fertur, admittens, ac demum propaginem assumit ab externo trunci ramo propagatam, ubi is iam in crus est prolapsurus. Praesens itaque ramus ea propagine ad auctius, per pubis ossis foramen ducitur, & in musculos foramen id occupantes, & illos, qui a pubis osse principium ducunt, disperjatur.

□ Quod reliquum est, in lumborum regione uena caua, sinistro lateri succumbens, ad sacri ossis principium, in duos grandes truncos ad hanc & imaginem bipartitur, ut unusquisq; ramus ad suum perreptet femur, quorum finiter usq; ad extremos pedis diguos, in duos grandes diuaticatur truncos, quorum

Vna sursum peritoneo exporrigitur.

Nonnullae ad rectum abdominis sui lateris musculum accedentes, furculos in conterminos sedes, transversim utrinque digerunt.

Vnus antequam eius truncus peritoneum permes, in plures diuaticatur propagines, quarum

Vna in plures scinditur ramulos, qui sursum prope- rantes arteriae eodem a pectoris regione tendentis ramulos spectant, ac mammillarum cum utero communicationem (si modo arteriarum beneficio aliqua sit) praebent.

Vnus postquam truncus peritoneum superavit exortus, ad pubis ossium commissuram pergit, qui neque ut eo tendens uena in multas dispergiur soboles, quarum ne una quidem cutem subit, nisi forte exilis quaequam in penis inuoluerum diffundatur.

Vnus post hunc, in anteriori femoris parte promitur, & in musculos ibi existentes digeritur. Verum etsi in frequentes scindatur soboles, nulla tamen cuti exporrigit.

Exterior, per inguina descendens, ab hac sede usque ad extremos pedis diguos, in plures diuaticatur ramos, quorum

Quintum femur mouentium musculum.

Aliqui in progressu permeant in

Musculos internam femoris sedem occupantes.

Vnus in altero latere propagatus, ad genu usque proreptit in plures diuisus furculos, quorum

Vnus arteriae ramo coniungitur, & permiscetur, quam per pubis ossis foramen in crus pertingere scripsimus.

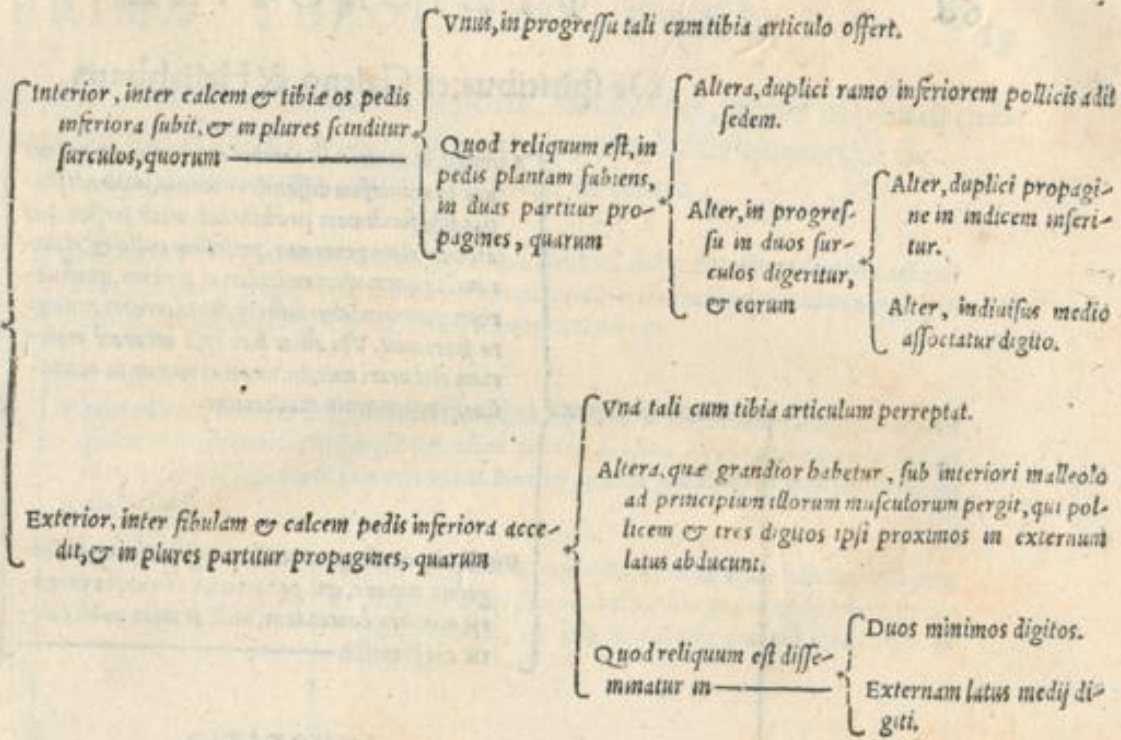
Vnus ubi truncus per femoris posteriora discurrit, enascitur, qui in musculos posteriorem femoris sedem occupantes, excurret & aliquo usque cum illis uenarum propagibus, deducitur, qua a uena per genu flexum transeunt, in surae cutem dispergitur.

Duo, utrinque uidelicet unus, in poplite enati, ac in alto reconditi, in genu articuli latera digeritur.

Vnus, ubi arteria tibiam subire incipit, ab externo ipsius latere emergit, & fibulae exporectus inter septimum & octauum pedis motus, autorum musculos reconditur, atque in reliquos, qui anteriorem tibiae sedem sibi uendicant, soboles digerit.

#

¶ Duo, totam in pedem excurrentem arteriam in se complectentes, sub medio longitudinis tibiæ procedunt, quorum

De uena arteriali, & arteria uenali, ex Vesalio, libro tertio, capite decimoquinto.

Reliqua adhuc in uenarum arteriarumq; sermone sunt duo uasa, que singula duabus uocibus à dissectionum proceribus explicantur. Nam

Alterum, uenam arterialem appellant, eò quòd arteriali non uenali sit corpore conflatum, & sanguinem ut uena deferat. Vena hæc ex elatiori sede dextri cordis uentriculi in pulmones numerosissima ramorum serie digeritur, sanguinemq; in eo cordis uentriculo elaboratum, pulmonibus subministrans.

Alterum, arteriam uenalem nuncupant, eò quòd aërem ueluti spiritum ex pulmonibus in sinistrum cordis uentriculum deferat, & tamen non arteriali, sed uenali corpore conflatum.

ANNOTATIO.

¶ Sicut uenarum pedem subeuntium seriem uariari suo loco relatum est, & in pedibus præcipue, ita sanè & arteriarum distributio inibi discrepat & uariatur.

De spiritibus, ex Galeno, & Haliabbate

Animalis, in uentriculis cerebri continetur, & per neruos in uniuersum diffunditur corpus, mouendi sentiendiq; facultatem præbens. Ex uitali sursum per arterias elato generatur, perfectus cocto & elaborato. In quem usum reticularem plexum, quasi uarium quendam labyrinthum, iuxta cerebrum natura fabricauit. Vbi enim hæc ipsa accuratè materiam elaborari uult, diutinam ei moram in concoctorijs instrumentis machinatur.

De placitis Hippocratis & Platonis.

De methodo incedendi, lib. 12.

De facultatibus nostru corpus dispensantibus.

Galenum est duplex

Vitalis, in corde generatur, ex inspiratione, & sanguinis uapore, qui per arterias ad cuncta corporis membra contendens, uitæ ac insiti nobis caloris causa existit.

ANNOTATIO.

Spiritus est substantia subtilis aëris, dilucida, ex tenuissima quaq; sanguinis parte producta. & secundum

Naturalis equidem spiritus an scilicet sit, uidetur satis dubitare Galenus, cum 12. Methodi dicat: Si aliquis naturalis spiritus est, utique in iecinore & uenis continebitur. At Ioannes Manardus Ferrariensis uir quidem & doctus, & Galeni sectator accuratissimus, naturalem spiritum non dari, suarum epistolarum 16. epistola prima, pluribus rationibus comprobauit, quod prius præfererat Aueroes, dicens sui Coll. primo, spiritus in hepate non apparet per uiam sensus.

Naturalis, in hepate fit, & ab eo per uenas non pulsantes in totum mittitur corpus. Ipse enim uirtutem naturalem constituens, eius actiones bene format, ac perficit. Fit autem ex puriore, qui in hepate fit, sanguine, cui nullus cæterorum humorum commiscetur.

Vitalis, in corde generatur, à quo per arterias ad omnia corporis membra mittitur, uitalem conformans uirtutem, ac custodiens: cuius habitudines, & format, & perficit. Hi enim ex subtili uapore sanguinis clari & uinidi, & ex aëre per inspirationem inducto generatur.

Haliabbatem & Arabes est triplex.

Animalis, in uentriculis cerebri gignitur, & per neruos ad omne mittitur corpus, animale constitutens uirtutem, consolidans, ac in sua seruans habitudine. Huius generatio ex uitali prouenit spiritu, qui à corde per arterias ascendens, ad cerebri basim in reticularem plexu se diffundit, ibiq; tam diu moratur, quousque fuerit in ultimo maturationis decoctus, clarus, ac lucidus. Deinde per duas, ab ipso reticulari plexu assurgens arterias, ad duos quidem priores cerebri uentriculos, ac ætium ad ultimum in puppi existentem defertur.

De facultatibus, seu uirtutibus humani corporis, ex Galeno, nono methodi mendendi, libris de naturalibus facultatibus, de locis affectis quinto, & de symptomatum causis, secundo & tertio.

Animalis, quæ & ratiocinatrix dicitur, in cerebro domiciliū habet. Ea enim uoluntarijs actionibus una cum sensibus præsidet, utitur & hæc particulis quibusdam, seu canalibus, uempe ipsis neruis, sensum motumq; in ipsum animal transmittens per eos.

Vitalis, quæ non modò in stirpibus aut uita præditis, sed etiam in animalibus nobis insita est. Hæc sedem in corde habet, ipso quoq; insiti caloris quodam seu fonte, à quo canales arterie sunt, uocaturq; facultas hæc multis sane nominibus. Nam & facultas siue uirtus animosa, & anima animosa dicitur.

Attrahitrix, quæ prima naturalium potentiarum habetur. ipsa enim peculiare parti succos alendi ipsam grata, & appetere, & attrahere potest, cui uilli in longum protensi famulantur & seruiunt.

Alteratrix, quæ succus attractus similis euadit parti, quæ alitur, cui alie, quæ sequuntur due ministrant. Hæc enim per calidum & humidum quàm celerrimè operatur. Ideoq; pueri aliq; quorum corpora calidiora humidioraq; existunt, in his quæ ad cõcoctionem, appositionem, adhesionem atq; nutritionem pertinent, optimè degunt. At quidè pueri in facultate hæc iuuenes superant: in attrahitricè uerò ac reliquis facultatibus ab ipsis iuuenibus uincuntur. Neque enim obstat, quòd pueri, cuius quàm iuuenes euomant, & deiciant, cum hoc non ob expultricis robur, sed ob retentricis imbecillitatem eueniat.

Retentrix, suo fungitur munere, quando pars attractum succum concoquit, donec ipsum in suam ipsius naturam conuertat, & huic transuersi famulantur uilli.

Expultrix, suo fungitur munere, quando à cõcoctione, quod inutile est, secernitur, idq; excrementum uocatur. At hæc aliquando non spontè, & naturaliter operatur, sed uiolenter, ut patet in abortu, ut cion

Moles nimia uterum adeò occupauerit, ut amplius distendit non queat.

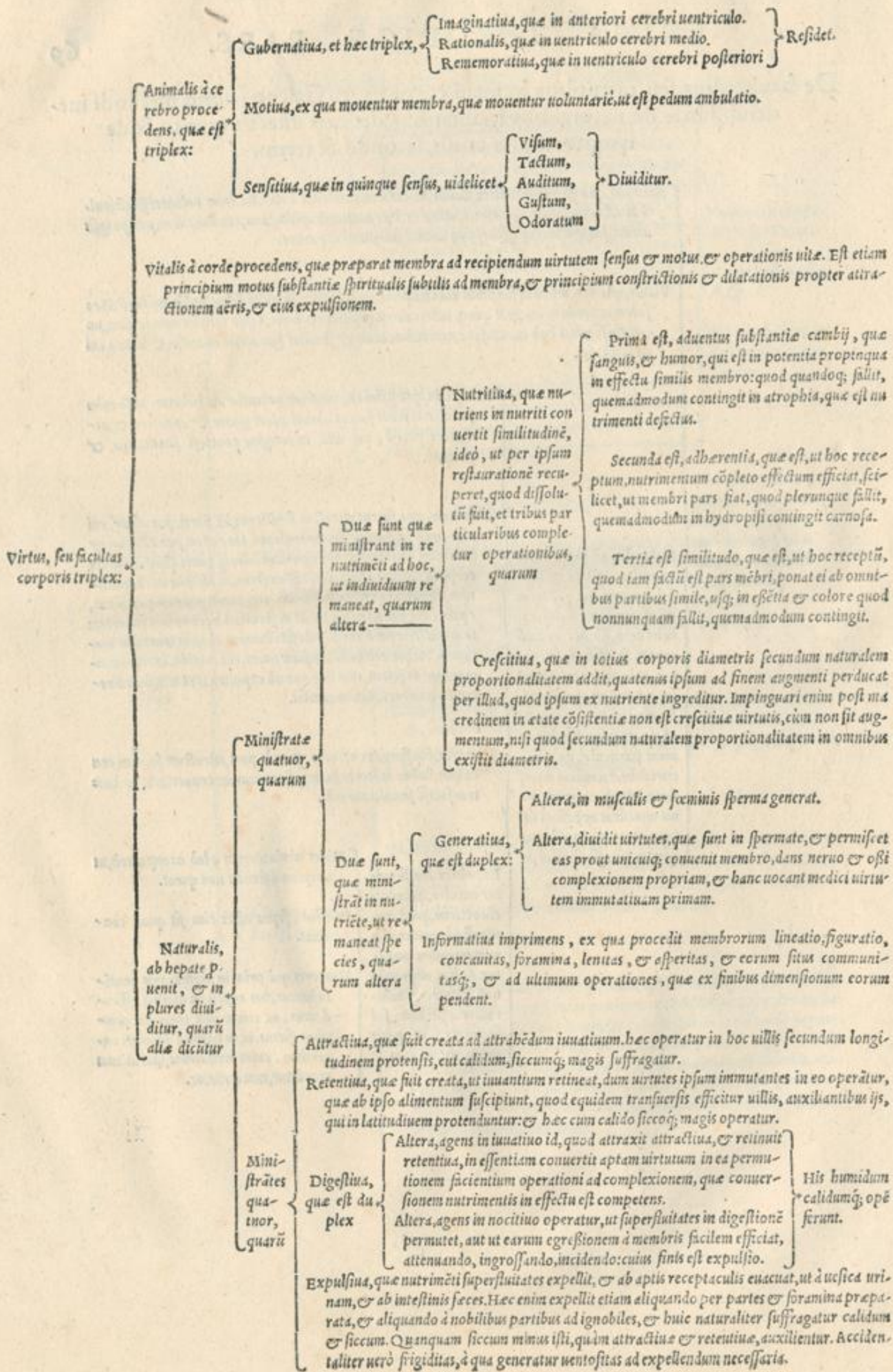
Pondus, supra uires eius sit quod continet.

Humores, qui prius in membranis continebantur, his ruptis in uterum effunduntur, ac etiam cum totus corrumpitur foetus, ac in noxiam sanie conuertitur, cuius irritatione uterus tuus mordetur, tum irritatur,

Facultates, seu uirtutes animal gubernantes, tres diuersi inter se generis habentur, quarum alia dicitur

Naturalis, ad nutriendum animal necessaria, & stirpibus communis quæ tecur ueluti pro fonte habet, canales uerò, ob hoc in totum corpus sparsos, ipsas uenas. Hæc uerò appetitricè seu naturalem appelles, nihil interest. Procedunt enim ab ea quatuor facultates, omni particule, quæ nutriri debeat, omnino necessariae. Ideoq; eas nutritionis ministras appellari debere compertum est, quæ quidem hæc esse dicitur, ut

De facultatibus, seu uirtutibus, ex Auicenna, Alsharauio, Haliabbate, & cæteris Arabicæ autoribus.

De functionibus, seu operationibus humani corporis, ex Galeno de symptomatum differentijs, de naturalibus facultatibus, & de placitis Hippocratis & Platonis.

Videndi.
Audiendi.
Odorandi.
Gustandi.
Tangendi.

Animalis, seu uoluntaria à nervis & musculis procedens, ea est, quam cum sit, sedare poteris, ubi uelis & cum non sit, excitare, & est triplex uidelicet

Sensibilis, quæ quinq; omnino modis explicatur: est enim functio Motrix, quæ unum tantum instrumentum, idq; certum sibi uendicat, ita & motionis modum ipsum habet unum scilicet uoluntarium, sed particulatim in uarijs instrumentis adeo uariatur, ut multiformis esse uideri possit.

Rectrix, seu princeps: quæ diuiditur in
Imaginationem.
Cognitionem.
Memoriam.

Functio est motus actiuis, qui à facultate ipsa procedit: cuius duæ sunt differentie, uidelicet

Naturalis, seu uoluntatis expertis, ex uena & arteria procedit, et est quæ non pendet ex arbitrio & electione, sed sponte & naturaliter fit, & hæc in plures secernitur, quarum alia dicitur

Genitrix, quæ simplex quædam nature actio non est, sed ex alteratione formationeq; composita. Ut enim os fiat, neruus, uena & reliquarum particula qualibet, alteratam esse oportet subiectam, unde animal fiat, substantiam. Ut uero congruentem figuram & posituram, & causam quædam enata, uel adnata, aliq; id genus habeat, effingi eam oportet, quæ alteratur, materiam.

Formatrix, est quæ compagine, & formas alteratricis operibus effingit, iuxta figuram formamq; quæ omnibus membris necessaria est. Hæc enim perforat, excouat, asperat, lenitq; ea, quæ esse perforata, excouata, aspera, lenitaq; necessaria sunt.

Nutrix, cuius nominis ratio est, ad id, quod nutritur, eius quod nutrit, assimilatio. Porro ut fiat hæc, agglutinatio, siue adherentia precedat oportet, sicuti etiam ut illa fiat appositio, postquam enim succus is, qui omnem animalis particulam nutriturus est, à uasis excidit, in totam eam dispergitur, ut

Adiungat, in qua functione errat aliquando natura, inopia humoris non affluens, ut in ægritudine, quæ aëropia & tabes uocatur, manifeste cernitur.

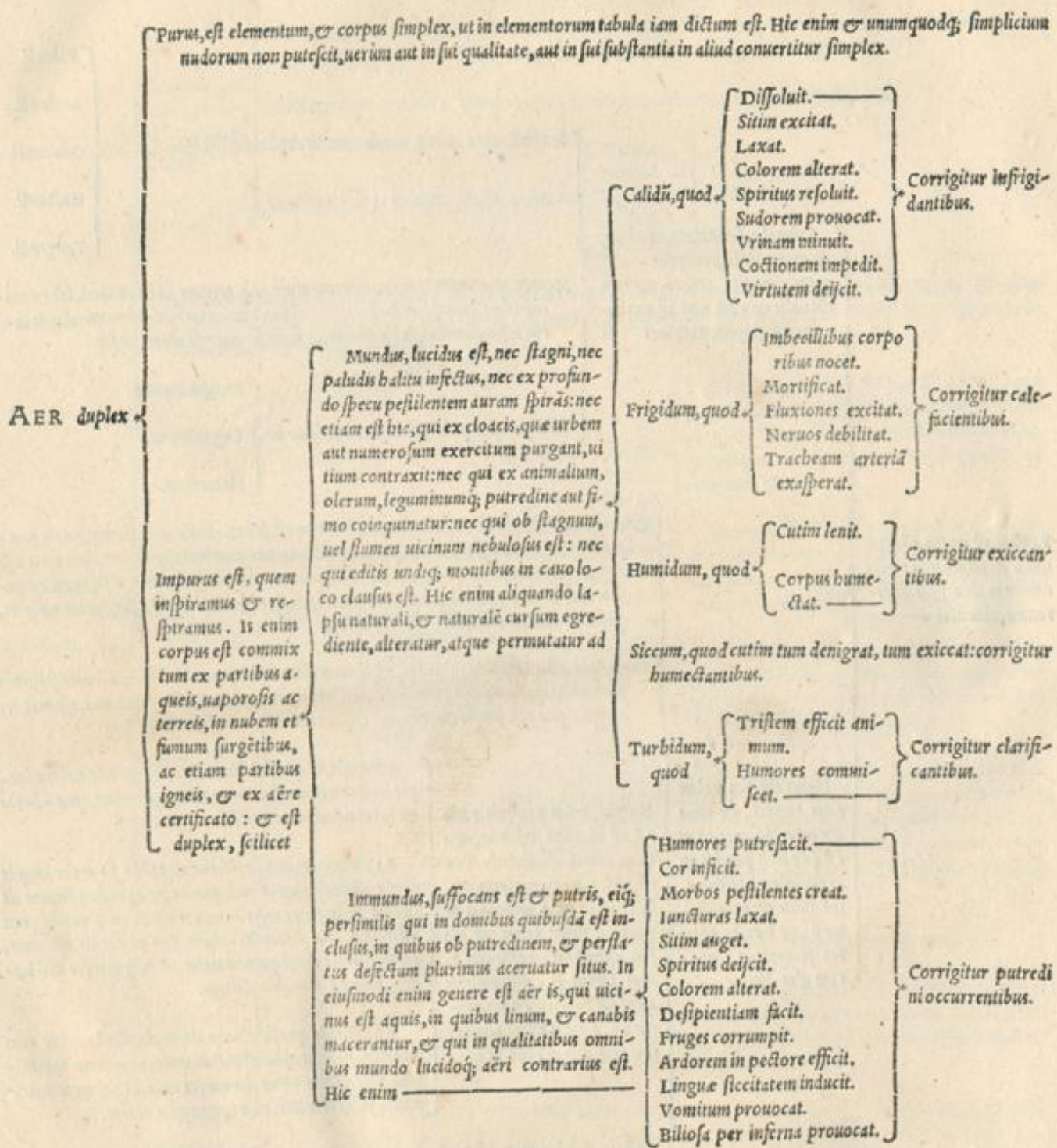
Agglutinet, in qua functione aliquando fit error inopia nimia aduncti nutrimenti, quod cum aquosum sit, nec ad siccum sufficienter redactum, nec lentitiam glutinamq; consistentiam, quæ naturalis caloris ope prouenit, adeptum, adherentiam consequi non ualet, ut in genere e illo hydropis quod aëropia dicitur.

Assimilet, in qua functione etiam aliquando error committitur, permutando assimilationem, ut uidetur in utiligine, quæ grecis νόσος dicitur, in qua adherentia nutrimenti facta cernitur, non tamen assimilatio.

Auctrix, solidas animalium partes in longum, latum profundumq; ampliat & auget, & ubi perfectam magnitudinem animal est adeptum, toto, postquam editum est tempore, usque ad ætatis uigorem facultas hæc dominatur, cui ministræ auxiliatricesq; alteratrix & nutritrix. Augetur quidem is, cuius perfecta iam forma est. Eius autem quod fit, processus ille, qui est ad formam, non utiq; auctio, sed generatio nominatur. Quippe augetur id quod est, gignitur uero id quod non est.

Finis primæ partis Theoricæ.

De aëre, ex Galeno, primo de Tuenda sanitate, & Paulo, libro primo, capite XLIX. & Auicenna II. primi.

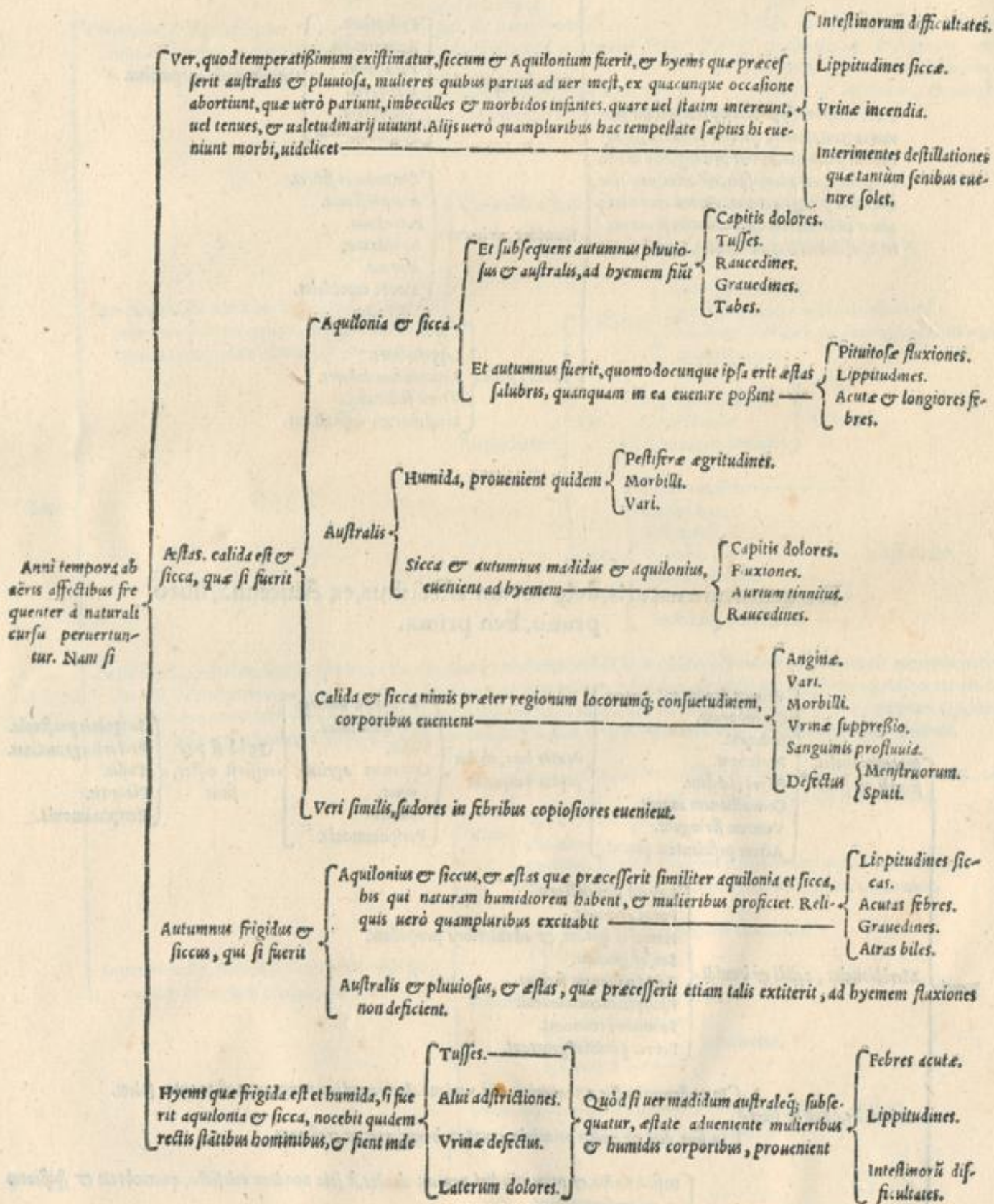
De usu, & functionibus inspirati & respirati aëris, ex Auicenna II. primi.

Aër est, tum corporum tum spirituum nostrorum elementum, ac etiam quid successiue ipsis eueniens, ueluti euentus flabellum. Quod non tantum elementum spiritibus ipsis prodest, uerum etiam ut causa efficiens, & temperans ipsorum calorem. Quod quidem temperamentum, & usus, aëreus efficitur functionibus,

Euentatione, quæ est temperamentum spiritus calidi, cum superfluit propter coarctationem secundum plurimum & alteratur. Et hoc temperamentum attribuit nobis aëris attractio à pulmone, & à poris euentatione pulsus, qui sunt cum arterijs continui.

Mundificatione, quæ fit propter associationem ipsius spiritus, cum aër attrahitur quod ei attribuit uirtus separatiua ex uapore sumoso, cum aër expellitur. Nam sicut accidit temperamentum spiritui cum aër attrahitur, ita & mundificatio cum expellitur. Qui enim ad temperandum aër attrahitur, necesse est ut effectus sit frigidus, uerum postquam inibi immoratur, ad qualitatem spiritus conuertitur, quo fit ut recentiori aëre indigeat spiritus. Et ut prior iam calefactus aër egrediat, ut successor postmodum fit ibi locus. Egrediens enim aër spiritus superfluitates sibi coniunctas secum ducens, spiritus mundificat. Ideoq; clarus, purus, ac lucidus aër humores, ac spiritus sibi similes procreat. Nam turbido ac nebuloso effectio aëre, humores quoque ac ipsi spiritus & turbantur, & offuscantur.

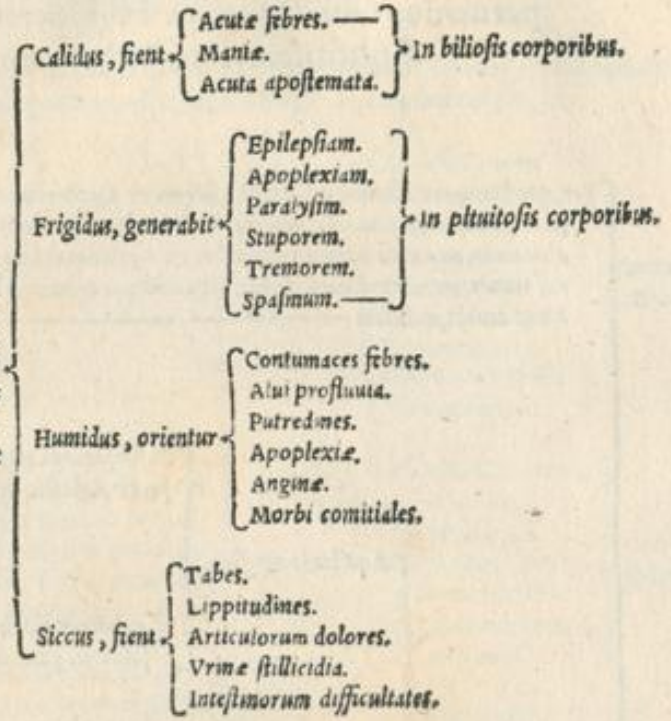
De temporum anni, quæ ab aëre fiunt alterationibus, & de his, qui inde perueniunt affectibus, ex Hippocrate, & Galeno tertio Aphorismorum, & Auicenna, 11. primi.

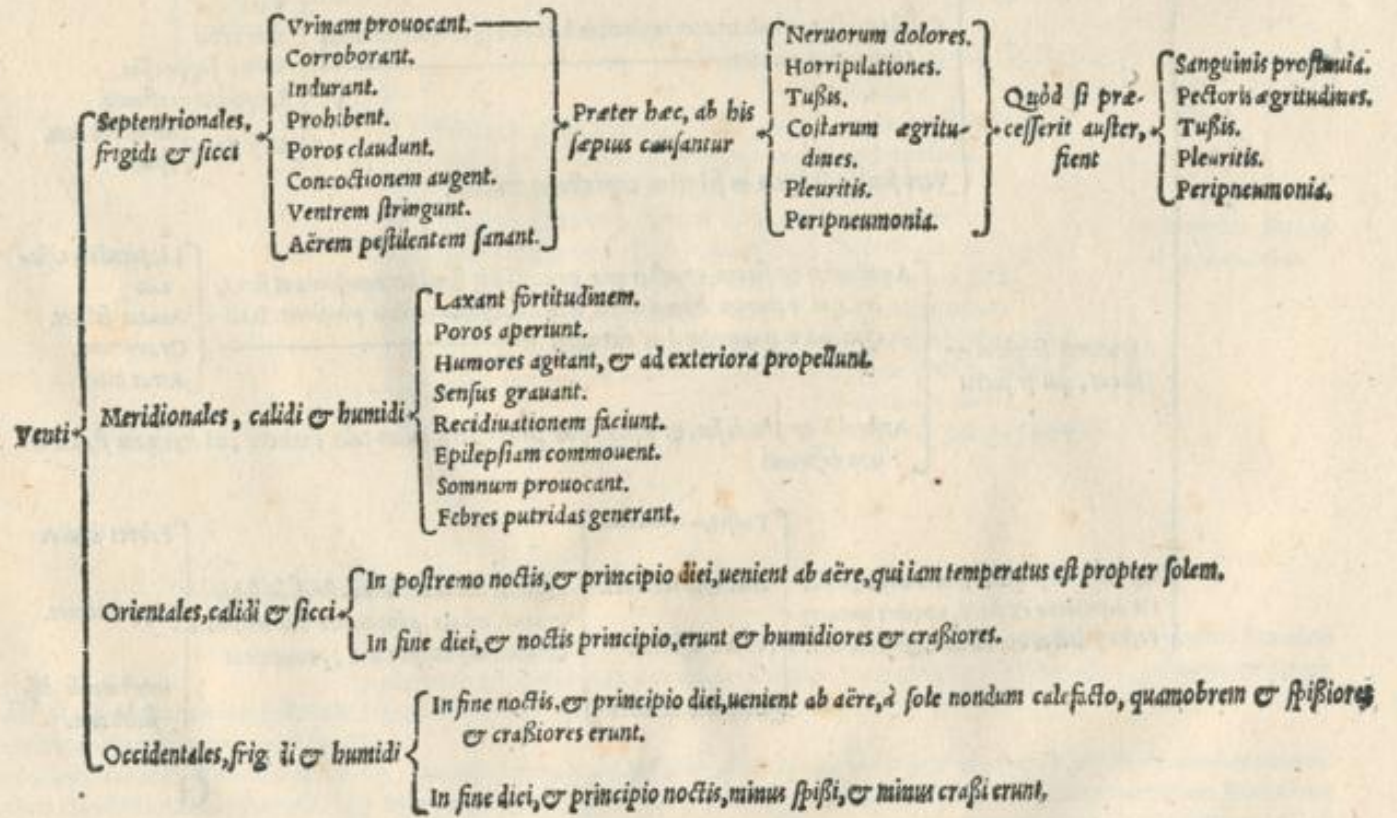
G

De totius anni commutationibus ab aëris affectibus prouenientibus,
ex Hippocrate, & Galeno, tertio Aphorismorum, &
Auicenna, libro primo, doctrina 11.

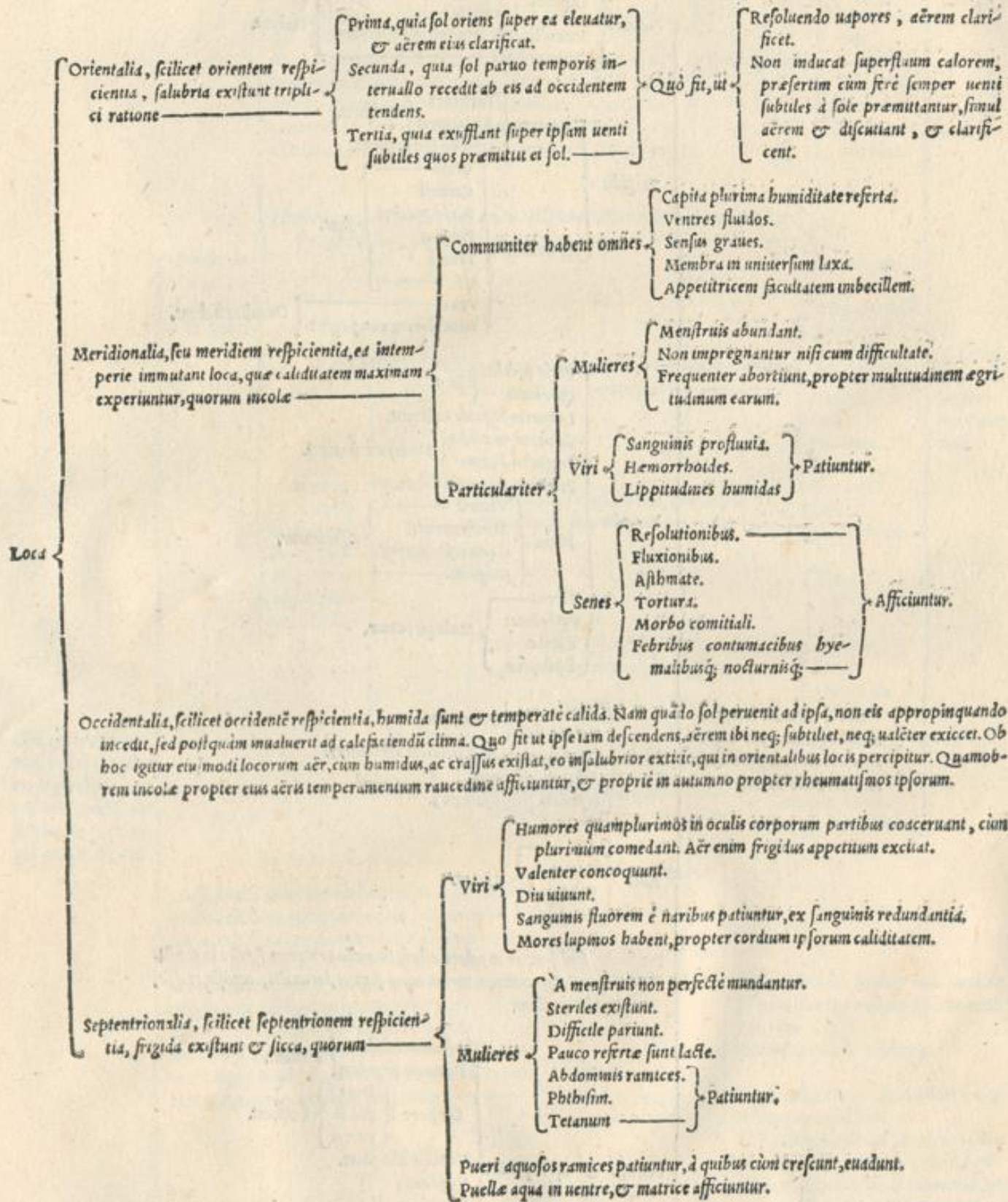
Anni tempora, si forte temperamentum permutauerint, fuerint quidem salubria, si autumnus pluuosus, hyems pro regionis tractu temperata, uer pluuosus, & æstas non sine aliquibus pluujs eueniat. Verum cum totus annus ad unam tantum qualitatem se conuertit, in salubris is quidē euadet. Nam si fuerit

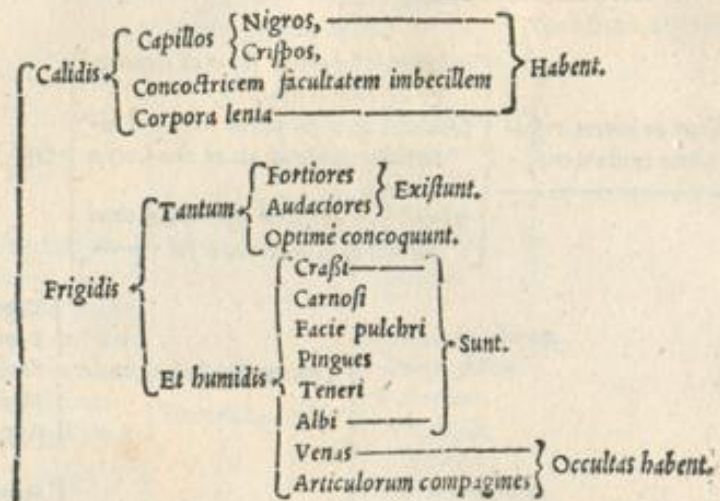
De uentorum naturis, deq; eorum affectibus, ex Auicenna, libro primo, Fen prima.

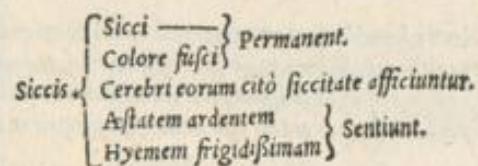
De aëris temperaturis pro regionum locorumq; situ euenientibus,
ex Auicenna, libro primo, Fen secunda, doctrina 11.

De affectibus locorum habitabilium, ex aëris permutationibus prouenientibus, ex Auicenna, libro primo, doctrina II.

Aër à naturali temperamento egreditur per regionum, ac locorum situm. Nam commorantes in locis

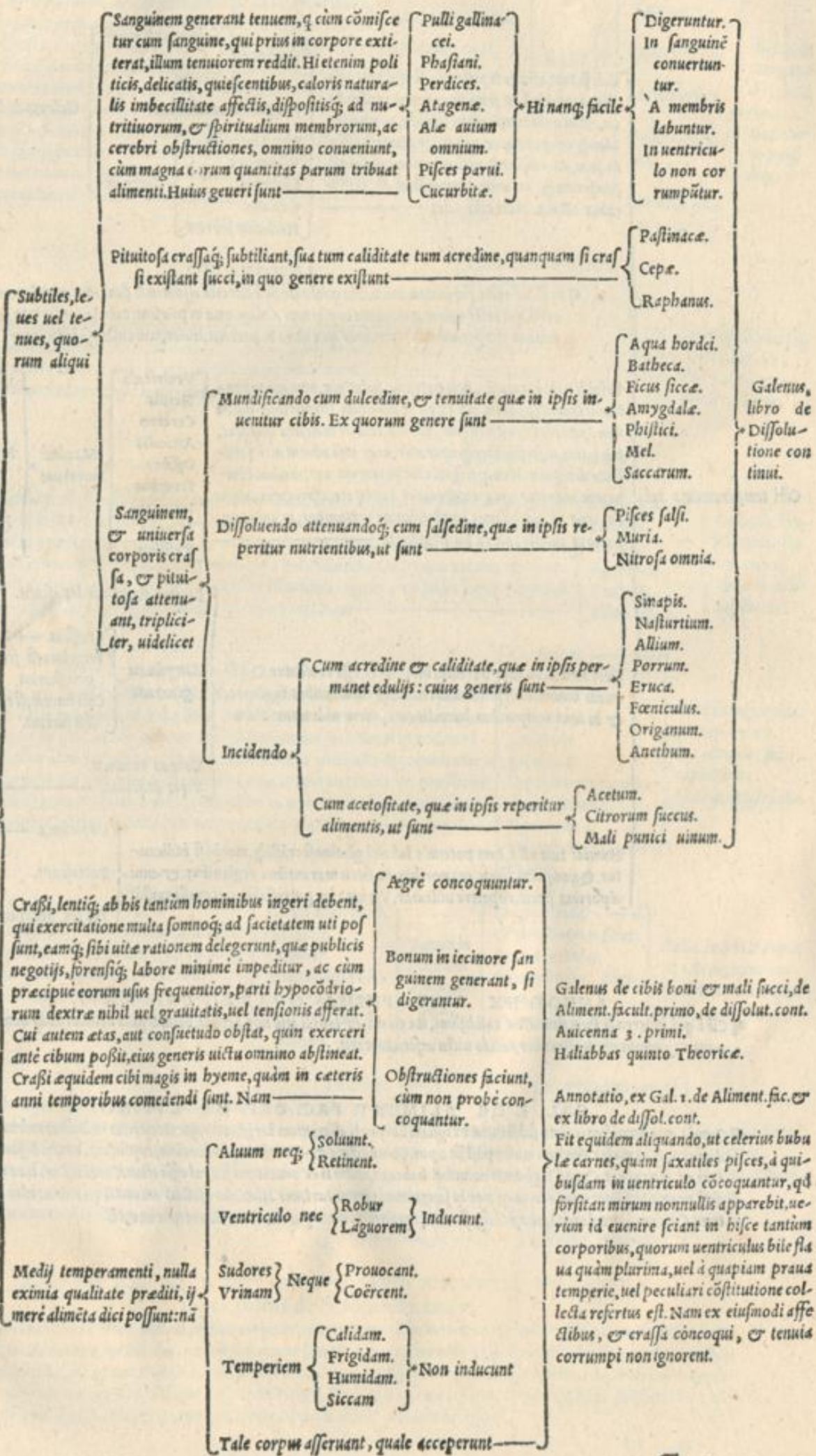
Profundis, ferè semper in calore aestuq; sine ullo uentorum spiritu in moestitia degunt. Quamobrem eorum aquae stantes, lacunales, coenose, crassae, & tepidae existunt.

Marinis habent aërem temperatum in caliditate & frigiditate propter suam humiditatis ad passionem inobedientiam: in humiditate uero & siccitate proculdubio ad humiditatem declinantem. Et si loca septentrionalia fuerint, maris uicinitas, & habitationis profunditas erunt magis temperate. Et si meridionalia fuerint, calida erunt.

DE CIBO ET POTV.

De ciborum substantijs, & operationibus inde prouenientibus, ex Galeno, & Auicenna, &c.

De temperaturis ciborum, ex Hipp. Gal. Isaac.

Calidi, tum actu, tum potentia frigiditate affectis corporibus, in frigidis commorantibus locis, & in anni temporibus frigidis, competunt. Ideoq; corpora, quæ caliditate plurima referuntur, ab eiusmodi uictus ratione abstineant, præsertimq; in anni temporibus & regionibus calidis. Nam cibi tales

- Corpora
 - Calefaciunt.
 - Siccant.
- Sanguinem comburunt.
- Elephantiasim
- Vitiligines
- Lichenas
- Calculos
- Hæcticam febrem

Generant.

Galenus de dissolutione continuæ.

ANNOTATIO.

In sanis enim simili non contraria qualitate præditi cibi assumendi sunt, ut naturale temperamentum eorum, qui recte ualent, persimilia conseruetur. Nam quæ in præfenti tabula conscripta sunt, ad ea hominum temperamenta referuntur quæ ultra limites naturales, iam collapsa iudicantur.

Cibi temperamento uel Frigidi ualde tum actu, tum potentia, uelut nix, omnino reprobandi sunt. Quoniam etsi ex eis in iuuenum corporibus statim non appareat nocumentum, eorum tamen malefica qualitas, paulatim, insensibiliterq; operatur, neq; nisi aduentante senectute detegitur. Ideoq; frigidi cibi ijs tantum corporibus competere uidentur, quæ exuberante caliditate afficiuntur, atque ijs, quæ in calidissimis commorantur regionibus, in anni temporibus calidis, aliter sui frigiditate

- Ventriculo
- Neruis
- Cerebro
- Articulis
- Ossibus
- Dentibus
- locomotori
- Matrici
- Testibus

Maximè nocebunt

Isaac in uniuersalis digitis.

Hippocrates 5. Aphorismorum.

Galenus de dissolut. cont.

Sicci tum actu, tum potentia insalubres esse censentur. Quamquam humidis corporibus, humidisq; incolentibus regiones, & in anni temporibus humidis competere uideantur. Nam

- Succum sanguinis depascunt.
- Sanguinem generant
 - Crassum.
 - Frigidum, si frigidum fuerint.
 - Calidiorum, si calidi fuerint.
- Corpus exsicant.
- Vires deiciunt.

Gal. 5. de Simplic. medic. facul.

Auienna 3. primi.

Humidi tum actu, tum potentia lubrici glutinosi crassiq; morbofi iudicantur. Quamquam siccis corporibus, in siccis morantibus regionibus, & anni temporibus siccis, competere uideantur. Verum cum putrescibiles, et crassi existant

- Obstruunt.
- Putrescunt.
- Febres generant

Galenus de diff. febr. 2. cap. 3. de dissol. cont.

ANNOT. EX AVIC. PRIMA QUARTI, CAP. XXVI.

Cibi qui ingerendi sunt, sicut actu calidissimi, ita etiam tepidi esse non debent. Nam tepida omnia robur uentriculi soluent. Quamobrem mediocriter calido uictu uescendum erit.

GAL. I. DE ALIMENT. FAC. CAP. DE LVPINO.

Omnia quæ humidioris sunt substantiæ exiguum corporis alimoniam largiuntur, quod celeriter in halitus exhauriuntur, ac digeruntur ut rursus alio non multo post sit opus. Contra dura & terrestria, perdurabile, copiosum, ac uix dissolubile alimentum ex se præbent. Quod si glutinis nonnihil habeant, multò hæc omnia perscient efficacius. Constat item hæc non expedit, prompteq; concoqui, ceu utiq; nec in sanguinem commutari, nec assimilari solidis animalis partibus: ideoq; citò nutrire. Cum uero per domita, confecta; fuerint, corporibus haud parum contribuent nutrimenti.

De ciborum saporibus, ex Galeno, Auicenna, Isaac.

Dulcis, qui naturæ plurimum amicitur. Nam omne dulce, etsi calidum sit, non tamen immodicè calorem nostrum exuperat. Constat enim gratissima humana naturæ esse dulcedinem, ceterisque saporibus delectabiliorem, & cõplexioni nutriendæ uiciniorem. Nam quicquid nutrit, aut dulce simpliciter est aut modicè. Quippe cum nutritio sit euacuati refectio, qui humana naturæ familiaris exciterit, necesse equidem est, ut id, quod nutrit familiare existat. Verùm id quod in cibis minus erit dulce, minus etiam calidum erit. Quod uerò magis tanto calidius, quanto uidelicet dulcius. Ideoq; dulcis uictus

- Gustui amicitur.
- Corpus impinguat.
- Calorem auget.
- Saturat.
- Digerit.
- Dura mollit.
- Mollia condensat.
- Hepati confert.

Quod si exquisitè dulcis crassusq; fuerit,

- In bilem facile exoluitur.
- Hepar obstruit.
- Lienem afficit.
- Ventriculū molli.
- Iuuenibus minime competit.

Gal. 4. de Simp. Medic. facul. cap. 7. Isaac in uniuers. dietis.

Amarus, qui si fuerit purus, non nutrit corpus. Nam quæ exactè amara sunt, omnibus animantibus, ne dum hominibus esui inepta sunt, cum sicca & terrestria repertantur. Ideoq; in cibis amara haud commiscenda erūt, cum potius medicinae, quàm nutritioni competant. Nam

- Obstructiones reserant.
- Mundificant.
- Abstergunt.
- Incidunt.
- Stipticant.
- Extenuant.
- Exasperant.
- Tumores interimunt.
- Sanguinem adurunt.
- Bilem rubeam gignant.

Gal. 4. de Simp. Medic. facul. cap. 19. & 5. cap. 25. Auicenna 2. can. cap. 3. Isaac in uniuers. dietis.

Sapor (inquit Isaac) est quoddam sensuale sensui gustus deputatum, quod abhorret natura, uel ab ipso delectatur, & est

Salsus, etsi aliquando appetitus gratia cõmendetur, amaro tamen propinquus est. Quippe terreni ambo sunt, & calidi, non obscura tamen diuersitate disidentes, cum amarus à calore arido potius sit & extenuatus, & elaboratus. Nam si quod salsum excalefeceris plurimum, amarum tibi facilius euadet. Vi mari Syriæ Palestinæ, quod mortuum uocant, à solis ardore æstate magis, quàm hyeme compertum est euenire. Igitur cum salsus sapor parum ab amaro dissentiat, eò parcius quidem uescendum erit. Nam

- Corpus exiccat.
- Calefacit.
- Subtiliat.
- Aggregat.
- Obstruit.
- Bilem efficit.

Gal. 4. de Simp. Medic. facul. cap. 19. & 20. Isaac in uniuers. dietis.

Acris, qui summè calidus existit. Nam cibi admodum acri facultate præditi corpus ualde excalefaciunt. Bis tamen aut ter in aqua decocti acrimonia exoliantur, ne sic quidem uim perdunt extenuandi, uerum facultatem quandam obsecurissimam alendi corporis exinde acquirunt: cuius antequàm decoquerentur, nihil prorsus obtinebant. Ideoq; eorum assiduus usus euitandus est, præsertim biliosis. Quoniam quidem solus, pituitosum humorem, crudum glutinosumq; colligentibus, cuiusmodi edulia sunt accommodata. Nam

- Corrodunt.
- Incidunt.
- Subtiliant.
- Inflamant.
- Atrahunt.
- Resoluunt.
- Cogitatuam facultatem destruant.
- Ventriculo
- Visceribus
- Oculis

Gal. de Simp. medic. fac. cap. 17. & 18. De aliment. fac. 2. cap. ultimo. Isaac in uniuers. dietis.

Acidus, qui frigiditate, siccitateq; constat, & corporis tenuitate pollet. Quo fit ut nutrimenti quidem parum, & excrementorum plurimum acidus uictus corporibus contribuat. Veruntamen etsi sui natura

- Neruis aduersetur.
- Infrigidet.
- Extenuet.
- Atrabiliarijs obsit.
- Senium acceleret.
- Concoctricem fac. attenuet.

Tamen in aliquibus egrotantibus,

- Crassa incidit.
- Obstructiones reserat.
- Sordida mundat.
- Biliosis confert febribus.
- Putredines abiecit.
- Vomitum compellit.

Gal. 4. de S.M.F. cap. 6. lib. 2. de regimine acut. Isaac in uniuers. dietis. Arist. 2. 2. probl.

Austerus, & acerbus, qui eorum parum inter se differant, sub uno & eodem genere componendi sunt. Nam austerum nil aliud esse comperimus, quàm acerbum exolutum. Ideoq; austerus & acerbus uictus cum terrestribus, & crassis existat temperamenti necesse est, ut parum nutrimenti corporibus subministrat. Nam

- Extenuat.
- Infrigidat.
- Crassa concipit.
- Sanguinem minuit.
- Macie afficit.
- Atrabiliariū generat succum.

Quæquam egrotantibus nonnullis

- Ventriculum confortet.
- Aluum sistat.
- Fluxiones reprimat.
- Ulcera solidet.

Gal. 4. de Simp. fac. cap. 7. Isaac in uniuers. dietis.

ANNOT. EX HIPPOCR. ET GAL. II. APH. XXXVIII. ET AVICENNA, tertiam, primi doct. secunda, cap. 7.

Tantis suauiora edulia uiribus pollet, ut nonnunquam deteriora excellentioribus antefratur, cum parum deterior potus aut cibus, suauior autem, melioribus quidem, sed minus suauibus sit præferendus. Quod non ob id solium faciendum est, ut ego grauescimus, sed etiam quod uirtuosa ipsi existant. Nam quæcumq; cum uoluptate assumuntur, ista uentriculus amplectatur, & magis concoquit, sicut illa quæ displicent, refugit. Unde & nausea, & flatu, & fluctuationes subsequuntur, tamen ea esse probè substantiæ, & partes quidem principales salubres omnes necesse est.

Quod per cocturam, & condimenta edulia ad probitatem reducantur, quodq; in fructibus acerbus sapor in dulcem, acidum, austerum, & pinguem euadat, ex Gal. quarto. de simp. m. f. cap. VIII. & XVI.

Quemadmodum edulia, quaeque nutriendorum naturae simillima sunt, ea & dulcedinem summam prae se ferunt, nec ullam preparationem postulant, sic quae temperaturam natam sunt remotiorem, alia condimentis, alia coctione, alia utroque indigent. Nec uero mirum est, cum condimentorum nullum edendo sit, suauitatem tamen eis augere, quae per ipsa preparantur: quippe cum fieri possit, ut immoderatis duobus coquantibus, id quod ex ambobus mistum sit, comoderatum euadat, ac proinde quoque dulce appareat. Deinde & cum per elixationem, & per assationem, & omnino per calidam quiddam, preparatio fiat ciborum, nihil etiam absurdum est, aut ambiguum, quae prius non erant suauis, tunc fieri suauissima. Apparet enim calidi natura quibus admota fuerit ea celeriter alterare, atque in aliam speciem mutare. Quo circa, nec id quoque dubium est, quaedam suauiora, quaedam uero insuauiora effici igni applicata. Nam & huiusmodi exolutiones naturaliter in omnibus ferè fructibus, cernuntur. Ipsi enim cum à principio frigidi, terrei, ac acerbi sint, necessario tripliciter tum temporis, tum aeris temperiae exoluuntur, & in uarios permutantur sapes. Nam si

Incalescant absque alia temperamentorum commixtione, solam acquirunt dulcedinem, qualis in castaneis percipitur.

Humescant & huiusmodi humiditas fuerit { Aquearum, & crassarum partium, proculdubio austeri euadunt. Aerearum, & tenuium partium, omnino acidum contrahent sapor.

Humescant & calefant humiditate quidem { Aquea, in dulcedinem exoluentur. Aërea, in pinguedinem transibunt.

ANNOTATIO EX AVICENNA III. PRIMI DOCT. II. CAP. VII. ET canticorum Par. secunda, textu decimonono.

Nutrientia, ne corporibus à quibus ingeruntur officiant, suis contrarijs corrigenda sunt, nam calida cum frigidis, sicca cum humidis, obstruente cum aperientibus, dulcia cum acetosis, pinguis cum salis, ac acerbis commisceri debent.

Quod ciborum quantitas concoctrici facultati comparari debeat, ex Gal. & Auic.

Multa, etsi alimenta sint optima, & plurimi succi, frigidios tamē morbos excitabit. Est enim immodica repletio, tam cibi, quam potus omnino pernecabilis. Nam quāplures homines nimia repletionem suffocati interiere. Alimento- rum enim abundantia eo pacto naturalem nostri corporis calorem suffocat, quo magna lignorum strues incensum ignem, & olei plus, quam par sit lucerna, & lapidis flammam extinguit. Ideoque eiusmodi immoderatus uictus

Alimentorum quantitas concoctricis facultatis uiribus comparari debet, quae si fuerit

Mediocris, uidelicet secundum concoctricis facultatis robur

Pauca, etsi etiam fuerit alimentorum, & boni succi, & ualde nutrientium, & tamen quo ad concoctricis facultatis robur immodica & insufficient, corpus omnino destruetur: nam quemadmodum à multo suffocatur, sic etiam à paucō calor naturalis tabescere cogitur. Ideoque pauca,

Calculum in renibus procreat. Suffocat. Compagnes afficit. Iecur } Obstruit. Lienem } Melancholicas } Agritudines generat. Pituitosas } Malos parit abscessus. Ventriculi } Profluua excitat. Intestinorum } Nauseam commouet. Intellectum & reliquas animales facultates destruit. Ventriculo obest. Colicam facit. Humores omnes corrumpit.

Bene } Concoquitur. Nutrit. Fortificat. Impinguat. Sanitatem tuetur.

Corpus extenuat. Vitam corripit. Vires deiecit. Helicam facit. Macie afficit. Semen exiccat. Bilem, tum flauam tum atram procreat.

Gal. lib. de morb. causis, & de dissol. continua. Auicenna 3. primi doct. 2. cap. 7. Item in cant. text. 183.

ANNOTATIO EX AVIC. III. PRIMI DOCT. II. CAP. VII.

Ciborum eadem mensura existit secundum usum & uirtutem. Ea enim erit recta, quae cum ingesta fuerit, grauitatem non afferat, neque in uentriculo natet, nauseam non commoueat, neque caninum comedendi desiderium, neque ingenij pigritiam, neque insomniam, neque ipsius sapor in uictibus post tempus reperiat.

Quis ordo seruandus sit in alimentorum diuersorum comestione,
ex Galeno, Auicenna, Isaac.

GALENVS III. DE VICTVS RATIONE IN MORBIS ACVTIS.

¶ Nempè antea didicisti cibos multiplices, & præsertim facultate dissimiles, magnam progignere in uentriculo turbationem.

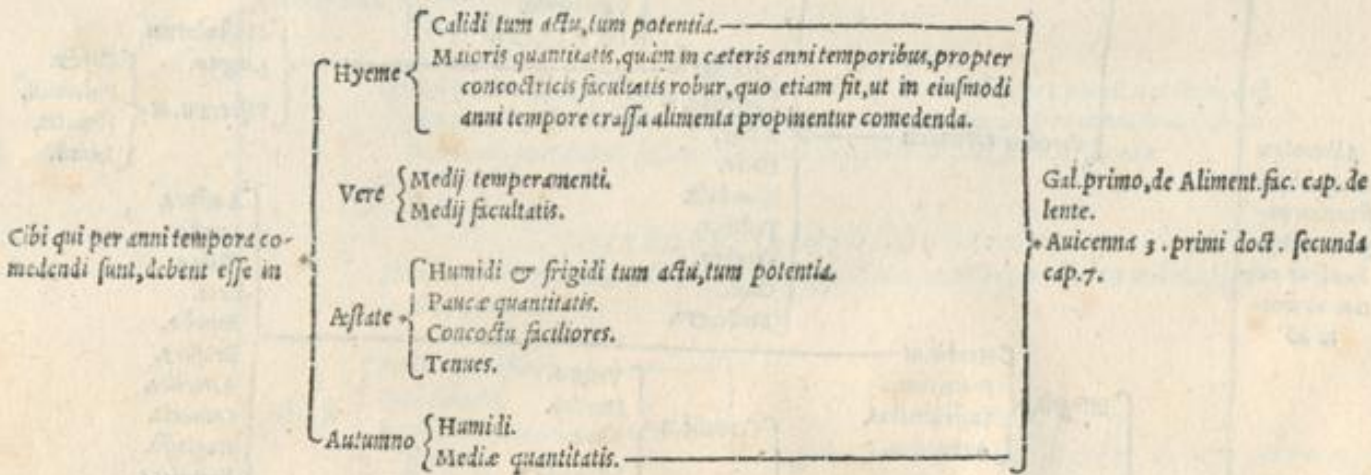
AVICENNA III. PRIMI DOCT. SECUNDA, CAP. II.

¶ Nihil deterius est, quàm diuersa nutrientia similiter adiungere, & in comedendo tempus prorogare, quoniam cum postremum aduenit nutrients, primus iam incipit digeri cibus.

AVERRHŒS.

¶ Vere & æstumno sunt corpora regenda regimine medio inter caliditatem & frigiditatem. Congruunt tamen regimen disiccatiuum in uere, & humectatiuum in æstumno.

Quis modus seruandus per anni tempora in alimentorum assumptione,
ex Gal. & Auicenna.

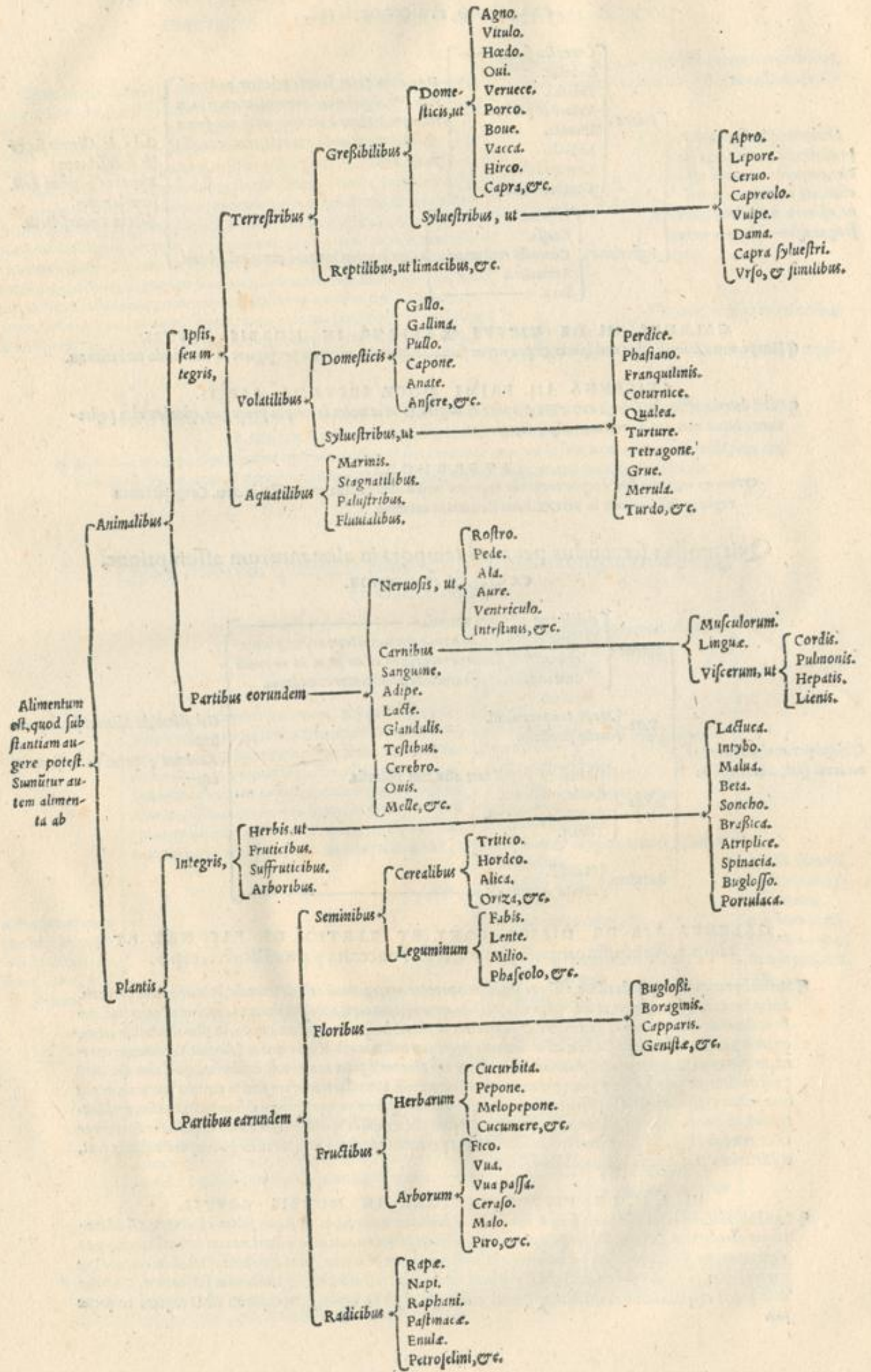
GALENVS LIB. DE DISSOL. CONT. ET TERTIO, DE FAC. NAT. ET
Hipp. 2. Aphorismorum, Apho. 50, & ex Auicenna 3. primi doct. 2. cap. 7.

¶ Melior horarum in accipiendo cibum, est hora frigiditatis propter aggregationem caloris naturalis, in interioribus corporis. Sed in hora caliditatis, oportet, ut dimittatur acceptio cibi, quia caliditas aeris attrahit calorem naturalem ad exteriora, quo fit ut diminuto interiore calore diminuat & concoctrix facultas. Ideoq; præcipiebant antiqui, ut plus alimenti in coena, quàm in prandio exhibendū esset, cum calor naturalis frigiditate noctis, magis in interioribus delitescat. Veruntamen oportet, ne quis comedat, nisi concoctis prioribus alimentis, & nisi aduenerit prius comedendi desiderium, quod cum ebullierit (nisi forsitan illegitimum fuerit) non prorogetur hora comedendi. Nam diutius tolerare famem uentriculian malis replet humoribus. Quibus omnibus hoc accidit etiam, ut consuetudo non aspernatur, quoniam qui consueuit uti prandio, & dimittit illud, estq; contentus coena tantum, magnificat nocumentum cibi: & qui consueuit sumere cibum aliqua hora determinata, & mutatur ad aliam, præter istam declarabitur sibi hæc permutatio nocua. Nam quæ ex longo tempore consueta sunt, etsi deteriora sunt insuetis minus molestare solent.

HIPP. II. DE VICTVS RATIONE IN MORBIS ACVTIS.

¶ Quod uitiosus, tum cibus tum potus semper sibi similis ad sanitatem tutior sit, quàm si quis subito ad alteram, uel ad meliorem se transferat, facile intelligitur. Nempè tum his qui bis die comedunt, tum his qui semel, noxam imbecillitatemq; pariunt repentinæ mutationes. Nam qui prandere non consueuerunt, & prandent, statim ægrè habent, toto item corpore graues redduntur, imbecilles & segnes. Quòd si præterea coenauerint, ructus acidus, & alui leuitas subsequitur. Grauat enim præter consuetudinem uentriculus, qui antea aridus esse, neque bis intumescere, neque bis cibos coquere consuetus fuit.

De alimentorum differentijs, ex Galeno, de aliment. fac.

De optimo pane conficiendo, ex Galeno, primo de Alimentorum facultatibus, & Auicenna, & Isaac.

Triticum fit { Fractu contumax.
Densum & graue.
Colore aureo.
Lucidum, lene.
Trimestre.
Maturum.
Mundum.
Pinguis terra ortum.

ANNOTATIO EX GAL. I. DE ALIMENT. facultatib. cap. de Tritico.

¶ Accidit enim sepe numero, ut quod foris sublauum densumq; appareat triticum, intus rarū, laxum, albidumq; conspiciatur. Quod utiq; plurimū furfuris habet. Quo fit ut panes furfuracei inde confecti infirmum non solum præsentent alimētum, uerum etiam uentriculum, ipsūq; excrementis complent.

ANNOTATIO EX EODEM.

¶ Furfuris absterforia facultas ad excretionem suo iure iuuabit, uipote stimulat ab ea intestinis.

Farina fit { Non superflue molita.
Crassi furfuris.
Non noua.
Non longi temporis.

ISAAC IN VNIVER. DIÆTIS.

Nam que superflue molitur farina furfuraceos conficit panes. Et que recentior est pistini præternaturali caliditate affecta est. At uero que iam diu molita extitit puluere sepius, situ, carie, aut uroso odore labefactatur.

Aqua fit { Laudabilem fontium.
Non coenosa.
Mediocriter calida.

Sal fit { Album, mundum.
Tritum.
Debite quantitatis.

Galenus.
Auicenna.
Auerrhoes.
Isaac.

Ut panis optimus fiat, requiritur ut

Fermentum fit { Triticeum.
Non antiquum.
Copiosum.

GALENUS IBIDEM.

¶ Puri panes ampliori fermento saturare omniumq; maxime subigere par est, nec illico post fermentum & subactionem coqui debent. Furfuraceis uero paucum fermentum, leuis elaboratio breueq; interuallum sufficit. Coquantur item prolixius puri, citius furfuracei.

GALENUS IBIDEM DE ITRIIS.

Modum uero fermenti ac salis gusto iudicato, quod nanque in largiori horum mistura offenderit prauum.

Pasta fit { Bone commissionis.
Bene subacta.
Bene fermentata, citra tamen acetositatem.

Panes sint { Non magni.
Non parui.
Mediocres.

Clibanus fit { Satis equaliterq; calefactus.
Mundus à cinere.
Planus, non globosus.
Proportionalis quantitati panis.

ANNOT. EX GAL. LOCO QVO SVpra.

Panes autem ad concoctionem appositissimi sunt, qui plurimum fermentati & approbè elaborati, in clibano igne moderato percoquantur. Nam profusior ignis primo statim occursum aduersum exteriorem superficiem, in teste modum indurat, crudis incoctisq; remanentibus interioribus partibus, quo fit ut panis tum ineptus prauus euadat. Qui autè longiore spacio undiq; equaliter præassatur, bic, & probè in uentriculo cōcoquitur, atq; ad sequētes functiones accommodissimus euadit.

Laudatur inter optimos panes à Galeno primo de Alimentorum facultatibus sigilineus, non tamen ex illo siliginis genere, que uulgo fegala, & Latinis ferrigo, atque Græcis similiter appellatur. Verum ex siligine illa, que optimi frumenti species existit apud Romanos. Mox simlaccus, ac deinde is quem αἰνυρὸν Græci nominant.

De pane confecto ex quampluribus frumentaceis seminibus, ex Galeno primo de Alimentorum facultatibus: Isaac, in Particularibus diætiis, & Psello Constantini archiatro.

Panis	Secalaceus	Flatusos spiritus in uentriculo & intestinis parit. Frigidus est. Difficile concoquitur. Ociosis inconueniens existit. Glutinosos generat succos.
	Hordeaceus	Concoctu contumax est. Exiguam corpori præbet alimentum, potissimum si factus ex peiore hordeo fuerit. Crudos generat succos.
	Miliaceus & panicaceus	Exigui est alimenti. Refrigerat. Aluum humentem desiccant. Malos generat succos.
	Auenaceus	Insuauis est. Alui statum non immutat. Nam in retinendo & impellendo medium fortitius est locum.

Alios equidem panes, qui ex cæteris frumentaceis seminibus & leguminibus, à rusticis conficiuntur, breuitati indulgentes prætermittendos decreuimus, cum eorum qualitates & uires, cum seminibus à quibus conficiuntur, conferri possint, ut quinto Colliget testatus est Auerrhoes.

GAL. X. DE ALIM. FACVL.
 Milium ad omnia panico est præstantius, suauisq; editur, facile concoquitur, uentrè minus siliit, magis nutrit.

De pane recenti & duro, ex Galeno primo de Alimentorum fac. Auicenna secunda, can. Halyab. quinto Theor. Isaac, in Par. diætiis, & Psello Constantini archiatro.

Panis	Recens eiusdem diei	Frigidus { Modicum præstat nutrimentum. Velociter concoquitur. Tardè descendit.
		Calidus { Concoctu est contumax. Sitim excitat. Uentriculo innatat. Celerrimè saturat. Agrè transmittitur. Uentriculo obest. Flatus procreat.
	Vetus & durus	Arefacit corpus. Parum alit. Tardius à uentriculo eijcitur. Ventrem constipat.

Is etenim panis melior est, qui post primum uel secundum diem accipitur, quoniam iam undique frigidatus existit, exuta crassitie, & glutinosa succo, ut Isaac in Particularibus diætiis attestatur.

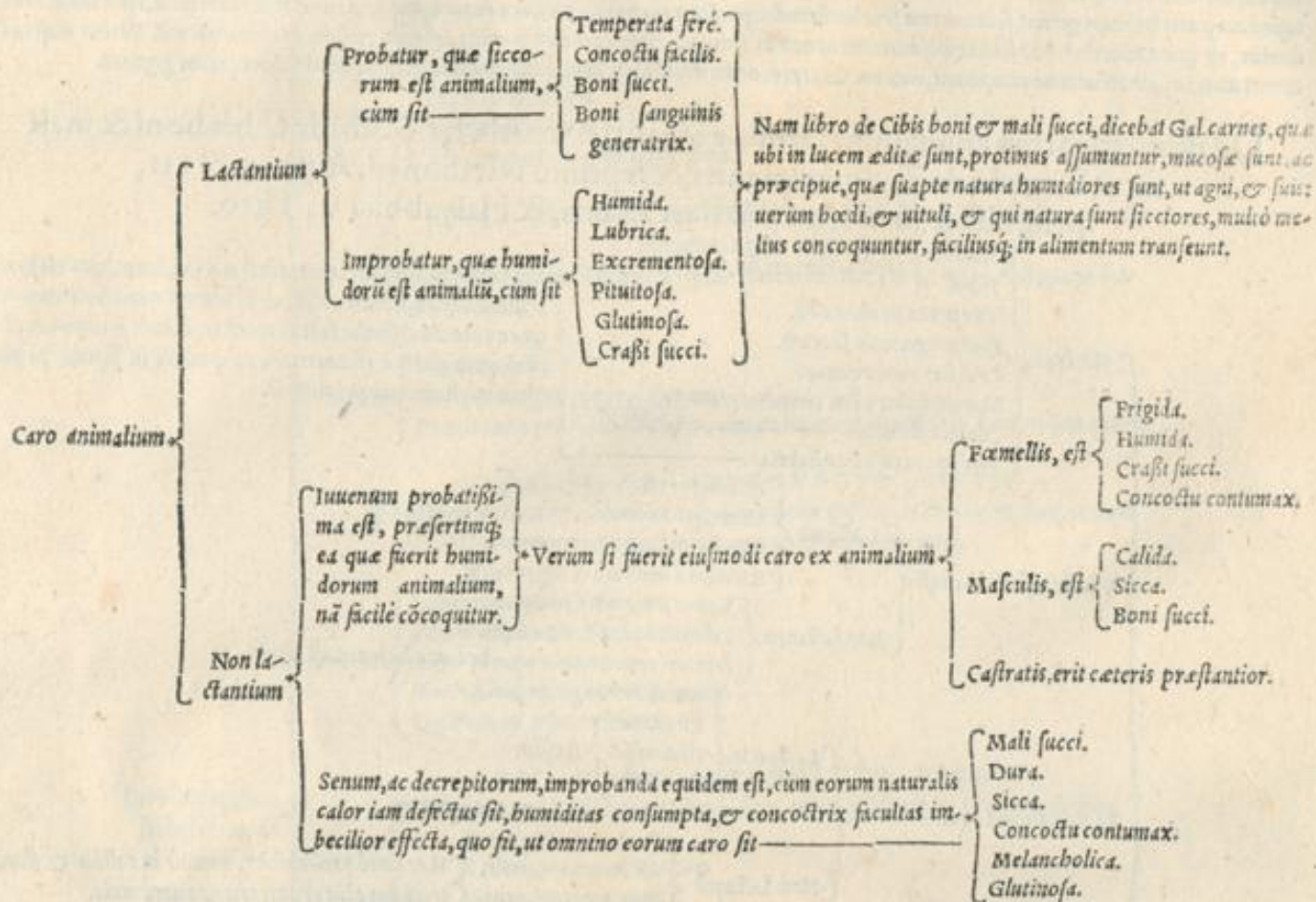
De pane azymo, ex eisdem.

Panis azymus	Agrè concoquitur. Tardè descendit. Dolores & tormina generat. Iecur obstruit. Lapillos procreat. Flatusos excitat spiritus.
--------------	--

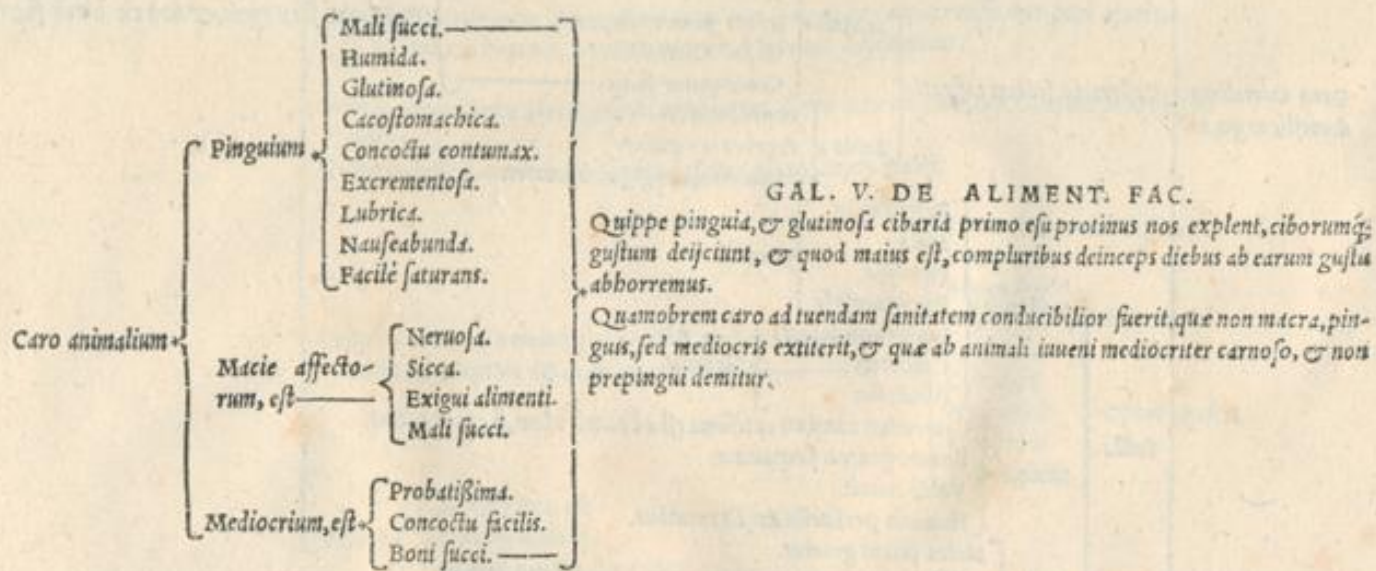
De pane loto, ex Gal. de Aliment. fac.

Panis lotus	Paucum alimentum præbet. Ab omni noxa obstructionis longissimè abest. Quia succum habet minimè crassum ac lentum, ut qui ex terrestri aëreus sit factus.
-------------	---

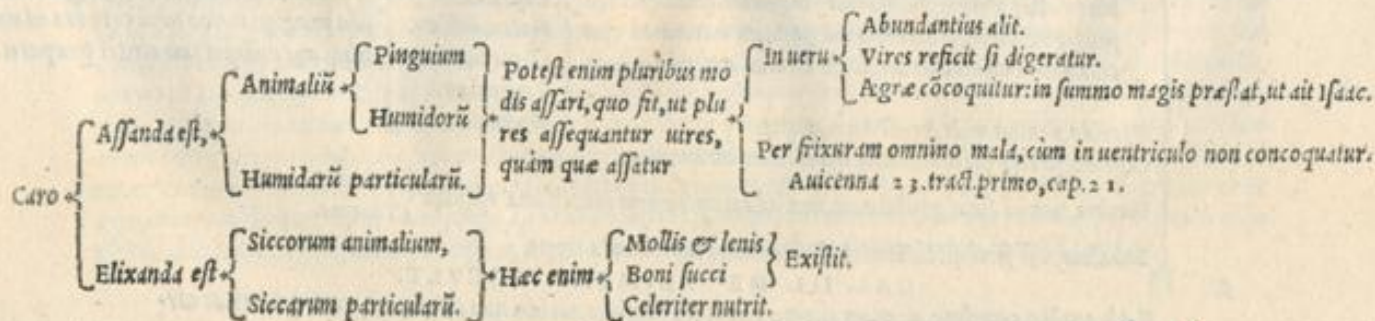
De carnibus lactantium, iuuentum, senum, decrepitorumq; animalium, ex Galeno tertio de Aliment. fac. lib. de Cibis boni & mali succi, & lib. de Dissol. cont. Auicenna, 11. can. & Isaac, in Vniuers. & Part. diæt.

De pinguibus, macris & mediocribus carnibus, ex Isaac in Vniuers. & Part. diæt.

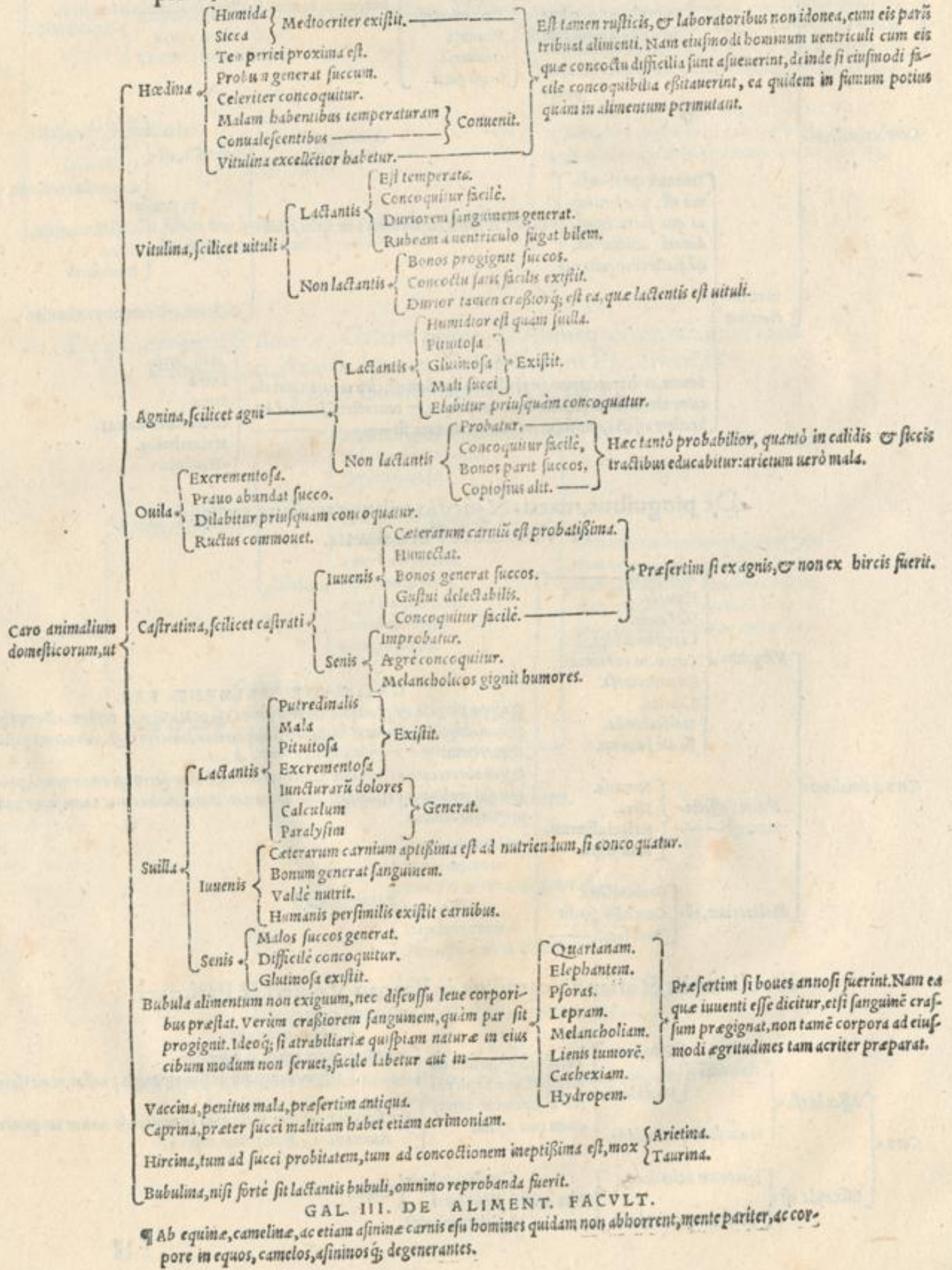
De elixandis, & assandis carnibus, ex Isaac, in Vniuers. & Part. diæt.

Quæ carnes salituræ sint idoneæ, & quæ non, ex Gal. tertio de Aliment. fac. & tertio, de Locis affect. cap. sexto.

Animalium corpora, quæ excrementitia carne constant, id est pituitosam in se respersam, humiditatē habent, salituræ sunt per idonea. Quæ autem eorum caro copiosior & crassior fuerit, tanto ad salendum erit accommodatior, Quæ uero admodum mollem aut ualde siccā, & minime excrementosum corporis habitum gerunt, salituræ non sunt accommodata: quoniam corpora, quæ sicca & naturæ sunt, salis conspersu exarescunt, cibis idonea redduntur, & quemadmodum hæc salita corij duritiem acquirunt, sic contra supra modum humida desuunt, & salis uis contabescunt. Verum eiusmodi carnes tuendæ sanitati minime competunt, cum omnes terrenorum animalium, ac aquatiliū salitæ carnes, atrabilarios succos gignant.

De domesticorum animalium carnib. ex Gal. III. de Ali. fac. & lib. de Cibis boni & mali succi, secundo de Temperamentis, & septimo Meth. med. Auic. II. & III. primi, Isaac in Vniuers. & Part. diætis, & Halyabbas v. Theo.

De syluestrium animalium carnibus, ex eisdem.

Aprina { Bonum præbet succum, si probè concoquatur.
Siccior est, quàm domestica.
Hyeme magis conuenit.

Leporina { Atrabiliarium præbet succum.
Agré concoquitur.
Iuuenis non reprobatur.
Temperamento calida est & sicca.

GAL. III. DE ALIMENT. FAC. ET LIB. DE Attenuante uictu.

¶ Hæc etsi sanguinem crassiores efficiat, succum tamen puriorem præbet, quàm bubula & ouilla.

Vulpina { Virose redolet.
Excrementosum generat succum.
In Autumno probatior habetur, cum eo tempore uuarum esu pinguescant uulpes.

GAL. V. DE ATTENVANTE VICTV.

¶ Vulpium quidem & canum caro ego nunquam gustauit, audio tamen hæc comedi, & existimo eis similem esse facultatem, quæ & lepormis inest.

Ceruina { Improbum generat succum.
Parum ab asininis abest carnibus.
Agré concoquitur.
Atrabiliarium sanguinem procreat.
Quartanam febrem inducit.

GAL. V. DE ATTENVANTE VICTV.

¶ Iuniorum uerò uteribus, tum humidior, tum mollior est, ac concoctu facilior.

Caro animalium syluestrium, ut

Capreolorum { Bonum præbet alimentum.
Gustui saporosa existit.
Facile concoquitur.
Laudabilem generat sanguinem.

ISAAC IN VNIVERS. DIÆTIS.

¶ Ex nimio enim sui motu, ac labore eius, sanguis & corpus rarificatur, pori aperiuntur, & humores, uirosi odorem exhalantes dissoluntur.

Damæ, atrabiliarios succos gignit, ueruntamen carne tum ceruinæ, tum uaccinæ probabilior existit.

Capræ syluestris, ceruinæ ferè similis habetur, ideoq; improbanda.

Erinacea cum mali omnino succi existat, medicinæ potius quàm nutrimento aptari debet, & potest. Nam

{ Strumas & nodos dissoluit.
Vrimam cit.
Aluum deijcit.
Elephantiasis prodest.
Spasmosis }
{ Calculosis } Opem præstat.
{ Hydropicis }
{ Paralyticis }
{ Tabe affectis }

Vrsina { Glutinossima est.
Agré concoquitur.
Pessimum præbet alimentum.

GAL. III. DE ALIMENT. FAC.

¶ Quum ergo me animalium species aduersis inter se comparantem, dictum meum experientia examina, ac dijudica, atq; expende, non animal, quod bene nutritum fuerit, ac pingue, gracili ac penuria alimenti extenuato comparant: neq; adolescens, seni (uitiosum enim & iniquum est id iudicium) uerum, quod in unaquaq; specie, ac genere, aut quocunque modo appellare uelis, optime est dispositum, alteri, quod sit eiusmodi, conferens. Itaque nequaquam post hæc erit necessarium, ut prolixum de uernaculis cuiq; genti animalibus sermonem contexamus. Nam in Iberia animalculum inuentur lepori adsimile, quodq; cuniculum nominant. In Lucania uerò Italiæ regione aliud medium quodammodo inter suem & ursum, aliud quoddam inter agrestes mures, & quos glires nominant, est medium, quod in eadem Italiæ regione, & alijs plerisq; locis manditur. Quæcumq; igitur ex ijs animalibus bene sunt nutrita ac planè pingua, ea experientia explora, præparandorum ipsorum rationem, quam incolæ experientia didicerunt, ab ipsis, audiens ac discens. Singularum uerò præparationum facultatem iam à nobis discas licet.

De domesticorum uolatilium carnibus, ex eisdem.

Caro uolatilium domesticorum,

- Gallinarum**
 - Temperata.
 - Est. Optimi succi. Plurimi alimenti.
 - Calorē innatum corroborat.
 - Sāguinem probum generat.
 - Appetitum roborat.
 - Omnibus temperaturis per idonea existit.
- Pullorum iuuenum,**
 - Probabilior est ceteris carnibus.
 - Ceteris uolatilibus concoctu facilior existit.
- Caponum**
 - Temperata est in suis quatuor qualitatibus.
 - Plurimi existit alimenti.
 - Venerem auget.
 - Omnibus uolatilibus praestat.
 - Optimum generat succum.
- Gallorum**
 - Dura.
 - Est. Nitrosa.
 - Concoctu contumax.
 - Medicine magis, quam cibo competit, nam eius iure
 - Aluus soluitur.
 - Pituita deijcitur.
 - Flatusitates expelluntur.
- Anatum**
 - Est humida ualde.
 - Febres generat.
 - Agrē concoquitur.
 - Plurimi est alimenti.
 - Clarificat
 - Vocem.
 - Colorem.
 - Impinguat.
 - Semen auget.
 - Putridos generat succos.
 - Multū & mali succi existit.
- Anserum**
 - Atrabiliaris generat succos.
 - Agrē concoquitur.
 - Febres generat.
 - Iuniorum minus est mala.
 - Senescentium pessima existit.
- Columborum**
 - Dura.
 - Concoctu contumax.
 - Melancholica.
 - Mali succi.
 - Syluestriū est.
 - Iuuenum uidelicet pullorum
 - Agrē concoquitur.
 - Ventriculum aggrauat.
 - Anginam procreat.
 - Febres gignit.
 - Senibus conuenit.
 - Sanguinis ubertatem facit.
 - Semen auget.
 - Calida } Est ualde.
 - Humida }
 - Crassi est succi.
 - Biliosus aduersa.
 - Pituitosis amica.
 - Ex domo ipsa
 - Senum potius dimitti, quam comedi debet propter eius superfluam caliditatem & concoquendi contumaciam.
 - Sanguinem a renibus purgat.
 - Ea, quae domi alitur praestantior est.
 - Ex columbarijs & turribus
 - Iuuenum
 - Concoquitur facilius.
 - Sanguinis ubertatem facit.
 - Calorem imbecilibus reuocat.
 - Senum etsi eorum carnibus, qui domi nutriuntur frigidior existat, non tamen est boni succi.
- Pauonum**
 - Calida est et humida.
 - Melancholicum generat succum.
 - Difficile concoquitur.
 - Mandi debet quindecim diebus exactis post occisionem.

ANNOTATIO.

Etsi seniores medici, tam e Graecorū scho-
lis, quam ex Arabū sectis prodeuntes,
nihil de castratis gallinis memoriae pro-
diderint nostro tamen tempore gallorum
modo quibusdam mulierculis castrantur,
ut euadat eorum caro

Anatum tamen ale, atque iecur non improbantur, nam
etsi omnes hae particulae probe concoquantur, iecur ta-
men priuatim taceriosis fluxibus optulatur.

Argumento sunt ipsi Hebraei, qui cum ferē continuē
anserum carnibus uescantur. Melancholici squalore
quodam confecti, & immorigerari cernuntur. An-
serum tamen alias, non improbat Galenus.

ANNOTATIO.

Columborum capita (ut Rasis in 4. Aphorismorum, & Auenzoar 1. & 2. Theisr attestati sunt) omnino abijci debent, nam & ipsis pro-
prietas uest, ut capiti dolorem inferant. Praeterea notandum quidem, quod & columbos, & passerces, Gal. 4. de Sanitate tuenda, febrienti-
bus exhibet, quanquam pro passeribus minutas omnes auiculas pleriq; intelligunt.

GAL. III. DE ALIMENT. FACULT.

¶ Animum porro omnium genus leuissimum cibum praestat, si ad qua trupes confratur. Volucrum tamen caro ob facilem concoctionem
praecipuam laudem meretur. Porro in omnibus uolucris animalibus, ut & in quadrupedibus scire in uniuersum oportet, quod caro
adulescentium longe praestantior est, quam aetate declinantium. Florentium uero inter utraq; media. Noxia uero est admodū nouellorum,
diuersaq; ratione admodum uetulorum. Etenim eorum dura, sicca est caro, idq; & concoctu difficilis, & exigui alimenti. Contra nuper-
rime aetatorum corpora mucosa eoq; excrementis plena sunt, leuius tamen per aluum subeunt. Haec enim in cunctis animalibus nouisse
te uelim, communiter nanque omnibus, & ex aequo haec differentiae, quas ab aetate sumpsimus, uidentur.

¶ Columborum capita (ut Rasis in 4. Aphorismorum, & Auenzoar 1. & 2. Theisr attestati sunt) omnino abijci debent, nam & ipsis pro-
prietas uest, ut capiti dolorem inferant. Praeterea notandum quidem, quod & columbos, & passerces, Gal. 4. de Sanitate tuenda, febrienti-
bus exhibet, quanquam pro passeribus minutas omnes auiculas pleriq; intelligunt.

GAL. III. DE ALIMENT. FACULT.

¶ Animum porro omnium genus leuissimum cibum praestat, si ad qua trupes confratur. Volucrum tamen caro ob facilem concoctionem
praecipuam laudem meretur. Porro in omnibus uolucris animalibus, ut & in quadrupedibus scire in uniuersum oportet, quod caro
adulescentium longe praestantior est, quam aetate declinantium. Florentium uero inter utraq; media. Noxia uero est admodū nouellorum,
diuersaq; ratione admodum uetulorum. Etenim eorum dura, sicca est caro, idq; & concoctu difficilis, & exigui alimenti. Contra nuper-
rime aetatorum corpora mucosa eoq; excrementis plena sunt, leuius tamen per aluum subeunt. Haec enim in cunctis animalibus nouisse
te uelim, communiter nanque omnibus, & ex aequo haec differentiae, quas ab aetate sumpsimus, uidentur.

De syluestrium uolatilium carnibus, ex eisdem.

Caro uolatilium syluestrium,

- Perdicum**
 - Tenuem præbet alimentum.
 - Concoquitur facile.
 - Aluum cohibet.
 - Venerem auget.
 - Corpus impinguat.
 - Ventriculum humidum exiccat.
 - Retentricem facult. roborat.
 - Infrigidatis
 - Conualefcitibus
 - Sanguine carentibus

Optimè conuenit.

Harum etenim auum caro conducibilior elixa, quàm affa uidetur, cum omnino ficci temperamenti existat, nisi forsan comedentium corpora, tum humida, tum intestinorum leuitate affecta fuerint. Præter hæc non ignorandum est, cum perdices in decimum sextum annum senescant, iuniores cæteris præcellere, nam temporis tractu senescentes, tum concoctu difficiles, tum esui insuaues euadunt.

Isaac in Part. dietis.
- Gallinarum syluestrium**
 - Perdicibus aliquanto crassius præbet alimentum.
 - Saporosa
 - Boni succi
 - Idonea conualefcitibus habetur.

Existit.

Syluestres gallinæ, tum Tridicinis, tum etiã Rhetis montibus reperuntur domesticis ferè crassiores, quarum plura apud eorum incolas reperiuntur genera, prout nos ipsi uidimus.
- Franquili-niorum est**
 - Alba qualis domesticarum gallinarum.
 - Tenera.
 - Concoctu facilis.
 - Optimi succi.
 - Gustui gratissima.
 - Principibus, nobilibusq; dilectissima.

Huius auis auctores minimè meminere, eum sit tamen caro optimi succi. Assimilatur perdicibus, ueruntamen eius pennæ albiore intertus cernuntur. Syluas & arbores colit, super quibus aucupijs capiuntur, aliqui tamen atagenas esse crediderunt.
- Coturnorum, siue porphyrium**
 - Aequalis ferè in suis existit temperaturis.
 - Bonum generat sanguinem.
 - Venerem auget.
 - Debilibus
 - Conualefcitibus
 - Mirificum præstat corpori alimentum.

Conuenit.

Eiusmodi enim auis Tridentinis, & ipse capiuntur motibus, & uulgò uocantur coturni. Sunt enim perdicibus multò maiores, his rostrum, & crura rubent. Ideoq; merito Porphyriones appellari possunt.
- Phasianorum**
 - Temperata existit.
 - Conualefcitibus est optima.
 - Bonum præbet alimentum.
 - Medie inter perdicem & capum est complexionis.
 - Hæclicis conueniens est.
 - Ventriculum corruptum præparat.

Rasis 4 aphorismorum.

GAL. V. DE ALIM. FAC. lib. tertio.

Phasiani gallinis concoctione pares sunt, & nutrimento cibo etiã suauiores.
- Coturnicum, seu quæleatum**
 - Calida est, multaq; humiditatis.
 - Cito in uentriculo putrescit.
 - Temperatis, intemperatisq; est inconueniens.
 - Concoquitur difficile.
 - Febres alit generatq;.
 - Spasmus, tetanum commouet.

Ras. 20. cont. Auic. 2. can. Isaac in Part. dietis.

PLIN. LIB. X. CAP. XXIII.

Coturnicibus ueratri semen gratissimus cibus, quam ob causam eas damnauere mensis, simulq; propter comitalem morbum, quem sentiunt despui suetum.
- Turturum**
 - Bonum præbet alimentum.
 - Concoquitur facile.
 - Omnium auum carnibus est siccor.
 - Retentricem uigorat facultatem.
 - Ingenium acuit.
 - Venerem auget.
 - Aluum stringit.
 - Calidi & sicci est temperamenti.

Gal. lib. de attenuante uictu. Isaac in Part. diet. Auic. 14. 3. cap. 11. Ras. 4. aphor.

ANNOT. EX ISAAC IN Part. dietis.

Turtures præcedunt iuniores. Verum cum siccum præbeant alimentum domi priusquam comedantur, sanguentur.
- Tetragonum**
 - Assimilatur carni syluestrium gallinarum.
 - Gustui amicitur.
 - Concoquitur facile.
 - Vberius alit.

Tetragones aues, quas Eritbotaonas aliqui appellauere, Tridentinis alpibus frequentiores habentur, nullis carentibus noctis ipsis à Plinio, lib. 10. cap. 12. assignatis, incole uulgò Cedrones has aues uocant.
- Gruum**
 - Frigidi & sicci est temperamenti.
 - Aggré concoquitur.
 - Malum succum generat.
 - Atram bilem auget.
 - Pluris est excrementi quàm alimenti.
 - Non comedatur, nisi pluribus diebus maceretur.

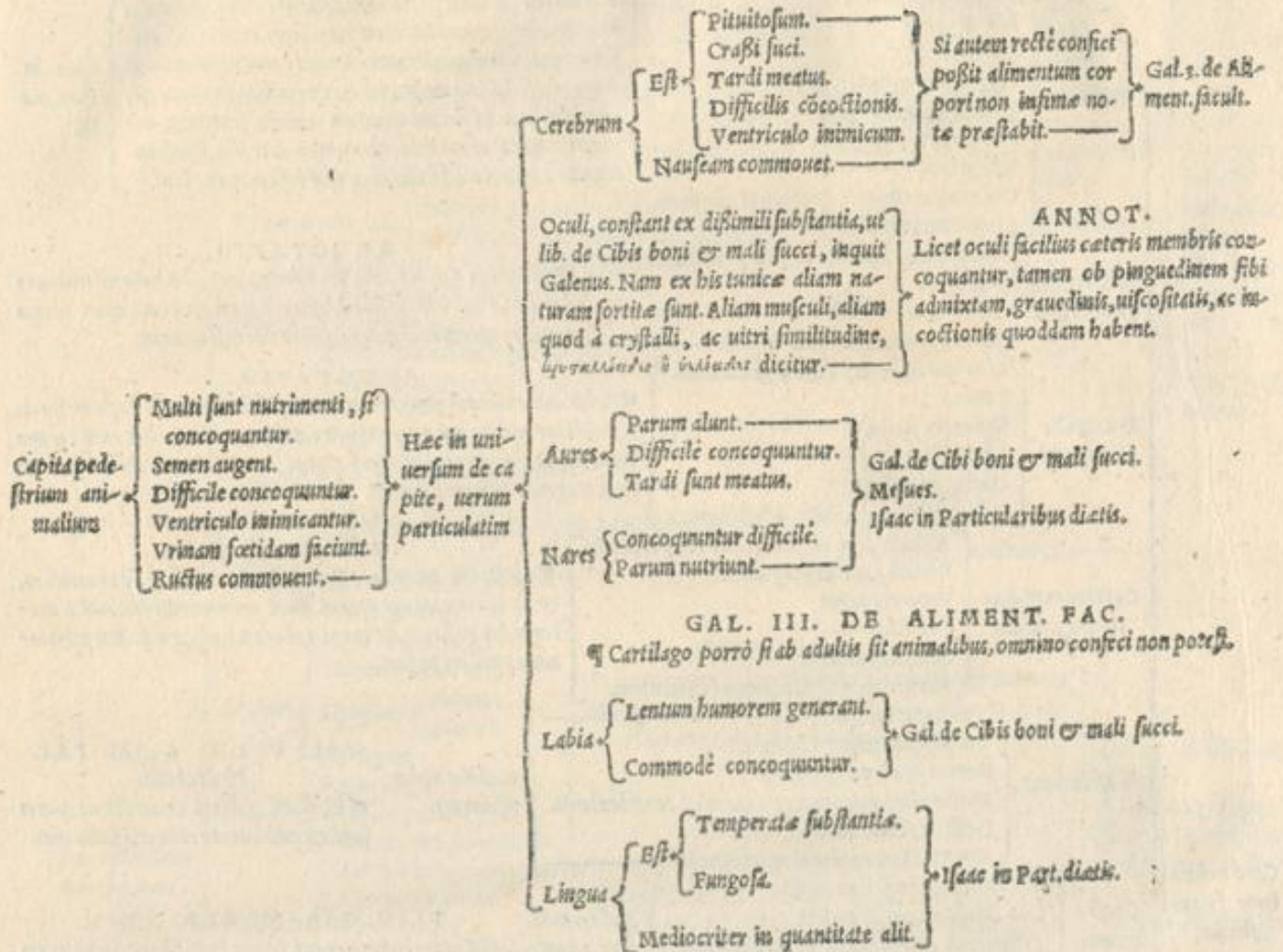
Ras. 23. cont. Isaac in Part. dietis.
- Volatilium aquati carum**
 - Difficile concoquitur.
 - Plurimum nutrit si cõcoquatur.
 - Melancholica pituitosaq; est.
 - Plurimi est recrementi.
 - Humida accidentaliter.
 - Sicca substantialiter.

Auic. 2. can. Rasis 3. de Alm. Isaac in Part. dietis.

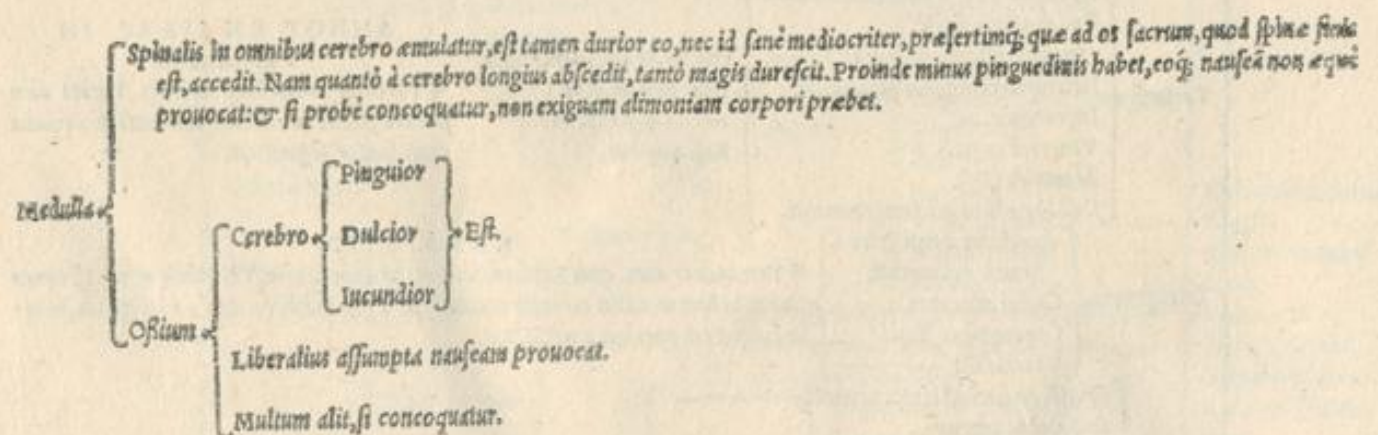
GAL. V. DE ALIM. FAC.

Non mediocris uerò differentia est inter ea uolatilia, quæ in stagnis, paludibus, lacustribusq; deguntur, & ea quæ in motibus, aut siccis locis uagantur. Nam pro portione locorum animalium carnes, aut sicca, & excrementis uacua, ac concoctu faciles, aut humida, & excrementitia, concoctuq; difficiles redduntur.
- Turdorum, Merularum, ac similibum**
 - Facile concoquitur.
 - Boni est alimenti.
 - Laudabilem generat sanguinem.
 - Conualefcitibus utilis existit.

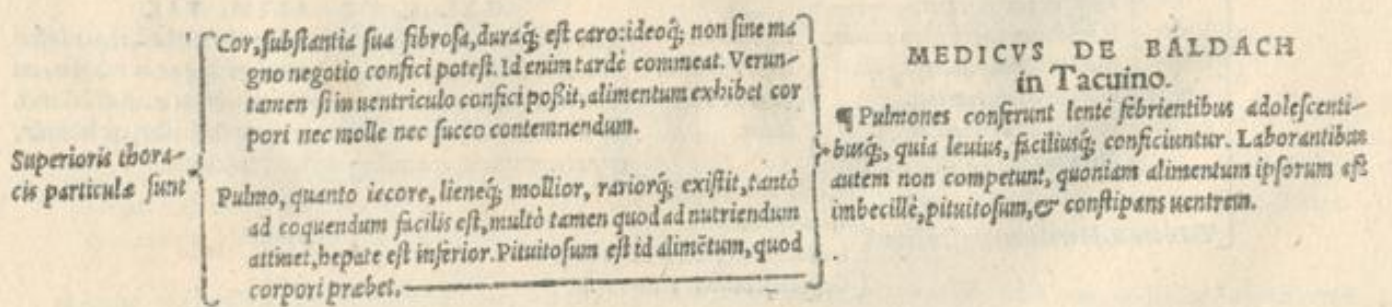
De pedestrium animalium particulis, ex Gal. & alijs.
De Capite.

De pedestrium animalium medullis, ex Gal. tertio de Aliment. facult.

De pedestrium superioris thoracis particulis, ex Gal. tertio de Aliment. facult.

De pedestrium inferioris thoracis particulis, ex Galeno, tertio de Aliment. facult.

Inferioris thoracis particulae sunt

Ventriculus, & intestina, carne duriores sunt, eamq; ob causam, si rectam concoctionem assequantur, succum edent non plane sanguineae naturae, nec proorsus inculpatum, sed frigidiores & crudiores. Proinde multum temporis requirunt, priusquam satis confici & in probum sanguinem mutari queant.

Iecur omnium quidem animalium crassi est succi, ad concoquendum difficile: & tarde permeat.

Lien, reliquorum viscerum gustu non omnino iucundus videtur. Est namque in eo acerbum quiddam. Merito autem pravi quoque succi esse creditur, ut qui sanguinem melancholicum generet.

Renes. Sunt qui inter viscera, & qui inter glandulas annumerent. Verum pravi admodum sunt succi, & concoctu difficiles, ut adultiorum animalium testes. Gustui enim urinam, cuius sunt officina, in cibis redolent.

GALENVS.

In uolatilibus viscera eandem habent ad carnes proportionem, quam in pedestribus habere memorauimus. Intestina uero horum omnium omnino non manduntur, exceptis uentriculis, nam hi & edendo & alendo sunt. Quidam uero ipsorum ualde etiam sunt iucundi, ut anserum, & gallinarum. Quomodo autem in suis, dum adhuc uiuunt, hepav ex caricarum pastu ad uoluptatem preparatur, ita in anseribus uideo ipsorum alimenta lacte imbui, ut non modo eorum iecur sit iucundissimum, sed potenter etiam nutriat, ac optimi sit succi, & deiectione minime difficiles, probeq; similiter in uentriculo conficiatur.

De pedestrium, ac uolatilium animalium externis partibus, ex Gal. & alijs.

Animalium extremae partes sunt

Testes, difficulter conficiuntur, & uiroso succo sunt obnoxij, ut probe concocti, probe alibiles sunt, maius & minus in his quoque proportione eorum, quae de animalium singulorum carnibus differimus, inuenitur. Etenim quanto suum caro alijs praestatur, tanto horum quoq; testes ceterorum animalium testibus.

GAL. III. DE ALIM. PAC.

Soli gallorum gallinaceorum testes ad omnia praecipua commendantur, potissimumq; saginatorum. Sunt enim deliciores cion escis, seroso lacte conspersis, si saginati fuerint galli. Nam & bonum succum & alimoniam praestant, & facillime concoquantur.

Vbera, quae carnibus glandulosis constant, cum lacte tumant a ganeonibus summo opere commendantur, ac expetuntur, praesertimq; suilla: alimonia enim ex ijs probe, quibus in uentriculo concoctis proueniens, cum carnis alimonia certat. Si uero plena concoctione frustrantur, crudum ac pituitosum humorem procreant.

Deiectionem tamen nec iuant, nec impediunt: uerum eorum cristas ac palearia nemo non probat, nec etiam damnat.

Pedes, etsi glutinosum succum gignant, non tamen manifeste crassum, cum sit eorum nutrimentum bonum. Ostendit enim bonitatem concoctionis eorum uelox tum tumescitio, tum dissolutio, quae in eorum decoctionibus cernuntur, uerum eorum alimentum, non est multum. Auicenna secundo Can.

GALENVS IBIDEM.

Anserina quoque ala, concoctioni & nutritioni idonea sunt, his uero magis ipsarum gallinarum. Ceterum cum in iunioribus & adultioribus animalibus magnum sit carnis discrimen, in alarum quoq; nam ex etate euidetior differetia conspicitur, pedes autem eiusmodi uolatilium paulo minus omnium cibo sunt inepti.

Cauda, cum a calore naturali longinqua sit particula, & a sanguine in iocinore qui lem male cocto nutrita, durior, concoctione contumactor, & gustui insuauior existit, quo fit ut uentriculo sit rebellis. Isaac in Part. dietis.

GAL. III. DE ALIMENT. FACULT.

Pedestrium animalium excarnes partes homines mandunt, pedes uidelicet, rostra ac aures. Suilli igitur petioli omnium conuenientissimi sunt ptisanis incocti, nam & illam meliorem efficiunt, & ipsi molliusculi redduntur. Ideoq; tam in ore, quam in stomacho expeditius confici poterunt. Ergo haud exigua in preparationis modo differentia existit. Itaque excarnes, seu extremae corporis partes, ut nimirum pinguedinis, ita carnea substantiae quoque perexiguum obtinent. Nervorum item, ac cutis natura in illis praepollet. Nec porro tales hi nervi, cutes ue sunt, quales, qui per uniuersum corpus disperguntur. Haec namque in ijs magis trita sunt, & exercitata, eoq; etiam glutinosiora. Quare merito tenuiter corpus alunt, & expeditius per aluum suo lentore delabuntur. Verum suilli pedes magis, quam rostrum probandi sunt, uti hoc magis, quam aures. Nam haec sola cute ac cartilagine constant.

De cutis, pinguedinis, adipis & sanguinis facultatibus, ex Galeno tertio de Alimentorum facul.

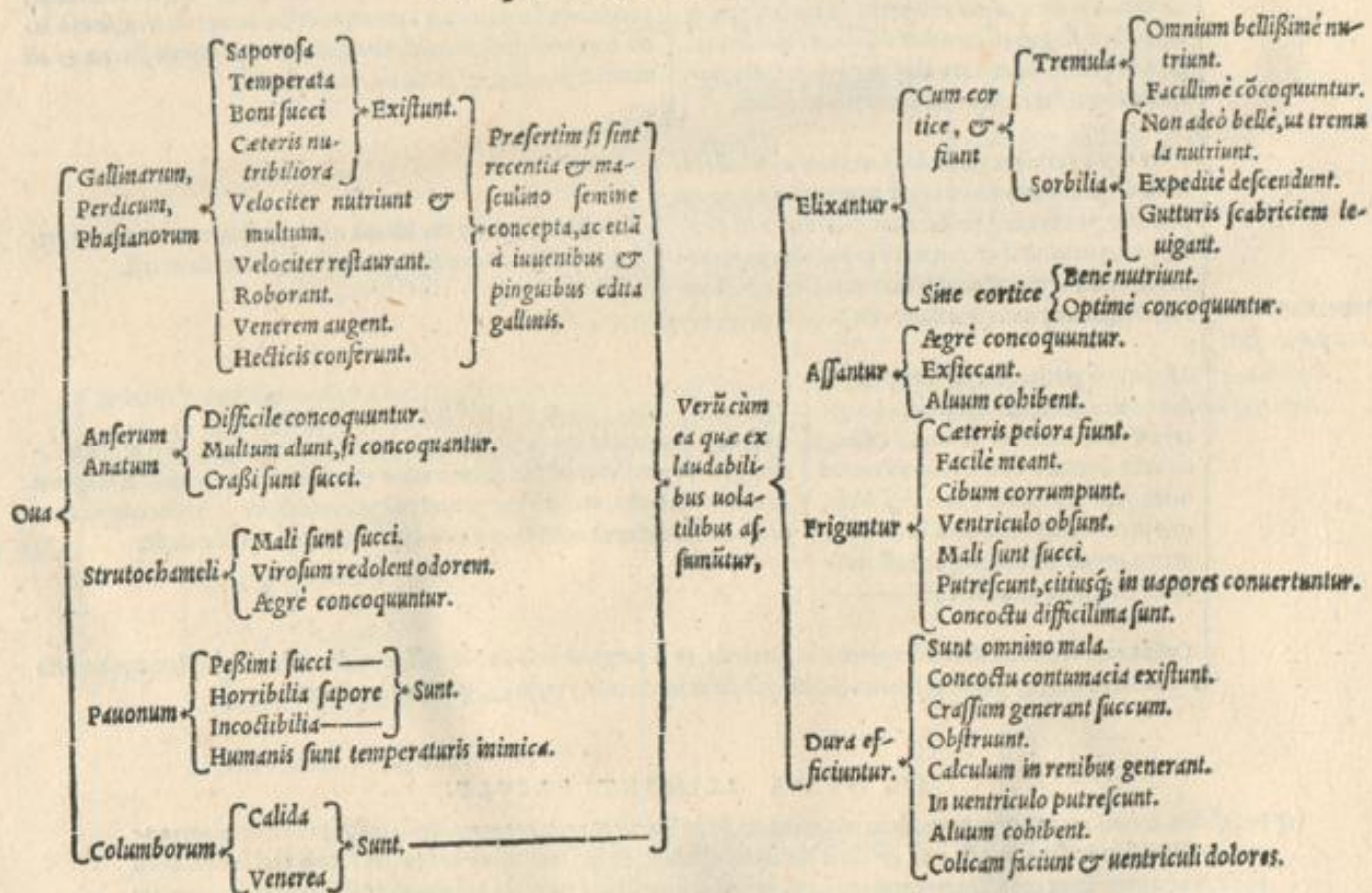
Cutis, siue pellis frigidum generat sanguinem glutinosumq; concoctu deinde pertinax est, & parum alit.

Pinguedo et adeps, ambo olei quidē naturā referūt, sed humiditate et sic-
citate, à se inuicē distāt. Pinguedo nanq; humida quæpiā res est, oleo ad-
similis, longa uetustate incrassato. Adeps uerò pinguedine multò siccior est.
Ideoq; si ipsum incalscētū fundas, coit facile ac concrescit. Ambo etenim
hæc potius ciborū nostrorū cōdimenta, quā cibaria ueniunt appellāda,

Ventriculum enervant.
Parum alunt.
Improbū generant sanguinem.
Cibum in uentriculo suspendunt.
Retentricem in uentriculo facultatem extenuant.
Obstruunt.
Pituitam augent.
Intestinorum leuitatem, difficultatemq; inducunt.
Saturant, antequam conueniens ingeratur alimentum.
Sensus — } Hebetant.
Intellectum }
Somnum inducunt.
In calidis uentriculis in usporem & bilem cōuertuntur.

Sanguis omnis concoctioni rebellis, præcipuè crassus & melancholicus, qualis bubulus est, leporinus, ut suauissimus celebratur. Gal-
linarum enim ac columborum sanguine nonnulli uescuntur, maxime altilium, nec enim suūdo inferior est, siue suauitatem, siue
concoctionis facultatem spectes. Verum omnis porro sanguis concoctū pertinax est, & excrementitius, quocunq; pariter modo.
Taurinus autem omnino dimittendus cum uenenosam obineat facultatem.

De alimento quod in quibusdam animalis partibus continetur, & primo de Oo-
rum facultatibus, ex Gal. tertio de Aliment. fac. Isaac in Part. diæt.
Raf. quarto aphorif. tertio Alman.

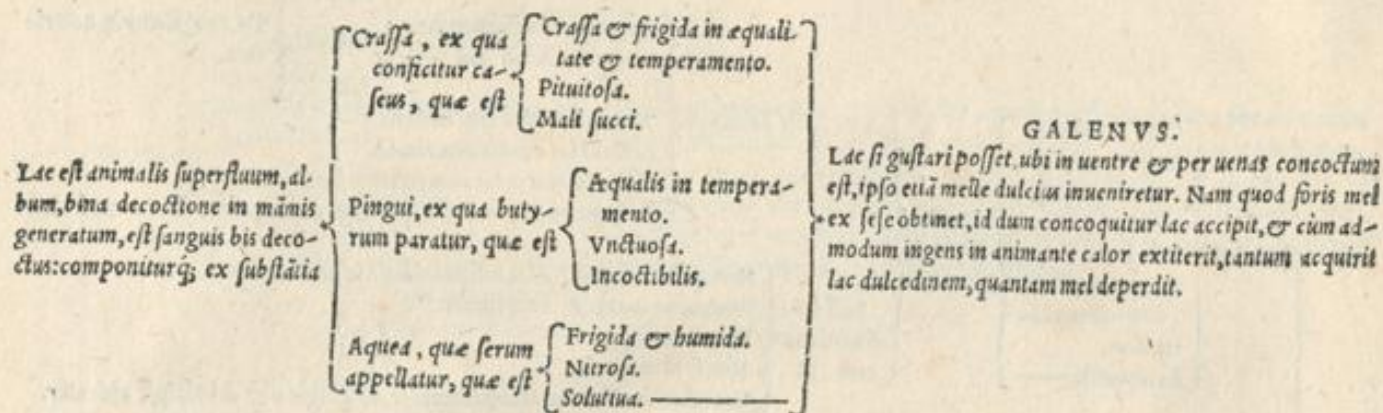
GAL. III. DE ALIM. FAC.

Recentia porro ouorum ad uetera non mediocris est differentia. Quippe optima sunt recentissima, pessima perquam diu asseruata. Que uerò in horum excessuum medio statuuntur, pro portione recessus, ab extremis, bonitate aut prauitate inter se differunt.

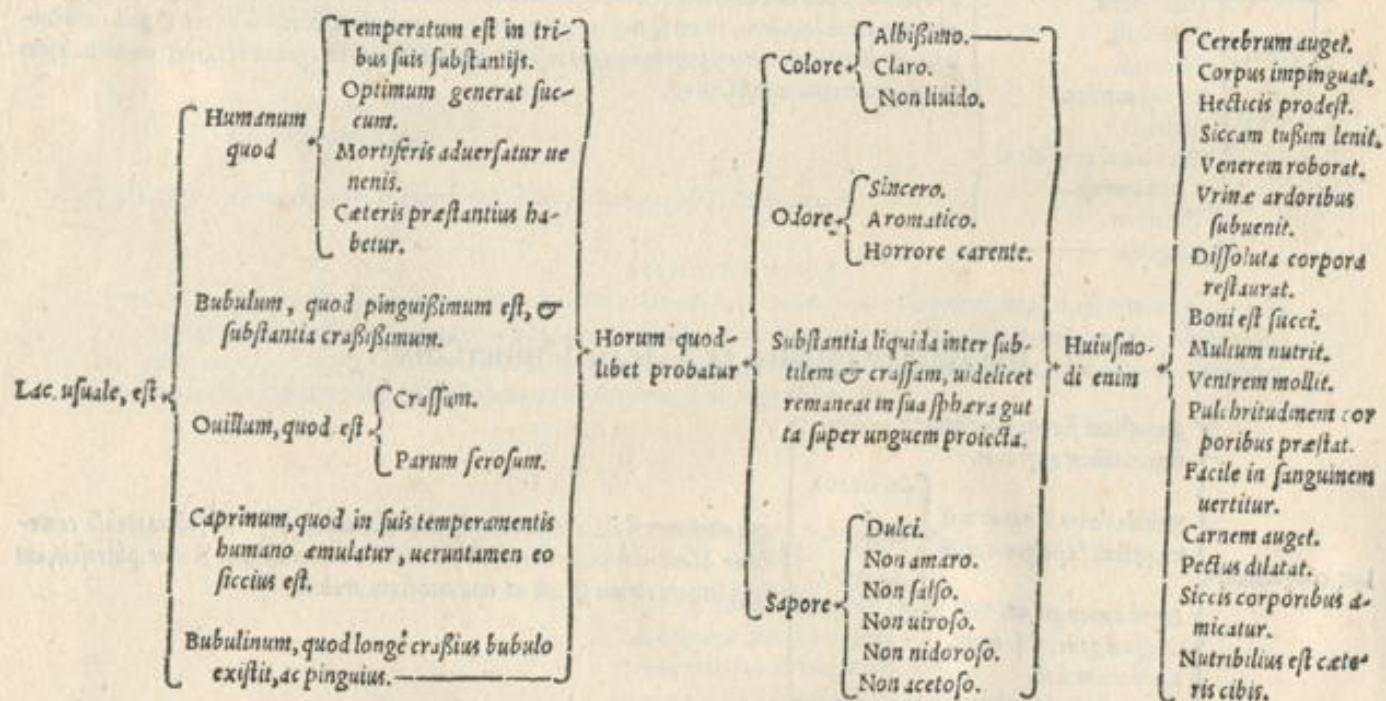
ISAAC.

Quorum uitelli longè albuminibus sunt meliores, cum hi temperati, boni succi, concocti faciles. Illi uerò frigida, pituitosa existant, difficilisq; concoctionis.

De lacte, & quibus componatur substantijs, ex Galeno quarto de Simp. med. fac. cap. XVII.

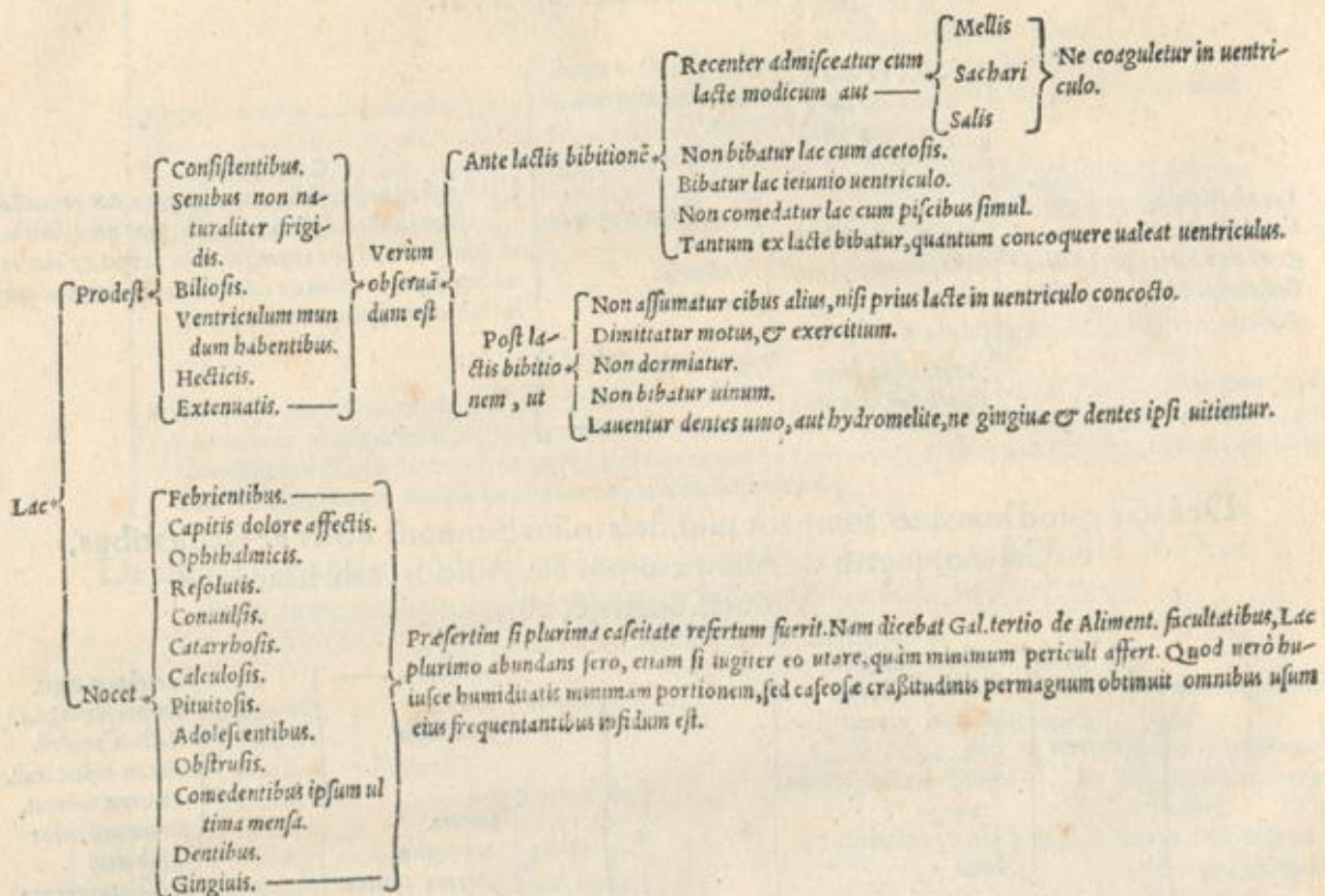
De lacte quod humano competit usui, deq; ipsius bonitatis notis ac facultatibus, ex Galeno, quarto de Alimentorum fac. Auic. II. can. Isaac in Vniuers. diætiis, & alijs.

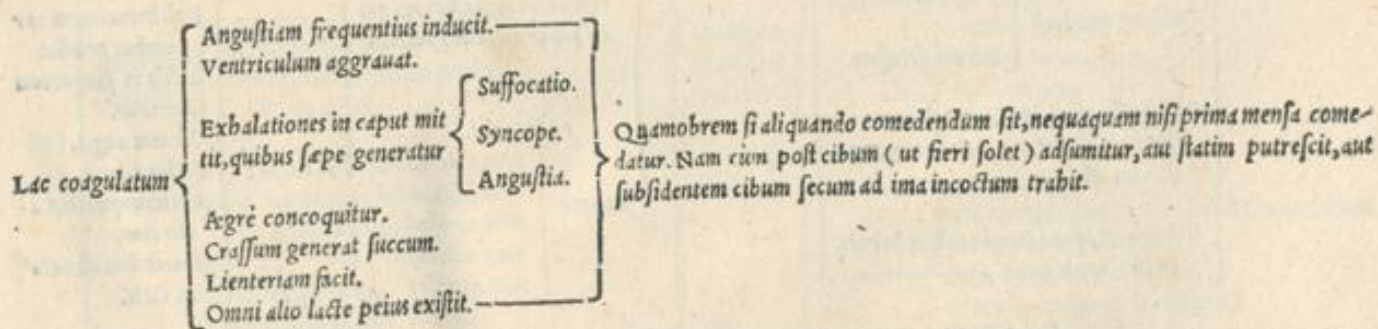
GAL. III. DE ALIMENT. FACULT. ET IIII. DE Simpl. med. fac.

¶ Haud enim simpliciter protulimus lac omne optimi esse succi, sed in super optimum adiunximus. Quippe uitiosum lac tantum abest, ut ad succi probitatem conducat, ut malo etiam succo utentium corpora impleat. Cui rei argumento fuit is infans, qui cum priore nutrice mortuus, alterius prauis succi lac suxisset, totum corpus multis ulceribus habuit refectum. Quippe secunda hæc nutrix syluestribus oleribus propter annonæ caritatem, quæ ueris tempore acciderat, utebatur. Quare & ipsa huiusmodi ulceribus obfessa est. Atq; etiam si capræ aut alterius cuiuspiam animalis scammoniam aut tithymalum depaste lac cibi loco, quis sumat, omnino aliis illi stuet. Itaque non quasi simpliciter de quouis dicta sint, intelligere oportet, sed duntaxat tanquam de probatissimo. Proinde sanè lac, ubi cruditatem in uentre perpetitur, duplicem suscipit alterationem. In frigidore nanque uentre acescit, in calidore, nidorosum amarumq; efficitur.

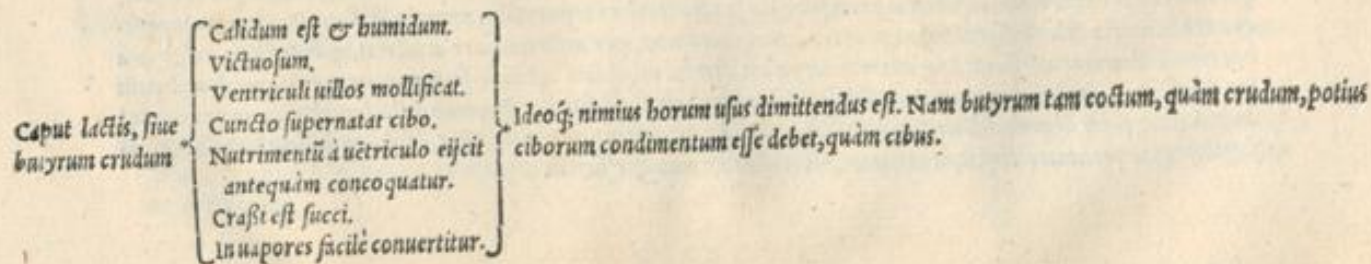
Quibus corporibus conueniat lac, & quæ in eius potu, uel comestione seruanda sint, ex Gal. v. tum de Tuenda sanitate, tum de Meth. med. & tertio de Aliment. fac. ex Auic. 11. can. & Isaac, in Vniuers. diætiis.

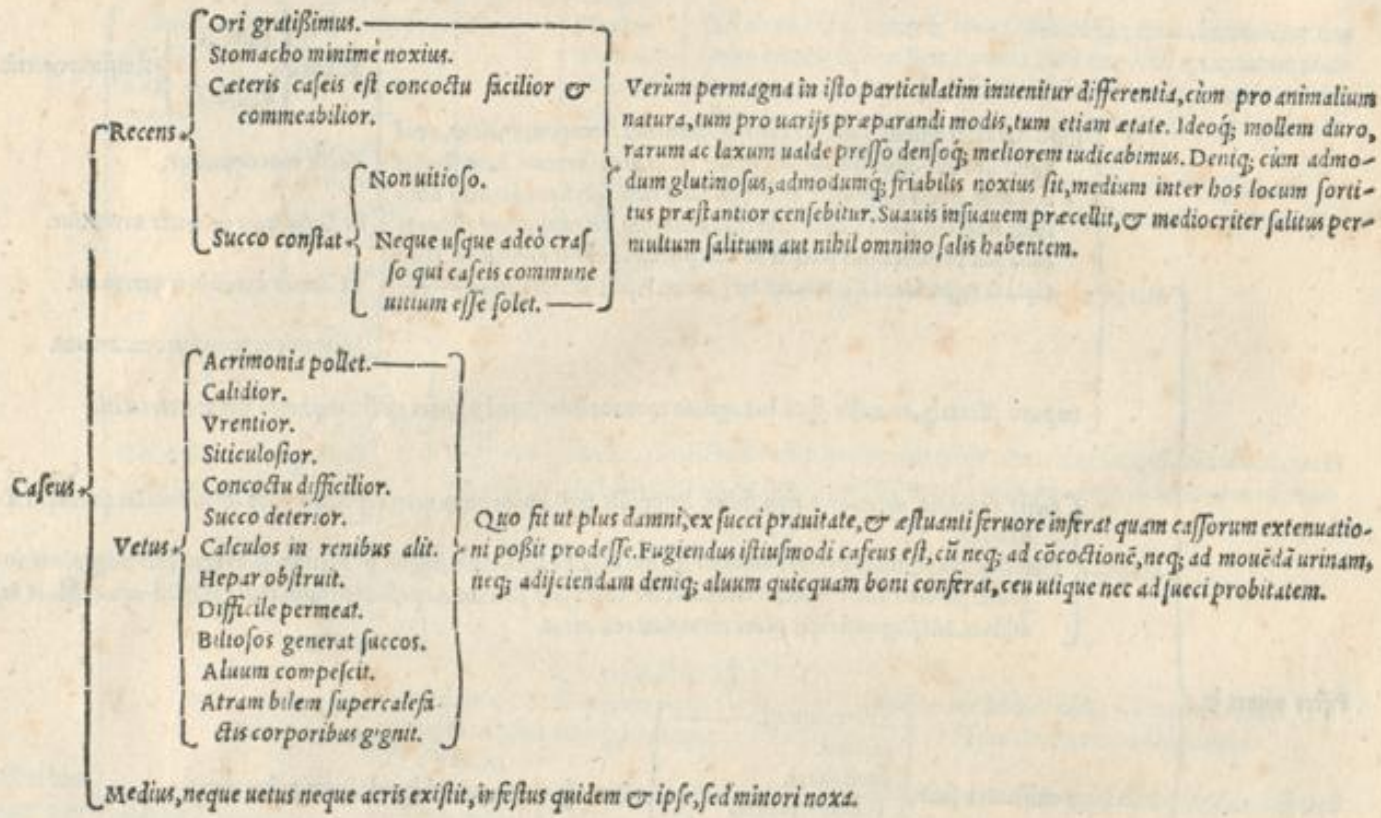
De lacte coagulato, ex Isaac, in Vniuers. diæti.

De capite lactis, & butyro crudo, ex Isaac in Vniuers. diætiis.

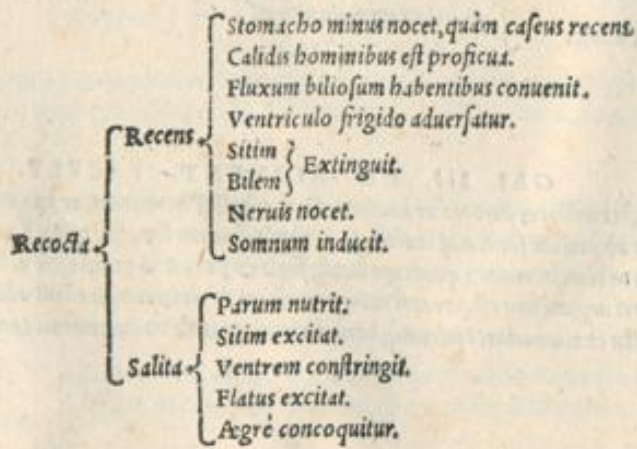
De caseo, ex Galeno, de Alimentorum fac. & Isaac.
in Part. diætis.

ANNOTATIO.

¶ Ouillus quidem caseus cæteris præstantior habetur. Nam etsi bubulus nutritibilior pinguiorq; existat, est tamen eo concoctu difficilior. Caprinus uerò quanquam temperatiori lacte sit confectus, omnibus tamen caseis est deterior, cum statim exsiccetur, terrestificetur, & friabilis fiat. Ad hæc accedit etiam, ut quilibet caseus cum referantibus haud copiose comedatur. Sed tantum ipsius parum tam in prandio quam in cæna ostiolum sigillet uentriculi.

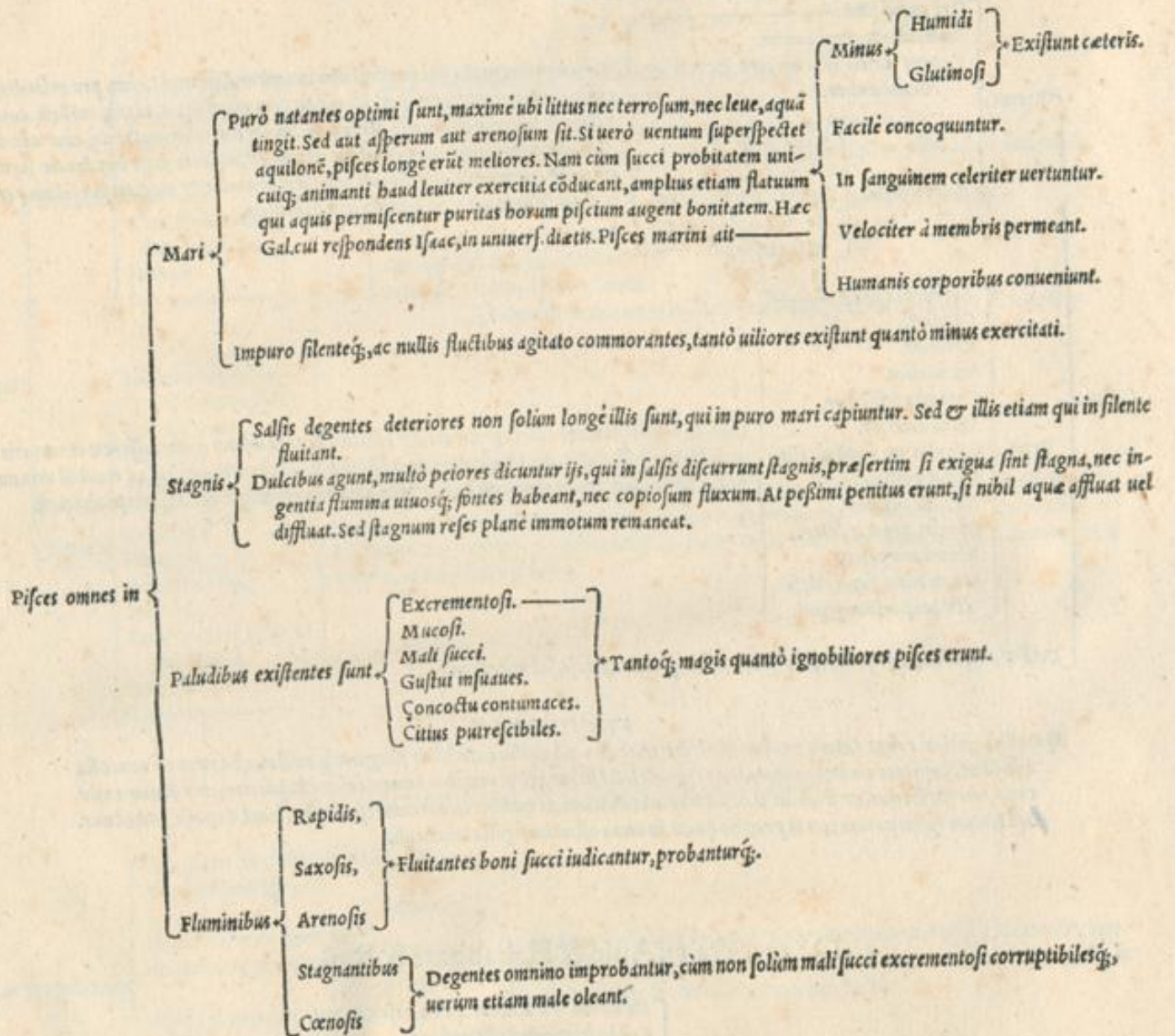
De recocta, ex Auic. & Haliabbate & Rafi.

ANNOTATIO.

¶ Recoctam uoco eam caseitatem, ac butyrositatem, que longa seri coctione crassescit, ac coagulatur.

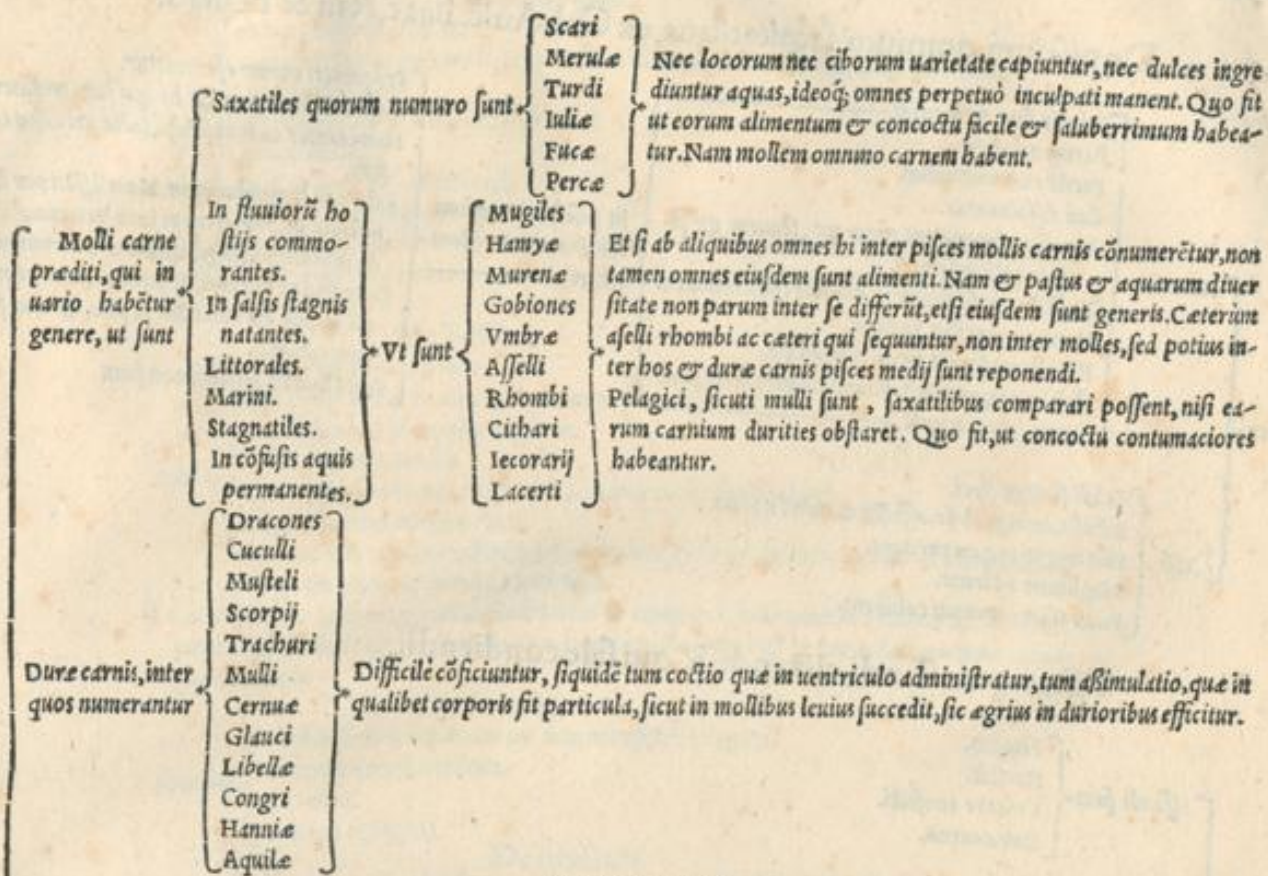
De piscium omnium facultatibus, pro aquarum in quibus degunt naturis, ex Galeno tertio de Alimentorum facultatibus.

GAL. III. DE ALIMENT. FACULT.

Ipso praeterea pastu pisces meliores peiores ue euadunt. Nam plerisque herbarum, ac bonarum radicum copia suppetit, ipsique praestantiores eam ob causam sunt. Alij e conuerso herbis pascuntur limosis, mali que succi radicibus. Ideoque qui in fluminibus populosarum urbium hominum quadrupedumque fimo et prauis id genus escis uicunt, extremum prauitatis gradum tenent. Cuius rei argumentum est, ut capti citius putrescant et deterrimum edant odorem. Quamobrem et insuauiores sunt, et concoctu contumaciores parumque boni alimenti et multum excrementi corporibus tribuunt.

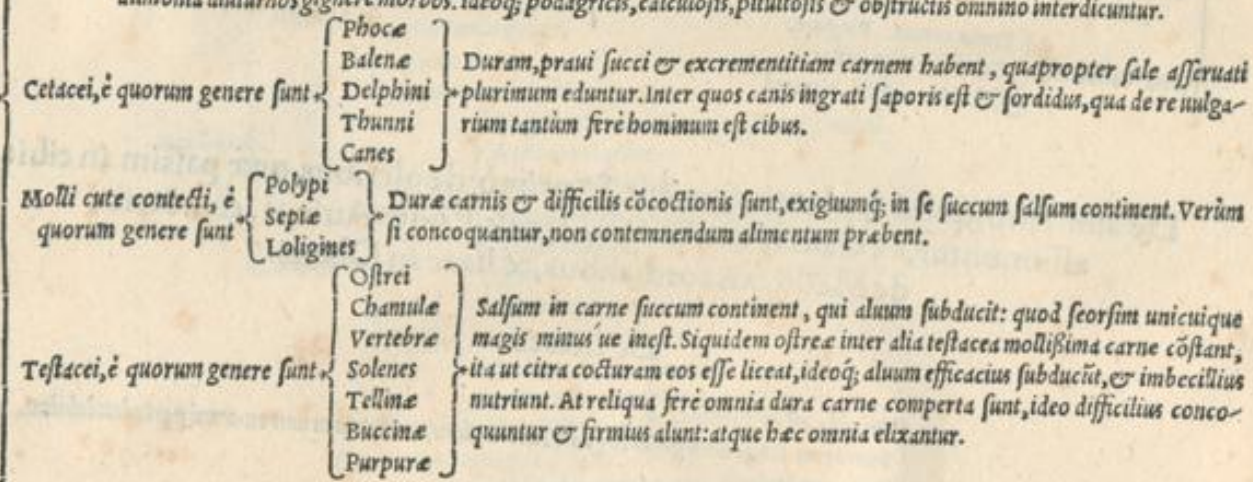
De piscium omnium alimonia, ex Gal. III. de Aliment. fac.

ANNOTATIO.

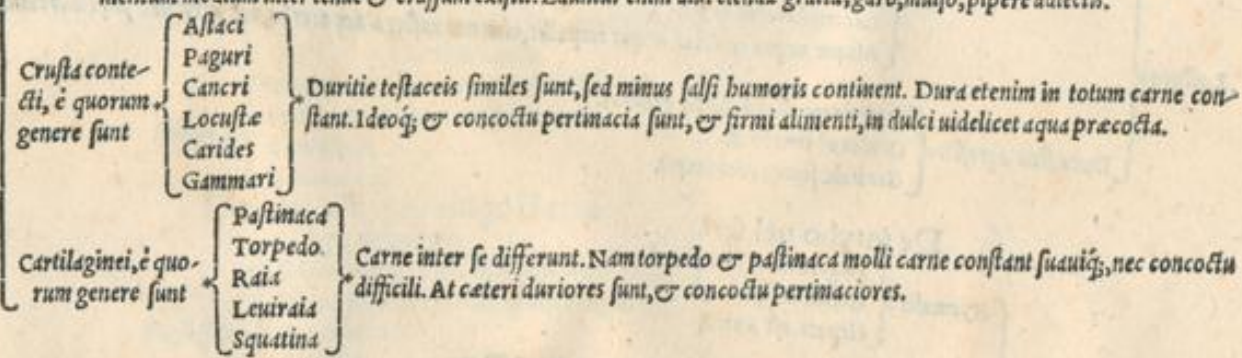
¶ Etsi de anguillis nihil tradiderit Gal. tamen cum multis frequentiori cibo habeantur, sciunt eiusmodi gancones, earum alimonia diuturnos gignere morbos. Ideoq; podagricis, calculosis, pituitosis & obstructis omnino interdiciuntur.

Pisces non omnes uno modo nutriunt. Nam

ANNOTATIO.

¶ Inter eiusmodi testaceos pisces marinus echinus annumerari merito deberet, cum & ipse testa sit contectus. Huius alimentum medium inter tenue & crassum existit. Eduntur enim alui ciendæ gratia, garo, mulso, pipere adiectis.

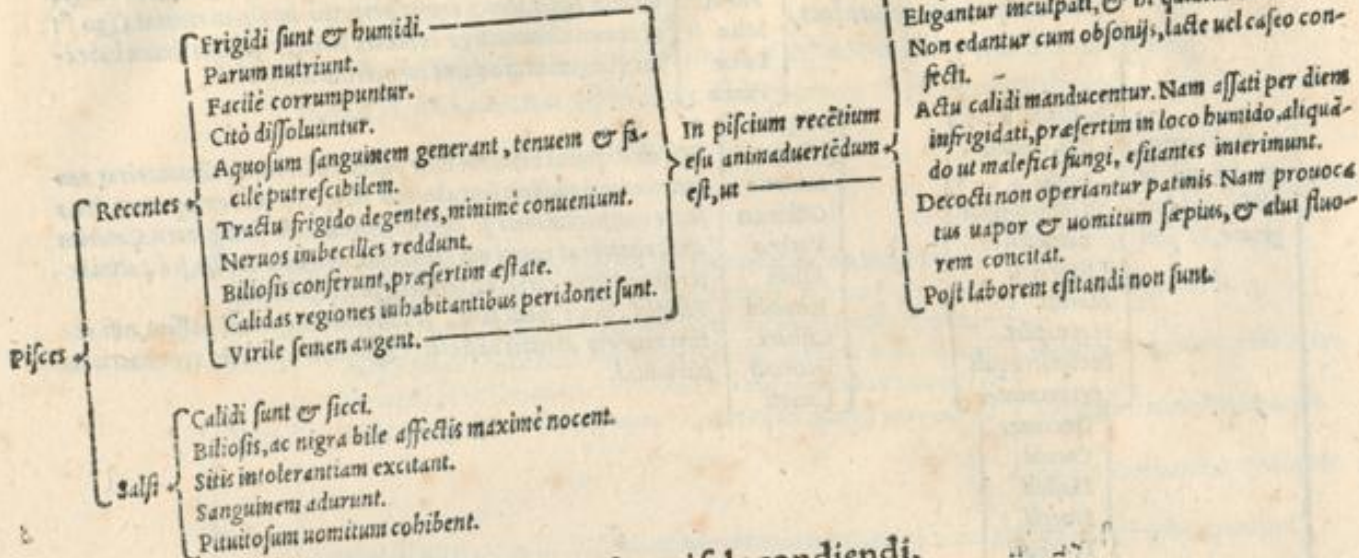
ANNOTATIO.

¶ Marinas cocleas similiter idoneas esse, facileq; aluo excernende Diosc. attestatur. Quod & de terrestribus indicauit. Paulus tamen prauum ex eis succum gigni & credidit & affirmauit. Possunt etiam & ipse inter testacea reponi.

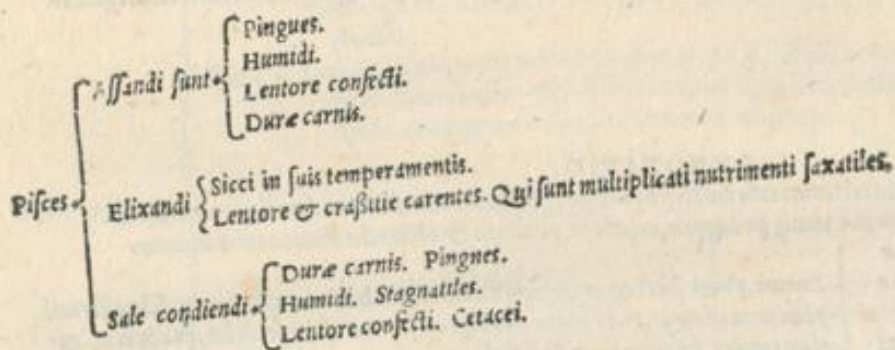
ANNOTATIO.

¶ Etsi adhuc uaria ac diuersa multorum piscium genera in mari, fluuiniis, stagnis, paludibus, ac lacubus reperiuntur, quæ peculiarem historiam exposcerent, tamen a schemate poterit unusquisque medicæ facultatis alumnus connumeratorum noscere facultates.

De piscium omnium facultatibus, ex Gal. Auic. Isaac, Rasi & Haliab.

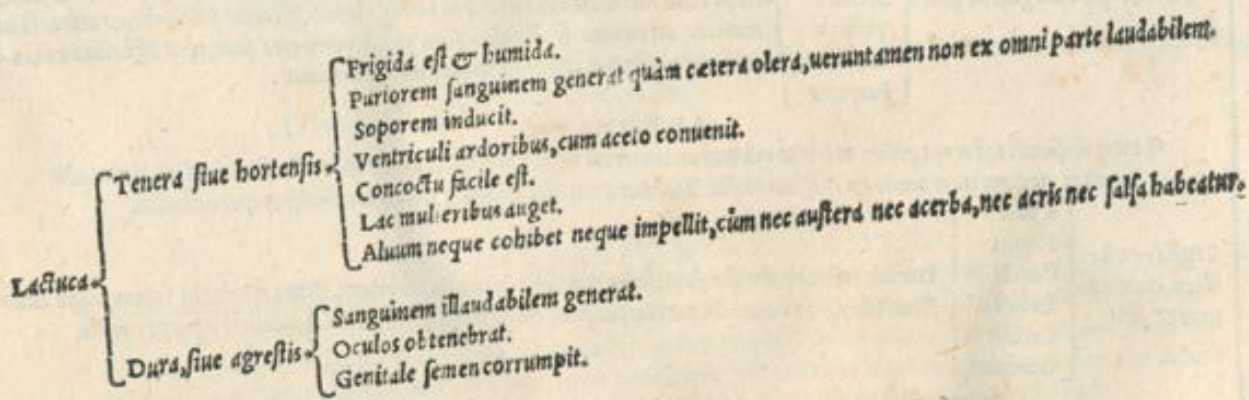

Pisces qui assandi, elixandi, & qui sale condiendi.

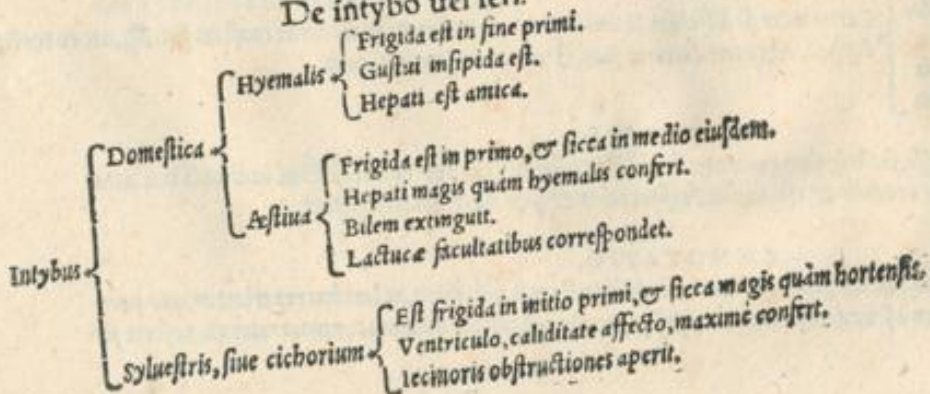

De alimento, quod a plantis sumitur, & primo de oleribus, quae passim in cibis assumuntur, ex Gal. 11. de Aliment. facult. Diosc. Auic. 11. can. & lib. de Medicinis cordialibus, & Isaac in Diactis.

De lactuca.

De intybo uel seri.

De malua hortensi.

- Malua { A refrigerandi facultate manifeste abest.
 Succo glutinoso constat.
 Facile subducitur, non modo propter humiditatem, verum etiam propter lentorem.
 Mediocriter nutrit.
 Ad concoctionem mediocriter se habet.
 Aluum mollit.
 Interaneis & vesicæ utilis est.
 Tussim & pectoris asperitates lenit.

Gal. quædam modum *Lactuca*, quæ lactuca agrestis ab hortensi, ita malua agrestis à sativa est diversa. Plantæ enim congeneres in eo inter se disident, quod agrestis quidem siccitate, sativa verò humiditate superat.

De betâ.

- Beta { Calida est & sicca in primo.
 Absterforia constat facultate, ita ut aluum stimulet.
 Ventriculum nonnunquam mordicat.
 Parum præbet alimenti.
 Iecori obstruso prodest, præsertim si cum aceto & sinapi edatur.
 Lienosos pariter mirifice iuuat.
 Nigra adiuuam habet adstrictionis quidpiam, & magis in radice, quàm in alijs partibus.
 Ideoq; cum lenticula decocta, aluum sistit.

Gal. Si betæ & lactucæ, ac maluæ succos inter se compares, betæ quidem tenuium est partium, tergendiq; facultate est præditus: maluæ autem crassus magis est & lentus: lactucæ inter utruque est medius.

De soncho.

- Sonchus { Mistam habet temperaturam, tum manifestè refrigerat.
 Ventriculi erosiones lenit.
 Lac elicit.
 Venenis repugnat.

De brassica.

- Brassica { Extensa { Temperamento frigida & sicca iudicatur.
 Atrabiliosum & graueolentem generat succum.
 Aluum soluit, suo nitroso iure, bis cocta uerò cohibet.
 Agre concoquitur.
 Visum cohibet.
 Crapulam & ebrietatem arcet.
 Recens { Crassum & atrabiliosum generat succum.
 Agre concoquitur.
 Ventriculum inflat.
 Somnia terribilia representat.
 Visum hebetat.
 Capitata { Inflat.
 Sitim excitat.
 Ructus commouet.
 Salita { Putridum generat succum.
 Agre concoquitur.

De atriplice & blito.

- Atriplex & blitum { Inter olera aquosiora sunt.
 Qualitatis experia & insipida.
 Ventriculum infestant.
 Aluum leniunt.
 Minimum corpori præbent alimentum.

De spinacia.

- Spinacia { In calore & frigore temperata iudicatur.
 Pectori & pulmone calido confert.
 Aluum lenit.
 Vesicæ nocet.

De buglossa, quæ uulgo Borrigo uocatur.

- Buglossum { Calidum est & humidum in primo.
 Vino infusum, animi uoluptates auget.
 Cor ex hilarat.
 Conualescentibus præsidio est.
 Sanguinem purificat.

De portulaca.

- Portulaca { Imbecilem præbet alimoniam, eamq; humidam, frigidam, & glutinosam.
Sitim extinguit.
Mansa, stuporem dentium tollit.
Aluum fistit.
Inflammationes extinguit.
Biliosas uomitiones cohibet.
Venerem fugat, & nocturnas pollutiones impedit.

De oxylapatho.

- Oxylapathum { Frigidum est in primo, & siccum in secundo.
Aluum fistit.
Choleram rubram, & sitim extinguit.
Appetitum excitat.

De solano.

- Solanum { Refrigerat ordine secundo.
Astringendi uim habet.
Minimum corpori præbet alimentum.

De apio.

- Apium, uulgo petroselinum { Calidum est & siccum.
Urinam prouocat.
Est inter cætera olera familiarissimum.
Ori & stomacho est gratum.
Flatus dissoluit.
Hepatis obstructiones aperit.

¶ Apium palustre quod à Dioscor. Eleoselinum appellatur, & à uulgaribus apium, eadem possidet facultates quas uulgo petroselinum nuncupat, tum ori insuauius est, quamobrem non comeditur nisi coctum sit, sicut & sium.

De smyrnio.

- Smyrniium { Calidius quàm apium est. Calidum & siccum in tertio.
Urinam ualentius prouocat quàm apium.
Menses mulieribus mouet.

De hipposelino.

- Hipposelinum { Ori gratum est atque suauè.
Apio longè acrius & calidior existit longèq; efficacius urinam mouet.
Menses mulieribus ciet.
Obstructiones tum hepatis tum lienis aperit.

De eruca.

- Eruca { Manifestissime calfacit.
Cum lactuca comedenda est, nam ita, feruori par frigus admixtum, temperamentum æquat.
Genitale semen auget.
Cocundi appetitum excitat.
Capiti dolorem infert.
Sanguineis, & biliosis est inimica.

De nasturtio.

- Nasturtium { Calidum est & siccum.
Pulmonem mundificat.
Asthmaticos iuuat.
Hepar & uentriculum calfacit.
Venerem excitat.

De urtica.

- Urtica { Calida est & sicca.
Tenuibus constat partibus.
A nemine ut cibus sumi meretur.
Ut obsonium, ac medicamentum aluum deicit.

De gingidio.

- Gingidium { Stomachum admodum iuuat.
Collapsam appetentiam, si cum aceto sumatur, excitat.
Urinam ualenter ciet.
Viscera obstructione liberat.
Siccum est in secundo, & non admodum calidum: quoniam amarum & astringens est.

De foeniculo.

- Foeniculum { Calidum est & siccum.
Lac elicit.
Urinam prouocat.
Visum acuit.
Ægrè concoquitur.
In obsonijs utiliter miscetur.
Aceto uel aceto & muris asseruatur.

De adiastro, siue melissophyllo.

Adiastrum, siue melissophyllum { Calidum est & siccum.
Pituitosis ac atra bile affectis, confere
Suauiter redolet.
Cor lætificat.
Nausam & uomitum sedat.

De mentha.

Mentha { Calida est & sicca.
Constringit ac sistit.
Timeas in uentre necat.
Vomitiones, & singultus sedat
Ventriculum roborat.
Appetitum exacuat.

De saluia.

Salvia { Calida est & sicca.
Visum acuit.
Urinam prouocat.
Aluum sistit.
Ventrem roborat.

De ocimo.

Ocimum { Mali est succi.
Stomacho obnoxium est.
Agré concoquitur.
Olore, cardiacis iuuat.
Inflat, tum uentrem, tum etiam aluum.

De anetho.

Anethum { Calidum est & siccum.
Somnum conciliat.
Flatus expellit.
Visum hebetat.
Aluum & uomitiones sistit.
Genituram restringit.
Urinam cit.

De amaraco.

Amaracum { Calidum est & siccum.
Urinam prouocat.
Iecmoris obstructionibus prodest.
Odorem suauissimum spirat.
Caput & cerebrum roborat.
Contumaces flatuositates soluit.
Visum acuit.

De sisymbrio.

Sisymbrium { Calidum est & siccum, & mentha modo odoratum.
Urinam prouocat.
Calculos pellit.
Timeas in aluo necat.
Singultum sedat & tormina.
Ventriculum roborat.

De satureia.

Satureia { Calida est & sicca.
Ventriculum frigidum roborat.
Flatuositates expellit.
Visum acuit.
Pectoris excreationes educit.

De serpyllo.

Serpyllum { Calidum est & siccum.
Menses & urinam trahit.
Tormina sedat.
Ventriculum roborat.

De rosmarino.

Rosmarinum { Calidum est & siccum.
Ventriculum roborat.
Aluum sistit.
Visum acuit.
Morbum regium sanat.

Omnia tamen hæc, potius in obsoniorum, quàm in ciborum usu, uentura
estanda.

De asparagis & olerum germinibus, ex Gal. 11. de Alim. fac. & alijs iam dictis.

Asparagi	Altiles	Calidi sunt & humidi.
		Renum dolores sedant.
		Vrimæ stillicidijs confrunt.
		Regium morbum curant.
		Gustu delectabiles existunt.
		Calidiores & sicciores habentur, ut denotat eorum amator.
		Vrimam & menses cient.
		Ventriculo profunt.
	Syluestres	Obstructiones aperunt.
		Podagricis tamen nocent.
		Visum accuunt.
		Pectus dilatant.
		Toti corpori redolentiam præbent, sed urinam foetentem efficiunt.

GAL. IBIDEM.

¶ Multa sanè olera, & in summa plantæ multæ suapte natura huiusmodi germina producant quidem, non omnia tamen manduntur. Brassicæ igitur germen minus quam brassica siccat, tamesi aliorum caulis temperatura est ut plurimum, quam folia sicciora potissimum, cum iam prope est, ut semen profundant. Dico autem alia olera esse hæc, lactucam, atriplicem, blitum, betam, maluanam. Contra uerò accitit, ut radicle asparagus, & rapa, sinapi, cardami, pyrethri, & omnium propemodum acrimæ & calidorum sit humidior.

De pinea carduo, quæ uulgò carciofus uel archichiocus dicitur, ex Theophrasto, lib. 6. cap. 4. de Plant. histo.

Carduus pinea	}	Calida est & sicca.
		Ventriculo competit.
		Vrimam prouocat.
		Flatuositates dissoluit.
		Obstructiones aperit.

¶ Ex hoc genere sunt cardui, qui uulgo cardones dicuntur, quos pro bellarijs cum pipere & sale essificant. Hi enim cum crudi assumuntur, laborem uentriculo inferunt, quod & carduus pinea facit, cum cruda & ipsa comeditur. Ex hoc genere est & cinara, de qua Gal. de Aliment. facult. tractauit. Nam & ipsa ægrè concoquitur, & prauum generat succum, biliosumq; gignit humorem & atrabilarium.

De radicibus, ex Gal. 11. de Alim. fac. & alijs.

Radices	Crude	Concoctu sunt difficiles.
		Ventriculum infestant & mordent.
		Ruæus mouent.
	Elixæ	Torsiones excitant.
		Flatuosos generant spiritus.
		Venerem excitant.
	Assate	Visum accuunt.
		Crassum generant succum.
		Obstuant non probè coctæ.
	Aluum nec mouent nec retinent.	
Assate super flammam, suffocant, & anhelitum ledunt.		
Assate ritè	}	Omnium sunt optime.
		Facile digeruntur.
		Vrimam prouocat.
		Saporosiores euadunt.
		Præsertim si cum pipere & sale edantur.

De napis.

Napi	}	Calidi sunt & humidi.
		Crudam pituitam prouocant.
		Venerem augent.
		Pectus dilatant.
		Vrimam cient.
		Modicè alunt.

De dracontio, ex Gal. v. de Alim. fac.

Dracontium { Crassos ac lentos humores in pulmone & thorace incidit eijcitq̃.
Esut ineptum est, nisi elixetur bis uel ter, quo ad medicamentoſum omne depoſuerit.
Parum nutrit.

De aſphodelo.

Aſphodelus { Magnitudine, figura & amarore ſcille radici ſimilis eſt.
Facultatem tenuandi & aperiendi habet, quemadmodum & dracontij ra lix.
Ictericis confert.
Esut ſunt inepti, niſi ſæpius elixentur macerenturq̃.

De bulbis.

Bulbi { Apparentiam excitant.
Crassos ac lentos humores incidunt, in pulmone existentes.
Semen genitale augent.
Ad Venrem alacriores reddunt homines.
Flatus & tormina excitant, niſi bellè fuerint concocti.
Crassi ſunt ſucci.

De paſtinaca, dauco & caro.

Paſtinaca, daucus, carum { Minus quàm rapæ alunt.
Maniſſic calefaciunt.
Ægre conficiuntur.
Urinam pellunt.
Immodicè ueſcentibus, prauum generant ſuccum.

¶ Gal. ibid. Minus tum noxia eſt cari radix, quàm paſtinacæ. Quidam uerò paſtinacam agreſtem uocant daucum, qui urinam quidem mouet potentius, medicamentoſior tamen iam eſt, multumq̃, ſi quis eo ueſci uelit, eſt elixandus.

De tuberibus.

Tubera { Crassum generant ſuccum.
Ægre concoquantur.
Colicam faciunt.
Venrem excitant.
Atrabiliarijs nocent.

¶ Gal. Hec quoq; radicibus & bulbis ſunt annumerada, ut quæ nullam qualitatem habeant inſignem. Proinde qui ipſis uiuant, utantur ad condimenta excipientia, quemadmodum & alijs, quæ uocant inſipida, & innoxia, & ad guſtum aquoſa. Quibus omnibus eſt cõmune, ut alimentum, quod ab ipſis in corpus diſtribuitur, nullam inſignem habeat facultatem, ſed ſubfrigidũ quidem ſit, craſſitie uerò, quale id ipſum eſt, quod ſumptũ fuerit: craſſius quidem eſt, quod ex tuberibus: humidius autem ac tenuius, quod ex cucurbita: atque in alijs proportione.

De fungis.

Fungi { Alimentum corpori præbent pituiroſum.
Mali ſunt ſucci.
Stuporem } Generant.
Apoplexiam }
Urinam retinent.
Cum piris edi dicuntur.

¶ Gal. ibid. Ex fungis boleti, ſi bellè in aqua elixi fuerint, propè accedunt ad cibos inſipidos. Hi omnium fungorum minimum ſunt noxijs: ſecundi autem poſt hos ſunt Amanita. Reliquos uerò tutius eſt omnino ne attingere quidem: multi enim ex ipſorum eſu interierunt.

¶ Inter fungorum genera, hi omnibus alijs in Ethruria præualent qui uulgò Pinguoli appellantur, qui Aprilis mense tantum cæteris ſaporioſiores & innocetiores habentur.

De radícula, quæ Græcis raphanus dicitur.

Radix { Calida eſt & ſicca.
Malum præbet alimentum.
Ægre concoquitur.
Capiti } Aduerſatur.
Dentibus }
Ventriculo }
Oculis }
Urinam cit.
Præſumpta cibum ſuſpendit.
Poſt ſumpta uentrem & cerebrum ledit.
Sylueſtris, ſiccior acutiorq̃, domeſtica exiſtit, ualentius ue in omnibus operatur.
Ruſticana quàm paſſim raphanum appellant { Calida eſt & ſicca ualde.
Urinam cit.
Renum calculos eijcit.
Caput ledit.
Sanguinem adurit.
Ventriculum calefacit.
Ruſtus commouet.

De allio.

Allium	}	Calidum est & siccum.
		Flatus pellit.
		Vocem clarificat.
		Alui timeas necat.
		Venerem excitat.
		Vrinam cit.
		Morbosis particulis dolorem infert.
		Vtero gerentibus nocet.

De cepis.

Cepa	}	Calida est & sicca.
		Venerem excitat.
		Cibi appetentiam prouocat.
		Caput dolore tenat.
		Inutilem generat succum.
		Pectus dilatat.
		Inflat.
Communis	}	Sitim accendit.
		Vrinam cit.
		Calida est & sicca.
Ascalonica	}	Malum generat sanguinem.
		Neruis obest.
		Corpus infestat.

De porro.

Porrum	}	Calidum est & siccum.		
		Vrinam & menstrua cit.		
		Ructus commouet.		
		Inflat.		
		Domesticum	}	Atrabiliarium generat succum.
				Caput offendit.
				Pectus dilatat.
		Syluestre	}	Calidum est & siccum magis.
				Alui timeas necat & educit.
				Caput infestat.
Gingiuas & dentes corrumpit.				
Visum hebetat.				
Atrabiliarium generat succum.				
Mordicat & inflat.				

GAL. IBIDEM.

Harum quoque plantarum radices quidem vulgò frequentissime esitant. Corpus enim excoalfaciunt & crassos in eo humores extenuant, lentosq; incidunt. Bis tamen aut ter in aqua decocta acrimoniam quidem deponunt, tenuant tamen adhuc, & alimentum corpori dant paucissimum, quod certe prius quam elixae essent omnino non dabant. Ceterum aut allium quidem mandant, non ut obsonium, sed ut salubre medicamentum, quod digerendi & obstructions aperendi habet facultatem. Quod si elixum paulum fuerit, adeo ut acrimoniam deposuerit, vires quidem habet imbecilliores, succi autem prauitatem non amplius retinet. Quemadmodum nec porra quidem nec cepae, cum elixae bis fuerint. Acrimum vero omnium, aspidius usus est euitadus, praesertim ei qui natura fuerit biliosus. Solis enim, qui vel succum pituitosum, vel crudum & crassum ac lentum acceruarunt, cibi eiusmodi sunt accommodati.

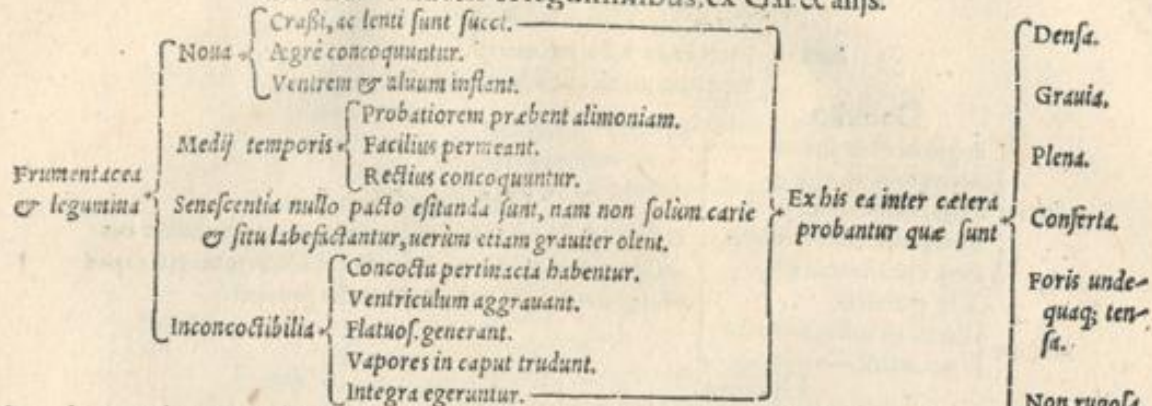
De carota & sifere.

Carota	}	Pavum alit.	Eiusdem generis est & sifer, sepius à Tiberio Cesare, ex Gelliduba Germania castello, Rheno imposito, summo cum desiderio expetitum.
		Manifeste excoalfacit.	
		Vrinam cit.	
		Obstructiones aperit.	
		Ventriculum inuat.	

De inula radice.

Inula	}	Calida est & sicca.
		Crassam e pectore pituitam ducit.
		Genitale minuit semen.
		Capitis dolorem auferit.
		Vrinae stillicidia emendat.
		Tristitiam & macrorem fugat.
		Conclusa foramina aperit.

De frumentaceis & leguminibus, ex Gal & alijs.

illa uero quæ per ingentem molem supra quam eorum fert natura, ostentant, cum molli, laxi, & uanitate quadam coniuncta. Siccæ enim hæc humore excrementitio redundare & commemoratis esse duriora.

Gal. 1. de Alim. fac. cap. de typha, olyra & zeia.

¶ Semina quæ parua mole multum substantiæ continent, eamq; crassam ac glutinosam probissimè sunt succi & nutrimenti, haud tamen faciliè per aluum descendunt. contra quæ molem minimamq; densam substantiam habent, eamq; magna ex parte siccioram, commodius deijciuntur, sed tenuiter alunt. In ipsis uero quæ grauolentia & gustu nescio quo insuauia, sed manifestè omnia & prauis succi & difficilis sunt concoctionis.

DE FRUMENTACEIS.

De tritico in aqua elixio, ex Gal. 1. de Alim. fac.

De alica.

Alica { Lentum generat succum.
Valenter nutrit.
Tardius subsidet.
Iecur obstruit.
Calculos in renibus gignit.
Laborantibus nocet.

Triticum { In uentriculo ad instar incumbentis luti sentitur.
Languorem uentriculo infert.
Flatuositates generat.
Caput dolore tentat.
Oculos obtenebrat.
Timeas in aluo generat.
Obstruit suo lentore.
Crassum & lentum generat succum.

De amylo.

Amylum { Pectoris } Asperates leuigat.
Arterie }
Panibus lotis similem habet facultatem.
Non excoalfacit.
Exiguam corpori præbet alimentum.

De hordeo.

Hordeum { Frigidum est & siccum in primo.
Minus alit quàm triticum.
Febrientibus conuenit.
Inflat, nisi diu concoquatur.
Acido nocet uentri.

De zea, uulgo spelta.

Zea { Hordeo ualentius nutrit.
Origrator } Quàm hordeum.
Ventriculo utilior }
In pane facto minus alit quàm triticum.

¶ Idem de olyra persuadeas, nam species est & ipsa zea, uerum minus nutrit.

De typha.

Typha { Nutrit admodum.
Non magno negotio conficitur.

De aenà.

Auena { Zea & olyra minus nutrit.
Panis ex ea factus insuavis est.
Equorum potius quam hominum cibus.

De milio.

Milium { Frigidum est & siccum.
Aluum cohibet.
Exigui est alimenti.
Humectem stomachū exiccat.
Panico præstantius est.
De panico.
Panicum { Similis est milio, minus ta-
men nutrit.

Gal. 1. de Alim. facult.

Hæc cum lacte paranda sunt (ut melius suauiusq; edulium eua-
dat) præsertim panicum quod nostra in Asia nascitur. Nam apud
alias gentes, sicut in Italia, multo melius prouenit.

De farre.

Far { Naturale { Tritico { Ferè correspondet.
Facilius concoquitur.
Bonum generat succum.
Artificiale illius seminis facultatem retinet, ex
quo far ipsum conficitur.

Hæc ætate non modò far ipsam naturale semicontusum esi-
tant, uerùm ex zea & alica confectum mandunt.

De bellarijs & placentis, ex Gal. 1. de Alim. fac.

Bellaria & placentia, que aqua
& farina conficiuntur & in sar-
tagine oleo uel butyro coquuntur { Crassum } Generant
{ Crudum } succum.
{ Aluum cohibent.
{ Flatus gignunt.
{ & grè concoquuntur.

De Itrijs, seu Libis.

In itrio-
rũ genere
sunt, que
nostris tẽ-
poribus
uocantur { Lagane }
{ Macarones }
{ Vermiculi }
{ omnia ex
pasta con-
fecta } Hæc igitur { Crassi sunt succi.
Tardè permeant.
Iecoris meatus, per quos alimentum defertur, obstruunt.
Lienis imbecillitatem augent.
Calculos in renibus gignunt.
Cum melle parata mixtam acquirunt temperaturam.
Satis tamen ualenter alunt, modò concoqui & in sanguinem probè cõuerti queant. Verùm succus ex his
proueniens non solum crassitudinẽ retinet, uerum etiam angustis usforũ osculis, seu finibus penitus in-
farctus, tenacitate nix dissolubili cõcluditur et adhærescit, præsertimq; ubi q̃ aliquo uiscere laborat.

De leguminibus.

De oryza.

Oryza { Calida est & sicca.
Aluum cohibet.
Difficilius concoquitur } Quàm alica.
Tenuius alit }
Plus frigidis quam calidis confert.

De lente.

Lens { Vehementey astringit.
Crassi } Succus existit.
Terrestis }
Cum cortice { Si elixatur, & eius ius cum sale & oleo bibatur, aluum deijcit.
Bis decocta { Alui fluxiones cohibet.
Os uentriculi } Corroborat.
Intestina }
Totum uentrem }
Sine cortice { Astringendi uehementiam amittit.
Magis nutrit, quam que cortice spoliata non est.
Crassum & prauum generant succum.
Tardè comæat.
Elephantiasim } Generat, si nimio habeantur in usu.
Cancrum }
Malo habito affectis, ob aquam in carne diffusam, conuenit.
Visum hebetat.
Menstruis purgationibus non est accommoda.
Muliebri profluuio utilissima est.
Cum falsis carnibus esitata crassos humores auget. Quod & de ea im-
tellige, que cum cortice comeditur.

De fabis.

- Fabæ
 - Recentes
 - Frigidæ sunt & humidæ.
 - Suspensæ & prauas inducunt meditationes.
 - Pituitam generant.
 - Cum pipere & origano comedendæ sunt.
 - Ventriculam grauant.
 - Excrementose magis, quàm maturæ, existunt, & minus nutriunt.
 - Maturæ
 - Integræ
 - Fungosam generant carnem.
 - Inflant, quocunque modo parentur, etiam si elixatæ diutissimè fuerint.
 - Frigidæ sunt & siccæ.
 - Crassum generant succum.
 - Caput dolore tentant.
 - Aggrè concoquantur.
 - Frescæ
 - Minus quàm integrè inflant.
 - Frixæ stertum deponunt, sed agrius concoquantur.

De pisib, ex Gal. de Alim. fac.

- Pisæ
 - Tota substantia cum fabis quandam habent similitudinem.
 - Non æquè ut fabæ inflant.
 - Non abstergunt, ideoq; segrius, quàm fabæ per aluum secedunt.
 - Ventriculum aggrauant.

De ciceribus, ex Gal. de Alim. fac.

- Cicer
 - Album
 - Non minus inflat quàm faba.
 - Valentius quàm faba nutrit.
 - Venerem stimulat.
 - Semen auget.
 - Abstergit.
 - Rubeum
 - Omnes albi facultates, ualentius habet.
 - Vrnam citè & mensura.
 - Nigrum
 - Calculos in renibus genitos euidenter frangit, si eo cum iure in potu utatur affecti.
 - Vrnam & mensura potentius ducit.

Vescuntur & adhuc uirentibus ciceribus homines ante quàm sint matura, quomodo & fabis. Modò autem cùm de fabis ageremus, commune e ductum de omnibus immaturis fructibus protulimus.

De lupinis dulcoratis, ex Gal. de Alim. fac.

- Lupini dulcorati
 - Duræ ac terrestris substantiæ.
 - Aggrè concoquantur.
 - Crassum & crudum generant succum.
 - Tardè commeanit.
 - Aluum neque mouent neque cohibent.

Cùm lupini inter parandam omnem amaritudinem amiserunt, insipidis similes euadunt. Sic autem edulia quædam medici appellant, nulla præpellente qualitate, quæ sensu percipiatur, prædita, quæ uel aluum ad excertionem irritare, uel ab ea coërtere queant. Proinde consentaneum est lupinos nec decoctioni, nec alui fluentis retentioni appositos esse.

De fœno Græco, ex Gal. de Alim. fac.

- Fœni Græci
 - Semen
 - Manifestè calefacit.
 - Eundem in cibo usum præstat, quem lupini.
 - Foliæ, quibus nonnulli uestiuntur, antequàm planta semen producat cum aceto garo & oleo
 - Caput ferit, si copiosius sumpta fuerint.
 - Stomachum quibusdam subuertit.
 - Succus, cum melle sumptus
 - Ad omnes prauos humores, qui in intestinis habentur, subducendos est accommodus.
 - Abstergendi facultatem possidet.
 - Diuturnis thoracis affectibus citra febrem prodest, modò pingues cum eo palmulæ fuerint elixatæ.

De phaselo & ochro, quam eruiliam dicunt.

- Phaselus & ochrus
 - Succum habent copiosioris alimenti, quàm fœnum græcum, cùm cocti, atque in corpus distributi fuerint.
 - Inter ea quæ
 - Bonum succum & ea quæ prauum gignunt concoctu facilia & difficilia sunt.
 - Tardè citoq; transeunt.
 - Flatulenta & stertis expertia sunt.
 - Parum & multum alunt.
 - Medium quodammodo locum obtinèt. Nullam enim efficacem habent qualitatem, instar quorundam, quæ acres aut austeros aut acerbos aut salfos aut amaros aut dulces habet sapes.

De cicerula, ex Gal. de Alim. fac. & Isaac in Diætis.

- Cicerula
 - Phaselis et eruilijs succum habet
 - Plurimum consimilem.
 - Consistentia crassiozem, ideoq; illis plus nutrit.
 - Somnia hor. representat.
 - Aggrè concoquitur.

De aracis, ex Gal. 1. de Alim. facult.

Aracus } Facultati cicerula est adsimilis, nisi quod araci sint duriores, minusq; facile elixentur.

De dolicho. i. hortensi smilace, ex Hipp. & Gal. Diosc. & alijs.

Dolichus, siue Hort. similax. } Facilius deijci. ur
 } Parcius inflat
 } Magis alit
 } Urinam cit
 } Tumultuosa somnia facit.
 } Peccus dilatat.
 } Corrigitur } Pipere,
 } } Origano.
 } } Smapi.

De orobo. i. eruo, ex Gal. de Alim. fac.

Eruum } Boum potius, quam hominum cibus est, insuauissimum enim est.
 } Prauum succum generat.
 } Cum melle paratum crassos thoracis & pulmonis humores expurgat.

De sesamo, ex Gal. de Alim. fac.

Sesamum } Modicè calidum est.
 } Sitim excitat.
 } Crassi succi est.
 } Celeriter implet.
 } Stomachum subuertit.
 } Halitus grauitatem facit.
 } Tardè concoquitur.
 } Pingue corpori præbet alimentum.

De papauere, ex Gal. de Alim. fac.

Papauer } Refrigeranti habet facultatem.
 } Somnum concitat modicè sumptum, immodicè uerò soporem etiam inducit.
 } Corpori nulli commemorabile præstat alimentum.
 } Agrè concoquitur.
 } Inhibet que ex thorace & pulmone tussi expuuntur.
 } Confert ijs, qui à catarrhis fluxu tenui à capite diffluentibus infestantur.

De lini semine, ex Gal. 1. de Alim. fac.

Lini semen } Stomacho noxium est.
 } Difficulter concoquitur.
 } Exiguum corpori alimentum exhibet.
 } Aluum neque mouet neque cohibet.
 } Exiguum mouèdæ urinae habet facultatem, præsertim cum frixum sumitur.

De hormino.

Horminum } Parum alimenti in se ipso habet.
 } Viuntur hoc frixo, & in farinam redacto, cum melle.

De canabis semine, ex Gal. 1. de Alim. fac.

Semen canabis } Concoctum est difficile.
 } Stomacho } Nocet.
 } Capiti }
 } Praui succi est.
 } Calidum & medicamentosum est.
 } Vaporem sursum ad caput mittit.

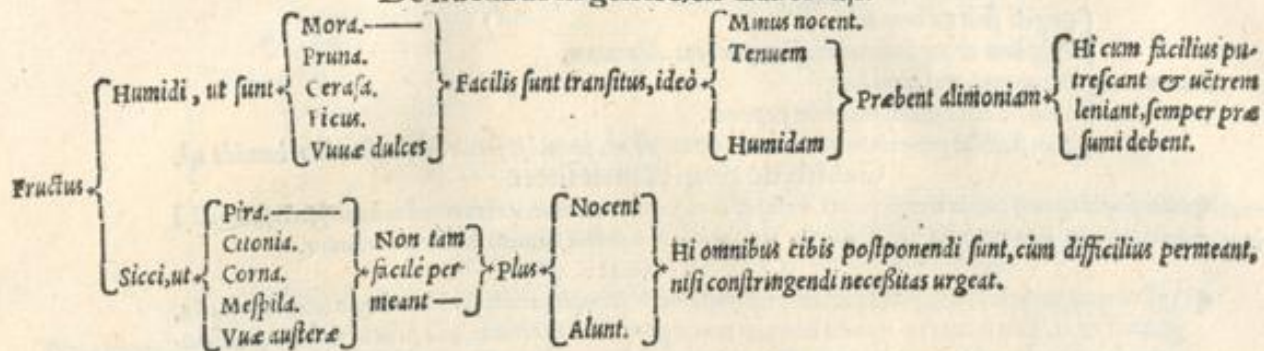
De uiticis semine, ex Gal. 1. de Alim. fac.

Semen uiticis } Calidum & siccum est.
 } Exiguum corpori præbet alimentum.
 } Caput non ferit, ut canabis.
 } Flatus uentris discutit.
 } Veneleos appetitus inhibet.

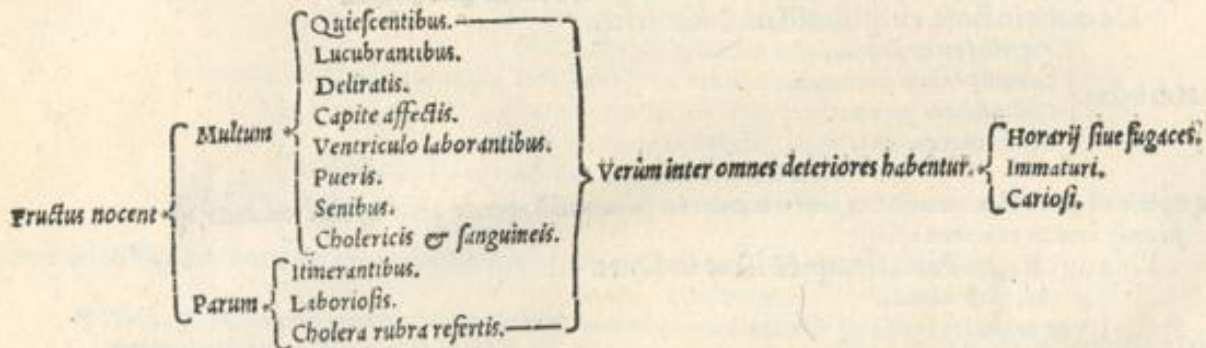
De aphace & uicia, ex Gal. 1. de Alim. fac.

Aphace & uicia } Brutis potius quam hominum cibus est.
 } Esui insuauia sunt.
 } Difficulter concoquantur.
 } Aluum inhibent.
 } Crassum alimentum corpori præbent, ob id melancholicum succum generant.

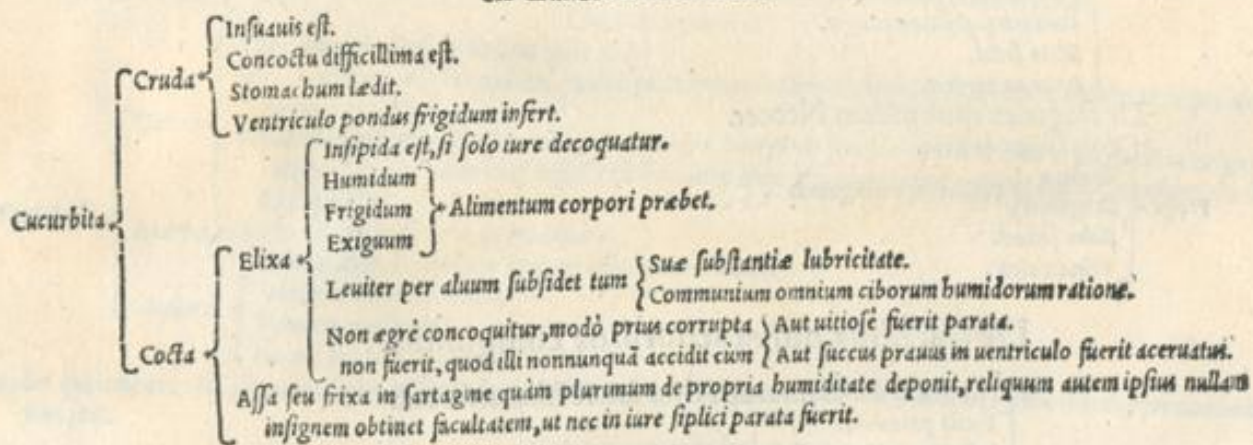
De fructibus in genere, ex Gal. & alijs.

Quibus magis, quibus minus noceant fructibus, ex Gal. ibid. & Isaac in Diæti.

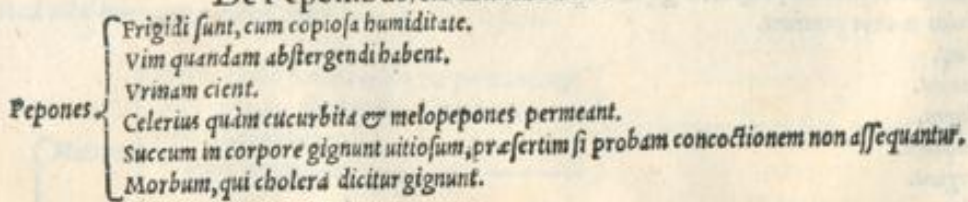
De fructibus qui ex oleribus colliguntur, & primò de Cucurbita, ex Gal. 11. de Alim. fac.

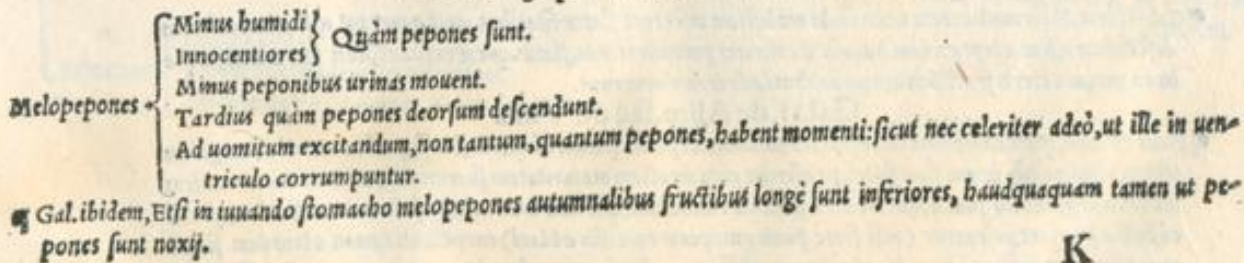
GAL. IBIDEM.

Quemadmodum cucurbita pura quantum in se ipsa est, succum, qui in totum corpus alendi gratia distribuitur, habet qualitate ad sensum expertem, ita cum alicui eorum, quæ uehementem habent facultatem, fuerit iuncta facile illi assimilatur, ut si cum sinapi sumpta fuerit, succus qui ex utroque in corpus distribuetur, acris cum manifesta caliditate erit. Eadem ratione si cum salso quopiam mansa fuerit (ut quidam in patinis cum salsamento struunt) succum in corpore salsum generabit.

De Peponibus, ex Gal. ibidem.

De Melopeponibus, ex Gal. ibid.

De cucumeribus, ex Gal. ibidem.

- Cucumeres { Frigidi sunt & humidi.
Frigidum & mediocriter crassum præbent alimentum.
Febres malignas accendunt.
Urinam cient, sed minus quam pepones.
Non facile ut pepones in uentriculo corrumpantur, quoniam ipsorum substantia minus humida est.
Gal. lib. de Boni & mali succi.

¶ Inter fructus quoque cucumeres, pepones, melopeponesque, annumerantur, quorum nullus boni succi est. Quod si celeriter concoqui persicique non possint, in succum ferè lethabilem, uenenis similem uertuntur.

GAL. IBIDEM.

¶ Qui cucumeres bellè concoquant cum eo ipsi fisci affatim ijs se impleuerint, ijs tãdem longo temporis tractu, gelidum & crassum humorem in uenis aceriari contingit, qui in ea coctione, quæ fit in uenis haud facile mutationem in probum sanguinem recipiant. Proinde omnibus prauis succi edulij censeo abstinentum, quantumuis probè à nonnullis conficiuntur. Nobis enim non aduertentibus, prauus succus ex ipsis in uenis colligitur, qui postea exigua ad putrescendum occasione nactus, febres malignas accendit.

De malis insanis, ex quibusdam Neotericis.

- Mala insana { Frigida sunt & humida.
Lentum præbent alimentum.
Obstructiones generant.
Agré concoquantur.

ANNOTATIO.

¶ Opinio est quorundam recentiorum, eiusmodi malorum succo in cibis operato uenus maximè concitetur, asseruntque à multis expertum esse.

De anguria, ex Auic. Serap. & Isaac in Diæt.

- Anguria { Frigida est & humida.
Urinam cit.
Renum arenulas eiecit.
Ventriculo frigido obest.
Febrium calores extinguit.
Gutturis scabritiem leuigat.
Sitim sedat.
Animam recreat.

De fragis, ex quibusdam Neoter.

- Fraga { Frigida sunt & sicca.
Cholera } Feruorem extinguunt.
Sanguinis }
Sitim sedant.
Urinam cient.

De fructibus, qui ex arboribus colliguntur.

De ficibus, ex Gal. 11. de Alim. fac. & Isaac in Diæt.

- Ficus { Recentes { Facile permeant.
Insignem abstergendi facultatem habent.
Arenulas à renibus propellunt.
Nutribiliores sunt ceteris autumnalibus fructibus.
Ventriculum flatibus implent.
Omni ferè noxa uacant, quæ prorsus mature sunt.
Aluum leuigant.
Sudorem mouent.
Siccæ { Non admodum probum sanguinem gignunt affatim esitata.
Pediculos multos generant.
Incidunt.
Extenuant.
Resoluunt.
Concoquant.
Abstergunt.
Iecori } Inflammatione obfessis officiant.
Lieni }

¶ Gal. ibidem. Nam mediocrem uentriculo molestiam inferrent flatuositatibus quas generant, nisi etiam celerem descensum essent adeptæ: cuius beneficio celeriter peruadentibus, flatu quem excitant, non diu manet, atque in eo minus ceteris fructibus autumnalibus lædere consueuerunt.

Gal. 11. de Alim. fac. de Uuis.

¶ Ficus & uis, quemadmodum inter fructus autumnales principatum obtinent, ita fugacibus omnibus magis nutriunt, minimumque prauis sunt succi, præsertim cum exactam maturitatem fuerint adeptæ. Nutritionis autem maximo argumento sunt ij, qui uinearum fructum custodiunt, qui cum duos menses solis uis ac ficibus, quorum custodie præsentur uescantur (nisi forte panis quidpiam cum illis addant) corpulenti tamen admodum fiunt: at caro quæ ex ipsis gignitur, haudquaquam est firma ac densa, quemadmodum ea quæ ex carnibus fit, sed laxa est, & præhumida, ob id celeriter etiam, cum uesci ipsis desierint, constringitur ac confidet.

De uuis recentibus, & asseruatis, ex Gal. ibidem.

- Ceteris uuis calidiores existunt.
- Sitim excitant.
 - Aluum subducunt.
 - Impinguant.
- Dulces**
- Frigidioris sunt succi.
 - Aluum cohibent.
 - Agre concoquantur.
 - Parum nutriunt.
- Acide & austere**
- ¶ Acide quamuis exactam maturitatem in ipsa uite assecuta suspendantur, nec sic quidem mitescunt. Austerarum quaedam ad dulciorem naturam transeunt quam diutissime suspense.
- Vue recentes**
- Acerbe, similiter acidis quantumuis longa suspensione, in dulcem saporem nequeunt transmutari.
 - Quo circa esum earum perpetuo cauere oportet.
 - Carneo liquore refertæ omnium excellentiores habentur. Tutissimè ergo illis uti quis poterit, si quæ in uite summam maturitatem obtinuerint, siue per suspensionem id quod deerat obtinuerint.
 - Vinose, inter calidum & frigidum medium locum obtinent.
- Vinaceis ficitilibusq; asseruatis**
- Ventriculum dissolutum confirmant.
 - Cibi auaritatem, fastidiosam inducunt.
 - Non facile per aluum dilabuntur.
 - Largius mansæ, caput inuadunt.
 - Vuarum omnium concoctu optimæ sunt.
- Pensiles**
- Nullam capiti noxam inferunt.
 - Minus inflant.
 - Ventrem deiciunt.

De dulcibus intellige. Nam austere & acide contrarium operantur, & cum tractu temporis inauerint, inutiles euadunt.

GAL. IBIDEM.

¶ Vue ficibus minus alunt, maximuq; id ipsis inest commodum, quod uelociter subsideant. Quo circa si aliquando retineantur, grauius ledunt, cum id maturis ficibus non inest. Hæ nanque eisi non magnoperè deorsum concedant, modo probè in uentriculo coctæ fuerint, innoxium corpori dant alimentum: quorum neutrum uuis adest: neque enim retentæ probè concoquantur: & dum in iecur uenasq; distribuuntur, crudum succum generant, qui non facile in probum sanguinem mutetur.

De uuis passis.

- Ampliores præbent alimoniam quam aliæ.
 - Inter acerbæ & austeras medium quodammodo locum obtinent: nam neque stomachum dissolunt, neque aluum subducunt.
 - Virtutem quandam contemperandi & mediocriter detergendi possident, quibus duabus facultatibus exigua mordicationes, quæ os uentriculi infestant, obtundunt. Nam grauioribus mordicationibus constat, præstantiora sibi auxiliâ exposcere.
- Vue passæ**
- Acerbæ, uentrem ualentius cohibent, quam austere.
 - Temperamento frigidioris sunt, & ceu dulces calidioris.
 - Ventriculum corroborant.
 - Ventrem conspiciunt.
 - Parum præbent alimenti.
- Austere**

Aphri qui tempore Gal. floruerunt, uuas passas, hepatis, renibus, uescicæ, intestinorum doloribus, pectori, & pulmone conferre unanimiter attestati sunt.

GAL. IBIDEM.

¶ Eandem uue passæ cum alijs uuis rationem obtinent, quam caricæ cum ficibus. Multæ enim sunt dulces, acerbæ autem omnino paucæ. Plurimæ uero ex dulci austeraq; qualitate sunt mistæ: quâquam dulces nonnihil austere quoque qualitatis habent, & austere dulcedinis. Propterea quemadmodum caloris discrimen nihil ad passularum uirtutem facit, ita nec magnitudo: sola enim græuis qualitas, omnem facultatem potest discernere.

De fycaminis siue moris, ex Gal. ibidem, & Auic. Isaac, & Aphris cæteris.

Alba calidam habere facultatem sua ingenti dulcedine præ se ferunt. Ideoq; aluum molliorè reddere possunt. Verum cum de his ab antiquis scriptum nihil inuentum, nihil est quod de eis amplius scribam.

- Primis epulis sumpta celerrimè pertranscunt.
 - Alijs cibis, suo uelut ducto, uiam perant.
 - Paucissimè nutriunt.
 - Vrinam prouocant.
- Matura**
- Vbi in purum uentriculum incidit.
- Post alios cibos sumpta, celerrimè unâ cum alijs cibis corrumpuntur nouo quodâ corruptionis genere.
- Mora**
- Frigida sunt & sicca.
 - Aluum bile fluentem, constringunt.
 - Sanguinis & bilis feruorem extinguunt.
- Vbi prauum succum in uentriculo offenderint.

De cerasis, ex Isaac, in Diætiis, & alijs.

Cerasa	Dulcia	Cito à uentre labuntur.	} Præsertim austera et acetosa, nam dulcia imbecilliora sunt.
		Aluum molliunt.	
		Mollia citius putrescunt.	
	Austera	Dura meliora habentur.	
		Aquosum sanguinem generant.	
		In uentriculo longiori permanent tempore.	
	Acetosa	Parum nutriunt.	
		Sitim sedant.	
		Non adeo facile putrescunt.	
		Ceteris sicciora habentur.	
		Incidunt.	
		Ventriculo pituitoso conferunt.	
Cerasa sicca	Sitim extinguunt.	}	
	Appetitum excitant.		
	Nauseam & uomitum inibent.		
	Calore itinere affectos, maxime refocillant.		
	Ventriculum cohibent.		
	Linguae scabritiem leuigant.		
Ardenti siti repugnant.			
Cibi appetentiam restituunt.			
Bilis feruorem reprimunt.			

GAL. II. DE ALIMENT. FAC.

Ex cerasis quedam sunt, quæ moris similia sunt, quedam ruborum fructui, ut ea quæ euidentiùs astringunt; quedam autem sunt, quæ uel ualentius ijs astringant. Præsertim memorate cuiusq; speciei facultatem, ex ijs quæ de moris & rubi fructibus dicuntur, conijcere licebit.

De rubi fructu, ex Gal. ibidem.

Rubi fructus	Magis quàm mora astringit.
	Liber alius ingestus, capiti dolorem adfert.
	Alui excrementa non expellit.
	Immaturus, aluum longè uehementius coërcet.

Quo fit, ut omnia quæ ex mori succo medicamenta parantur ex huius liquore præparata efficaciora habeantur.

GAL. IBIDEM.

Est & in hoc genere, qui stomachum quoque lacerat. Quapropter abluere hunc oportet prius quàm assumatur, maxime in moris quoque est faciendum.

De canirubi fructu, ex Gal. v. de Alim. fac.

Fructus canirubi	Multò magis quàm ruborum, astringit.
	Ventrem ualentius cohibent.
	Exiguam alimentum corpori præbet.

De fructu iuniperi, ex Gal. v. de Alim. fac.

Fructus iuniperi	Calefacit.
	Hepar & renes purgat.
	Succos crassos attenuat.
	Parum nutrit.
	Largiter esus, stomachum mordet, & caput calfacit, ob idq; ipsum interdum replet.
	Ventrem neque proritat, neque cohibet.
Vrimas mediocriter ciet.	

De fructu cedri, ex Gal. v. de Alim. fac.

Fructus cedri	Nullum corpori præbet alimentum, nisi quis ipsum aqua macerarit, idè potius in genere medicamentorum haberi debet.
	Ventriculum mordet.
	Capiti dolorem infert, nisi quis ipsum parcissimè sumpserit.

De nucè pinea, ex Gal. v. de Alim. fac.

Nux pinea	Boni & crassi est succi.
	Multum nutrit.
	Non facile coquitur.

De fructu myrti, ex Gal. v. de Alim. fac.

Fructus myrti	Tenuiter nutrit, æquè ac fructus iuniperi.
	Valenter astringit.
	Aluum sistit.

De Persicis, ex Isaacin Diætis, & alijs Aphris, ac nonnullis Neoter.

Persica	Quae ab ossibus separantur Ossibus inhaerentia	Aluum molliunt quae matura sunt. Immatura uerò contrà agunt. Ori pectori à uentriculo prodeunti efficaciter resistunt. Frigida sunt & humida. Ossiflu cardiacae maxime profunt. Aegrius concoquuntur. Febres procreant. Humores faciliè putrescibiles generant.	Sicca uerò	Plus nutriunt. Aegrius concoquuntur. Tardè meant. Mali sunt succi. Aluum cohibent. Pulmoni conferant melle asseruata.
		GAL. IBIDEM.		

¶ Persicorum succum faciliè corrumpi & penitus noxium esse pronunciamus. Quamobrem post alios cibos minime mandenda sunt, ut quibusdam mos est. Nam in superficie natantia, citò corrumpuntur. Quare huius quoque diæti meminisse decet: Omnia uidelicet cibaria prauum succum, cum humiditate & lubricitate obinentia, & faciliè deorsum de cendentia, prima mensa sumenda esse, Nam si postremo assumantur, unà secum alia, in corruptionem trahunt.

De Armeniacis & præcocibus, ex Galibidem.

Armeniaca & præcocia mala in hoc à persicis discrepant, quod	Minus mala sunt. In uentriculo non similiter corrumpuntur atque acefcunt. Suauiora gustui Stomacho utiliori	Existunt.
--	--	-----------

De Malis, ex Galeno.

Mala	Dulcia sunt	Medie temperaturæ, ad calidius nonnihil tendentia. Distributione accommodatiora. Gustui amica.	Conferunt.	
		Inspida		Ventriculo minime utilia. Cibo omnino inuicunda.
	Austera	Ventriculo	Calida intemperie affecto Copiosa humiditate imbecilla	Conferunt.
		Infernas deiectiones cohibent.		
Acida, uentriculo crasso humore, non tamen adeò frigido affecto conferunt. Quanto quidem succus frigidus, non acida sed aciora postulat.				

GAL. IBIDEM.

¶ Ceterum, optima genere pomæ, non sunt antè colligenda, quàm in arboribus maturuerint. Concoctu enim sunt difficilia, frigida, tardi transitus, & prauis sunt succi, ut interm omittam, quod succum etiam habent frigidum, ac leuiter crassum. Quae uerò bellè matura in hyemem, atq; proximum uer asseruantur, ea sepe in morbis maximum asserunt præsidium, uel cataplasmatis modò cum farina admota, aut in calidis cineribus mediocriter asata, aut pulchrè in aqua bullientis uaporiùs percocta. Danda autem sunt statim à cibo, & aliquando etiam cum pane ad uentriculum stomachumq; roborandum.

De Cotoneis & Strutheis malis, ex Diosc. Gal.

Isaac, & alijs quampluribus.

Cotonea	Frigida sunt & sicca.	Existunt.	
	Aluum		Cohibent, si prius assumantur. Laxant, si post edantur.
	Cunctis cordis affectibus conferunt.		
	Vomitum sedant.		
	Crapulam & ebrietatem auferunt, sumpta à cibo.		
	Situm extinguunt.		
	Ventriculum roborant.		
	Vapores, caput petentes, reprimunt, secunda cæna.		
	Cruda omnino mala, cocta uerò maxime conferunt.		
	Vrinam prouocant per accidens.		
Eximum quid præ alijs malis possident.			

Dioscor. Illa quae struthea appellantur, in omnibus facultatibus, cotoneis malis, inferiora iudicantur.

De Piris, ex Gal. Isaac, Auic. & cæteris

Aphis.

Pira	Dulcia	Medie temperaturæ sunt, ad calidius nonnihil accedentia. Succum satis laudabilem generant. Concoctionem uigorant.	Existunt.
		Aluum	
	Austera	Vapores, caput repetentes, reprimunt.	Existunt.
		Terrestria	
Stiptica			
Parum alunt.			
Biliosum uomitum cohibent.			

Aluum potentius cohibent.
 Vomitum sedant.
 Ventriculum roborant.
 Plus nutriunt quam recentia.
 Fungorum strangulationibus aduersantur.

GAL. IBIDEM.

Si quæ de malis dixerimus, omnia ad pira transferantur, nihil nouo alio super his sermone opus erit. Nam in ijs quoque alia austera, alia acerbæ apparent: alia acida, alia dulcia, alia & horum mixtione composita, & alia quæ nullam penitus huiusmodi qualitatem exuperantem habent: quo fit, ut cum aquea sint ac hebetia, omnis facultatis roborandi sint experti. Pirorum igitur usus, pomorum usui omnino est similis.

De Sorbis & Mespilis, ex Gal. ibidem.

Sorba & mespila { Frigida sunt & sicca.
 Vomitum cohibent.
 Aluum præsumpta, retinent.
 Parum uel minime alunt.
 Mespila tamen magis astringit, sorba uero maiori cum uoluptate sumitur. Nam nihil acerbi ut mespila obtinet.

Gal. ibidem. Illud parvo minime puto latere hæc omnia parce, non assatim ut ficus uuasque esse comedenda. Nequaquam enim eis, ut cibus, sed magis, ut medicamentis, egemus.

De Palmulis, quos Dactilos uocant, ex Gal. ibid.

Palmule { Virides { Per omnia nocentiores sunt, largius manducate.
 Inflationes pariunt, sicuti ficus.
 Concocti pertinaces sunt.
 Caput infestant, liberalius ingestæ.
 Siccæ { Ventriculi os, aliquo modo mordent.
 Crassam omnino generant succum, & id magis pinguiores.
 Iecur obstruunt, quæ dulciores sunt.

GAL. IBIDEM.

In regionibus non admodum calidis hi fructus ad plenam maturitatem nequeunt peruenire: ideoque nec reponi commode possunt. Quo fit, ut cum homines cogantur ipsis uiridibus uesci, crudis succis impleatur, rigoribusque, qui egregie calfiant, & hepatis obstructionibus prehendantur.

De Oliuis, ex Gal. Auic. Isaac, & cæteris Aphris.

Oliuæ	Mature	Temperatæ sunt caliditatis. Ventriculum molliunt. Parum nutriunt. Mali sunt succi. Facile putrescunt.	Si uerò asseruentur	Sale	Caliditatem acquirunt. Sitim excitant. Aluum mouent. Appetitum prouocant.

De Iuglandibus, ex Gal. ibid.

Iuglandes, siue nuces { Siccæ { Astringunt.
 Facilius quam auellanae concoquantur.
 Stomacho utiliores præcipue cum ficibus comestæ.
 Non multum nutriunt.
 Parum uel nihil constringunt.
 Non adeo oleosam possident fscultatem.
 Qualitatis quodammodo sunt expertes.
 Citius concoquantur.

De Auellanis, ex Gal. Isaac, & alijs.

Auellanae { Magis nutriunt.
 Minus oleosa sunt.
 Concocti contumaciores.
 Bilem generant.
 Capitis dolores inducunt.

De Castaneis, ex Gal. de Alim. fac. & Isaac in Diæt.

Castaneæ { Inter omnes glandes principatum tenent.
 Sole, agrestium fructuum, alimentum memorabile præbent, si concoquantur.
 Capiti dolorem inferunt.
 Flatuositates pariunt.
 Crudos lentosque humores generant.

Gal. lib. de attenuante uictu: Castaneæ siue elixentur siue assentur, siue denique frigrantur, semper sunt præcæ. & multo magis, si crude comedantur.

De Amygdalis, ex Gal. Diosc. Isaac, & alijs.

Amygdale dulces {
 Extenuant.
 Abstergunt.
 Pectus } Leniunt.
 Pulmonem }
 Non valde nutriunt.
 Cum saccharo semen genitale augent.
 Soporem inducunt.
 Visum clarificant.
 Recentes cum suo putamine, humida stomachi vitia emendant.

De Amygdalis amaris.

Amygdale amara {
 Attenuant.
 Detergunt.
 Crassos ac lentos humores incidunt.
 Viscera purgant.
 Humores e pulmonibus ac thorace sputis expectorant.
 Ebrietatem arcent, si quinque uel septem prasumantur.

De Pistacijs, ex Gal. Auic. ibidem, & alijs.

Pistacia {
 Calida sunt & humida.
 Parum alunt.
 Iecur infarctum liberant & roborant.
 Pectoris humiditates eijciunt.
 Renes purgant.
 Ventriculum corroborant.
 Nauseam fugant.
 Venenis repugnant cum uino cocta.
 Venereis medicamentis utiliter interponuntur.

ANNOTATIO.

¶ An pistacia uentriculo noxia an utilia sint, an aluum ducant, an sistant, se nullum habere testem fitetur Galenus. Verum Auicenna, in uentriculo roborando, ac in nausea expellenda, pistacia maxime commendauit.

De Prunis.

Pruna {
 Matura {
 Minimum alimenti corpori præbent.
 Aluum mediocriter } Humectant.
 } Refrigerant.
 } Subducunt.
 Immatura {
 Frigida sunt & humida.
 In cibo sumpta permolesta } Habentur.
 Venri mouendo non idonea }
 Verum siccata utiliter per-
 manent, quarum datur {
 Prima laus Damasçensis. Nam hæc præclaram astringendi uim ostendunt. Optima autem inter ipsa sunt, quæ cum mediocri constrictione magna sunt & laxa.
 Secunda, uerò iberiois. Nam in his nulla astringendi facultas inuenitur.

De Sericis, ex Gal. ibidem.

Serica {
 Difficile concoquuntur.
 Ventriculum ledunt.
 Exiguam corpori præbent alimentum.
 Mulierum atque infantium effrenatorum est edulium.

De Ceratijs, siue Siliquis, ex Gal. ibidem, & Isaac, in Diætis, & alijs.

Ceratia {
 Lignosa existunt.
 Prauos generant succos.
 Concocti contumaces.
 Aluum cobibent.
 Urinam prouocant.

De Capparibus, ex Gal. ibidem, & Isaac, in Diætis.

Cappares	Recentes & non saliti	} Plus } Nutrimenti præbent — } Quam } Apperiant obstructions } saliti.
Cappares	Saliti	Calidi sunt & sicci.
		Resoluunt.
		Aperiunt.
		Abstergunt.
		Parum nutriunt.
		Asthmaticis prosunt.
		Lieni } Obstructo conferunt.
		Hepati }
		Alui tinea necant.
		Appetitum excitant.
Pituitam ue stri adhaerentem deiiciunt & detergunt.		

De malis Citrijs, ex Gal. ibidem, Isaac, Auic. & cæteris Aphris.

Citri	Cortex	} Odoris suauitatis commendatur, ut } Gustu. } } Olfactu.
Citri	Caro	} Concoctu pertinax est. } Ventriculum & aluum inflat. } Parum nutrit.
Citri	Acidus succus	Frigidus est & siccus.
		Rubeam bilem extinguit.
		Acutis } Febribus opem fert.
		Pestilentibus }
		Sitim extinguit.
		Ventriculum frigidum ledit. Putrefactionibus resistit.

De Limonibus, ex quibusdam Neotericis.

Limonium	Cortex	} Concoctu pertinax est. } Odoris suauitate commendatur, ut citrum. } Acrior citri cortice.
Limonium	Acidus succus	Frigidior sicciorq; citri succo habetur.
		Appetitum excitat.
		Vomitum & nauseam reprimit.
		Crassos humores incidit. Acutis febribus repugnat.

De Aureis pomis quæ Arantia uocant, ex quibusdam Neotericis.

Arantia	Dulcia	} Ad aliqualem caliditatem uergunt. } Pituita & melancholia febricitantibus opem ferunt. } Obstructions reserant.
Arantia	Dulcedine & acore mista	Gustui gratiora existunt.
		Febricitantibus conferunt.
Arantia	Dulcedine & acore mista	Appetitum excitant.
		Guttur leniunt.
		Ventriculo frigido obsunt.
		Sitim extingunt.
		Vomitum } Cohibent.
		Aluum }
Arantia	Acetosa	Febribus biliosis aduersantur.
		Sitim extingunt.
		Appetitum excitant.
		Vomitum } Potentius quam mista cohibent.
		Aluum }
		Infrigidant. Stipticant. Pectus, uenas & arterias exasperant.

De punicis malis, ex Diosc. Gal. Auic. & cæteris Aphris.

- Parum nutriunt.
- Stomacho non inutilia.
- Febricitantibus minime conueniunt, propter caliditatem & flatuositate n, quam inducunt.
- Dulcia**
 - Aluum leniunt.
 - Pectus & spiritalia membra humectant.
 - Urimam prouocant.
 - Os uentriculi abstergunt.
- Media**
 - Ventriculo utiliora, quam cotonea mala.
 - Nauseam & uomitum cholericum tollunt.
 - Sitim sedant.
 - Acutis febribus maxime conferunt.
 - Gustui cæteris præstantiora.
- Acetosa**
 - Magis quam cætera urinam prouocant.
 - Cæteris frigidiora sunt.
 - Bilis feruores extinguunt.
 - Fluxiones ad uiscera currentes impediunt.
 - Abstergunt.
 - Constringunt.
 - Pectori — } Frigido nocent.
 - Ventriculo — }
 - Acutis febribus plus cæteris opem ferunt.
 - Inflammationes extinguunt.
 - Vapores caput petentes, imbibent.

De obsonijs & ciborum condimentis.

De oleo, ex Gal. Isaac, Auic. & alijs.

- Humidum est & moderate calidum.
- Hepar impinguat & auget.
- Aluum lenit.
- Cibi appetentiam minuit.
- Recens**
 - Quantum in se habet astrictionis, tantum etiam illi inest frigiditatis.
- Omphacinū**
 - Sanis corporibus aptissimum habetur.
 - Ventriculum roborat.
 - Aluum cohibet.
- Maturū**
 - Calidius ac potētius existit. Nam } Nimis calefacit.
 - } Valde inflammat.
 - } Incendium gutturi infert.
 - Ciborum condimentis haud recte conuenit.
- Vetus**
 - Omphacinum dum reliquum quippiam seruauerit astrictionis, nisi e per- manet facultatis: ubi uero illam prorsus abiecerit, reliquo sit simile.

De aceto, ex Gal. Isaac, Auic. & alijs.

- Ex contrarijs qualitibus compositum est, calidissimum & frigidissimum.
- Exiccet.
- Subuliat.
- Incidit.
- Concoctionem adiuuat.
- Mortiferis medicinis resistit, si calidum bibatur.
- Aquam inter cutem generat, affatim bibitum.
- Appetitum excitat.
- Sitim sedat.
- Neruis —
- Ventriculo — } Obest.
- Intestinis — }
- Vtero — }
- Macilentis }

GAL. LIB. IIII. DE SIM. MED. FAC. CAP. XII.

Aristoteles recte dixit acetum proprio quidem uini calore esse frigidum, ascitito uero calidum. At omphacis succus calorem non habet, ac proinde neque acrimoniam. Siquidem acetū omphacis succo tenuius est. Cuius rei & sensus adstipulatur.

DIOSC. LIB. PRIMO.

Oleum, quod ex immaturis oliuis exprimitur, ad multos usus recte ualentibus accommodatissimum. Omphacinū id appellatur, præstat recens odoratum, quod non mordeat. Id enim, quod syluestres oliuæ fundunt, uehementer astringit, & ad usum sanorum secundum sibi locū uendicat.

De omphacio, ex Gal. Isaac, Auic. & alijs.

Omphacium { Frigidum est & siccum.
 Inflammatis } Conferit magis quam acetum.
 Aduftis }
 Cholericis } Conuenit.
 Sanguineis }
 Cibis { Calidis recte } Commiscetur.
 { Frigidis haud recte }

Gal. lib. tertio. cap. duodecimo, de Simp. med. fac.

¶ Etenim inter omphacas alie plus acerbitalis, alie aciditatis minus obtinent.
 Sunt etiam que pari portione ambas sortite sunt: omnes tamen ad refrigerandos ardores non abs re conueniunt: quippe cum non solum quod acidum est, frigidum sit, sed & quod acerbum.

De melle, ex Gal. III. de Alim. fac.

Mel { Calidis facile in bilem uertitur.
 In corporibus } Frigidis aut per { Aetatem } Accommo-
 { Morbum } datissimum.
 { Naturam }
 Haud segniter in corpus digeritur.
 Ad { Distributionem }
 { Concoctionem } Conuenientissimum efficitur.
 Coflum }
 Vrinam mouet.
 Pectus mundificat.
 Belle nutrit si concoquatur.
 Opilat affatim sumptam.
 Mel }
 ¶ Hoc quidem cum aqua coflum, quousque spumam omnem abieceris,
 omnino efficitur, sed per se siue aqua coflum idem facit, sed tum uiri-
 nam segnius ciet.
 Crudum { Gustui acre existit.
 Aluum ad excretionem proritat.
 Vomitus excitat.
 Intestina inflationibus implet.

GAL. LIB. DE ANTIDOTIS.

¶ Mel quod optimum est probatur dulcissimum & acerrimum, colore luteum, corpore neq; crassum neq; concretum, neq; ualde diluunt, sed uniforme totum, atq; ita tenax, ut si digito particulam ex ipso sustuleris, diffluereq; permiseris, perinde atq; uiscum descendat, non cefim neq; frustratim.

De saccharo, ex Gal. VI. de Simp. med. fac.

Isaac, Auic. & alijs.

Saccharum { Abstergit }
 { Desiccet } Sicuti mel.
 { Digerit }
 Stomacho haud inimicatur.
 Stim non affert.
 Melle plus nutrit.
 Guttur }
 Pectus } Lenit.
 Pulmones }
 Aluum }
 In cibis fere omnibus est gratissimum.

De uino cocto, quod sapam uocant, ex Diofc. & alijs.

Vinum coctum { Nigrum }
 { Multum alit. }
 { Crassum generat succum. }
 { Ventris reumatismum tollit. }
 { Nigro tenuius est. }
 { Magis qua cetera emolliat aluum. }
 Album }
 { Mediū, medias sortitur facultates. }
 { Obstruunt. }
 { Ventriculo aduersantur. }
 { Inflant. }
 { Crassum generantur alimentum. }
 { Aegre concoquuntur. }
 { Pectori } Conferunt.
 { Pulmoni }
 { Vesicæ ac renum }
 { Pruritui } Opem ferunt.
 { Exulcerationibus }
 { Rosionibus }
 { Venena que exulcerando necant cum oleo pota. }
 { Contra }
 { Meconium } Non parum ualent.
 { Phanicum }
 { Concretū in grumac lac }
 { Toxicum }

De sinapismo, ex quibusdam Neotericis.

- Sinapismum {
 Flatuositates dissolvit.
 Ventriculum roborat.
 Hepar inflamat.
 Caput ledit.
 Lentos crassosq; humores incidit.
 Oculos obtenebrat.

De sale, ex Diosc. Gal. Isaac, & alijs.

- Sal {
 Marimum {
 Calidum est & siccum.
 Abstergit.
 Digerit.
 Resolvit.
 Astringit.
 Exiccac.
 Attenuat.
 Aluum stimulat.
 Appetitum prouocat.
 Inflamat.
 A putredine conseruat.
 Fosile {
 Marino {
 Crassius est.
 Magis adstringit.
 In medicamentis magis competit.
 Laudabilius quod calculis caret.

Gal. lib. 1111. de Simp. med. fac.

¶ Omni enim sali obscura quædam astringendi vis inest, qua eas que cõdiuntur carnes constringit, densatq; potissimum ubi durus & minimè fragilis extiterit. Talis est exactissimus quidem fossilis ferè omnis, minus autè illo marinus, tum qui multis in locis aquis leuiter salis arecentibus prouenit.

De aniso, ex Diosc.

- Anisum {
 Calfacit & exiccac.
 Oris halitum incundam facit.
 Vrimam ciet.
 Inflationes alui eiecit.
 Lac mulieribus præbet.
 Venrem stimulat.
 Stomacho utile existit.

De coriandro, ex Diosc. & Gal.

- Coriandrum {
 Largius sumptum, mentem non sine periculo mouet, quare à copiosiore usu abstinentum.
 Ex contrarijs compositum est facultatibus.

ANNOTATIO.

¶ Hallucinatur ergo Neotericorum pleriq; qui Dioscoridis scripta contemnentes, corroborando capiti coriandrum exhibent.

De croco, ex Diosc. & Aphris.

- Crocum {
 Concoquit.
 Emollit.
 Substringit.
 Vrimam cit.
 Elegantem colorem præstat.
 Crapule aduersatur ex passo bibitum.
 Venrem stimulat.
 Cor roborat.
 Obstructiones aperit.
 Pectus dilatat.
 Somnum inducit.
 Partum accelerat.

De cinnamomo, ex eisdem.

- Cinnamomum {
 Calidum est & siccum.
 Emollit.
 Concoquit.
 Vrimam cit.
 Venenis resistit.
 Cerebrum } Roborat.
 Ventriculum }
 Hepar }
 Splen }
 Oculos clarificat.
 Renibus } Vitale existit.
 Vesicæ }

ANNOT.

¶ Etsi cinnamomo omnino carere mus, loco tamen eius uti poterit quis optima cassia, quam Castellam uocant.

De galanga, ex eisdem.

- Galanga {
 Calida est & sicca.
 Attenuat.
 Flatuositates tum { Expellit.
 Consumit.
 Dolores tum { Renum } Mitigat.
 Coli }
 Venerem stimulat.
 Frigido uentriculo opem præstat.
 Ruotos acidos emendat.
 Vrinam cit.

De caryophyllis, ex Serap. Auic. Rasi.

- Caryophylli {
 Calidi sunt & sicci.
 Membra omnia principalia roborant.
 Ventriculum uigorant.
 Aluum cohibent.
 Vomitum reprimunt.
 Oris halitum emendant.

De mace, ex quibusdam Neotericis.

- Macis {
 Calidus est & siccus.
 Ventriculum roborat.
 Vomitum prohibet.
 Aluum sistit.
 Vrinam cit.
 Nucis myristicæ facultates possidet.

De nucis myristica, ex Aphris.

- Nuces myristicæ {
 Calide sunt & sicce.
 Astringunt.
 Ventriculum roborant.
 Vomitum sedant & nauseam.
 Oris halitum commendant.
 Oculos clarificant.
 Hepati } Conferunt.
 Spleni }
 Vrinam mouent.
 Aluum cohibent.
 Flatuositates dissolunt.

De pipere, ex Gal. & alijs.

- Piper {
 Nigrum {
 Calidum est & siccum.
 Abstergit.
 Concoquit.
 Resoluit.
 Appetitum excitat.
 Flatuositates expellit.
 Frigefactas particulas calefacit.
 Album { Nigro acrius est, proinde & calidius.
 Venerem stimulat.
 Longum, est cæteris { Humidius, ideo carie citius corrumpitur.
 Mimus acre, etsi eius caliditas plusculum
 daret quàm aliorum.

De gingibere, ex Gal. Auic.

Isaac, & alijs.

- Gingiber {
 Calidum est & humidum.
 Flatuositates discutit.
 Longiore tempore calefacit quàm piper.
 Ventriculo plus conuenit frigido.

GAL. VI. DE SIM. MED. FAC.

¶ Vbi totum corpus celeriter calefacere consilium est, ea tunc exhibenda sunt, quæ & celerrimè à caloris nostri contactu incalescant, & promptissime undiquaq; ferantur, quod à pipere tum albo tum nigro facile perspicitur. Verum ubi partem quamuis refrigeratam recalscere studemus, contra agendum: nimirum quæ tardè calefcentia plurimo tempore perdurent, ea præbendo. Quod gingiber & longum piper agere facilius ualent, quoniam hæc plus humiditatis, illa uerò plus siccitatis in se continent. Nam sicut ab aridis calamis flamma simul celerrimè accenditur, & unde quaque dispergitur: eundem in modum, quæ à siccis potestatem medicamenti editur caliditas. At quæ prodit ab humoribus, seu ligna sunt niriidã, & tardius accenduntur, & durat diutius.

De potu in genere.

Quibus causis potus sit necessarius, ex Gal. lib. de Dissol. cont. Haliab. quinto theoricæ, & Isaac in Part. diætis.

Potus est necessarius duabus de causis	Primò, ut	Corpus humectet. Loca humidarum substantiarum repleat que continuè dissoluantur.	Est enim potus	Commissivus, qui simul cum alimentis sumitur in prandio uel cœna.
		Secundò, ut cibũ transmittat, & ad omnia perferat membra corporis, et cum adeò attenuet ut per meatus & vias facilius transmutatur.		

Quæ in potu obseruari debeant, ex Hipp. quinto Aphorif. Gal. sexto Aphorif. lib. de Dissol. cont. Auicenna tert. primi 1. 1. 3. & secundo Can. & Rhafi quarto ad Almaforem.

Obseruanda in potu	Vinum in ieiuno non est bibendum. Nam corpori uniuerso & neruis maxime nocet & podagram generat & spasmodum.
	Post exercitium, balneum, coitum minime bibendum.
	Famelicis ante cibum non bibant, nisi uelint in mentis alienitatem & spasmodum incurrere.
	Potus tum uini tum aque uitandus est ante præassumpti cibi descensum. Quoniam & cibum supernatare facit, & concoctionem intercipit. Verum ubi sitis adeò intensa fuerit, ut quis à potu maxime abstinere possit, piusando uel sugendo aliquo uasculo angustioris orificij aquam potius quam uinum bibat. Haud etiam parum prodest dormire, & sitim tolerare, ubi scilicet sitis ex crapula accesserit.
	Tantam uini quantitatem accipiat, quanta in potu, aut ciborum ingestorum commixtionem sat sit. Nam cum superat cibum ipsum in stomacho natat.
	Cum acutis & tenuibus alimentis uinum bibere omnino suspectum est.

Vinum quibus dare debeat per ætates, & quibus non, ex Galeno.

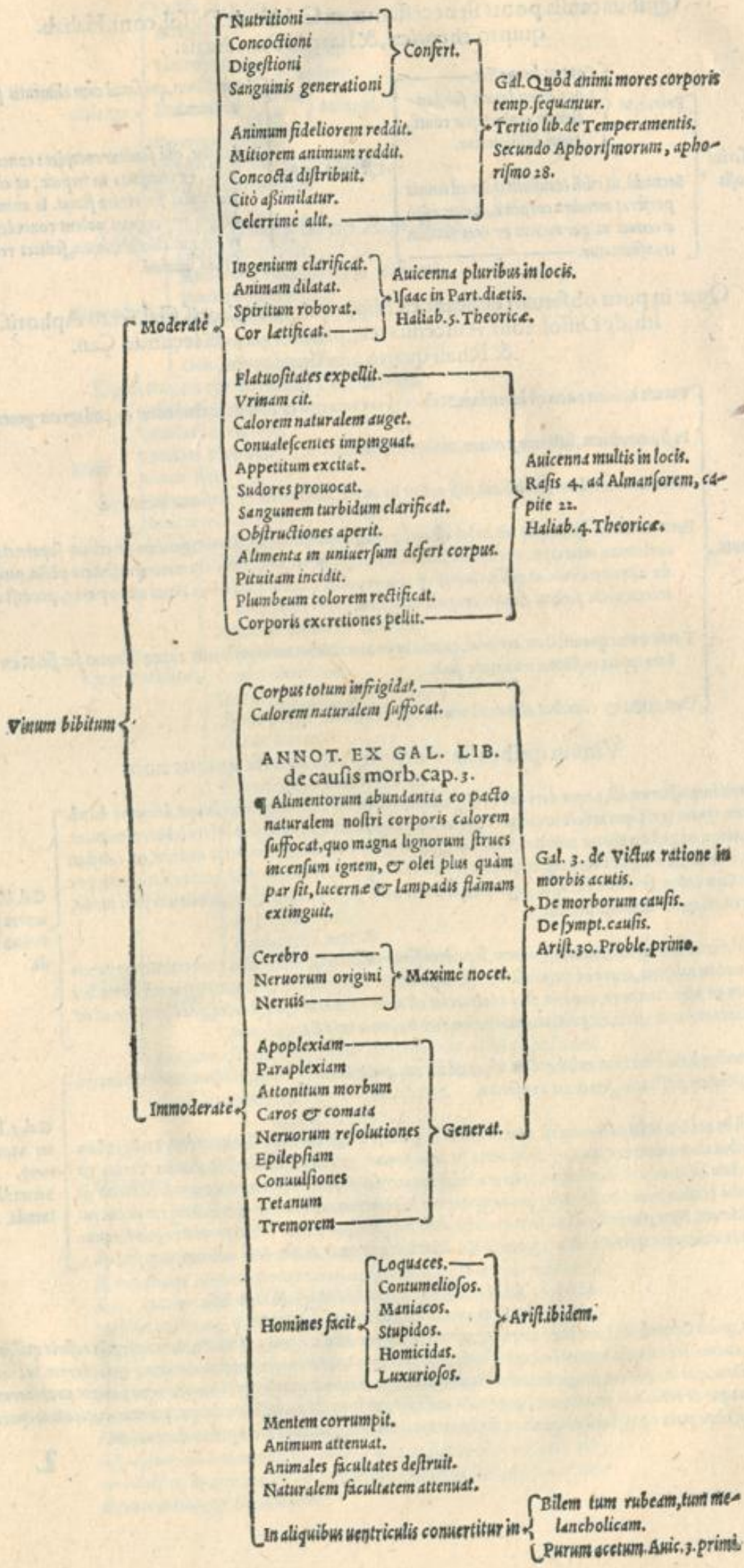
Vinum	Pueris ineptissimum est, neque dari debet, usq; ad ætatis eorum annum duodeuigesimum, docentes haudquaquam ignem igni superindere in corpore, atque animum oportere prius, quam subire labores incipiant. Sane quidem ne gustare uinum puerum suaserim. Quippe quod haustum & humectat nimium, & calefacit corpus nimium, tum caput haliu replet ijs, qui calido humidoq; temperamento sunt, quale est eiusmodi puerorum. Cum autem sit omnis excessus fugiendus, maxime hunc sugere expedit, ex quo non corpori modo, uerum etiam animo damnum accedit.	Gal. lib. Quod animi mores sequantur, &c. Primo de Sanitate tuenda.
	Adolescentibus pugnatissimum est uinum, siquidem feruentem eorum naturam ac uehementer agitatam supra modum calefacit, atque ad immensas immanesq; motiones subuulos extimulat. igitur nisi immodicè sumptum eo usque tempore, quo iam serè adoleuerunt est utile: quod uidelicet ad iram præcipites, & ad iruriam incontinentes facit, & partem animi rationalem hebetem turbidamq; redat.	
	Iuuenibus haud liberalius exhibendum usque ad eorum ætatis annum quadragesimum: tunc enim in conuiujs oblectari possunt in seniorum consortio.	
	Senibus quidem utilis potio uini est, ut quæ ætatis frigiditate ad symmetriam caloris reuocet. Deligendum pro senibus illud uinum erit, quod & substantia sit tenuissimum, & colore fuluum siue flauum. Verum & commodum est, quod pallidum dicitur. Nam eiusmodi uina & sanguinem augent & corpus nutriunt: quo fit ut ea uilia senibus interdum sint: utiq; quo tempore nec serosam humiditatem in uenis habent, & ali liberalius desiderant. Nam plurimi, qui hac sunt ætate ijs uinis indigent, quæ urinas cient, propterea quod aquosum excrementum in ipsis abundat. Quæ uerò diu in uentre morantur, eorum sanè nullum aptum seni est.	Gal. 5. lib. Quod animi mores sequantur temp. Secundo, de Sanitate tuenda.

GAL. LIB. QVOD ANIMI MORES, & cap. 10. ex Platone in Timæo.

Mukò magis, quam Cretensum, Lacedæmoniorumq; usum Carthaginiensium legem probarem, ut nunquam in castris quisquam gustare uinum audeat: sed toto illo tempore aqua bibatur. & in ciuitate nunquam uini usu seruo, aut serua concederem. Sed nec magistratibus eo anno, quo magistratu funguntur. Gubernatores etiam, ac iudices munus suum obituros à uino penitus prohiberem. Deliberaturos quoque de rebus non omnino negligendis. Ac nulli penitus interditi uinum concederem, nisi exercitationis corporeæ, morborumq; causa hoc potu opus fuerit. Neq; etiam noctu uiro, uel mulieri, quando liberis operam dare uolunt.

L

Quid corporibus nostris inferat uinum moderatè bibitum, quid ue immoderatè haustum, ex Gal. & alijs.

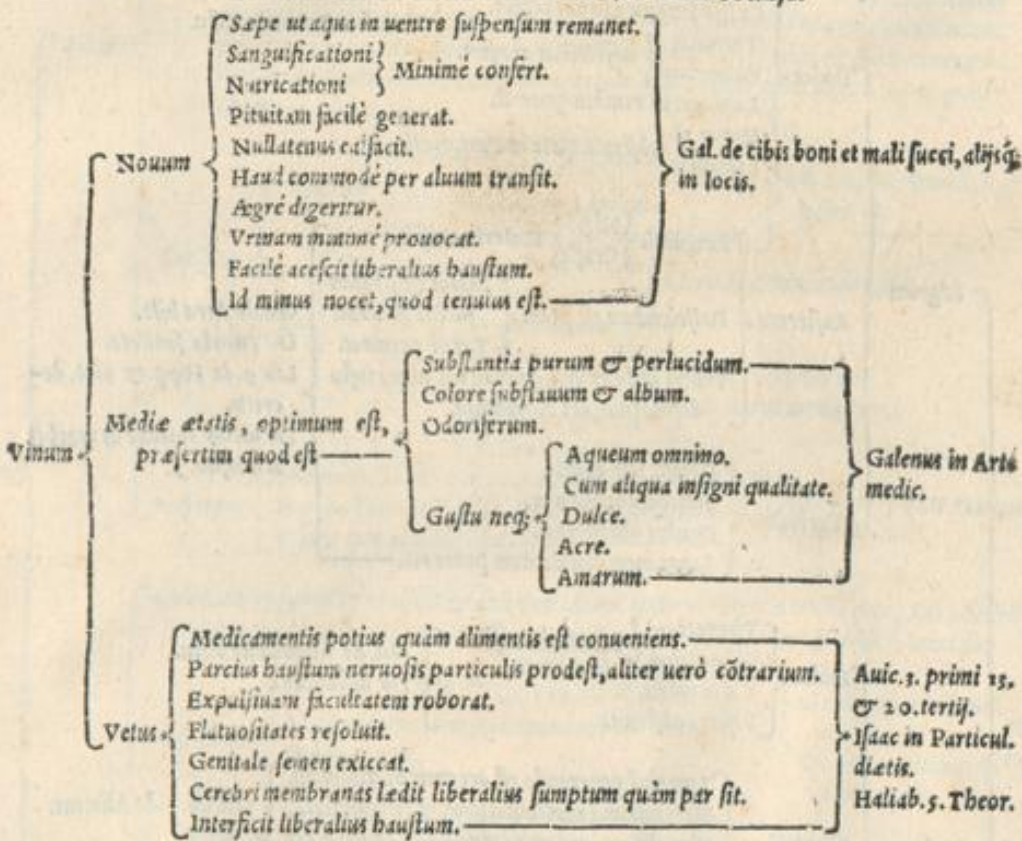
De usu uini arte infrigidati, & aqua frigidissima, ex Hipp. 5. Aphorif. Auic. 1. & 3. primis: Isaac, in Part. diet. & Raf. 4. ad Alman.

GAL. LIB. DE CIBIS BONI ET MALI succi, cap. 12.

¶ Qui minimè exercentur, ac caloris multū præsentunt, æstate ingente, tuto ij fontanam biberint, repudiatis noue. Nam tametsi ipsa statim nix noxa sensibili non uideatur iuuenum corporibus officere, increcente tamen temporis processu occulto, paulatimq; noxa, uergente nempe ætate, articuli his, neruūq; ac uiscera morbis corripiuntur, uix, aut nunquam sanantur.

De uino nouo medio & uetere, ex Gal. & alijs.

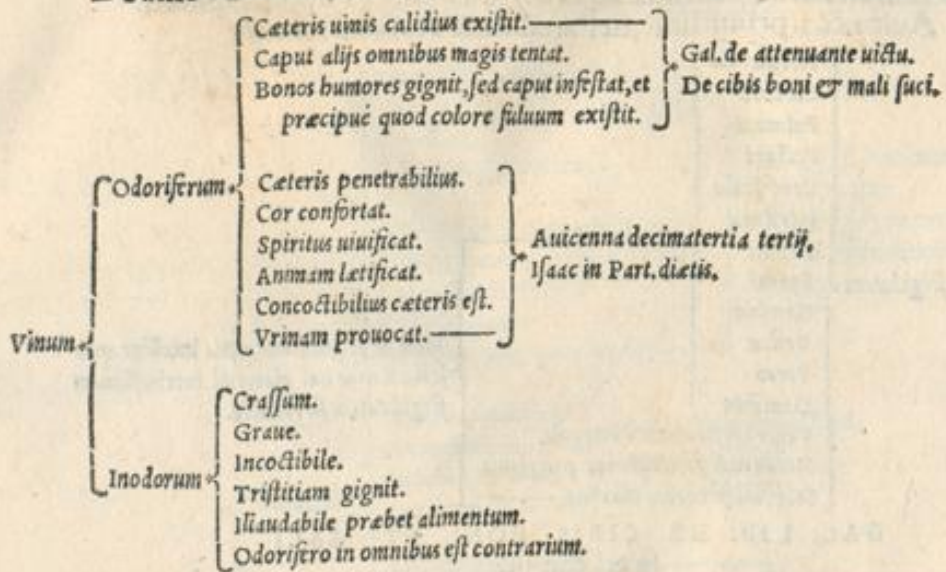
GAL. LIB. II. DE LOCIS AFFECTIS.

¶ Grammaticus quidam singulis diebus balneum petens, unum de pueris secum ducebat, altero domi relicto, qui rem familiarem seruaret, atque ea, quæ ad uictum essent necessaria pararet. Puer itaq; uehementi siti cruciaretur, nec esset ei aquæ copia, unum antiquum liberaliter potauit, atque ex reliquo tempore uigil omnino permansit, postea correptus febre, unà cum uigilijs oborto delirio periit.

IDEM LIB. III. DE VICTVS RATIONE in morbis acutis.

¶ Quatenus tempore acriora & calidiora sunt uina, atq; unà cum his colorem tum substantiæ, tum odorem mutant, eatenus differentiam aliquam in uinis tempus facere uidetur. Quod si nihil horum immutetur, neque ab aliquo uinum uetus dicitur neque recens. Non enim ob tempus uina uel ledunt uel iuuant, sed ex propriatum differentiarum mutatione.

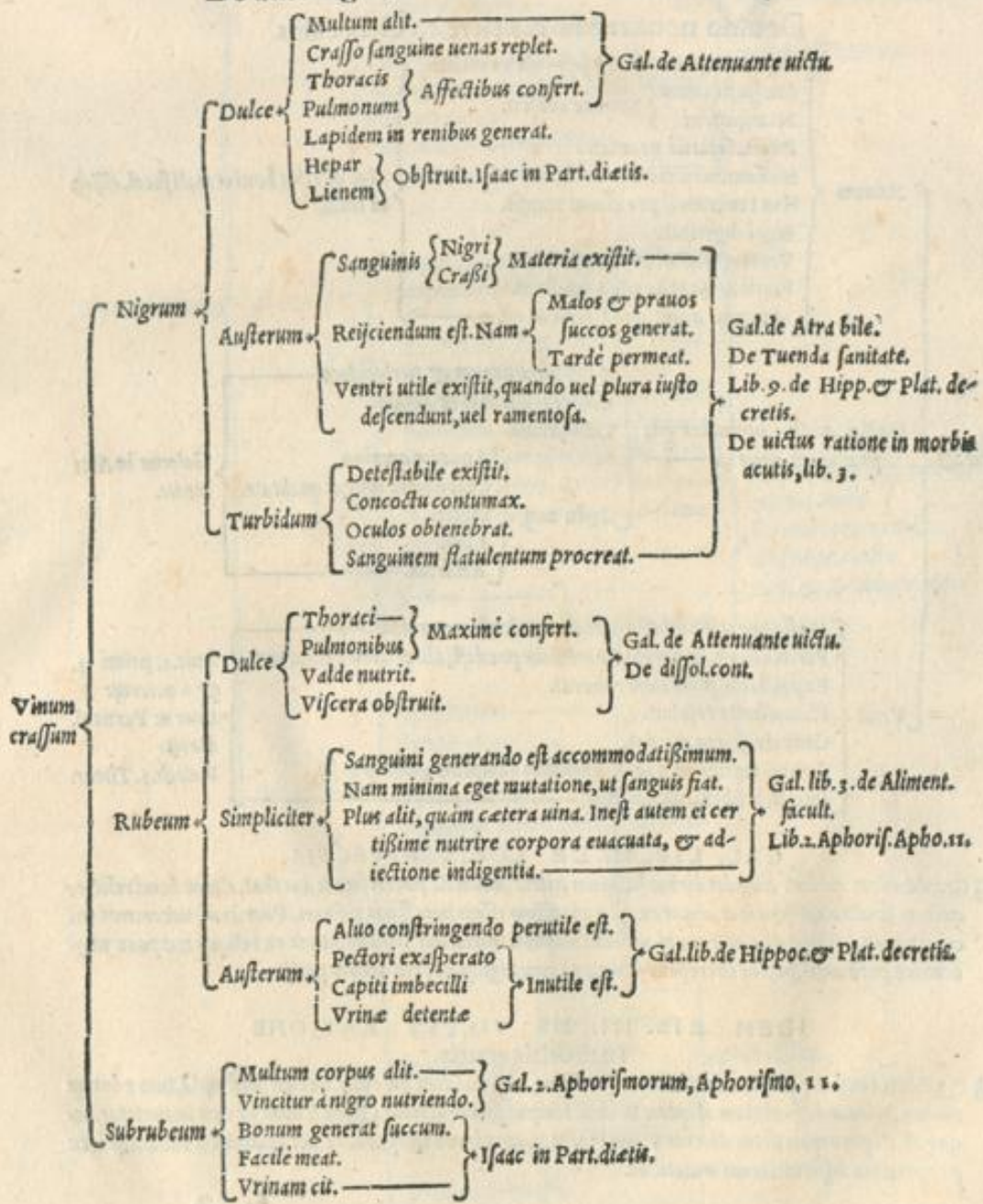
De uino odorifero, inodoro & malo odorem habente, ex Gal. & alijs.

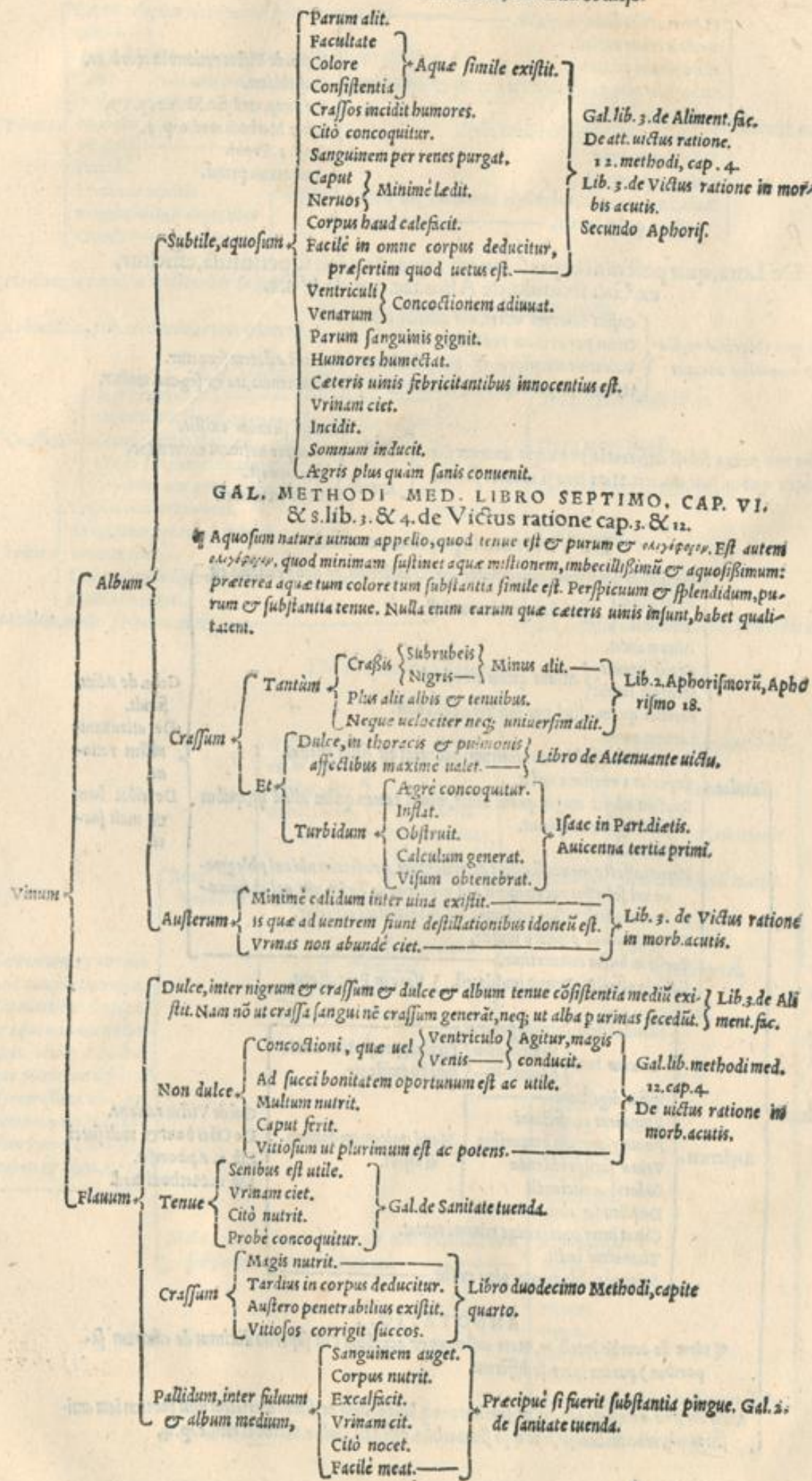
GAL. DE CIBIS BONI ET MALI SVCCI.

Inodorum uinum omnino uitandum est, præcipue austerum, quod gustui repugnet.

De uino nigro, rubeo & subrubeo, ex Gal. & alijs.

De uino albo, flauo & similibus, ex Gal. & alijs.

De Vino diluto, ex Hipp. Gal. & alijs.

Vinum dilutum	In præcordijs diutius moratur.	Hipp. 2. de Victus ratione in morb. ac. Gal. ibidem. De Simp. med. fac. lib. 1. cap. 29. Lib. 7. Methodi med. cap. 5. Arist. 2. Probl. Auc. tertia primi.
	Ventris robur exoluit.	
	Flatuositates excitat.	
	Sitim sedat plus quam uinum meracum & aqua pura.	
	Somnum inducit.	
	Cerebro, uisceribus imbecillibus obest.	
	Velociter inebriat.	
	Sudorem prouocat.	
Robustis, carnosis, laboriosis conuenit, sed potius aestate quam hyeme.		

De Lora, quæ post uini expressionem aqua uinaceis superinfusa, efficitur,
ex Gal. secundo, de Alim. fac. cap. de Vuis.

Lora, quæ Græcis <i>Αρωσμία</i> & <i>επιρροή</i> uocatur	Capiti dolorem infert, nisi diluitor bibatur.
	Ocius per urinam redditur.
	Valentior uinosiorq; efficitur, cion in uer usque uel astatem seruatur. Hyemis tempore usibus apta. Nam & caput minus tentat, ita & segenius recitatur.

Verum non pauca subest differentia pro uaria uuarum specie, ex quibus sunt uinacei. Nam lora si uinacei fuerint	Dulces	Longè suauior existit.
		Citius per uescicam excernitur.
	Acerbi	Insuauior est. Minus cit urinas.

De Vinorum saporibus, ex Gal.

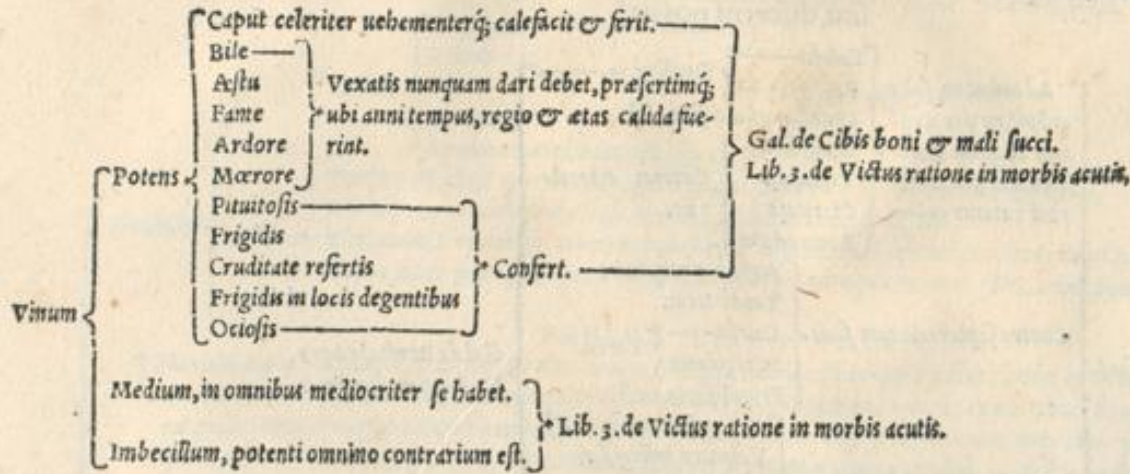
Dulce	Facilius in uentriculo concoquitur quam austerum, eo quod calidius est.	Gal. 3. de Alim. facult. De attenuante uictus ratione. De cibus boni & mali succi.	
	Pulmonum } Affectibus peridoneum est.		
	Thoracis }		
	Aluum ducit.		
	Caput grauat } Minus quam uinosum.		
	Mentem tentat }		
	Facilius quam aliud per intestina descendit.		
	Lienem auget.		
	Amara bile affectis non idoneum: quoniam eis sitim excitat.		
	Superiora intestina inflat.		
	Sputum educit magis quam aliud, minus tamen quam aliud ijs, quibus sitim affere consuevit.		
	Tardè meat.		
	Hepati affecto maximè affert detrimentum, præsertim ubi uel pblegmonæ uel scirrhus occupauerit, sed moderatius ledit, ubi uel ab humorum crassitie uiscus opilation, uel imbecillitate afficitur.		
	Febricitantibus omnino inutile.		
	Facile in bilem conuertitur.		
Calculo affectis omnino inutile est. } Isaac in Part. dietis.			
Vinum	Illaudabilem succum generat.	Gal. de Victus ratione. De Cibus boni & mali succi. Lib. 2. Aphorism. Lib. 12. Methodi med.	
	Laxum tum } Ventriculum } Firmat, præsertim calido morbo existente.		
	Aluum }		
	Ipsius digestioni		Haud quicquam commo- di affert.
	Sanguinis confectioni		
	Bonis gignendis humoribus		
	Urinæ faciliè reddendæ		
	Sudoribus eliciendis		
	Deiciendæ aluo		
	Caput inter omnia uina minimè tentat.		
Thoracem ledit.			
Minimè calidum inter uina existit.			

ANNOTATIO.

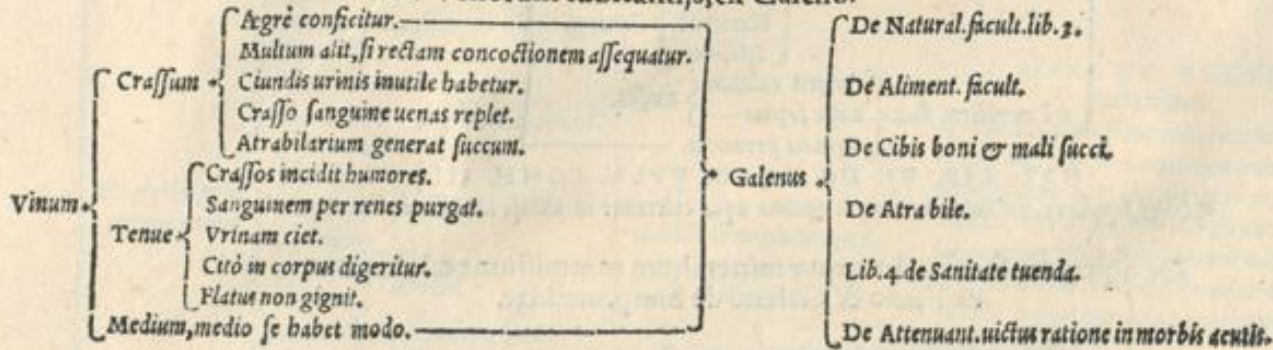
¶ Idem de acerbis intellige. Nam austerum & acerbum (ut superius diximus de ciborum saporibus) parum inter se differunt.

Amarum præ uetustate uinum, ne sumito: namq; laudabilem ac simul nutrientem uini succum iam amittit: cumq; iniucundum sit, hoc ipso stomachum offendit. Gal. 12. Methodi med. cap. 4.

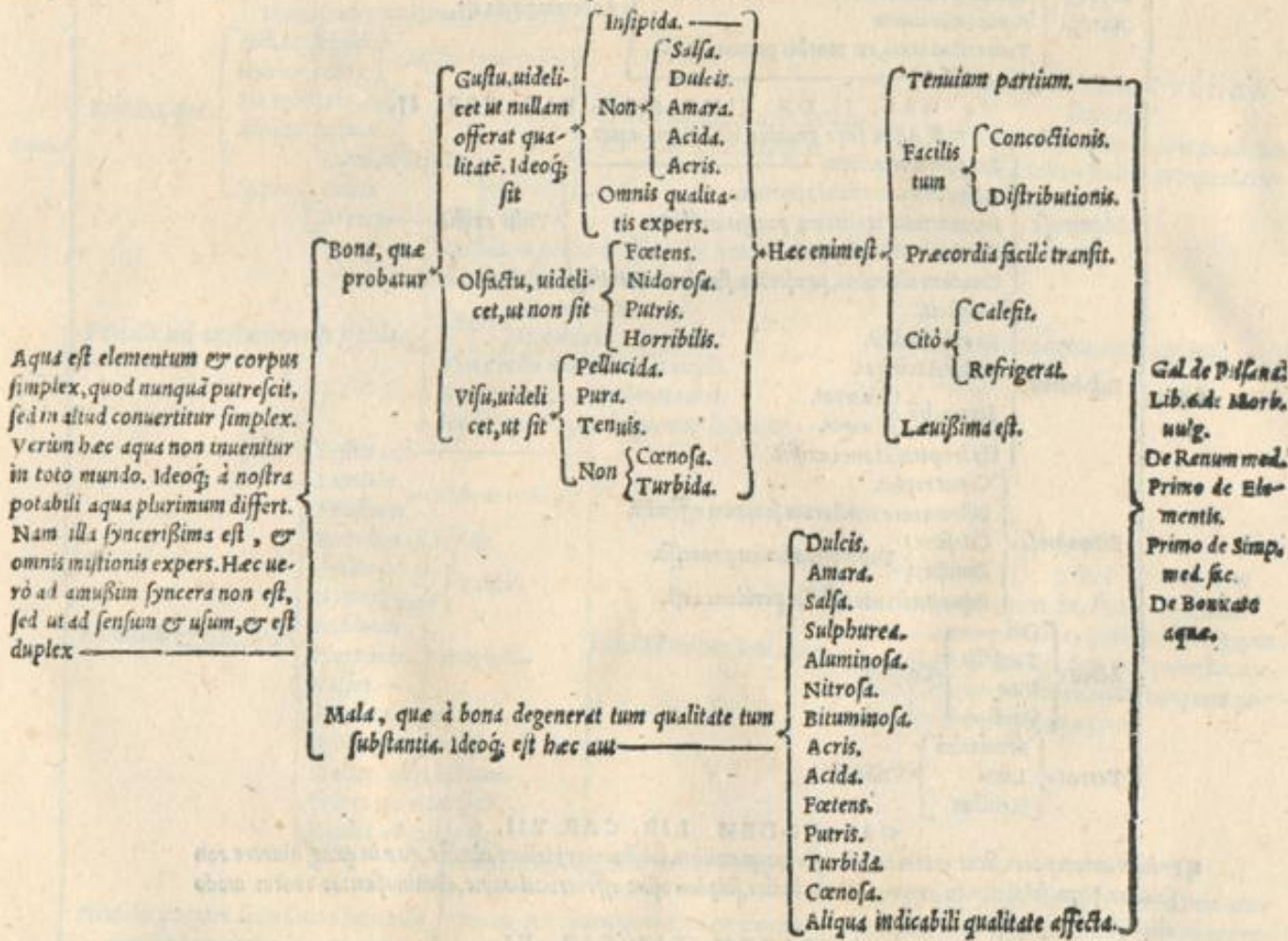
De potentibus, mediocribus & imbecillibus uinis, ex Galeno.

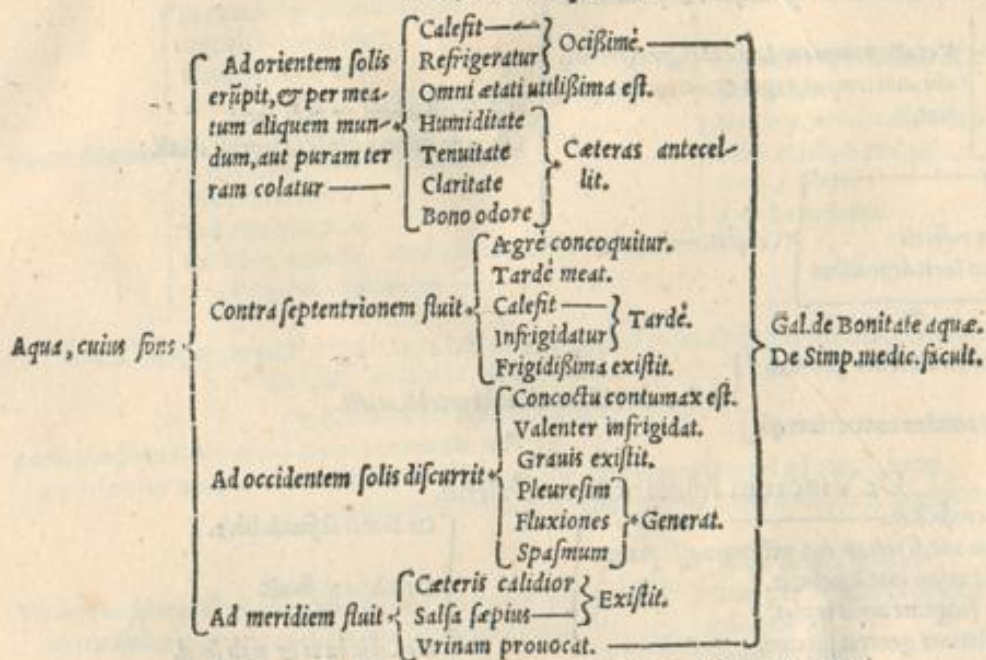
De Vinorum substantijs, ex Galeno.

De Aqua, ex Galeno.

Quomodo aquarum tum bonitas tum malitia ex fontium scaturientium situ, discerni possit.

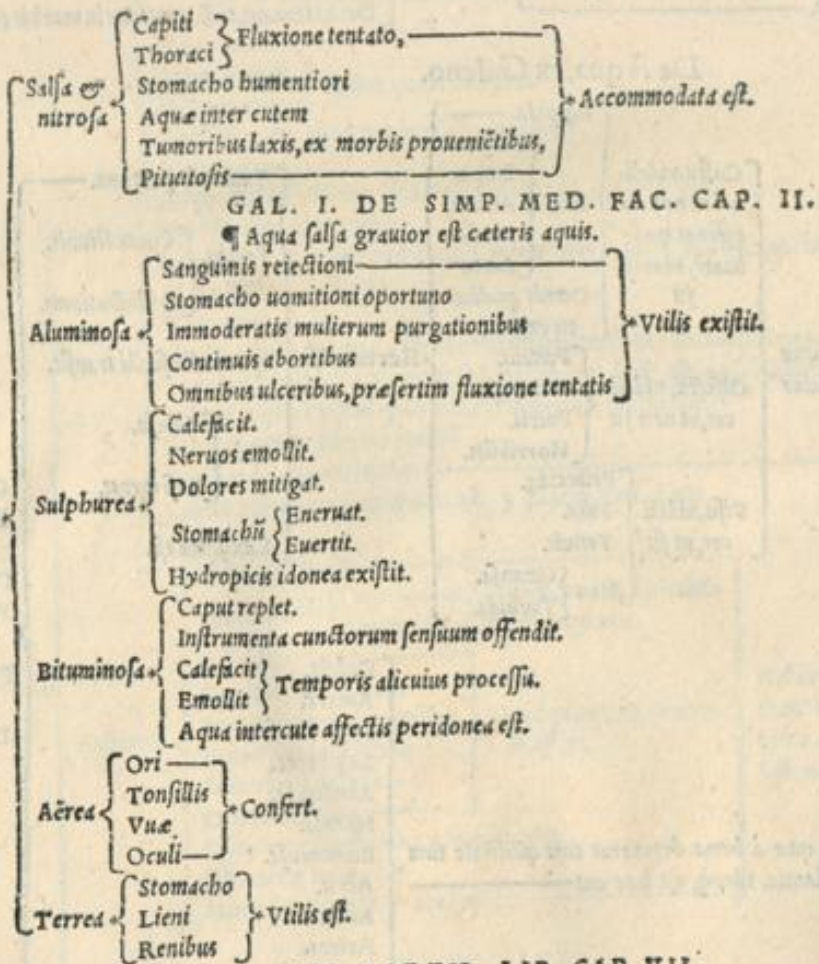

Gal. de Bonitate aquæ. De Simp. medic. facult.

GAL. LIB. VI. DE MORB. VVLG. COMM. IIII.

¶ Olera, legumina, fructus & radices, in optima aqua celerrimè in uitiosa tardissimè elixantur.

De aquarum facultatibus, quæ mineralium commistione calidæ fiunt, ex Paulo & Galeno de Simp. med. fac.

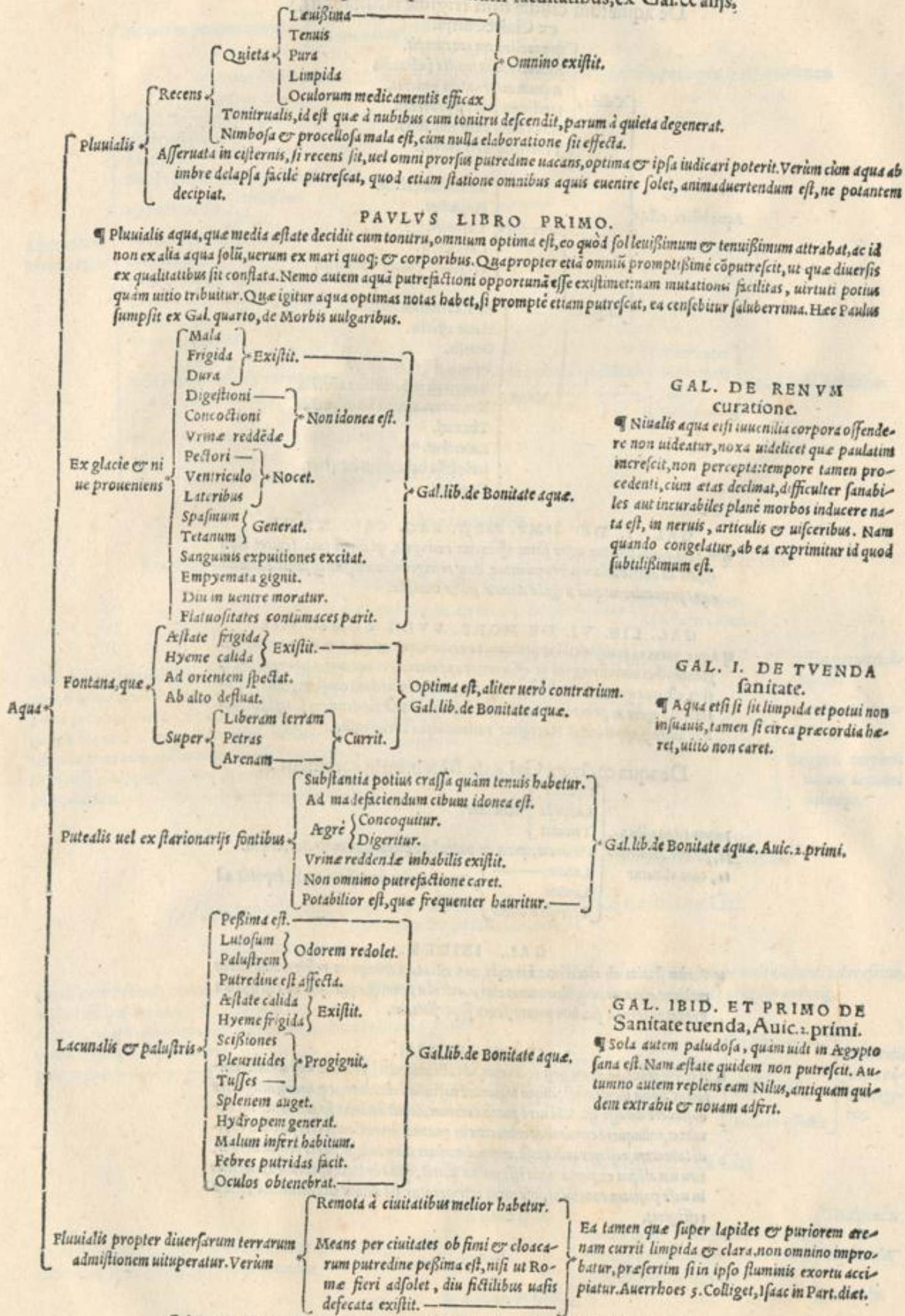
GAL. EODEM LIB. CAP. VII.

¶ Imitari autem potes, sicut marinam sic aliarum quamlibet, substantia uidelicet admista, quæ in quaq; vincere con- spicitur. Nam sulphure in aquam dulcem indito, sulphureosam effeceris: alumine, aluminosam: ac eodem modo aliarum unamquamque.

GAL. EODEM LIB. CAP. VI.

¶ Multa est diuersitas potabilium aquarum, & muris seu maris: similiter uerò & earum quæcunq; sulphur, aut bitumen, aut nitrum, aut chalcantum, aut mysi, aut chalcitum, aut (ut simpliciter dicam) quæ calidorum natura medicamentorum gustu aliquod referunt. Inimicæ enim sunt omnes calidis nostrorum corporum affectibus. Ex quo claret, has omnes facultatibus esse calidas, solam uerò aquam potabilem, frigidam.

De diuersarum aquarum potabilium facultatibus, ex Gal. & alijs.

GAL. DE RENVM curatione.

Niualis aqua etsi iuuenilia corpora offendere non uideatur, noxa uidelicet quæ paulatim increfcit, non percepta: tempore tamen procedenti, cum ætas declinat, difficulter sanabiles aut incurabiles planè morbos inducere nata est, in neruis, articulis & uisceribus. Nam quando congelatur, ab ea exprimitur id quod subtilissimum est.

GAL. I. DE TVENDA sanitate.

Aqua etsi si sit limpida et potui non insuauis, tamen si circa præcordia hæret, uitio non caret.

GAL. IBID. ET PRIMO DE Sanitate tuenda, Auic. 2. primi.

Sola autem paludosa, quam uidi in Ægypto sana est. Nam æstate quidem non putrescit. Autumno autem replens eam Nilus, antiquam quidem extrahit & nouam adfert.

GAL. LIB. I. DE SANIT. TVENDA, ET COMMENT. IIII. in sexto de Morb. uulg. & primo de Sim. m. f.

Sæpius porrò aqua fluuialis limosa est, sicut est aqua Nili & quæ in Ægypto est. Sed ea per siccilia uasa percolata, quousq; amplius non subsidat, planè pura efficitur. In Alexandria autem & Ægypto percolatur aqua per testas raras sicut per linteum.

De aquæ tum calidæ tum frigidæ facultatibus,
ex Gal. & alijs.

GAL. I. DE SIMP. MED. FAC. CAP. XXXI.

¶ Si cum uino bibatur aqua sitim efficacius extinguit, quam si sola, scilicet ulso ipsam ad distributionem promouente. Itaq; refrigerationem, sitimq; sanationem ab aqua prouenire, ut que frigida natura sit & humida.

GAL. LIB. VI. DE MORB. VVLG. COMM. IIII.

¶ Aqua potus ea ratione cibi appetitiones excitare, qua & gelidam bibentes aut frigidum cibarium astringens ue assumentes appetentiores euadunt. Alibi namq; est sum est que que uentriculi tergorum sanguinem in arctum constringentia appetentias augere ac procreare: contra uero calefacientia fundentiaq; sanguinem delere finireq; appetentias. Hac igitur ratione aqua uorax existit.

De aqua cocta, ex Gal. 6. de Morb. uulg. comment. 4.

Impura aqua, limosa, foetens, lutulenta, cum elixatur	Optima	} Redditur.
	Limpida	
Tenuius	Putorem, quem ex putredine plerunq; contraxit, abijcit.	} Quod prius immixtum erat, deponit ad imum.
	Lutum	
	Terrestre omne	

GAL. IBIDEM.

¶ Verum statim ab elixatione bibenda non est. Nam antequam refrigeratur adhuc motione agitur, atq; ideo omnes eius particule permixtae sunt, sed ea refrigerata graues ac terreae fundum petunt, leues superfloant.

IDEM IBIDEM.

¶ In refrigerando aquam post cocturam, ubi alicuius putei, in quem uasculum demittamus, nobis facultas est, aliquo tegumine uasculum claudere, atq; undiq; diligenter obstruere necesse est. Vbi uero puteo caremus, detectu uas, ut frigidum aerem admittat, relinquere conuenit. Verum cum in puteum demittitur, uel in fluium rapide labentem, refrigerandi causa, quemadmodum Alexandriae facere consueuerunt, tum uas aliqua ex parte inane esse melius fuerit, quo aer inter operculum & aquam in uase positam contentus, ipse prius refrigeratus sic deinde attractu uicinia aquam refrigeret.

De aquæ potu in morbis acutis, ex Hipp. & Gal. lib. tertio, de Victus ratione in morbis acutis.

Neque in peripneumonicis $\left\{ \begin{array}{l} \text{Tussim sedat} \\ \text{Sputum educit} \end{array} \right\}$ Imò cæteris minus.

HIPPOCRATES.

¶ Verùm si inter oxymeli & mulsam paulum aquæ instilletur, ob qualitatis potionum transmutationem sputum educit.

Inundationem parit intus.
Sitiim non sedat.
Amarefcit.
Biliofis suapte natura, ea biliosa existit.
Hypochondrijs $\left\{ \begin{array}{l} \text{Infestissima.} \\ \text{Mala.} \end{array} \right\}$
Vires maximè labefaciat, ubi in uacuitatem uenerit.
Lienem auget.
Iecur ubi phlegmone obsidetur, ledit.
Tardè ledit, eo quòd frigida & incoctibilis est.
Alium minimè deijcit.
Urinæ non mouet.

In bilioso uentriculo corrumpitur, & illa cum ex uentriculo in ieiunum intestinum agere perueniat, in $\left\{ \begin{array}{l} \text{Thoracem} \\ \text{Pulmonem} \\ \text{Hepar} \\ \text{Renes} \end{array} \right\}$ Haud facillè dissoluitur.

Transpirationem nullam in corpus molitur.
Siccitatem non humectat.
Vitalem facultatem minimè roborat, eo quòd nihil aliat.

De exercitio.

Ex Gal. secundo, de Sanitate tuenda & libro de Renum medicatione, & primo & secundo Aphorismorum.

Exercitium est motus uoluntarius, alterans respirationem in maius uel minus: cuius comoda genere duplicita sunt: hæc quidem ad excrementorum inanitionem: illa uerò ad comoda corporis habitudinem efficacia. Nam cum uehementior motus exercitatio fit, necesse quidem est tria hæc ab ea perfici in corpore, uidelicet

Membrorum duritiem, ex qua sequitur $\left\{ \begin{array}{l} \text{Partium durities.} \\ \text{Ad labores robur.} \end{array} \right\}$

Genuini caloris augmentum, ex quo corpori copiosius $\left\{ \begin{array}{l} \text{Deducendum in corpus ualidam attractionem.} \\ \text{Immutationem magis expeditam.} \\ \text{Nutritionem magis foelicem.} \\ \text{Singularum partium corporis perfusionem.} \end{array} \right\}$ Cuius affectus beneficio $\left\{ \begin{array}{l} \text{Solidæ partes mollescunt.} \\ \text{Humidæ attenuantur.} \\ \text{Exiguos corporis meatus laxiores habentur.} \end{array} \right\}$

Spiritus citatiorem motum, ex quo $\left\{ \begin{array}{l} \text{Meatus omnes purgantur.} \\ \text{Excrementa omnia expelluntur.} \end{array} \right\}$

Quot modis calor naturalis excitetur in corporibus nostris, ex Gal. secundo de Sanitate tuenda.

Omnis exercitationis commune illud est, quòd animali ipsi, ex ipsa, caloris augmentum excitat. Quippe calefiunt corpora nostra $\left\{ \begin{array}{l} \text{Laconicis uaporibus.} \\ \text{Calidarum aquarum laucris.} \\ \text{Insolatione calidarum tempestatum.} \\ \text{Ignis situ.} \\ \text{Calidorum medicamentorum perfrictu.} \end{array} \right\}$ Verùm ab his tanquam ab extremo, est omnis eiusmodi calor ascitus, nec de proprio principio, sed aliunde accensus auctusq.

Exercitatione, qua insiti caloris augmentum animalibus ex ipsorum corporibus excitatur. At que is omnium exercitationum communis affectus est, proprius tamen earum effectus non est, si modo $\left\{ \begin{array}{l} \text{Iritis} \\ \text{Perturbatis} \\ \text{Pudore affectis} \end{array} \right\}$ Naturalis etiam calor augetur.

Quot motionum differentie tot exercitationum sunt genera, ex Gal. primo de Sanitate tuenda.

Exercitationum tria saltem prima annotantur genera utique quot motionum differentie. Quippe aut mouentur $\left\{ \begin{array}{l} \text{A nobis ipsis.} \\ \text{Ab alijs.} \\ \text{A medicamentis.} \end{array} \right\}$ Horum tamen tertia species ad sanos nequaquam pertinet, sed qui ab altero præstatum motus, uidelicet $\left\{ \begin{array}{l} \text{Nauigando.} \\ \text{Equitando.} \\ \text{Vehendo.} \end{array} \right\}$

Quòd exercitationes tam uictu tum medicamentis præsent,
ex Gal. ibidem.

Exercitationis com-
moda uictu ac me-
dicamentis attenuã-
tibus præstant. Nam

Medicamenta, quæ obstructos meatus tum crassitudine tum abundantia tum excrementorum lentore, reserare ualent, ea quidem tum calida tum sicca esse oportet. Ideoq; & carnem liquant, & solida extenuant, quod etiam ab extenuatoria uicturatione fieri accidit.

Exercitationes tum soluere excrementa possunt, tum per sudoris meatus eijcere nullo corporis nostri habitus incommodo. Nam ipsi firmitas quædam membris accedit: cum & naturalis ipse calor accenditur, & ex partium intra se attritu duritia quædam indolentiaq; comparatur.

AVIC. III. PRIMI, DOCT. II. CAP. I.

Excrementa autem, quæ demissis exercitationibus generantur in corpore, in aceruum congesta, putrescunt, putridas generant ægritudines, ac inde sepius tum temperamentorum malitiam, tum repletionis accidentia, tum tumores præter naturam generabunt: quo fit, ut putrescentes uapores spiritus inficiant. Quamobrem necessarium erit ipsa excrementa euacuare, quorum tum eductio secundum plurimum non completur neque perficitur, nisi cum medicinis fiat uenenosis, quæ proculdubio naturam frangunt. Quapropter dicebat Hippocrates medicina purgat & inueterat. Nam cum humore suo perfluo & naturales humiditates & spiritus euacuuntur. Quæ etsi uenosa non sit, fieri tamen nequit, quin naturam detereat.

Quo tempore sit exercendum corpus, ex Gal. secundo,
de Sanitate tuenda.

Digestionem in corpus adiuuat, non debet cum administratur, crudi incoctiq; cibi aut succi multitudo, uel in uentre uel in uenis contineri. Quoniam periculum est, ne in omnes animalis partes rapiatur. Nam si hominem, uel pituita, uel flaua bile, uel atra, uel ipso etiam sanguine plenum uolueris ad exercitacionem perducere, aut in morbum comitalem, aut apoplexiam efficies. Si autem hæc mala non euenient, periculum imminet, ne aliquo rupto in pulmone uase in morbum incidat insanabilem.

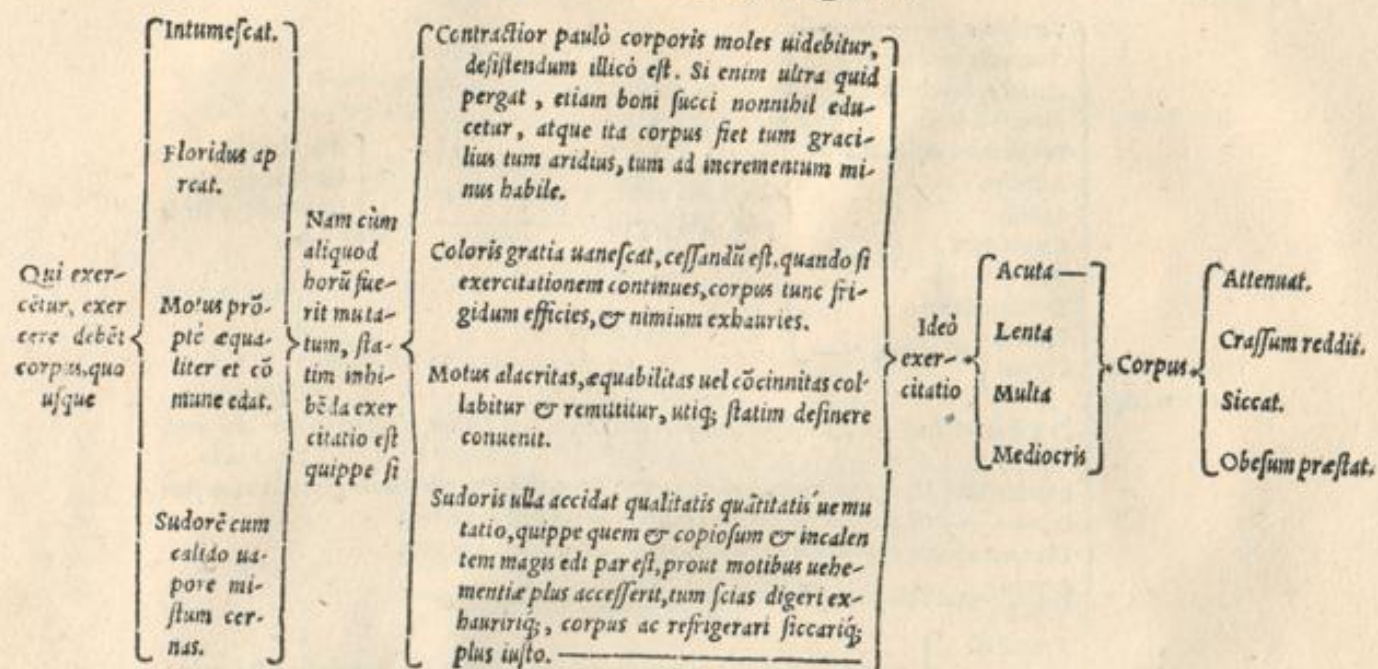
Exercitatio, quoniam

Exiguos meatus expurgat, & excrementa expellit, utilius est ante cibum eam adhiberi. Siquidem, quæ impura corpora sunt, atq; ab excrementis parum purgata, hæc quo magis nutries, eò magis ledes. Ex his itaque patere arbitror tum esse ad exercitacionem commodissimum tempus, cum besternus cibus duplici concoctione iam prorsus sit confectus, & ea quæ in uentriculo, & ea quæ in uasis sanguinis agitur, ac iam demò cibandi tempus inisset. Quòd si aut prius aut posterius exercitacione utere, aut crudis humoribus hominem impleueris, aut pallida bilis prouentiu auxeris. Sanè huiusce temporis nota, color est urinae. Quæ enim aque speciem præfert, crudum adhuc in uenis esse indicat succum eum, qui à uentriculo submittitur. Quæ uerò ruffa biliosaq; est, iam dudum concoctum esse huiusmodi succum. Quæ modicè pallet, peracta modo secundæ concoctionis est signum. Præter hæc, qui exercendi sunt, excrementa tum alui, tum uesicæ prius abijciantur.

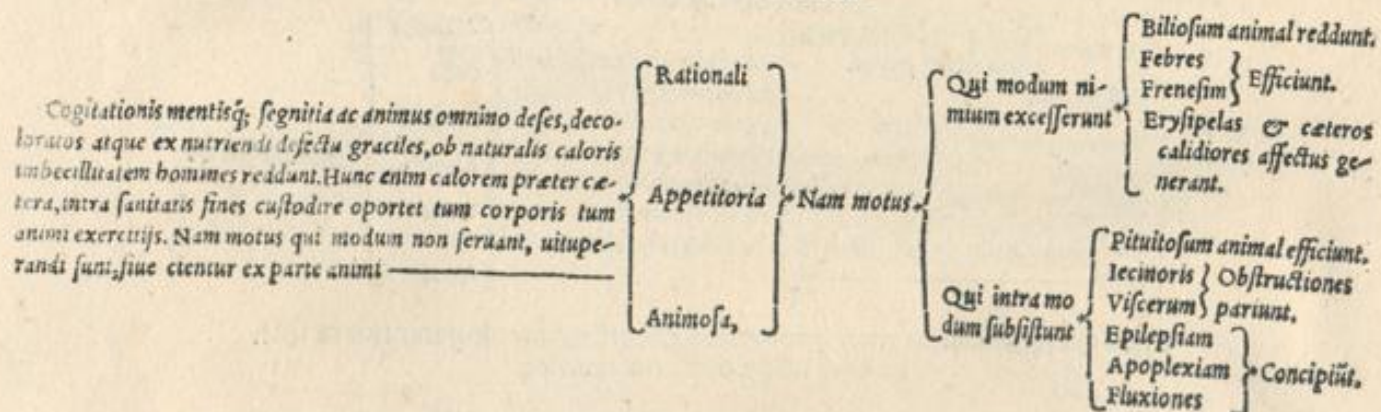
GALENVS DE CIBIS BONI ET
mali succi.

Ad sanitatem tuendam, si corpora moderatè exercentur, mirum in modum prodest, ac contra quies & otium diuturnum maximè illis nocumento est. Neque enim morbo quisquam corripere, si accuratè obseruaret, ne in cruditates incideret, aut uehementer post cibum se exerceret. Nam sicuti bona uoletudini ante cibum exercitatio maximum affert commodum, sic qualiscunq; sumpto cibo, motus noxius admodum est. Alimentum enim ex uentre ante concoctionem, in diuersas corporis partes distribuitur, propter crudi humoris copiam per uenas aggeritur, quæ multiplices morbos affert, nisi aut multis laboribus is humor dissoluatur, aut à iecinis, uenarumq; facultate concoctus uersusq; in sanguinem fuerit.

Quo tempore & termino ab exercitatione sit desistendum, ex Gal. de Sanitate tuenda, & Quinto.

Quid agant exercitationes, quæ modum excedunt, quid ea quæ intra modum subsistunt, ex Gal. de Sanitate tuenda.

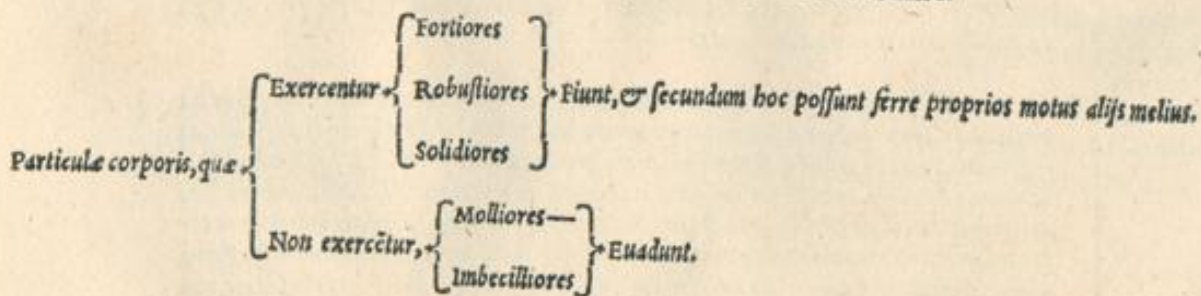
GAL. IBIDEM.

¶ Nos ægros quotannis non paucos persuasimus solis animi motibus ad debitum modum reuocatis.

IDEM II. DE SANITATE TUENDA.

¶ Quoniam autem eorum quæ ad aliquid dicuntur, est, quod uehementius dicitur, fieri potest, ut idem motus alteri sit exercitatio, alteri uero non sit. Terminus igitur uehementia esto anhelitus alteratio: quando in quibus motibus nulla fit anhelitus mutatio, hos nondum exercitationes uocamus. Quod si quis motus minus ue, celerius aut crebrius, iam ex motu aliquo respirare cogitur, hunc certe tantus motus exercitatio fuerit. Ea igitur communiter exercitatio uocatur.

Quid iuuamenti exercitatis particulis, quid ue ocio marcescentibus nocu- menti adueniat, ex Gal. de consuetudine.

M

Quòd diuersis exercitationibus sint exercitandi, qui diuersa patiuntur incommoda, ex Gal. lib. 5. de Sanit. tuenda.

Quos omni etate ex leui causa	Vertigines.	Malè habent ijs inclinato capite dorso ue, aut humi uolutatis exercitari non expedit, imò sepe tum	Ambulatione. Cursu mediocri. Gestatione in uehiculis.
	Comitiales morbi.		
	Gravis opthalmia.		
	Aurium dolores.		
	Tonsillarum inflammationes.		
	Antiades.		
	Agina.		
	Gingiuarum } Inflammationes.		
	Vuæ } Inflammationes.		
	Dentium dolores.		
Ceruicis } Fluxiones.	Chironomijis. Acrochirijis. Disci iactu.		
Capitis } Fluxiones.			
Cruris imbecillitas afficit, his superiorib. partibus exercitari est satius, uidelicet			
Brachiorum } Mediarum partium affectio tentat, ijs quoduis exercitationum genus idoneum fuerit, modò ne reliquarum considerationum ulla prohibeat.			
Crurum } Mediarum partium affectio tentat, ijs quoduis exercitationum genus idoneum fuerit, modò ne reliquarum considerationum ulla prohibeat.			
Thoracis affectus opprimit, ij magis inferiorum exercitacione iuuantur.			
Renum } Morbus afficit, ij superiorum exercitacione maxime indigent.			
Vesicæ } Morbus afficit, ij superiorum exercitacione maxime indigent.			
Ventriculi } Morbi afficiunt, ijs tam superiorum quam inferiorum exercitacio saluberrima indicatur.			
Lienis } Morbi afficiunt, ijs tam superiorum quam inferiorum exercitacio saluberrima indicatur.			
Iecoris } Morbi afficiunt, ijs tam superiorum quam inferiorum exercitacio saluberrima indicatur.			
Intestinatorum } Morbi afficiunt, ijs tam superiorum quam inferiorum exercitacio saluberrima indicatur.			

GAL. IBIDEM.

Corpus quod est aut	Cruribus } Crassis — } Ultra quam } Manibus } Collo } Humeris } Lumbis } Coxis } Spina }	Id ad plerasq; exercitacionum est ineptum. Quippe uitiose figura thorax in ijs, que per uocem administrantur, offenditur. Crura uero per inambulationem leduntur. Ad eundem modum de	Intelligendum est.
	Gracilibus } par est.		
	Pectore lato. } Exiguo. } Angusto.		
	Thorace admodum } Exiguo. } Angusto.		
	Valgum. } Exiguo. } Angusto.		
	Varum. } Exiguo. } Angusto.		
Alio quouis pacto à mediocritate recedens.			

Quæ exercitacionum pueris, iuuenibus, senibus ue competentes sint, ex Gal. 1. & 5. de Sanit. tuenda.

Recentes nati, ualentem motum, quam est, qui uehiculis, nauigijs equis ue prestatur, non desiderant. Iuueni enim omnino haud cogendi sunt, ne eorum artus distorquantur. Nam per se tum primùm moueri pueris licet, cum iam repere ceperunt, magisq; etiam, cum ingredi.

Tertium aut quartum annum agentes, his nauigio uehiculoq; modicè agitari licet.

Pueri. Septenes, ualentiores motus tolerant, ita ut equitare iam assuescant. Sanè uel hac etate facile declaratur, quanta sit nostræ naturæ cum exercitijs societas, cum pueros, nec si conluseris loco aliquo, prohibeas, quo minus discurrant, ac pullorum uitulorumq; ritu lasciuant. quippe sua cuiq; animanti natura satis est ad proprias conuenientesq; exercitandas appetitiones, quibus sanitatem salutemq; tueatur.

Iuuenes optimi status corporis, ad uehementissimos quoq; labores idonei sunt: sed quando magis ad senectutem accedunt, ad mediocres.

Senes non minus quam iuuenes exercitaciones postulant, cum insitus alioqui calor extingui in his periclitetur. Nam corporum quæ in flore etate sunt, non desunt, quæ quietem postulant, de quibus Hippocrates prodidit. Senum uero nemo quietem ex toto postulat, sed nec exercitium uehementis. Cui enim uentulo quodam excitari accendiq; calor eorum desiderat: uehementiore autem deicitur. Quæ uero his præcipua ad sanitatem exercitia sunt, hæc per ualentiores corporis partes sunt obeunda. Quippe cum quibus reliquæ simul mouentur exercenturq;. Porro quibus operibus arte opus est, ea ne attingere quidem debent: non tibia, non tuba sonare, non cithara: non magis quam quæ in palestra geruntur, qui lucta sunt ignari. Consuetis igitur laboribus senes omnes exercendi sunt, sed tamen uehementia eorum remissa.

Exercitaciones secundum etates hominibus sunt uariande. Nam

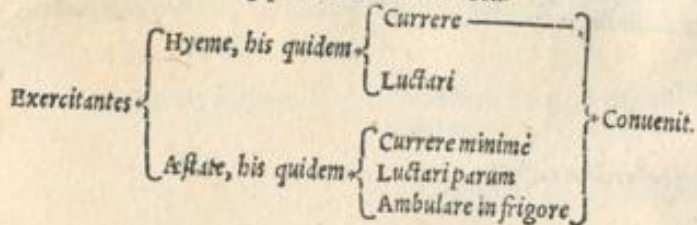
GAL. IBIDEM.

¶ Non exercitari uerò imbecillis partibus, solis senibus suadeo: ex ceteris quanto quisque remotior à senio fuerit, tanto illi magis exercenda pars infirma est.

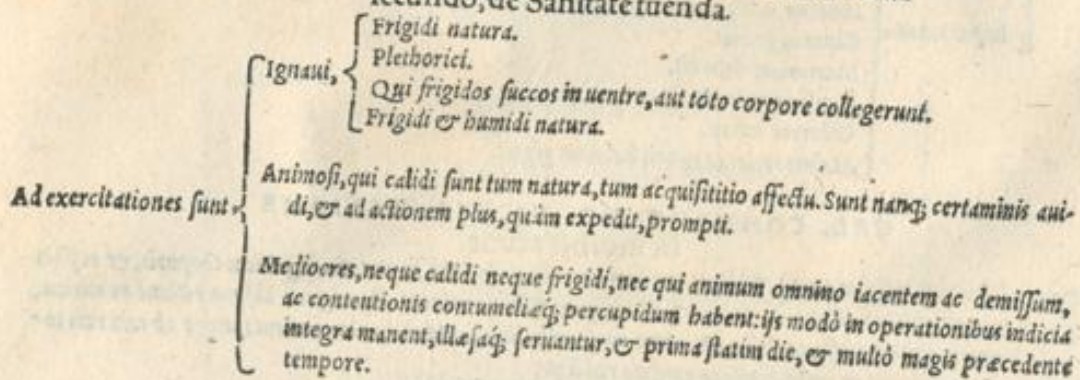
GAL. V. DE SANITATE TVENDA.

¶ Consuetudo maximam uendicat partem ad exercitationis speciem deligendam. Nam que consueca sunt, ut minime lassantia: sicuti è diuerso, que infueta sunt tum displicent, tum laxant.

Hipp. de Salubri diæta.

Qui ad exercitationes ignaui qui ue animosi sint, ex Gal secundo, de Sanitate tuenda.

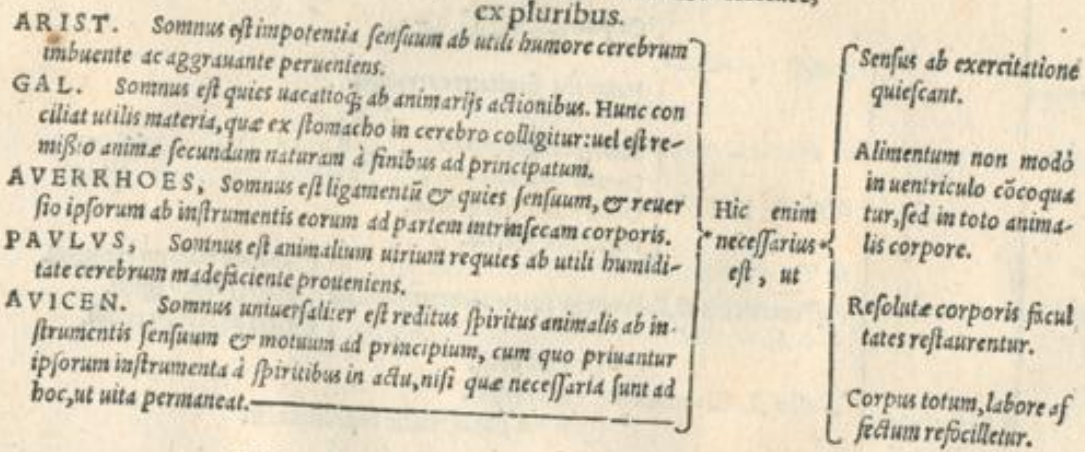

GAL. LIB. VI. DE TVENDA SANITATE.

¶ Qui biliosi sunt, non acutis exercitationibus & præuegetis, sed potius tardis & mollibus exercitari his utilius est. sunt enim omnes, qui hoc statu sunt graciliores. Acute uerò exercitationes consensu gymnastarum omnium extenuant: sed lente contra corpus implent. Sunt uerò ex ijs, qui impense calido temperamento sunt, qui exercitari prorsus non desiderant, sed abundè his satisfaciunt inambulatio, balneum, & mollis ex oleo frictio.

De somno.

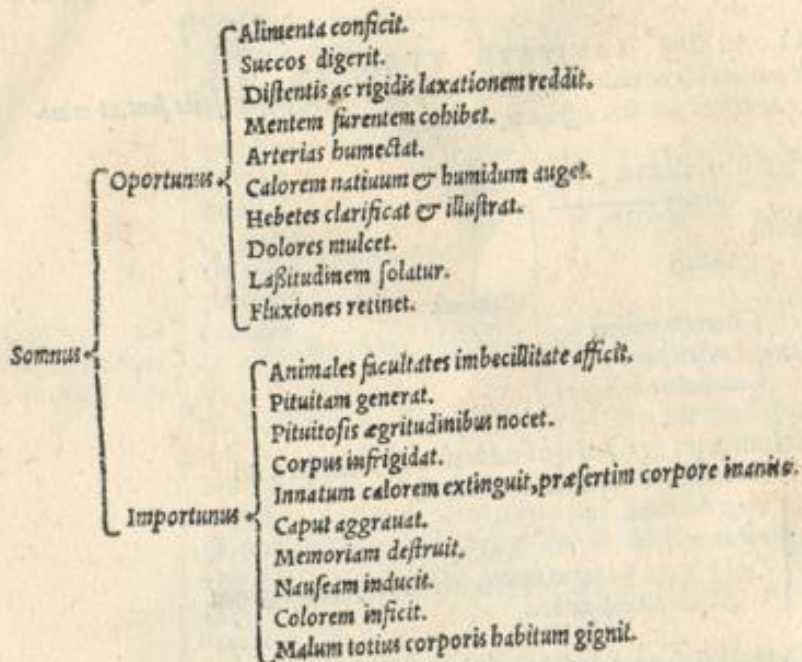
De Somni definitione, ac eius necessitate, ex pluribus.

GAL. I. PRORRHETICORVM COMM. II.

¶ Demonstrauimus autem uigilantiam quidem fieri propter tum siccitatem, tum caliditatem primæ sentientis partis, id est cerebri: somnium uerò ex contrarijs, cum scilicet ex humidi utilis copia grauetur corpus, quo modo ex craspula profundus somnus oritur.

De somno oportuno & importuno, ex Gal pluribus in locis, & Paulo lib. 1. Avic. 3. 1.

GAL. COMMENT. DE VICTVS RATIONE in morbis acutis.

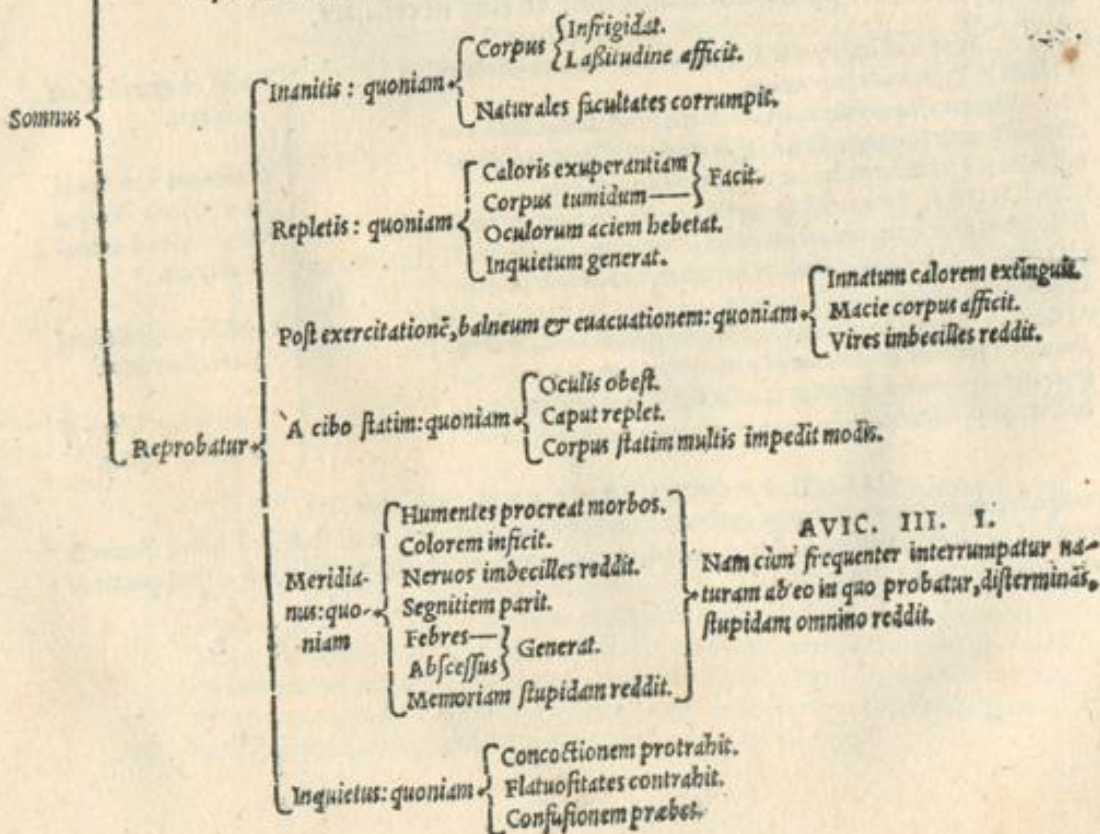
¶ Que ad somnum multum, eumq; studium quodam accersitum insueta sit mutatio, segnitiam corporis, & capitis gravitatem efficit. Humectat enim somnus spiritumq; & effluvia cohibet. Non igitur absque ratione in eorum, qui plurimum praeter consuetudinem dormiunt, corpore halituosa redundant excrementa, atque ob eam rem tota ipsorum constitutio ex coctis similiter exoluta redditur.

De somno probabili & improbabili, ex Avicenna, Paulo, & alijs.

Probatur nocturnus, cum iam cibus in ima ventriculi parte residet: nam ad concoctionem perficiendam longiori somno indiget. Id enim longe melius nocte, quam die fieri potest: nec tamen ob hoc longiori tempore quam par sit, est protrahendus, etsi in his, qui optimam corporis constitutionem sunt sortiti. Nam hi semper tunc a somno exciuntur, cum corpus ampliori quiete non eget. Id enim septem aut octo horarum spatio perfici solet.

ANNOT. PAUL. LIB. I.

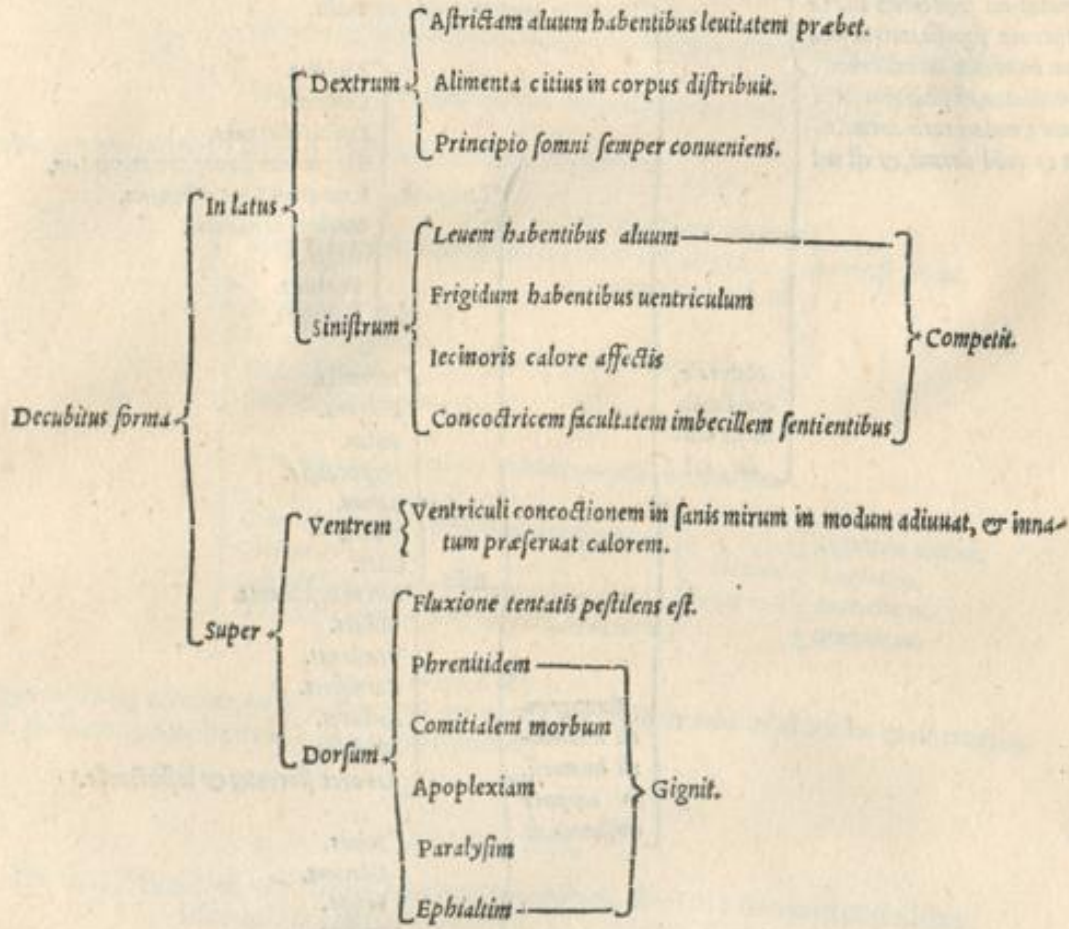
¶ Nocturni somni omnium praestantissimi sunt. Siquidem nox naturali humiditate & quiete sua animum in somnum deducens, concoctionem omnibus modis absoluit.

PAVLVS LIBRO PRIMO.

Tempus somni optimum est à cibo, sed interdiu captus haud omnibus est idoneus. Tempus enim quo obdormiscunt, ad absolutam ciborum concoctionem non sufficit. Interrupta enim ante horam suam concoctione, à meridie resurgentes, subinde acidus ructus edunt, & flatibus replentur. Nonnulli uerò fluctuatione uentris infestantur, nisi uel ex consuetudine, uel sufficienti somno usi, eiusmodi mala effugiant.

Quæ in somno sint decubitus formæ, earumq; tum iuuamenta tum nocumenta, ex Auic. 3. 1.

ANNOTATIO.

Decubitus in sanis. Primum in dextrum latus, deinde in sinistrum fieri debet, quo cibus promptè ad uentriculi fundum descendat, ut à iecore illic incumbente concoctio adiuuetur.

GAL. II. DE MOTV MUSCULORVM.

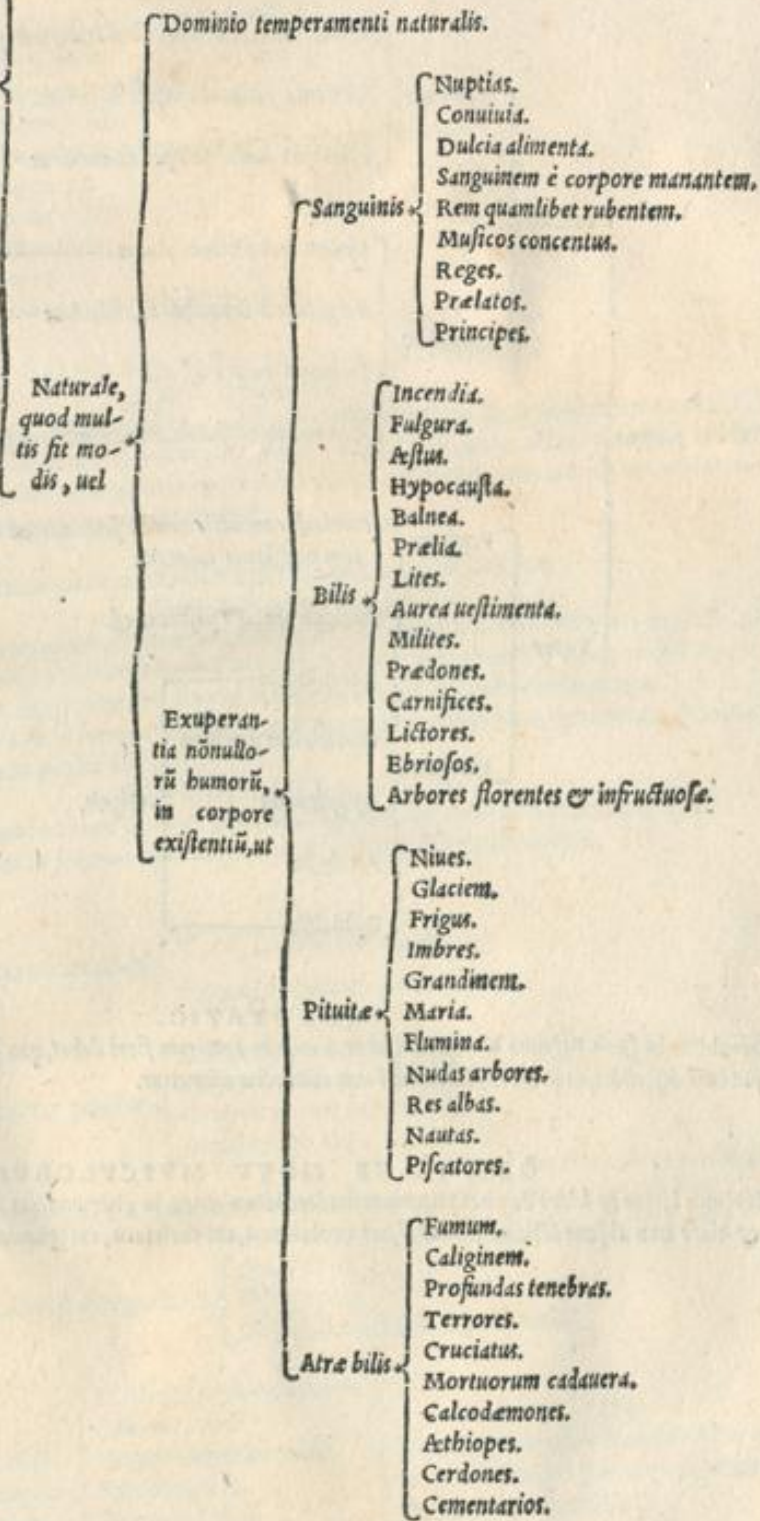
Supinum iacere & hiare damnat Hippocrates: decubitus autem in alterum latus laudat. Itaque supinum iacere & hiare non absque actione stertendi, aut exolutionis, aut ebrietatis, aut ignauie sunt signa.

De somnijs, ex Hipp. Gal. lib. de somnijs, Auic. 4. de Anima, Artemidore, & Alijs.

Diuinum, seu coeleste est, quod à diuinis siue coelorum animabus causatur, quæ motores etiam dicuntur orbium, operantes quandoque formam in imaginatione secundum cõparationem eorum: & comperationem animarum ipsorum secundum aptitudinem. Quoniam animæ nostræ habent maiorem comperationem cum substantijs separatis, quàm cum corporibus sensibilibus, quo fit, ut sint eiusmodi somnia cæteris ueriora.

Animale, nullius aut quàm pauca ueritatis existit: est enim magis illusio eorum quædam circa quæ anima fuit sollicita & occupata in uigilia: ceu famescenti representantur cibi, appetentiq; mingere cloaca, & strepitus agonizanti.

Somnium (inquit Artemidorus) est motus aut figmentum animæ multiforme significantium futurorum bonorum aut malorum. Conciliator, est phantasma factum à motu simulachrorum dormientis, in eo quod dormit, & est uel

GAL. I. PRORRHETICORVM.

Ex sanorum genere, his quidem, qui ieiunè parciusq; sunt cibati, somnia conspicua fiunt: repletis uerò temulentisq; ita, ut uis uidui destitutiq; uideantur, phantasmatis propter obscuritatem paruitatemq; ita effluuibus, ut ne reliquis quidem, & uestigia in memoria relinquunt: sic & affectiones, quæ cum cerebri humiditate fiunt, comatose sunt, somniculose & uis destituta.

Somnia tum sanitatē tum aegritudinē monstrantia, ex Hipp.
& Gal. de Somnijs.

*Astra cœlestia, agilia splendentiaq; etsi etiam uideantur
de cœlo labi, uel de loco ad locum moueri.*
*Mortuos, puris uestibus albis inductos, qui puri aliquid
tribuant.*
Deos aliquid boni uel pulchri dantes. } Sanitatem promittunt &
 prosperitatem.

*Corpora ipsa cœlestia obscuritate affecta, præser-
tium ad occasum uel ad uesperam ferri cernuntur
aut in mari, aut in terra, aut sursum omnia, quæ in
mare feruntur. Quæ in terra, tubercula: quæ uero
sursum, capitis destitutiones moluntur.* } Ventris morbos indicant.

Mortuos nigris uestibus amictos, qui aliquid demant, semper aliquid mali præsciunt.
Puteos uel fontes agitados, flatus circa uesticam coaceruari minantur.
 Somnia representantia } *Mare perturbatum, uentris morbos indicant.*

Formas peregrinas perterrentes } *Repletionem ciborum*
Monstra terrificæ } *Bilis secretionem*
Formas peregrinas } *Periculosum morbum* } Præ se ferunt.
Hostes armatos } *Insaniam futuram designant.*
Fluuium transitiones }

Transitus per angusta loca, anhelitus angustiam ostendunt.
Græuedinem aliquem opprimentem
Cursum aut uolatum
Deambulationem per cœnum & loca foetida
Mansionē in uiridarijs & bene olentibus locis } Indicant } *Ingentem molem.*
 } *Leuitatem.*
 } *Putredinem.*
 } *Munditiam.*

GALENVS.

Quæ in somnijs uel uident, uel se facere putant aegrotantes, quæ sepius nobis & ad defectus & ad excessus,
& qualitates denique humorum cognoscendas conducunt.

De uigilijs,

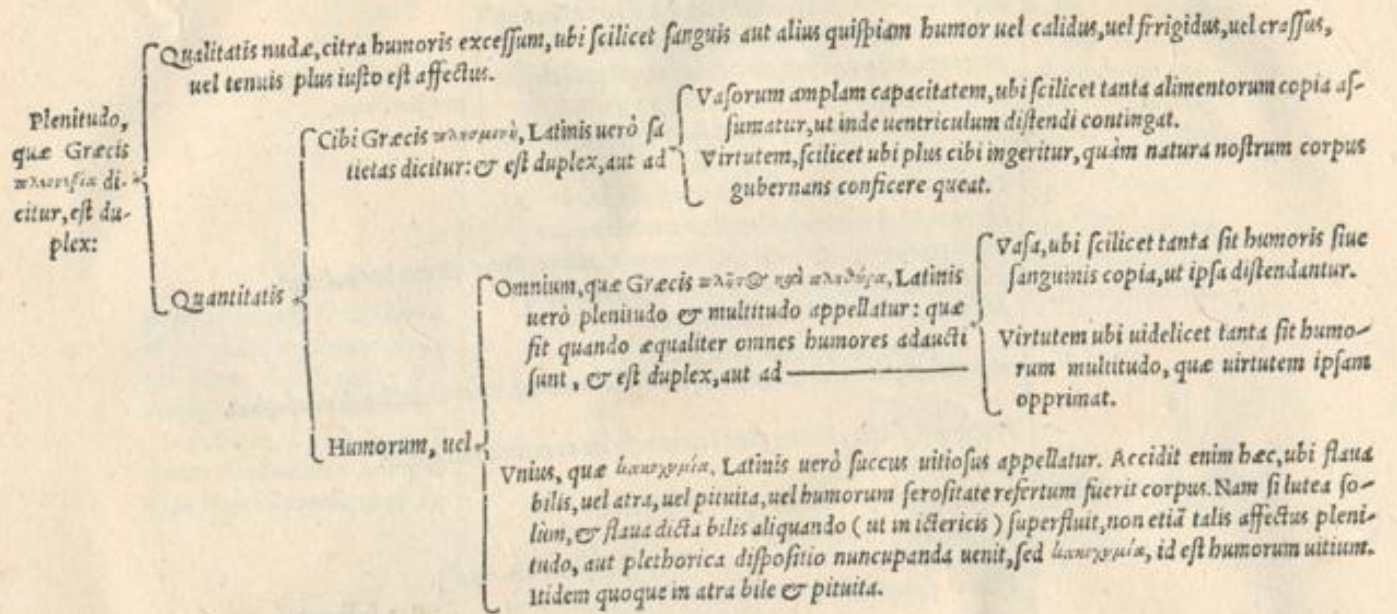
Ex Gal. Medicæ finitionum, Methodi medendi, lib. 12. de Sanitate, lib. 3.
secundo & tertio Aphorismarum alij in locis, Auic. 3. 1.

Vigilia, est intensio animæ à principio ad corporis
 partes omnes, atque particulas: quæ si fuerit

Temperata } *Sensus admodum excitat.*
 } *Vires ad functiones componit.*
 } *Corporis excrementa resoluit.*

Excedens } *Cerberi temperaturam corrumpit.*
 } *Delirium facit.*
 } *Humores adurit.*
 } *Acutos excitat morbos.*
 } *Famelicos homines efficit.*
 } *Maciem inducit.*
 } *Concoctricem facultatem imbecillē reddit.*
 } *Spiritus resoluit.*
 } *Caput uaporibus replet.*
 } *Corporis splendores reficit.*
 } *Profundos reddit oculos.*
 } *Calorem auget.*
 } *Bilem accendit.*

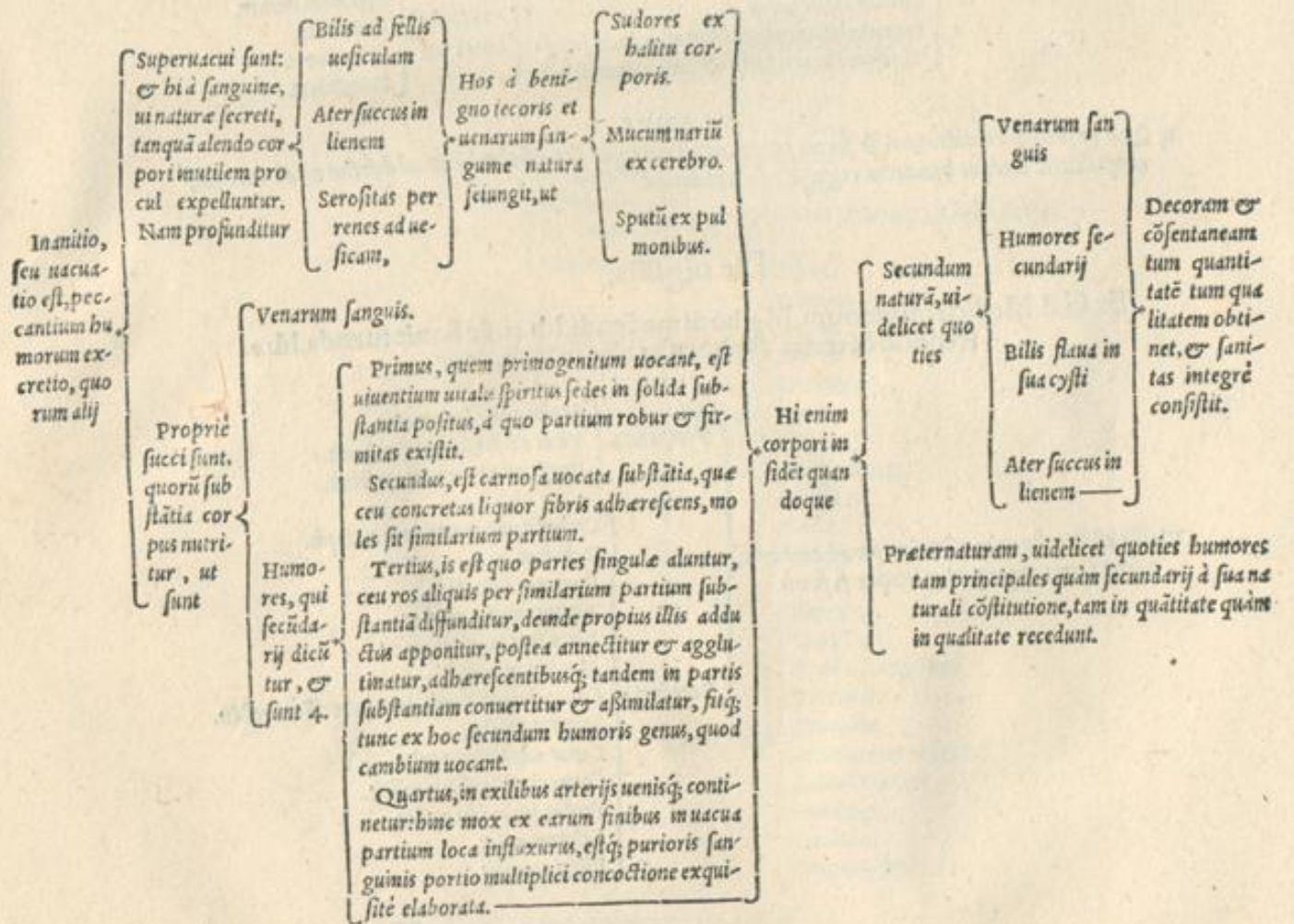
De repletionione cibi ac humorum in humano corpore, ex Gal. primo Aphorif. lib. de Plenitudine, & XIII. Methodi medendi.

GAL. LIB. DE PLENITVDINE.

Plenitudo est humorum in animantis corpore exuperata. Nihil est igitur, ut neq; humorum singillatim species, neque cacochimie hoc sermone cupias audire, sed cum uniuersi iuxta pristinam proportionem aucti fuerint, aut unus ex ijs breuim quendam ceperit excessum. Debet itaque sanguis in plethoricis dispositionibus excessum amplissimum adipisci, aliorum uero humorum nullus.

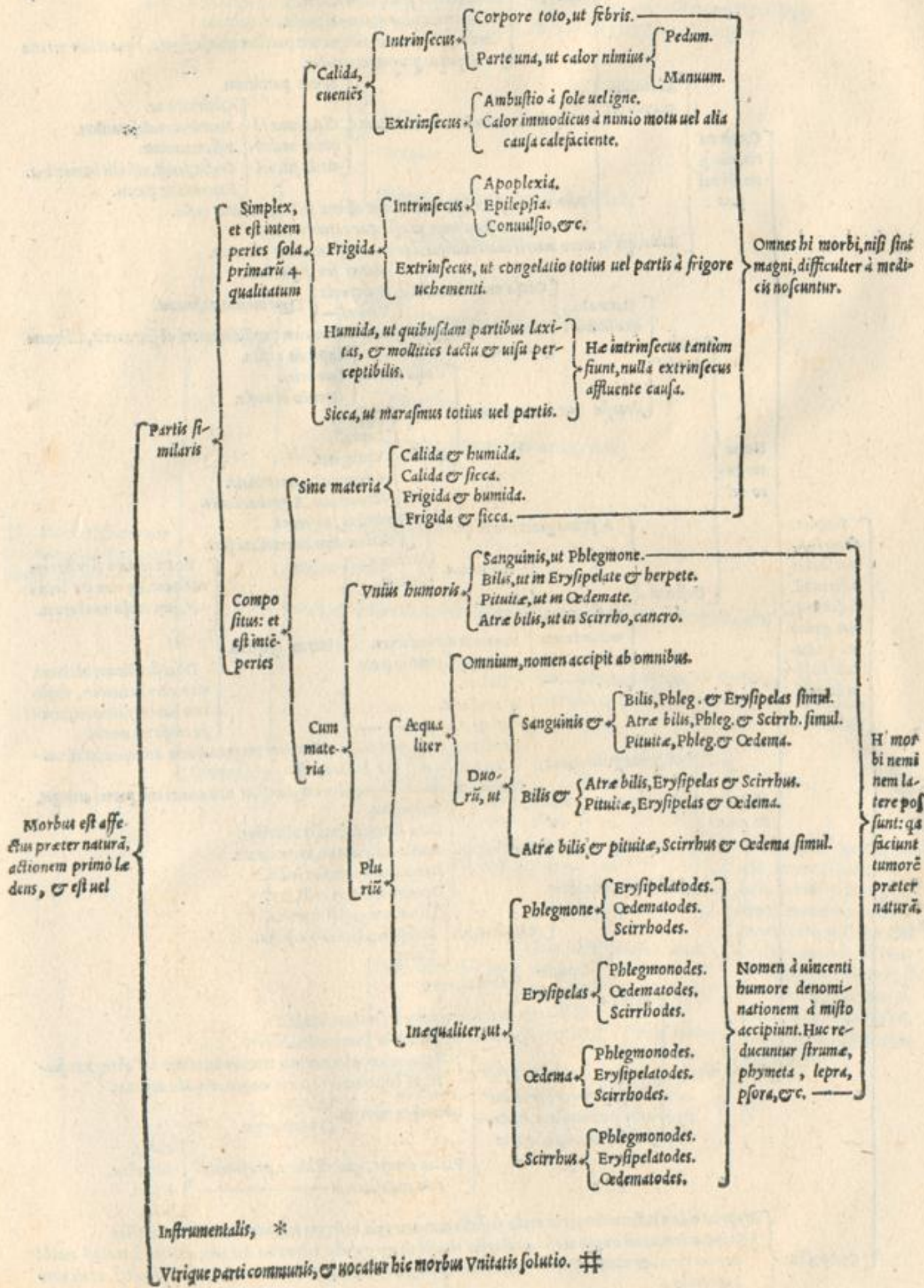
De inanitione seu euacuatione, ex Galeno.

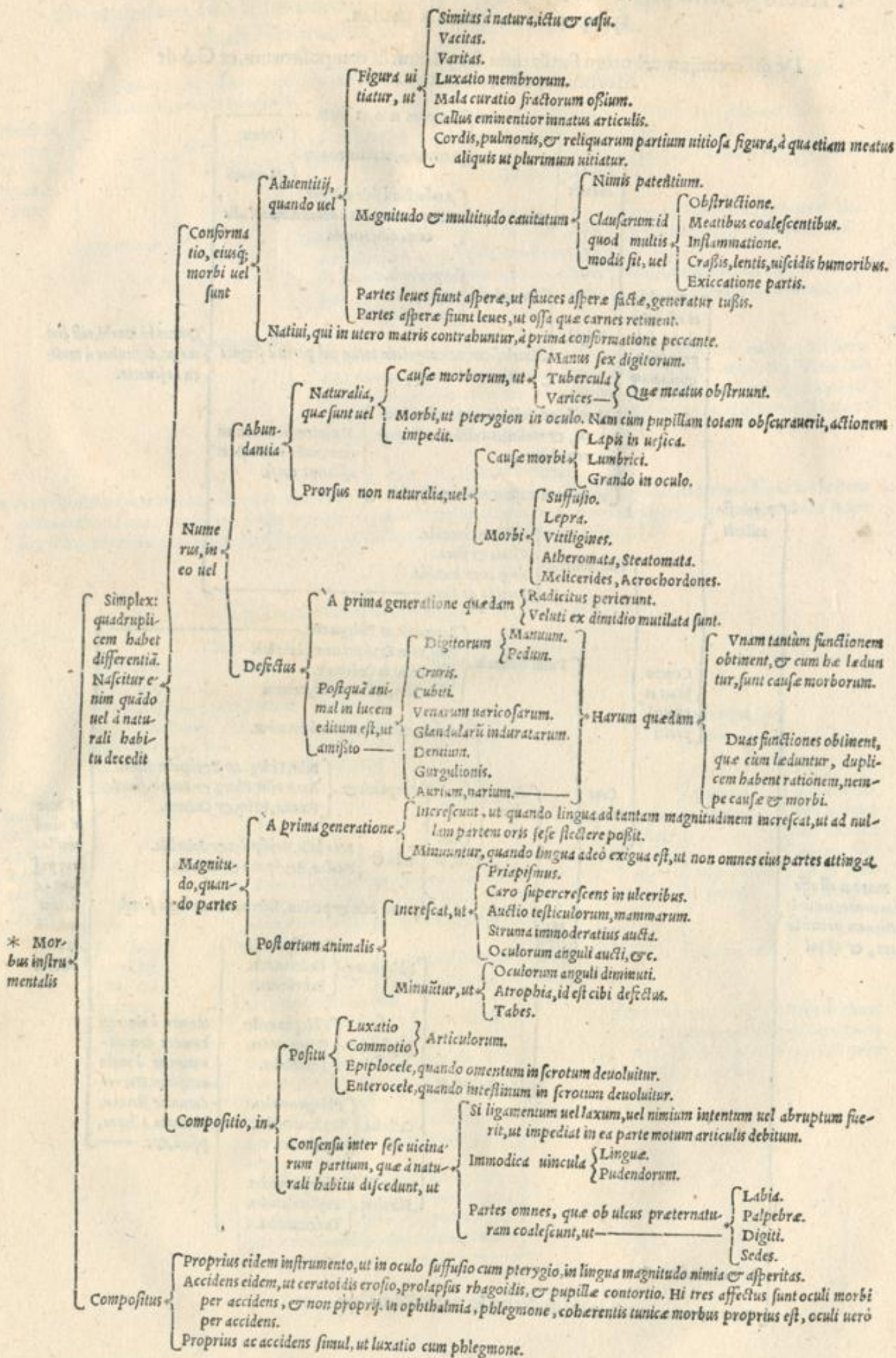
Finis secundæ partis Theorices.

Pathologia, tertia pars Theoricæ, res præternaturam continens, ut morbos, symptomata, eorumque causas.

De differentijs morborum similarium, simplicium & compositorum, ex Gal. de Morborum differentijs, cap. 4. 5. & 12.

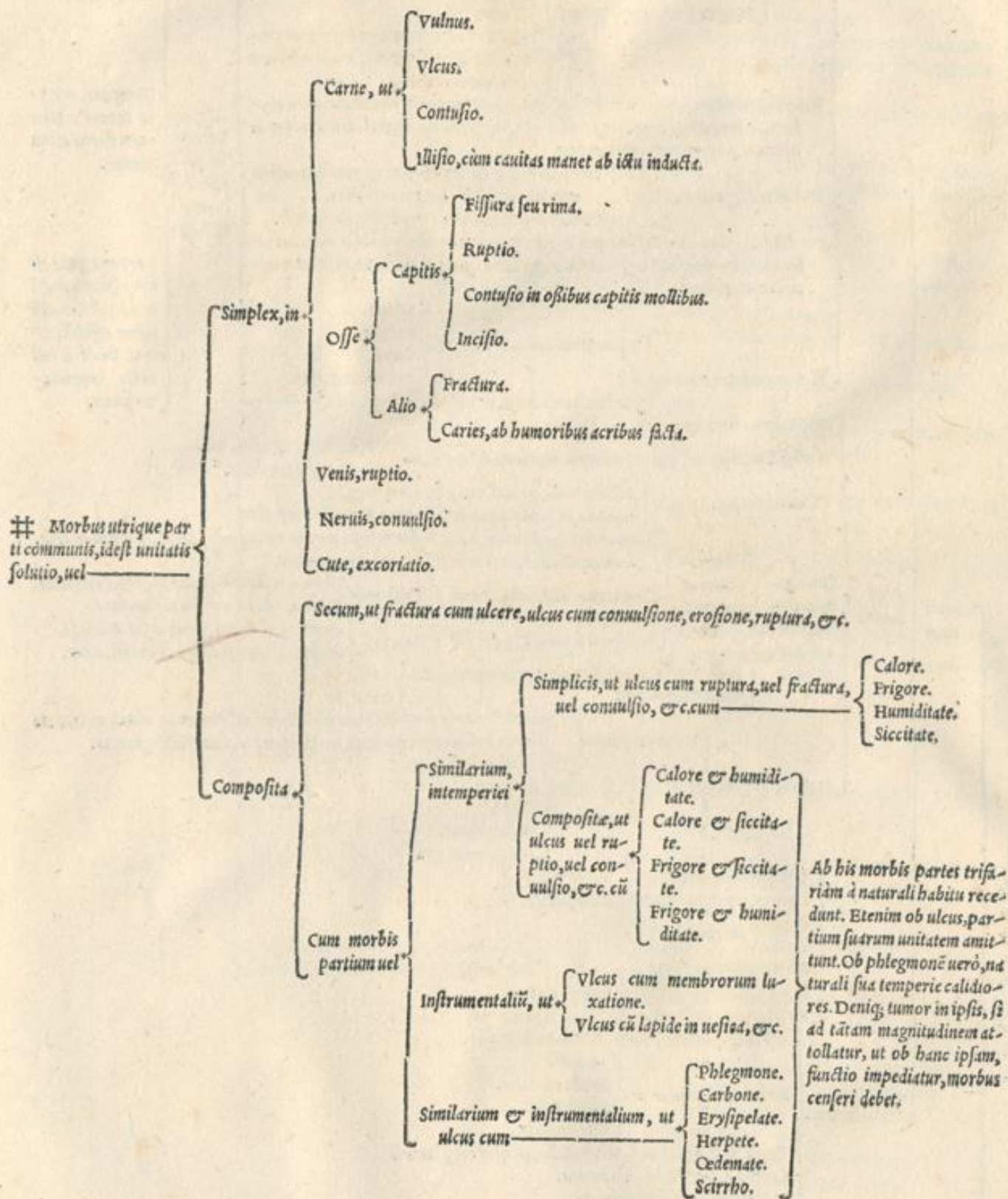
De differentijs morborum instrumentalium, simplicium & compositorum, ex Gal. de differentijs morborum, cap. 6. 7. 8. 9. 10. 13.

* Morbus instrumentalis

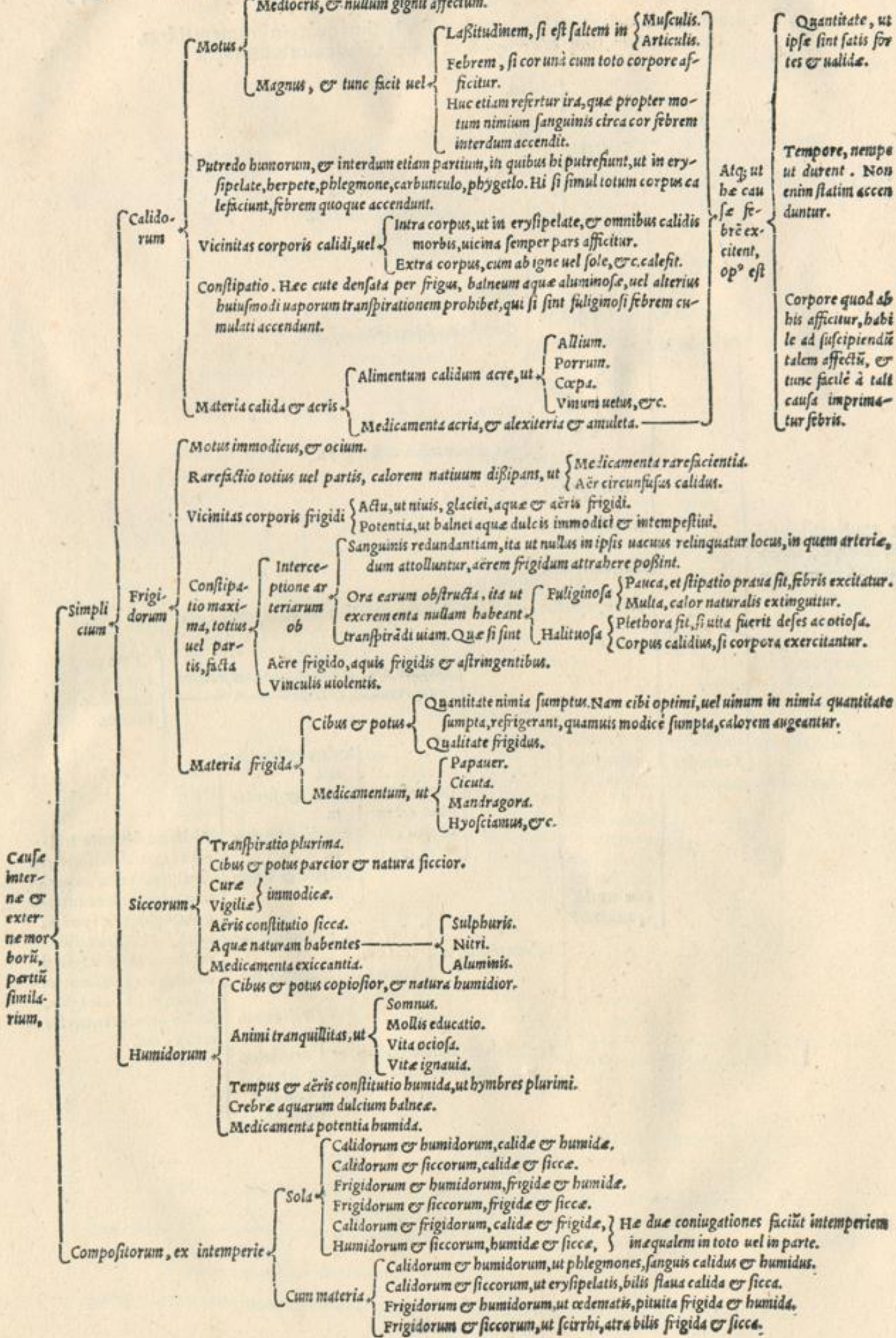
¶ Potest etiam morbus instrumentalis componi cum unitatis solutione, quemadmodum in tumoribus praeternaturarum.

De differentijs morborum, tam partibus similaribus quàm instrumentalibus, communium, simp. & compositorum, ex Gal. de morb. dif. cap. 11.

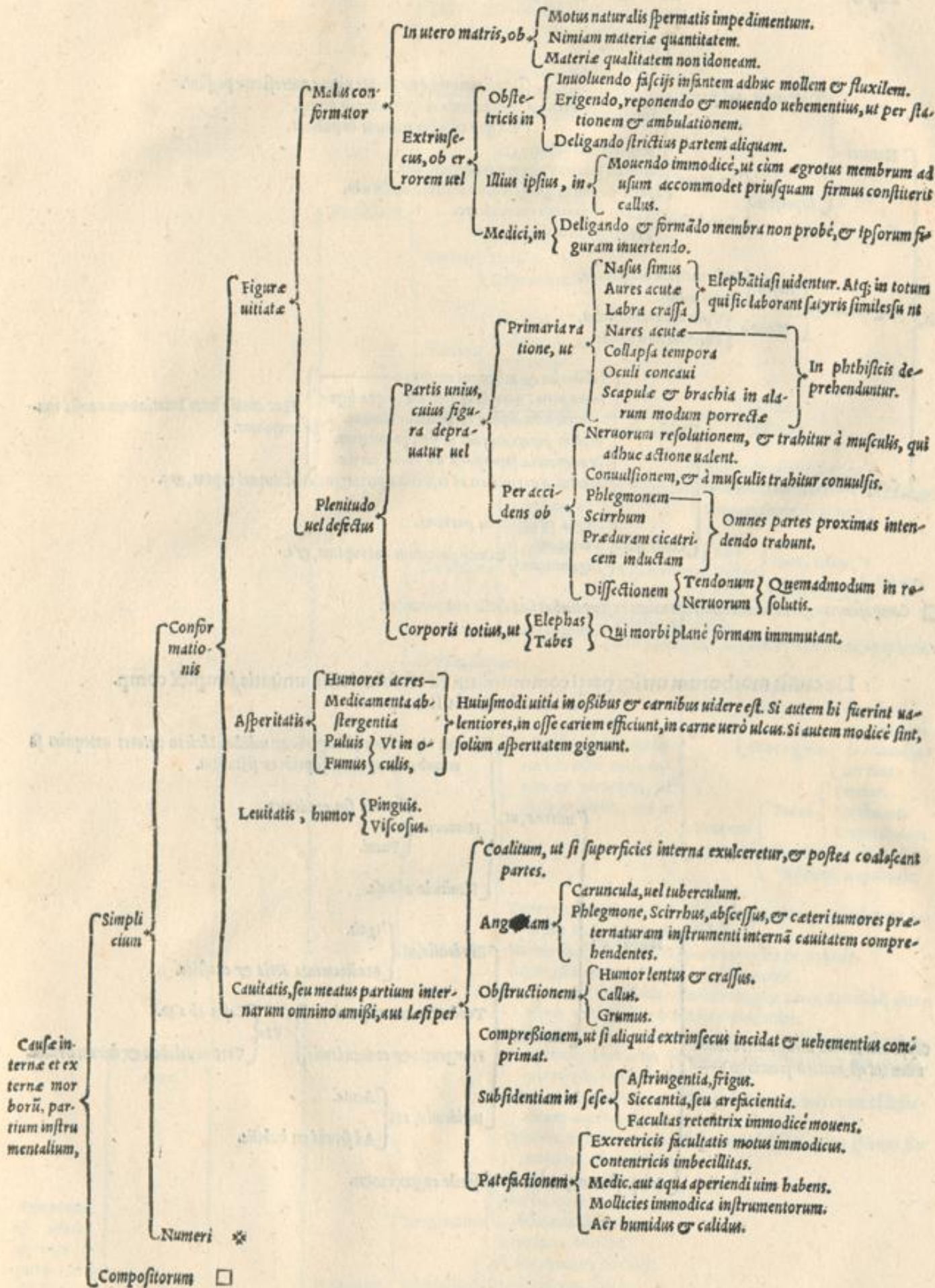
De causis morborum similiarium, simplicium & compositorum, ex Gal. de morborum causis, cap. 2. 3. 4. 5. 6.

Causa morbi { Antecedens, precedens seu interna, est affectus uel motus præter naturam, in ipso animali consistens. Euidens seu externa, quæ etiam Procatartica uocatur, quæ extrinsecus adueniens, uehementer alterat, & immutat corpora.

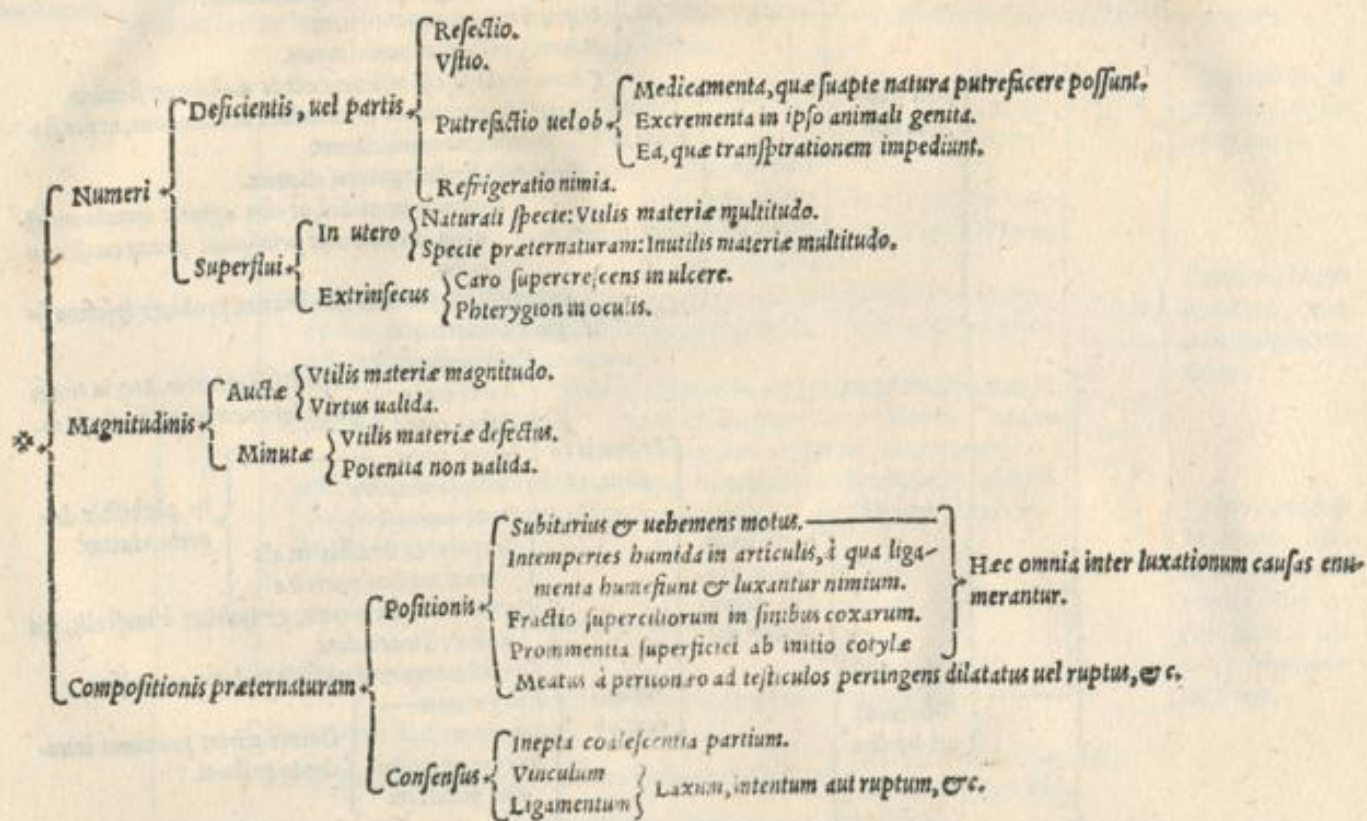

Cause interne & externe morborum, partium similiarium,

De causis morborum, partium instrumentalium, simplicium & compositorum, ex Gal. de Morborum causis, cap. 8. 9. & 10.

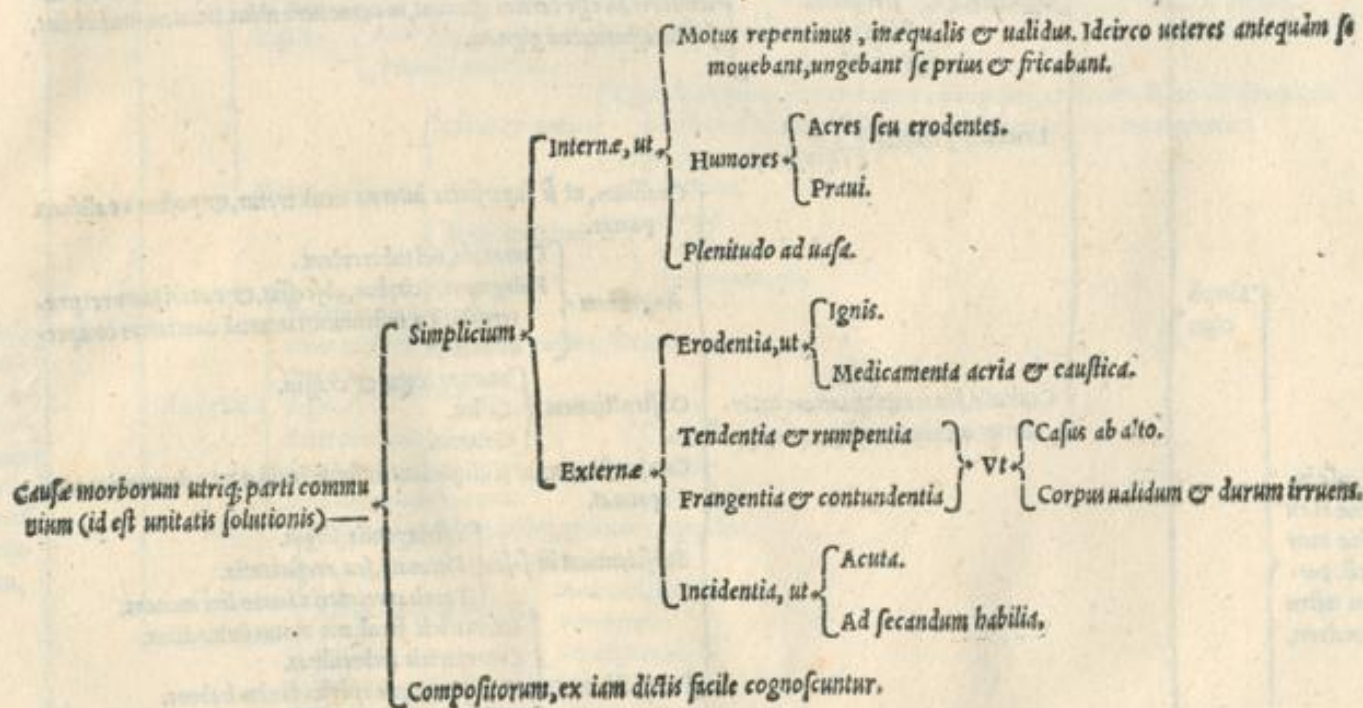

N

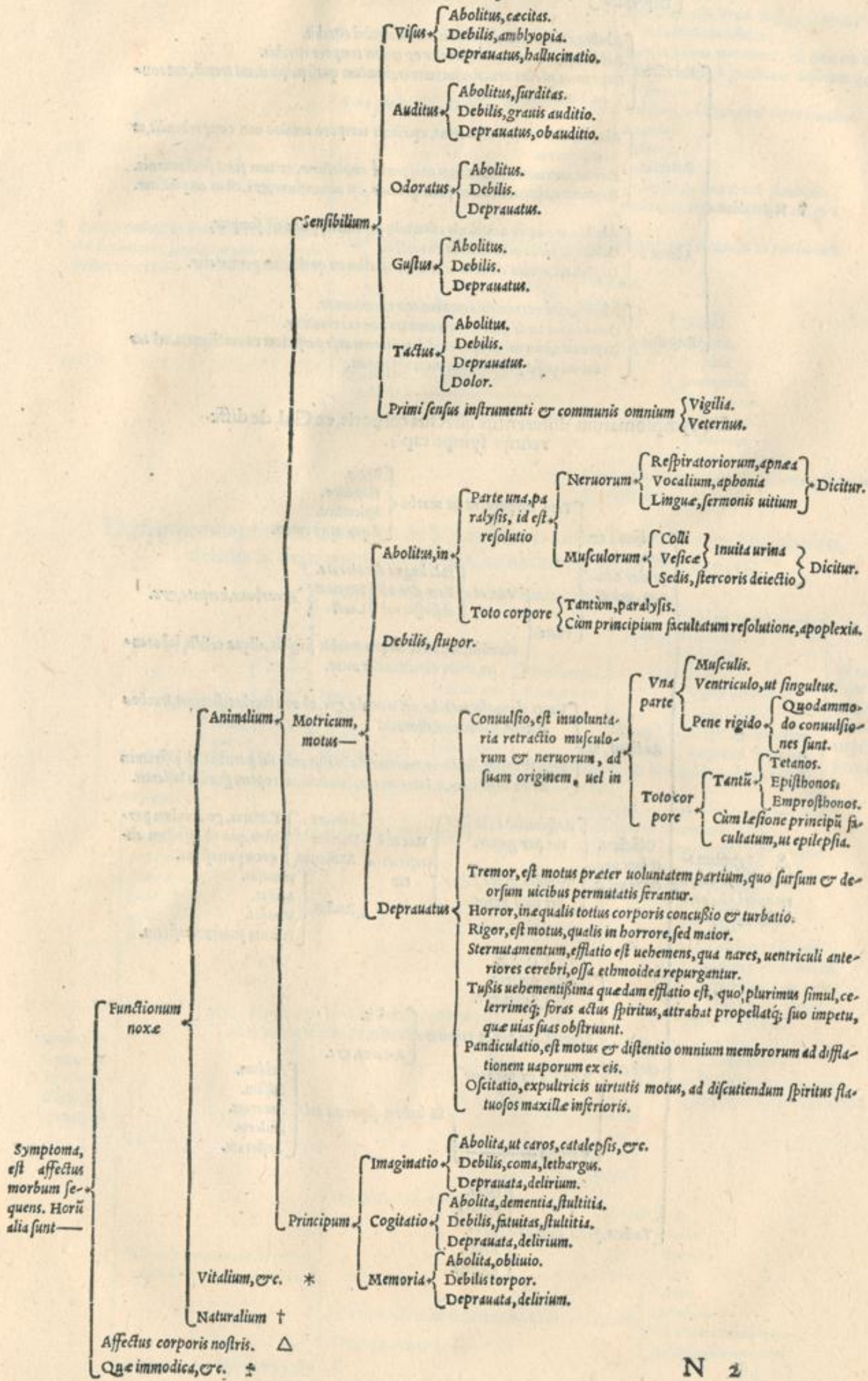

□ Compositorum, facile inueniuntur: quoniam ex simplicibus iam diuisis componuntur.

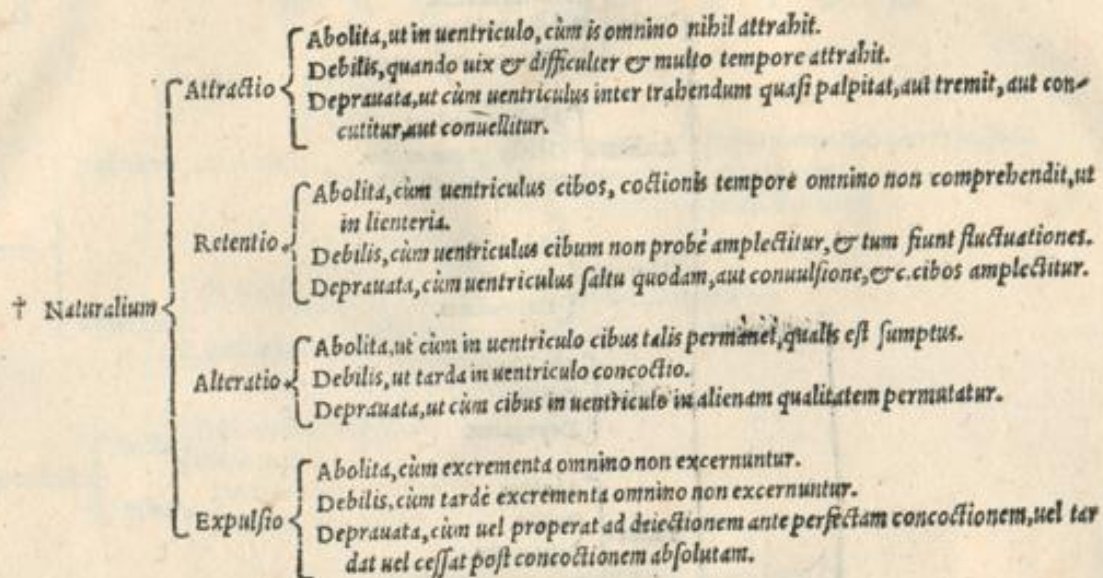
De causis morborum utriq; parti communium, id est solutionis unitatis, simp. & comp. ex Gal. de Morb. causis, cap. 11.

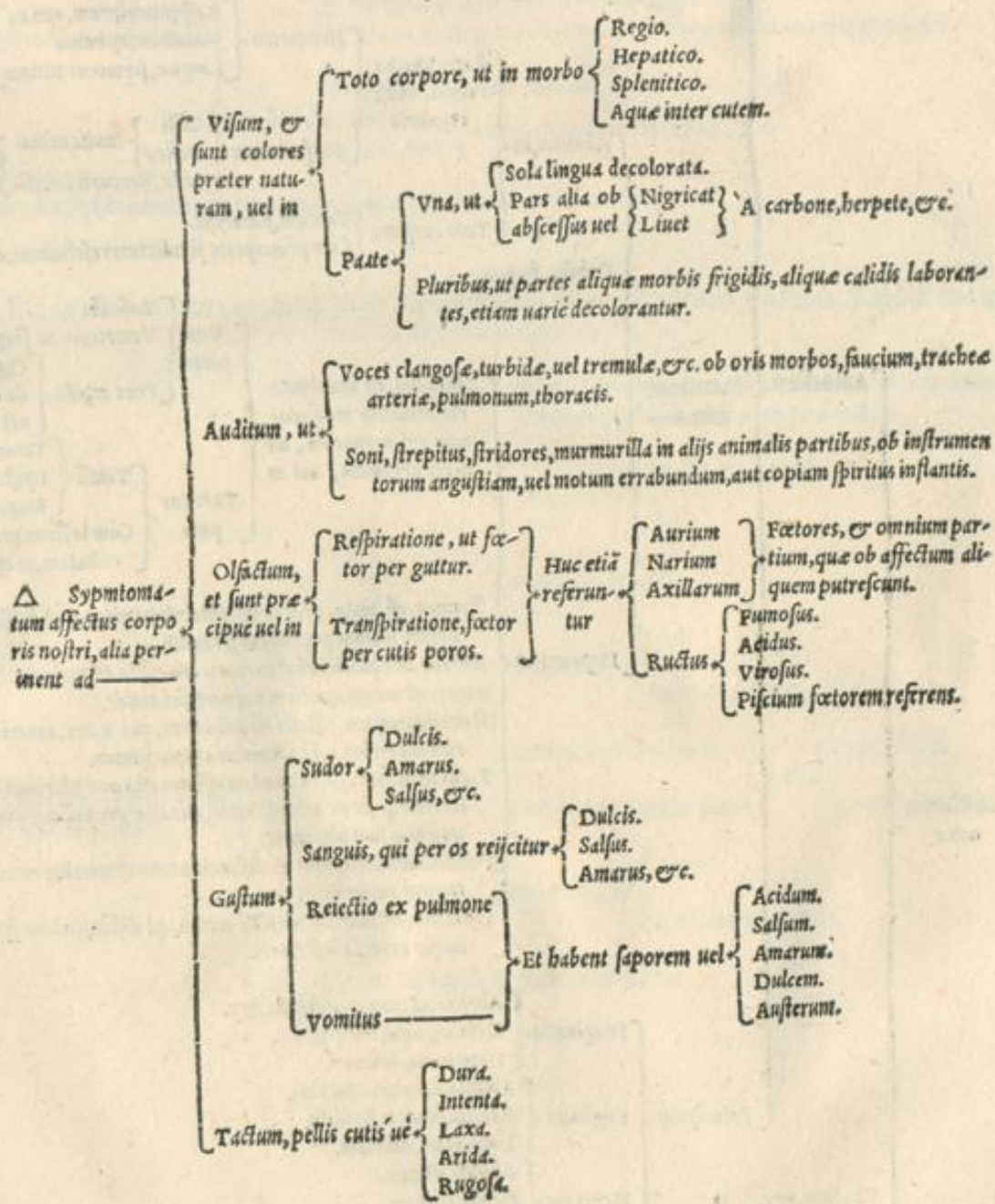
De symptomatum differentijs, actionum animalium, vitalium & naturalium,
ex Gal. de Sympt. dif. cap. II. III. & IIII.

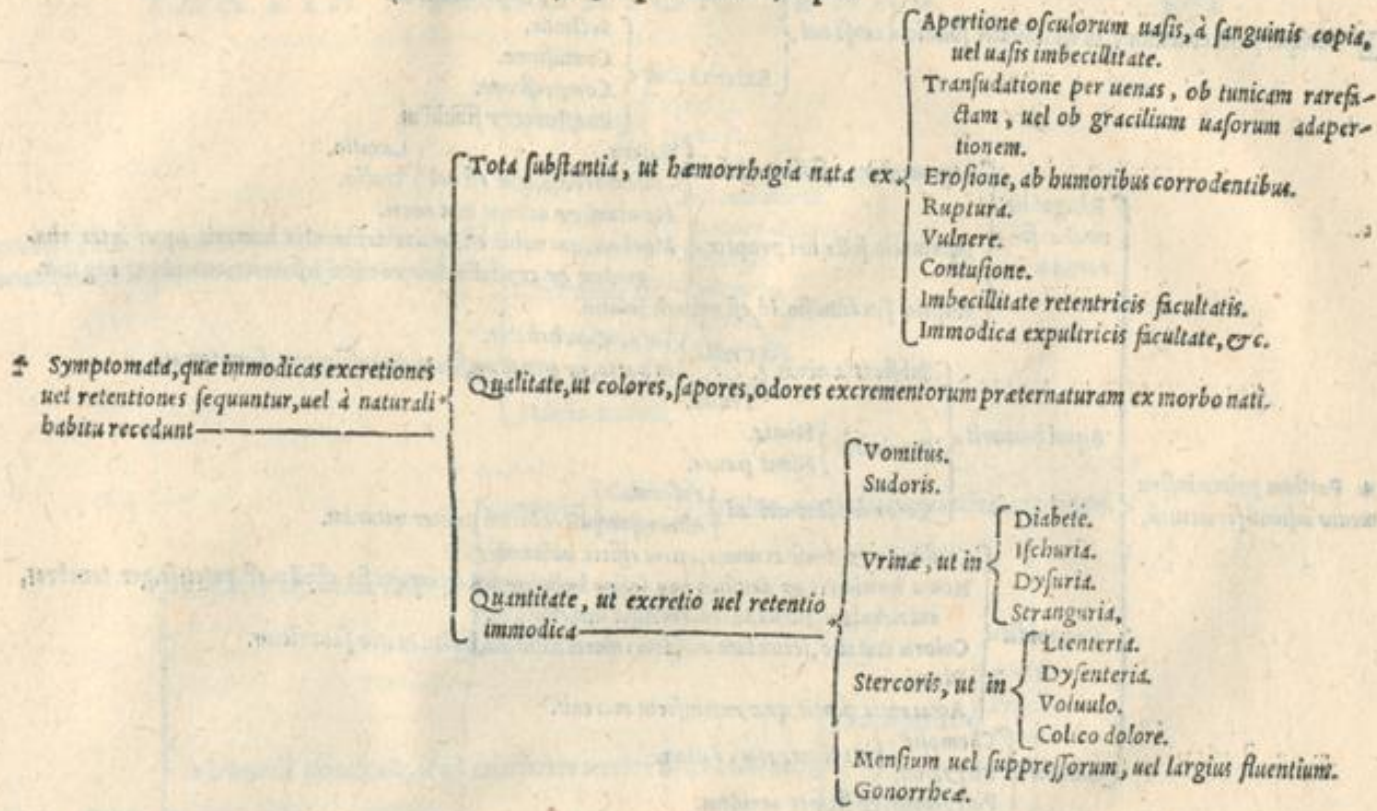
* Vitalium, pulsus { Abolitus
Debilis
Deprauatus } De his in quarta theoricæ parte.

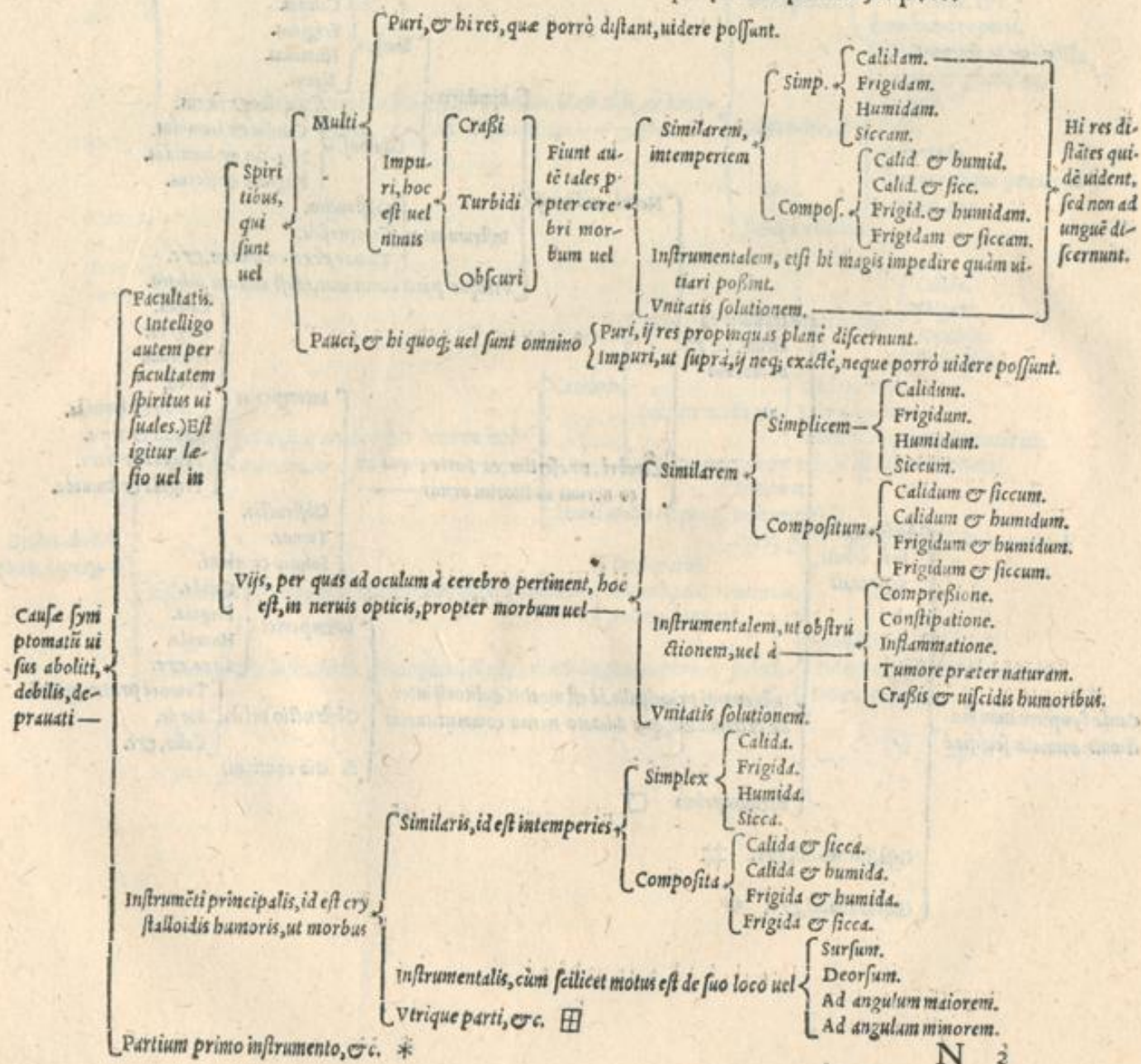
De symptomatum differentijs affectus corporis, ex Gal. de differentijs sympt. cap. 5.

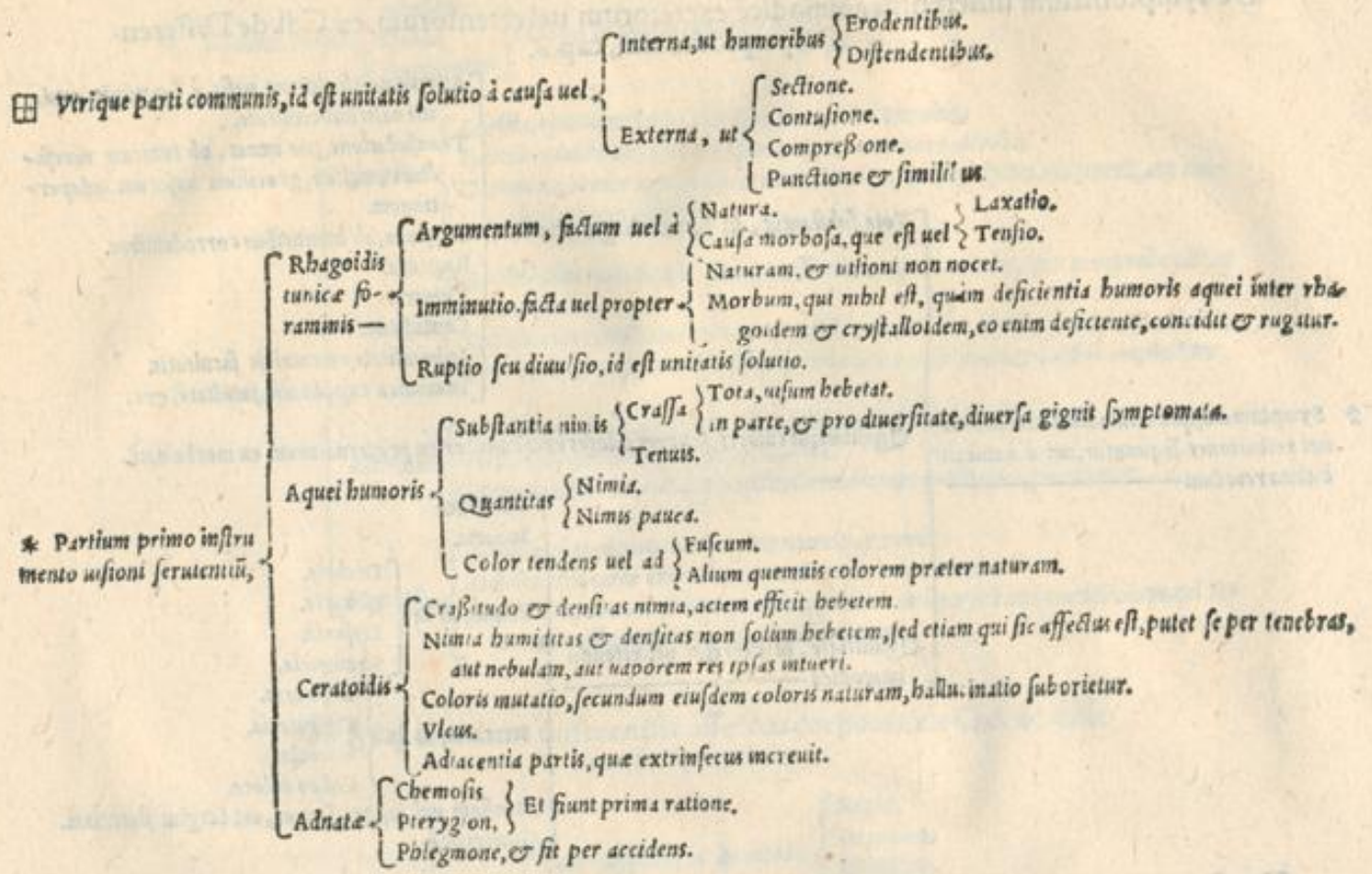

De symptomatum differentijs, immodicè excretorum uel retentorum, ex Gal. de Differentijs symptomatum, cap. 6.

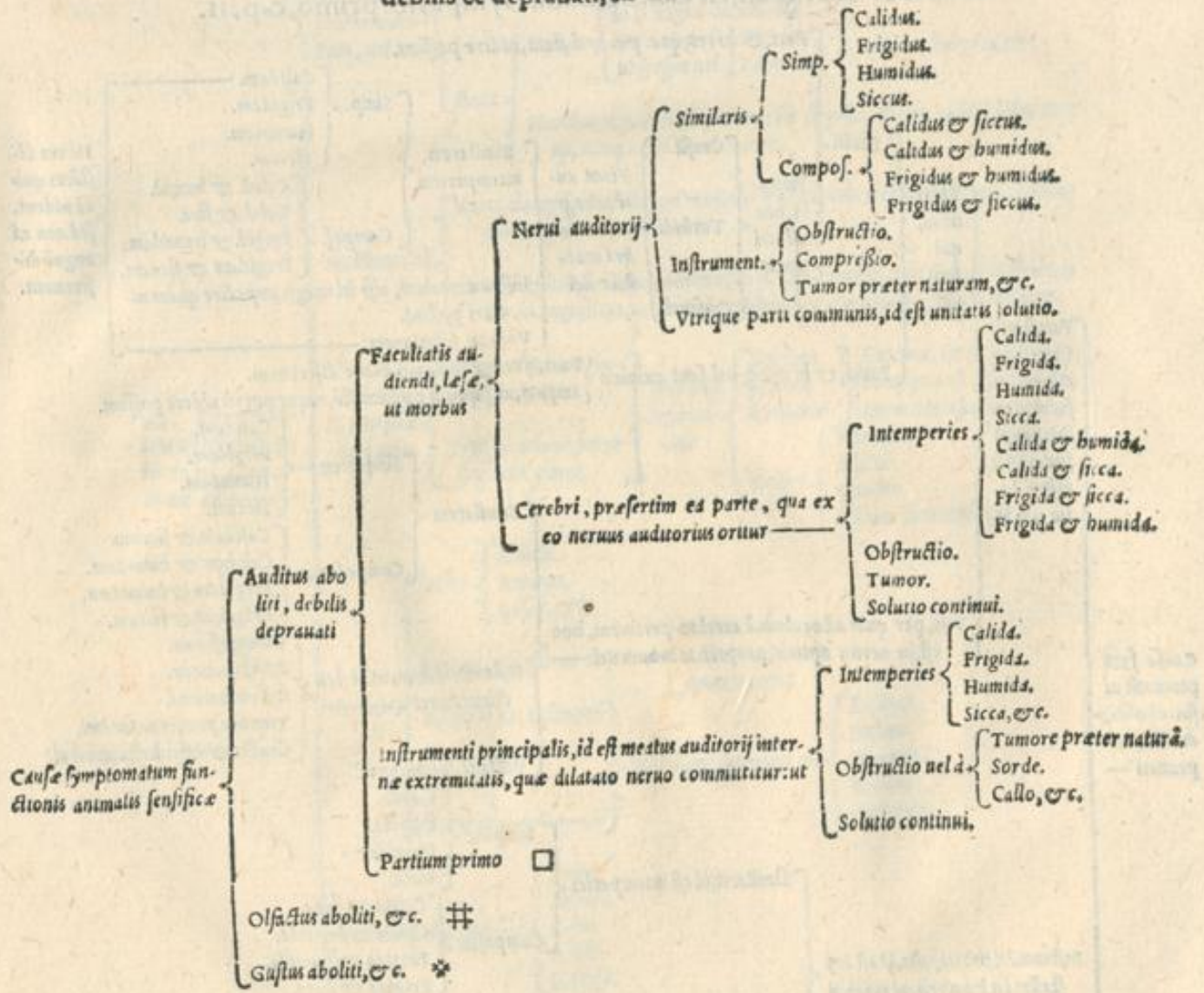

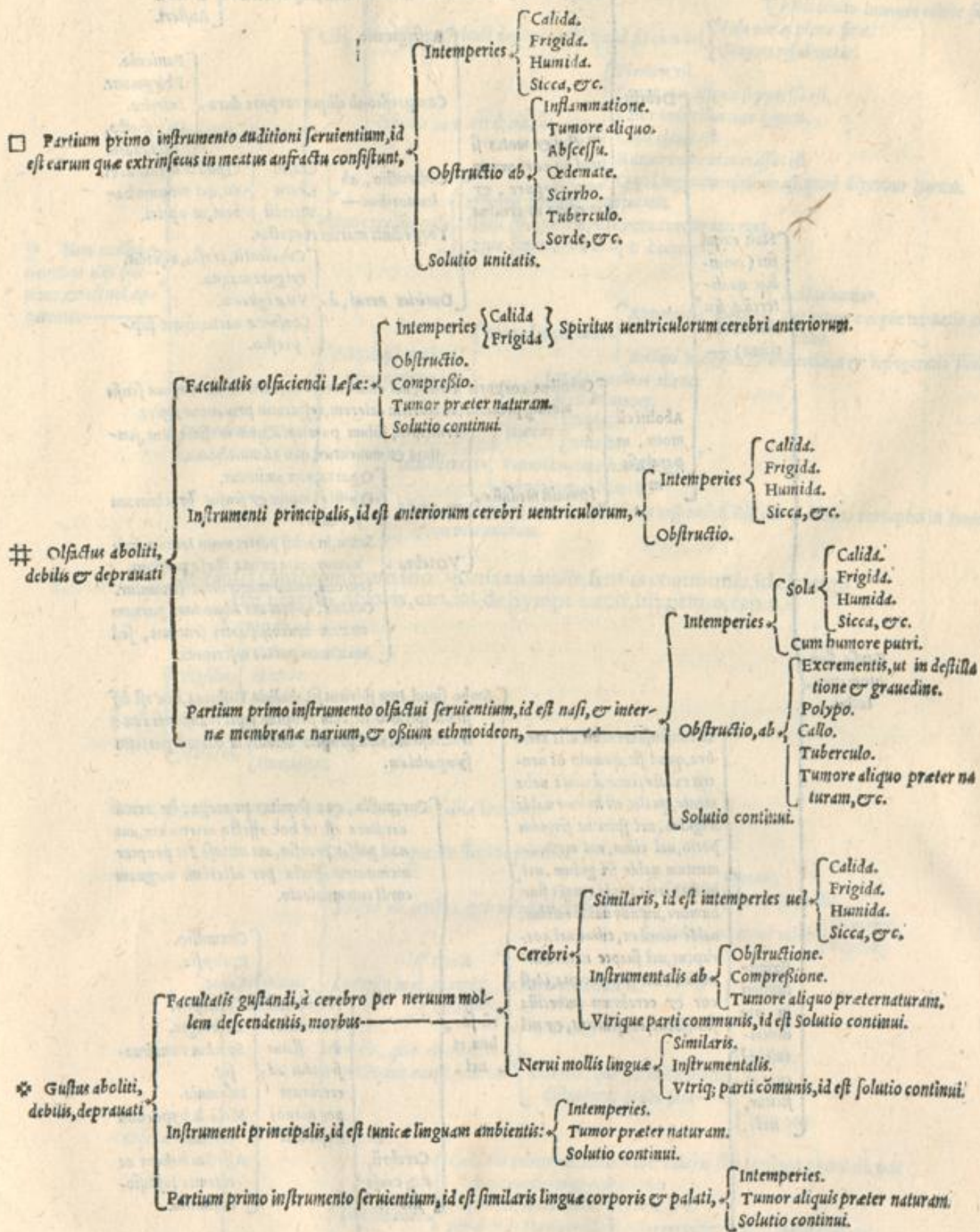
De symptomatum causis, facultatis & functionis animalis sensificæ, uisus aboliti, debilis & deprauati, ex Gal. de Causis sympt. lib. primo, cap. 11.

De causis symptomatum functionis animalis, sensificæ, auditus, olfactus, gustus, aboliti, debilis & deprauati, ex Gal. ibidem.

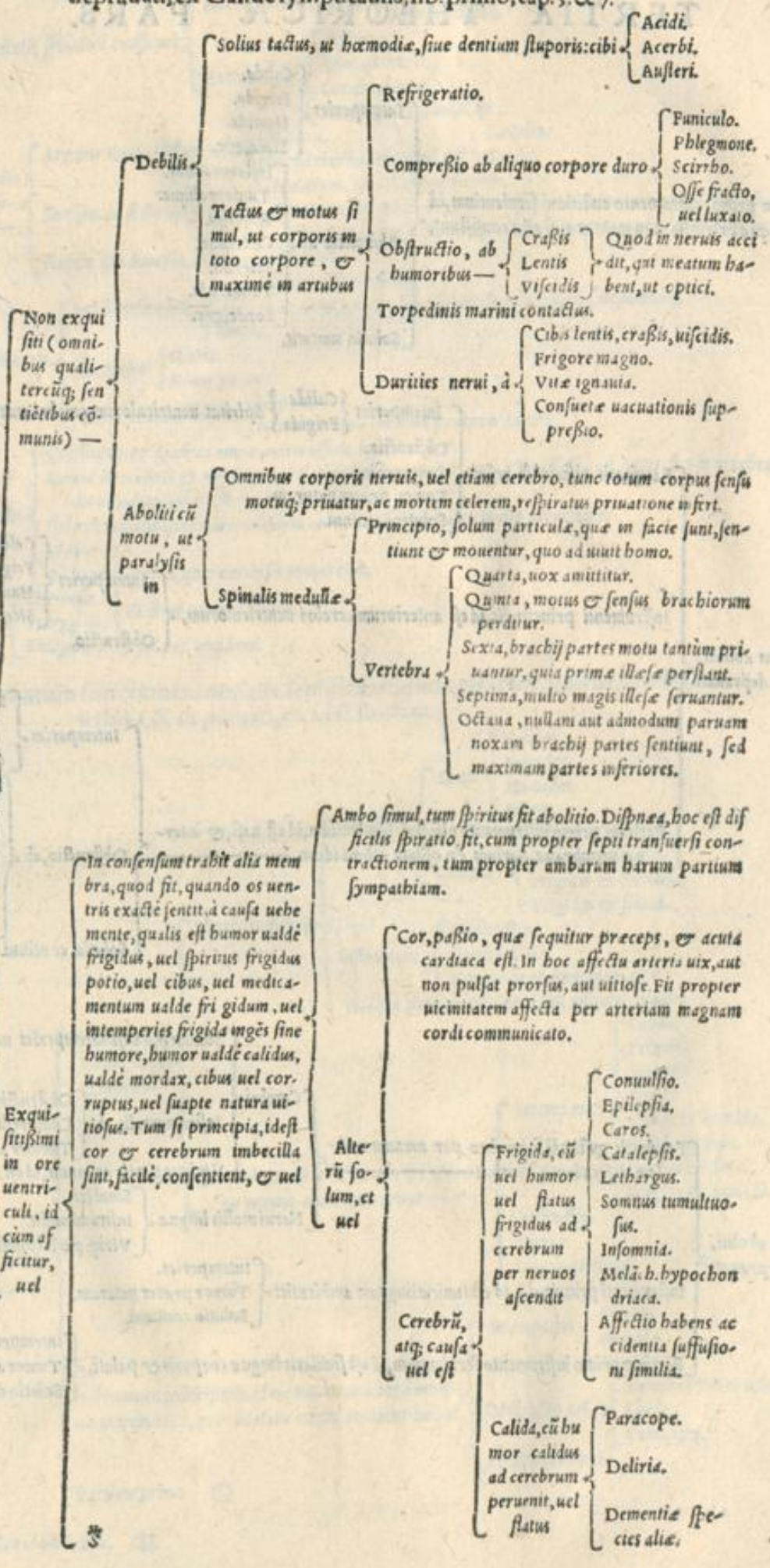

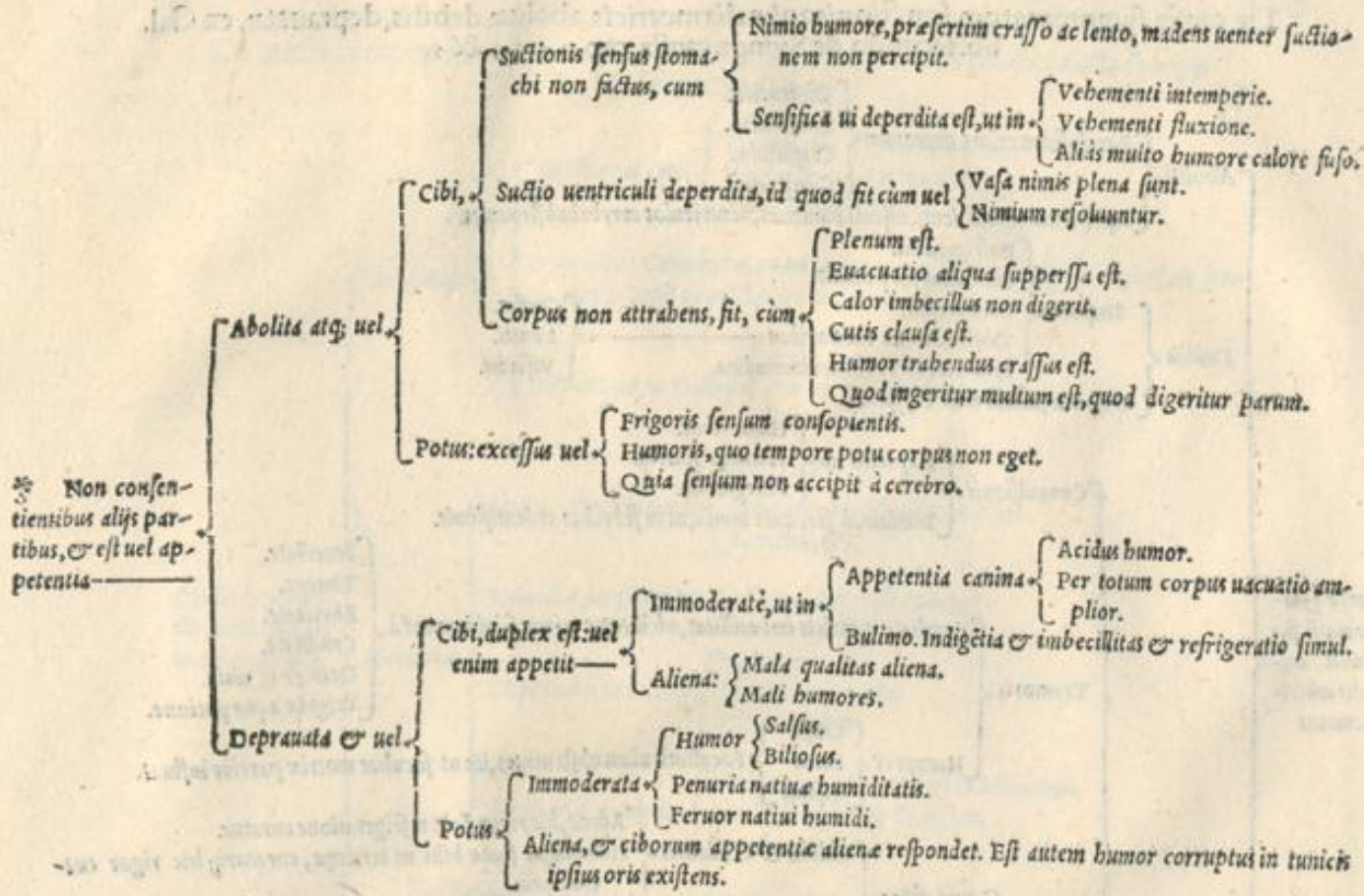

De causis symptomatum functionis animalis sensificæ tactus aboliti, debilis, deprauati, ex Gal. de sympt. causis, lib. primo, cap. 5. & 7.

271

Cause symptomatum tactus

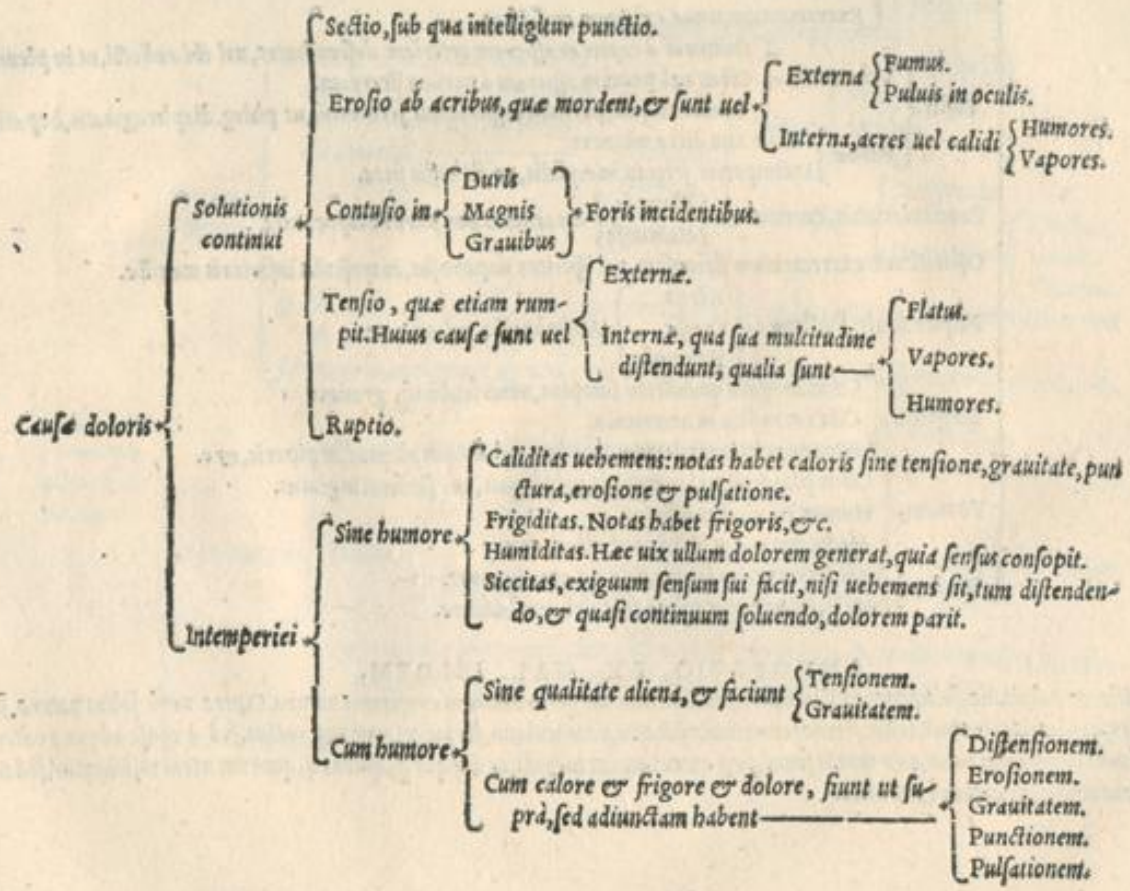

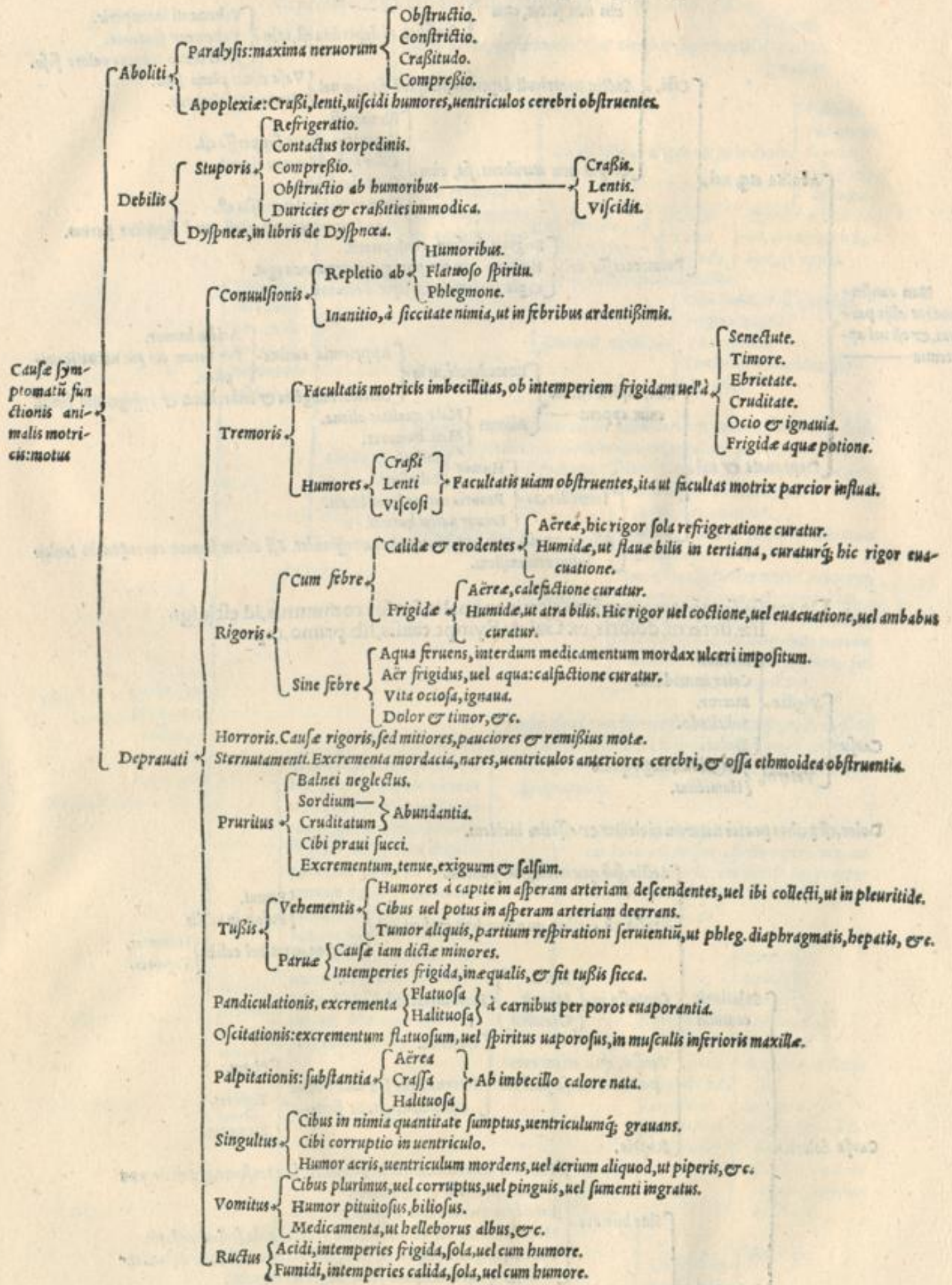
De causis symptomatum functionis animalis, sensus communis, id est uigiliæ, ueterni, doloris, ex Gal. de Sympt. causis, lib. primo, cap. 3.

Dolor, est pathos præter naturam uolenter & affatim incidens.

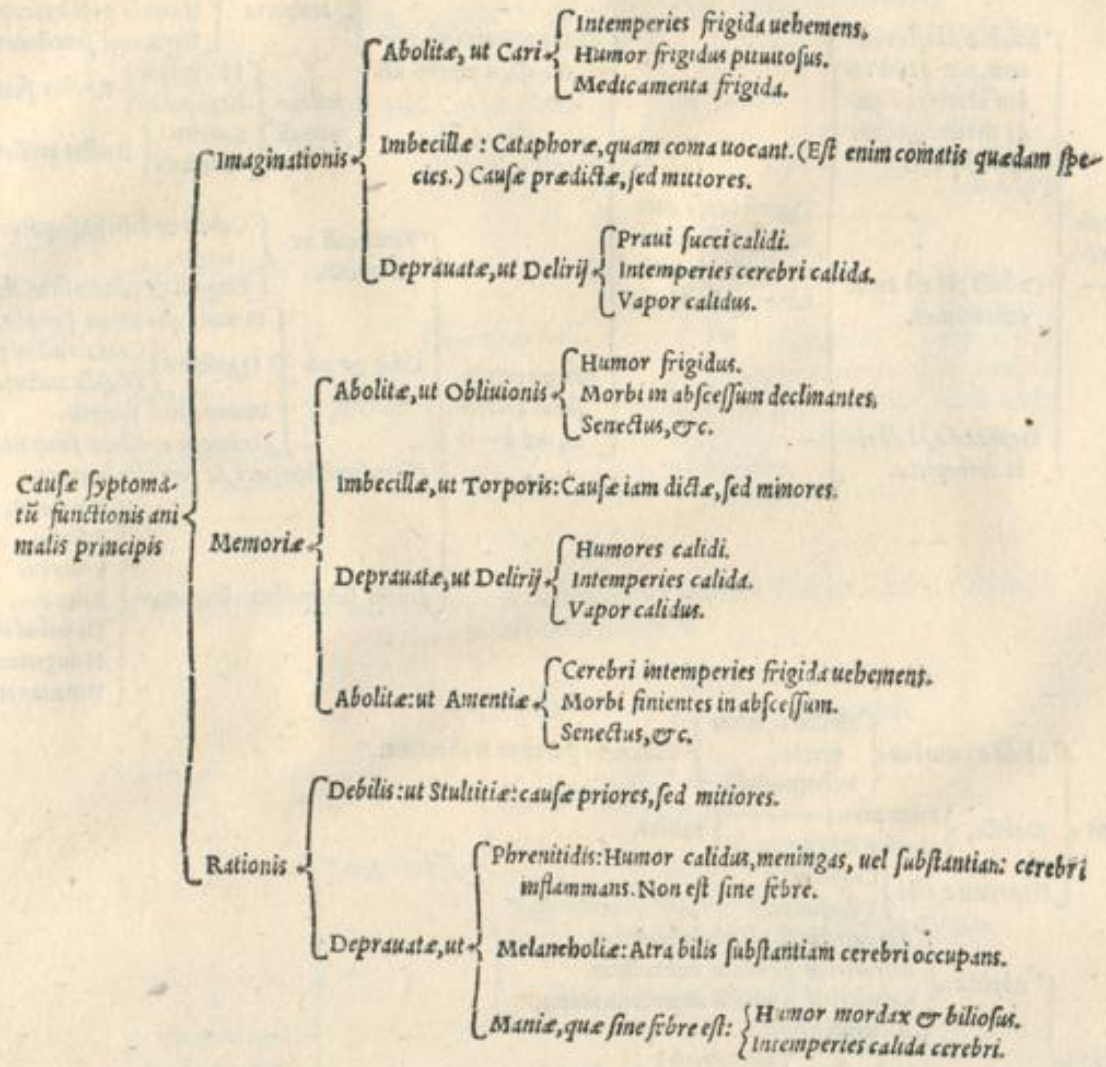
De causis symptomatum functionis animalis motricis, abolitæ, debilis, depravatæ, ex Gal. lib. secundo, de Sympt. causis, cap. 1. 2. 3. 4. & 5.

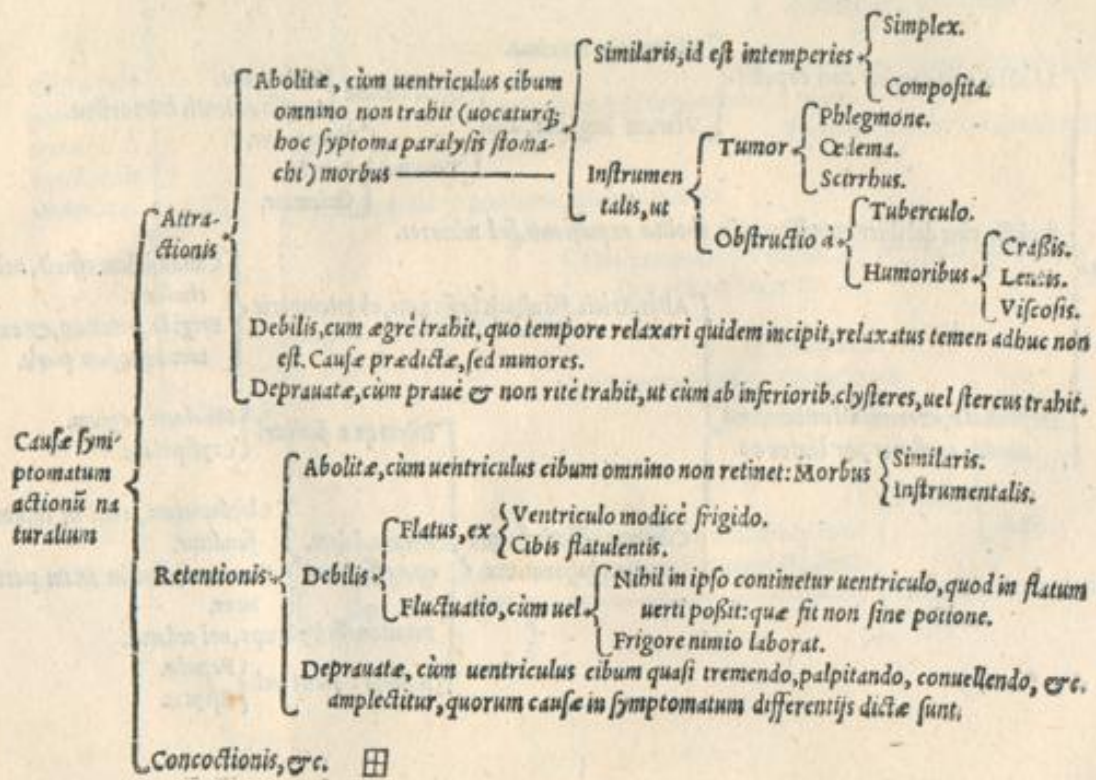
ANNOTATIO, EX GAL. IBIDEM.

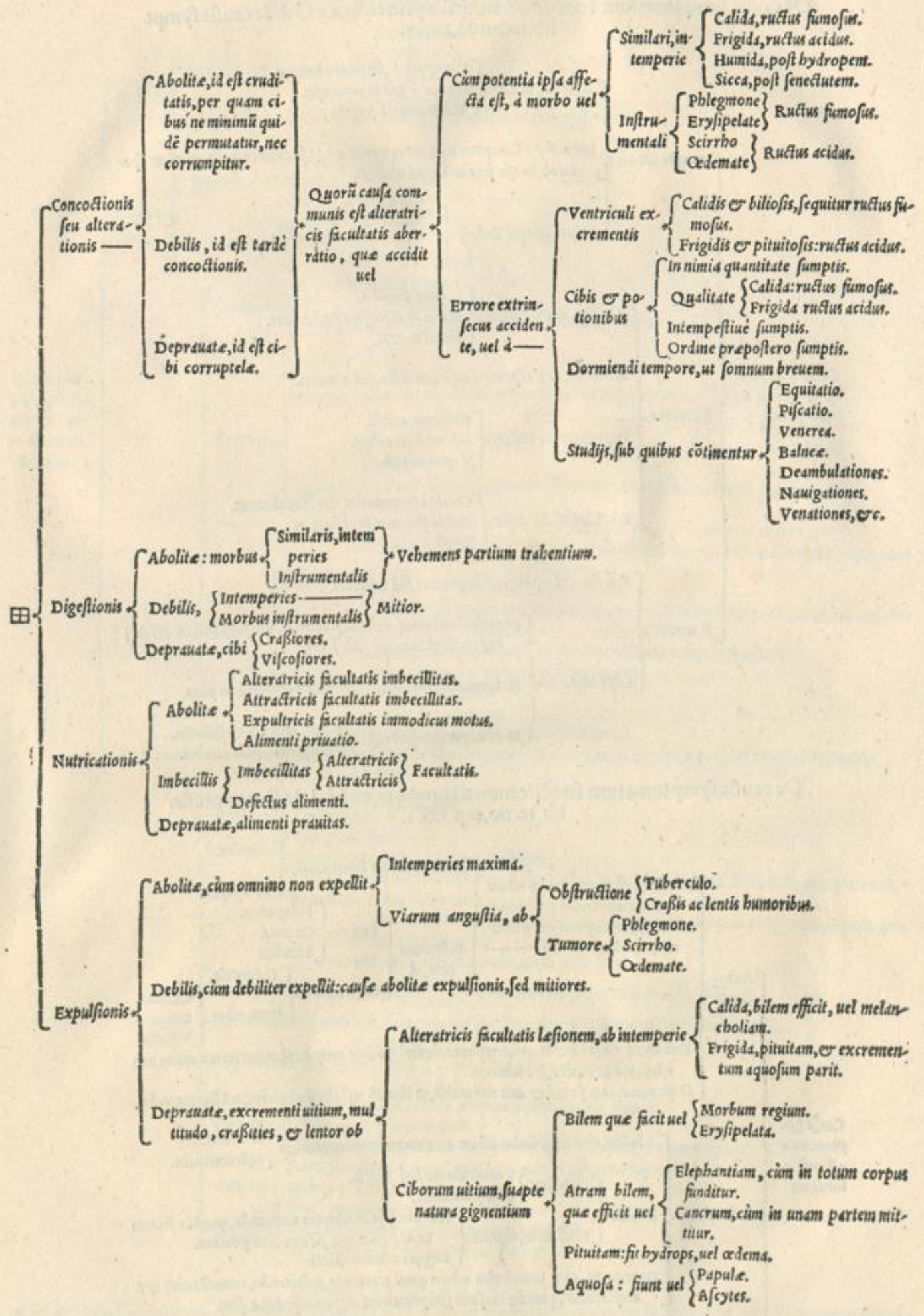
Ex his conuulsio & palpitatio, solius morbi sunt opera, nihil ad illorum generationem conferente natura. Opera uero solius nature, sunt rigor, horror, sensus ulceris, pruritus, tussis, sternutamentum, oscitatio, pandiculatio, singultus, uomitus, ructus, sed a causa aliqua præter naturam excitata. Amborum enim nature & morbi simul, sunt omnes motus torpidi, ac alij quoq; quibus ij, quorum nerui resoluuntur, sed nondum resoluti sunt, mouentur: præterea & tremor.

De causis symptomatum functionis animalis principis, ex Gal. de causis sympt. lib. secundo, cap. 7.

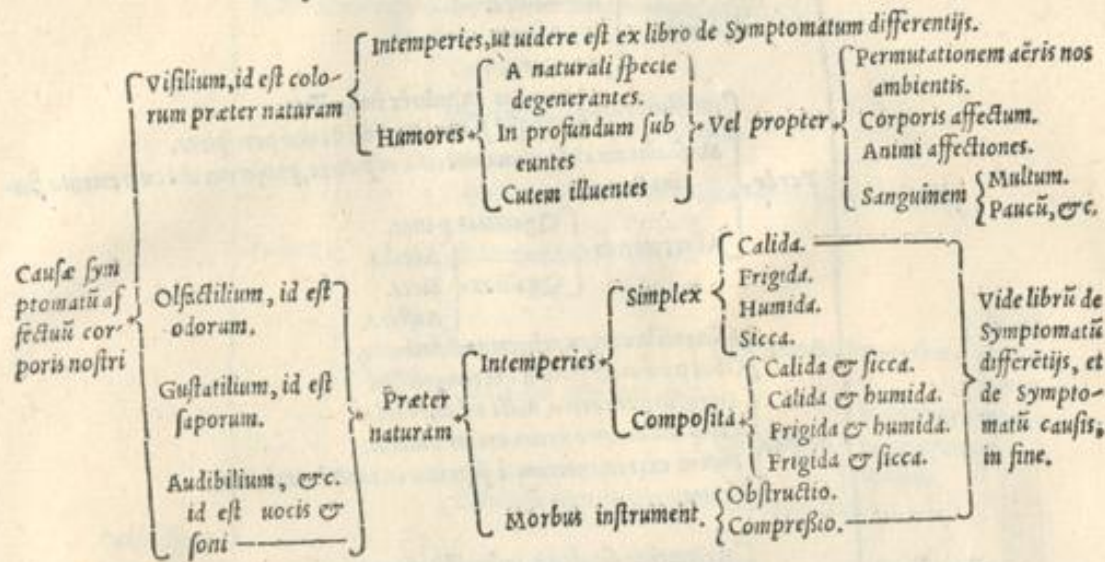

De causis symptomatum functionum naturalium, ex Gal. de sympt. causis, lib. tertio, cap. 1. & 2.

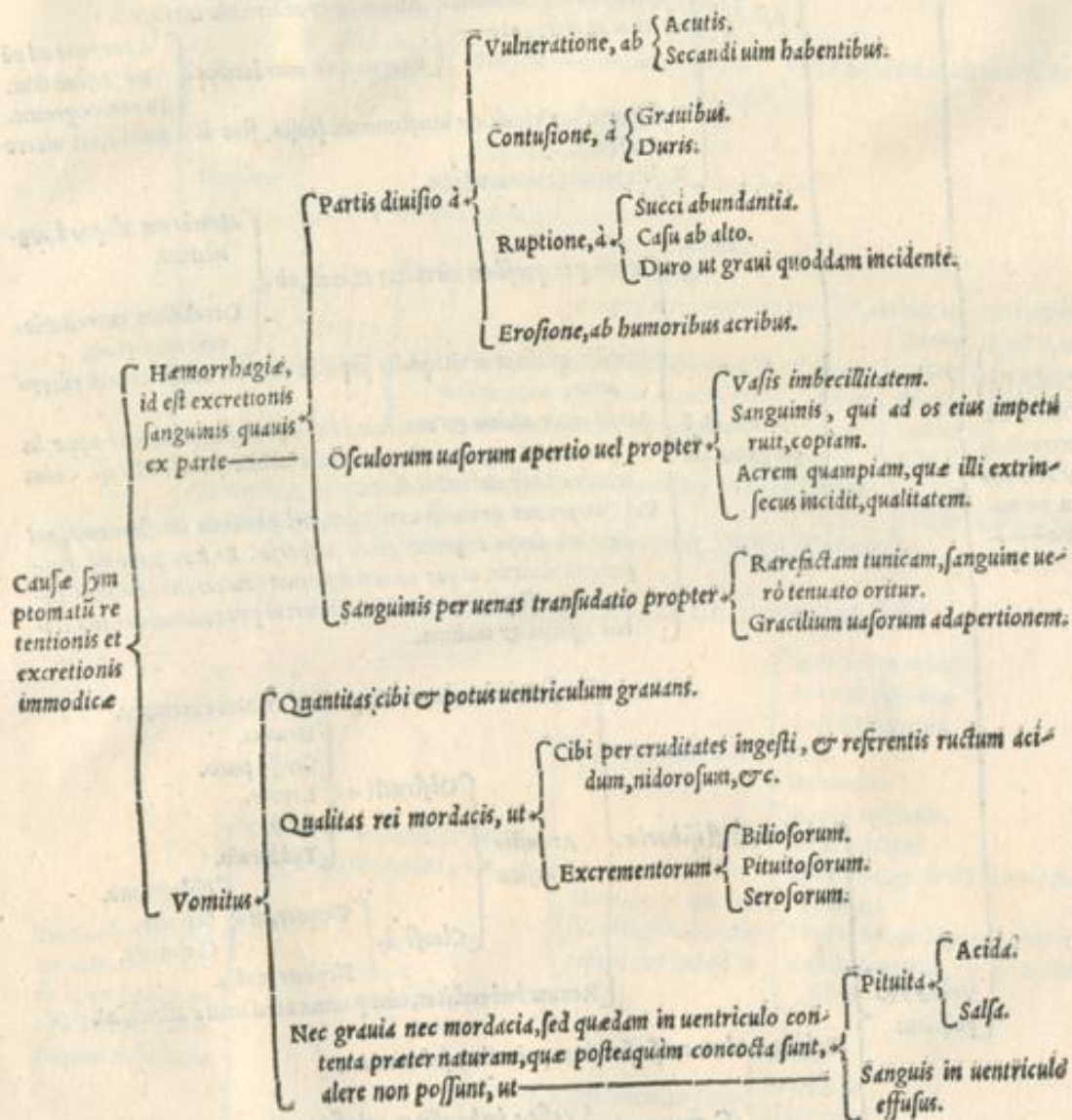

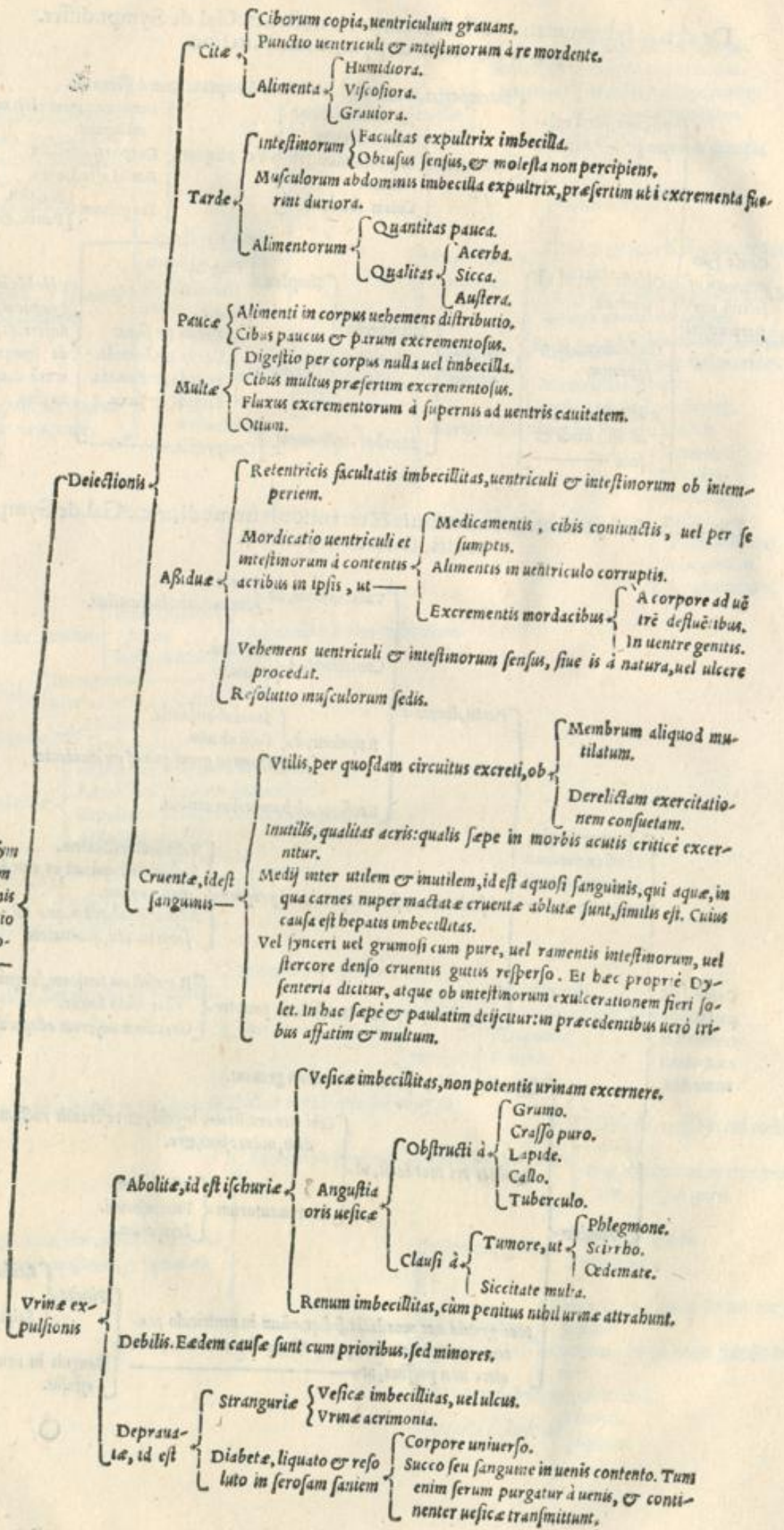
De causis symptomatum affectus corporis nostri, ex Gal. de Sympt. differ. cap. 5. & lib. tertio de Sympt. causis, in fine.

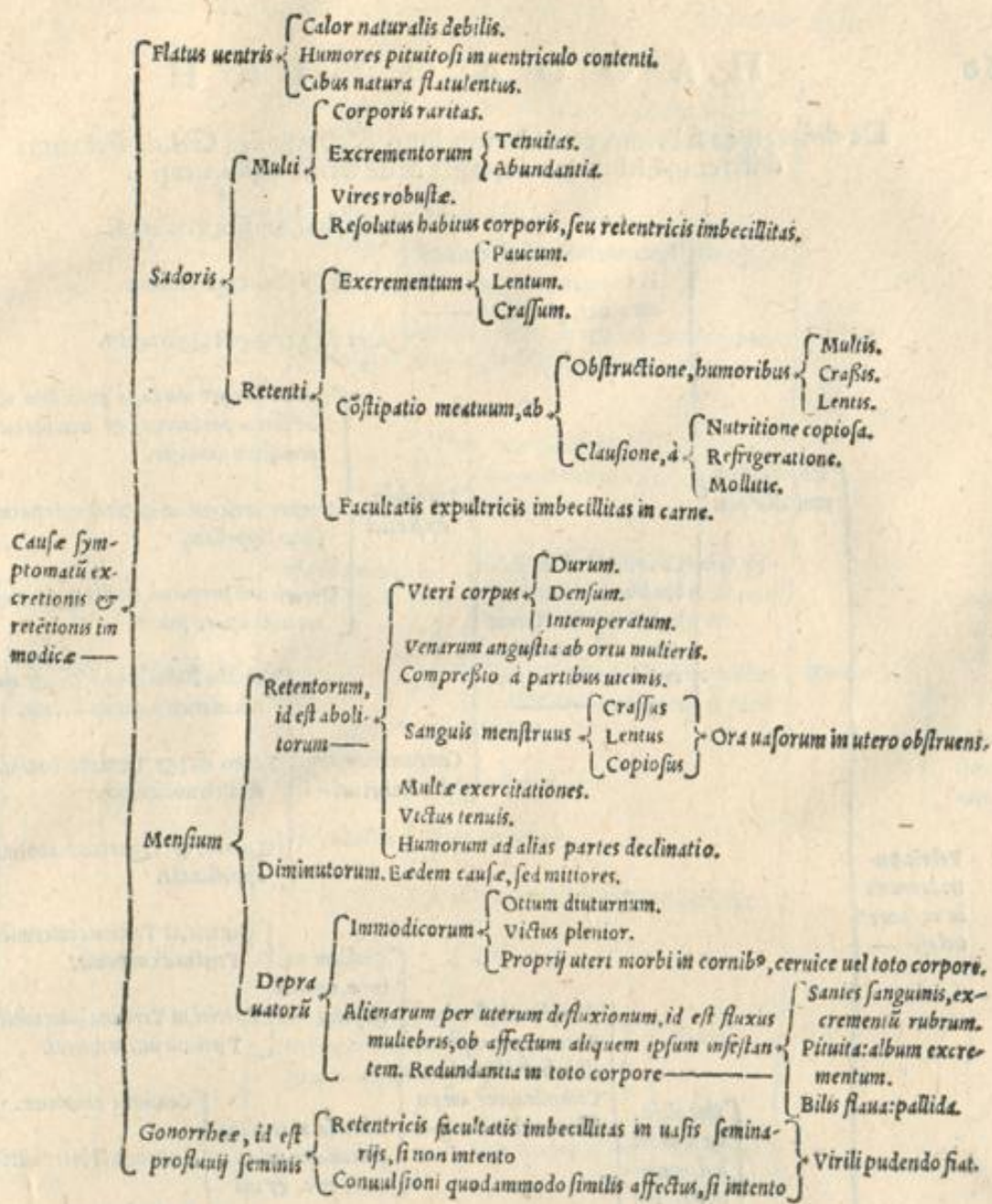

De causis symptomatum excretionis & retentionis immodicæ, ex Gal. de Sympt. causis, lib. tertio, cap. 2. & 4.

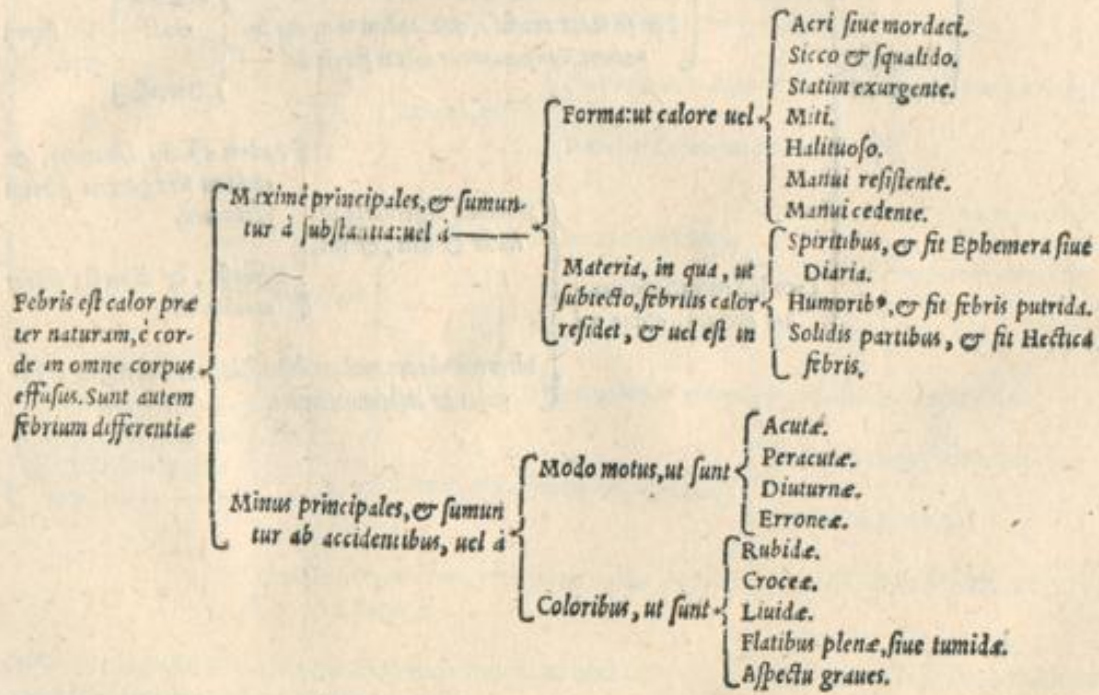

Cause symptomatum excretionis & retentionis immodice

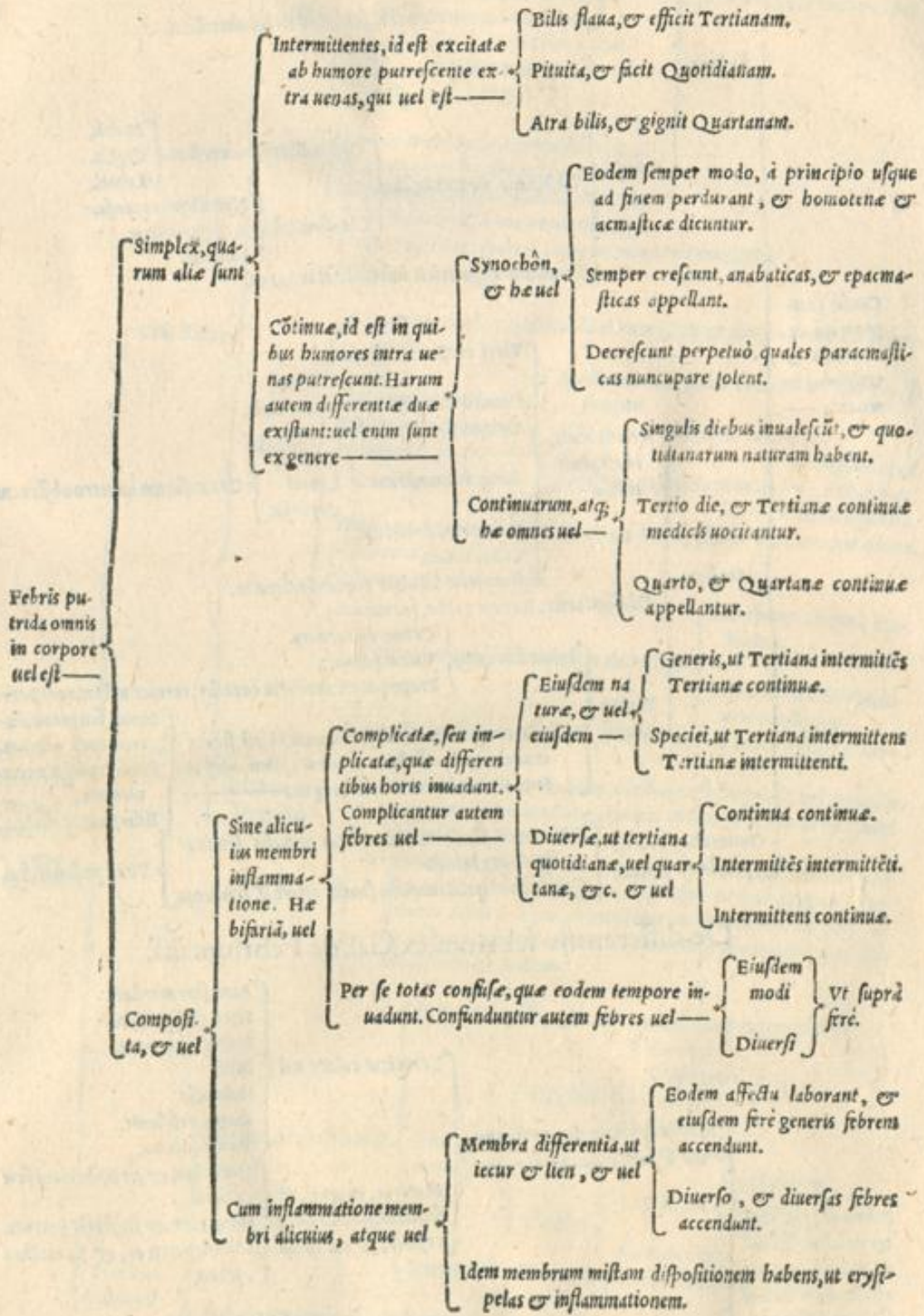

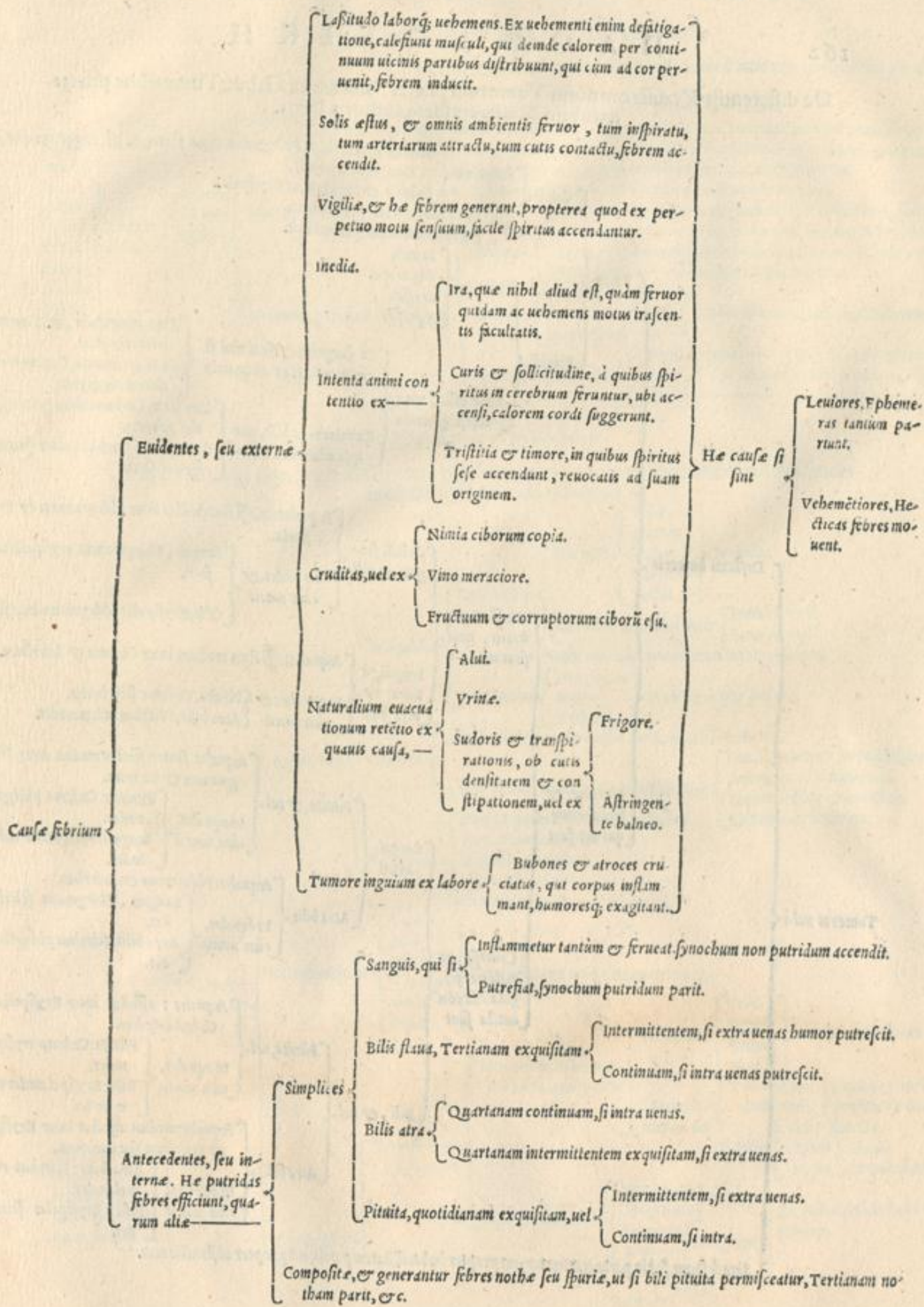
De differentijs februm, ex Gal. de Februm dif.

De differentijs februm putridarum simp. & compos. ex Gal. de Februm differentijs, lib. secundo, cap. 2. & de Crisibus, lib. 2. cap. 7.

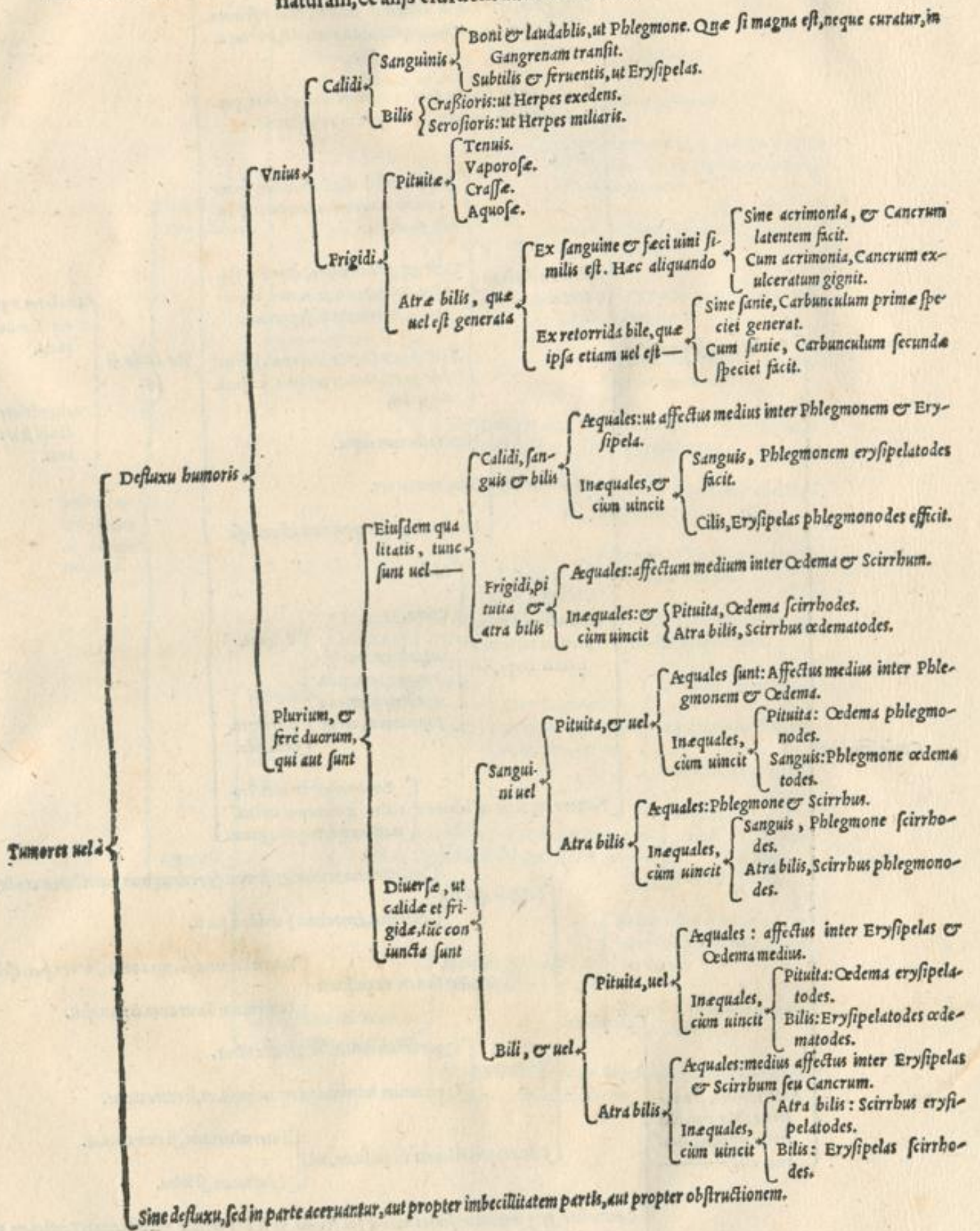

De causis febrium omnium, ex Gal. de Febrium diff.

¶ Notandum ab ephemeris aliquando putridas febres accendi, maxime cum pari statu diem unum excesserint, tunc metuedum, ne uel in synochum, uel putridam transeant.

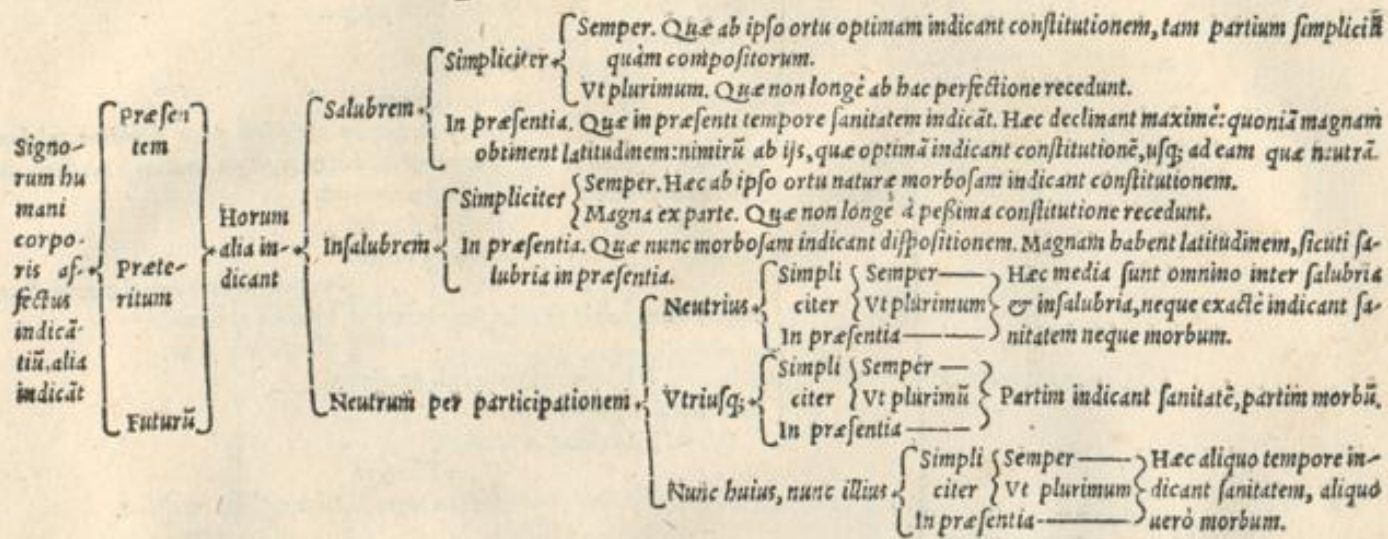
De differentijs & causis omnium Tumorum præter naturam, ex Gal. de Tumoribus præter naturam, & alijs eiusdem authoris libris.

Finis Pathologiæ, tertie partis theoreticæ.

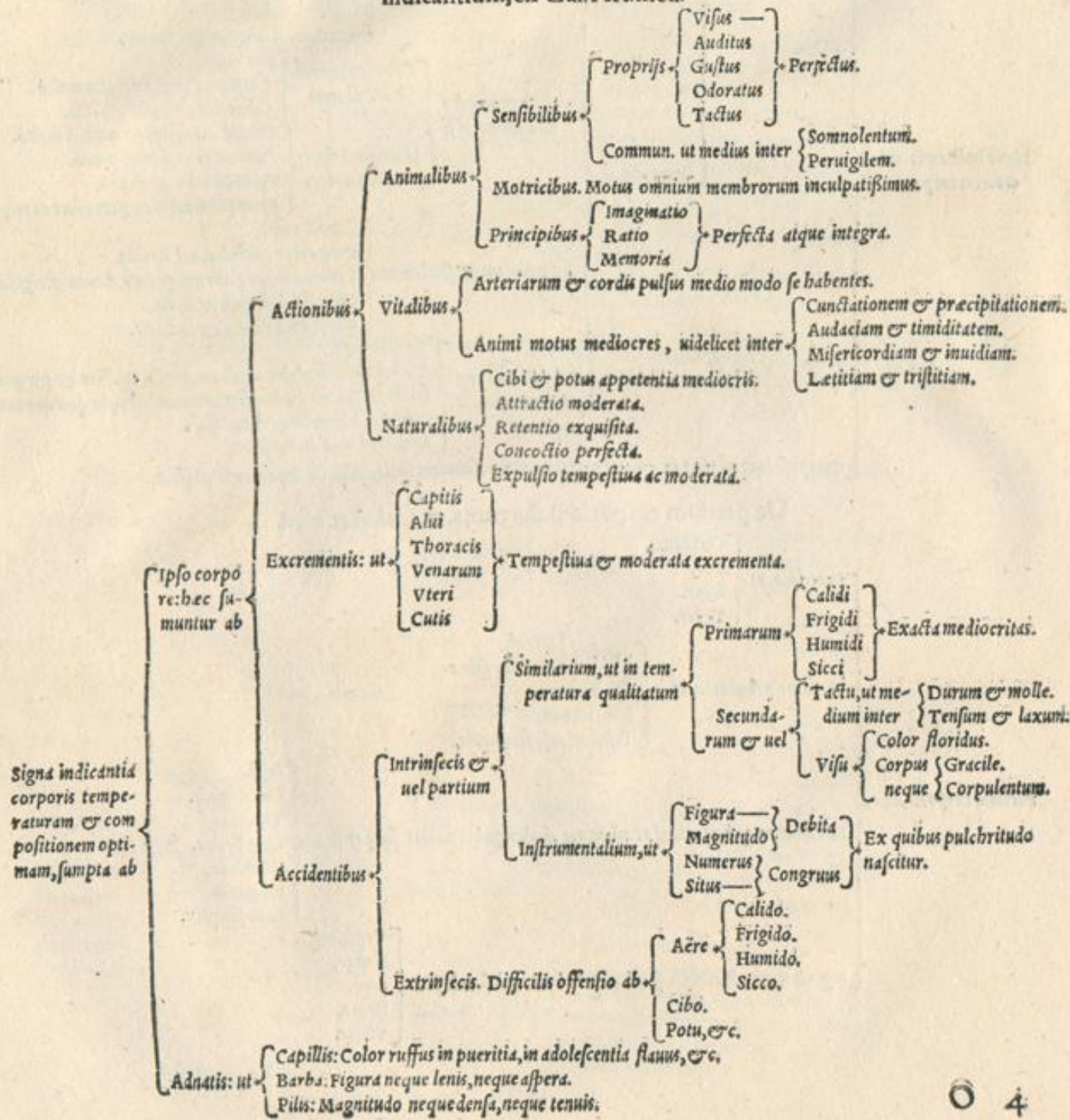
ΣΗΜΕΙΩΤΙΚΗ

De signorum differentijs, ex Gal. Art. med.

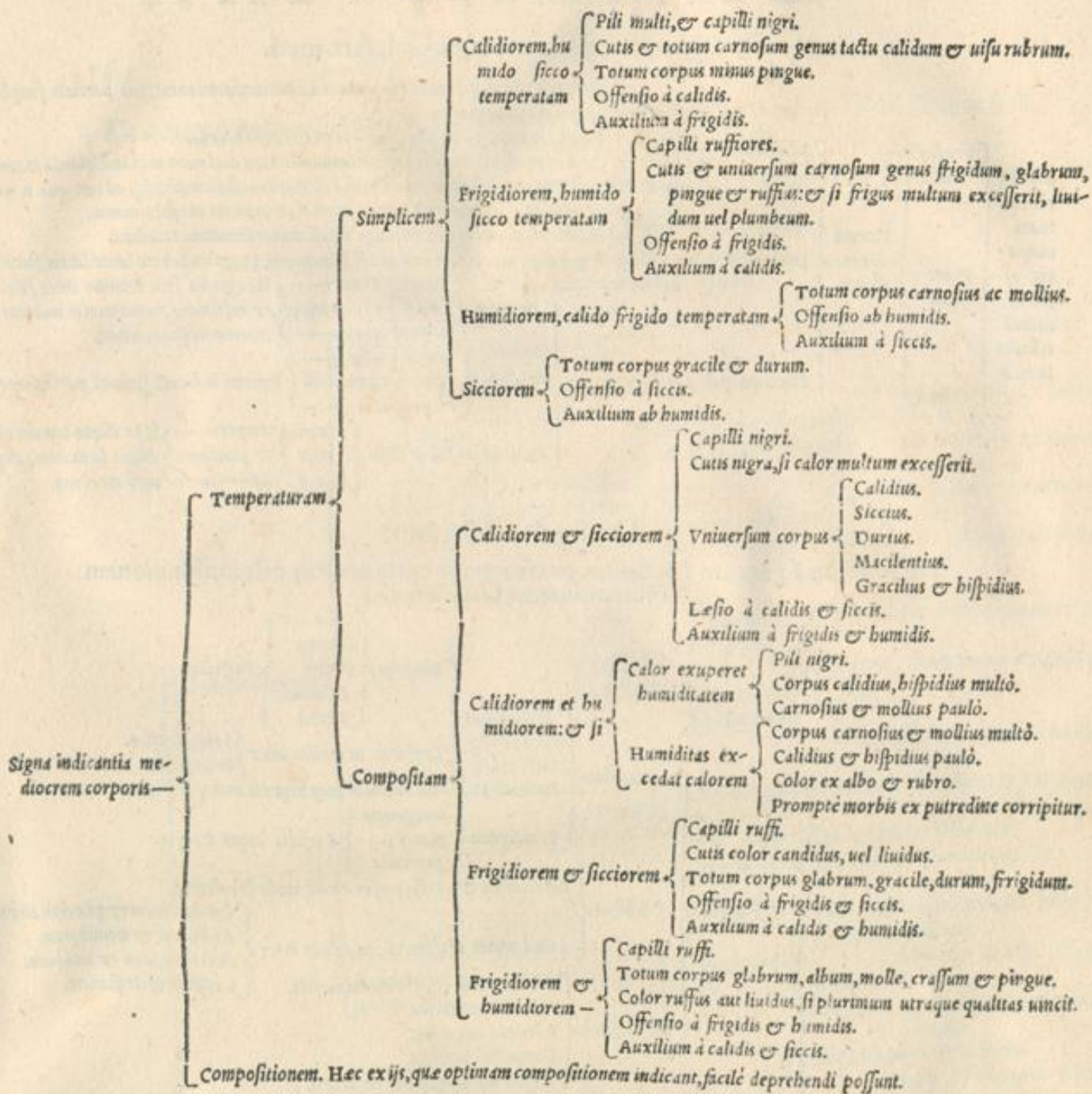

De signis salubribus.

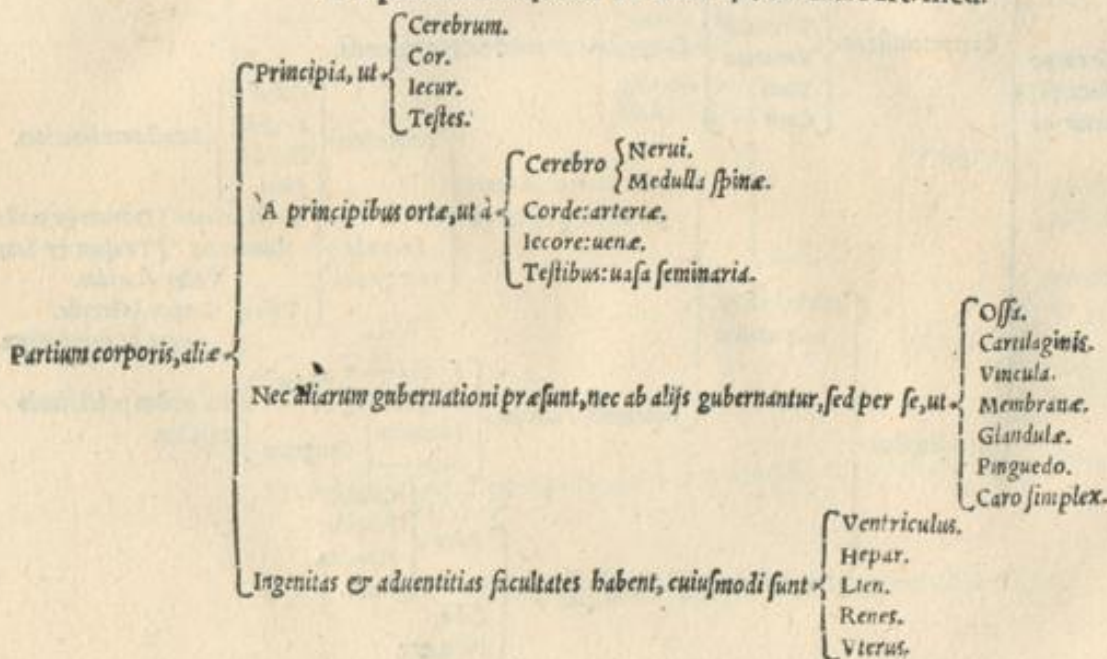
De fontibus signorum salubrium, præsentem ac optimam corporis constitutionem indicantium, ex Gal. Art. med.

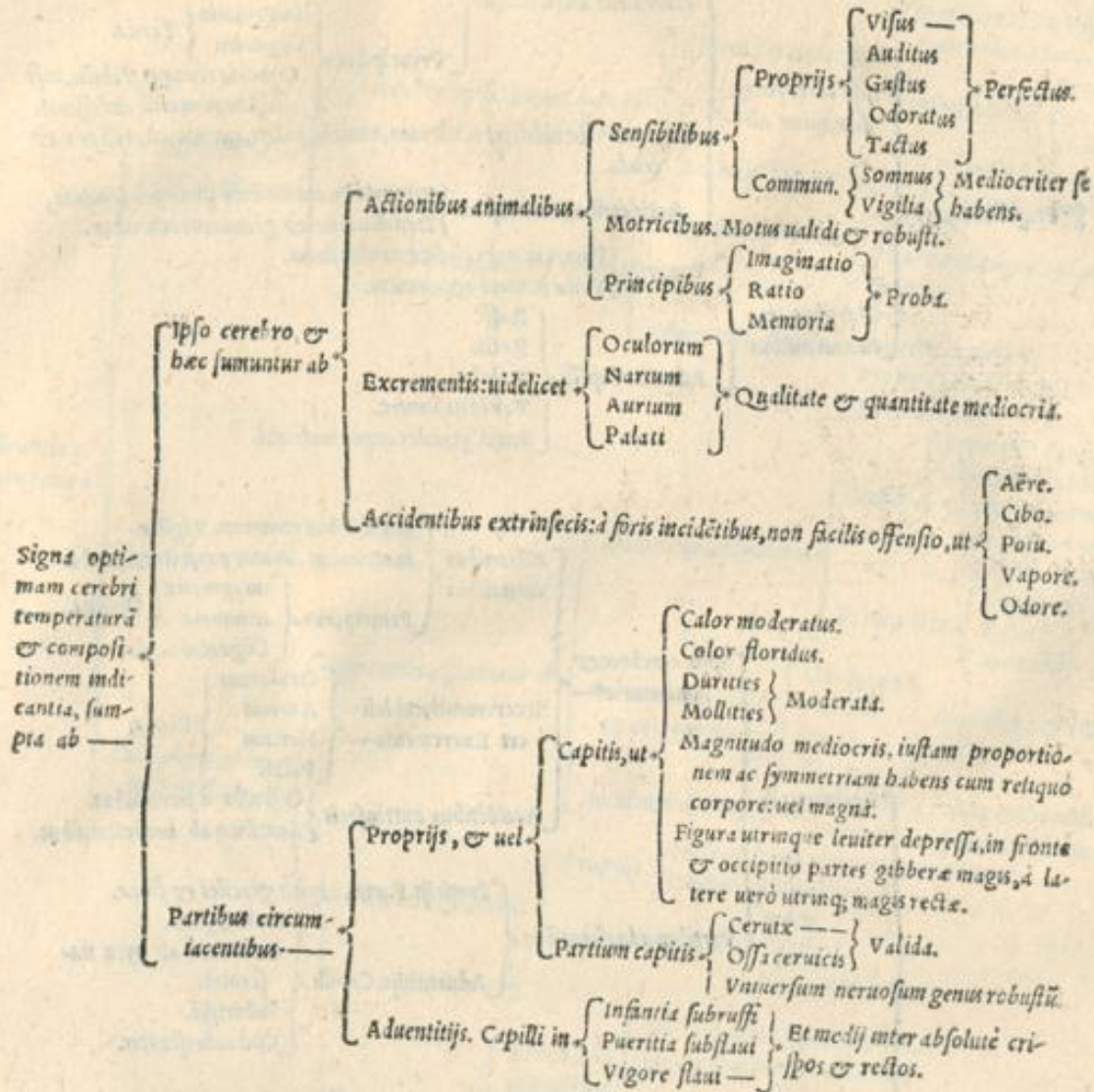
De signis mediocrem siue deficientem corporis temperaturam ac compositionem indicantibus, ex Gal. ibidem.

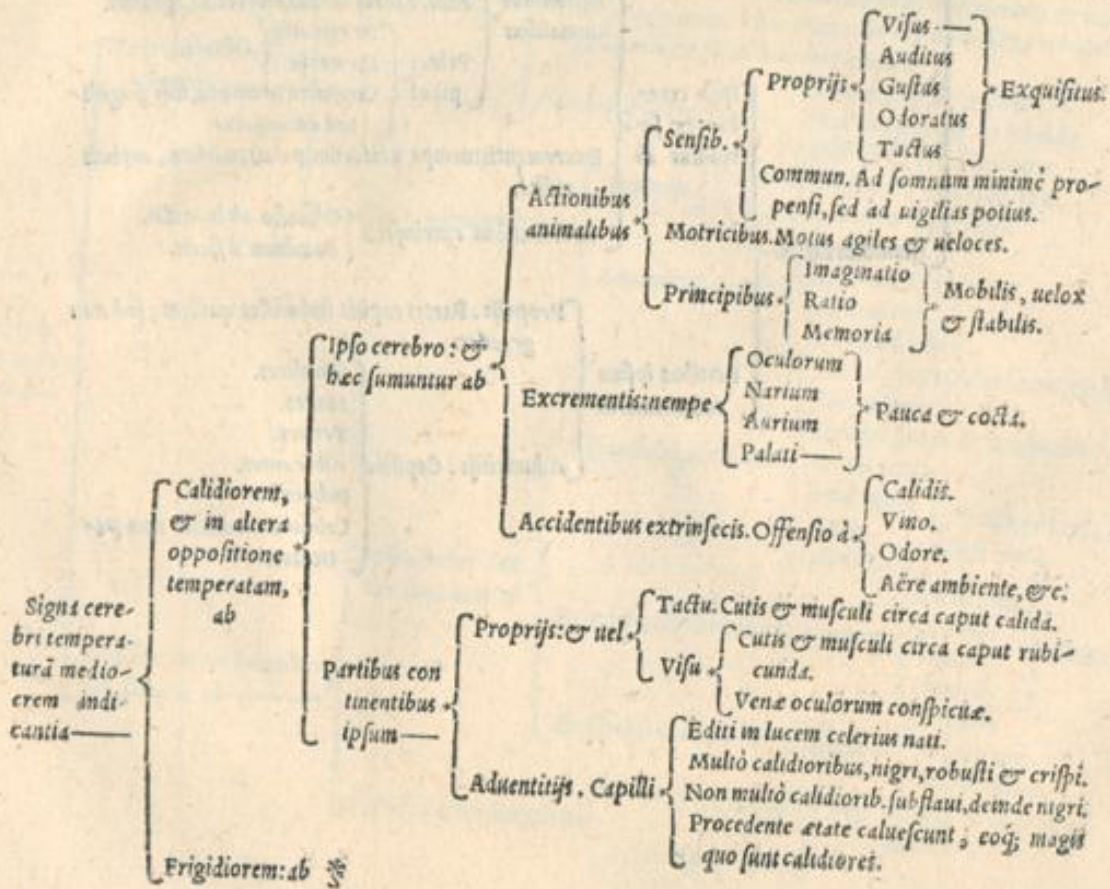
De partium corporis differentijs, ex Gal. Art. med.

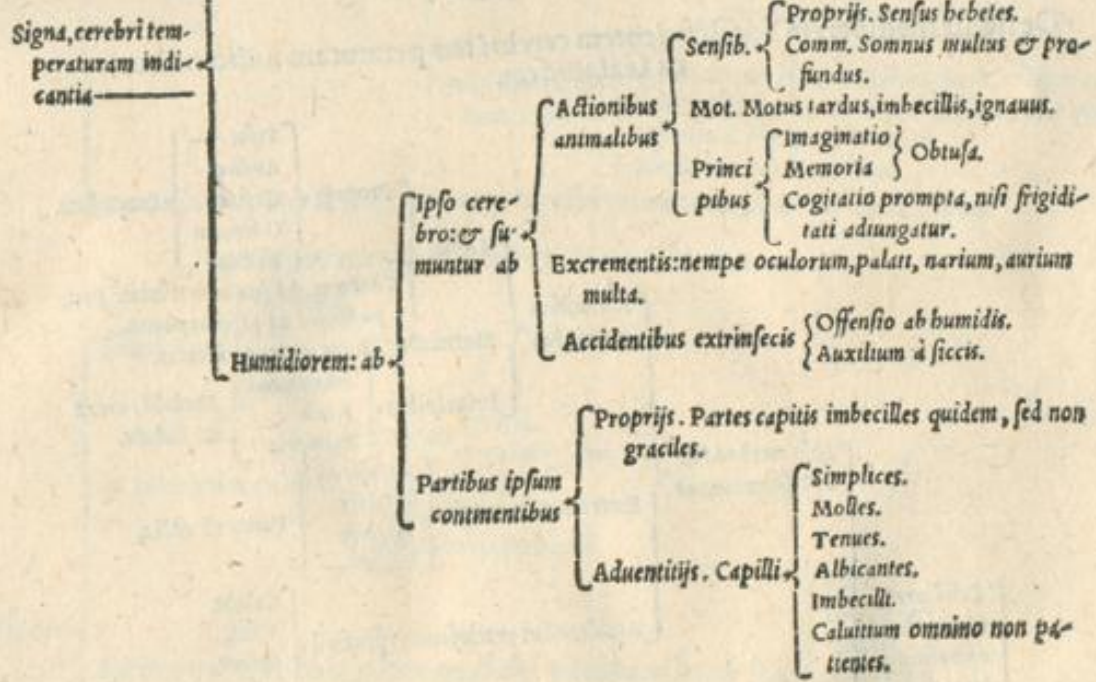
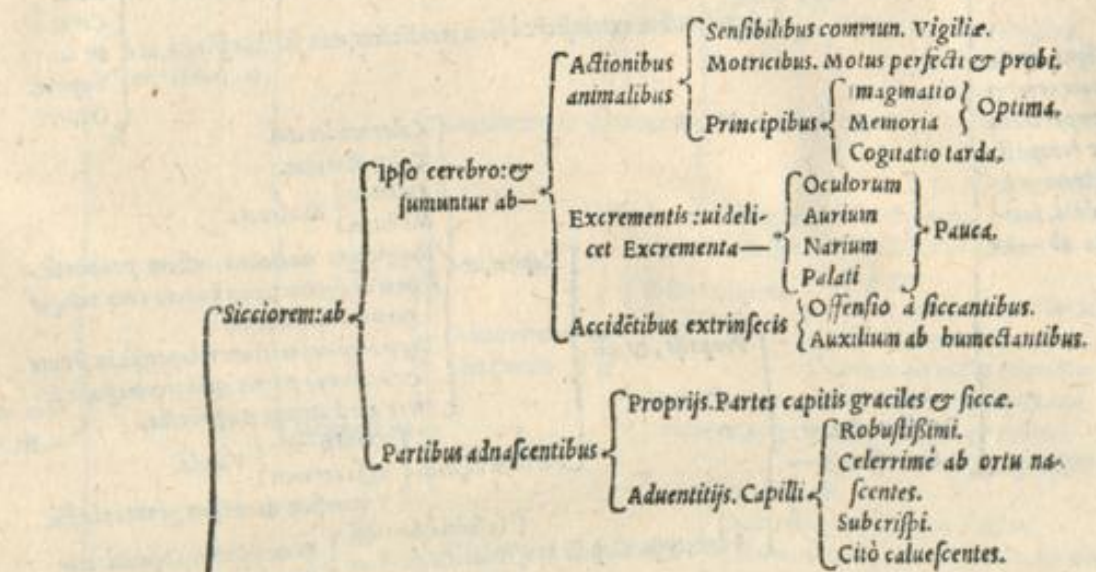
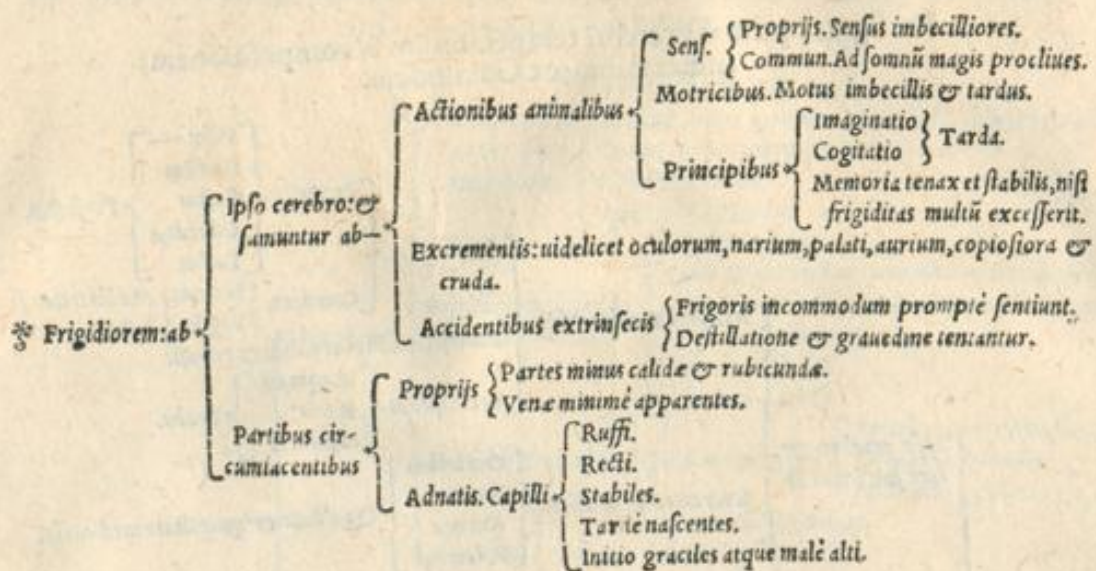

De signis optimam cerebri temperaturam & compositionem indicantibus, ex Gal. ibidem.

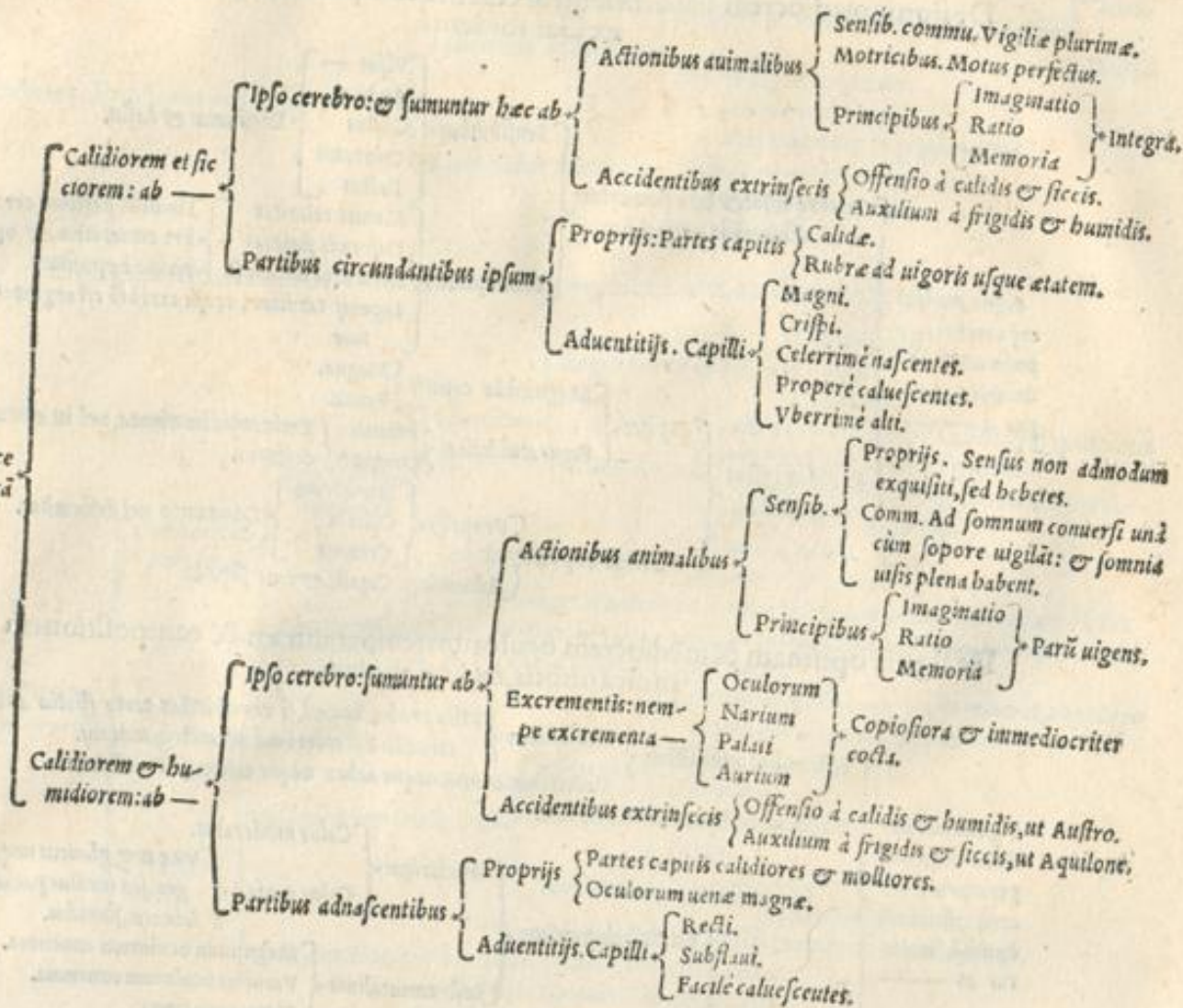

De signis mediocrem seu deficientem cerebri temperaturam indicantibus, ex Gal. ibidem.

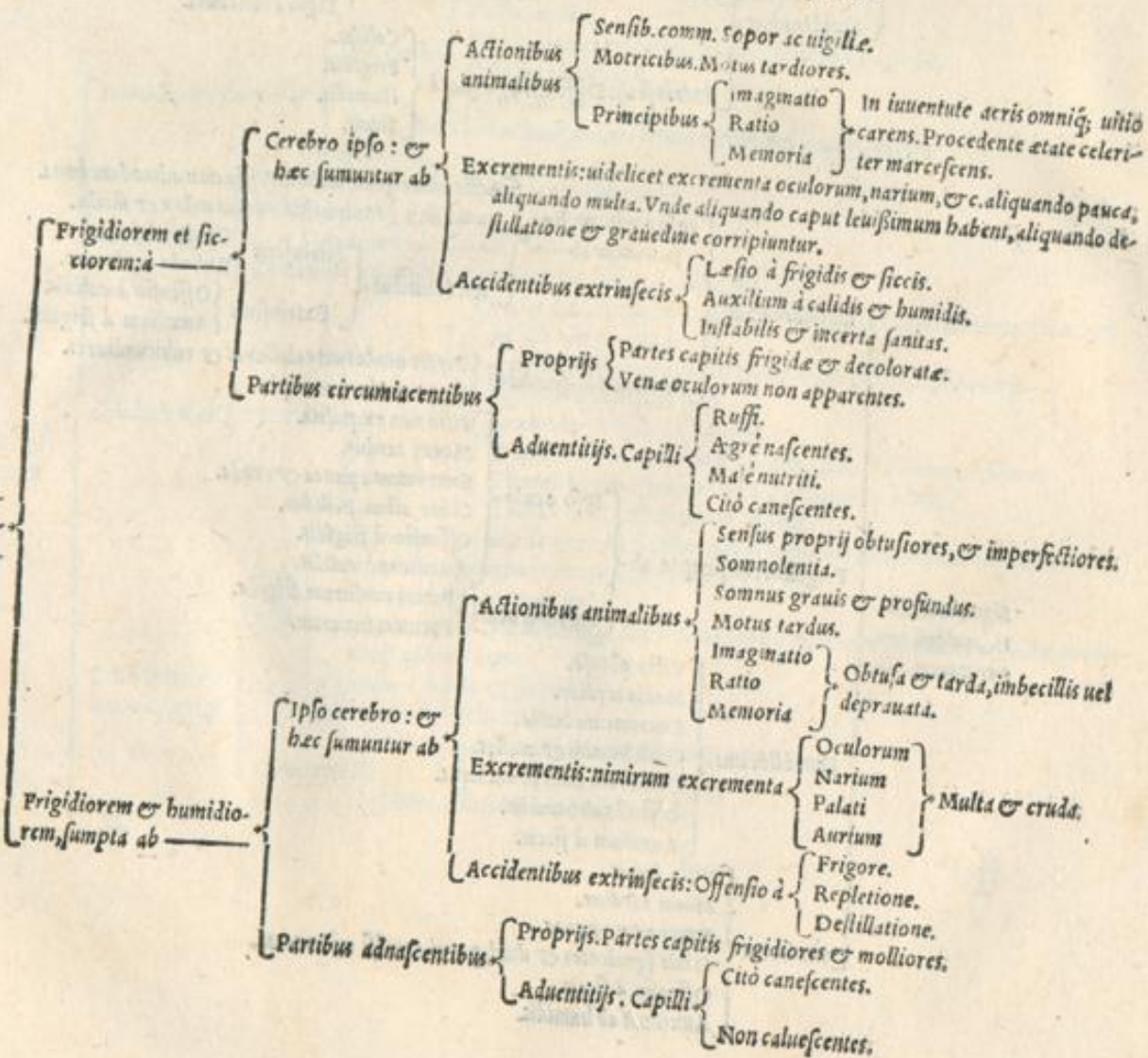

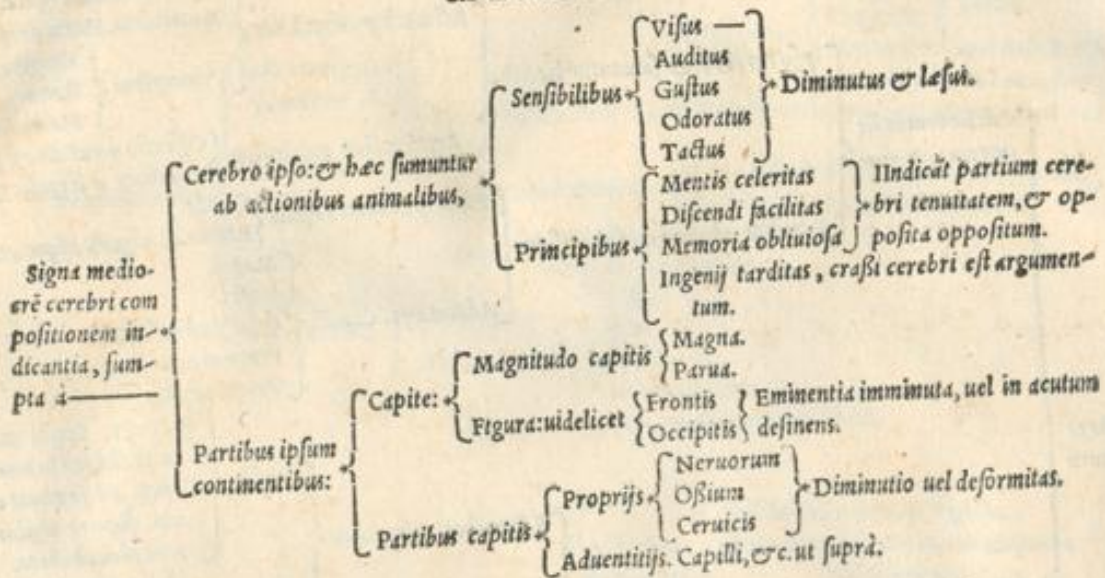
Signa indicantia cerebri temperaturā

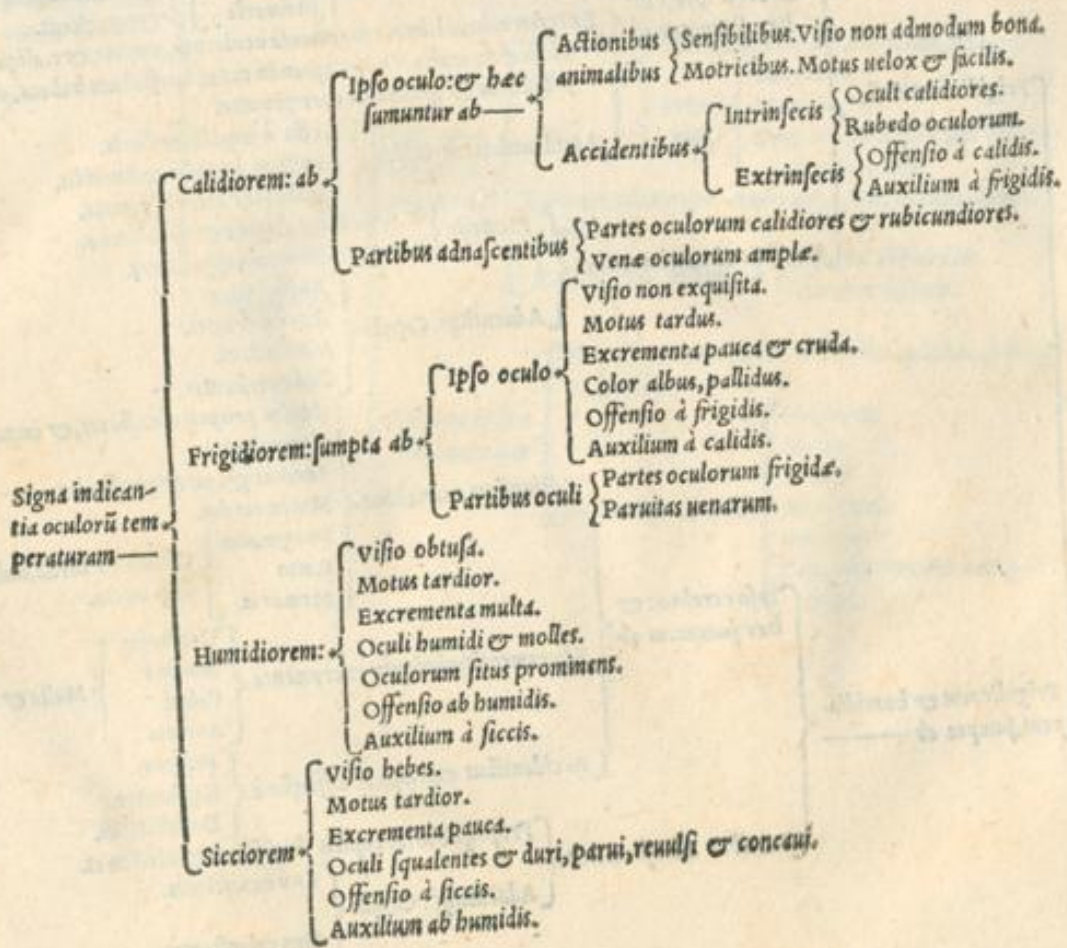
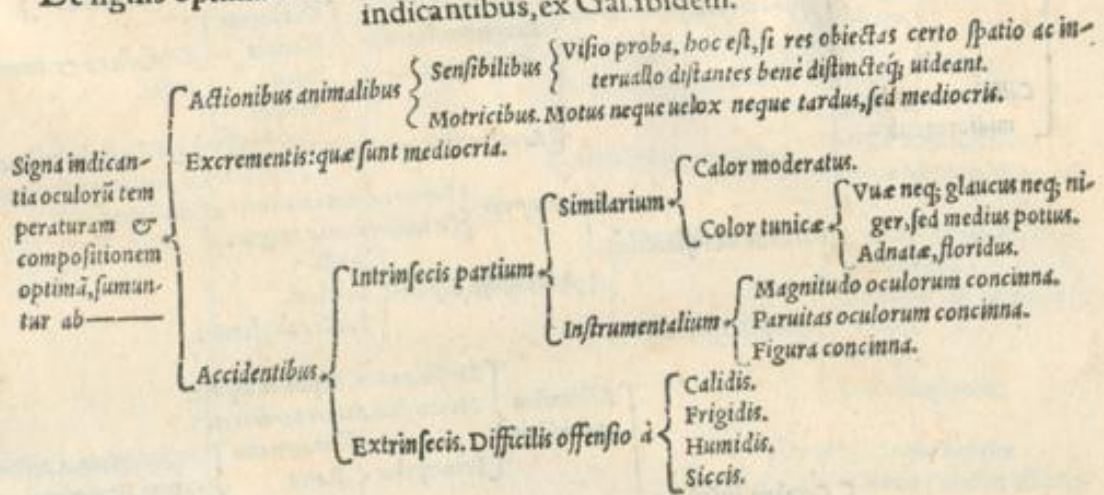
Signa cerebri temperaturam indicantia

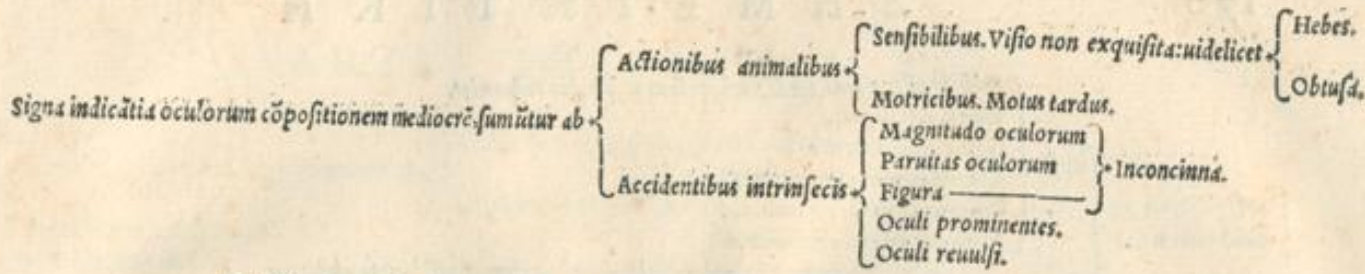

De signis mediocrem seu deficientem cerebri compositionem indicantibus, ex Gal. ibidem.

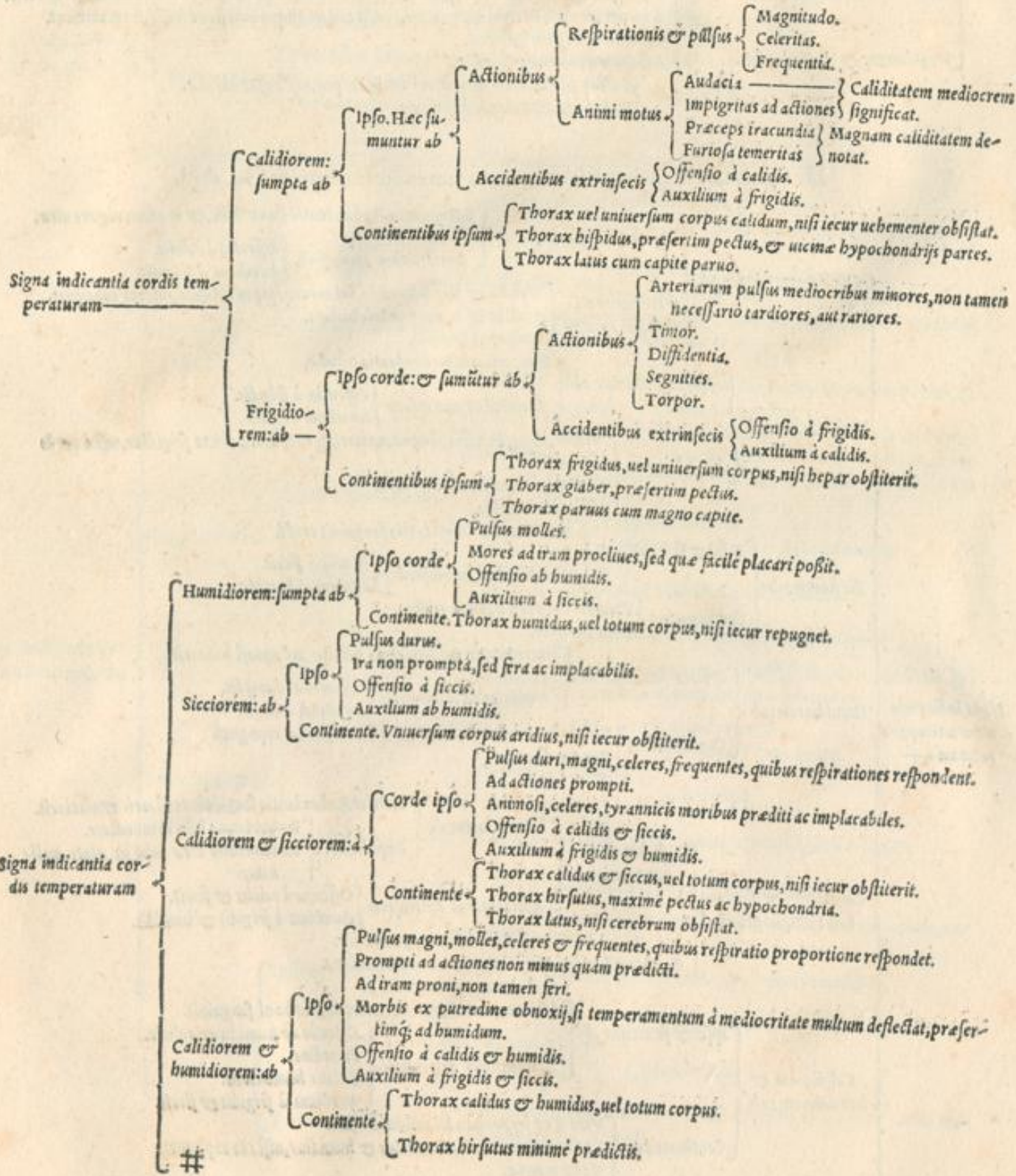

De signis optimam & mediocrem oculorum temperaturam & compositionem indicantibus, ex Gal. ibidem.

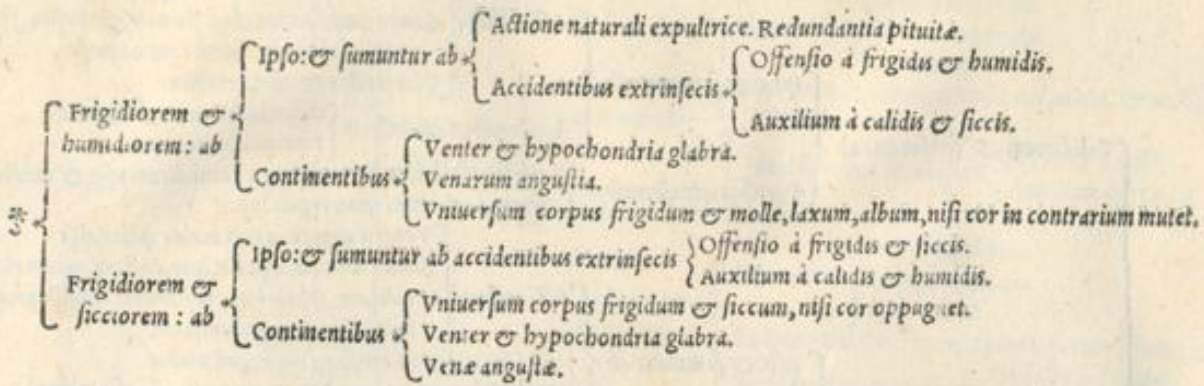
De signis indicantibus salubrem cordis temperaturam, ex Gal. ibidem.

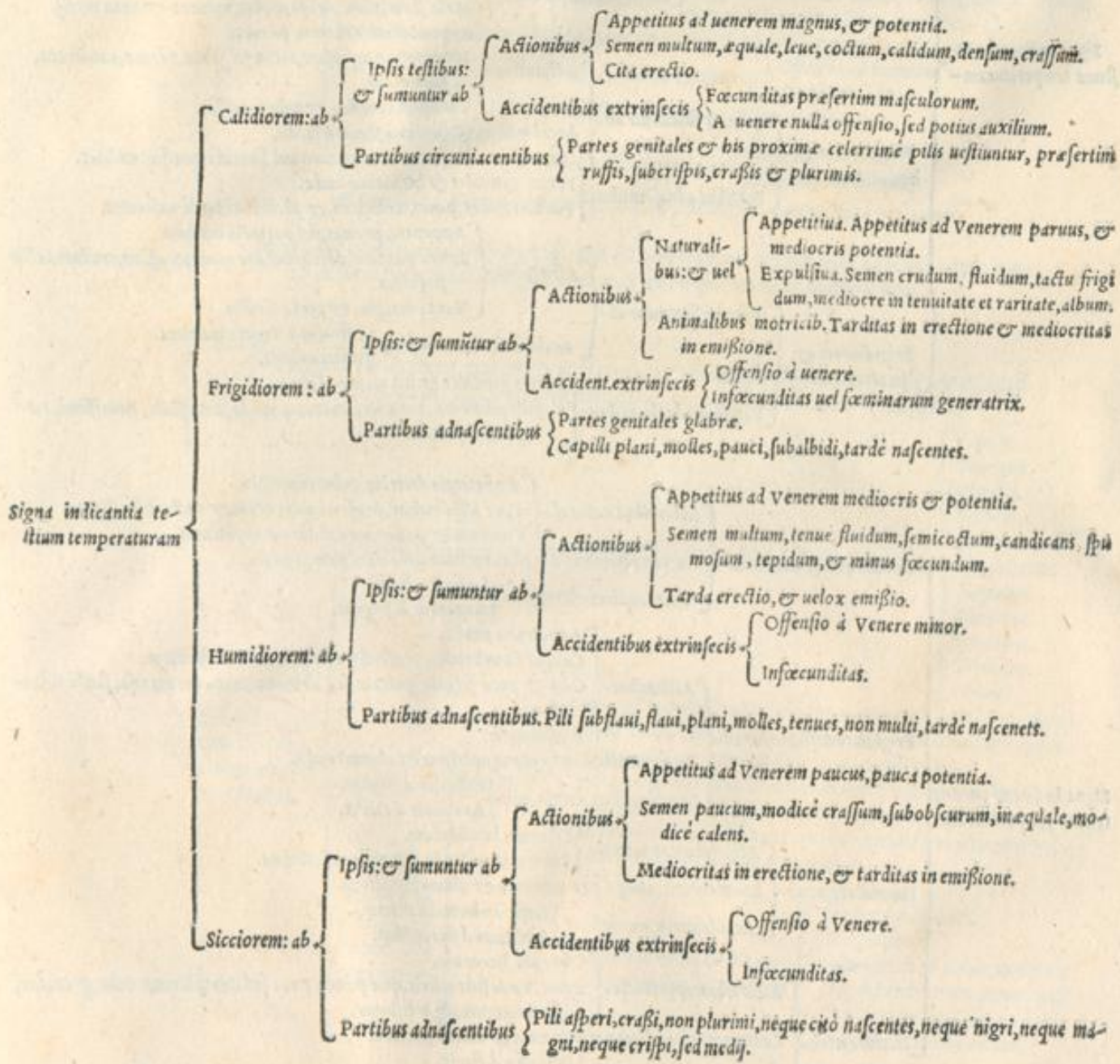
#	Frigidiorē & humidiorē : ab	Ipsō	<ul style="list-style-type: none"> Pulsus molles, parui, tardi, rari, quibus respiratio respondet. Timidi, diffidentes. Segnes ad actiones. Ad iram parum prompti, nec irā tenaces. Offensio à frigidis & humidis. Auxilium à calidis & siccis.
		Continente	<ul style="list-style-type: none"> Pectus frigidum & humidum, uel uniuersum corpus, nisi hepar obliterit. Pectus glabrum.
#	Frigidiorē & sicciorē : ab	Ipsō	<ul style="list-style-type: none"> Pulsus duri, parui, neque celeres, neque frequentes, cum quibus proportionem habet respiratio. Ad iram omnium minimum propensi, coacti tamen aliqua occasione irasci, iram retinent. Offensio à frigidis & siccis. Auxilium à calidis & siccis.
		Continente	<ul style="list-style-type: none"> Pectus frigidum & siccum, uel totum corpus, nisi hepar obfistat. Pectus omnium maximè glabrum.

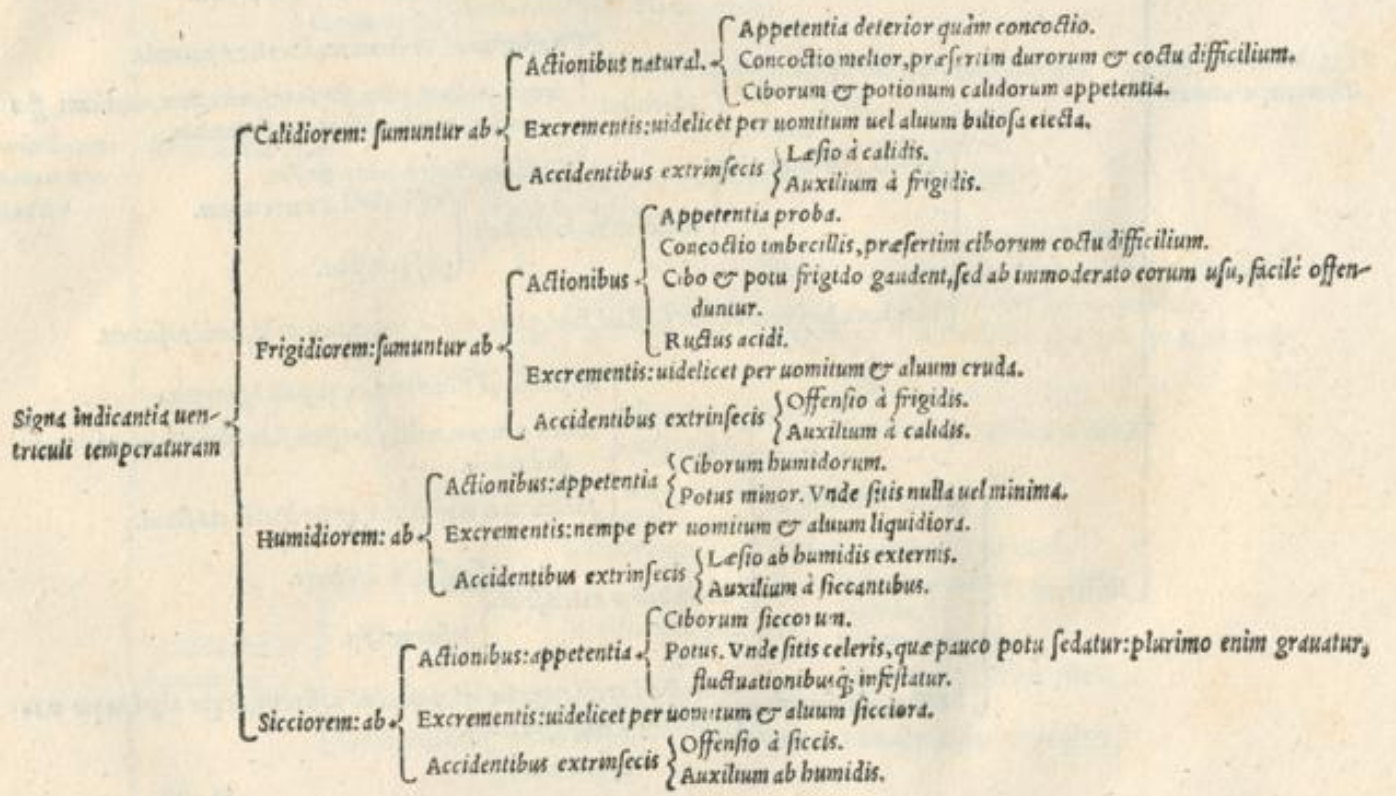
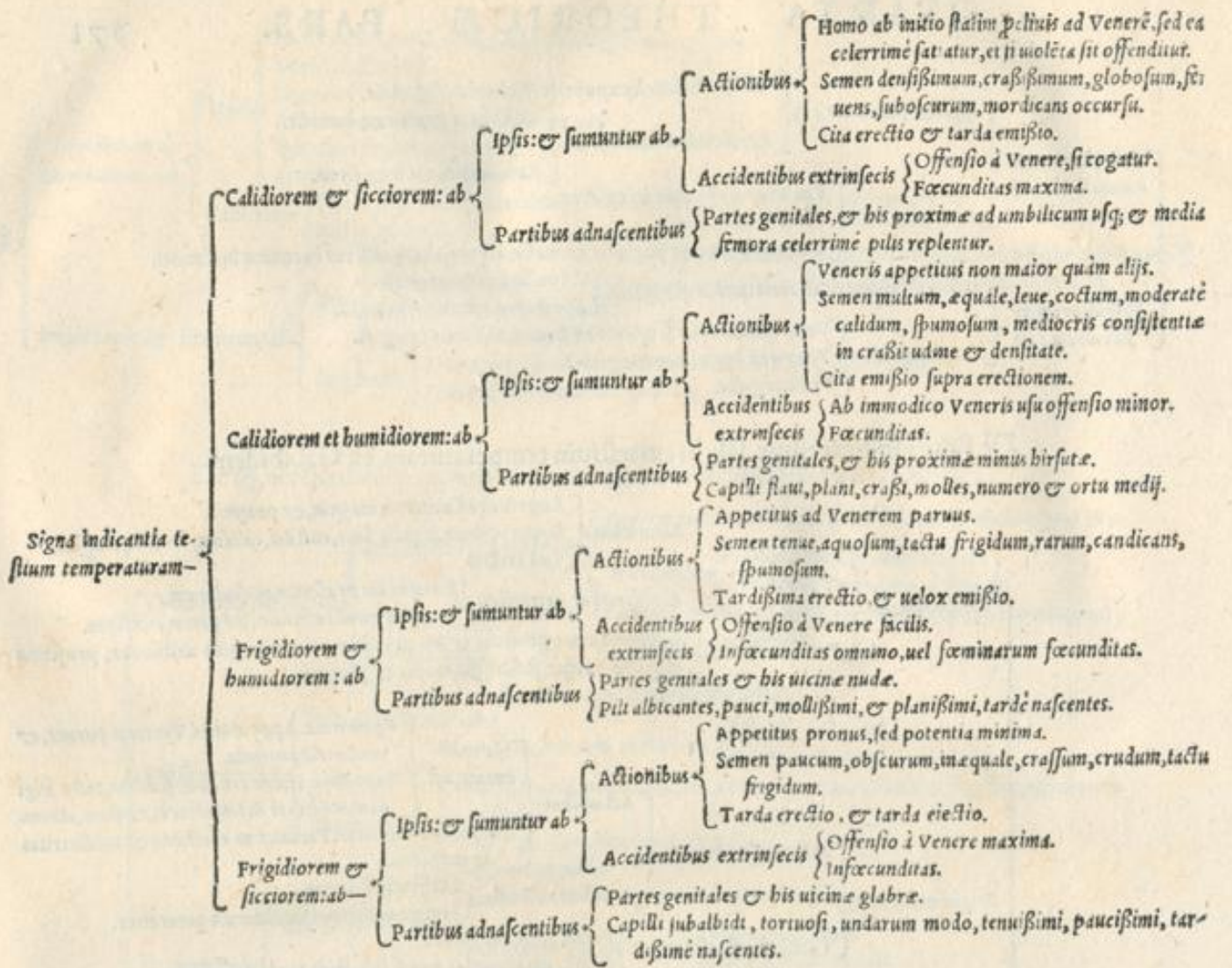
De signis salubrem hepatis temperaturam indicantibus, ex Gal. ibid.

Signa indicantia hepatis temperaturam	Calidiorē : sumpta ab	Ipsō hepate	<ul style="list-style-type: none"> Excrementis. Redundantia flauæ bilis, & in ætatis uigore atræ. Accidentibus extrinsecis } Offensio à calidis. } Auxilium à frigidis.
			Partibus continentibus ipsum
	Frigidiorē : ab	Ipsō & continentibus	<ul style="list-style-type: none"> Excrementis. Redundantia pituitæ. Accidentibus extrinsecis } Offensio à frigidis. } Auxilium à calidis.
			Venter, hypochondria, sanguis, uniuersiq; corporis habitus frigidior, nisi à corde calefiat.
	Sicciorē : ab	Ipsō & continentibus	<ul style="list-style-type: none"> Excrementis. Redundantia sanguinis crassi. Accidentibus extrinsecis } Offensio à siccis. } Auxilium ab humidis.
			Vniuersi corporis habitus aridior. Venæ duriores.
	Humidiorē : ab	Ipsō & continentibus	<ul style="list-style-type: none"> Excrementis. Redundantia pituitæ, uel aquosi humoris. Accidentibus extrinsecis } Offensio ab humidis. } Auxilium à siccis.
			Vniuersum corpus humidius, nisi cordis siccitas repugnet. Venæ molliores.
	Calidiorē & sicciorē : & sumpta ab	Ipsō hepate. He continentibus ipsum	<ul style="list-style-type: none"> Nutrice. Redundantia sanguinis crassioris & siccioris. Expultrice: } Redundantia bilis in iuuentute. } Redundantia atræ bilis in ætate inelinate. Accidentibus extrinsecis } Offensio à calidis & siccis. } Auxilium à frigidis & humidis.
			Vniuersum corpus durius. Hypochondria hirsutissima. Venæ ample & duræ.
Calidiorē & humidiorē : ab	Ipsō & continentibus	<ul style="list-style-type: none"> Actione naturali, nutrice. Redundantia boni sanguinis. Accidentibus extrinsecis } Offensio ab humidis & calidis. } Putredine. } Vitiatu humoribus. } Auxilium à frigidis & siccis. 	
		Venter & hypochondria minus hirsuta. Totius corporis habitus calidior & humidior, nisi cor repugnet. Venæ magnæ.	

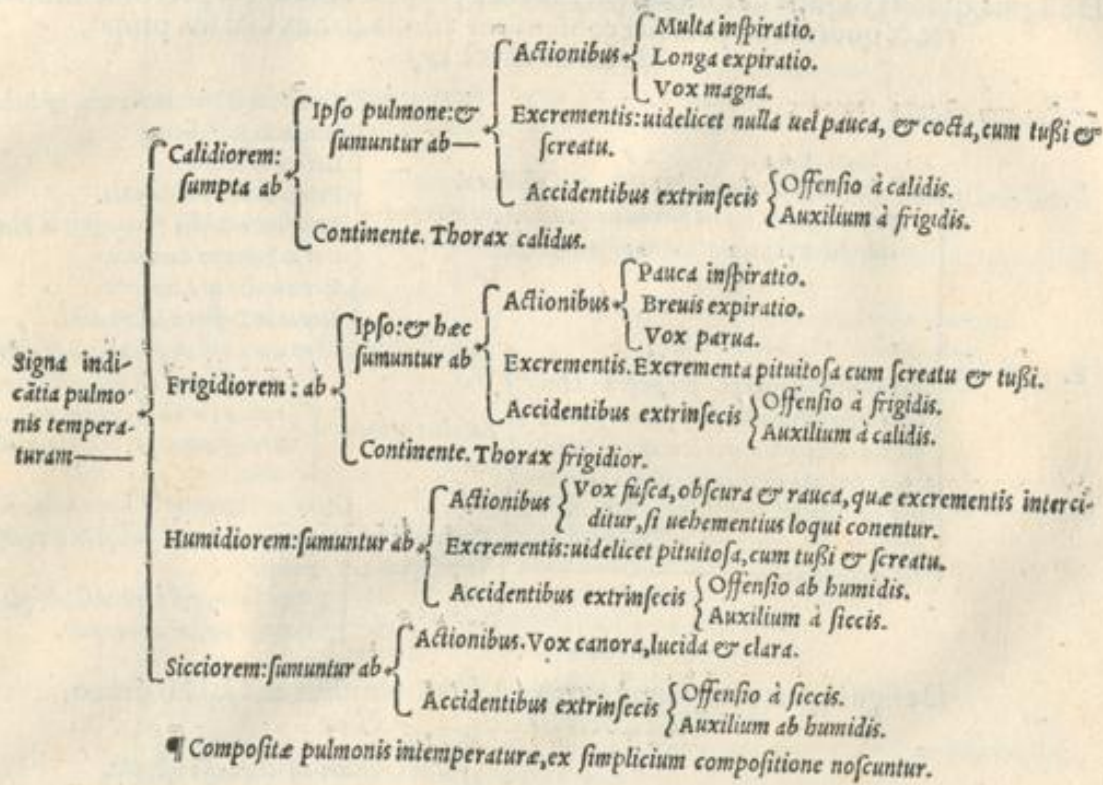
De signis indicantibus salubrem testium temperaturam, ex Gal. ibidem.

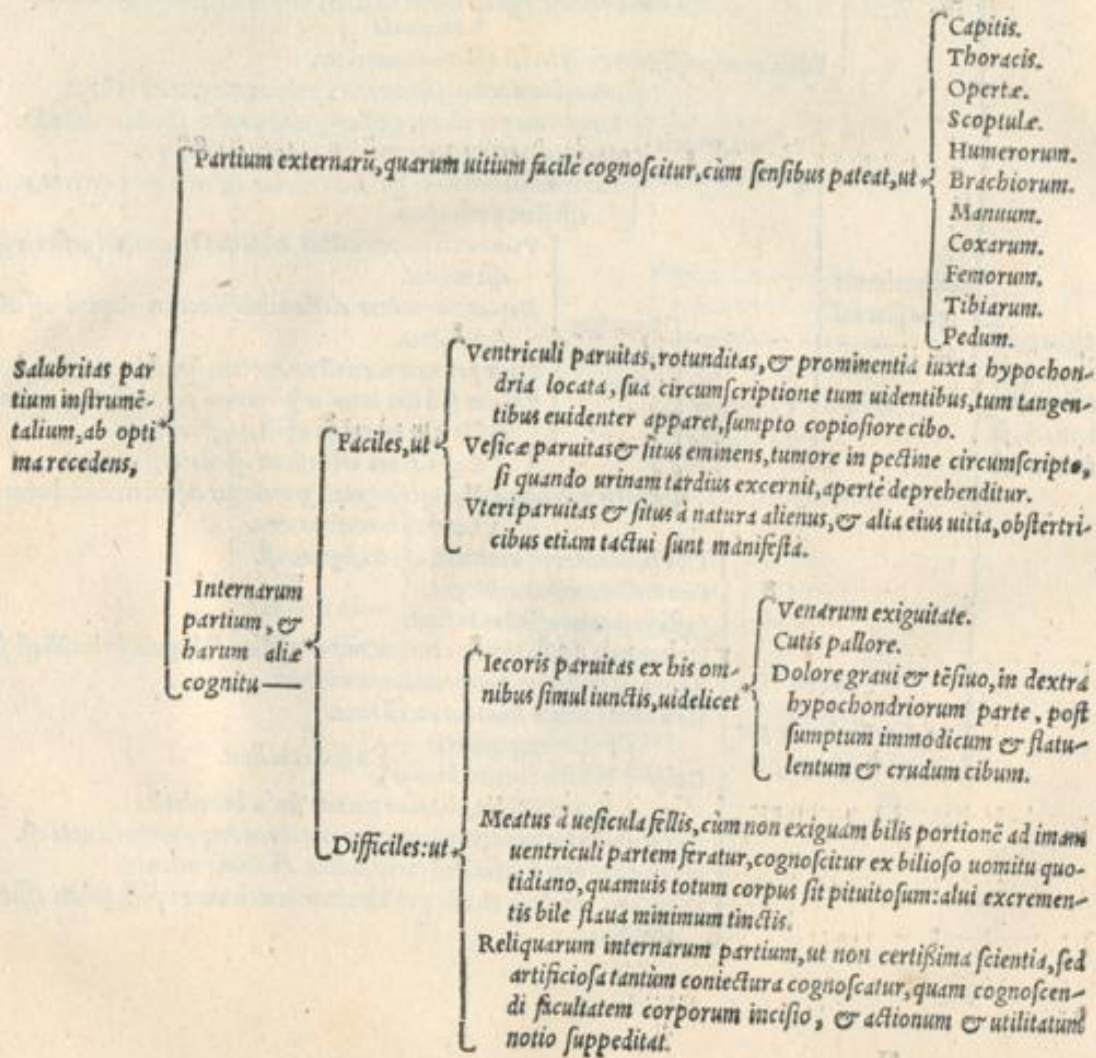
¶ Coniugata uentriculi intemperantia, ex simplicium compositione cognoscuntur.

De signis salubrem pulmonis temperaturam indicantibus, ex Gal. ibid.

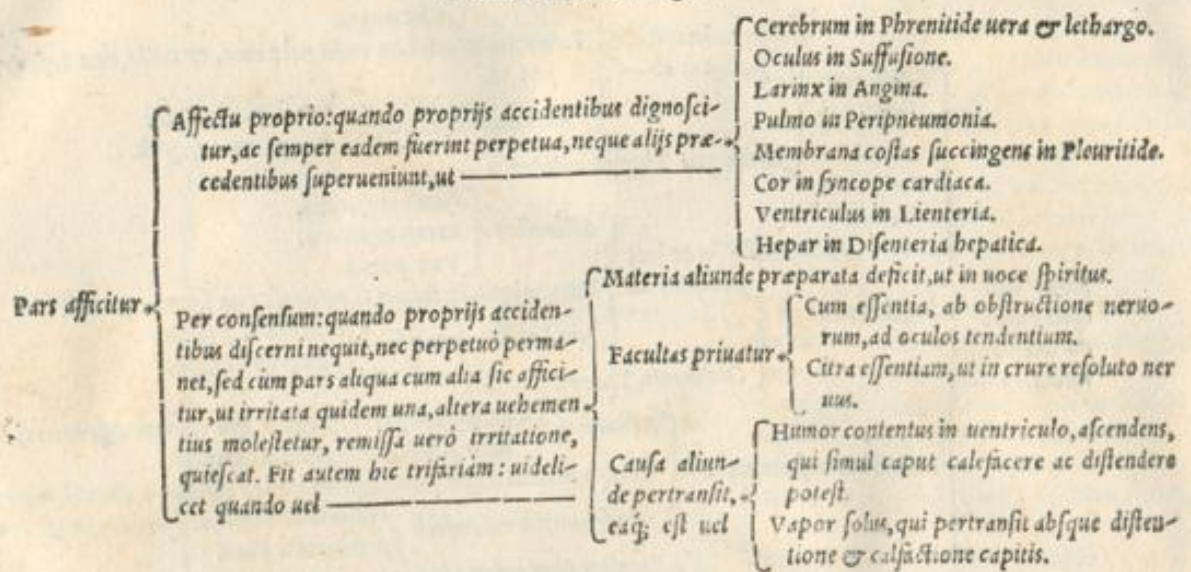
Reliquæ internæ animantis partes obscuras sui temperamenti notas habent, ea tamen cognoscuntur ex naturalium facultatum functionibus, & ex his quæ iuuare & ledere solent.

De signis sanitatem partium instrumentalium, ab optima recedentem, indicantibus, in figura, magnitudine, numero & situ, ex Gal. ibid.

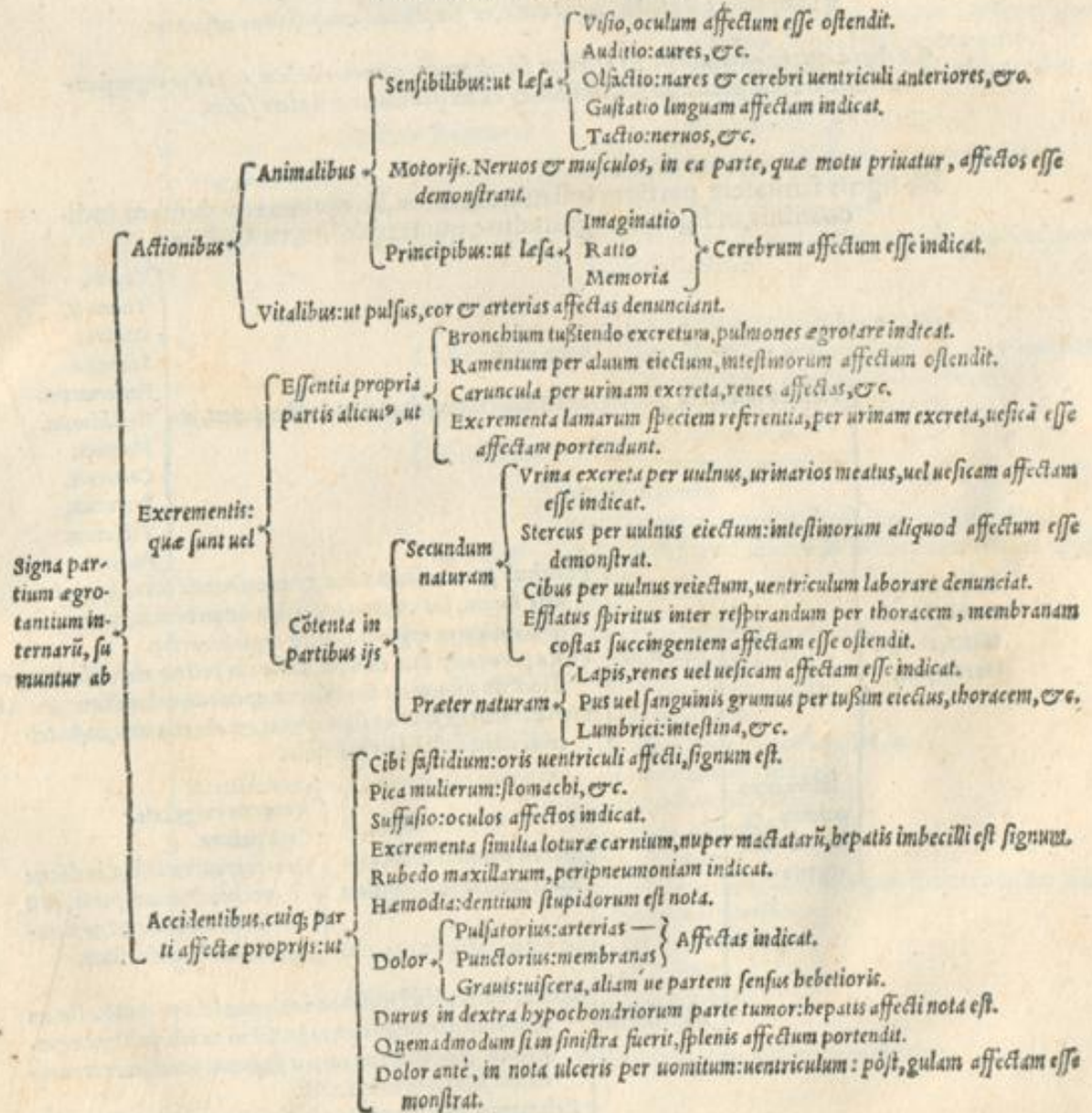

De signis infalubribus.

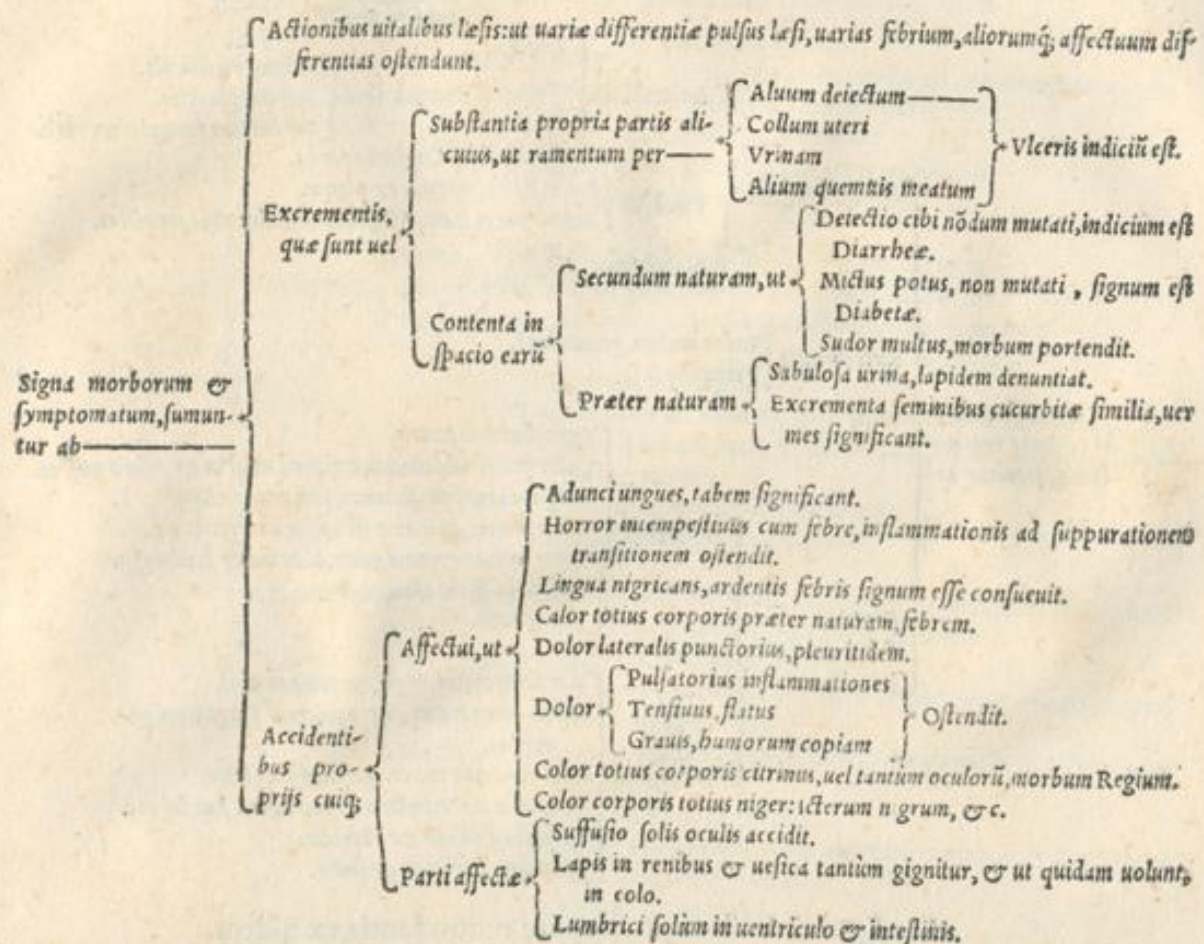
De signis, quibus cognoscitur, utrum pars affecta, proprio affectu, uel per consensum laboret, & quomodo pars per consensum affecta, fiat, ex Gal. lib. primo, de Locis affect. cap. 6.

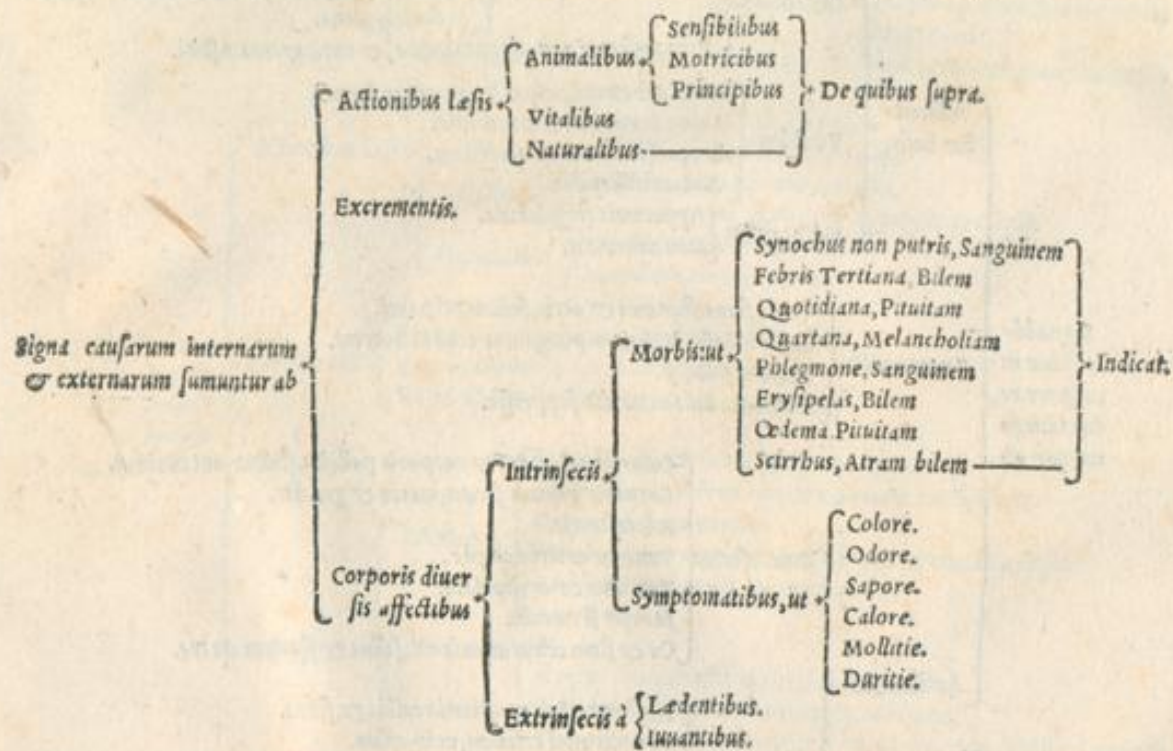
De signis, partes aegrotantes internas indicantibus, ex Gal. lib. primo, de Locis affectis, cap. 1. & 5.

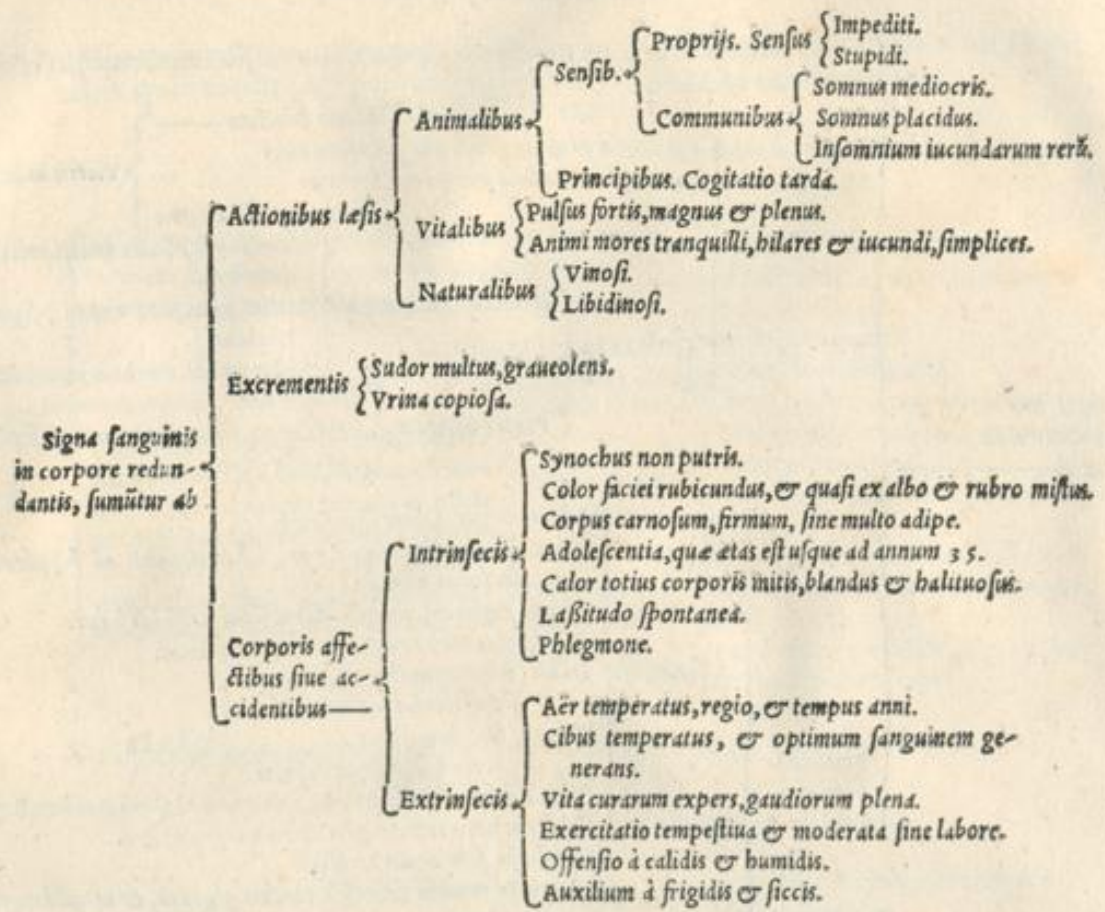
De signis, morbos & symptom. significantibus, ex Gal. primo, de Locis affectis, cap. 5.

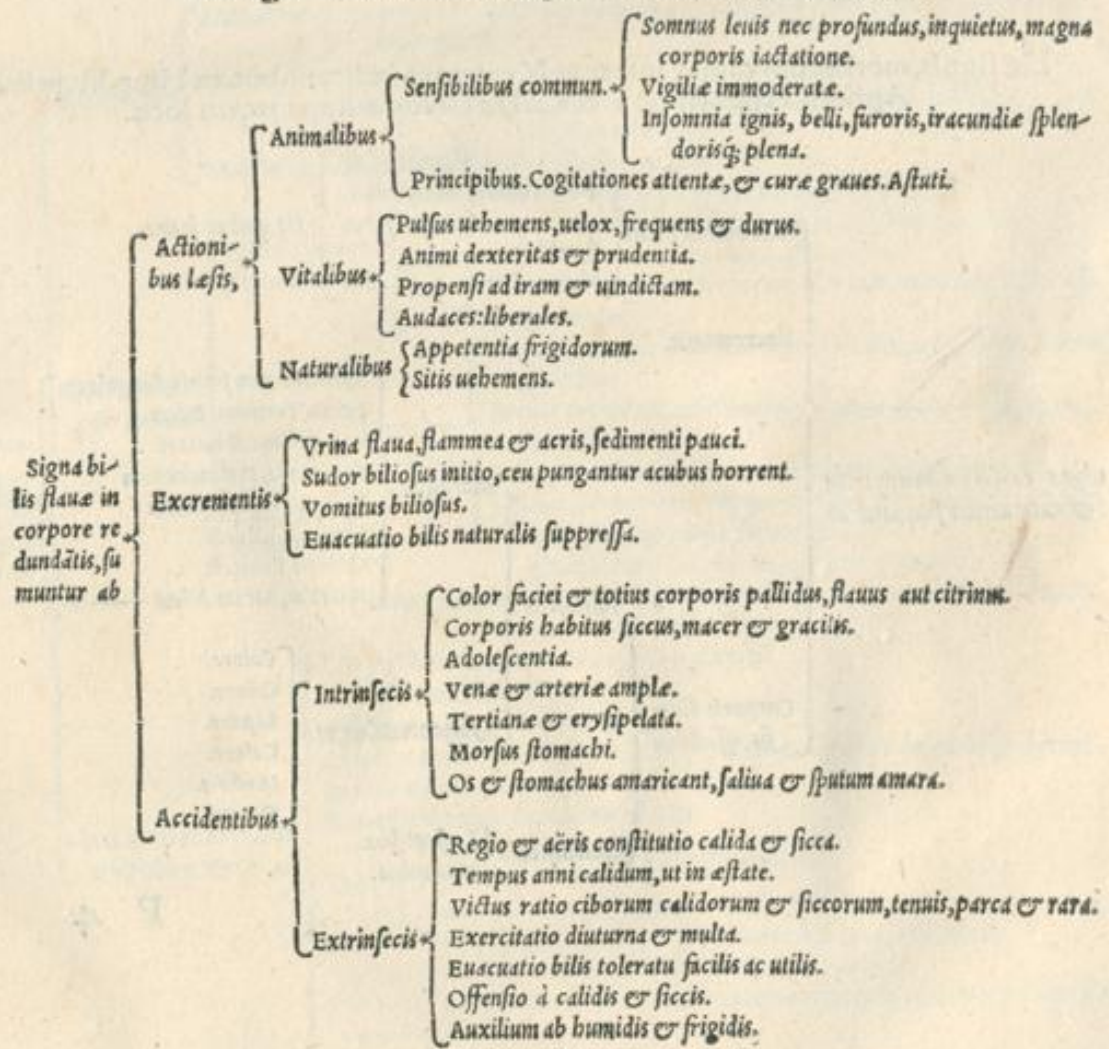
De signis, morborum causas internas & externas indicantibus, ex Hipp. lib. primo Aphorif. Aphorismo 2. & Gal. in Comento, alijsq; in locis.

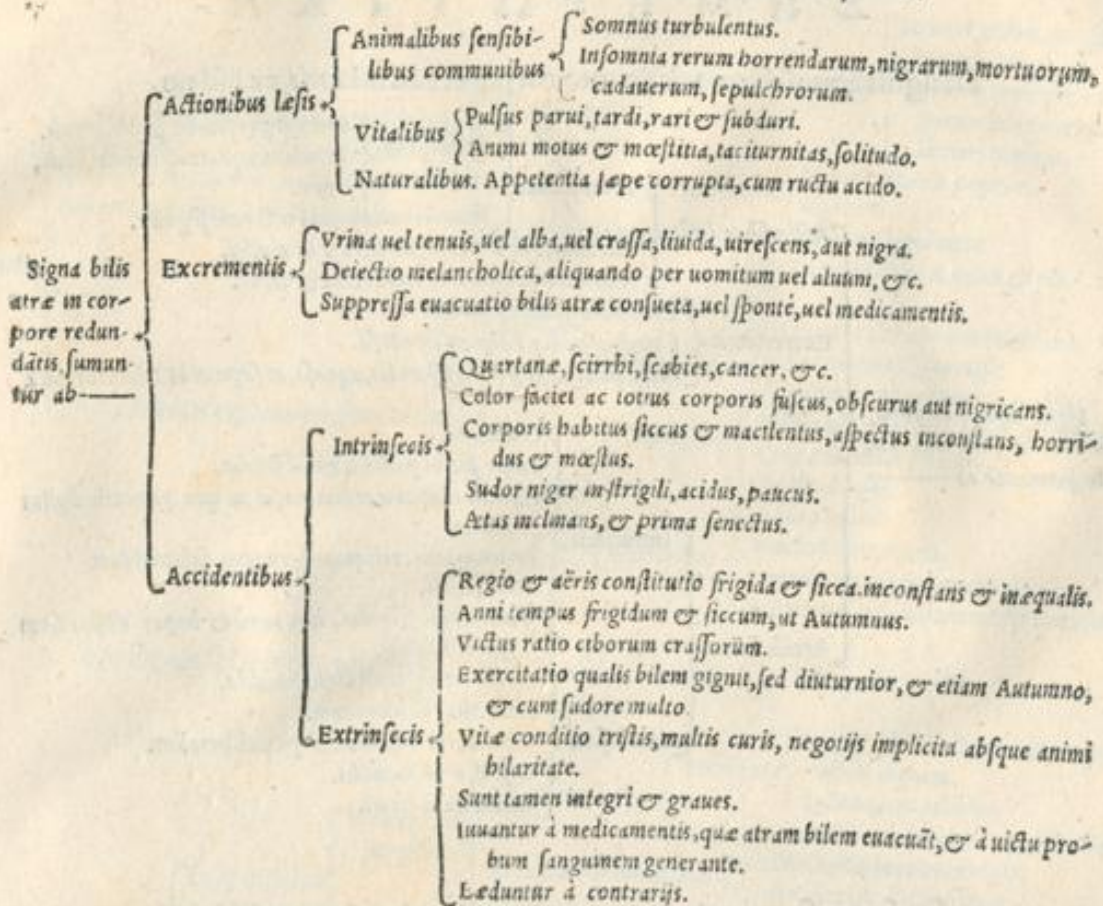
De signis sanguinis, in corpore redundantis, ex Hipp. & alijs.

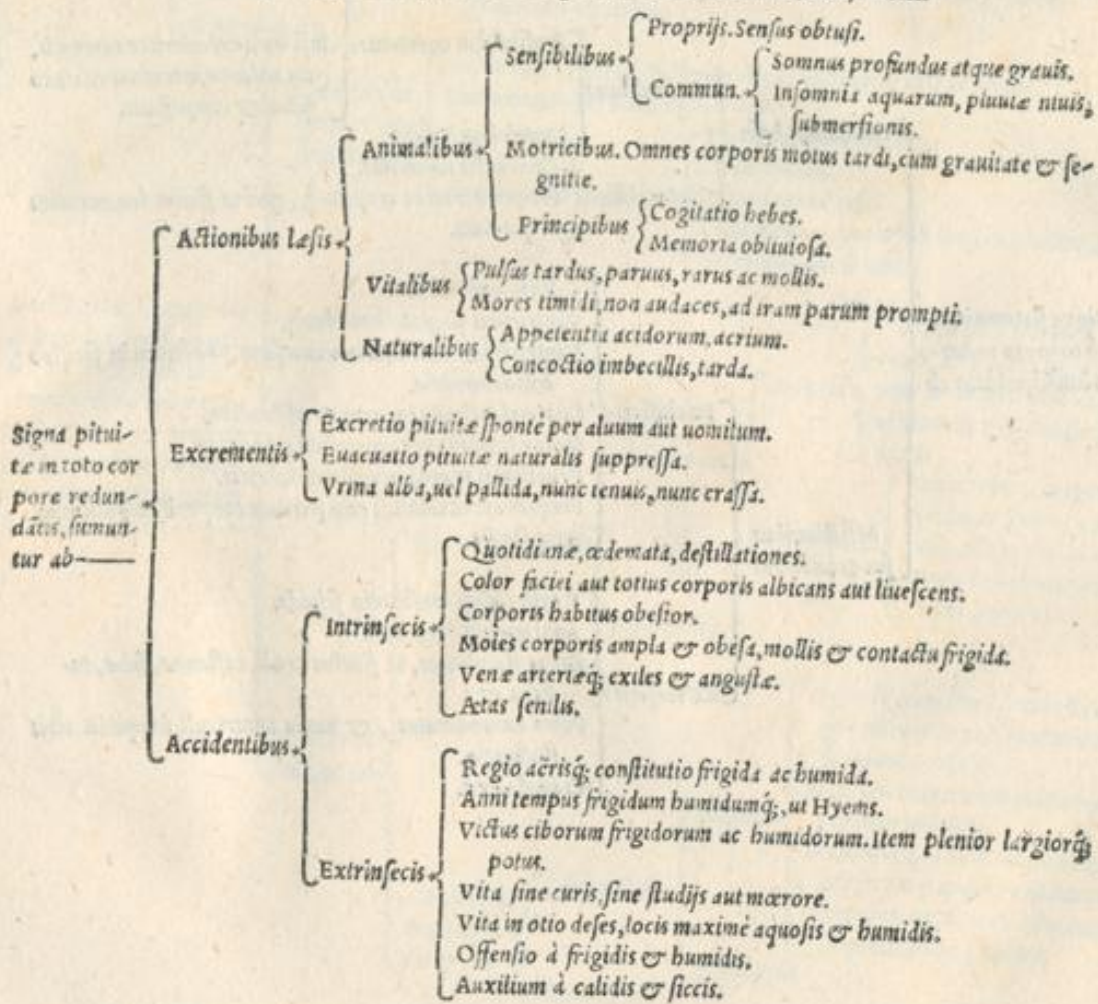
De signis bilis flauæ, in corpore redundantis, ex iisdem.

De signis bilis atræ, in toto corpore redundantis, ex iisdem.

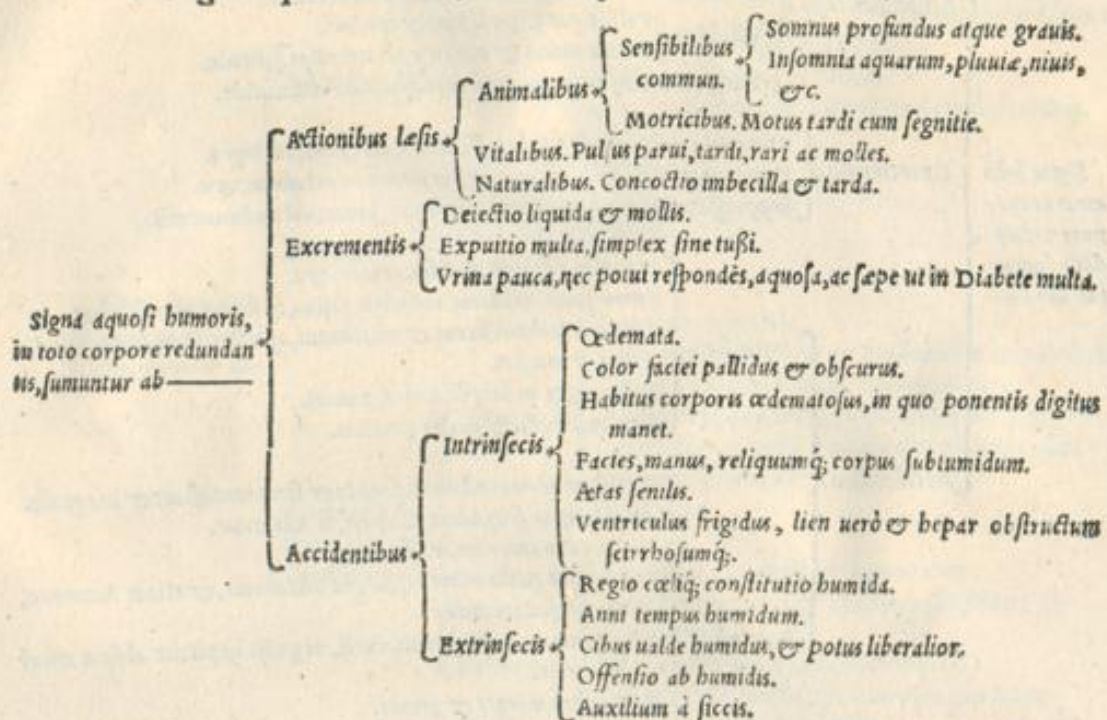

De signis pituitæ, in toto corpore redundantis, ex iisdem.

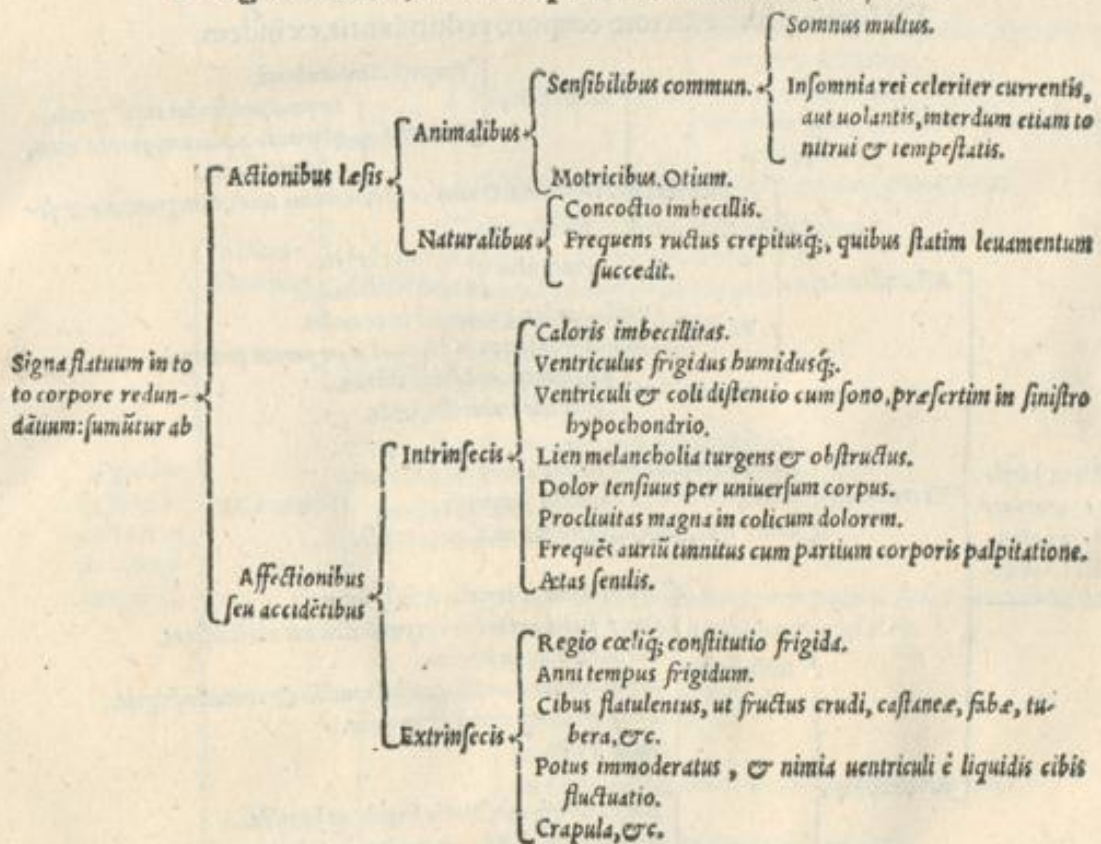

¶ Pituita salsa cum ob putredinem uel mistam bilem flauam fiat, mista quoque signa habebit.

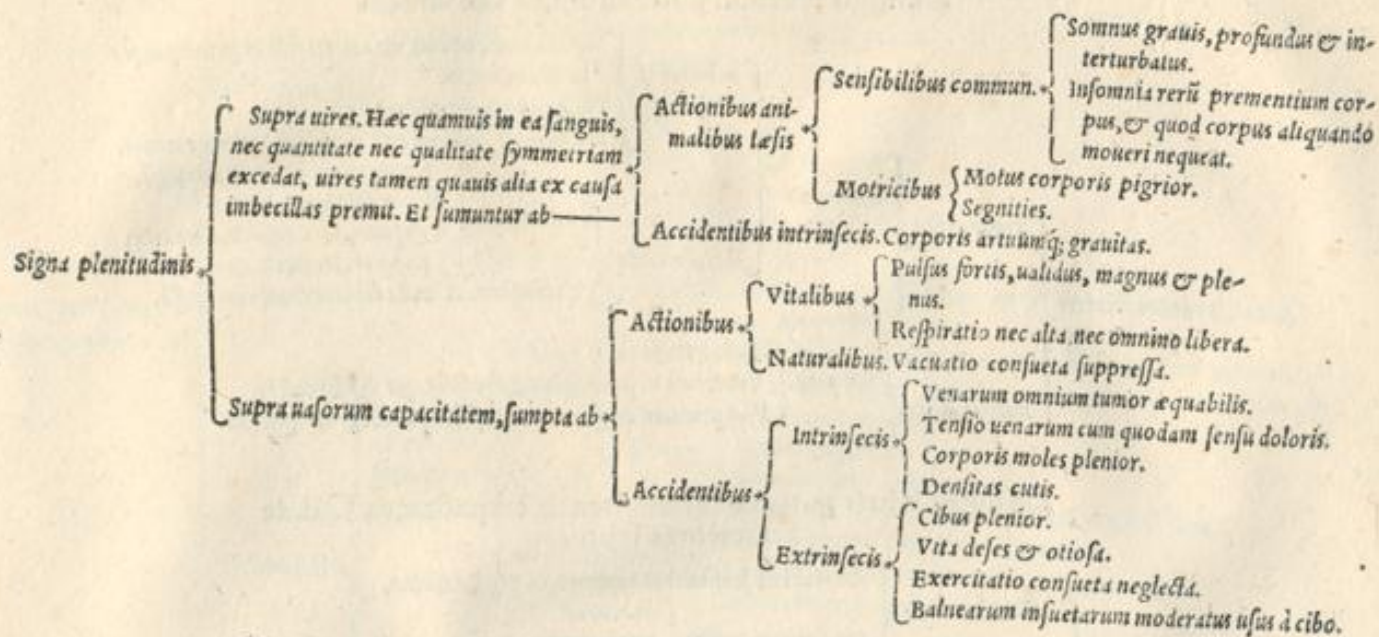
De signis aquosi humoris, in toto corpore redundantis, ex iisdem.

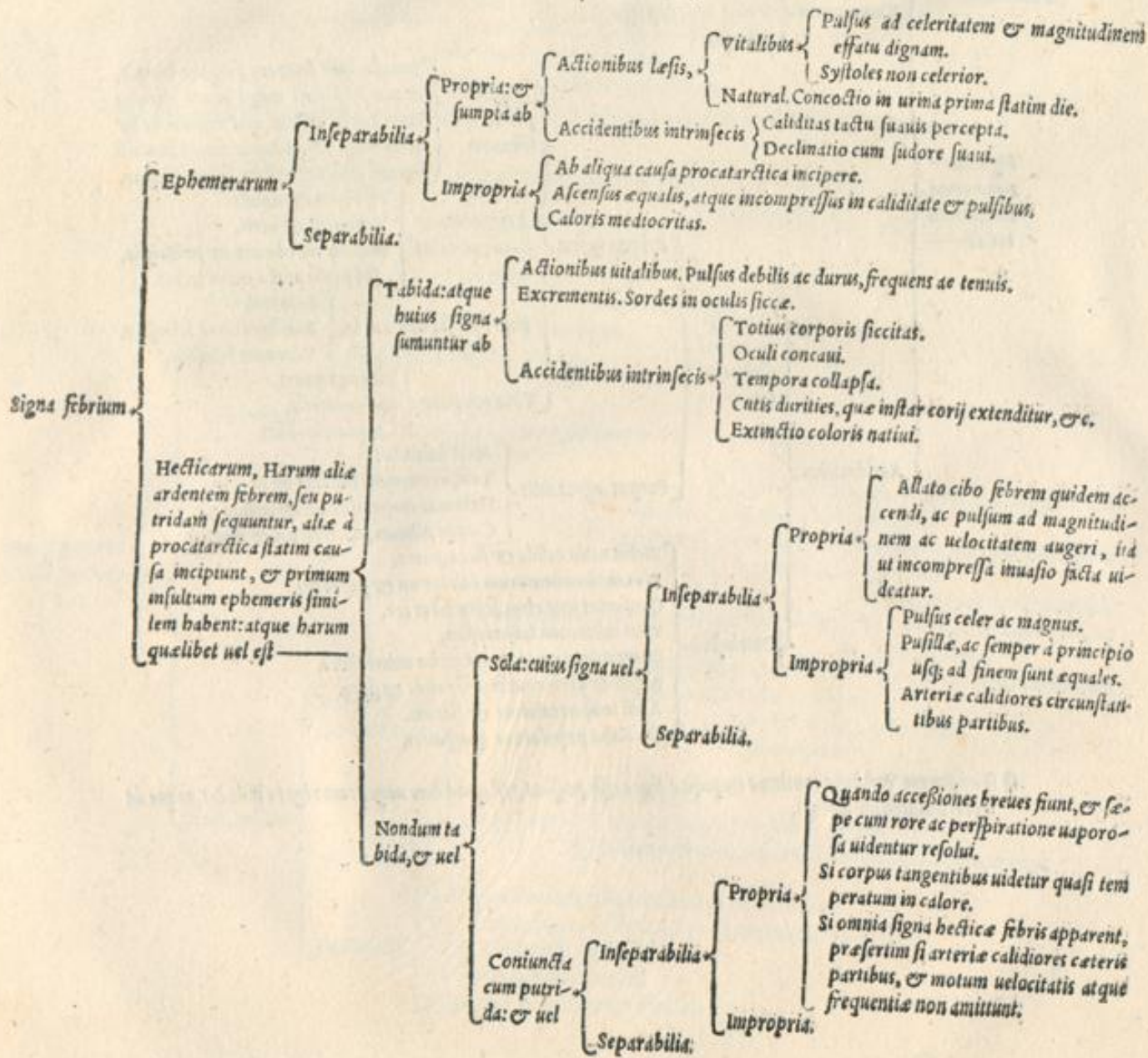
De signis flatuum, in toto corpore redundantium, ex iisdem.

De signis plenitudinis totius corporis, ex Gal. de Curandi ratione per sanguinis missionem, & alijs.

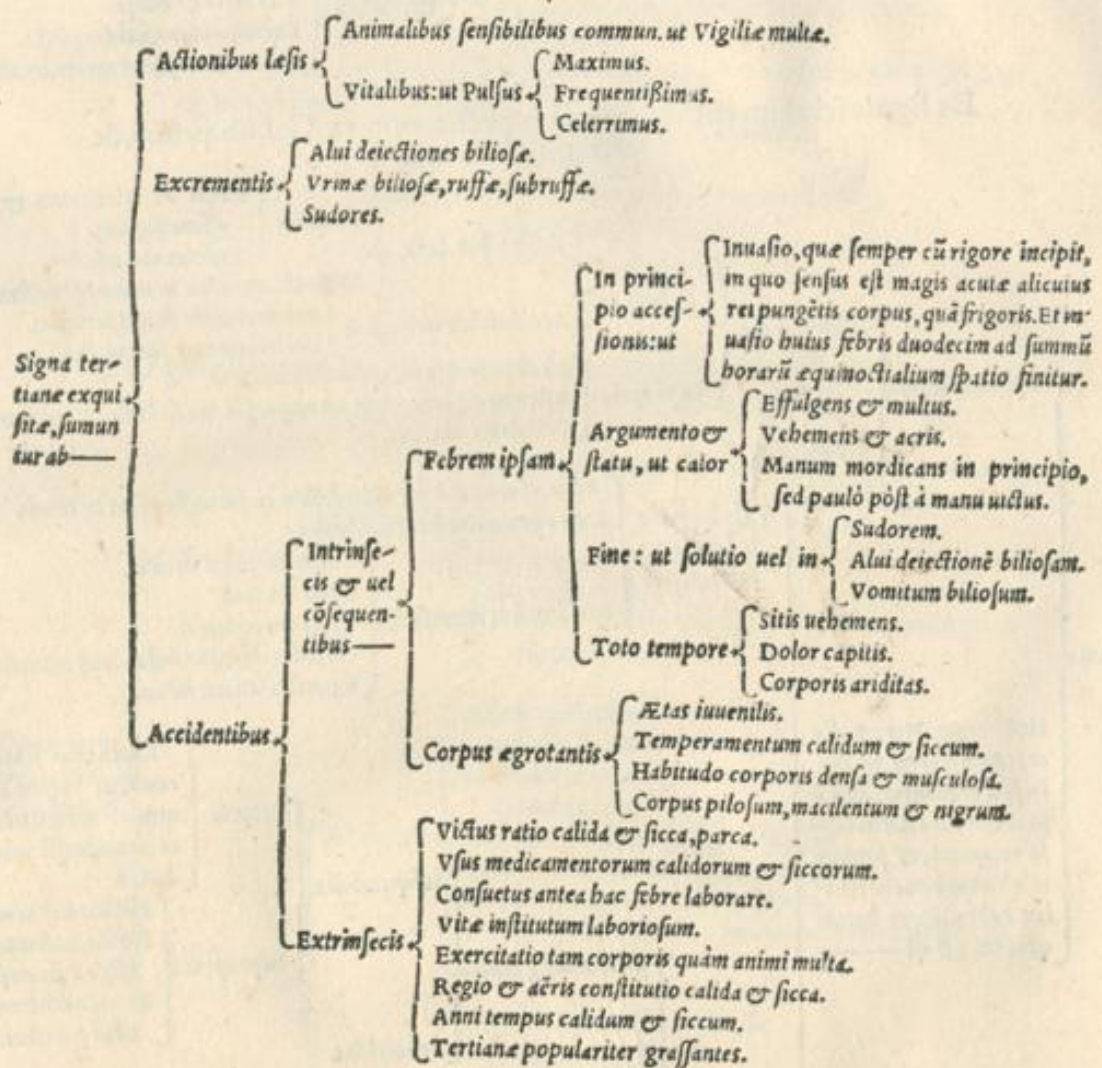
De signis februm ephemerarum & hecticarum, ex Gal. lib. primo, de Differentijs februm.

De signis februm putridarum, ex Gal. ibidem.

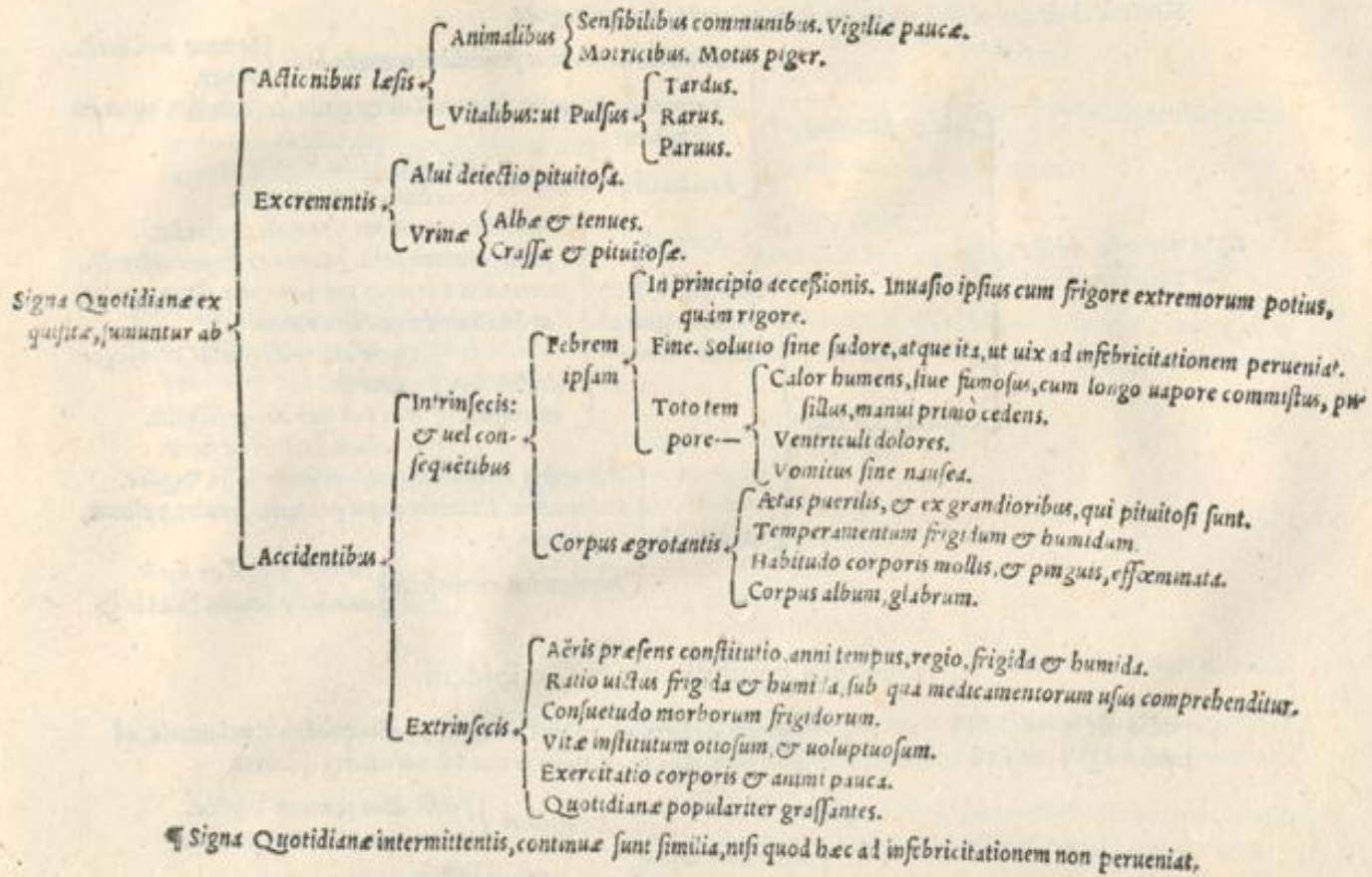

De signis febris tertianae intermittens, exquisitae, ex Gal. de Differentijs februm.

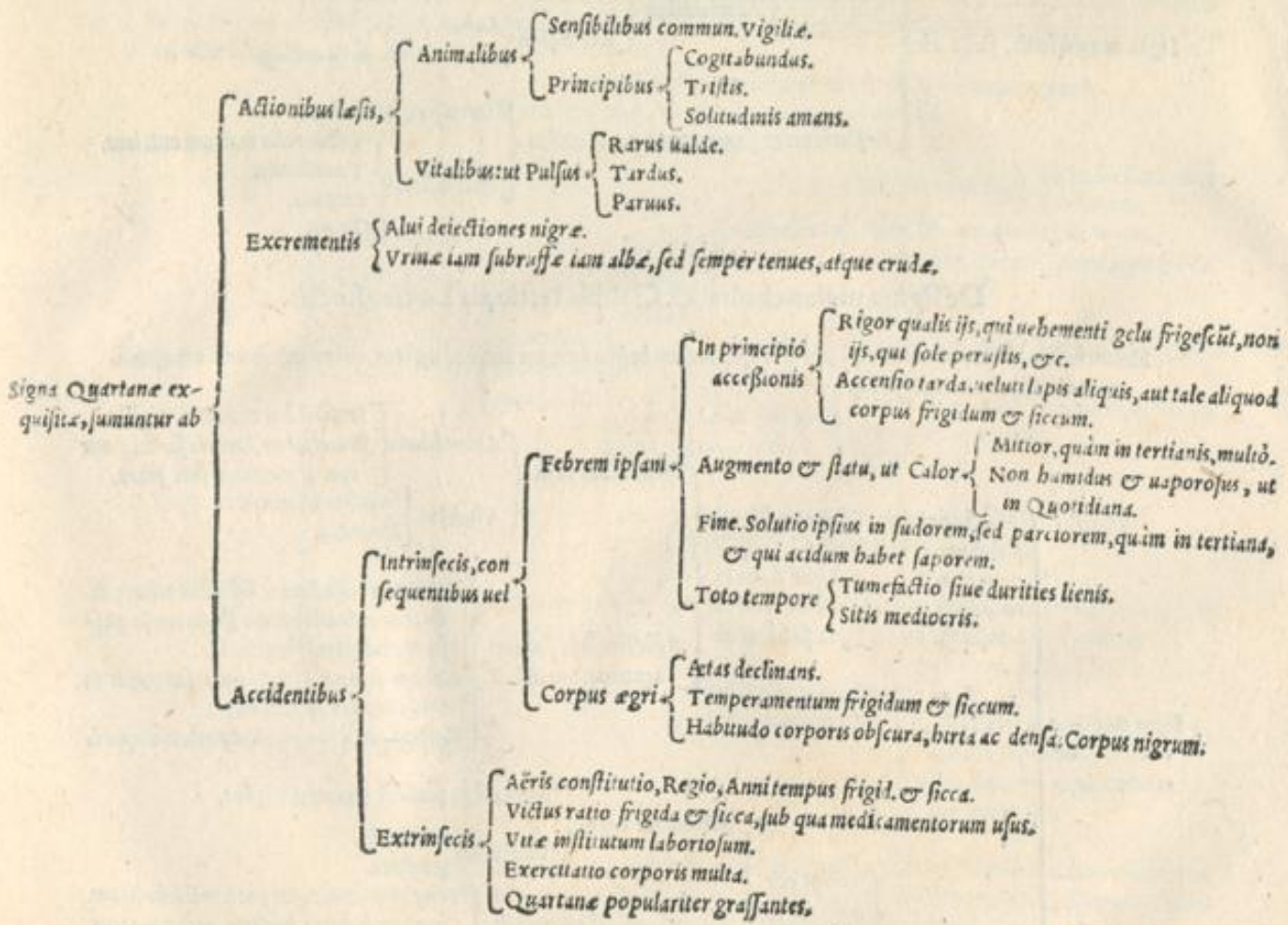

Hae quoque Tertianae continuae exquisitae signa esse possunt, nisi quod haec neque cum rigore inuadat, neque ad infirmitationem desinat.

De signis Quotidianæ intermittentis exquisitæ, ex Gal. ibid.

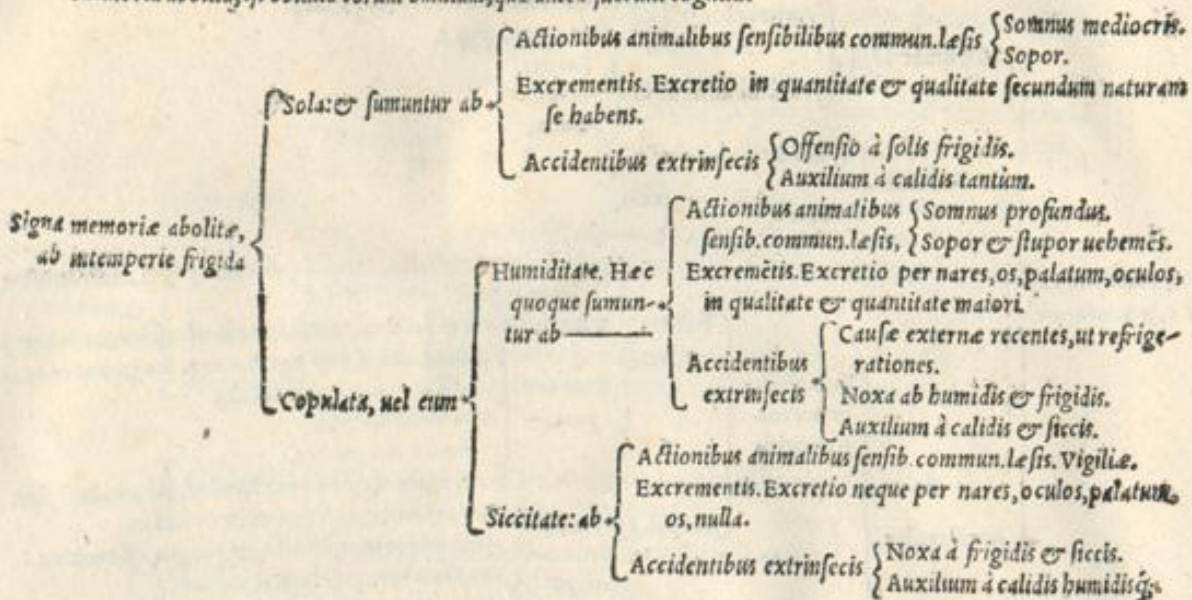
De signis Quartanæ intermittentis exquisitæ, ex Gal. ibid.

Q

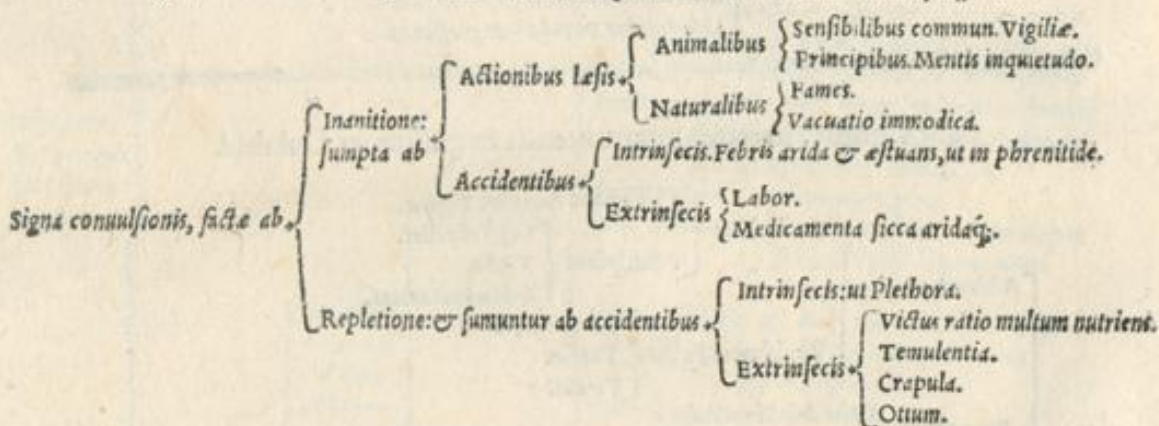
De signis memoriæ abolitæ, ex Gal. lib. tertio, de Locis affectis.

Memoria abolita, est oblitio eorum omnium, quæ antea fuerunt cognita.

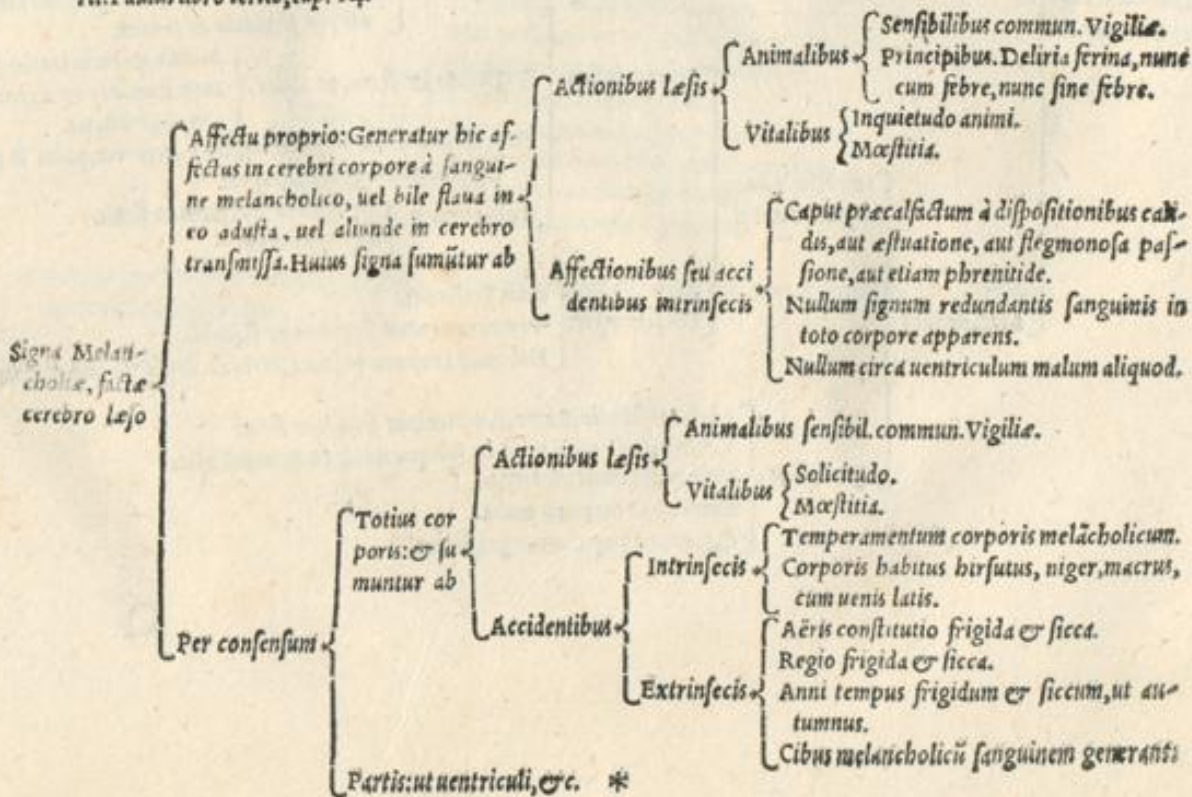
De signis conuulsionis, ex Gal. ibidem.

Conuulsio est (inquit Gal. lib. sexto Aphorismorum, Aphorismo 36. in Commento) passio quedam inuoluntaria, ad similem dispositionem uenientibus partibus nervosis, in ea quam etiam in motibus uoluntarijs assumunt.

De signis melancholiæ, ex Gal. lib. tertio, de Locis affectis.

Melancholia, delirium quoddam est sine febre, ex melancholico humore maxime nascens, qui mentis sedem occupauerit: Paulus libro tertio, cap. 14.

* Partis: ut uentriculi uel mesenterij inflammati, & uocatur melancholia hypochondriaca. Huius signa sumuntur ab accidentibus

- Intrinsicis
 - Astus in precordijs, & status.
 - Ventriculi interdum uehementes dolores sumpto cibo, maxime concoctu difficili.
 - Precordia sursum tendentia.
 - Ructus acidi.
 - Post alui deiectionem & uomitum, & pro'am colicam & ructus, quies.
 - Sputum humidum & multum.
- Extrinsicis
 - Lesio à calidis.
 - Auxilium à frigidis, astum caloris extinguentibus.

¶ Melancholia hypochondriaca generatur, quando sanguis melancholicus uel in uentriculo, uel mesenterio, tanquam ab inflammatione combustus, ex quo facta ad cerebrum euaporatione, eoq; intemperato, atque tenebroso reddito, melancholia ipsa excitatur, cerebro ipso per consensum excitato.

Accidentia, seu uisa melancholicis

- Communia
 - Metus & incertitia absque causa manifesta.
 - Fletus frequens.
 - Desertorum locorum appetitio.
 - Odiu hominum & uitae tedium.
- Propria. Nam aliqui
 - Mortem timent.
 - Mortem sibi conciscunt.
 - Testam se factos putant, unde obuiantibus cedebant ne colliderentur.
 - Gallos cantare audientes, ut hi alarum ante cantum, sic illi brachiorum plausu latera quatientes, animantium sonum imitati sunt.
 - Metuunt, ne Atlas caelum, quod sustinere dicitur, grauatus sub tanto onere, ipsam à se excuteret, omnesq; obrueret, &c.

De signis morbi comitialis, ex Gal. de Locis affectis.

Morbus comitialis, est conuulsio omnium corporis partium non perpetua, sed quae ex temporum accidit interuallis, cum mentis ac sensuum oblesione. Generatur autem ab humore crasso, lento, uentriculos cerebri obstruente, qui uel est pituitosus uel melancholicus.

Signa morbi comitialis, genit

- Affectu proprio: & uel sunt
 - Inuadentia: ut
 - Casus cum uehementi concussioni totius corporis.
 - Accessio subita atque improvisa.
 - Oris spuma.
 - Precedentia: haec sumantur ab
 - Actionibus laesis
 - Animalibus
 - Sensibil. commun. } In somniorum imagines turbulente.
 - Motr. Inordinatus linguae motus.
 - Principibus. Oblitio eorum, quae perceperunt.
 - Vitalibus
 - Tristitia.
 - Corporis & animi status minime arbitrarius.
 - Affectionibus seu accidentibus intrinsicis
 - Capitis dolor, eiusq; repletio continua, ob iracundiam maxime.
 - Pallor faciei.
- Per consensum
 - Oris uentriculi: & sumpta ab
 - Actionibus laesis natural. ut
 - Appetentia deiecta.
 - Nausea.
 - Affectionibus seu accidentibus intrinsicis
 - Palpitatio, & turbatio uentriculi ante accessionis initium.
 - Ventriculi erosio, ante accessionem.
 - Cessatio morbi, post humoris exitum per uomitum.
 - Casus cum conuulsione, quae fit per interualla.
 - Cruris
 - Quando infirmus ante accessionem sentit aliquid à crure uel alia parte primario affecta, ascendere per partes sibi continuas usque ad cerebrum, quod sit uapor uel qualitas quaedam uenenoza.

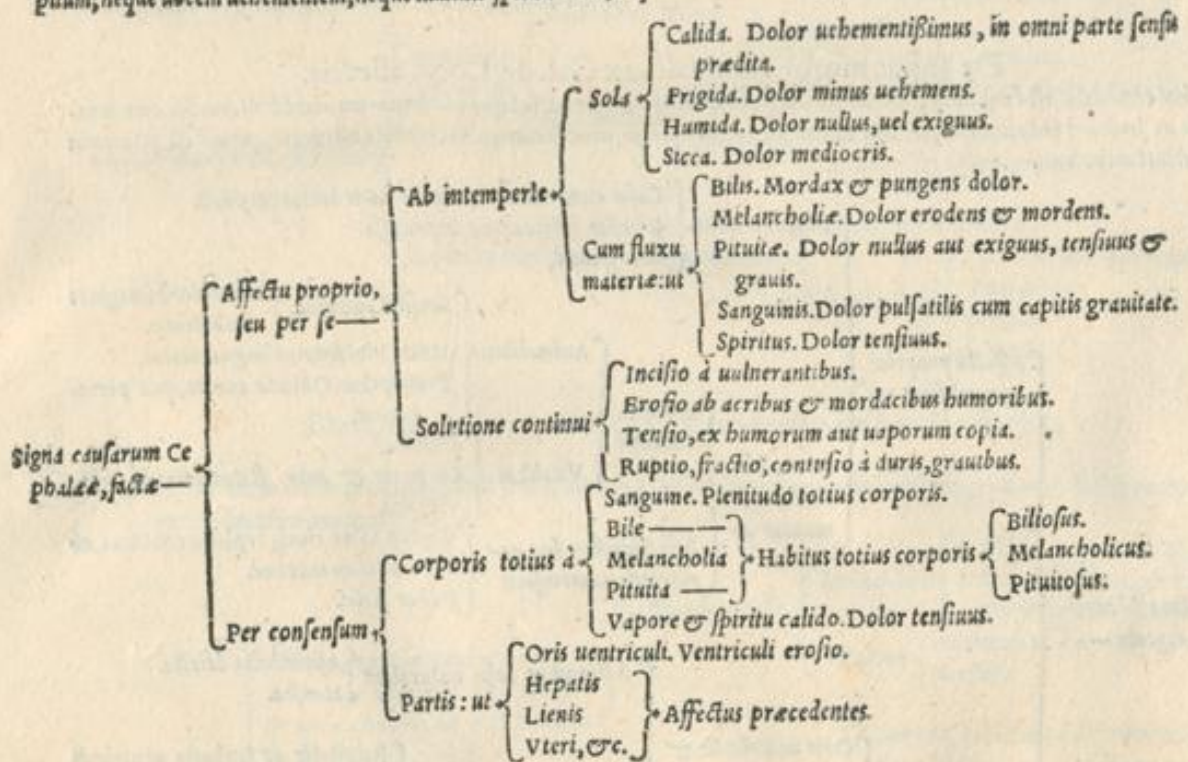
De signis Vertiginis, ex Gal. ibidem.

Vertigo est imaginatio quaedam, quod caput circumferatur, seu uertatur.
 Vertigo uero tenebrosa est, quando quaecunque conspiciuntur circumagi uidentur, ac de repente simul perit sensus uisus.

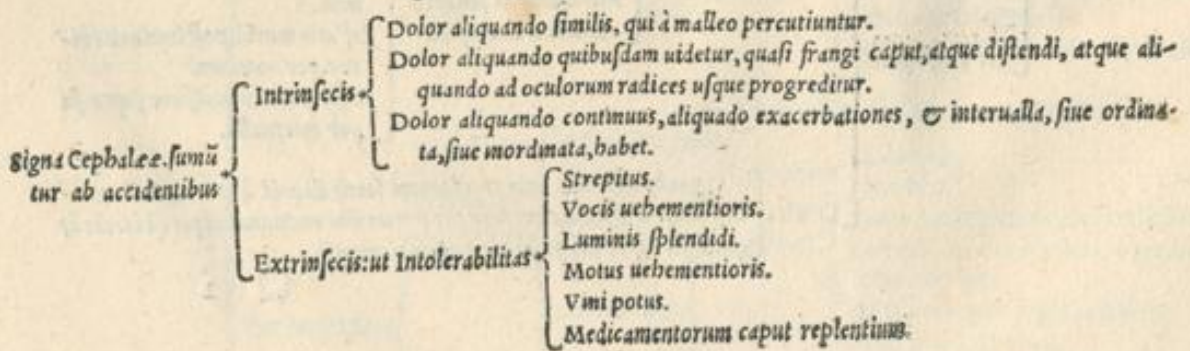

De signis caularum Cephalææ, ex Gal. tertio, de Locis affectis.

Cephalæa est dolor capitis diuturnus, difficulterq; solubilis, qui à parua occasione uehementes habet accessiones, ut neq; strepituum, neque uocem uehementem, neque luminis splendorem, neque motus tolerare possit.

De signis Cephalææ, ex Gal. ibidem.

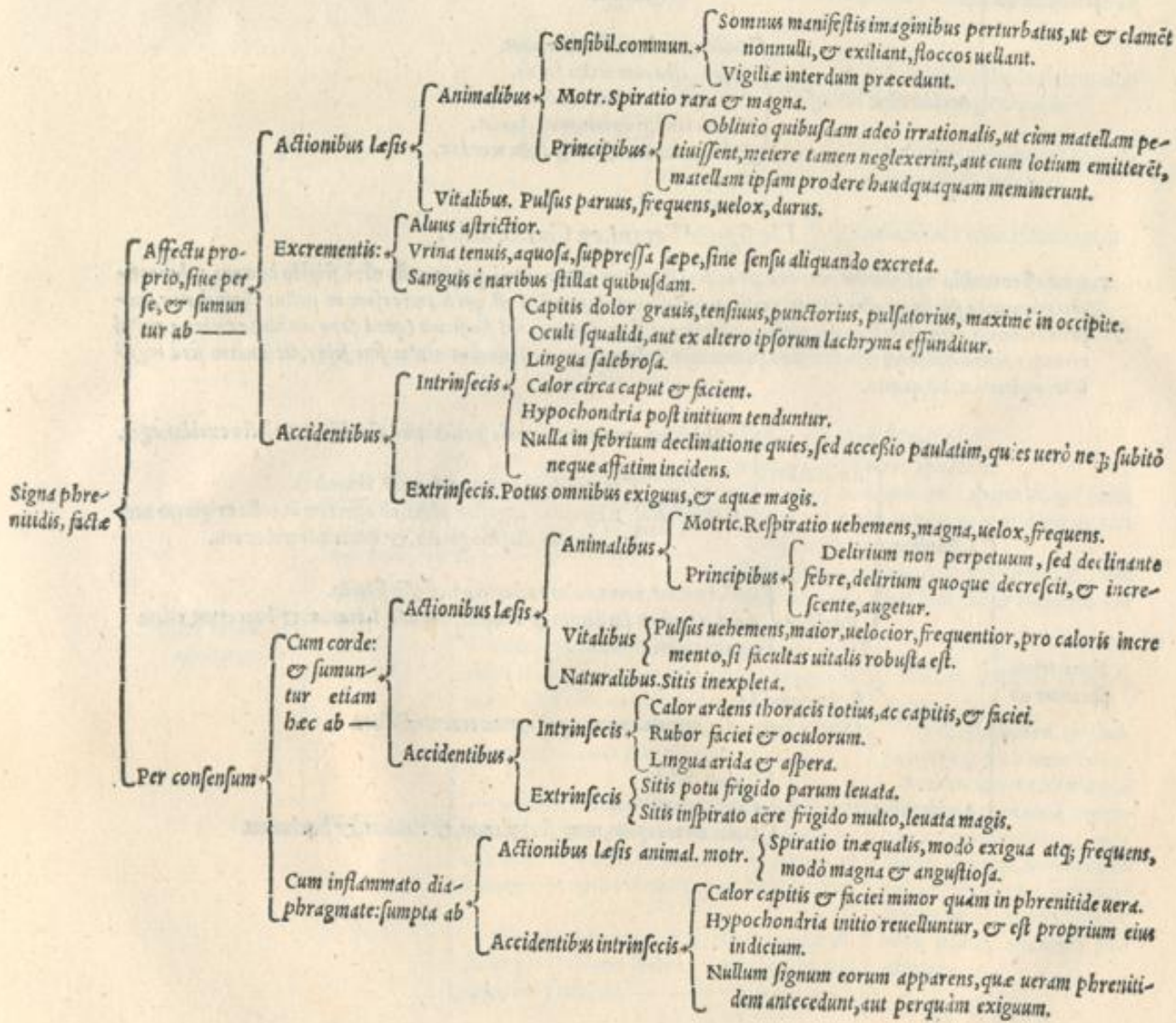
De signis apoplexiæ, ex Gal. lib. & Auic. lib. tertio, Fen 2. cap. 13.

Apoplexia est totius corporis sensus & motus abolitio, cum principis animæ functionum noxa.
 Apoplexia fit à frigido, aut crasso seu uiscido humore, uentriculos cerebri affatim obstruente, qui non solum pituitosus esse poterit, ut patet Comment. 4. 2. lib. secundo Aphorif. & secundo de sympt. causis, sed etiam melancholicus.

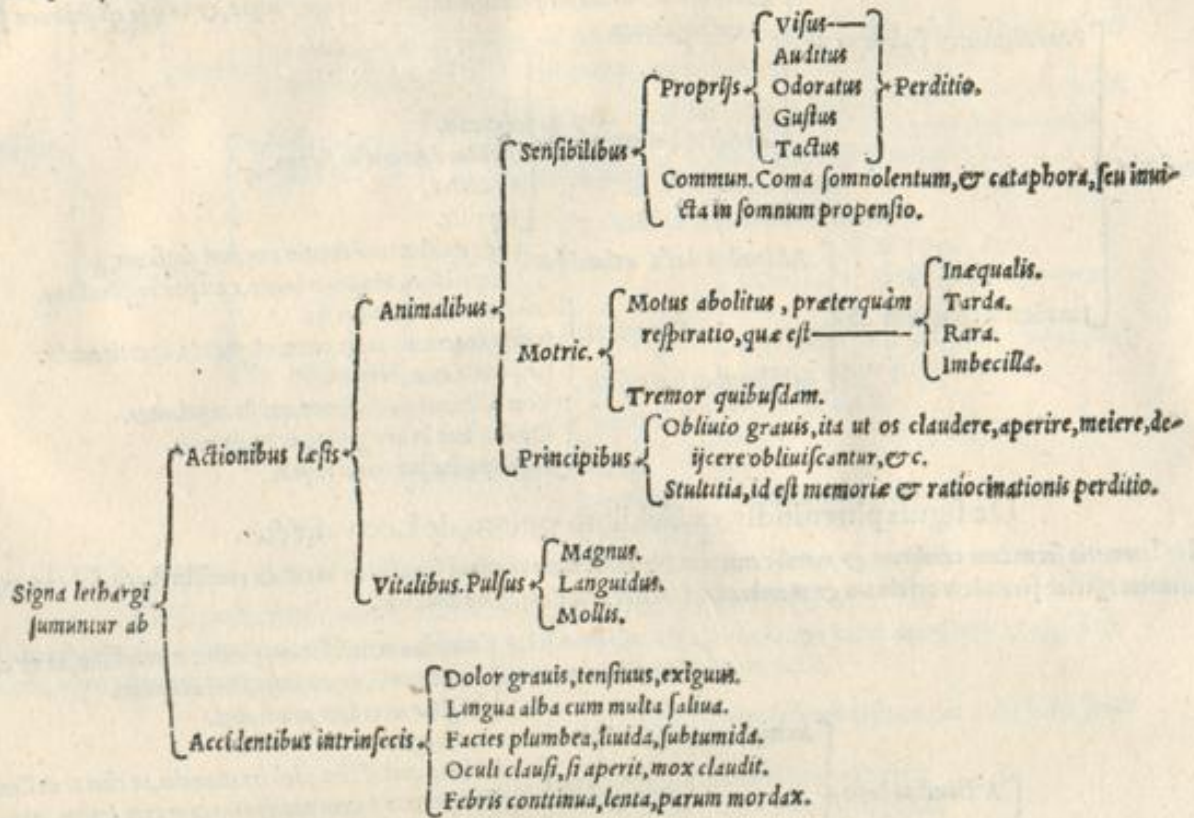
De signis phrenitidis, ex Gal. libro quinto, de Locis affectis.

Phrenitis est inflammatio secundum cerebrum & membranas eius. Phrenitis nanque neque simpliciter in calidis consistit succis, sed cum eo, quod inflammationem efficiat secundum cerebrum & membranas. Gal. lib. 2. de Caus. symptomatum.

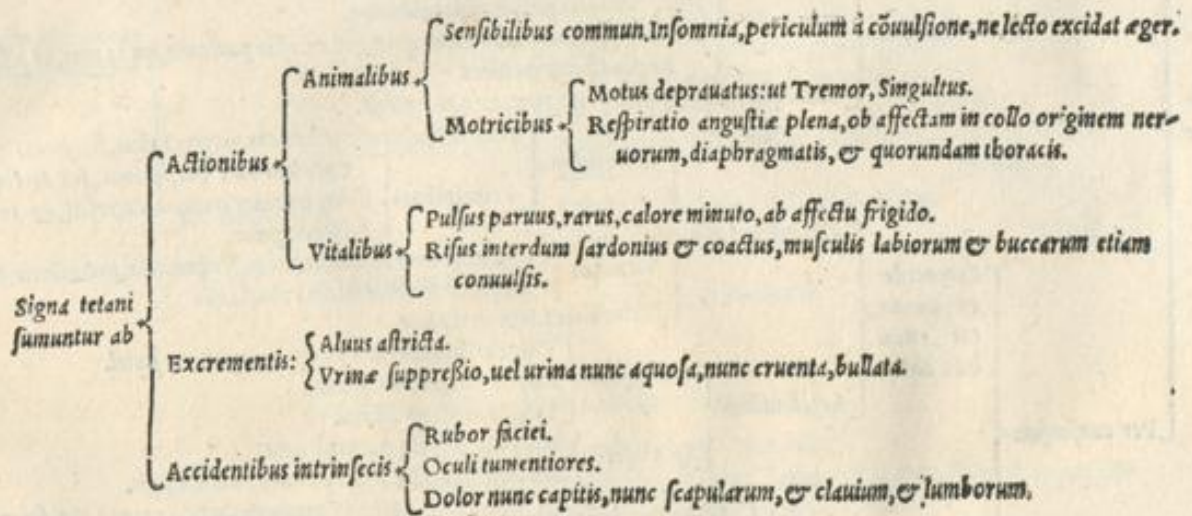
De signis Lethargi, ex Gal. ibidem.

Lethargus est in Lethargia cerebri, à pituitoso succo orta: uel affectus cerebri ab ipsa pituita, citra inflammationem in cerebro putrefacta. Gal. 1. 3. Methodi.

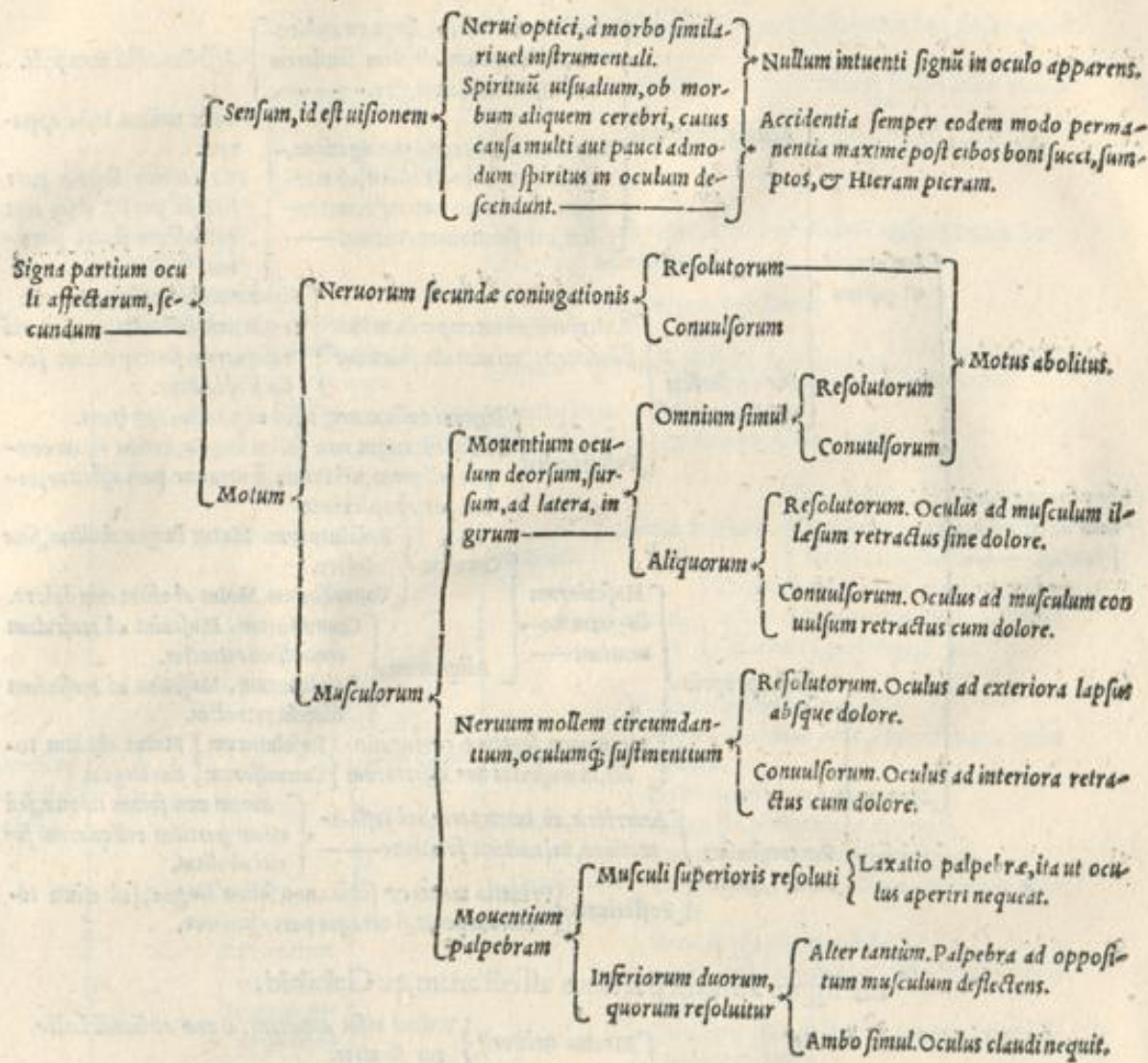

De signis Tetani, ex Gal. & alijs.

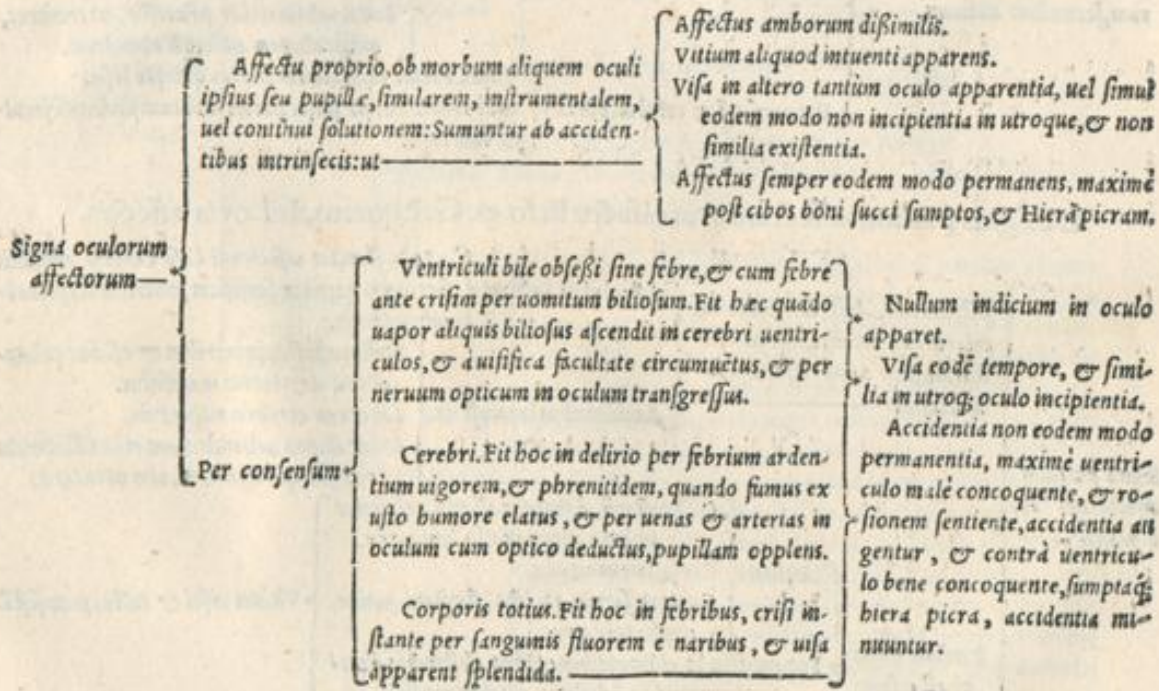
Tetanus est conuulsio musculorum corporis, præcipue spinæ, & eius maxime quæ in collo est: à frigido humore uel concretiorum: uel à spiritu & aëre frigido, crasso, nebuloso, ut Pelopi uisum est. qui si antrorsum in pectus contrahatur, emprostotonos: si retrorsum scapulas uersus, opisthotonos: si in dextrum uel sinistrum (quod sepe accidit) nomine caret: si utraq; partem æqualiter inflexi rigore contenditur collum, tetanus est, morbus acutus sine febre, die quarto ferè iugulans. Aphorif. 6. lib. quinto.

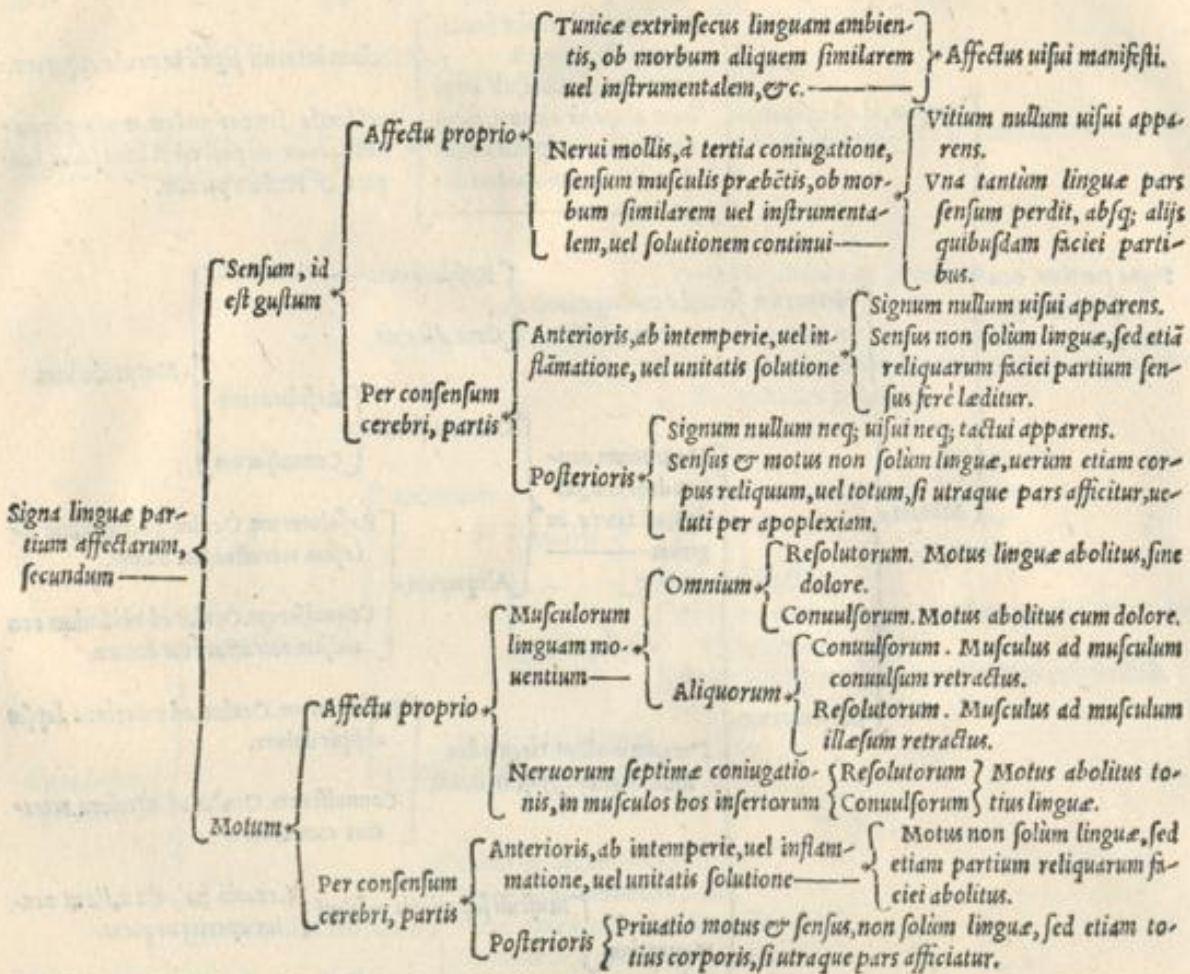
De signis partium oculi affectarum, ex Gal. tertio, de Locis affectis.

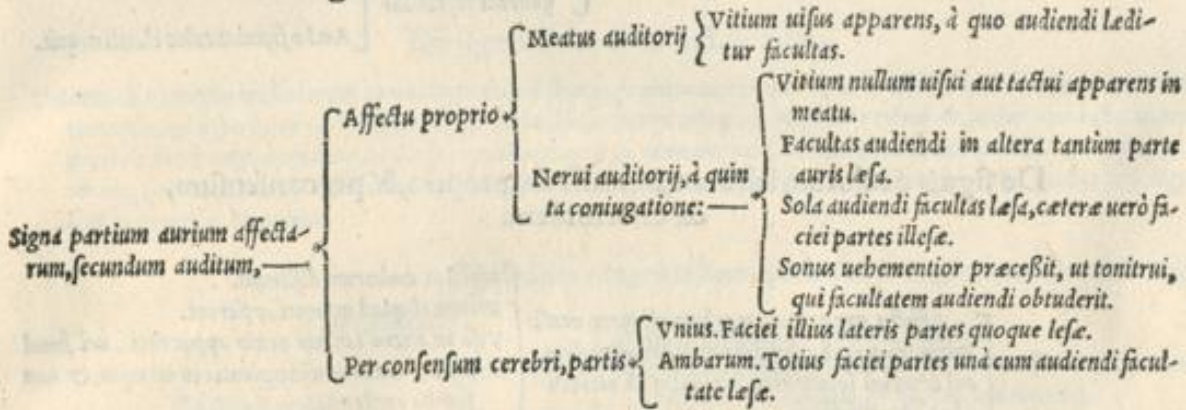
De signis oculorum laborantium affectu proprio, & per consensum, ex Gal. ibidem.

De signis partium linguæ affectarum, ex Gal. ibidem.

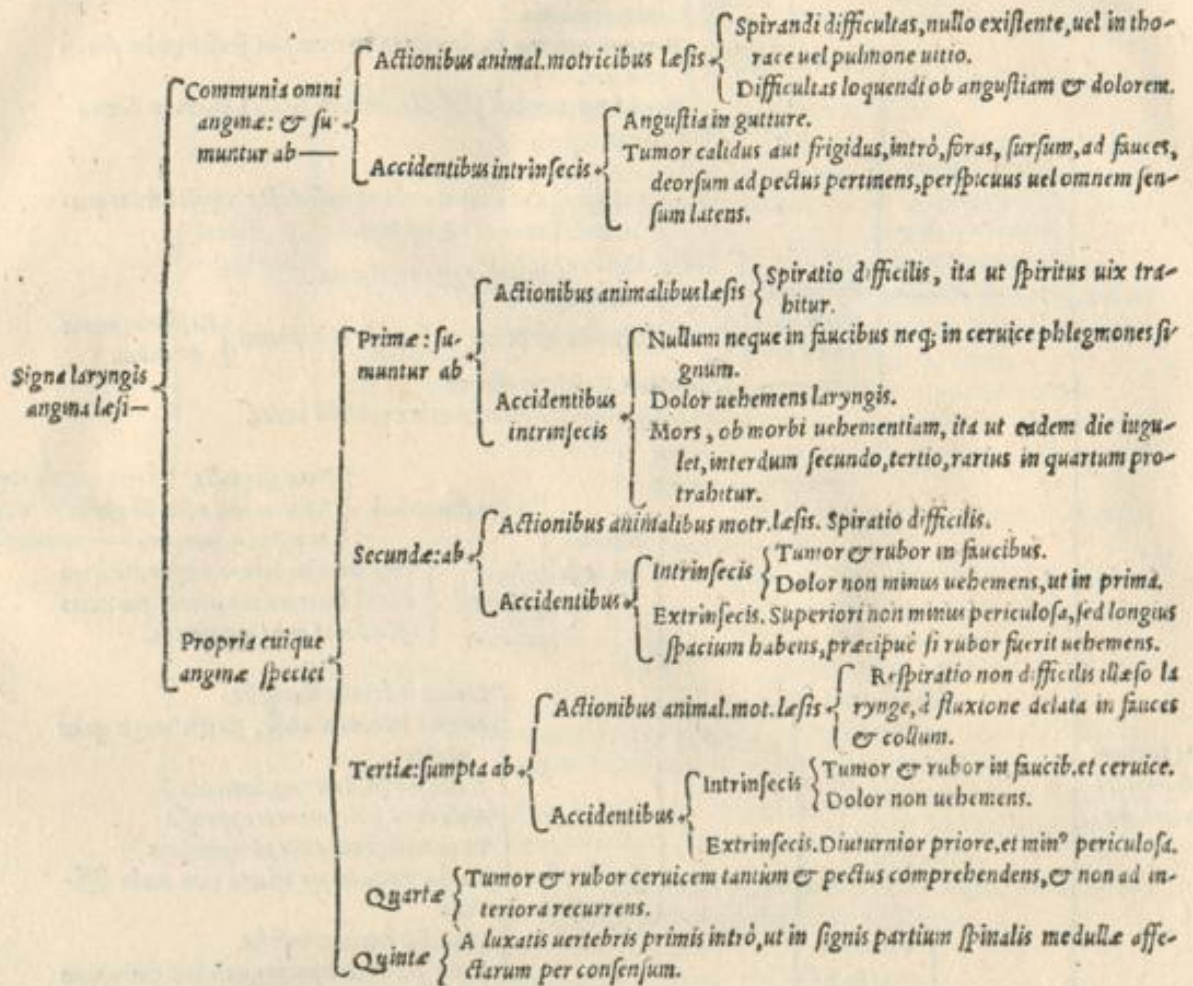
De signis aurium partium affectarum, ex Gal. ibid.

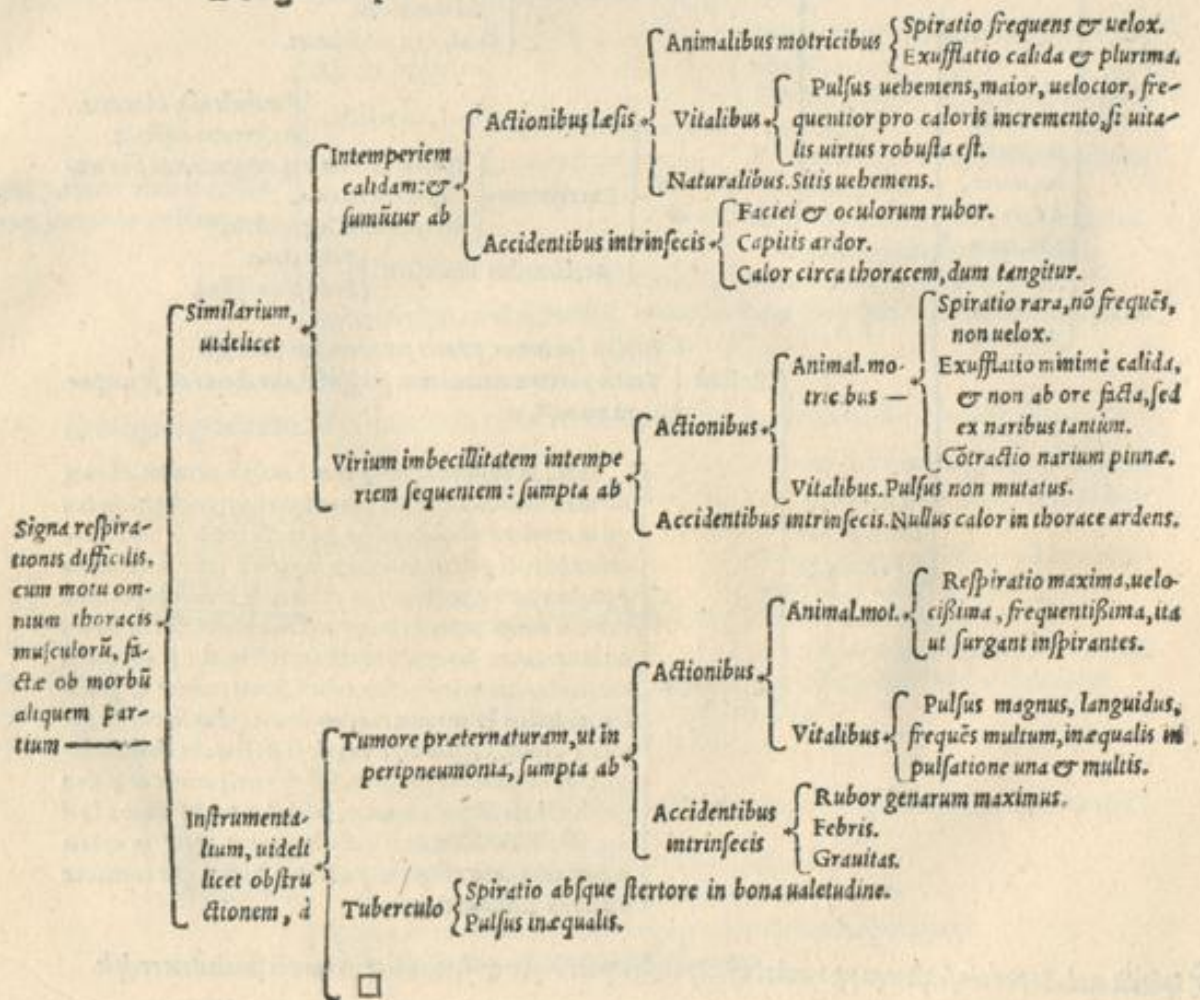
De signis partium affectarum in olfactu læso, ex Gal. quarto, de Locis affectis.

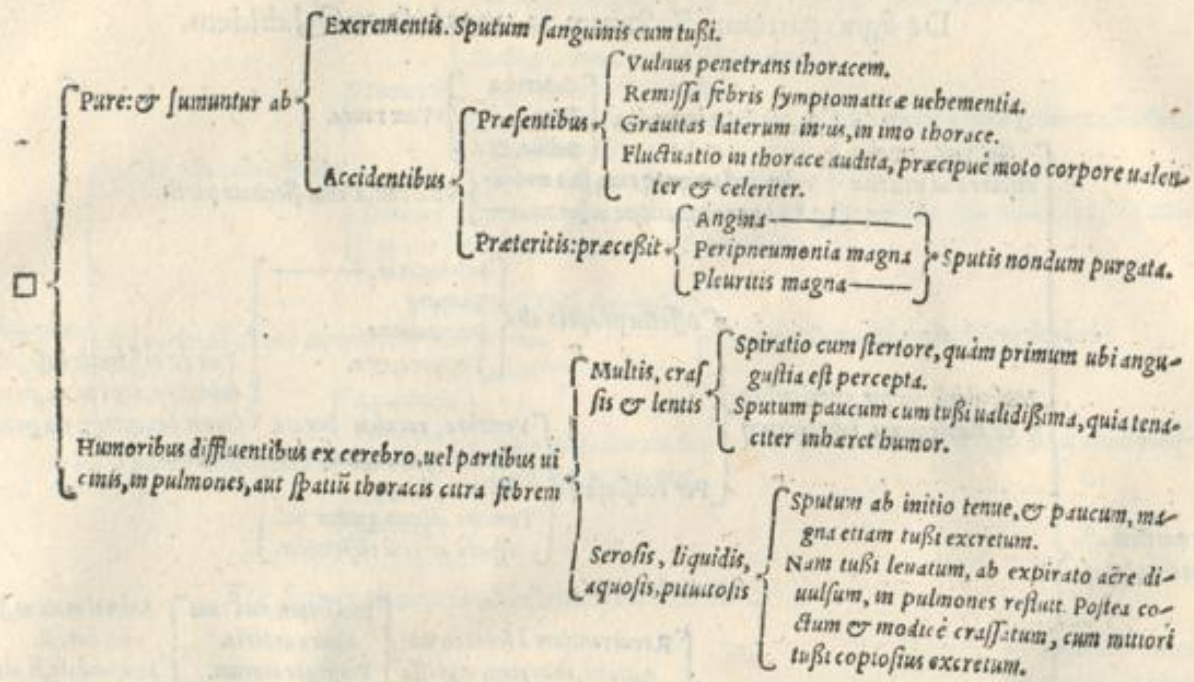

De signis laryngis ab angina læsi, ex Gal. de Locis affectis, libro quarto.

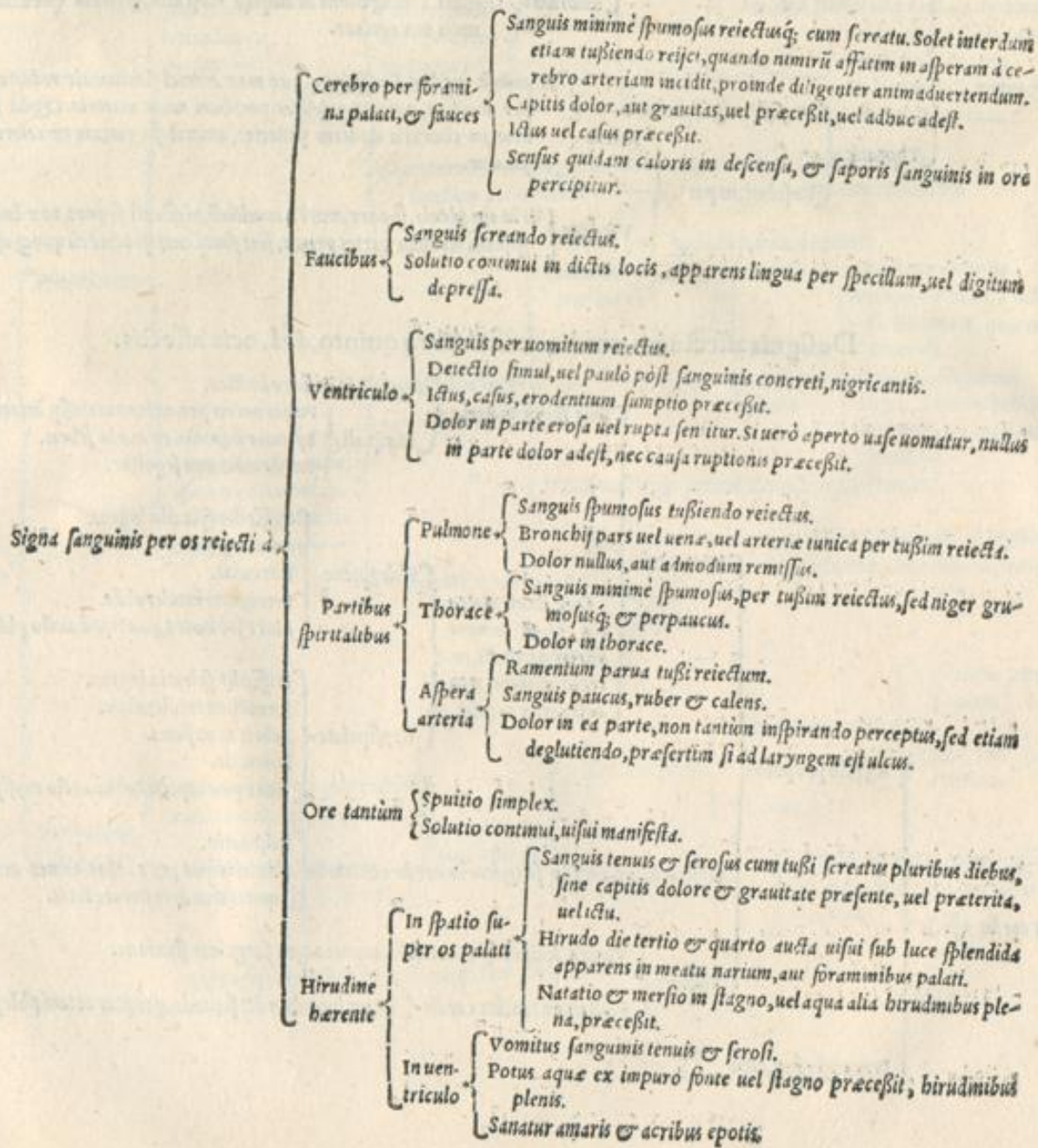

De signis dyspnœæ, id est difficilis respirationis, ex Gal. ibid.

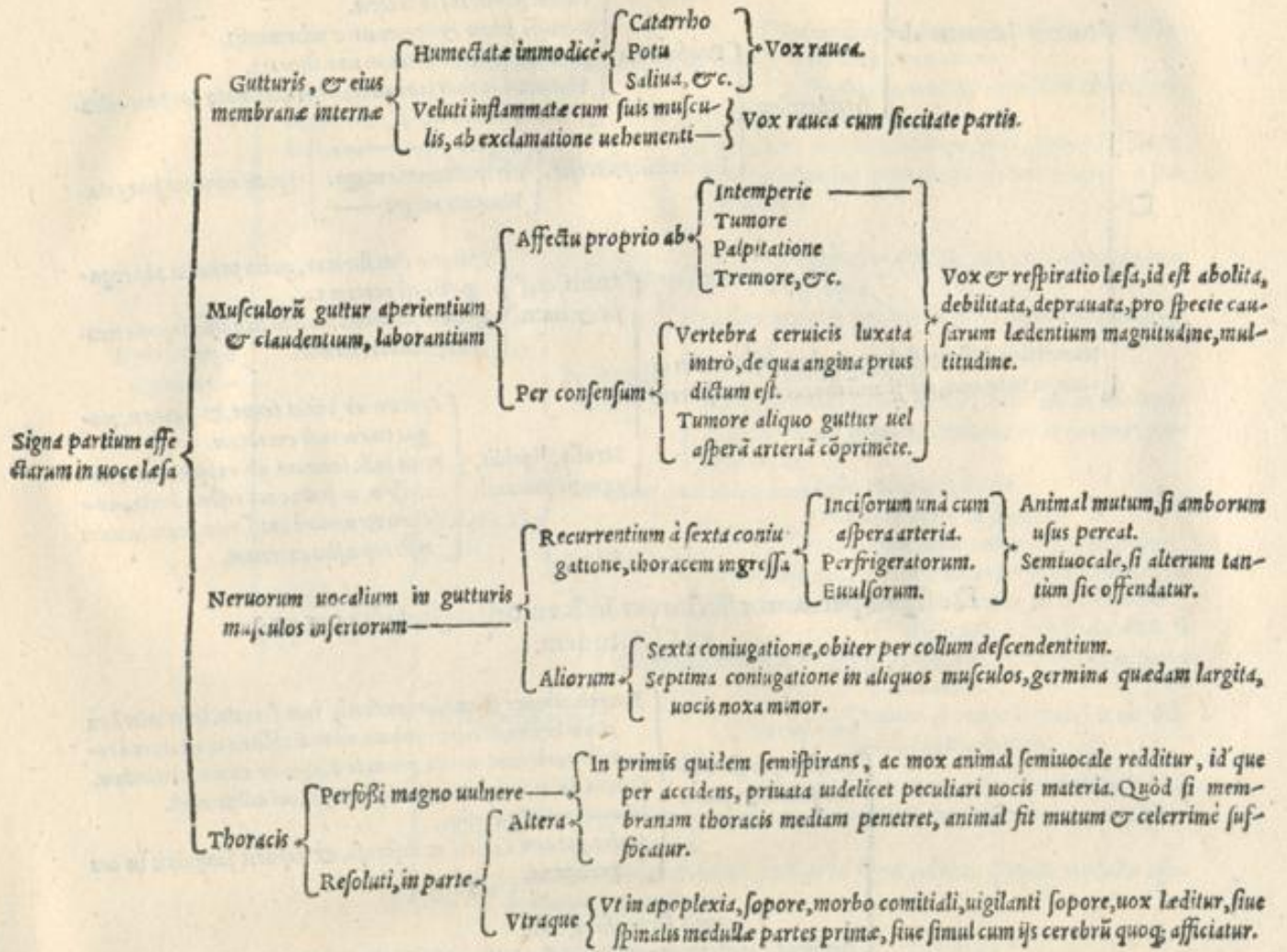

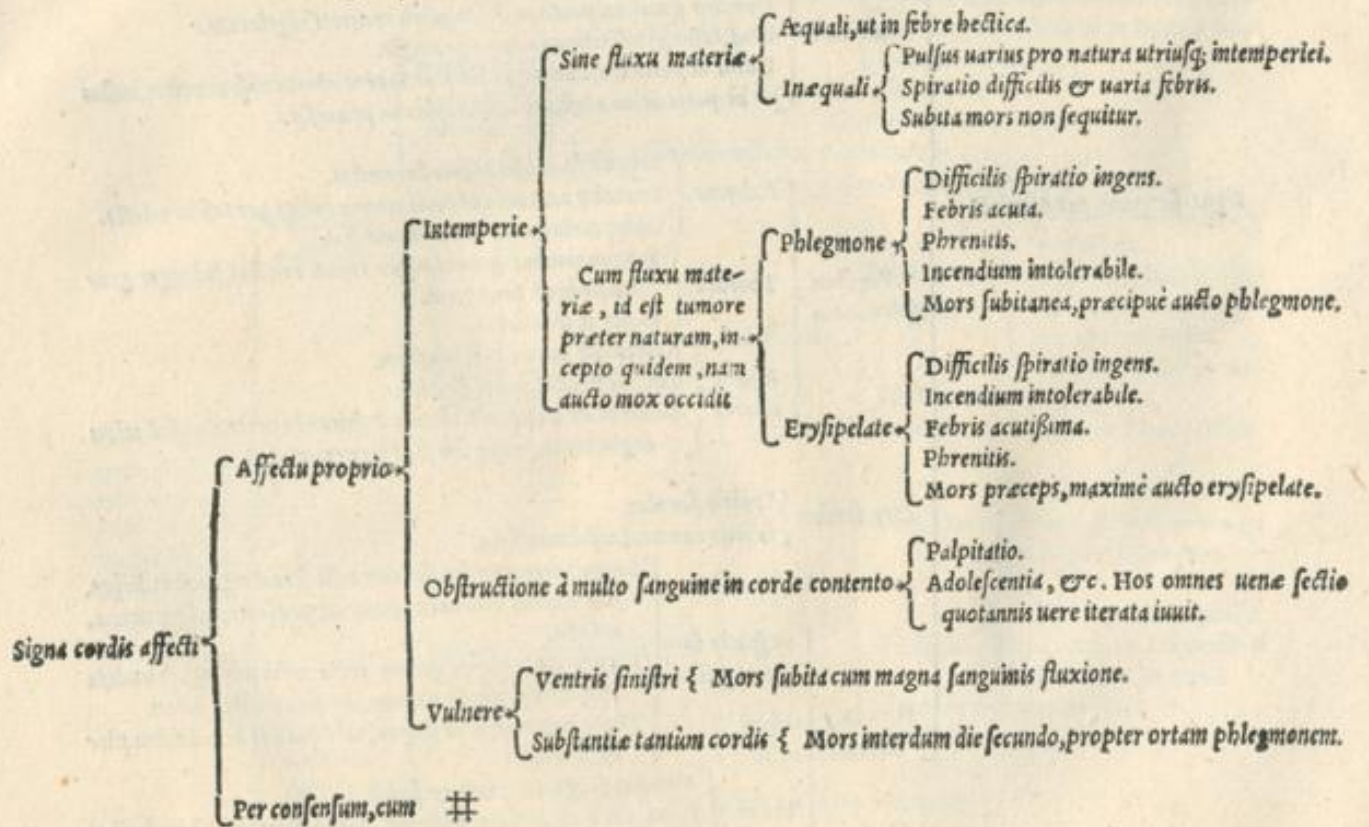
De signis partium affectarum in hæmorrhagia, facta per os, ex Gal. ibidem,

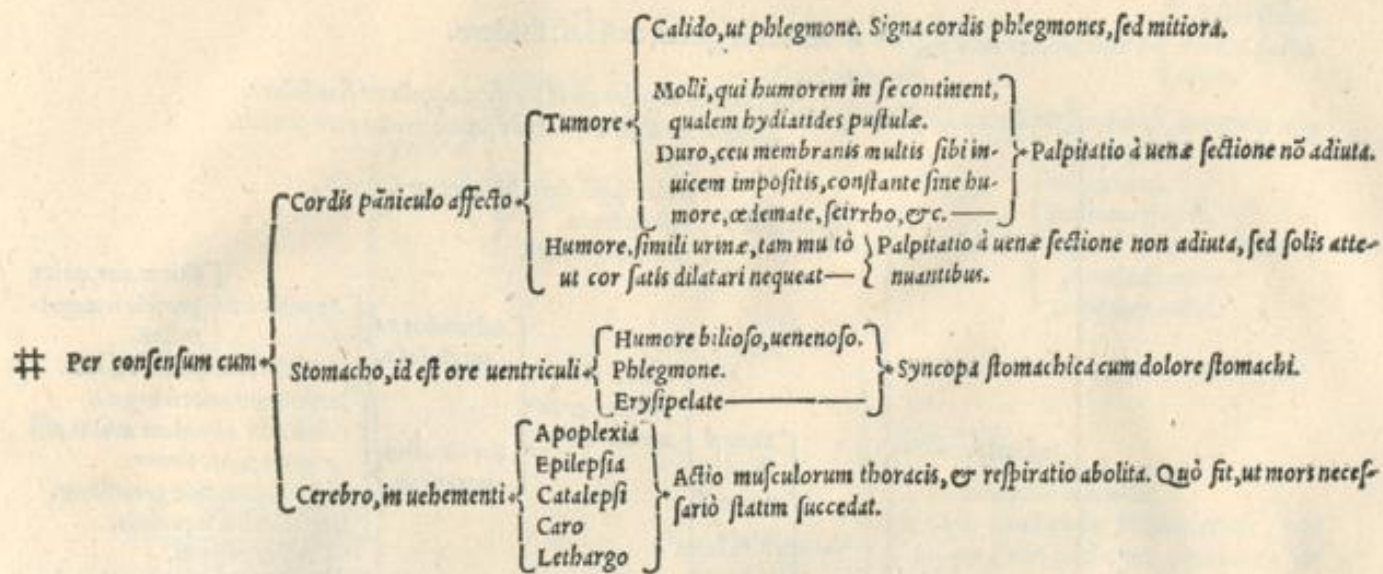

De signis partium affectarum in uoce læsa, ex Gal. ibidem.

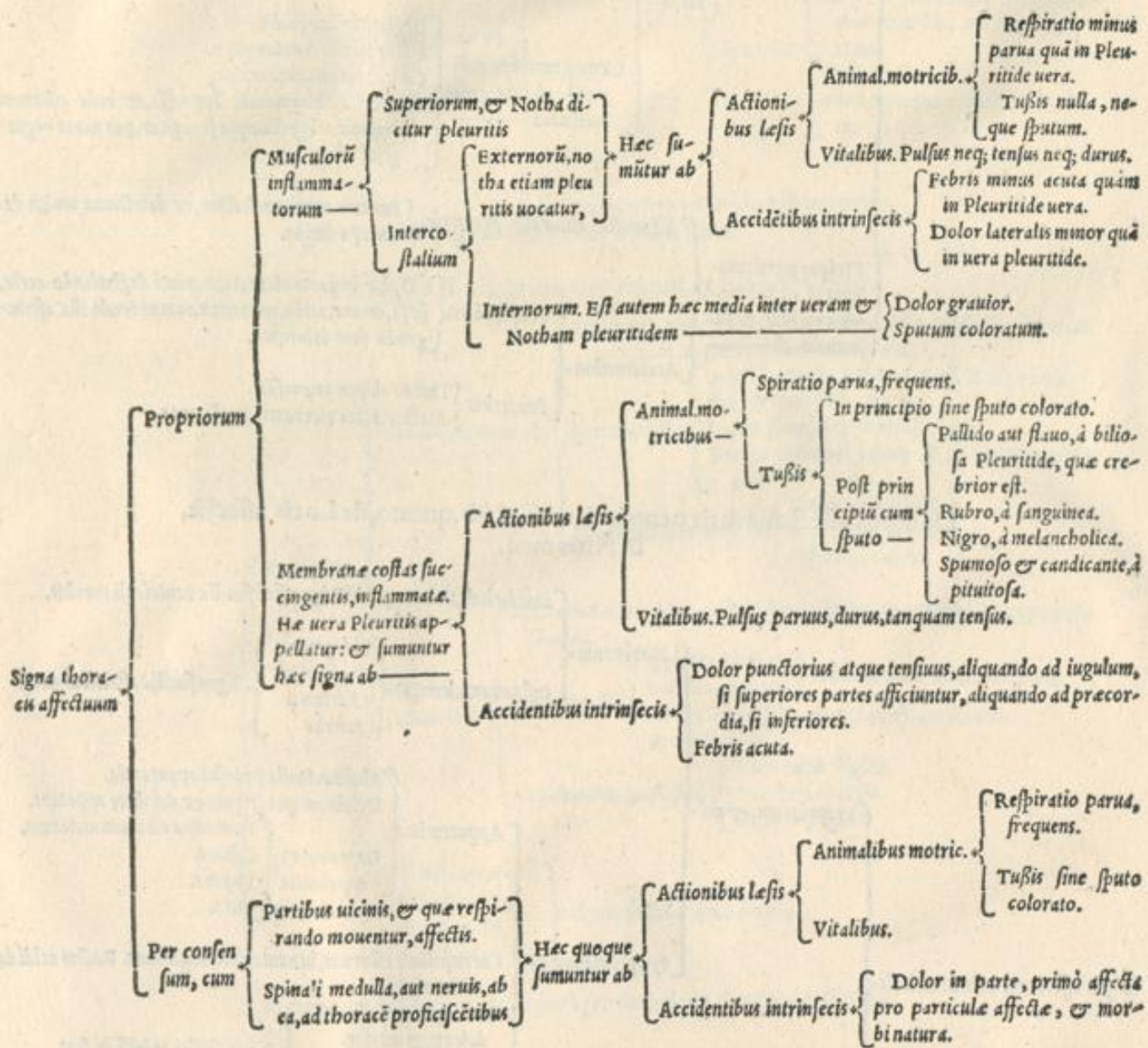

De signis affectuum cordis, ex Gal. libro quinto, de Locis affectis.

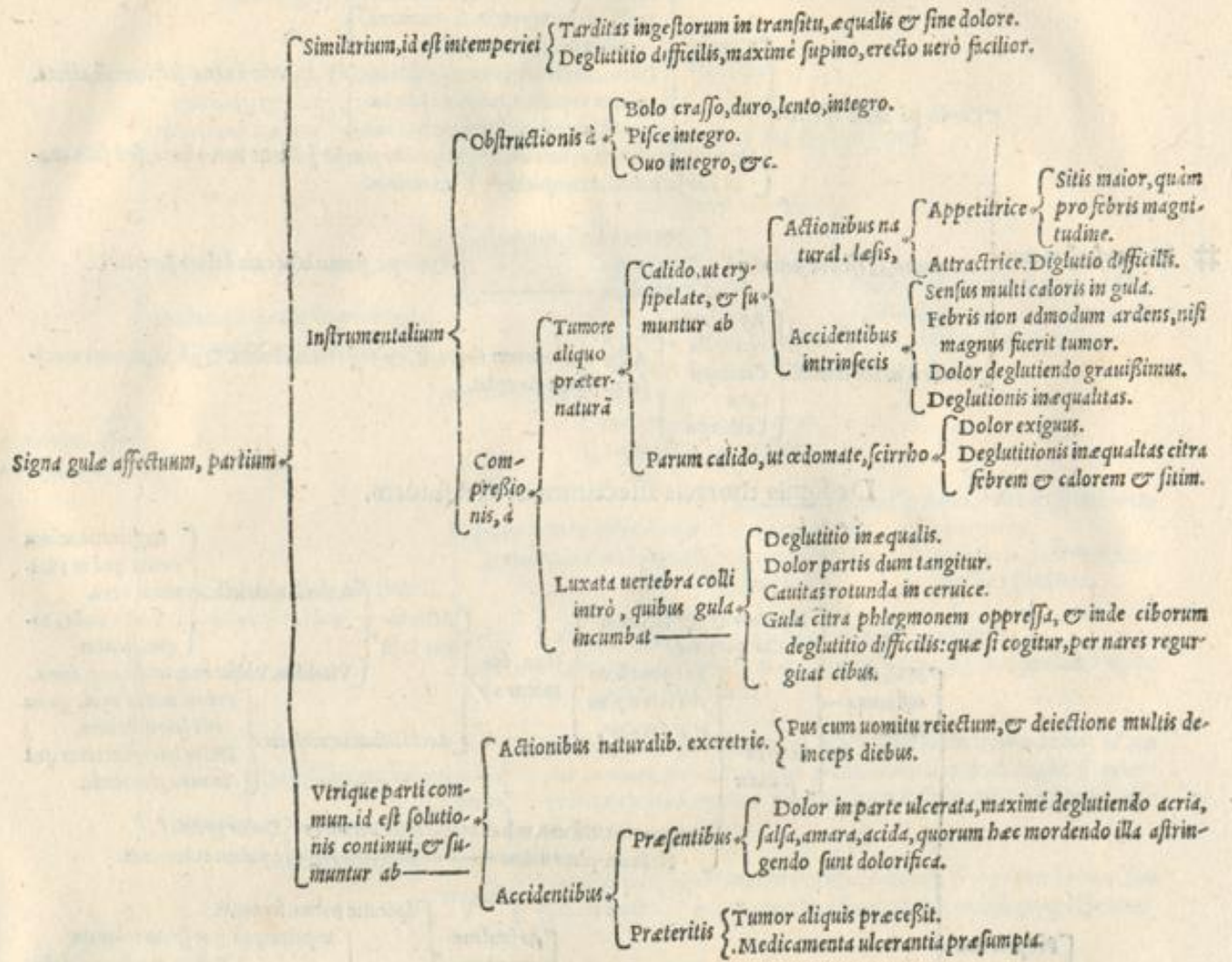
De signis thoracis affectuum, ex Gal. ibidem,

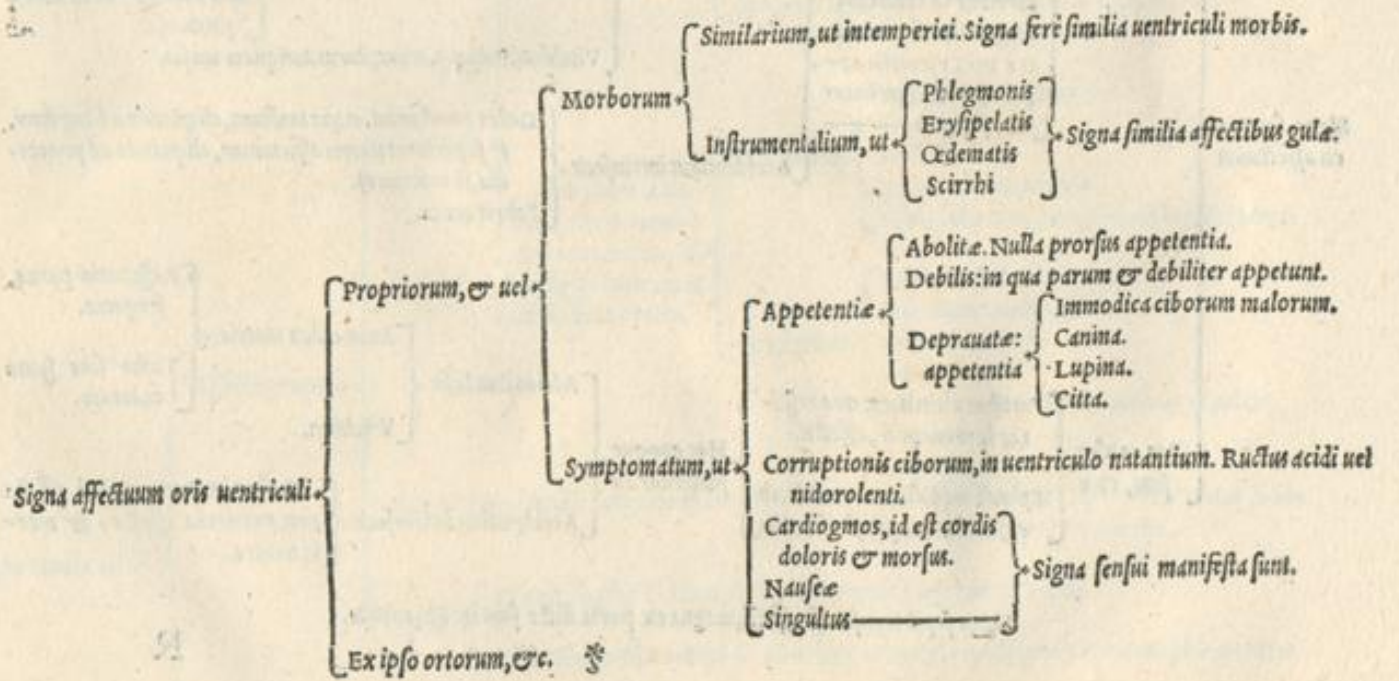
Signa septi transversæ affecti, magna ex parte dicta sunt in Phrenitide.

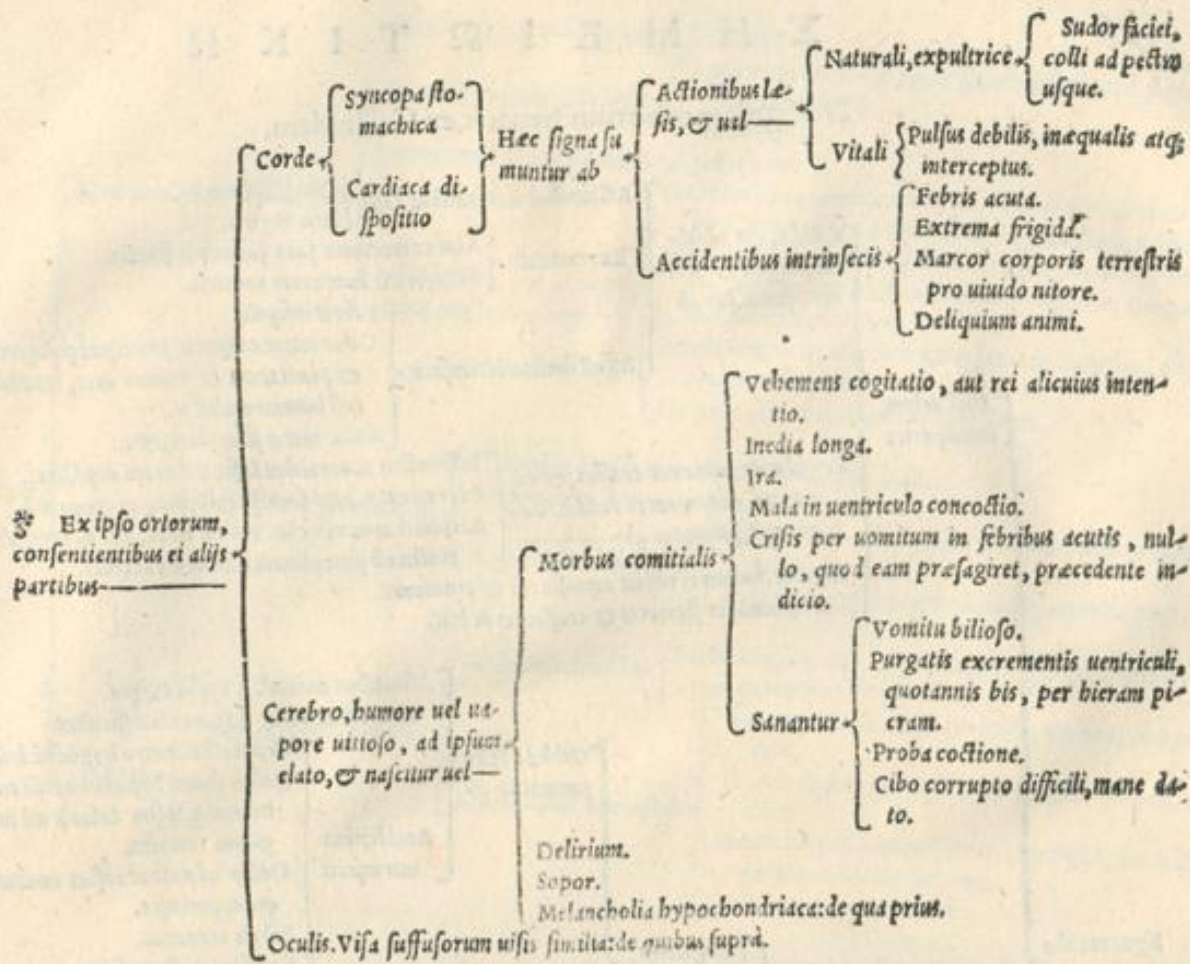
R

De signis affectuum gulæ, ex Gal. ibidem.

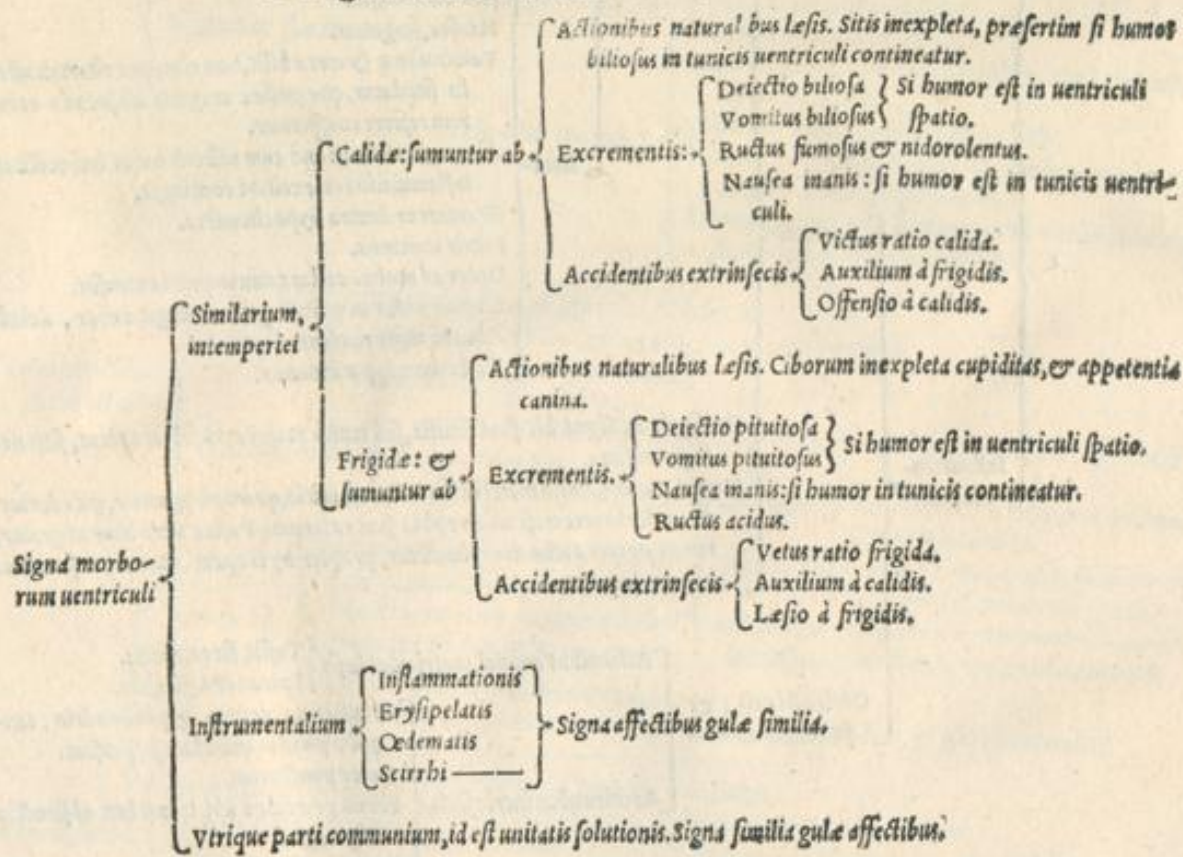

De signis affectuum oris uentriculi, ex Gal. lib. quinto, de Locis affectis, & Artis med.

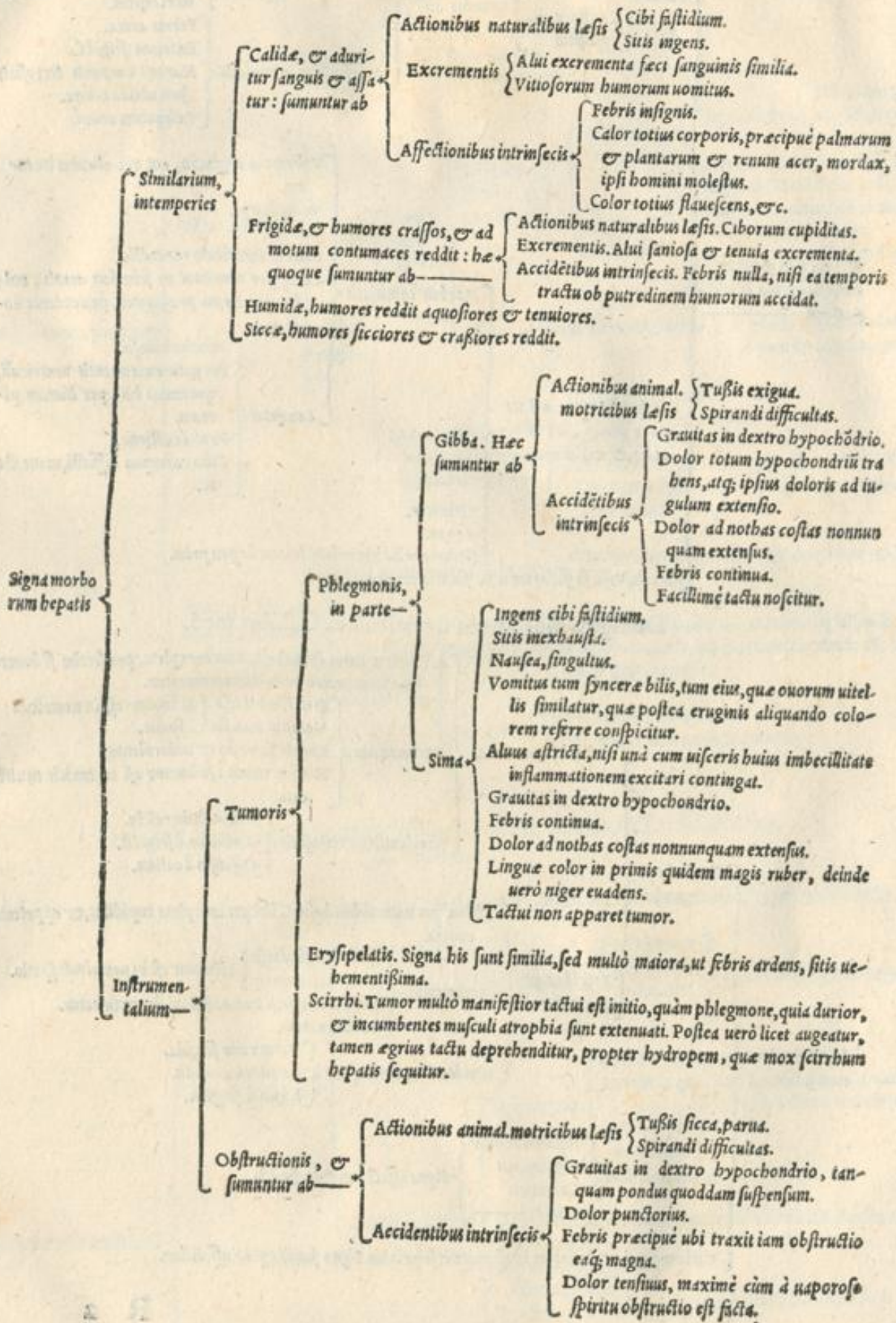

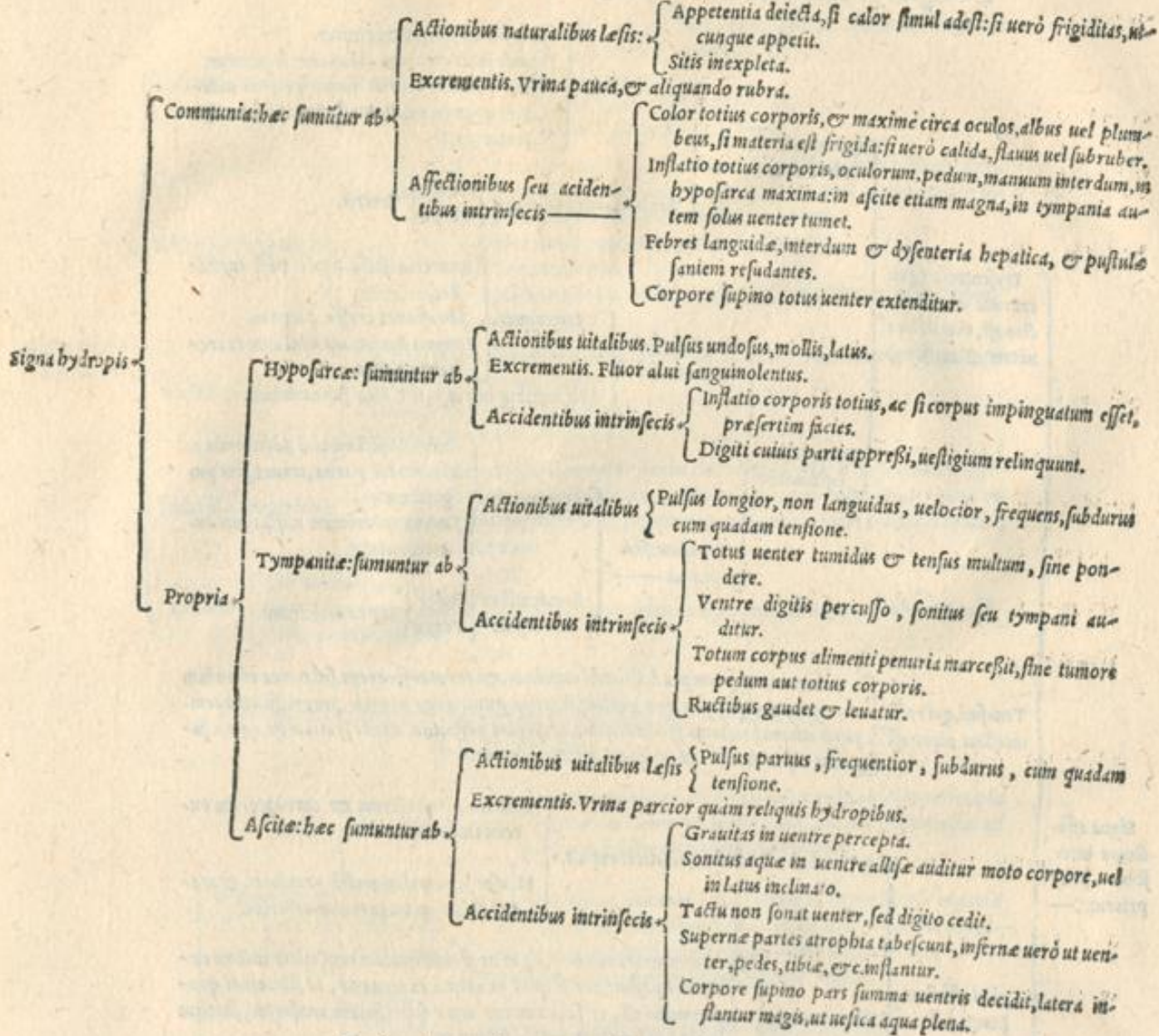
De signis morborum uentriculi, ex Gal. Art. med.

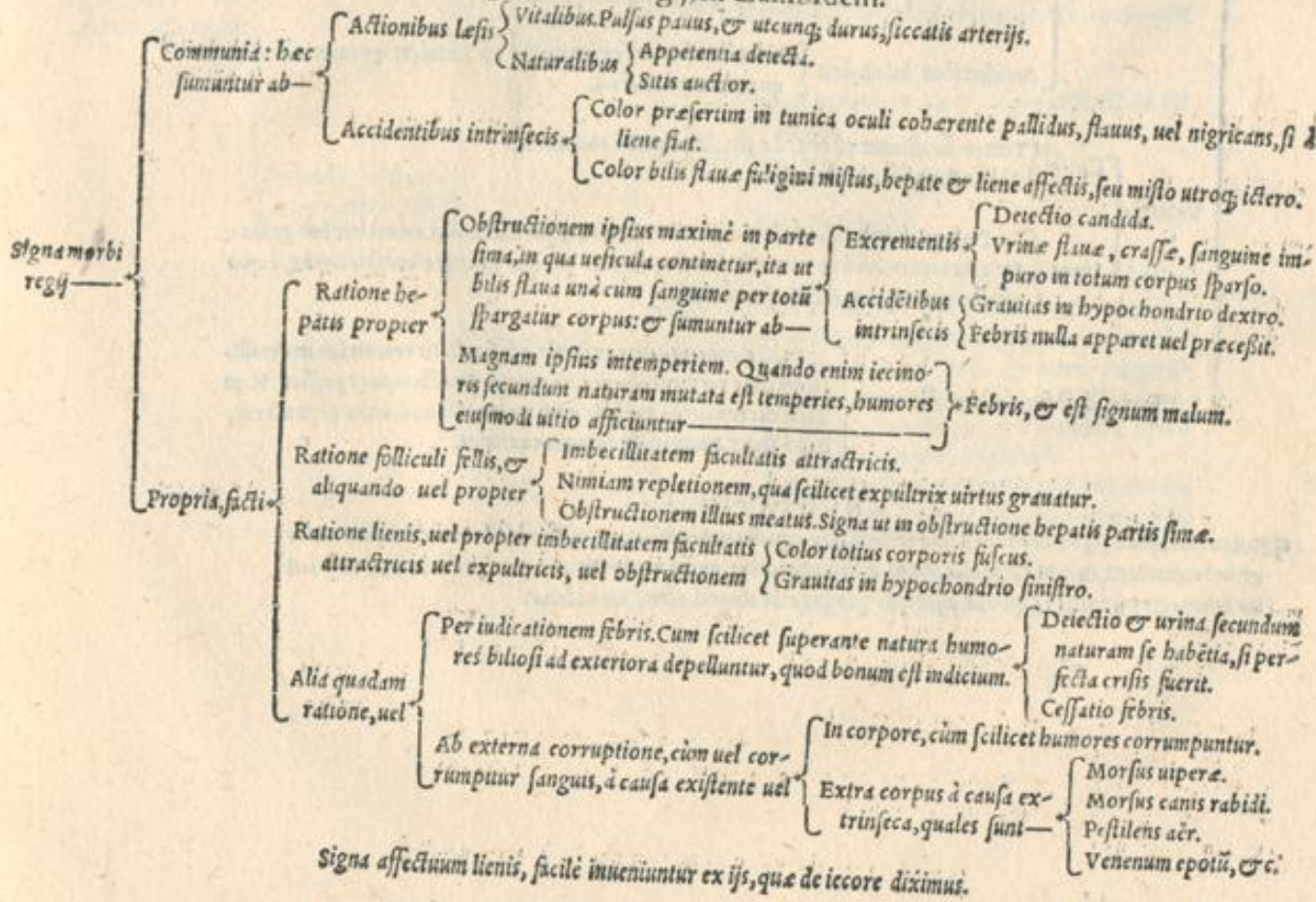
De signis morborum hepatis, ex Gal. ibidem.

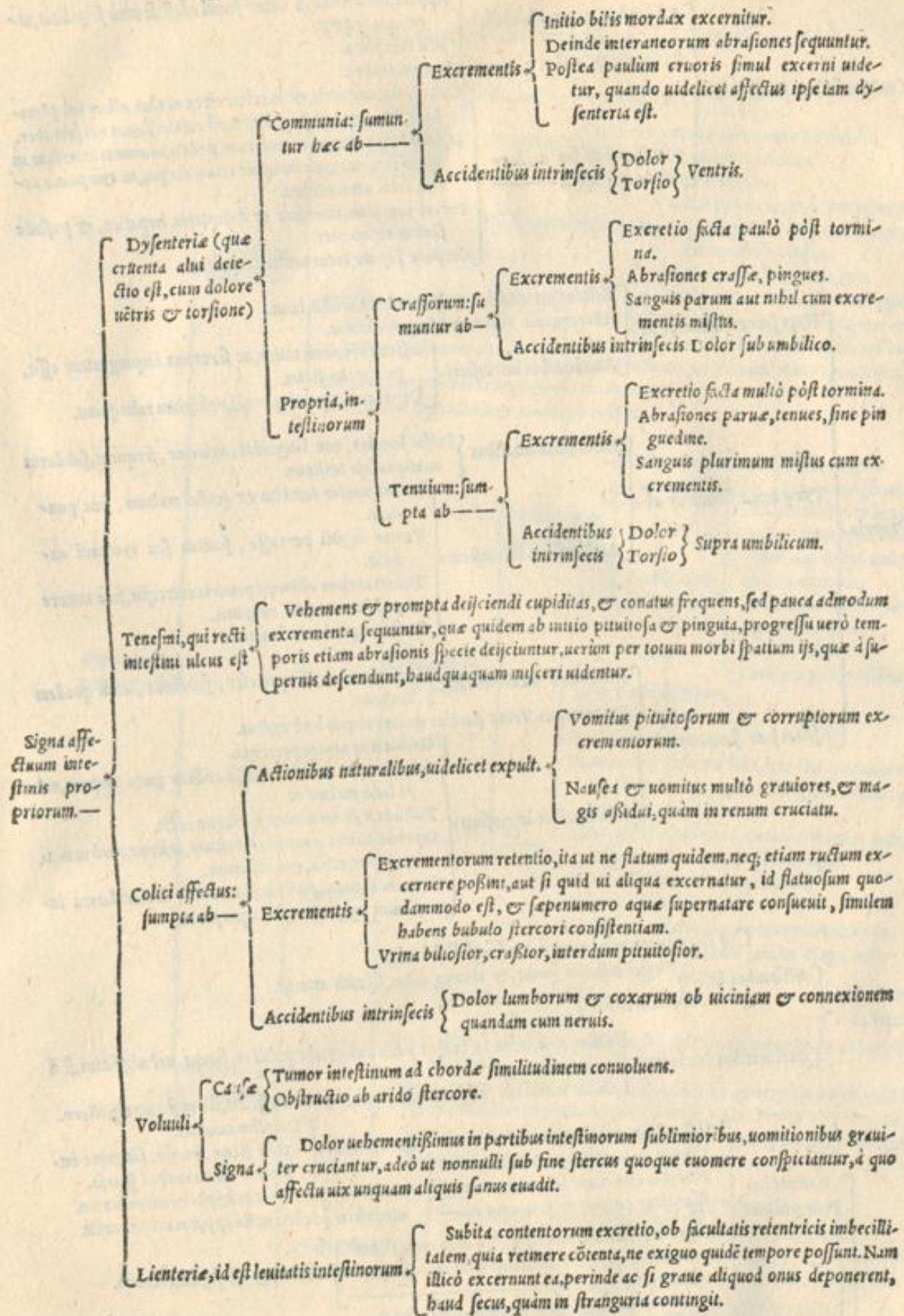
De signis hydropis, ex Galeno.

De signis morbi regij, ex Gal. ibidem.

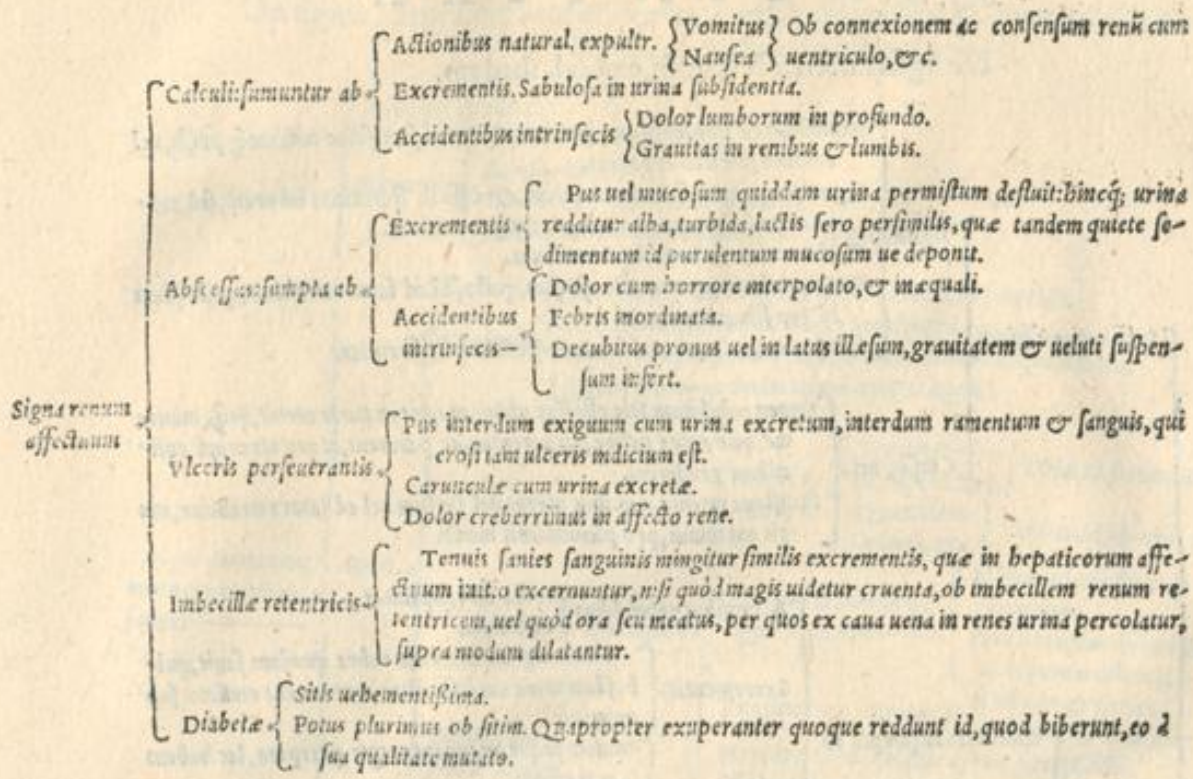
De signis affectuum, intestinis propriorum, ex Gal. ibid.

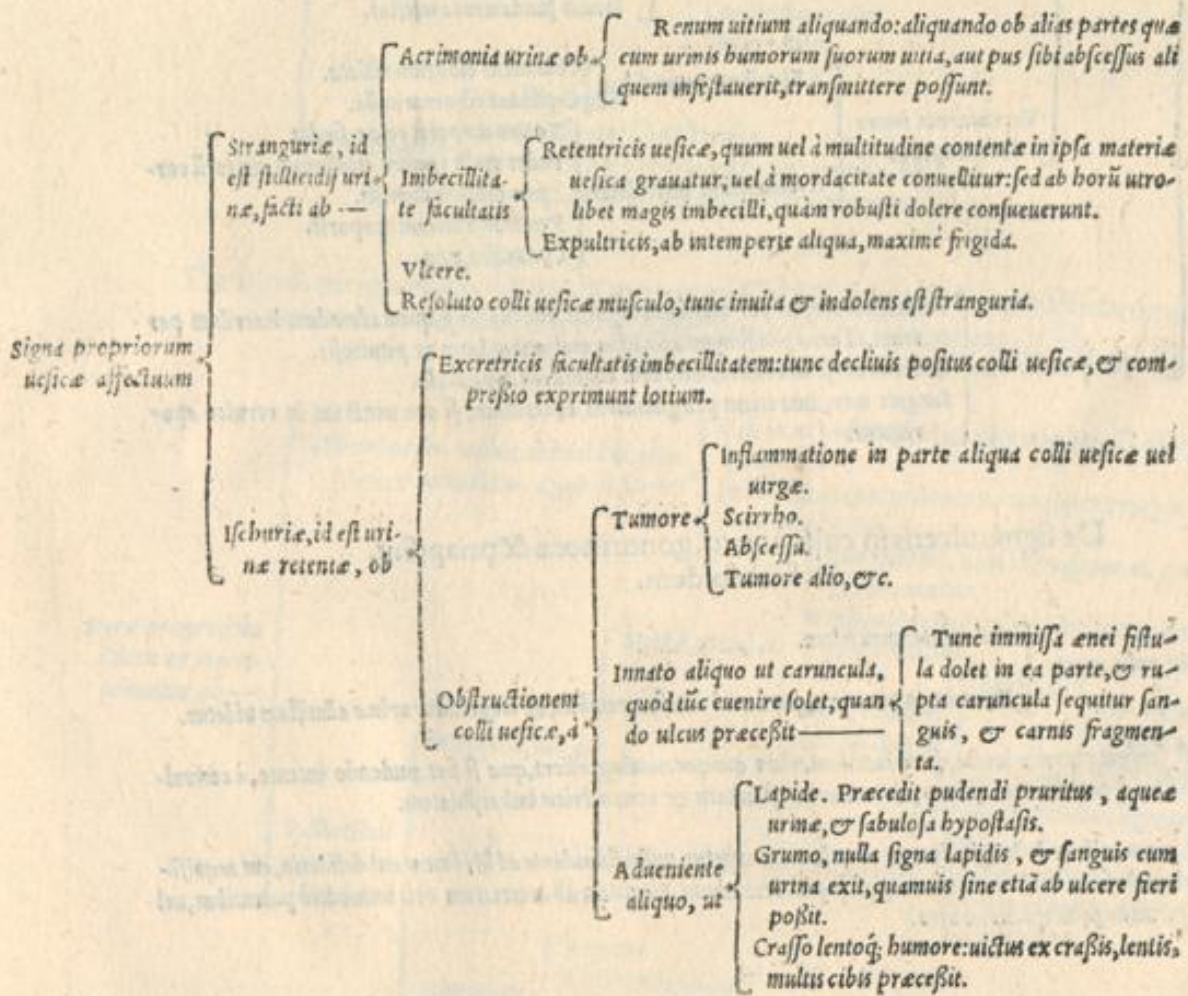
ANNOTATIO.

¶ Notandum, quòd signa in colica passione sunt ferè equalia nephriticorum, nisi quòd illa multò his sunt maiora & uehementiora, &c. Nam nausea magis insistantur colici, quàm nephritici, ita quod per uomitum reijciantur biliosa & pituitosa, in quibus assumpti quoque cibi aliquid admistum uidetur.

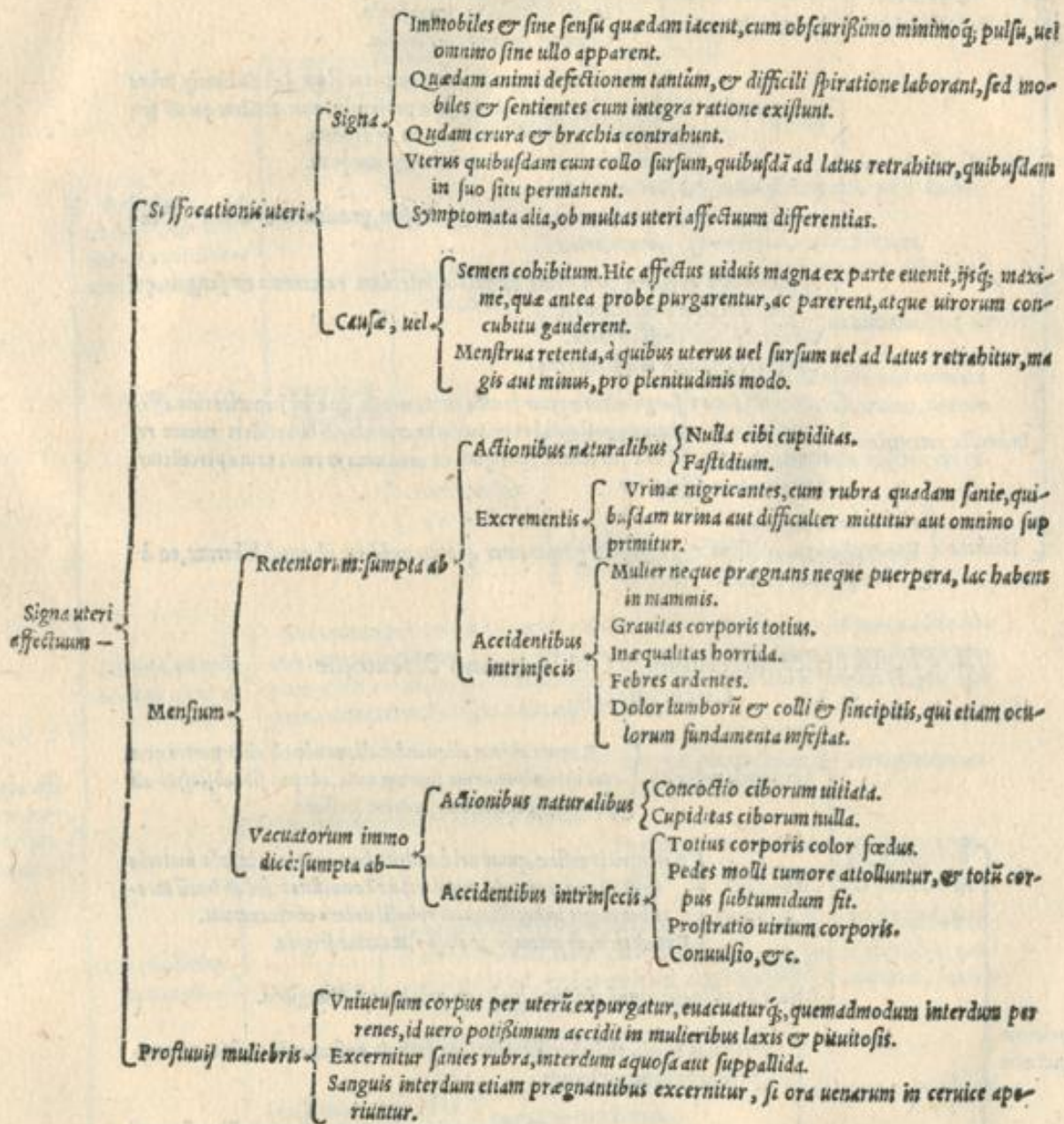
De signis renum affectuum, ex Gal. ibidem.

De signis uesicæ affectuum, ex Gal. lib. primo & sexto, de
Locis affectis.

De signis uteri affectuum, ex Gal. ibidem.

De signis ulceris in colis meatu, gonorrhoeae & priapismi, ex Gal. ibidem.

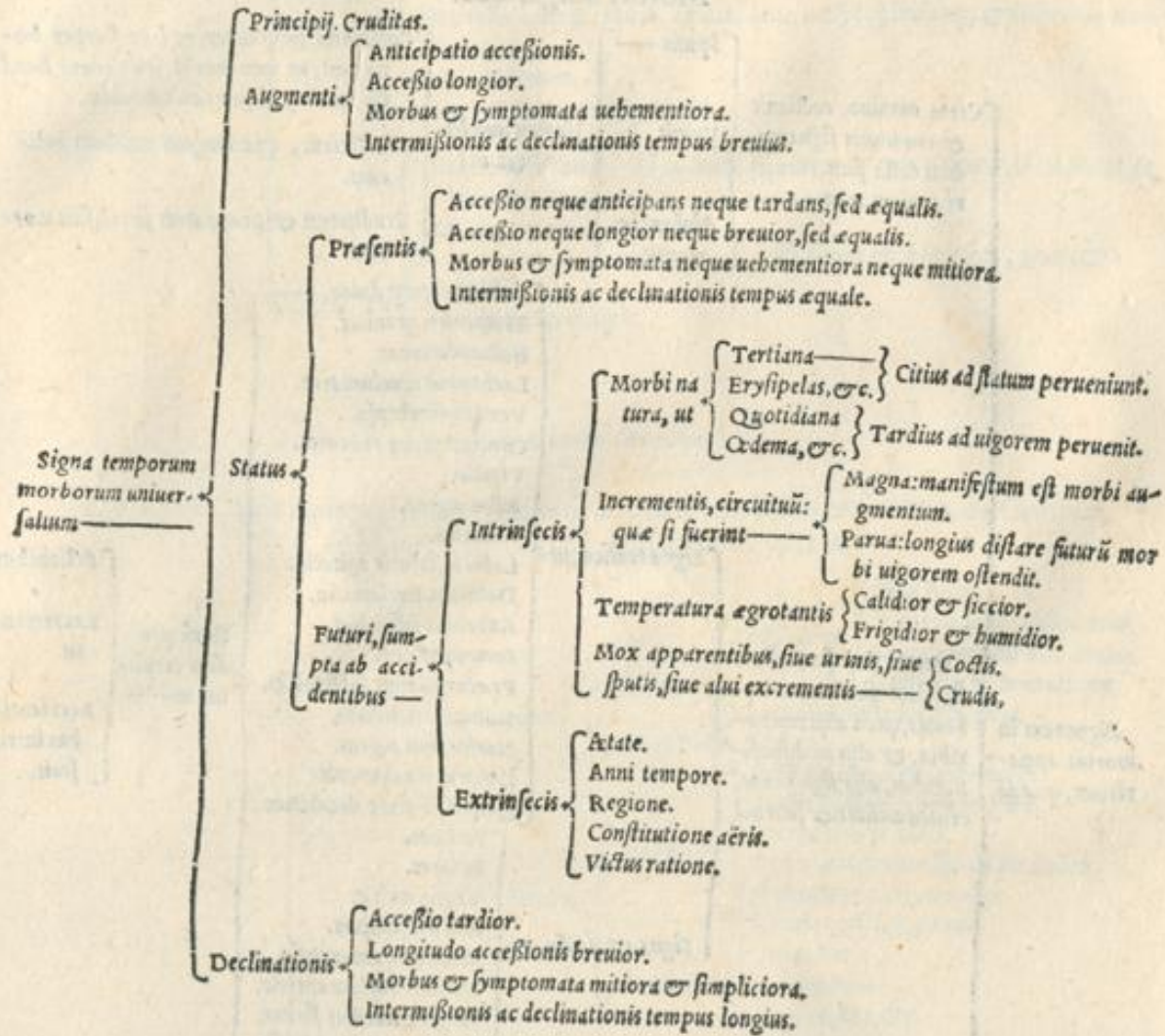
Signa ulceris in colis meatu

- Dolor inter meendum.
- Pus urinam prauehit, quod uero à uestica, renibus, &c. egreditur urine admixtum uidetur.

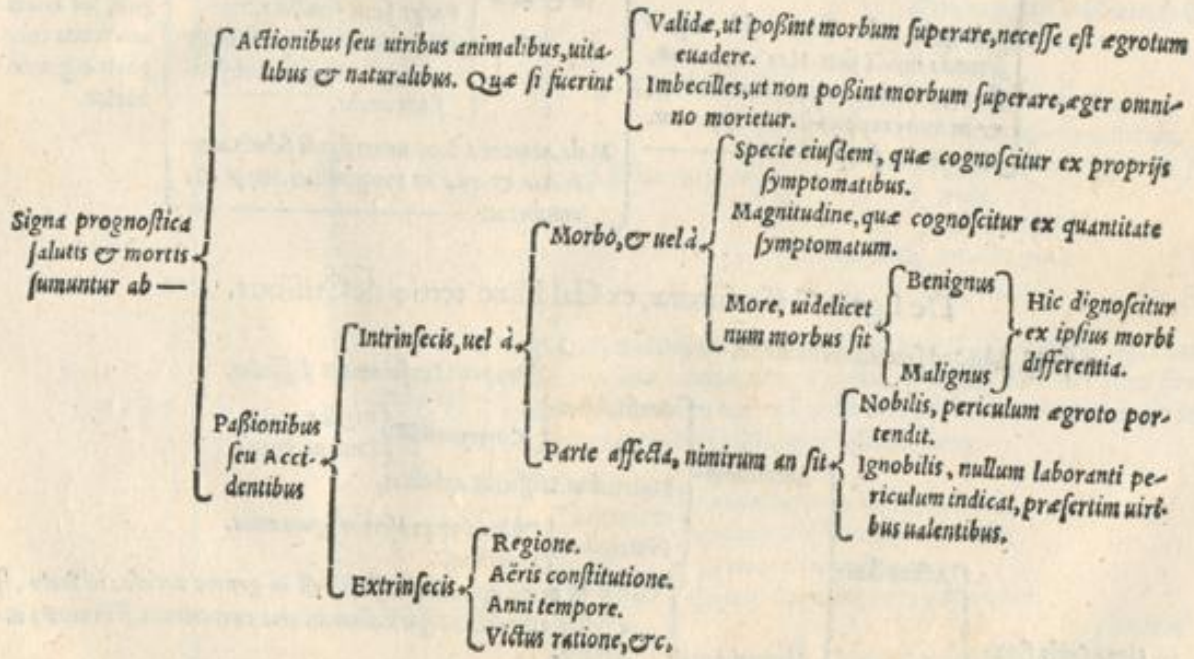
Gonorrhoea est seminis excretio inuita, quam inuoluntariam quoque nominare licet, quae si fiat pudendo intento, à conuulsione est partium spermaticarum: si laxo, ob retentricis facultatis & concoctricis imbecillitatem.

Priapismus est, quum colis & in longitudine & circulo totus augetur, nullo stimulante ad libidinem aut desiderio, aut acquisito calore, ut quibusdam accidere consuevit, qui supini decumbunt. Fit autem ab arteriarum oris immodice patentibus, uel usq; oroso spiritu in fistuloso neruo orto.

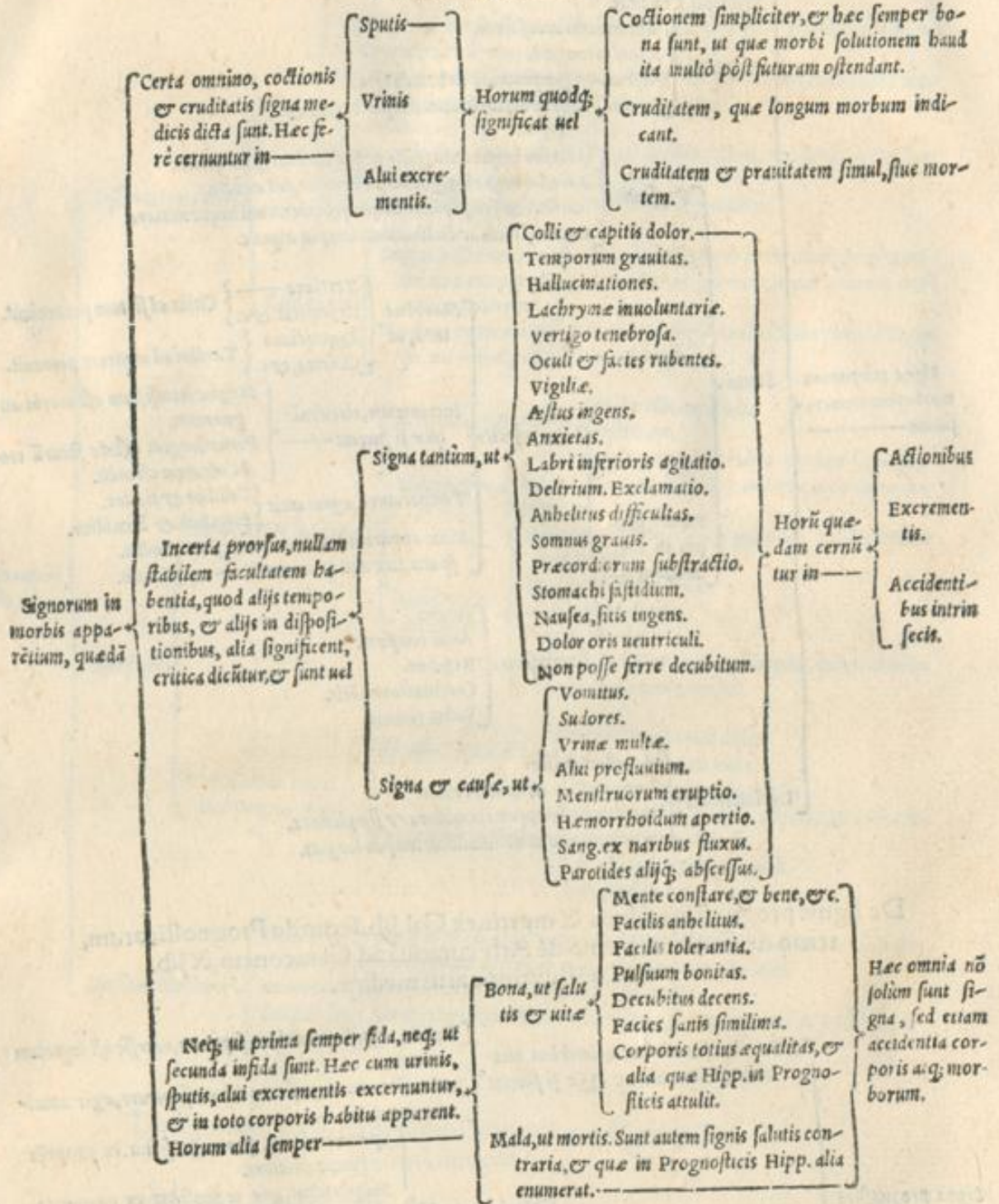
De signis temporum morborum uniuersalium, ex Gal. lib. primo de Crisibus, & primo Aphorismorum.

De signis prognosticis salutis & mortis, ex Gal. lib. secundo Prognosticorum, tertio de Crisibus, primo de Arte curatiua ad Glauconem, & lib. de Constitutione artis medicæ.

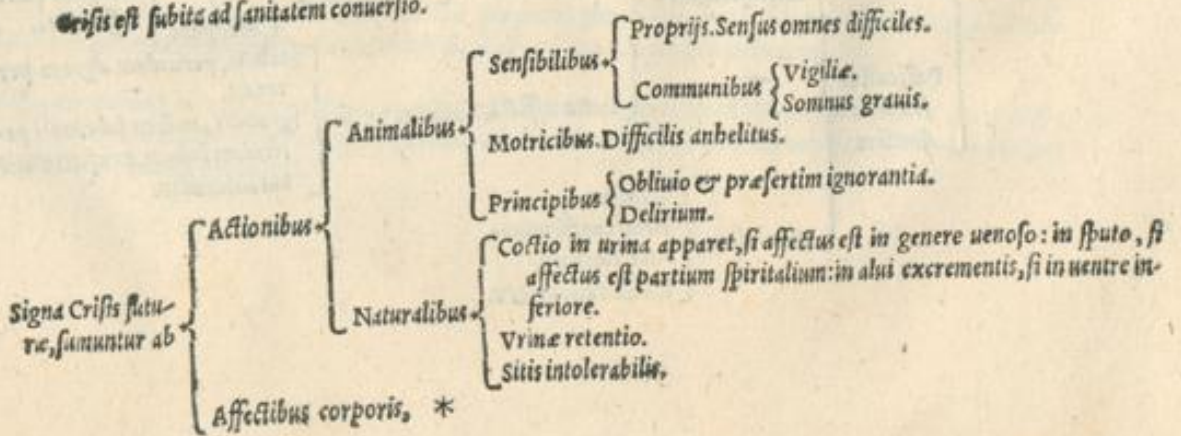

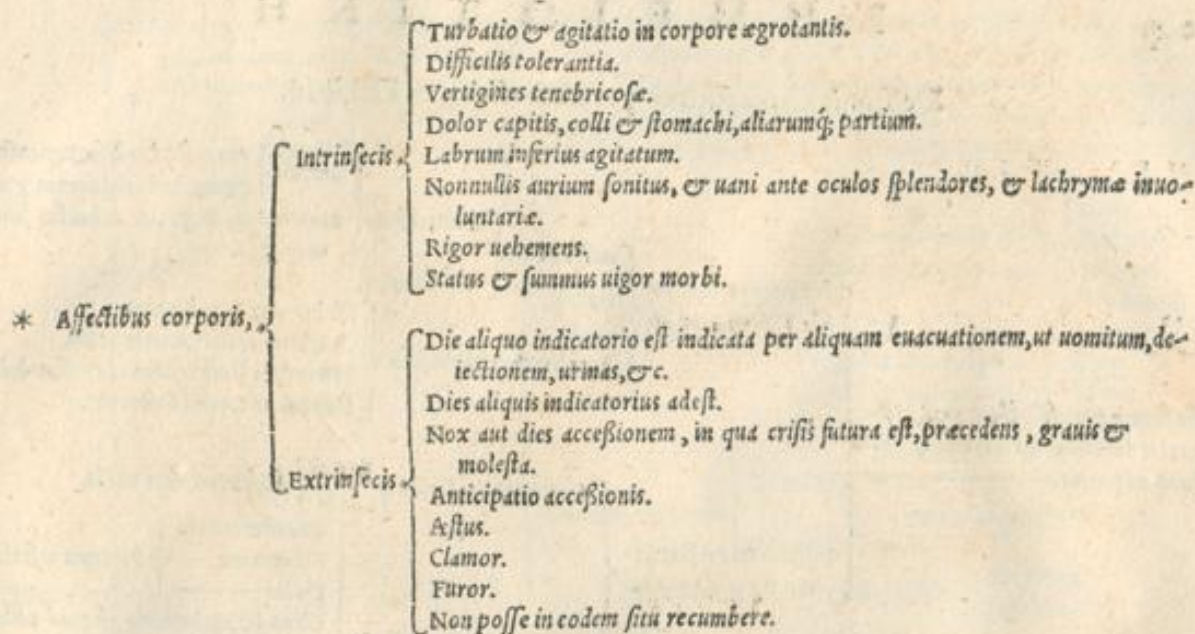
De signorum generibus, ac de singulorum natura, ex Gal. lib. primo de Crisibus, & primo Aphorismorum comment. 12. & lib. tertio de Morbis uulgaribus.

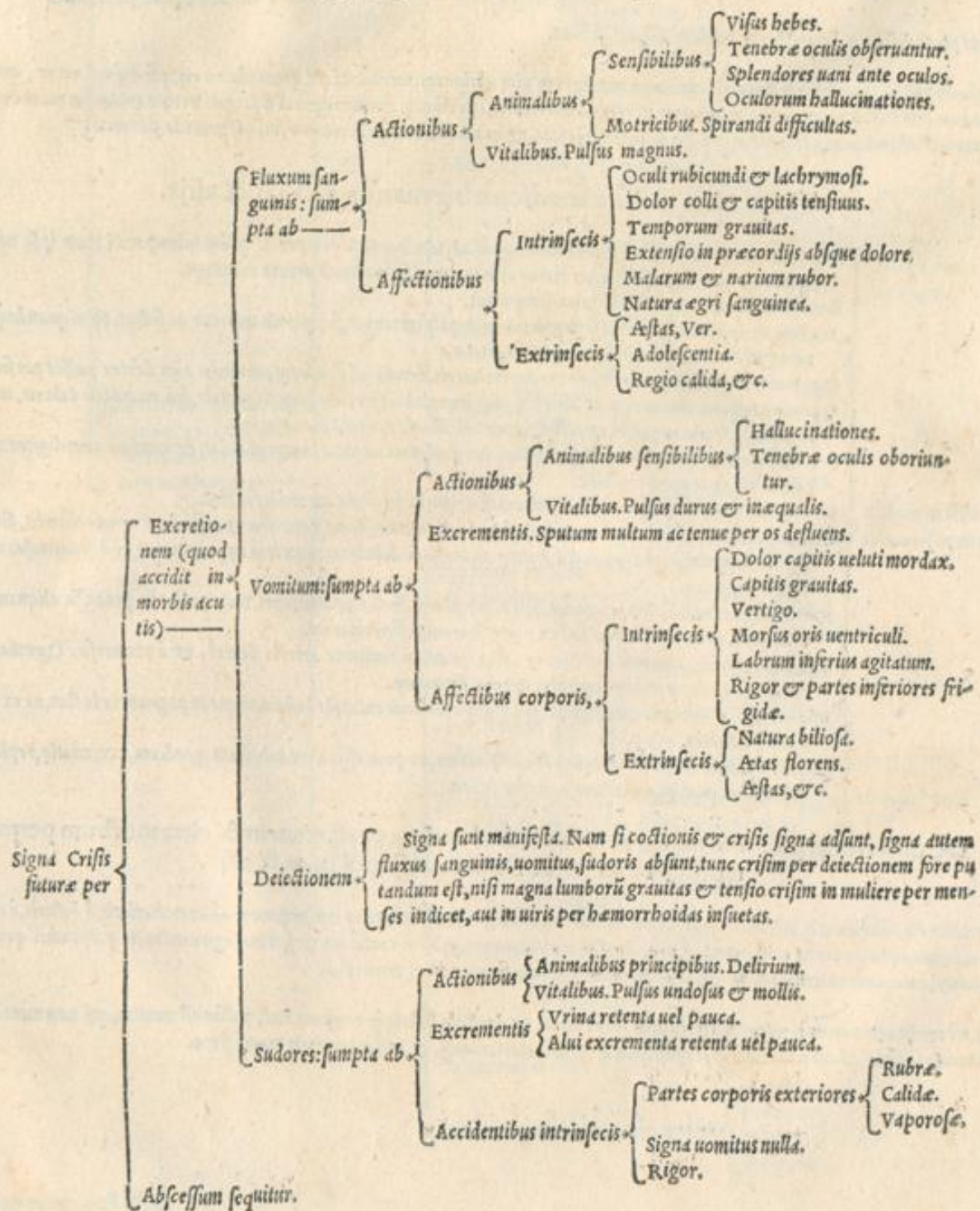
De signis Crisis futuræ, ex Gal. libro tertio de Crisibus.

Crisis est subita ad sanitatem conuersio.

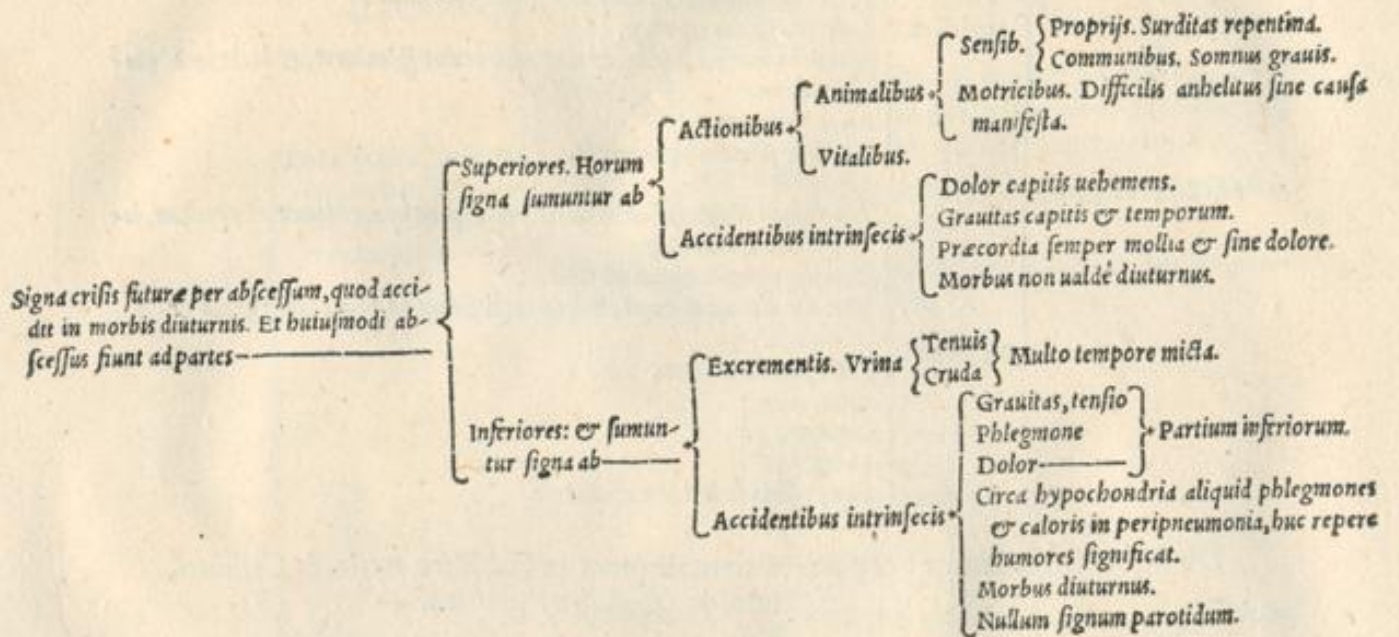

De signis Crisis futuræ per excretionem aliquam, ex Gal. libro tertio, de Crisibus, & Hipp. lib. primo de Morbis uulgaribus.

De signis Crisis futuræ per abscessum, ex Gal. ibid.

De his qui plura desiderat, legat librum tertium Gal. de Crisis.

Cum pulsus & urina, non paruum demonstrandorum morborum uim obtineant, merito etiam, quomodo ex eis, ipsi dignoscantur, ante oculos ponendum erit. Pulsus namq; cordis, articularumq;, urinae uero tectoris, uenarumq; constitutionem indicant. Verum antequam morborum ex eis cognitionem ostendamus, prius utriusq; differentias atq; causas, & quæ medico circa utrunque sint obseruanda, ponemus.

Quæ circa pulsus medico obseruanda, ex Gal. & alijs.

- In pulsibus medico duodecim obseruanda
- Primum, ut naturalis pulsus dispositionem agnoscat, tam hominis temperati quam intemperati. Nam ipsa non cognita, dubiosa tunc de pulsibus in firmi ferriur opinio, atque sic medicum errare contingit.
 - Secundum, ut tactor non sit alteratus sed quietus.
 - Tertium, ut non subito, cum ad infirmum accedit, pulsus tangat, sed parum moretur ac sedeat. Nam quandoque ex reuerentia aut timore medici, fit in pulsu uariatio.
 - Quartum, tangendo incipiat ab arteria dextri lateris, deinde ad sinistram perueniat, cum dexter pulsus perfectior sit.
 - Quintum, tactoris manus non sit alterata, neq; in caliditate nimia, neq; frigiditate, sed mediocri caloris, ne ex nimia frigiditate sequatur pulsus retractio, aut ex caliditate expansio siue dilatatio.
 - Sextum, arteriam quatuor digitis, secundum longitudinem arteriæ comprehendat, & maxime cum digitorum pulsibus, cum in eis sit maior temperies.
 - Septimum, tactus cum digito dextre manus fiat, cum hi sensibilitatis melioris sint.
 - Octauum, ut tactor, cum arteriam multa carne coopertam esse, aut naturaliter profundam comprehendit, fortiter cum digito comprimat, non tamen ita fortiter, ut uirtus à debito motu arteriæ impediatur. Quod si carnosus non fuerit, leuiter tangat.
 - Nonum, digitos non statim remoueat, quo usque plures senserit pulsationes. Nam pulsus in processu aliquando uariatum ab eo, quod à principio sui ex parte suarum differentiarum.
 - Decimum, ut cum infirmus tacet super latus sinistram, tangatur arteria dextri, & e conuerso. Quoniam propter compressionem impediuntur transitus debitus spirituum.
 - Vndecimum, ut animaduertat, ne infirmus digitos multum extensos habeat, neque in pugnum reductos, ne ex tali situ iudicium uarietur.
 - Duodecimum, ut consideret extrinsecà circa ægrum, ne præcesserit ira uehemens, gaudium, exercitatio, repletio, fames, quæ omnia in pulsu mutationem facere solent.

De differentijs pulsuum naturalium & causis, à quibus per sanitatem & citra morbum permurantur, ex Gal. lib. de Diff. & causis pulsuum, & alijs.

Pulsus naturalis, cum lex atq; mēsurā sit cæterorum omnium pulsuum, prius obseruandus erit, neq; mox ab exercitatio, à balneis, à cibo immodico, à uino, uel alijs causis calfacientibus, neq; illico ab ira uel timore, uel alijs causis cor & spiritus agitantibus, de pulsu nihil quicquam statuendum, antequam externarum uis deseruauerit, omnisq; sedata sit corporis permutatio.

Pulsus, est cordis articularumq; motus, natui caloris moderator, ex diastole systoleq; constans. Vel, pulsus est nuntius, qui non mentitur, præco, qui occulta referat, motibus contrarijs, & dispositionem cordis articularumq;, & totius corporis manifestans.

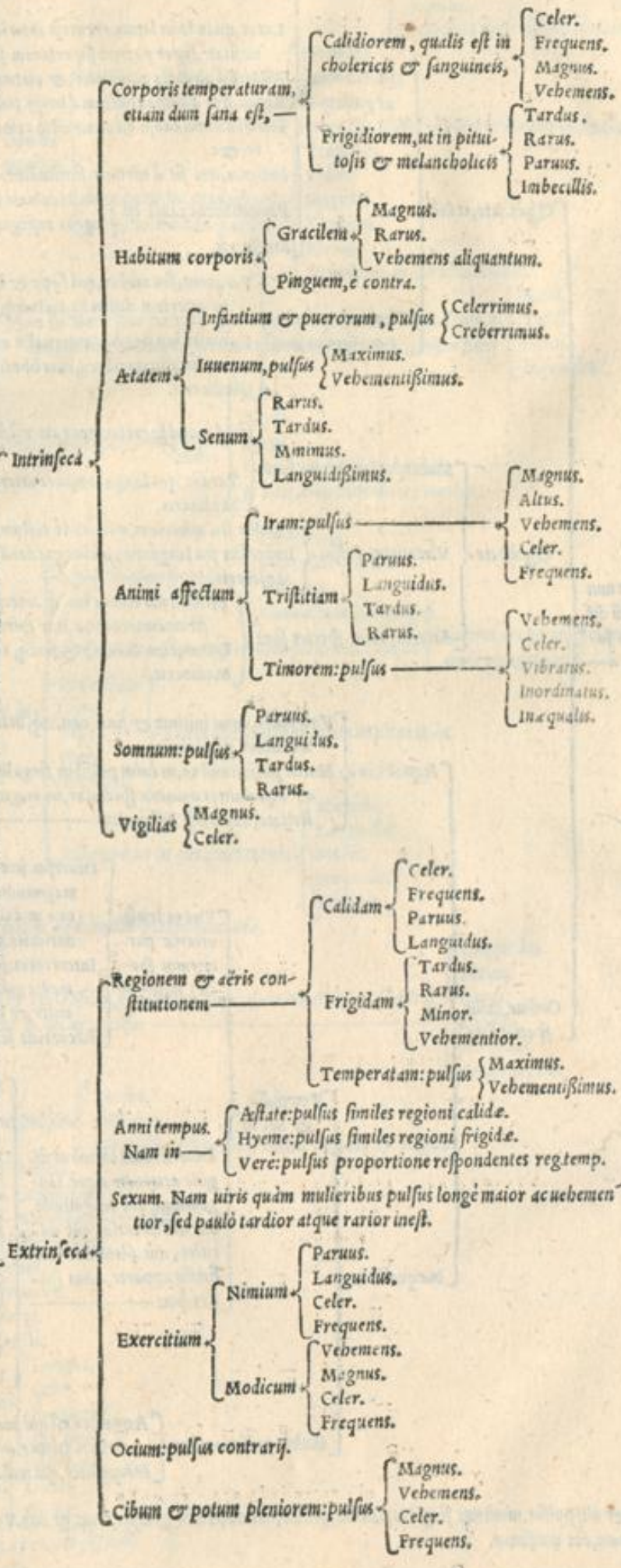
Moderatus, qui nec magnus est, nec parvus, nec celer uel tardus, nec frequens uel rarus, nec uehemens aut languidus, nec durus uel mollis, nec inæqualis, nec alio quoquam modo nimius. Talis autem est cuius comparatio re ceteros omnes, magnos aut paruos, celeres, aut tardos, aut alio quouis nomine exuperantia insignituerunt. hic non nisi in optima corporis natura animaduertitur, quæ & temperatissima est, & constitutione prorsus media, ac uerè quadrata: Causa est, temperata fortitudo uirtutis, obedientia instrumenti temperata, & contentum moderatius.

Naturalis

Pulsus uel

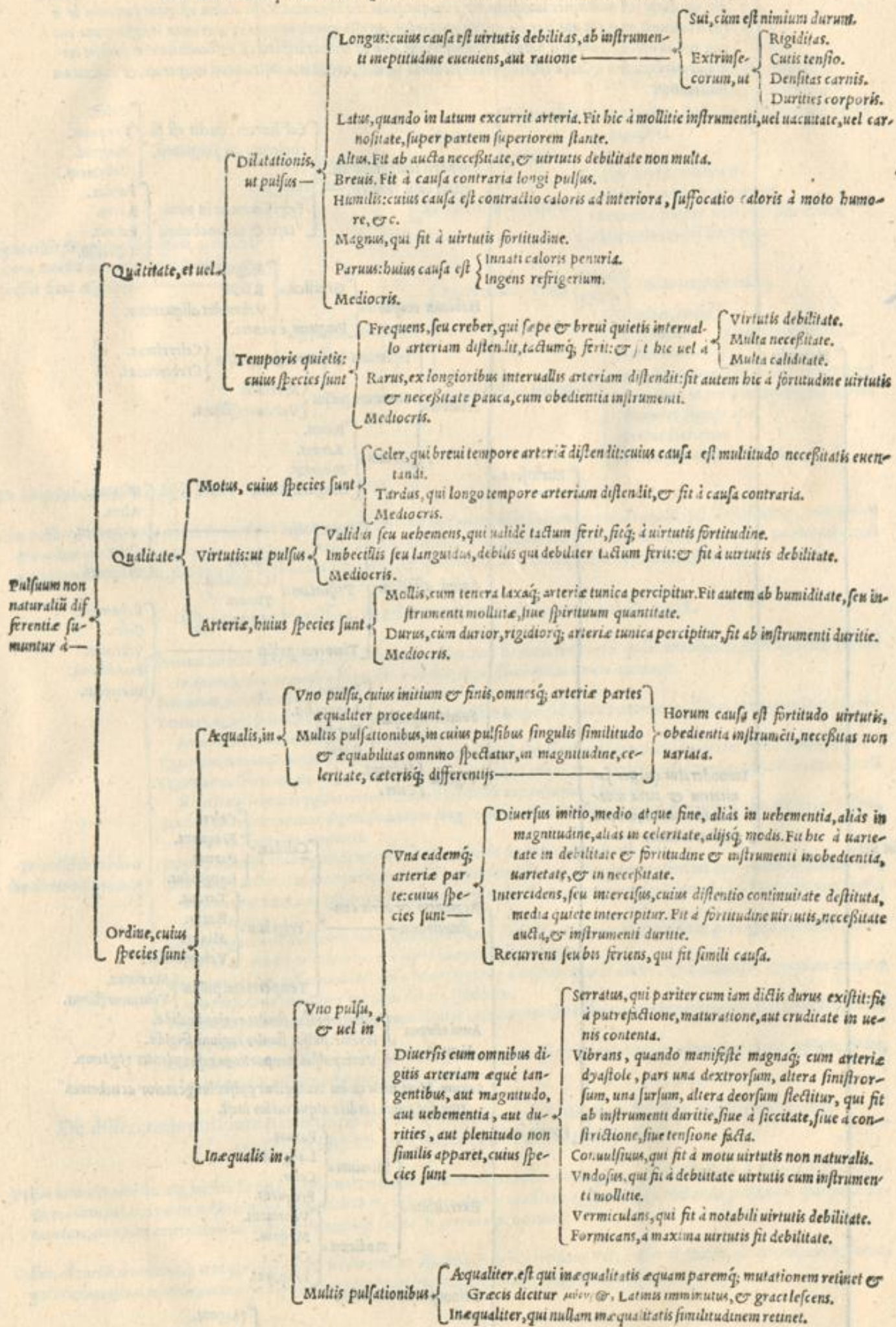
Immoderatus, qui per sanitatem & citra morbum immutatur, uel propter accidentia

Non naturalis: sequitur.

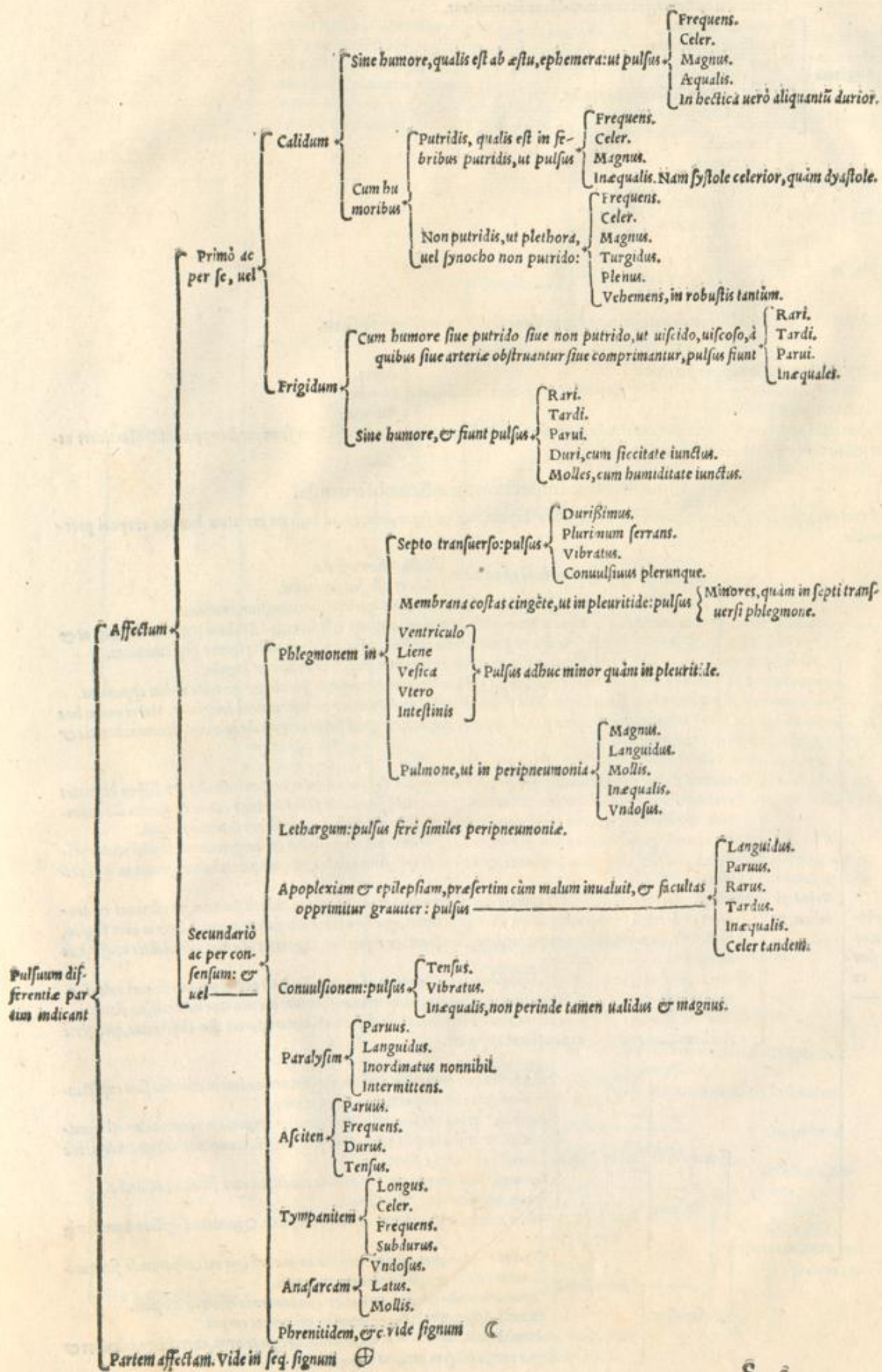
S

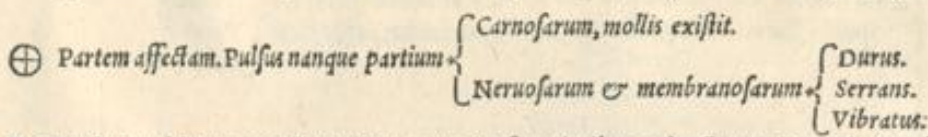
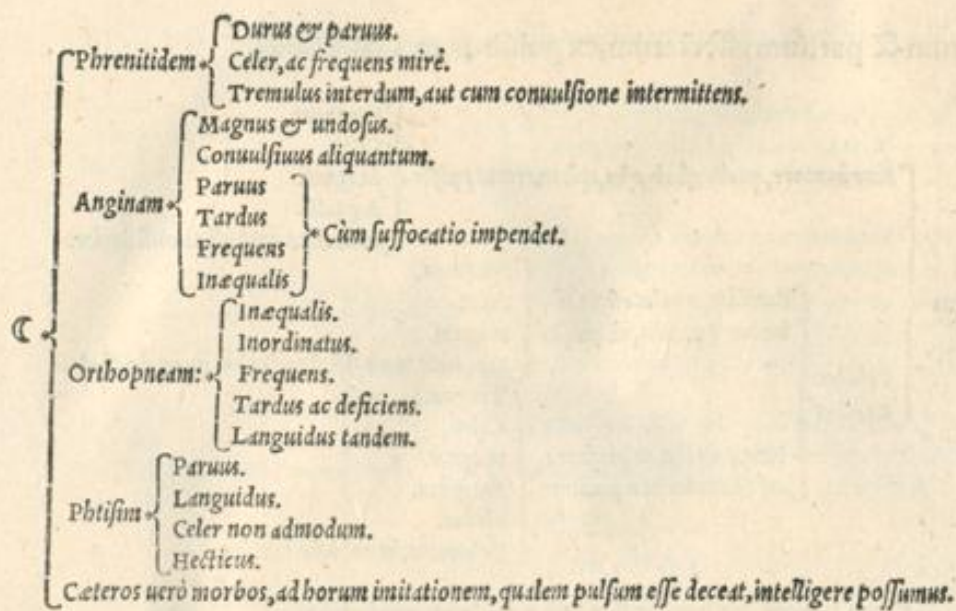
De differentijs & causis pulsuum non naturalium, ex Gal. ibid. & alijs.

Sunt & alij pulsus, nimirum frigidus, calidus, plenus, uacuus, tenuis, grossus, leuis, grauis. Verum cum huiusmodi ad medicum non pertineant, eos omisimus.

De dignotione morborum & partium affectarum, ex pulsibus, ex Gal. & alijs.

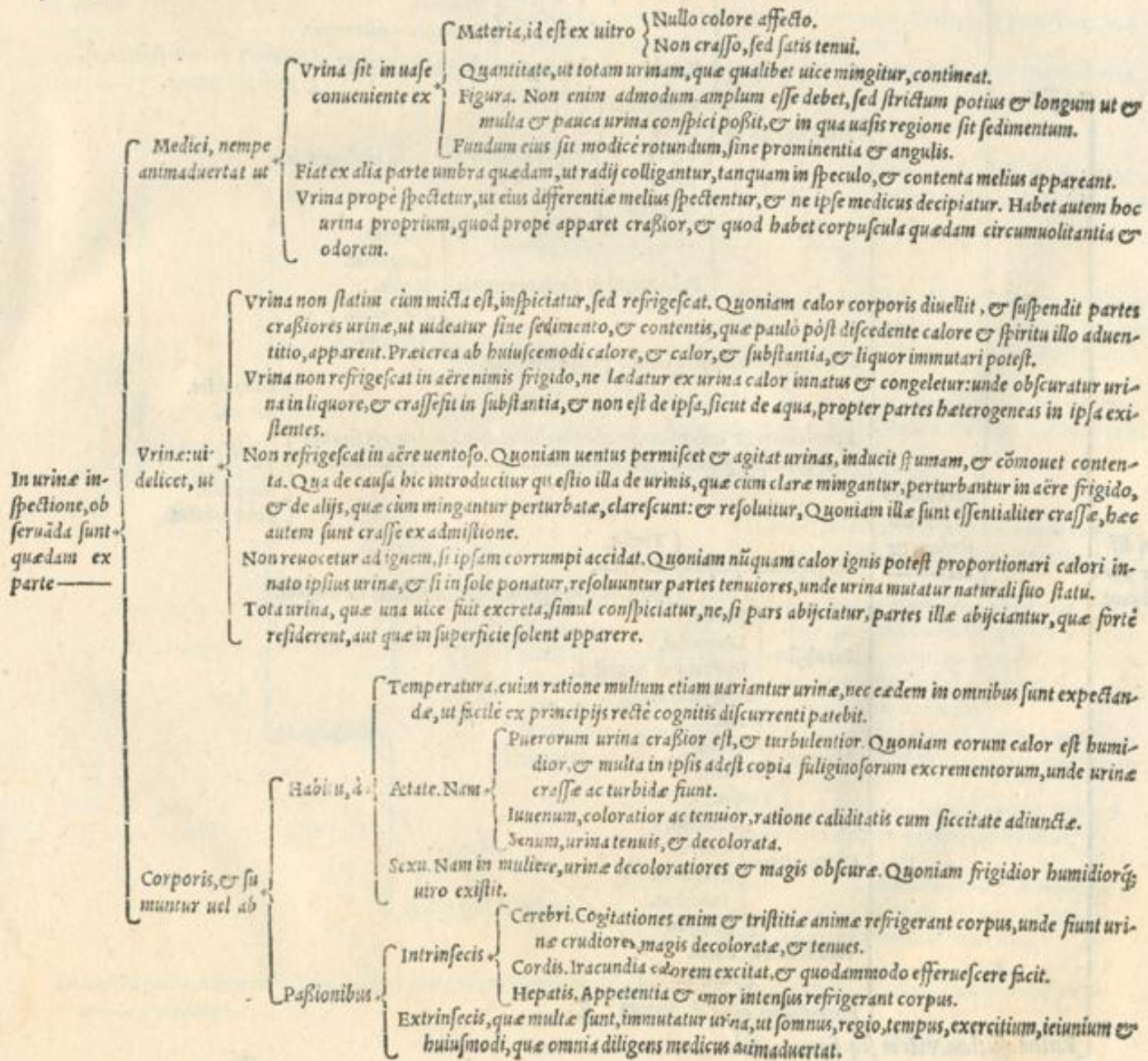

¶ Notandum quòd partes cordi propinquæ, aut ei uasis maioribus coniunctæ, magis ac celerius affectum suum cordi impertiunt. Distantiores uerò & paruis uasis copulatæ, minus & tardius.

Quæ in urinæ inspectione medico obseruanda.

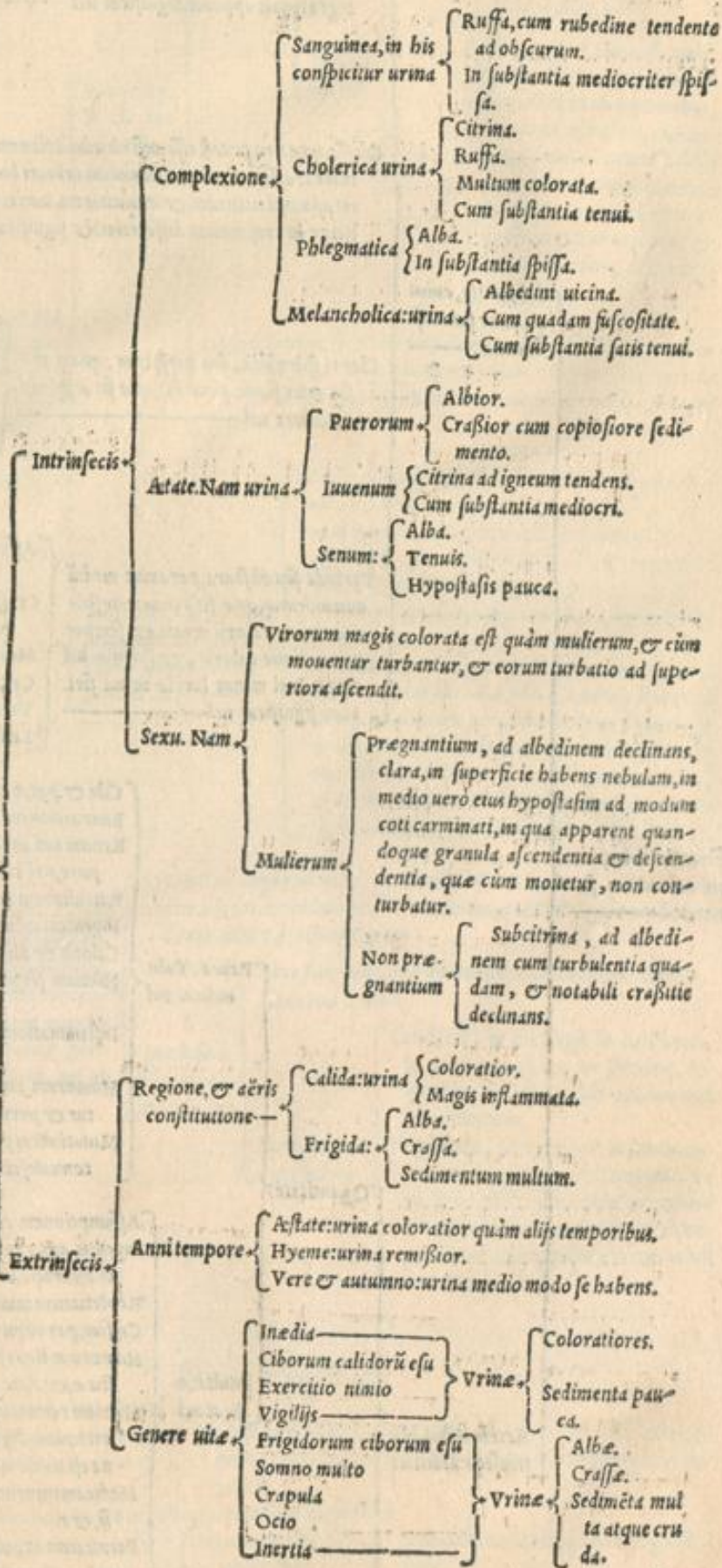
Vrina est excrementum secundæ concoctionis, quæ sit in gibbo hepatis, renibus separatam, & ad uesicam excretam, humano corpori prorsus inutile.

De differentijs urinæ naturalis, & causis, ex Gal. & alijs.

Optima exquisitè. Talis autem est substantia mediocri, nec aquæ modò tenuis, nec ut iumentorum crassa clara, non turbida, colore subflavo. Quantitate media, & hesternò, superiorumq; dierum potu respondens, aut aliquantum parcior, quod potus nonnihil in corpus absumatur. Hypostasis subsidet alba, leuis, & equalis, in acutum fastigiata. Neq; crassum quicquam subest, neque bulla, neque filamentum, neque eorum quicquam, quæ inter mala referuntur. Hæc nisi in optima corporis natura animadvertitur, quæ & temperatissima est, & constitutione prorsus media, & uerè quadrata.

Naturalis, & uel
 Non optima, sed mediocri, & per sanitatem & citra morbum immutata: cuius differentie sumuntur ab accidentibus
 Urina uel est
 Non naturalis: sequitur.

De urinarum non naturalium differentijs, causis & prognosticationibus, à substantia & quantitate sumptis.

Differentie urinarum non naturalium sumuntur à

Substantia, cuius quatuor sunt differentie,

Tenuis. Talis urina sub ijs tantum coloribus inuenitur, qui ad rubrum procedunt, sub albo, pallido, aureo, croceo, ad rubrum usque. Nunquam enim cœrulea, liuida aut nigra tenuis apparet. Significat uel

Imminutam concoctionem, naturæ caloris penuriam ex intemperie sola, citra humorum uitium. Venarum obstructionem. Hepatis debilitatem. Immoderatam potationem. Renum uel ureterum obstructionem à calculo, grumo, pure, uel caruncula, &c.

Crassa, quæ non potest esse, nisi ob admixtionem alicuius crassificantis, ut secundum urinam humoris admixti naturam, & quantitatem, uarias sortietur in crassitudine differentias: & significat uel

Concoctionis priuationem ob Caloris oppressionem ob Crudorum humorum exuperantiam.

Clara, splendida, seu perspicua, quam uisus acies facile penetrat, quæ fit à spiritu & calore uel

Naturali. Talis significat Perfectam & optimam coctionem. Humororum bonitatem. Naturæ caloris summam ubertatem. Non naturali: significat Cruditatem. Ignem calorem, qualis est in febribus.

Turbida seu obscura, per cuius mediū non uidemus, quæ fit à paucitate spirituum, & caloris innati, & semper pro ratione caloris, & spiritus uel magis, uel minus lucida urina fiet. Hec significat uel

Affectum Vesicæ } In quibus uel humoris est copia, uel ulcus, è quo cruor uel sanies, pus, aut mucus. Renum } Crassorum humorum copiam in uenis, quos difficile coquit calor innatus. Morbos diurnos & contumaces. Capitis dolorem. Veterum } Maxime si diutius perseueret. Lethargum }

Pauca. Talis indicat uel

Cibi & potus paucitatem. Euacuationem immodicam, siue per egestionem, siue per sudorem, &c. Renum uel ureterum, uel uesicæ obstructionem, à calculo, grumo, pure, uel tuberculo. Retentionem aquositate in loco aliquo, ut in hydrope. Ingentem caliditatem, humiditatem absumentem, ut in febribus. Caloris & uirtutis mortificationem, ut in morti proximis. Nimiam frigiditatem paralyticantem uesicam, ut in stranguria. Inflammationem Ani } Coarctantem uesicæ collum. Colli uesicæ } Vreteri } Humororum cruditatem & compacitatem, qui difficulter secernuntur & permeant. Mutationem potus in nutrimentum, quod extenuatis, & ex morbo conualescentibus frequens esse solet.

Quantitate

Multa: indicat uel

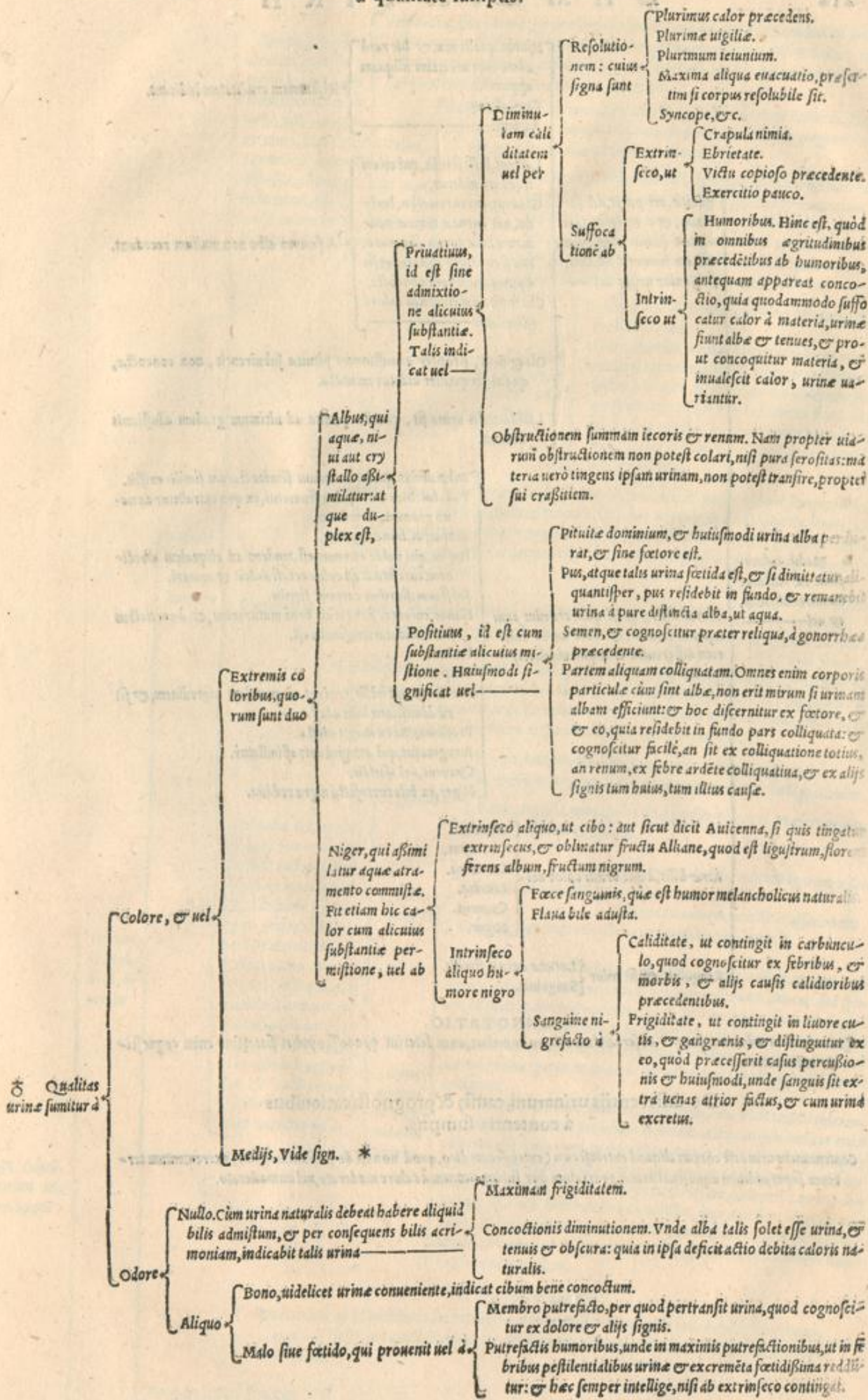
Assumptionem cibi multi & potus. Ingentis aque copiam, quodam in loco tandiu coërcitæ, eruptionem, ab hydrope, uel multa cruditate prouenientem. Repletionem multorum humorum in uenis. Crisim, per uiam illam. Humororum liquefactionem, ut in febribus incensu, & principio heptice, & tunc apparet urina unctiosa. Nimiam renum caliditatem, aquositatem ad se attrahentem ab hepate, antequam digestio fiat in eo, ut est in diabetica passione, & tunc urina est ualde multa, aquosa, tenuis, ut in crapula. Medicamentorum diureticorum assumptionem, uel uini aquosi, &c. Paruitatem expulsionis aliarum superfluitatum, uel propter sudorem, uel egestionem.

Accidentibus intrinsecis uidelicet

Qualitate, sequitur sign. ♂

Contentis. Vide signum ♂

De differentijs urinarum non naturalium, causis, & prognosticationibus à qualitate sumptis.

		<p>Niveus, qualis nix, & hic raro admodum uel etiam nunquam apparet. Crystallinus. Aqueus.</p>	<p>Hi summam cruditatem indicant.</p>
		<p>Lacteus, lacti similis, qui etiam ipse raro uidetur. Glaucus, qui cornu albo, lucido, uel corneae tunicae oculorum huic cornu comparate. Hic frequenter apparet, et fit a pituita non bene concocta. Charopus, qui cinericio colori assimilatur.</p>	<p>A summo albo non multum recedat.</p>
	<p>Pituita, uel puris, uel feminis, &c. & secundum uariam qualitatem & quantitatem humoris admisti, fitq; color urinae uel</p>	<p>Oleagineus, propter admissionem pituitae subirentis, non concoctae, qualis frequenter uidetur emuncta.</p>	
		<p>Liuidus: talis urina fit, quando pituita ad ultimum gradum adustionis deuenit.</p>	
		<p>Subpallidus, qui iuri carni semicoctarum similis existit. Pallidus: hic color paleae frumenti, ex qua extrahitur de nouo granum, assimilatur. Subruffus, hunc sequitur. Ruffus, qui ualde citrinus est, tendens ad aliqualem albedinem, cuiusmodi est color cerosi dulcis & maturi. Subflauus: floribus cartami similis. Flauus, color castanearum bene maturarum, & a corticibus suis mundatarum, similis est. Rubens. Purpureus. Violaceus, aut iridis, tendens ad quandam nigredinem, & fit ex admissione bilis adustae. Prasinus: fit ex magis adusta. Aerginosus, qui aerugini aeris assimilatur. Cyaneus, uel isatidis. Niger, ex bile torrefacta nigra reddita.</p>	
<p>* Medij colores sunt ex mitione humoris alicuius, & uel</p>	<p>Flauae bilis, quasi quis crocum cum aqua miscuerit, & hinc uariae colorum differentiae oriuntur: uidelicet, —</p>		
	<p>Atrae bilis, a qua oritur color uel</p>	<p>Glaucus. Charopus. Coeruleus. Liuidus. Cyaneus. Niger.</p>	
	<p>Sanguinis, & fit color</p>	<p>Loturae carnis similis. Sanguinis.</p>	

ANNOTATIO.

In coloribus urinarum semper obseruandum erit, an in melius, an in deterius processus indies fiat. Hinc enim cognoscitur actio naturae.

De differentijs urinarum, causis & prognosticationibus a contentis sumptis.

Contentum in urina est corpus aliquod extrinsecum (extrinsecum dico, quod non est de substantia ipsius) excrementum terrenum superadditum aquositate urinae, generatum per sublimationem a calore moderato, uel immoderato.

Spuma, que nihil aliud est, quam extensio humidi uisosi cum spiritu crasso misti, facta à calore & motu. Hæc semper indicat materiã uisiosam cõcoquendã in uenis, esse agitã à calore & motu: que si fuerint in

Vrina alba, sine foetore, & sine hypostasi mala, indicat materiã crudam & pituitosam in uenis. Est quoq; plerunq; maximum signum catharri descendenti à capite per uenas. Nam si descendat per asperam arteriam, aut per gulam, aut per neruos, non est necesse ut spuma in urina appareat.

Sanis. Indicat materiã uisiosam esse aggressã à calore naturali. Quia de causa, recta ac debita uiclus ratione utendum erit, ne aggregentur materia, & caloris actiones non impediuntur.

In principio morbi, malum est signum. Quoniam multam materiã concoquendam indicat, & à calore præternaturam agitari. Unde indicium sumitur, uel ægritudinem fore perniciosam, uel longam & difficilem, maxime si appareat cum alijs malis signis, & præterea cum debili uirtute. Spuma enim tunc tantum abest, ut detendat, ut etiam augeat malitiam.

Agris
Post principium, et uel cum signis —
Bonis: indicat calorem naturalem incapisse penetrare materiã.
Malis, colore & contentis: indicat calorem non naturalem agitare materiã, & cum non sit potens ipsam resolvere, monet tantum, unde excitat flatũ, & spumam generat. Quod si uirtus fuerit fortis, periculum quidem indicat, tamen cum spe aliqua. Si uero debilis fuerit uirtus, periculum maximum denotat.

Congelate, quasi gutte cere colliquate, ut etiam manu tolli possit. Indicat pinguedinis & adipis sicciore colliquationem. Igneus enim calor non tantum adurit partes leuiore, sed profundiores etiam attingit: & parum abest, quin ad solidaron etiam partium consumptionem deueniat. Indicat itaque uel principium hecticæ, si febris adsit, uel magnam renum colliquationem.

Extima superficie, & sunt tria genera,

Pinguedines —
Sicut gutte quedã olei, tanquã oculi. Indicat calorem igneũ in materiã agere adurendo & superassando. Indicat autem uel colliquationem in Renibus, si febris non adsit.
Sicut tele araneæ, quemadmodum in leguminibus & pingui iure apparere solet. Indicat bonam fieri concoctionem à calore naturali, qui non uiolenter extrahit pingue utile pro sublimatione sanguinis, unde excrementa aliquid etiam eius utilis obtinent, modo uerum sit, quod semper proportionem respondeant rei, à qua excernuntur. Toto corpore cum febre.

Quantitate —
Magna, lata, profunda & uel in corpore —
Pauca, angusta, minorem indicat consumptionem, præsertim in corpore carnosio & pingui.
Pingui, minus malum significat.
Macro, maximam indicat colliquationem.

Locum determinati, et uel in

Circulus uel corona, est quoddam urinae superficie ambiens, generatum ex humido natiuo, colliquato à calore igneo, unde ex toto genere præternaturã est. Indicat autem calorem igneum, colliquantem humidum natiuum, qui quidem admodum malignus est, & intensus, ut in febribus ardentibus & colliquatiuis. Huiusmodi autem circulus uariatur uel in

Qualitate & uel —
Calore. Nam circulus —
Subnigricans: indicat calorem igneum assare & adurere humores.
Viridis: non extremam indicat assationem.
Oodore: foetor enim certissimum putredinis indicium est.

Spumositate, & uel cum signis —
Bonis, in colore, substantia, & ceteris conditionibus, & cum ægri uirtute robusta, humidum quidem natiuum colliquari indicat, sed spuma detrahit malitiam huiusmodi colliquationis. Significat enim quod calor naturalis, aliquid hoc in loco facit, & quod aliquam materiã ad concoctionem præparat, unde tumescit & spumosa redditur: admiscetur autem corona: quoniam materia est admodum admixta cum substantia colliquata.
Malis, in quantitate, qualitate, contentis, cum mala morbi tolerantia. Talis namq; indicat perfectam malitiam colliquationis. Indicat enim calorem esse diminutum, in quantitate, non in malitia: & ratio est, quia diminutus est calor innatus, super quo fundatur calor igneus in subiectum, colliquando. Verum cum non possit assare, sicut prius, in hac debilitate adurendi facit huiusmodi ampullas, que non sunt albæ, sed uirides, aut nigre, & tunc præterquam quod indicat ægritudinem seuisissimam, indicat etiam desperatum omnino esse corpus, & calorem naturalem penè extinctum.

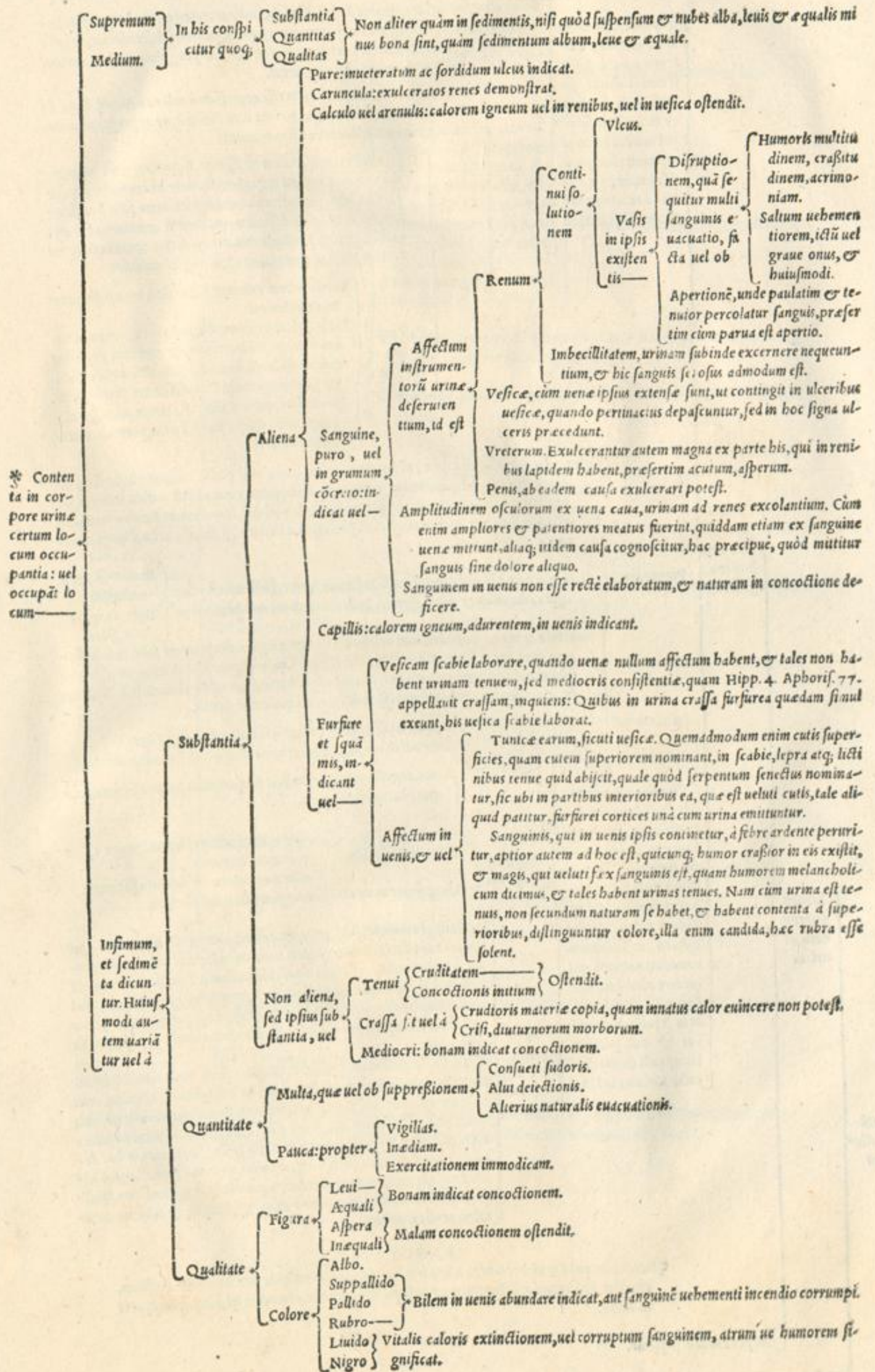
ANNOTATIO.

Notandum quod in ultima tabe non apparet huiusmodi corona, quia tunc humidum natiuum, cion iam sit ferè totum absumptum & colliquatum, paucum admodum est, ideo non apparet in urina.

Corpore urinae sequitur. *

Nullum certum locum. Vide inferius, sign. #

Contetorum alia occupant

In morbi principio pessimum est signum, tamen indicat multitudinem humoris putrescentis exagitari à calore igneo, tendente ad corruptionem, & non potest esse à calore naturali, qui semper ordinatè procedit, nunquam in principio aggreditur materiam. Quòd si hæc urina sit cum pulsu debili, ætate senili, tempore hyemis, virtute non constante, letalis erit ægritudo. Si autem ætas sit iuuenilis, & virtus constans, & alia bene attestentur, longa quidem erit ægritudo, & non periculosa, non tamen desperata.

Semper perseverant, & urina, ut turbida mingitur, talis etiam permanet. Indicat non esse perfectam sublimationem, sed alio-
nem fieri in materiam crassam & densam, & permisceri humores. Quòd si huiusmodi urina appareat,

Post principium, ut an urina clara appaeruerit, nunc perturbata incipiat apparere, ut cognoscamus, an talis ægritudo, quæ perturbationem ipsam facit, sit à calore naturali, an ab igneo, oportet constantiam virtutis & reliqua attendere: quæ si bona sint, cum bonis signis, indicat virtutem validam agere in morbum, & iam atesse propè statum. At si huiusmodi urinae sint cum alijs malis signis, indicat quòd putredo augeatur, & quòd calor igneus putredinis incipiat humores vehementius exagitare, & dominare super ipsos, & hoc sepe videtur in febribus pestilentialibus.

Contenta nullum certum locum occupantia, sed per totum urinæ corpus dispersa, uel

Cum mingitur, perturbata est, sed paulò post residet. Hæc bonam habet semper significationem. Indicat enim, quòd in uenis bona inceperit fieri concoctio, & quod concoquitur, habet iam aliquam formam, licet imperfectam: sed dum calor seruet in uenis, partes aliquæ terrestres ipsi admiscetur, quæ adhuc ab ipso calore non sunt perfecte separate.

Clara quidem mingitur, sed paulò post perturbatio contingit, quæ si est in corpore

Sano, indicat sanitatem culpata. Quia calor subintravit materiam aliquam crudam, quæ est intra uenas, & ipsam pellucidam fecit, rarefaciendo partes ipsius, qui calor & spiritus, ubi exhalat, ab aère extrinseco refrigerata, urina redit ad propriam naturam, & perturbatur. Hi admonendi sunt, ne plures cruditates colligant.

In principio, malum indicat: quia agitatio fit à calore igneo.

Aegro

Post principium

cum signis —

Bonis: indicat futuram concoctionem.

Malis: calorem igneum augeri ostendit.

Quarta & ultimæ partis Theoricæ finis.

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page]

ΠΡΑΚΤΙΚΗ
DE MEDICINA
PRACTICA
PRACTICA
CÆ TRES
PARTES.

ΔΙΑΙΤΗΤΙΚΗ.	I
ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗ.	II
ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ.	III

I

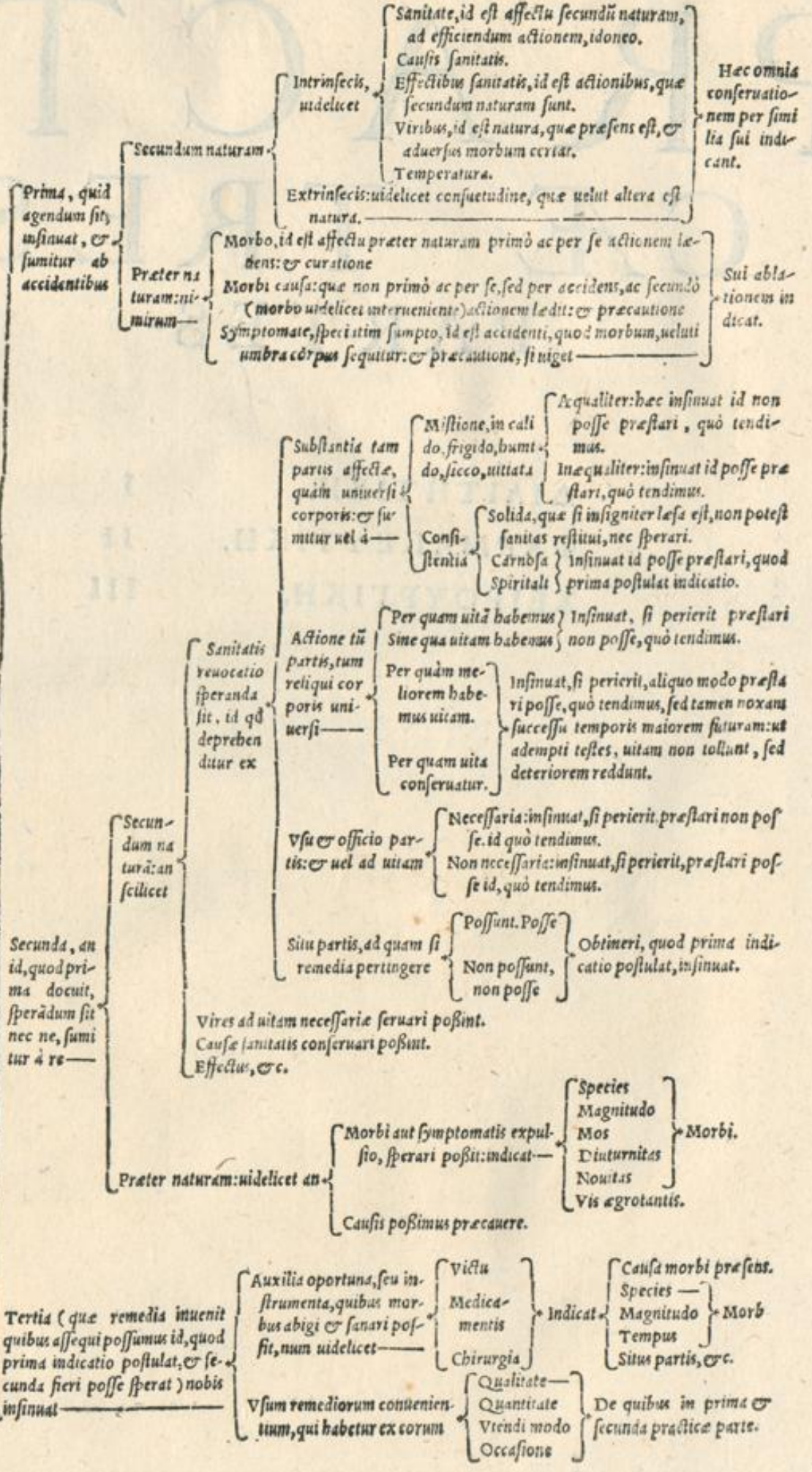
ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ

De morborum curationibus, ac indicationibus, ex Gal. de Methodo medendi & arte curatiua ad Glauconem.

Empirica: imperfecta est, & experientia perficitur.
Methodica: impossibilis est, & manca, & perficitur communitatibus.

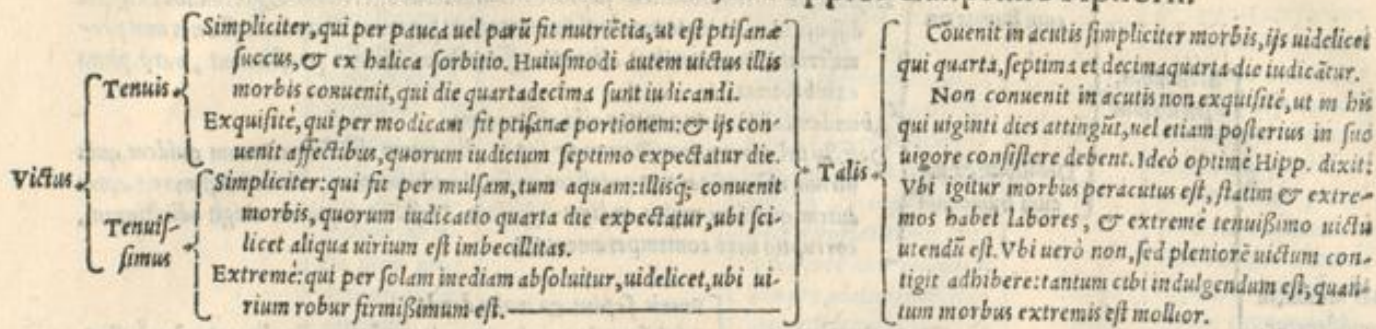
Practica est, que in morborum curatione versatur. Curationem autem morborum omnium triplex est:

Rationalis: perfecta est, & suam curationem ex indicationibus, ex rei natura sumptis absoluit. Huius autem indicationes tres sunt simplices: quarum

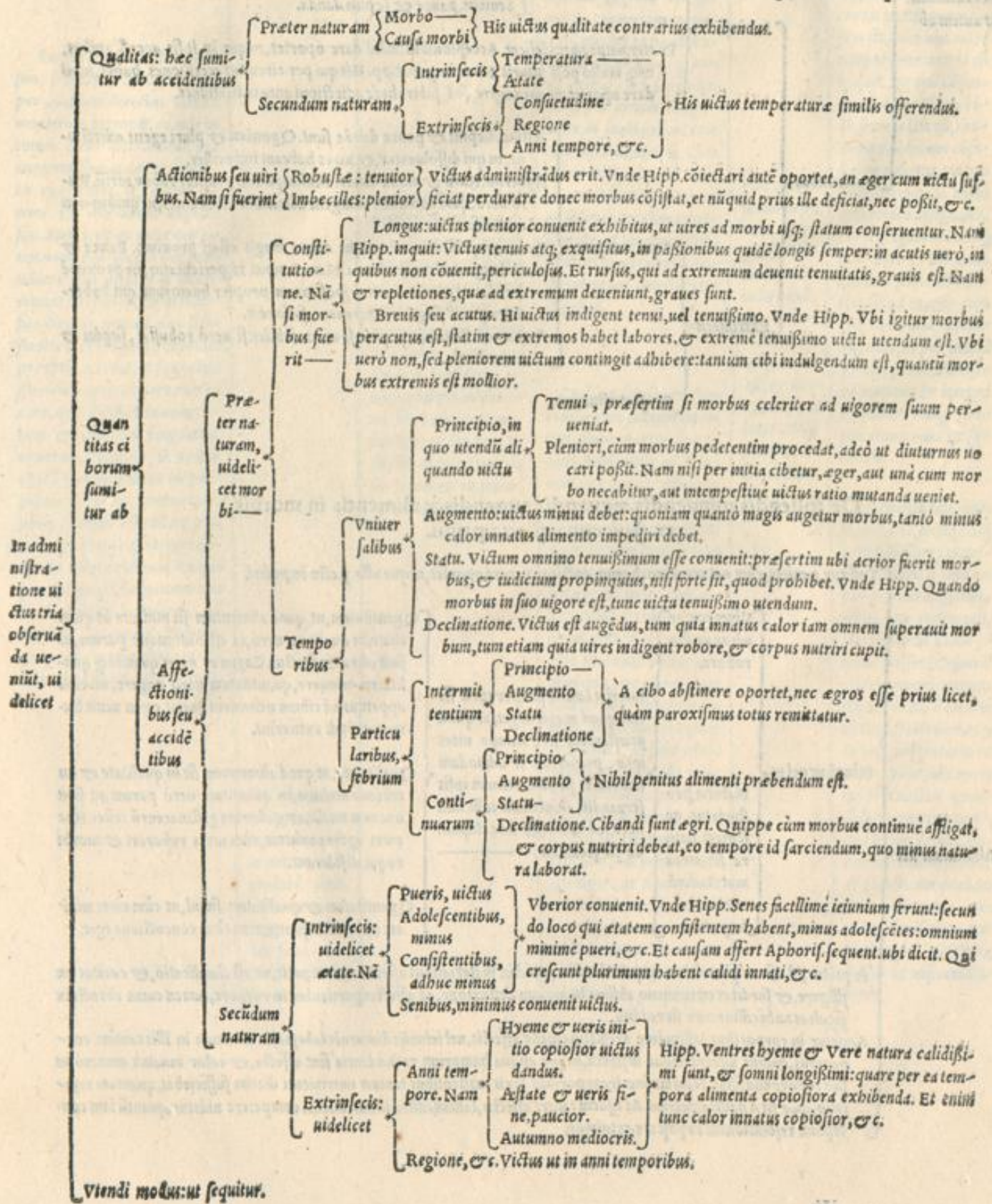

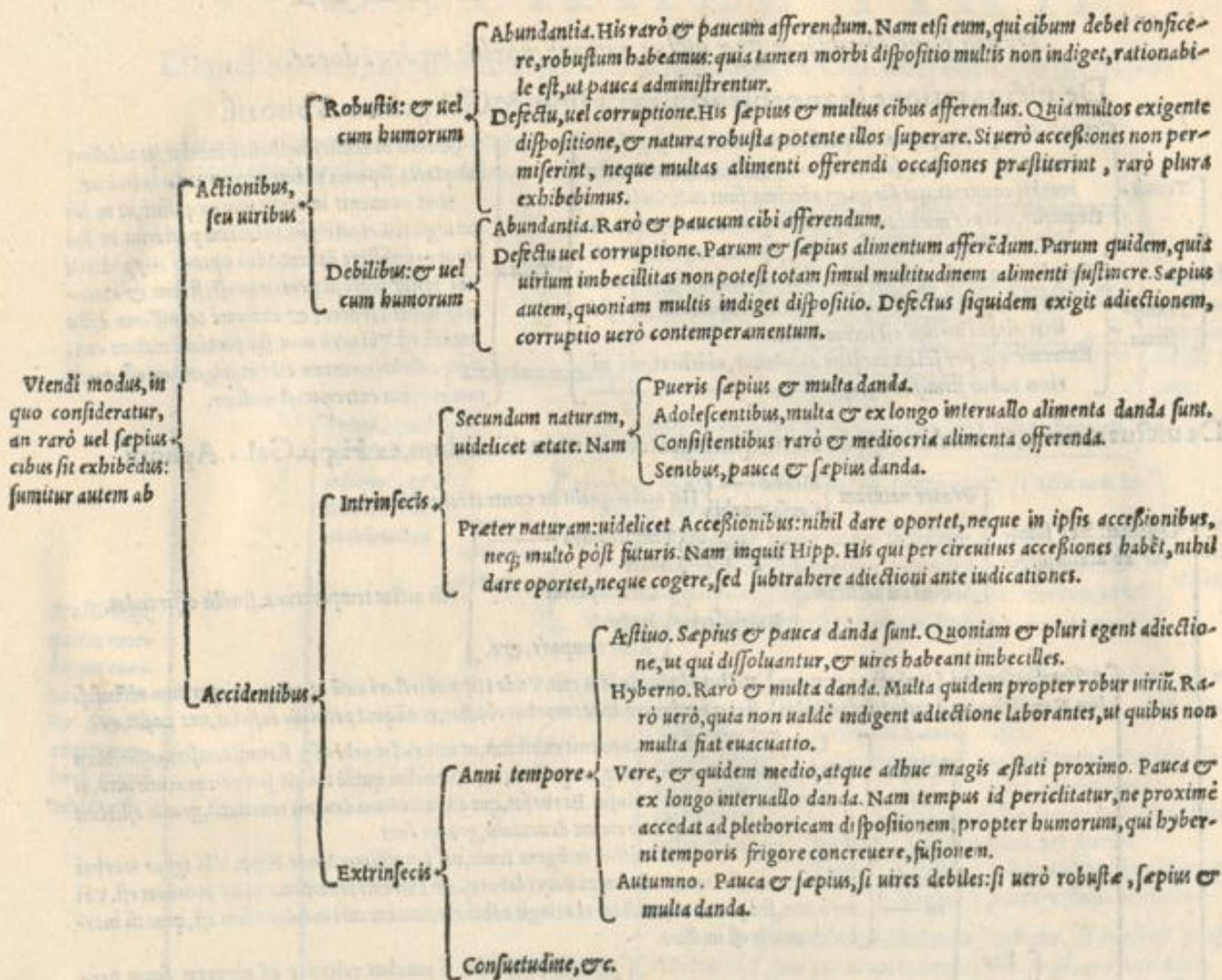
Prima pars Practica, quæ uictus ratione morbis mederi docet.

De uictus ratione in morbis acutis, ex Hipp. & Gal. primo Aphorif.

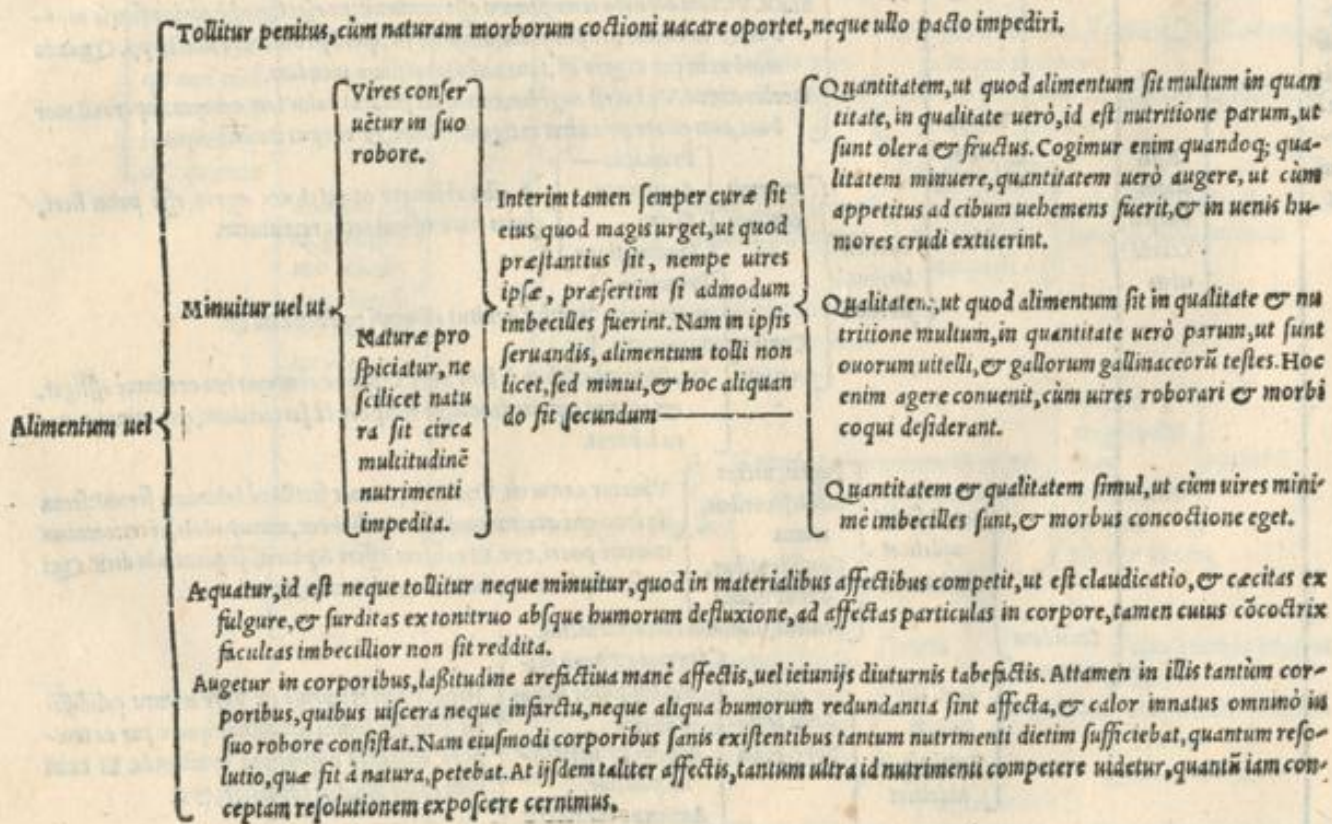

De uictus ratione, secundum qualitatem, quantitatem & utendi modum, ex Hipp. Gal. 1. Aphorif.

De tollendis, minuendis, æquandis, augendisq; alimentis in morbis, ex Auicenna quarta primi.

De totius corporis alimento, humoribus ac excrementis inde prouenientibus, ex Gal.
de Naturalibus facult. & alijs commentarijs.

Unam ipsamq; familiarem, ac benignam sibi iecur adiungit, agglutinat, & assimilat, nō ut uētriculus chylum, sed ut nutritione perfecta illam propriam naturam conuertit.

Succus is, quo alitur corpus, secretus a reliquo cibo, per quasdam directas uias ex uentriculo permeat, ac inde in totum iecur distribuitur per numerosissimas uenas, à portis exorientes. Quæ cum tenues & admodum angustæ sint, non facile & celeriter potest uniuersus succus has peruenire: quo fit, ut in iecore diutius cunctetur, & in transitu hæreat, quo ad eius substantiam ac carnem propriam proximè accedat, ac sanguinis speciem acquirat. Nam cum ea caro, quæ substantia concretum & coactum sanguinem exprimit, allapsum ex uentre chylum sensim entitit in propriam naturam commutare, sibiq; prorsus assimilare, primum quidem crassiorem reddat, & colore rubrum. Ex quo percipi potest, sanguinem non modo caloris beneficio, sed maxime iocinoris ingnita proprietate compleri, qui in duas diuiditur partes. Quoniã

Reliquam, ceu redundantem & superuacaneã in uenam caua prolabi sinit, à qua in totum corpus per uenas sanè quàm plurimas distribuitur.

Verùm antequàm sanguis ipse purus euadat, ut mustum recenter ab uuis expressum, ab innato sibi calore effereuescere consueuit, ac concoqui, & ab hoc crassiores partes ad fundum subsidere, tenuiores uerò in sublimie ferri concernimus, simili profecto ratione chylus in iecur transfusus feruet & coquitur, & quod tandem ex eo

Tenne leuèq; existit, florèq; persimile, bilè flauã appellamus. Quæ cum ad corpus alendum minus sit idonea, natura illam segregans, ad determinatum locum transmittit, uidelicet in propriam uesiculam, ad iecoris portas, eamq; synceram, nec alio quoquam humore adulteratam. Hæc enim etsi mordax & acris sit, non tamen continentii uesiculæ ingrata est, sed mutua cognatione iucunda. Ceterum ea haudquam alitur, quousq; amara existat, sed sanguine, quem per uenam conspicuam, in suam ipsius ceruicem insertã, suscipit. Cuius autem bilis redundãtia supra modum turgescit onere, se leuat, & altera quadam uia ad intestina deponitur, ut ea ad celerem excrementorum detectionem impellat.

Crassum, feci correspondens, atrium succum uocamus, quem natura segregans, transmittit ad splenem, per uenam quadam, à portis in eius concauam partem excurrentem. Hunc enim succum lien cõtinua deinde opera elaborat & tenuiorem facit, tum innati caloris robore, tum etiam plurimarũ arteriarum illic existentium admiculo, & elaboratum tenuioremq; effectum succum, in sui nutrimentum conuertit. Crassior uerò, qui eius uis, nec moliri, nec subigi potuit, tanquam ad nutriendum ineptus, in os uentriculi, proprio ductu deijciuntur, ut uentriculum astringat, ac firmet. Inde tum in eius uacuitatem labitur, & hinc unã cū excrementis in intestina excidit, cum eisq; tanquam inutilis foras propulsatur.

Hoc igitur modo depuratus sanguis in eam tandem cõcedit uenã, quæ in iocinoris conuexo sita est, & concava appellatur, ibiq; partitur in duas. Nam eius

Syncerior pars, quæ per omnes corporis uenas diffunditur, ut corpus ipsam nutriat, & ipsa uini cõparatione rursum agat, si pituitæ ortum atq; substantiam placet omnino percipere. Nam quemadmodum bimestre adhuc uinum, & si à fecibus et spuma expurgatũ sit, gustu tamen suberudũ deprehenditur, quod crudis partibus perfusum sit, quas uini calor tempore reuincit et cõcoquit. Sic etiã cū sanguine à quo utraq; bilis secreta iam est, crudus quidẽ humor cõfusus permiscetur, cui purgãdo natura nullũ instrumentũ designauit. Nã segregari excludiq; non debuit. Est enim quoddã semicoctũ alimentũ, quò manẽs cum sanguine unã rapitur in uenas, ut per inediã & cibi penuriã tempore mutetur, & integrè coquatur, fiatq; sanguis commodus & salutaris.

Colamentũ siue aquosa substantia, postq; tanq; uehiculũ illius sanguinis extitit, ut is facilius per graciles angustissimasq; tum mesenterij, tum iocinoris uenas permeare posset. (Quoniã alèdo corpori omnino inutilis erat) è iecoris cõuexo secernitur, et per uenas emulgentes in renes trahitur, ubi roris modo tenuioris quantidã sanguinis portionẽ, quã secum detulit, ambobus renibus fundit, ac deinde cum quadam flauæ bilis parte, cui etiam cõmiscetur, per prælongos ualidosq; ductus in uesicam elabitur.

ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗ

Secunda pars Practica, quæ medicamentis medetur.

De medicamentorum simplicium compositorumque differentijs, facultatibus, & ponderibus, & compositionibus, ex Gal. de Sump. med. fac. de Compos. med. & alijs.

Medicamentum est
omne id, quod naturam
nostram alterare ac mu-
tare potest, & nutri-
mento planè contra-
rium: & est uel

Simplex, quod secun-
dum naturam suam syn-
cerum est, nec quicquã
ex nostra industria ad-
sumpsit. Horum diffe-
rentiæ sumuntur à

Materia proxima: quæ
hinc sumuntur diffe-
rentiæ, tales sere sunt,
quod uel

ut habitus quidam sunt
actu existentes: sumun-
tur hi penes uarios mo-
dos subiecti,

- Raritas.
- Densitas.
- Gravitas.
- Leuitas.
- Mollities.
- Durities.
- Tenuitas.
- Crasities.
- Lenitas.
- Asperitas.
- Visciditas.
- Friabilitas.
- Plenitudo.
- Vacuitas.

Mere potentiæ, ut

- Visciditas.
- Madefactibile.
- Non madefactibile.
- Ruptile.
- Non ruptile.
- Frangibile.
- Non frangibile.
- Flexile.
- Inflexile.
- Tactui cedens.
- Tactui non cedens.
- Compressibile.
- Non compressibile.
- Scissile.
- Non scissile.
- Formabile.
- Non formabile.
- Dilatabile.
- Non dilatabile.
- Friabile.
- Non friabile.
- Elixabile.
- Non elixabile.
- Cremabile.
- Non cremabile.
- Vaporabile.
- Non uaporabile.
- Inflammabile.
- Non inflammabile.
- Suffibile.
- Non suffibile, &c.

Forma (hæc est temperatura, apud medicos, quatuor qualitatium.) Vi-
de in sequent. signum ☉

Compositum. Vide in seq. signum ⊕

Temperata: quæ talia sunt medicamenta, neque calefaciunt, neque frige faciunt, neque humectant, neque exiccant.

Abſynthium.
Althea.
Amygdala dul.
Aloe.
Agaricu. r.
Brasſica.
Eugloſſum.
Chamemela. r.
Eupatorium.
Lini ſemen.
Ladanum, &c.

Primo. Hæc calorem innatum au-
gent, non igneum, ideo coctiones
& maturaciones, & reliquas
actiones naturales: ut

Apium.
Anetum uiride.
Arthemifia.
Balaſamum.
Calamus odoratus.
Crocus.
Fœnum Græcum.
Maſtix.
Nux muſcata, &c.

Secundo. Rare faciunt, aperiunt
meatus & a te uant, igneum
calorem in. p. unt habere, ut

Calida, &
uel in gradu

Abrotonum.
Anni.
Aſarum.
Aniſum.
Arum.
Cuminum.
Cannamomum.
Galanga.
Nigella.
Origanum.
Menta, &c.

Tertio. Exiccant, ſitim excitant,
incidunt, atrabunt, inflammant,
corpus tabefaciunt, & colliquant, ut

Allium.
Cepa.
Coſtus.
Euphorbium.
Lepidium.
Tubymalli.
Naſurtium.
Pyretum.
Porrum.
Sinapi.
Ruta ſylueſt.

Quarto. Veficas excitant, rubifi-
cant, comburunt, mortificant, ex-
tinguunt, ut

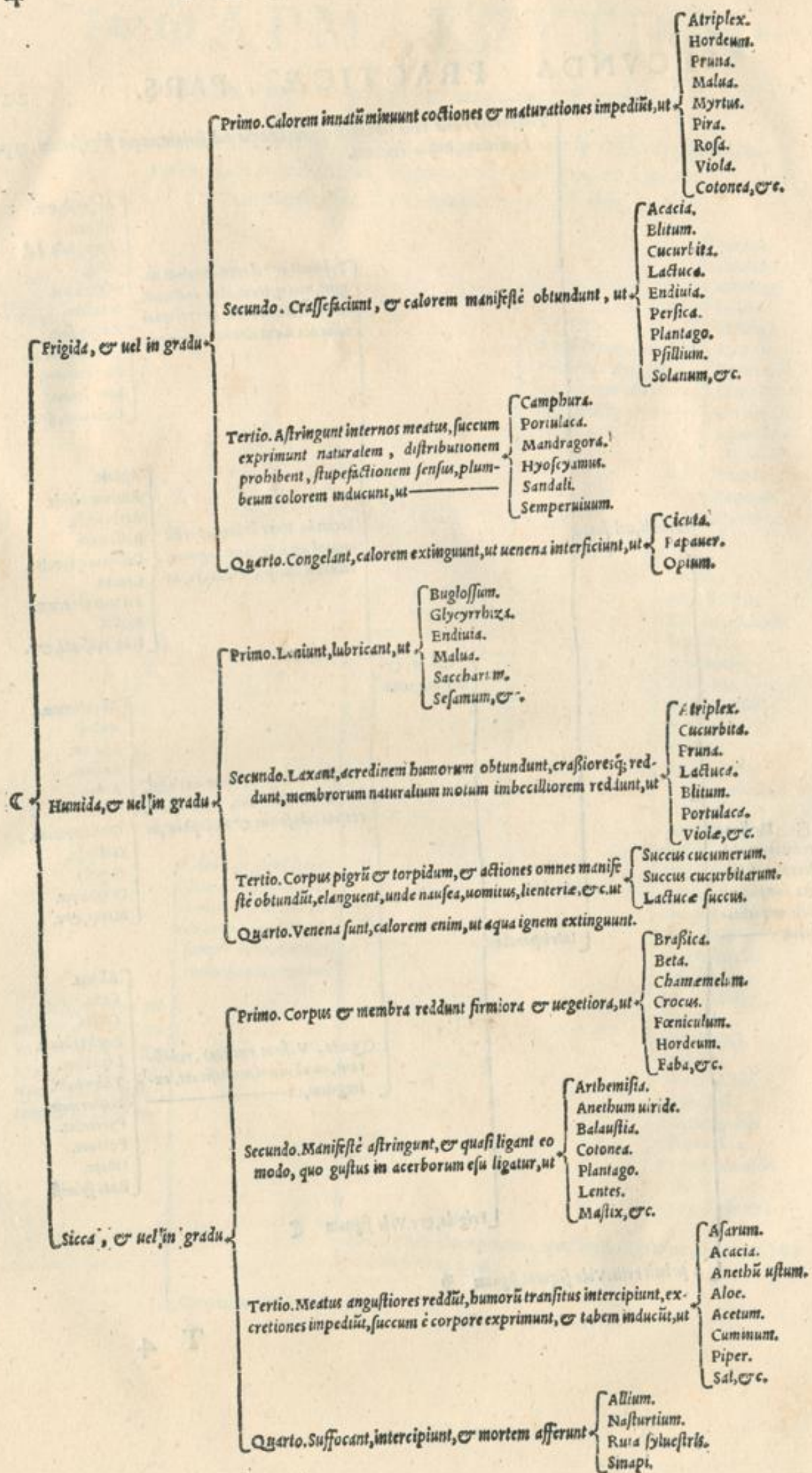
Frigida, &c. Vide ſignum ☾

A primis ortis. Vide ſequent ſignum ☿

Primis, uel ſunt

Intemperata

☿ Medica-
mentorum dif-
ferentia à for-
ma ſumptæ, ut
delicet qualita-
tibus

- Caprinus.
- Gallinarum.
- Adeps { Anserinus.
- Hircinus.
- Taurinus.
- Albes.
- Ammoniacum.
- Atriplex.
- Bdellium Scythicum.
- Cera.
- Crocus.
- Cupressus.
- Foeniculum Græcum.
- Galbanum.
- Ladanum.
- Linum.
- Laurus.
- Lilium.
- Mastix.
- Malua.
- Medulla { Ceruina.
- Vitulina.
- Opoponax.
- Oleum { Sycionium.
- Susinum.
- Radix cucum. agrestis.
- P. x arida.
- Syrax, &c.

Emollendi, quæ facultas prouenit ex calore & sic-
citate modica, uidelicet calore secundi gradus
& interdum tertij Præterea & his illinendi uis
(emplasticam uocant) inesse oportet: ex quo-
rum numero sunt

Indurandi, quæ constat ex frigore & humo-
re, uidelicet secundi uel tertij gradus, hu-
miditate uero primi, ut

- Semperuiuum.
- Portulaca.
- Psillium.
- Lenticula palustris.
- Solanum, &c.

Laxandi. Horum tot species sunt, quot tensionum. Nam
cum tensio fiat uel exiccatione, uel refrigeratione,
uel phlegmone, uel scirrho, quædam laxant uel

- Humectando.
- Calefaciendo.
- Emolliendo.
- Purgando tumores.
- Per coniugationem ho-
rum quampiam.

Immediatè: uide-
licet secundis qua-
litatibus. Hinc ua-
rios sortiuntur ef-
fectus medicamē-
ta. Nam alia eor-
um habent fa-
cultatem

Extergendi: gignitur ex calore &
partium crassitudine. Huius ge-
neris sunt amara, & dulcia que-
dam, partium tenuium, ut

- Paba
 - Hordeum
 - Mel
 - Eruum
 - Lupini
 - Iris
 - Scilla
 - Vrticæ semen
- Tantum extergunt.
- Extergunt, & meatus si-
mul expurgant.

Medicamento-
rum differentie sum-
ptæ à qualitatibus,
ortu à primis

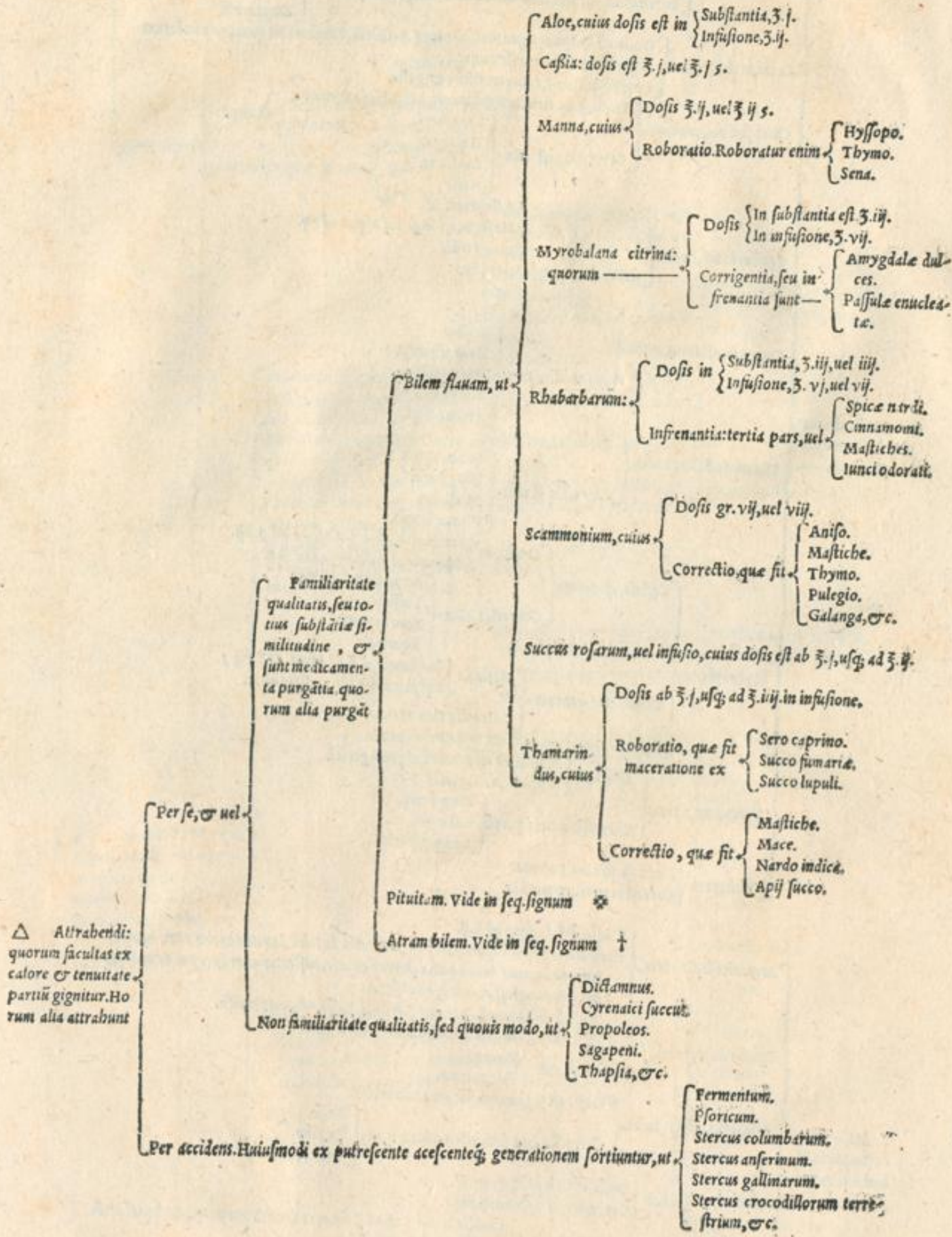
Farctu liberandi, uel po-
ros intrinsecus purgandi.
Huiusmodi sunt amara
& nitrosa omnia, siue
astringant siue non. Astring-
gentia enim sunt utilio-
ra. Quonia partes quoq;
corroborant, ut sunt

- Absynthium
 - Amygdal. amara
 - Afarum
 - Abrotonum
 - Carpesium
 - Cubebe
 - Cort. capp.
 - Rad. tamar.
 - Scolopend.
 - Seriphon
 - Semen urticæ
 - Iris
 - Nitrum
 - Nitri spuma
 - Scilla
- Hæc meatus pulmonis, iecoris,
lienis expurgant, iecoris qui-
dem per se, lienis addito aceto,
pulmonis mellificato uel dalcium
aliquo.
- Hæc intus & extra purgant, incidunt
crassos & lentos humores.

Rarefaciendi, &c. Vide signum #

Mediatè. Vide signum □

- Rarefaciendi, quæ ex calore & siccitate cum substantia tenui, oritur. Hæc cutis meatus referant, ut
- Althea.
 - Anethum.
 - Adiantum.
 - Abrotonum.
 - Chamæmelum.
 - Foenum græcum.
 - Farina { Hordei.
 - { Erui.
 - { Tritici.
 - Lini semen.
 - Mercurialis.
 - Melilotum.
 - Oleum { Chamomelinum.
 - { Vetus.
 - { Cicininum.
 - { Raphaninum.
 - { Ex agrest. cucum.
 - { Ex althea, &c.
- Condensandi, quæ ex frigore aqueo originem habet, ut
- Lenticula palustris.
 - Psillium.
 - Portulaca.
 - Semperuium.
 - Tribulus uiridis, &c.
- Aperiendi, ora uasorum aperiunt, Anastomatica dicuntur. Oritur facultas hæc à calore & partium crassitie, cuiusmodi sunt acris & mordacia, ut
- Allia.
 - Cepe.
 - Ciclamini.
 - Fel taurinum.
 - Oleum { Irium.
 - { Amaracinum.
 - Vnguentorum omnium subsidie, &c.
- Claudendi seu obstruendi: gignitur ex sicca & cogente materia, & ferè omnia sunt frigida & partium crassarum, ut
- Acetum.
 - Alumen.
 - Aloe.
 - Arugo.
 - Absynthium.
 - Balaustia.
 - Bolus Armenica.
 - Chalcanthum.
 - Cadmia.
 - Corallium.
 - Hematites.
 - Myrthus.
 - Oxalis.
 - Plantago.
 - Rose.
 - Sanguis draconis.
 - Terra Lemnia, &c.
- Escharoticam, id est crustam indacendi: oritur ex calida & deurente materia.
- Aduendi seu colliquandi, ex uehementi calore & crassitudine substantiæ gignitur. Horum alia uim habent
- Septicam, id est putrefaciendi. Huiusmodi liquant, colliquant, potissimum carnem tenellam, idq; absque dolore, ut
 - Arfenicum.
 - Aconitum.
 - Chrysocolla.
 - Driopteris.
 - Pityocampe.
 - Sandaraca.
- Cathartica, id est detrahendi carnis excrescentias: oritur ex calida, sicca, tenuiumq; partium substantia. Hæc eiusdem genere facultatis, septies scilicet sunt, uerū tantulo imbecilliores, quòd extimam modò superficiem, quam contigerint, detrahant, non tamen in altum subire ualeant, uelut Asiæ petre flos, quanquam non sint reuera facultatis cicatricem inducentis, cum aliquid detrahant.
- Repellendi, ex frigore & partium crassitudine originem ducit
- Attrahendi. Vide signum, Δ

* Medicamenta simplicita purgantia pituitam —

- Agaricum: eius {
 - Dosis, in { Substantia, ʒ.ʒ.
 - Infusione, à ʒ.ʒ. s, usque ad ʒ.ʒ. s.
 Infrenantia, seu malitiam eius obtundentia, tertia pars uel {
 - Oxymellis scillitici.
 - Salis gemmae.
 - Zingiberis.

Colocynthidis, cuius {

- Dosis est ʒ.ʒ. cum aqua mulsis, autore Aëtuario. Dioscorides quatuor obolorum pondere dandam esse censet.
- Correctio, quae fit cum mastiche & galla.

Chici semina, quorum {

- Dosis, ʒ.ʒ. cum iure gallimacei, uel ptisanæ cremore.
- Correctio, est cum {
 - Gingibere.
 - Galanga.
 - Mastiche.
 - Aniso.

Euphorbiam, cuius {

- Dosis, secundum {
 - Aëtuarium, Kirat. ʒ.ʒ.
 - Mesuem, est à gr. iij. usque ad xʒ.
- Correctio, cum {
 - Spica nardi.
 - Mastiche.
 - Aniso.

Cucumer asininus, cuius {

- Dosis est ʒ.ʒ. uel ʒ.ʒ. s.
- Correctio, cum {
 - Bdellio.
 - Dragachanta.
 - Hydromelite.
 - Sale fossili.
 - Aromatibus.

Hermodactilus, cuius {

- Dosis: ʒ.ʒ. uel ʒ.ʒ. s.
- Correctio si cum {
 - Cinnamomo.
 - Zingibere.
 - Mastiche.
 - Pipere longo.

Myrabolana {

- Cepula, quorum {
 - Dosis, in {
 - Substantia, est à ʒ.ʒ. usque ad ʒ.ʒ.ʒ.
 - Infusione, à ʒ.ʒ.ʒ. usque ad ʒ.ʒ.ʒ.
 - Correctio, cum {
 - Amygdalis dulcibus.
 - Passulis.
 - Sero caprino.
 - Agarico.
- Empellica, quorum {
 - Dosis in {
 - Substantia, à ʒ.ʒ.ʒ. usque ad ʒ.ʒ.ʒ.ʒ.
 - Infusione, à ʒ.ʒ.ʒ.ʒ. usque ad ix.
 - Correctio cum Manna.
- Beletzica, quorum dosis est, ut Empeliticorum.

Turpetum, cuius {

- Dosis, in {
 - Substantia est perinde atque Agarici.
 - Infusione, ut Agarici.
- Correctio: tertia pars {
 - Zingiberis.
 - Galangæ.
 - Longi piperis.

Tithymali {

- Dosis, ʒ.ʒ. cum polenta.
- Correctio cum aromatibus.

† Medicamenta simplicita bilem atram purgantia, —

- Armenius lapis, cuius {
 - Dosis à ʒ.ʒ. usque ad ʒ.ʒ.ʒ.
 - Preparatio, super lapidem, uel in mortario lapideo, lauatur uicles cum aqua, & terendo lauatur decies cum aqua ros & administratur cum syrupo de borrag, uel aqua buglossæ, uinoq; odorifero.
- Epithymum, cuius {
 - Dosis, in {
 - Substantia est ʒ.ʒ. aut ʒ.ʒ.ʒ. cum passo, uel aceto mulsis.
 - Infusione seu decoctione à ʒ.ʒ.ʒ. ad ʒ.ʒ.ʒ.ʒ.
 - Correctio, cum {
 - Pipere.
 - Sale gemmae.
- Elleborus niger, cuius {
 - Dosis est ʒ.ʒ. cum passo, aut aceto mulsis.
 - Correctio cum seminibus odoratis, ut {
 - Aniso.
 - Cumino.
 - Dauco, &c.
- Lapis lazuli, cuius {
 - Dosis est ut lapidis Armenii.
 - Correctio, ut Armenii lapidis.
- Myrabolana Inda, quorum {
 - Dosis, in {
 - Substantia, à ʒ.ʒ.ʒ. ad ʒ.ʒ.ʒ.ʒ. cum decoctione purgante bilem atræ.
 - Infusione, à ʒ.ʒ.ʒ.ʒ. ad ʒ.ʒ.ʒ.
 - Correctio cum {
 - Saccharo.
 - Amygdalis dulc.
 - Passulis.
 - Aniso.
- Polypodium, &c. □

Polypodium, cuius } Dosis ʒ. ij, uel aur. iij, cum aqua mulsâ aut decoctione passularum.
 Roboratio fit } Sero caprimo.
 } Iure gallorum.
 } Decocto passularum.
 Correctio, cum } Aniso.
 } Zingibere.
 } Gariophyllis.
 } Cinnamomo.

Sena, cuius } Dosis, in } Substantia, uidelicet pulueris est ʒ. j.
 } Infusione, a ʒ. iij, usque ad ʒ. vj.
 Correctio, quæ fit cum } Zingibere.
 } Sale gemme.
 } Galanga.

Panis debilitate coctus cum aqua
 & pauculo oleo, emplastra-
 tus.
 Adeps suillus.
 Adeps utulmus.
 Cera cum oleo aliquo calido li-
 quata.
 Farina triticea.
 Pix cum oleo rosaceo subacta.
 Resina cum oleo ros. subacta.

Hæc pus mouent in maxi-
 mæ ardentibus inflamma-
 tionibus.

Pus mouendi. Hæc calida & hu-
 mida sunt, ut corpus id, in quo
 pus moueri debet, ita ut neque
 humescant, neque exiccant, ne-
 que exalfaciant, neque fri-
 gefaciant, sed tantum substan-
 tia caloris nostri augeant, pro-
 inde uim quoque emplasticam,
 ut habeant necesse est, quo ca-
 loris substantiæ effluxus probi-
 beatur. Sunt autem huiusmodi,

Adeps gallinaceorum
 Adeps suillus
 Panis mediocriter coctus, &
 cum hydrico emplastratus,

Pus mouent in minus cali-
 dis inflammationibus.

Adeps } Taurinus.
 } Caprinus.
 } Anserinus.

Panis plurimum coctus, sali-
 tus, frumentatus, cum oleo
 & paucula aqua emplastra-
 tus.

In minus adhuc calidis in-
 flammationibus pus mo-
 uent.

Resina } Cum oleo sycionio, uel
 Pix } raphanino liquata.

- Artemisia.
- Absynhium.
- Anisum.
- Acorum.
- Amomum.
- Castorium.
- Cicer.
- Centaurium maius.
- Calamitha.
- Gnigidium.
- Melissa.
- Marrubium.
- Myrrha.
- Origanum.
- Opopanax.
- Pulegium.
- Petroselinum.
- Ruscus.
- Ruta.
- Radix rubiæ tinct.
- Sabina.
- Salua.
- Seseli.
- Serpillum, &c.

Medicamentorum
 differentia, sumpta à qua-
 litatibus, mediæ ortis à
 primis, uidelicet tertijs
 qualitibus, quod à secun-
 dis orti uideantur, quo-
 rum alia habet facultatem

Menses prouocandi: ex uebementer calida tenuiq; substan-
 tia gignitur hæc qualitas, sed non admodum sicca, ita ut
 secundi uel tertij quodammodo calida sint, sicca uerò pri-
 mi, uel etiam secundi, ut

EX GAL. CAP. XII. LIB. V. DE SIM. M.

Menses mouentia urinam etiam ciunt, sed inter se differunt, quod menses mouentia non tam
 ualenter desiccant, ut uretica. Verum uretica ad menses prouocandas, atq; ad lac generandum
 minime apta sunt, utpote nimium desiccantia: proinde proprie hæc dicuntur uretica.

Calculum renum minuendi, &c. Vide signum #

Calculus renum minuendi. Hæc ualenter incidere oportet, absque tamen siccitate, ut

Abregna lachryma.
Carpesium.
Cyperum.
Cortex radiceis lauri, &c.

Per accidens, ut catharticoꝝ aliqua, siquidem in parua sumantur quantitate, ut

Diphryges.
Osireum.
Lythargirus.
Myrrha.

Cicatricem inducendi, epulotica dicta: ex frigida & astringente sit substãtia. Hæc omne ulcus planum claudere ualent, proinde ut contrahant, constringant, constipent, densent, siccant, & calli instar indurent necesse est: quorum alia inducunt cicatricem

Per se, & uera epulotica appeantur, ut

Aloe.
Alumen.
Amylum.
Aristolochia.
Anagallis.
Bolis Armenica.
Balauſtia.
Bdellium.
Corallium.
Cadmia.
Aes uſum.
Glans.
Myrtus.
Plantago.
Pumex.
Plumbum elotum.
Papyrus uſta.
Putamina mali granati sicca.
Thus, &c.

#

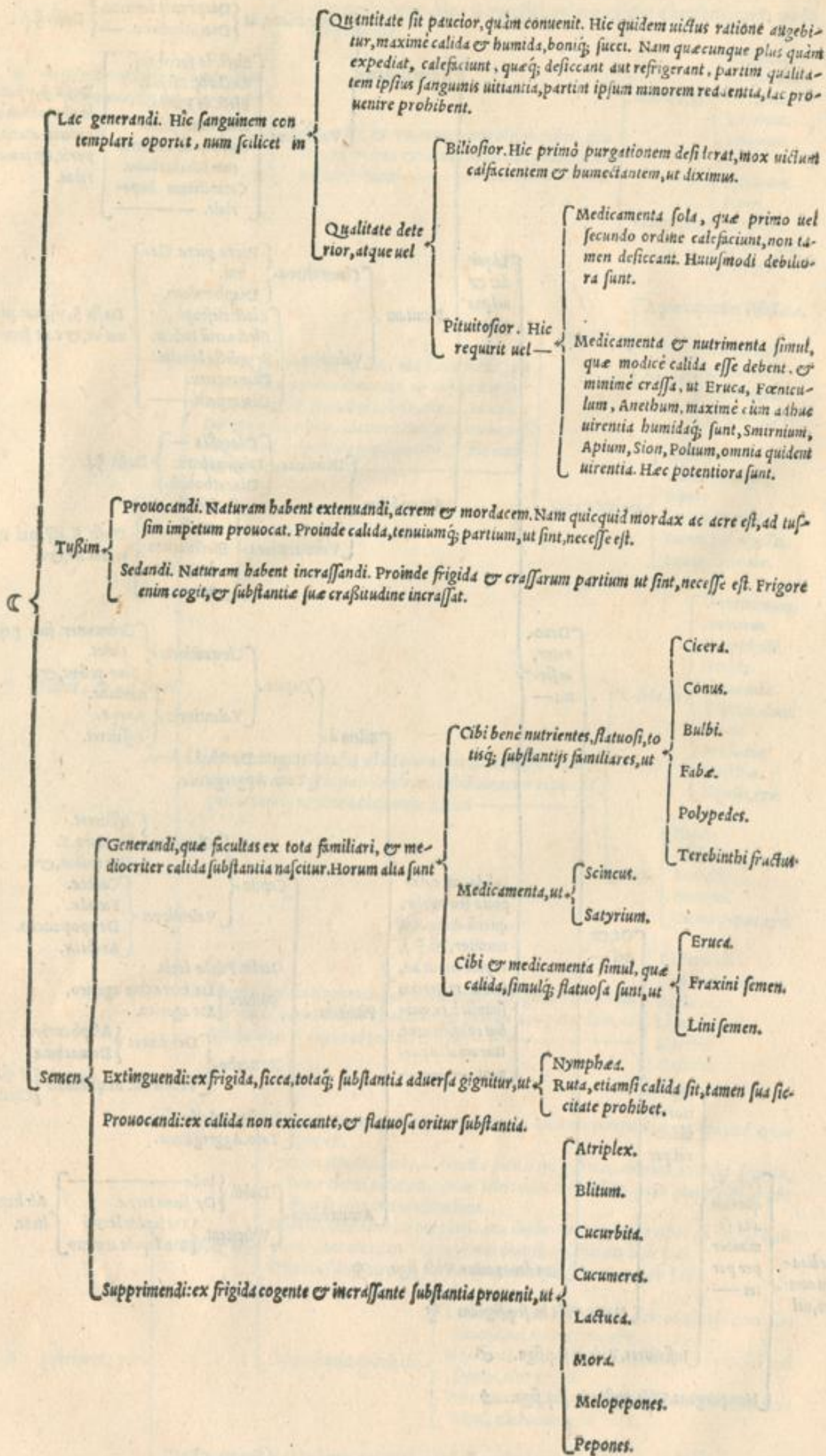
Carnem generandi, id est cavitates implendi. Gignitur hæc facultas ex materia detergente, & siccante in primo recessu à medio. Hæc citra morsum mediocriter abstergere debent, ut

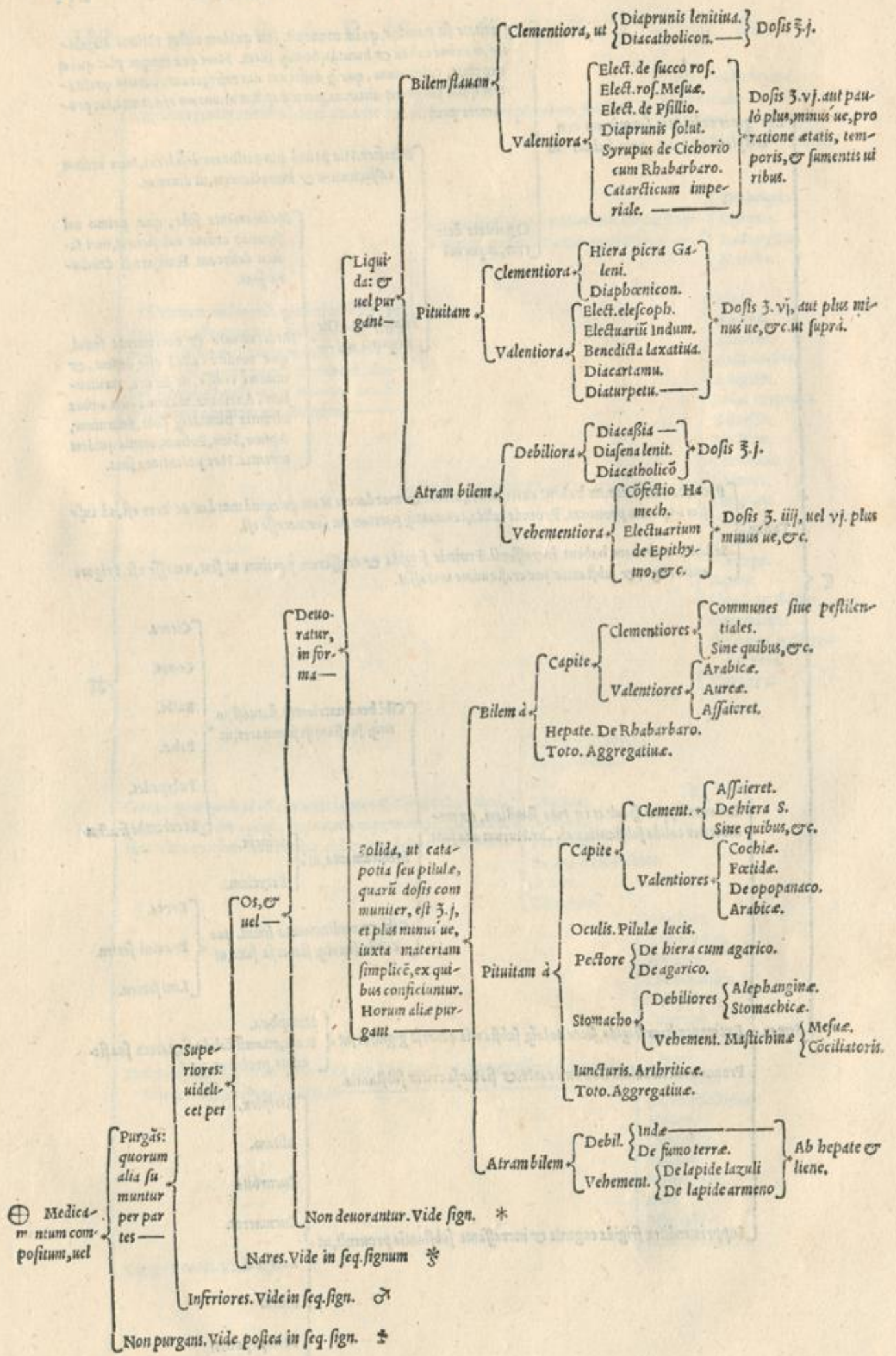
Abiegna lachryma.
Fuligo thuris.
Iris.
Lentiscus.
Myrrha.
Pix arida.
Resina terebenthina.
Styrax.
Thus, &c.

Dolorem sedandi, quæ anodyna uocantur. Nascitur ex calore & essentia tenuitate, uidelicet calore primi ordinis, ut

Anethum.
Absynthium.
Atriplex.
Chamæmelum.
Castorium.
Cuminum.
Fœnum græcum.
Linum.
Libysiticum.
Lupus salictarius.
Miliun.
Opopanax.
Panicum.
Peucedanum.
Ruta.
Sisymbrium.
Vitellum oui, &c.

Lac generandi. Vide sign. C

* Non deuorantur, sed aliquandiu in ore retinentur, & uel

Gargarizando: & uocantur Gargarismi, qui pro affectus diuersitate, uarijs modis componuntur.

Masticanda, & uocantur apoplegmatisimi, quæ in ore retenta & commanducata, pituitam ex capite eliciunt

Mitiora, ut

- Hyssopus.
- Origanum.
- Pulegium.
- Thymum.
- Sinapium.

Valentiora

- Pyretrum.
- Piper.
- Zingiber.
- Radix aco-ri, &c.

Errhina, quorum alia liquida, alia sicca sunt. Quæ liquida sunt naribus illinuntur, aut inijciuntur: interdum oleis & speciebus calidis aromat. admiscen- tur. Quæ sicca sunt, calamo induntur naribus, uel aliquo liquore aut cera componuntur, & filo nari- bus induntur

Debiliora

- Aquæ capitales distillatæ.
- Succus

 - Anagalidis.
 - Ceparon.
 - Cyclaminis.
 - Brassicæ, &c.

Veementiora

- Castoreum.
- Elleborus albus.
- Piper.
- Succus Struthij.
- Succus rad. nigellæ.
- Succus fol. enulæ.

3 Nares, & uel sunt

Odoramenta, quorum usus est ad iucundum odorem faciendum, ad pestilentie contagia arcenda, ad destillationes à capite ad pectus: tuncq; naribus admoventur: & uel

Calida, ut

- Cinnamomum.
- Iuniperus.
- Cariophylli.
- Genista.
- Lauandula.
- Lignum aloes.
- Macis.
- Mastiche.
- Moschus.
- Nigella, &c.

Frig.

- Rosæ.
- Violæ.
- Santalli.
- Nemph.
- Oleum papau. &c.

Suffimenta, sunt medicamenta, quæ incenduntur, aut ignitis carbonibus inijciuntur, quorum usus est ad odorem gratum comparandum, ad destillationes à capite ad pectus, & c. ut

- Cariophylli.
- Cinnamomum.
- Basilicon.
- Lignum aloes.
- Myrrha.
- Mastiche.
- Thus, &c.

4 Inferiores, per

Chyleres. Horum uaria sunt genera, ad quorum compositionem quatuor rebus opus est.

Primum aliquo liquore, ut decocto pulli, capri, gallinæ, cicerum, aut alio decocto, iuxta morbi naturam uariari solet: cuius dosis est ℥j. aut plus minus ue pro diuersa corporis constitutione.

Secundò, medicamenta purgantia quæ duplo pondere dantur, ad ea quæ deuorantur.

Tertiò, sunt olea diuersa, pro morbi diuersitate, quorum dosis ℥iij.

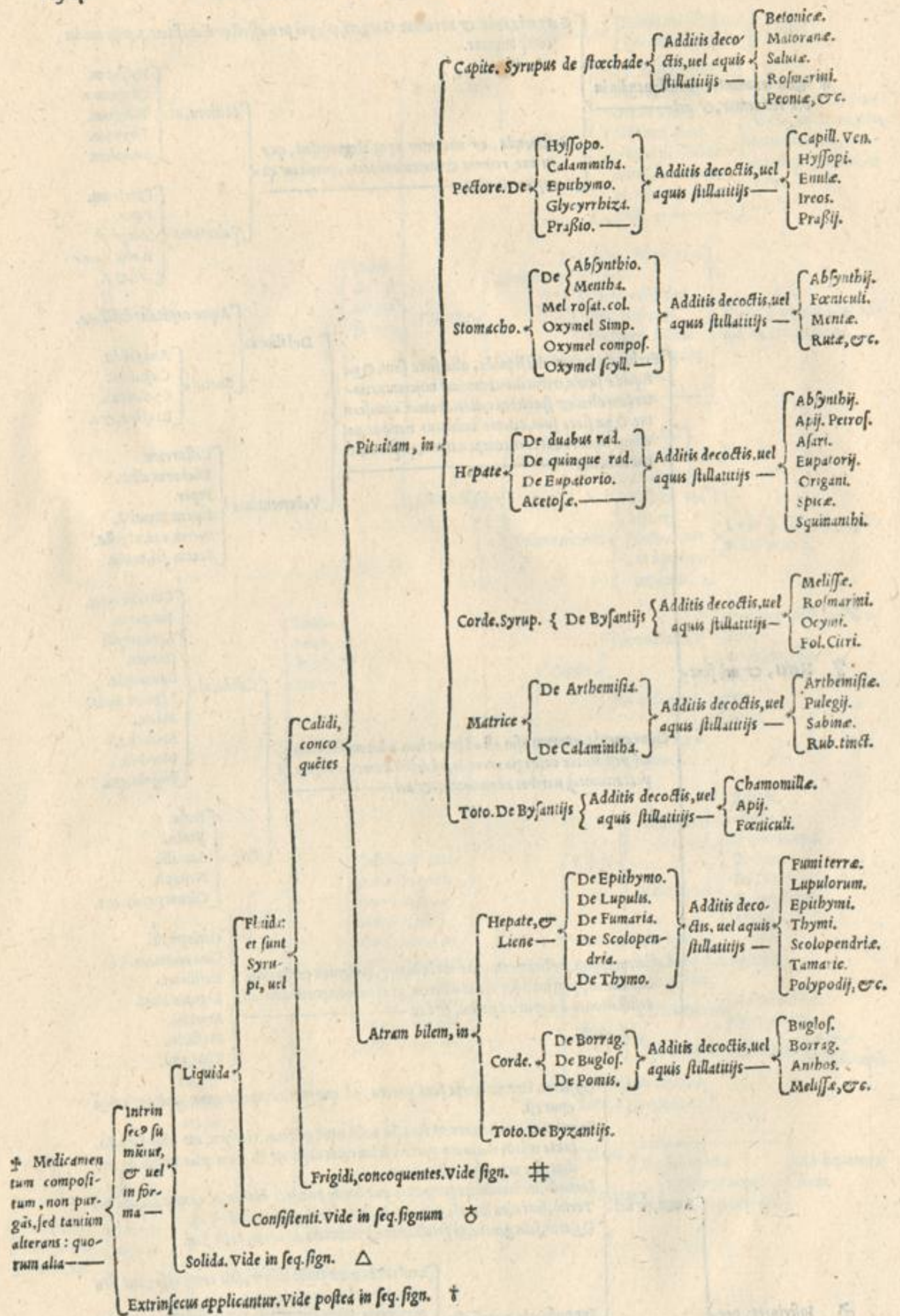
Quartò, salis genera, ut facultatem excretoriam excitent, dosis ℥iij.

Anum, & uel

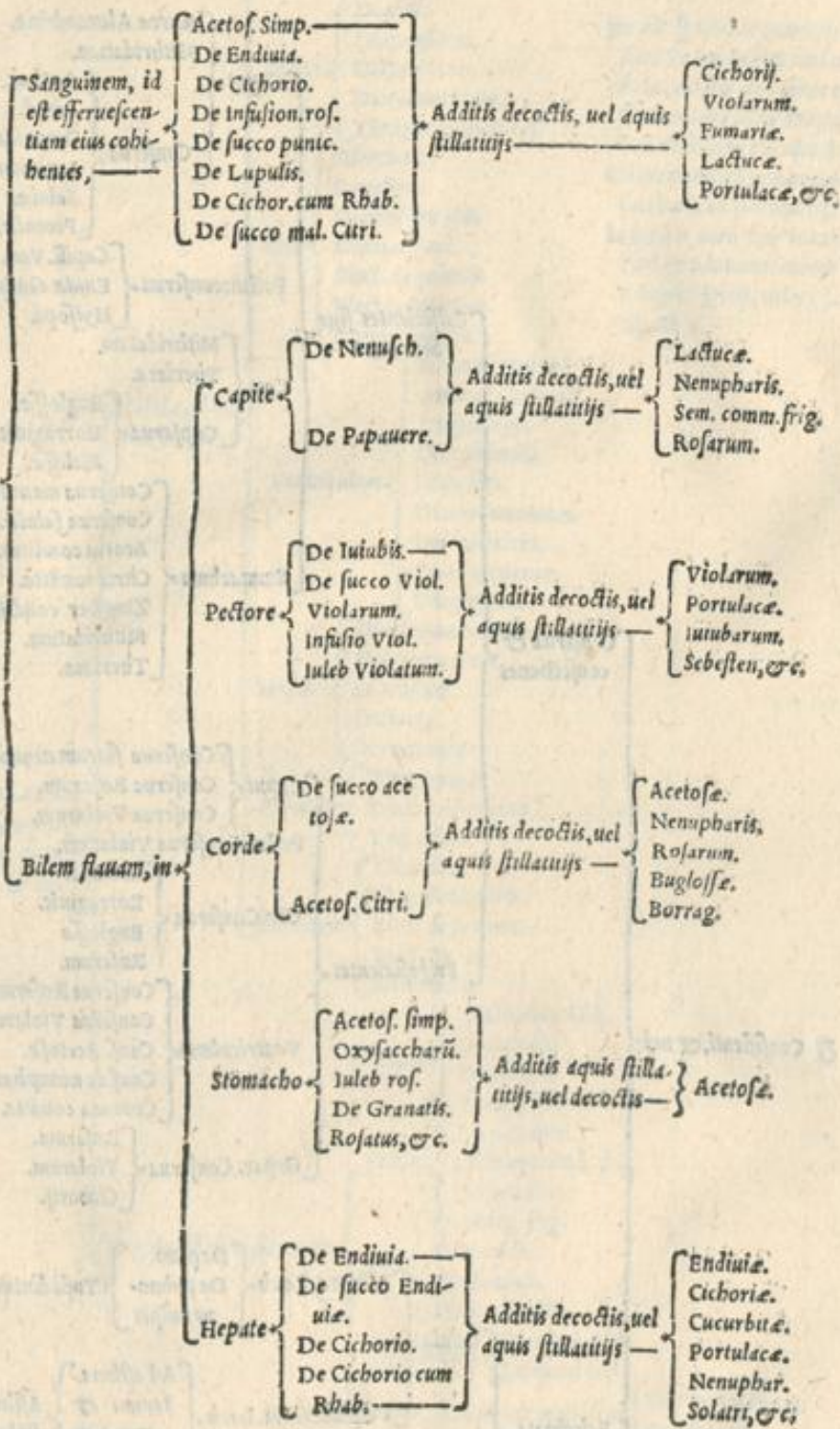
Suppositoria, quorū alia

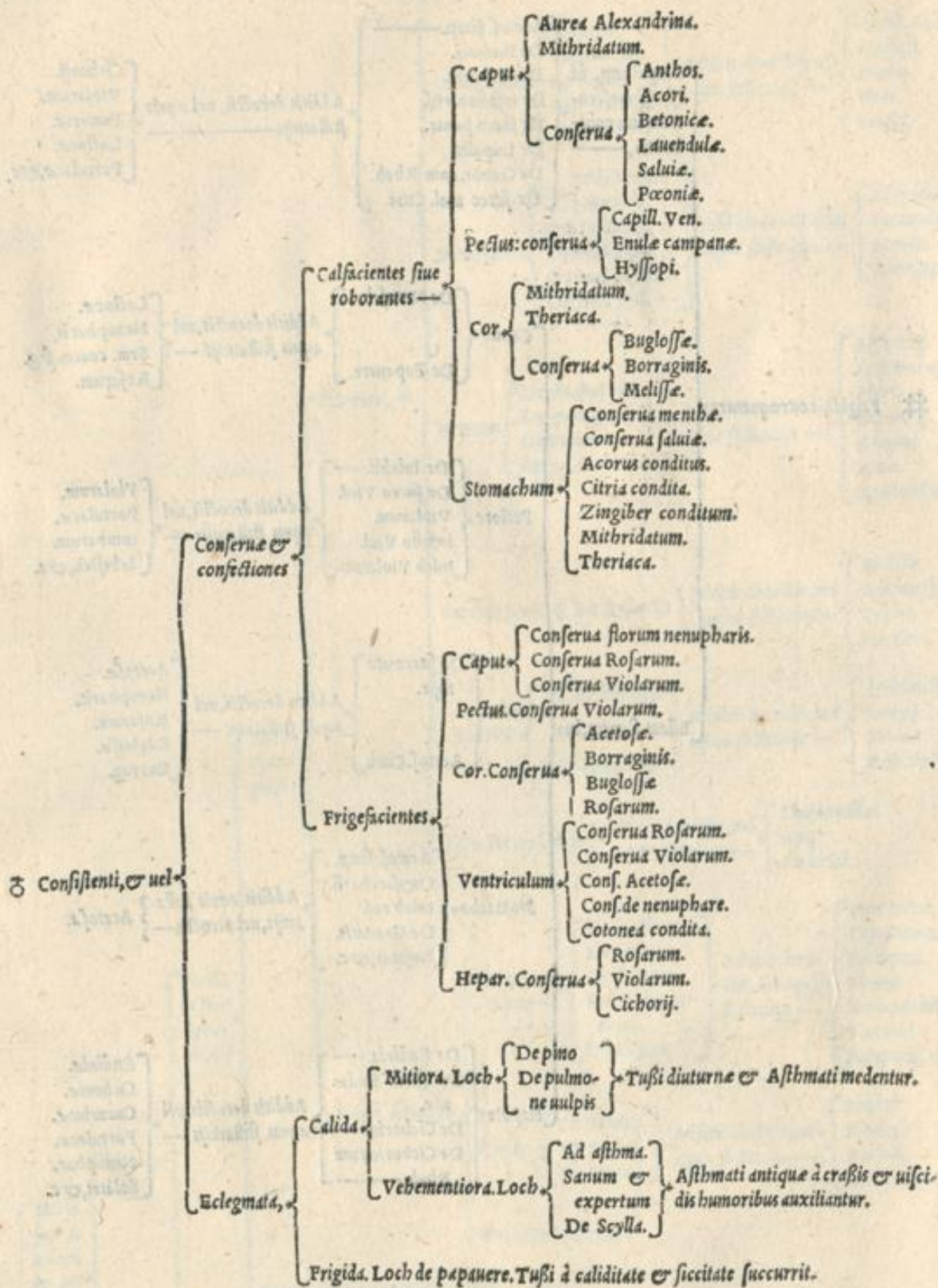
- Leuia. Fiunt ex suillo adipe, sali consperso, uel fici inuersa, uel radice betæ, &c.
- Mediocria. Fiunt è uitello oui, additis melle & sale: uel sapone, oleo & sale.
- Veementiora, ut quæ recipiunt scammonium, euphor- bium, elleborum, &c.

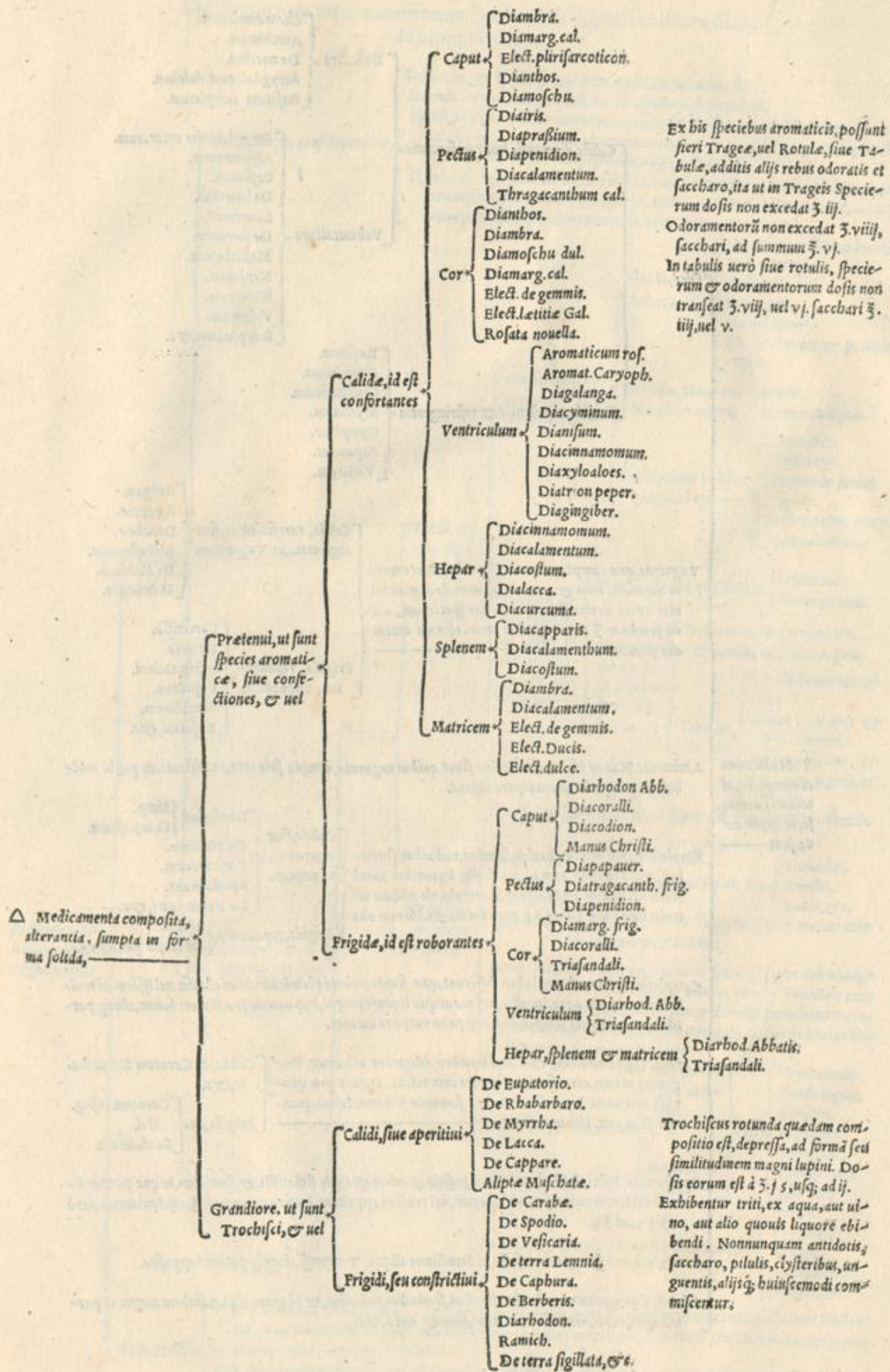
Vterum, & pessus appellatur, qui nihil aliud est, quam lana concepta, & ad digiti formam rō- tunda, in qua medicamenta uaria pro diuersitate affectuum induntur, & c.

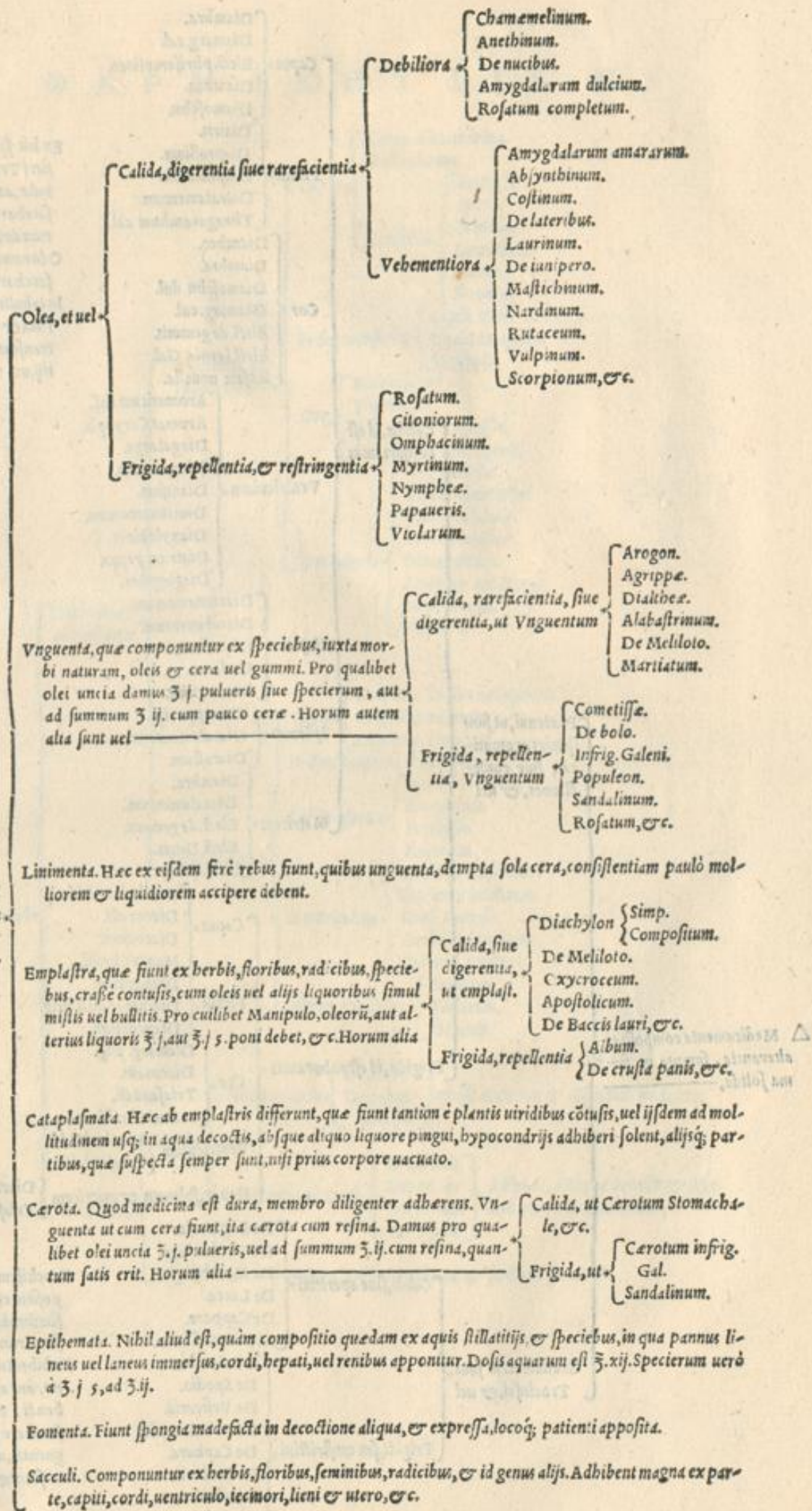

Frigidi, concoquentes

† Medicamenta composita, alterantia, extrinsecus applicanda sunt

De simplicium medicamentorum facultatibus dignoscendis, ex Gal. de Simp. med. fac.

Primò, an per se, uel ex accidente medicamentum tale sit.
 Secundò, ut nulla aliena qualitate sit affectum, sed tepidum.
 Tertio, ad quod dicatur medicamentum, quod explorandum uenit, nempe ad naturam humanam, & non ad rerum naturam dici. Debet autem prius explorari in temperatis, deinde intemperatis, postremò ægrotis.
 Quarto, num simplex uel mistum sit. Nam medicamentum, quod in iudicium uenit, non mistum sed simplex esse oportet. Vel ita mistum esse oportet, ut id, cui miscetur, nulli diuersi temperamenti sit, ut in aqua & cerato.

Tactu, in quo considerandum

Exactè

Gustu, nempe saporibus, quorum alij sunt

Facultates medicamentorum cognoscuntur

Valdè, atq; partium

Crassarum et siccarum, siue terrearum, ut sapor

Amarus. Hic

Humorum crassitiem incidit & attenuat.
 Abstergit.
 Expurgat.
 Menses mouet.
 Pus ex thorace & pectore eijcit.

Nitrosus, minus calidus quam amarus

Erodit.
 Carnem colliquat.

Salsus, minus calidus, quam nitrosus

Contrahit.
 Constringit.
 Condiendo seruat.
 Digerit.
 Desiccatur citra speratam caliditatem.

Calidi

Tenuium & humidarum, ut sapor acris. Hic natura uel aduersatur

Tota substantia, qualis est in

Sandaraca.
 Auripigmento.

Immoderatione caloris, qui si fuerit substantia

Crassioris rodit & exedit, ut

Arsenicum.
 Hydrargiros.

Tenuioris. Hic

Incidit humores crassos.
 Sudores, urinas & menses mouet.
 Humores stultos, & uapores digerit, & discutit.

Mediocriter, atque partium

Crassarum siue terrearum, ut sapor dulcis qualis est in castaneis.

Humidarum, & eiusmodi humiditas uel est

Aquea, ut sapor mediocriter dulcis.

Aërea, ut pinguis sapor. Hic

Humeflat.
 Emollit.
 Laxat, &c.

Aquea & aërea simul, ut sapor medius inter pinguem & dulcem.

Humidarum & crassarum æqualiter simul, ut sapor dulcis magis & minus, pro uehementia & uiribus, quas in subiectum exercet, humidum & siccum melius & deterius permiscens: ita tamen, ut neque humores resoluat, neque siccas partes adurat. Hic concoquit, laxat, rarefacit, &c.

Frigidi, atq; partium

Crassarum & terrearum

Magis, ut sapor acerbus

Contrahunt.
 Constringunt.
 Densant.
 Repellunt.
 Incrassant.
 Refrigerant.
 Exiccant.

Minus, ut auferus

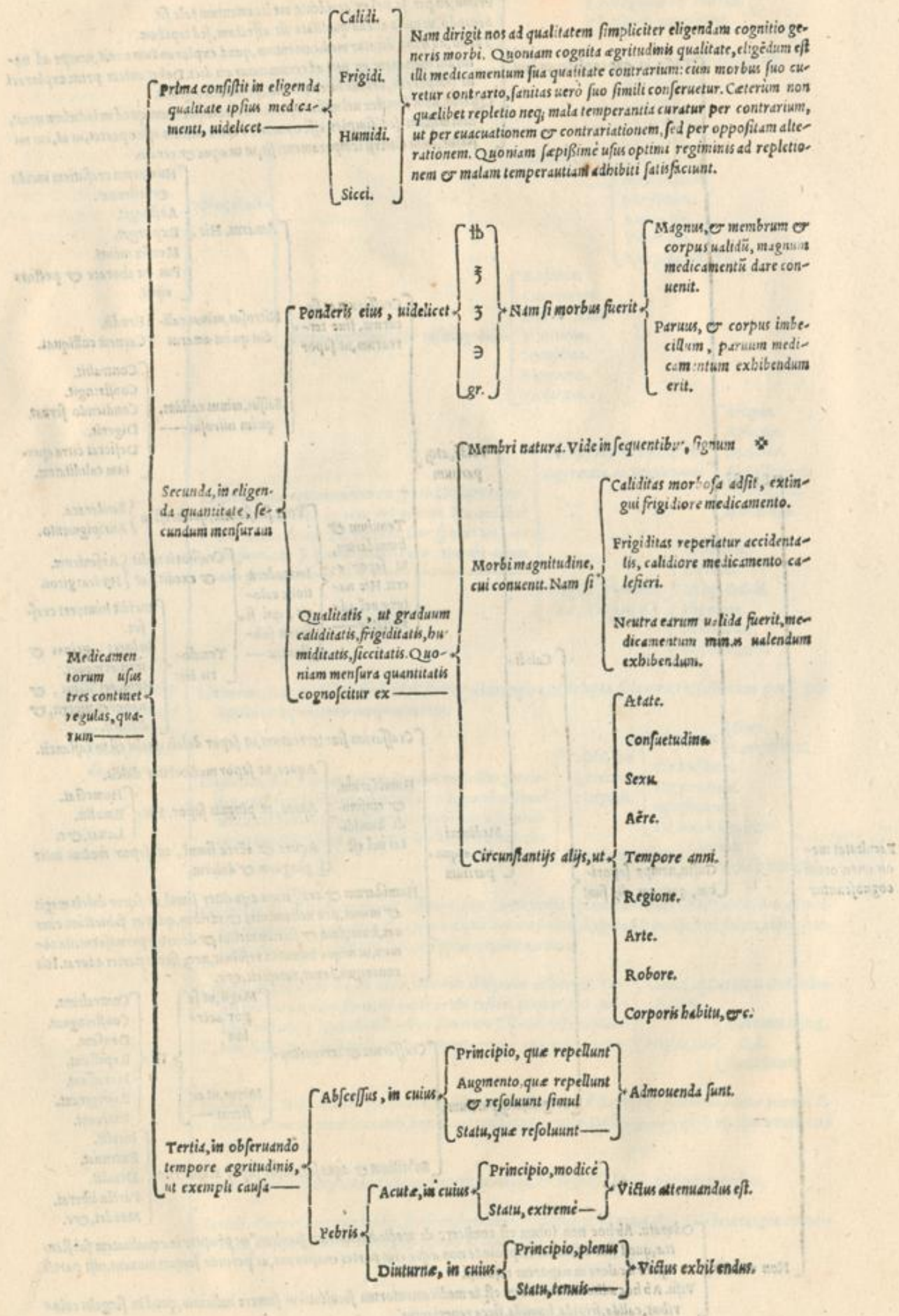
Subtilium & aquosarum, ut sapor acidus. Hic

Incidit.
 Extenuat.
 Diuidit.
 Partem liberat.
 Mordet, &c.

Non exactè

Oloratu. Ab hoc non totum est conijcere de medicamentorum facultatibus propter inæqualitatem substantia, quod sint dissimilares: proinde non æquè eius partes euaporant, ac perinde sensum mouent, nisi partes aqueæ à calore in uaporem resoluti.
 Visu. Ab hoc adhuc minus tutum est de medicamentorum facultatibus sumere iudicium, quod in singulis coloribus, calida, frigida, humida, sicca reperiuntur.

De ratione curandi omne morbos, secundum remediorum qualitatem, quantitatem, &c. ex Gal. de Methodo medendi, & alijs.

Temperatura. Nam cognito naturali membri temperamento simul cum morbosa temperatura magnitudine, cognoscitur quantum quis a sua naturali temperate distat, ubi gratia, si fuerit alicuius temperamentum

Frigidum, & morbus fuerit calidus, tunc is a sua temperatura magno distat recessu, magnam indiget refrigeratione.

Calidum, & calidus pariter morbus, exigua refrigeratio satis erit.

Formatione, in quatuor perpendenda: uidelicet

Figura —
Superficies

A quibus modica uel nulla sumitur indicatio.

Vie. Nam membrorum alia habent meatus

Amplos tam intus quam extra, quo fit, ut ab his excrementa modico expellantur medicamento, ut sunt uentriculus & iecur, &c.
Occlusos, & proinde fortiore indigent medicamento, ut sunt cartilaginee, ligamenta & ossa.

Receptaculum. Nam membra cauitatem habentia parte

Neutra, ut nerui, ualidius
Alterata tantum, ut nucha, imbecillius,
Interiore, ex exteriore, & sunt compacte substantie, ut renes, leuius

Exposcunt medicamentum.

Vicinitate. Nam si propinquus fuerit locus, ut uentriculus, modica medicamenta in ipsum agent.

Primo

Distantia. Nam si remotum fuerit membrum, ut pes, us profectio medicamentorum mediocrium resoluetur priusquam ad eum perueniat: quo fit ut ualentius medicamentum remota membra exposculent, quod tribus modis perficitur, uel addedo

Quantitatem, in pondere & mensura.

Qualitatem in gradu, secundum temperamentum. Et a qua sua tenuitate medicamenta penetrare faciunt in profundum. Hac enim ratione in coxendicam doloribus, emplastrum aceto subactis, utimur.

Locus, ubi membri positum sit, quod tripliciter fit opem,

Secundo, notitia eorum simplicium, quae admisceri debent medicamentis, ut illa ad membra affe-

Cordis, Crocus,
Capitis, Nuxmyristica

Recte ponuntur.

Tertio, notitia adiuuendorum medicamentorum. Nam si fuerit ulcus

Intestinis, clysteribus
superioribus partibus, potionibus

Curandum est.

Consensus, uidelicet cum quibus membris communicantiam habeat membrum medicandum. Nam cum materia conserit in iecoris parte

Gibba, per urinam ducere oportet.
Quoniam iecoris gibba cum renibus consensum habet.
Cava, per aluum ducere oportet.
Quoniam iecoris cauum cum intestinis habet consensum.

Positione siue situ, nimirum ut obseruetur

Prima est, ad partem oppositam, quam antihesi Græci dicunt: uidelicet cum reuellimus

Ex dextra ad leuam.
Sursum, ab his que infra sunt.
Deorsum, ab his que sursum sunt.

Fluit, eam suauertemus loco, quatuor obseruatis conditionibus: quarum

Secunda est, ad partem consentientem reuocatio. Nam cum mensuram exuperantia cohiberi postulat, uirena cucurbita magna mammis apposita, id commode fit.

Virena Cucurbita
mammis apposita
ta, manus
signe.

Tertia, ut respiciatur pars, e regione sita. Nam in affectibus

Iecoris, dextri brachij basilica secunda erit.
Lienis, sinistri brachij basilica secunda.

Quarta est, ut animaduertatur distantia, ne scilicet ad locum nimis uicinum reuocamus: ut si in oculo, non trahatur ad nares: si in aure dextra, trahatur ad sinistram.

Fluxit perfecte, iam euacuare licet per locum

Patientem, cum tamen non uerendum sit de materia attractione.
Vicinum, Affectibus uteri, per Saphenam.
ut in — Angina, per uenas sub lingua existentes.

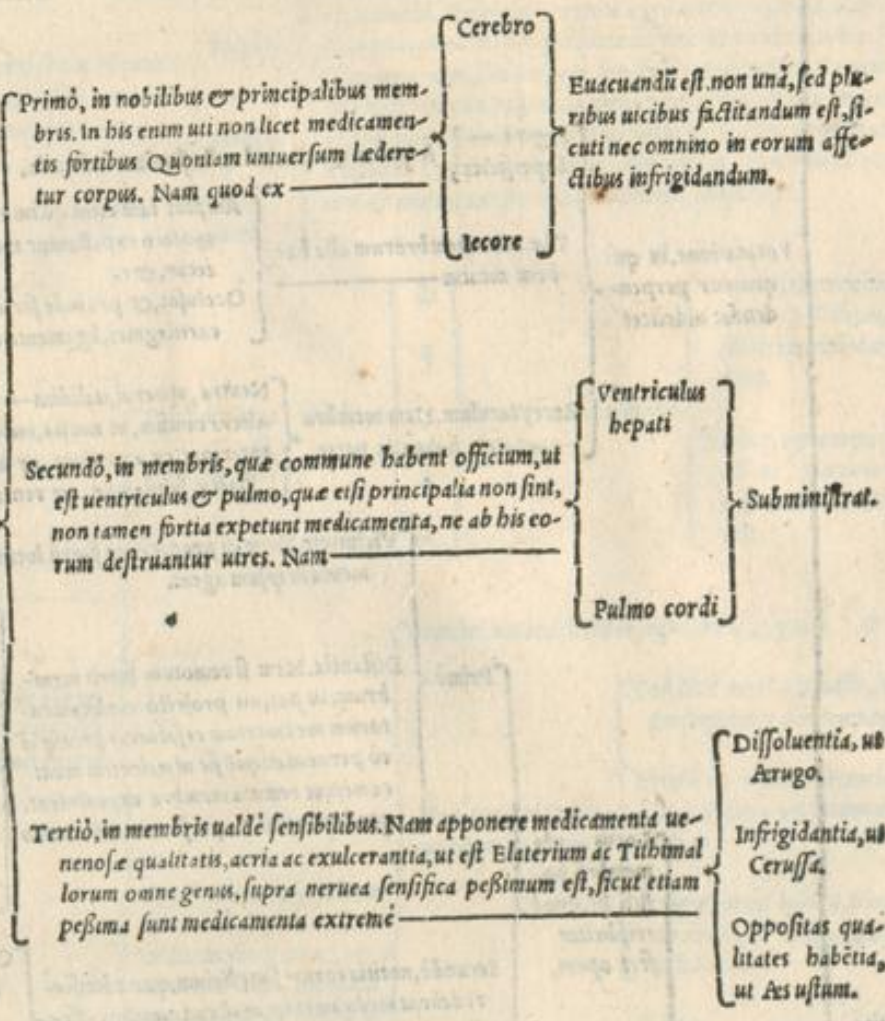
Viribus. Vide in seq. signum #

X

Mensura quantitatis, ex membri natura que cognoscitur ex

Φ Α Ρ Μ Α Κ Ε Υ Τ Ι Κ Η

Viribus, quae tripliciter consideranda veniunt

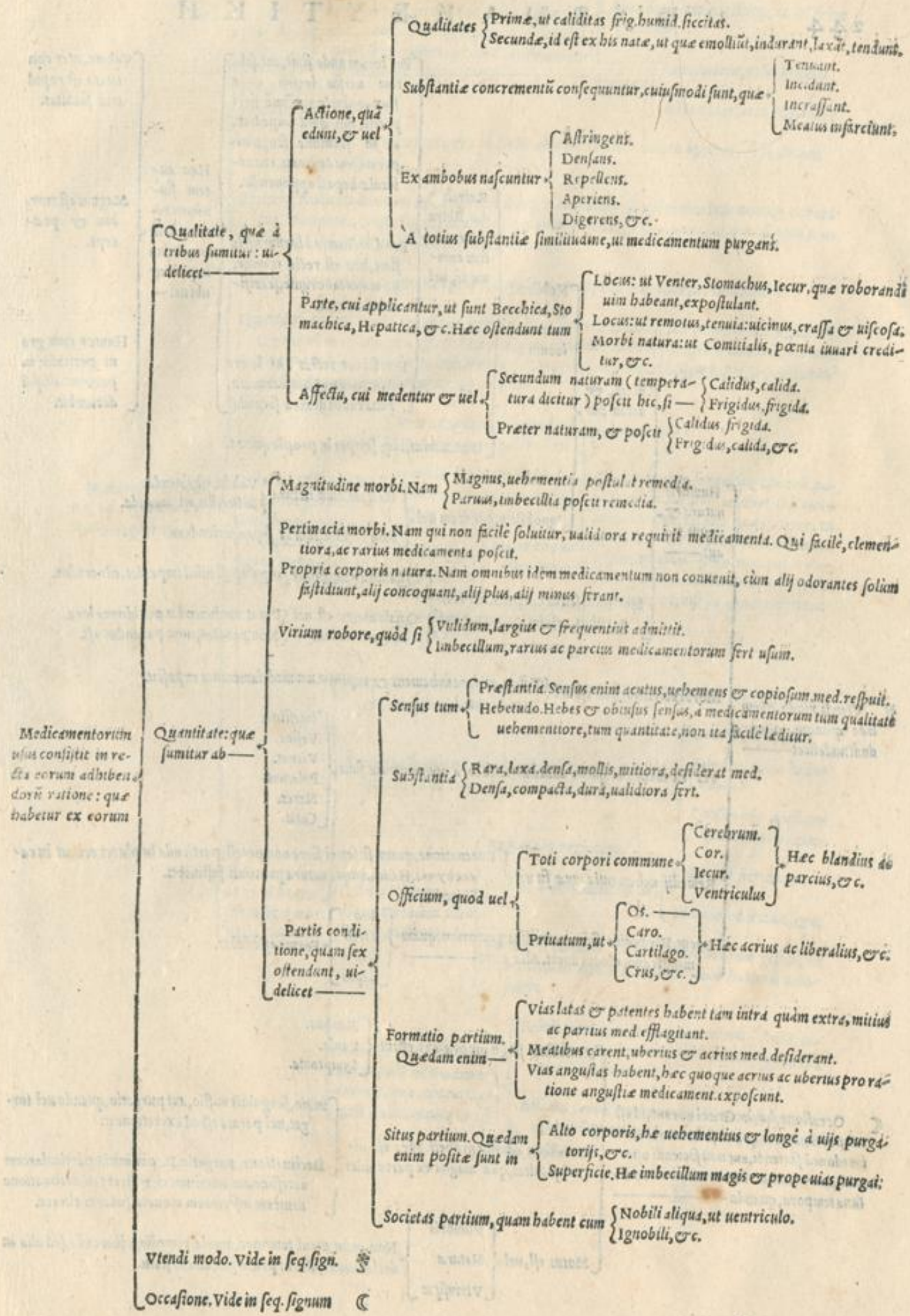
AVICENNA.

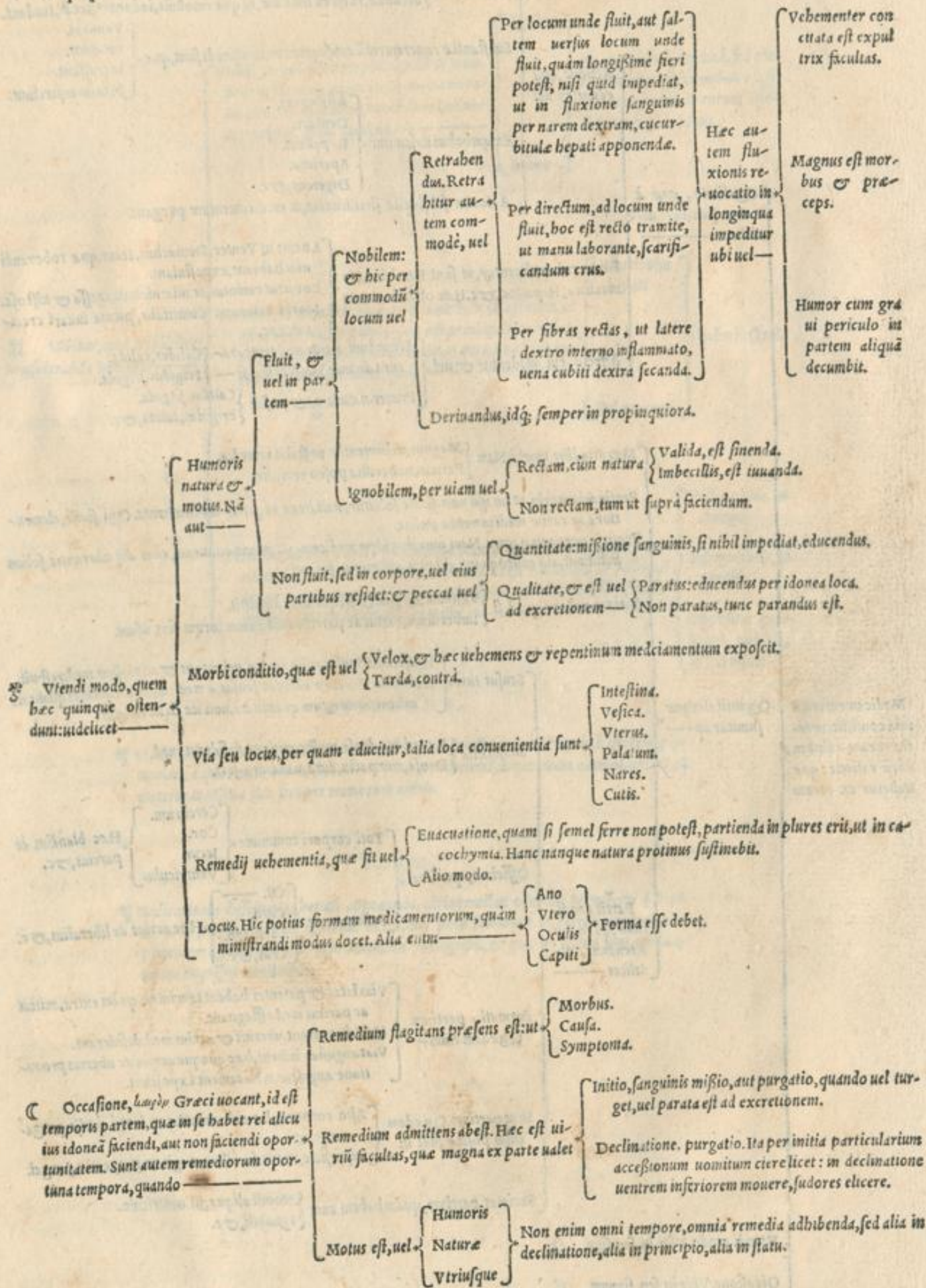
At cum ad contrarium locum materiam fluentem reuellere oportet, primò quidem partitulum, à qua reuellendum est, à dolore liberare conuenit, atque etiam animaduertere, ut materiae transitus non fiat per membrum nobile.

IDEM.

Medicamenta dissoluentia hepatis apponenda, astringentibus odoratis permisceri debent, ut robur persistat. Idemq; agendum in his, quae potu sumuntur. Præterea magnum uitæ periculum astringere, imponere supra membra principalia, & quae eis uicina sunt, medicamenta exquisitè emollientia.

De ratione curandi omnes morbos, secundum medicamentorum qualitatem, quantitatem, utendi modum, &c. aliter, ex Gal. de Arte curandi ad Glauconem Acakia interprete.

De regulis quibusdam alijs, in morbis curandis, admodum necessarijs, ex Auicenna quarta primi.

Prima, in morbis, in quibus —

Verendum est, ne morbus egrotantem perdat, antequam eius adueniat concoctio, principio quidem fortiore medicamento utendum est, uidelicet aut —

Abundante uene sectione, ut in febre synocha.

Forti —

Euacuatione, ut in Angina.

Alteratione, ut in Phrenitide.

Non uerendum est, &c. à leuioribus ad fortiora uenire oportet, si leuia non sufficiant.

Secunda. Nullo modo ab inceptis cōpetentibusq; recedendum est, etsi eorum iuuamentum remoretur. Non omnia (teste Hipp.) secundum rationem facienti, & non eueniunt, non est opus transire ad aliud, stante eo, quod à principio usum est.

Tertia. In errore iam cognito, non persistat medicus, quanquam inde nulla proueniat noxa.

Quarta. In eadem morbi curatione, non unico tantum medicamento, sed pluribus melendum est. Quoniam ab assuetis non afficitur corpus. Nam quodlibet tam corpus, quam membrum, imò idem corpus, idemq; membrum diuersis temporibus proprietatem individualem habet, ut possit ab aliquo medicamento mederi, ab a iquo uerò non.

In morbis curandis, nouem regulis indiget medicus, quarum —

Quinta. Vbi morbus coniunctus fuerit uehementissimo dolori, tunc ab his quæ dolorem mitigant, inchoandum est, tribus de causis: quarum —

Prima. Quoniam id, quod magis urget, prius tollendum est.

Secunda. Quoniam dolor defluxiones humorum in affectam partem trahit.

Tertia. Quoniam natura existente dolore, raro curatur morbus: quia —

Natura opus intercept.

Nova continua trahitur materia.

Qua in re, cum soporificis opus est, paupere tantum albo uti licet, nisi tanta sit doloris pertinacia, quæ fortiora, ut opium exposcat. Verum si ex uehementi particularum sensu emergat dolor, tunc crassiore medicamento, ipsiq; frigidus opus est, nisi sit quod prohibeat.

Sexta. Cùm morbus ignoratur, natura committendus est. Nam uel ipsum euincet, uel saltem demonstrabit.

Septima. Illa in medium adduci debent, quæ uires tam uitales, quam animales ualidas reddant, ut sunt —

Letitiam offerentes.

Fabule, risum inducentes.

Consuetudo prestantissimorum uirorum.

Regula, quibus in curandis morbis indiget medicus, —

Octaua. Cùm remedia non prosunt, tunc aeger transferatur de —

Regione in regionem.

Aëre in aërem: uidelicet de —

Calido, ad frigidum.

Humido, ad siccum, &c.

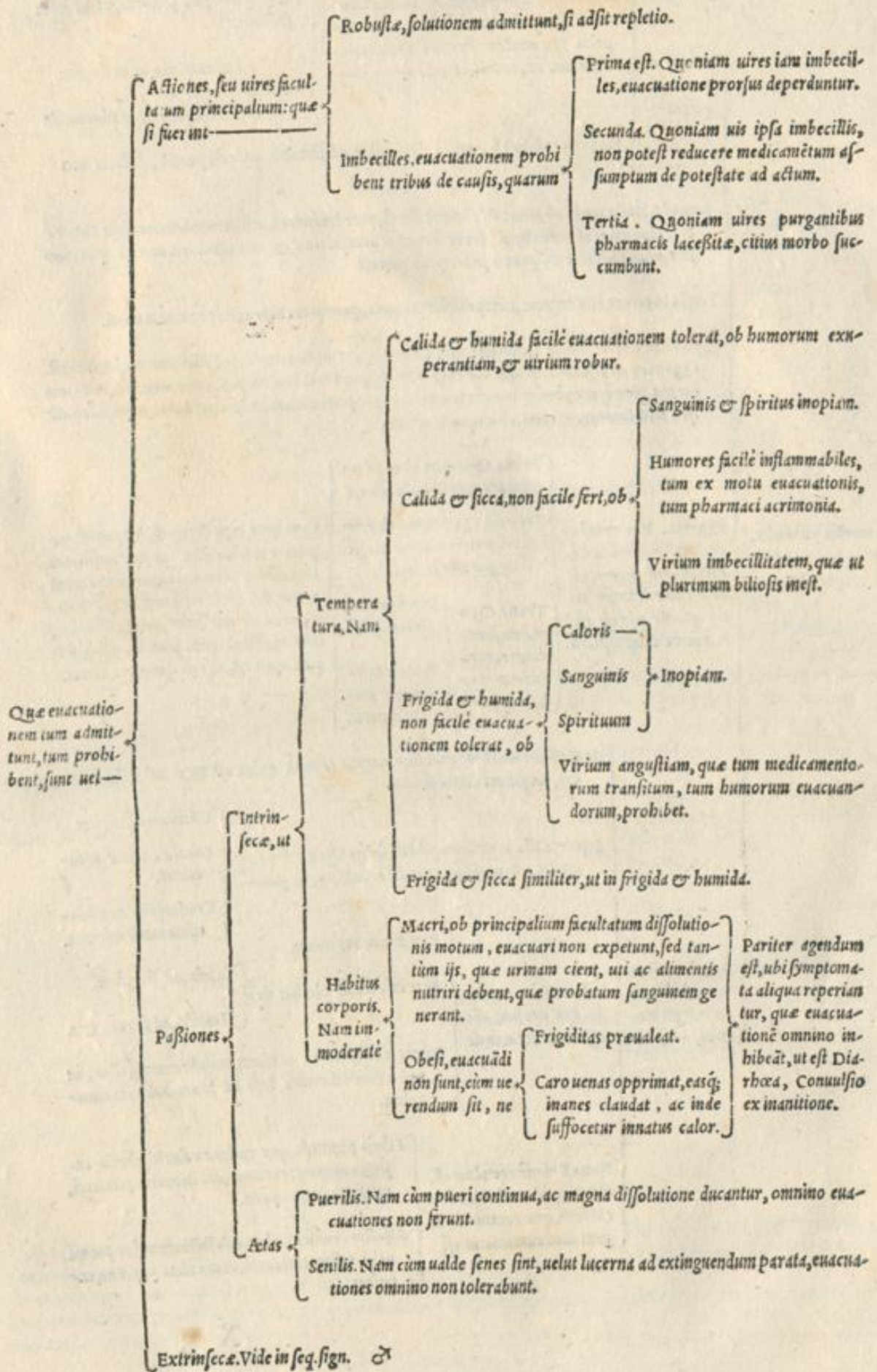
Forma ad formam, uidelicet membrorum gestus, ut reducantur membra lesa ad suum habitum naturalem.

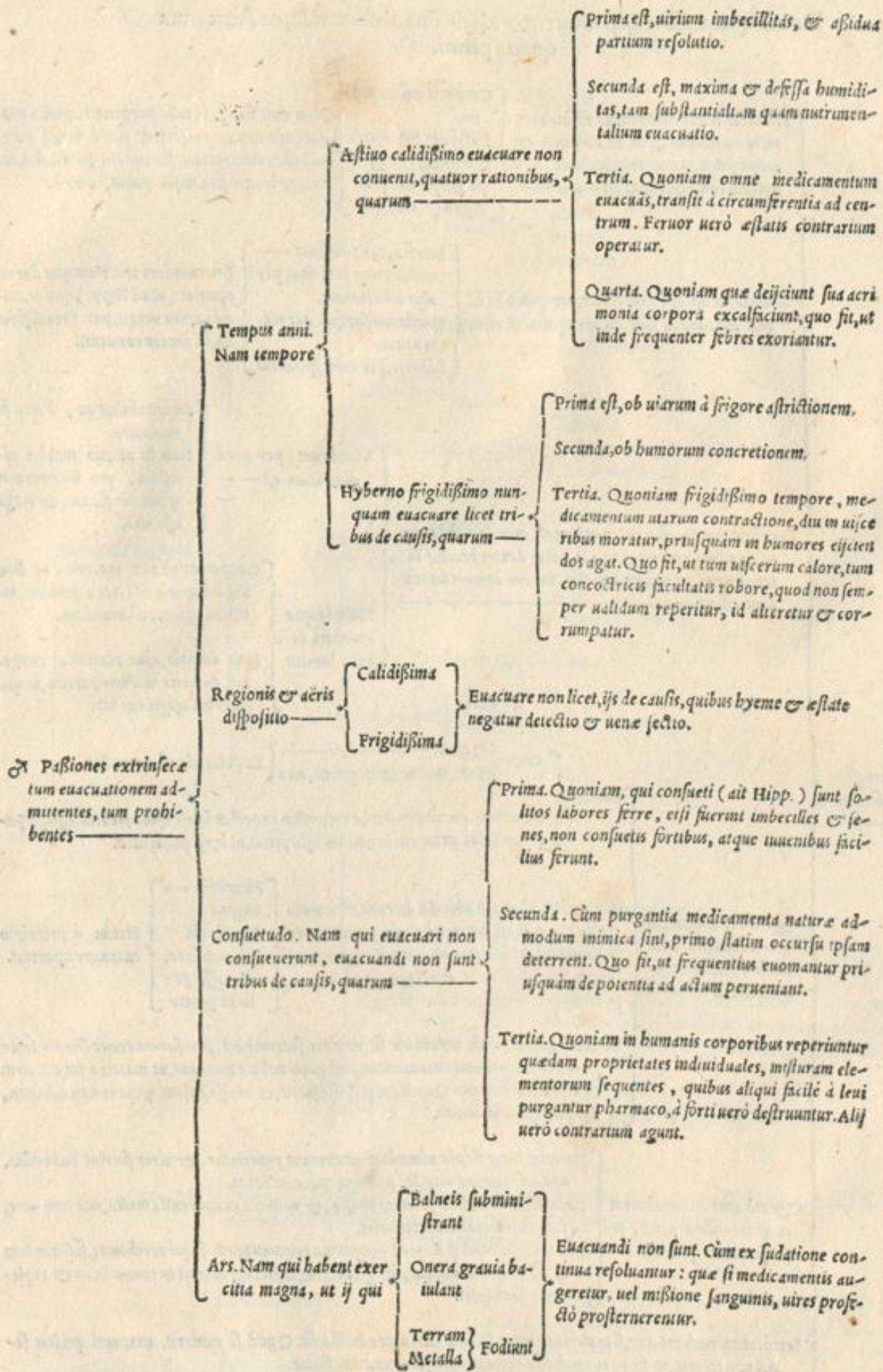
Nona. Eximiè agendum est, ubi in eodē morbo duo concurrant, quæ contraria exigant medicamenta: ut est —

Febris pituitosa, quæ ratione caloris febrilis refrigerationem: ratione uerò humoris pituitosi, calefactionem expedit.

Affectus, cuius morbus calefactionem, symptomata uerò refrigerationem, ut in colica passione, exposcat.

De his quæ euacuationem tum admittunt, tum prohibent, ex Auicenna quarta primi.

De his quæ ante euacuationem medico sint obseruanda, ex Auicenna quarta primi.

Primò: ut is qui euacuandus est humor, rectè euacuetur, quo ad corporis & animi subsequatur tranquillitas: non quidem contrarium, ut est —

Corporis inflammatio.
Lætitudo partium.
Ephemera febris.
intest. } Exulceratio.
Vesicæ }

Nam dicit Hipp. Si talia purgentur, qualia purgari oportet, & confert, & faciliè ferunt. Sic & uasorum manitio si talis fiat, qualis fieri debet, confert, & leuiter ferunt: sin minus, contra.

Secundò: ut optimè inspiciatur, per quem locum quæ euacuanda sunt, ducere oporteat. Nam —

Nausea, per uomitum —
Intestinorum tormina, per alui deiectionem,
Menstruus sanguis, per uteri uenas,
Sudores, per cutis spiracula }

Euacuandum erit. Nam quæ ducere oportet (ut ait Hipp.) quo maxime natura uergit, per loca cõferentia, ea ducere conuenit.

Tertiò: ut meatus, quo euacuandum est, in eodem sit latere, ad quod materia uergit. Ut se habet dextri brachij interna uena, ad iecoris affectus. Verum animaduertendum est, ut —

Membrum, per quod ducendum est —

Sit ignobilius eo, à quo fit euacuatio.
Non sit aliquo morbo affectum, quo humores in ipsum cõfluant, & magis afficiant.

Materia, quæ euacuari debet, ducatur —

Competentioribus organis, ut sunt organa urinae ad iecoris gibbum, intestina ad iecoris concauum.
Non ducatur, cum admodum exuperat, de parte in aliam partem, in qua morbum magis exciuet.

Ante euacuationem quædam medico obseruanda ueniunt: —

Acutis } Quietis —
Turgentibus & inquietis, non }

Expectanda est concoctio.

Morbis } Diuturnis, omnino materiae concoctio expectanda est, quod facilius assequi poterit, ubi prius attenuantibus usus fuerit, ut hyssopi decoctio.

Humoribus aliqua particula detentis, euacuatio tentanda non est, priusquam concoquantur. Verum ubi turget materia, ut diximus, nequaquam concoctio expectanda erit. Quo fit, ut in —

Pleuritide —
Angina
Apoplexia
Colico dolore, à crassa pituita genito }

Statim à principio euacuare oporteat.

Virium deliquio: ut ubi uerendum sit, ne uires succumbant, priusquam concoctionis tempus adueniat, omnino euacuandum, postquam nobis eauerimus, ut materiae subtilitatem & crassitatem sciamus. Quoniam si spissa fuerit, & crassa, ipsam mouere non debemus, nisi post subtilitationem.

Quintò, ante euacuationem considerandum uenit, ut perscrutetur quantitas —

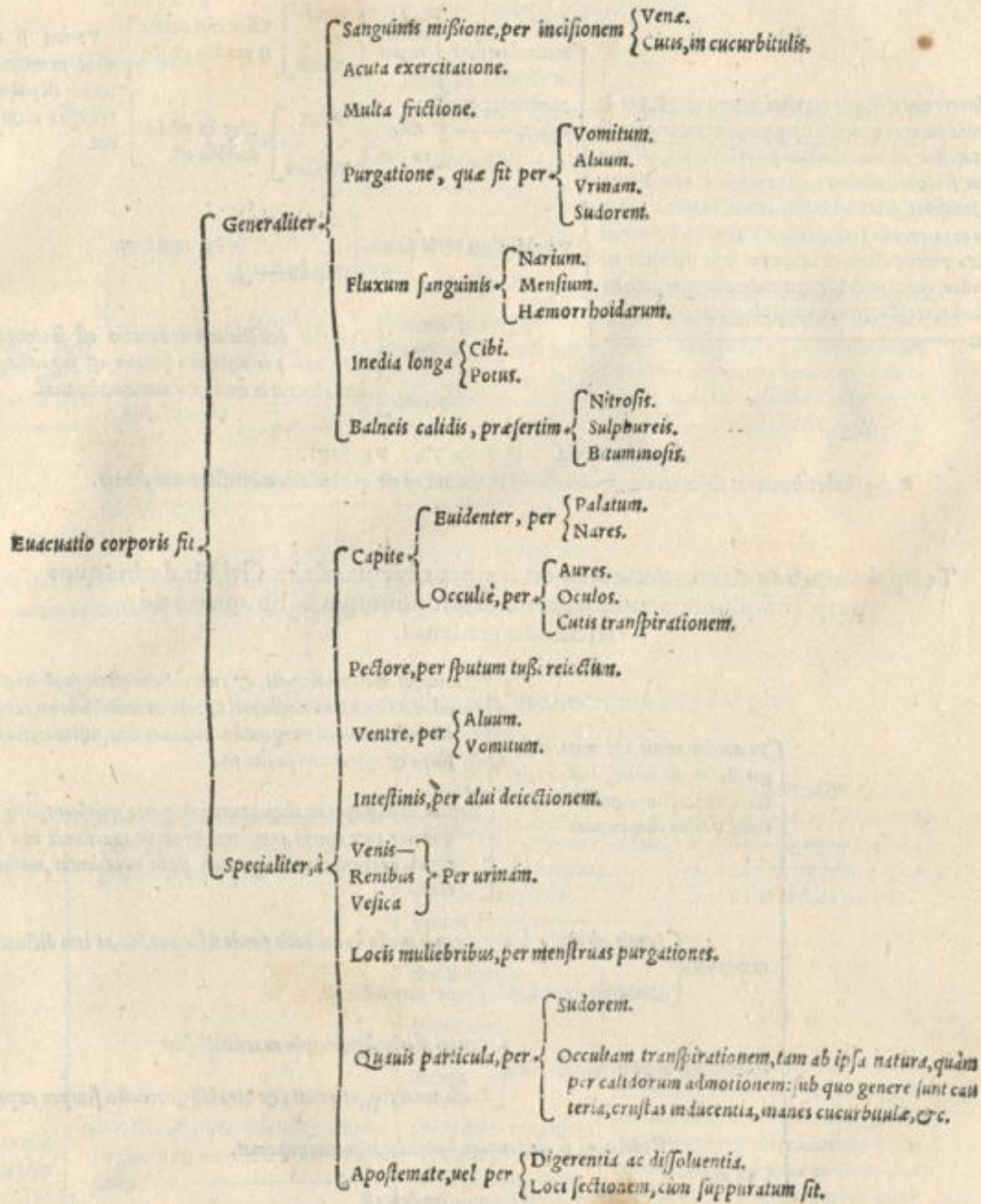
Materiae. Nam si ipsa admodum exuperans reperiatur, & uires fuerint imbecilles, non una tantum uice, sed pluribus euacuari debet.
Virium. Nam si uires fuerint robustæ, & materiae exuperantia multa, una tum uice, tum pluribus euacuari poterit.
Accidentium. Nam si aliquod symptoma euacuationem sequi uerebimur, facilitandum id est pluribus uicibus, nisi spes certa sit succurrendi, ut in conuulsione & repletionem fieri solet.

Sextò: ut animaduertatur, si materia euacuanda, cum sanguine admista sit. Quòd si euenerit, euacuari quidem semel non tolerat, ut fit in coxendico affectu, cancro, imuerataq; scabie.

Septimò: ut non tam exquisitè euacuetur, quod eo imbecillitatis ducatur æger, quo refici nequeat. Quoniam natura ipsa ut plurimum residua conficere solet.

Octauo: ut si morbus alijs emergat, à consuetæ fluxionis cõtrictione, illius euacuationis reuersio fit, cum ipsa ut plurimum confert. Nam si detentio sordium aurium, uel narium, uertiginem exciuerit, his accersitis, procul dubio discedet morbus.

Quot modis tam generaliter quàm particulariter euacuatio fiat, ex Gal. quarto Aphorif. & quibusdam Neotericis.

Nunquid, qui morbo laborent, sint purgandi, & quo pacto præparari debeant, ex Gal. lib. de his quos purgare conueniat, & primo & tertio Aphorismorum.

Diligenter obseruandum eſt idoneus sit ad purgandum, qui morbo laborat: ne

- Multis, crudis, tenacibus & craſſis humoribus abundant.
- Meatus, per quos humores educendi ſint, occluſos habeant.
- Sub coſtis, uentrem tenſum, inflammatum, uel exumie calidum ſentiant.

Hi nanque ad purgandum ſunt inepti. Nam medicamenti uis, quæ humores tum excutit, tum diuellit, facilis opus ſuum abſoluit, cum humores ad fluendum paratos offindit. Ideoq; prius attenuandi, incidendi, & meatus dilatandi erunt, ut facilius currant. Aliter enim purgatio non ſuccedit abſque torminibus, uertigine, naſea, malo puſa, exolutione, uel difficultate. Nam iudicium recti iudicij, eſt tolerantia facultas: erroris uero, difficultas.

AVICENNA.

Ante uentris ſolutionem, lubricum facere eſt optima regula, in qua maxima fiducia habenda eſt, præter quam in his, qui admodum parui ſunt alui fluxiones. In his enim nihil tale agendum eſt, quoniam immodici profluuij periculum eſſet. Quare his medicamentum aliquod uomitiuum admiscendum eſt, ne descendere ſeſtinet à uentriculo, antequam ſuum perficiat opus.

Quod per loca conferentia humores euacuari debeant, ex Hipp. primo & quarto Aphorif. & Gal. iisdem in locis, & lib. de his quos purg. conueniat.

Que ducere oportet, quo maxime natura uergit, per loca conferentia ducere conuenit. Itaq; medicus naturæ motus animaduertat, siue ad euacuandum fuerint idonei, uel non idonei. Nam si idonei, adiuuet naturæ motū. Si non idonei, prohibeat, trāsfērat, diuertat. Motus autem, humoris noxi, ad loca non accommodata sunt, quādo uel aliquem habuerint suscipie natura principatum, & malum ex ipsis damnum est subsequaturum, quam morbus, qui iudicatur, expositus: uel nullam habeant effluxionem, exempli gratia, ubi humores insistant

Iecur, due sunt ac cōmode uacuaciones, uidelicet — Altera per Vomitur, Aluum } Cū in eius cauitate morbus existit } Verūm si motus ab alias principales partes uel ad pulmones fieret, esset idem non bonus.
 Altera per Renes } Cū in gibbo morbus est. }
 Vesicam }
 Ventriculum. Si ibi fuerit } Bilis amara } Per uomitum.
 Pituita }
 Intestina. Si ibi fuerit } Amara bilis } Per alui deiectionem euacuatio est facienda. Verūm atra bilis per inferiora semper est fuganda, si autem hæc contrario modo ducatur, non bonum.
 Pituita }

AVICENNA QVARTA PRIMI.

¶ Qui habet humores descendentes, prohibitus est et uomitus, ut est, qui leuitatem intestinorum patitur.

Tempora morb. in euacuatione medico semper obseruanda, ex Gal. lib. de his quos purg. con. primo, secundo, quarto Aphorismorum, & lib. quarto de Methodo medendi.

Rarius, ut materia turgat, & cum uehementi motu ab uno membro ad aliud humores confluant. Quare in acutis morbis raro ab initio medicamentis purgantibus erit utendum, nisi materia in motu, fluxu & agitatione posita sit.

In morbis acutis, ubi materia turgat, statim ab initio, nulla expectata concoctione purgare conuenit. Verūm cū eueniat — Sæpius, ut humores in aliqua corporis parte quiescant, ibiq; concoquantur toto morbi tempore. Proinde euacuandi non sunt, nisi prius concoquantur. Tunc enim faciliè euacuantur, medicamē natura.

In morbis — Acutis, ab initio sunt purgandi, modo à concitatis pendeat humoribus, ut iam dictum.
 Diuturnis, expectanda semper concoctio est.

Humores, si in principio fuerint — Tenuēs, statim à principio euacuandi sunt.
 Crassi tenacesq; ut pituita & atra bilis, cōcoctio semper expectanda.

Cum morbi — Inchoant, si quid mouendum uidetur, mouere oportet.
 Consequuntur ac uigent, quiescendum est.

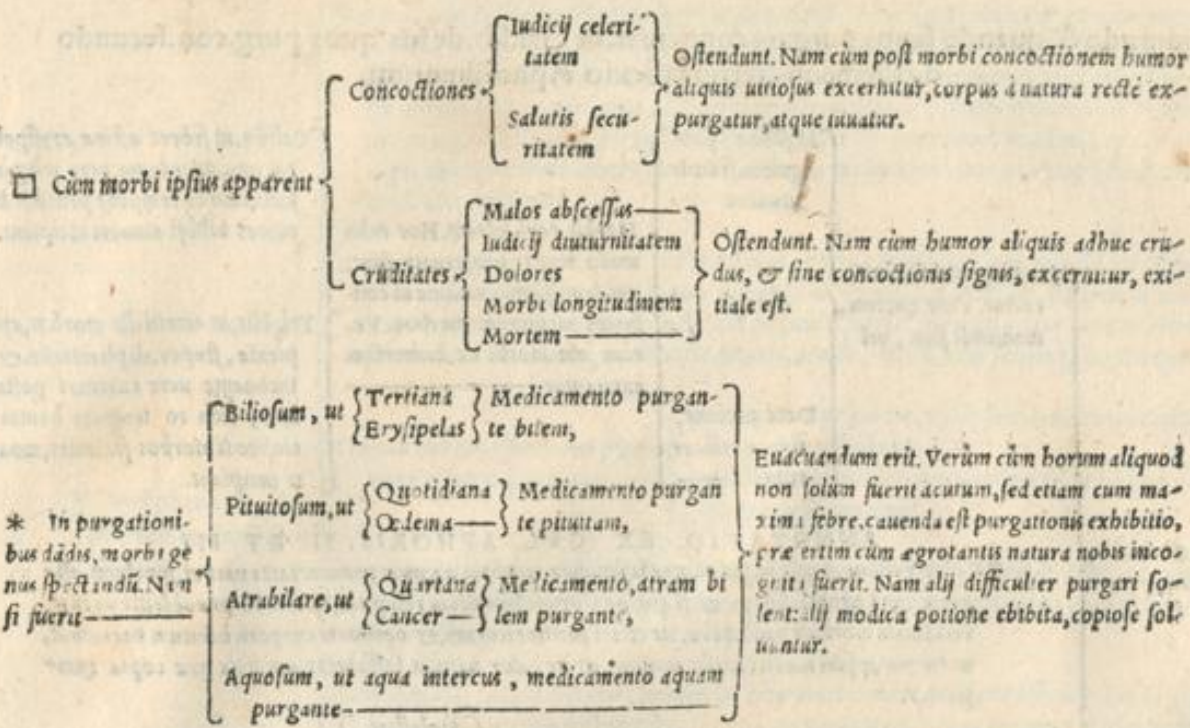
Tempora Nam — Incipit, ad contrarium trahenda est. Quia si fluxio ualenter irruat, reuclere ad contraria studendum, uidelicet cū morbus in partibus consistit — Superioribus, per inferiora purgandum.
 Inferioribus, superior uenter euacuandus.

Cum fluxio — Consistit iam in laborante particula, euacuanda est, uel ab ipsa, quæ afficitur particula, uel à maxime ut: ma, cū in propinquiora translatio sit, & purganti medicamento tum attractus, tum accessus è uicino datur.

In euacuatione medico diligenter obseruanda ueniunt, morbi — Si eo tempore quo accessiones & iudiciales dies adueniunt, purgare uelis per — Superiora, & ad inferiora humores à natura ducantur, proculdubio purgantis medicamenti efficaciam impeditur.
 Inferiora, & ad superiora humores à natura ducantur, nature operantis intentio impeditur. Ideo, quæ die crisis futura sit, rectè coniectari oportet. Nam quoties natura ipsa expedite euacuationem absoluit, nulla opus est medicamē: quoties uerò ægrus agit, quod deest, medicos supplere oportet. Nam quæ indicationes relinquunt, recidiuam facere solent.

Cum morbi ipsius apparent, &c. Vide in seq. sign. □

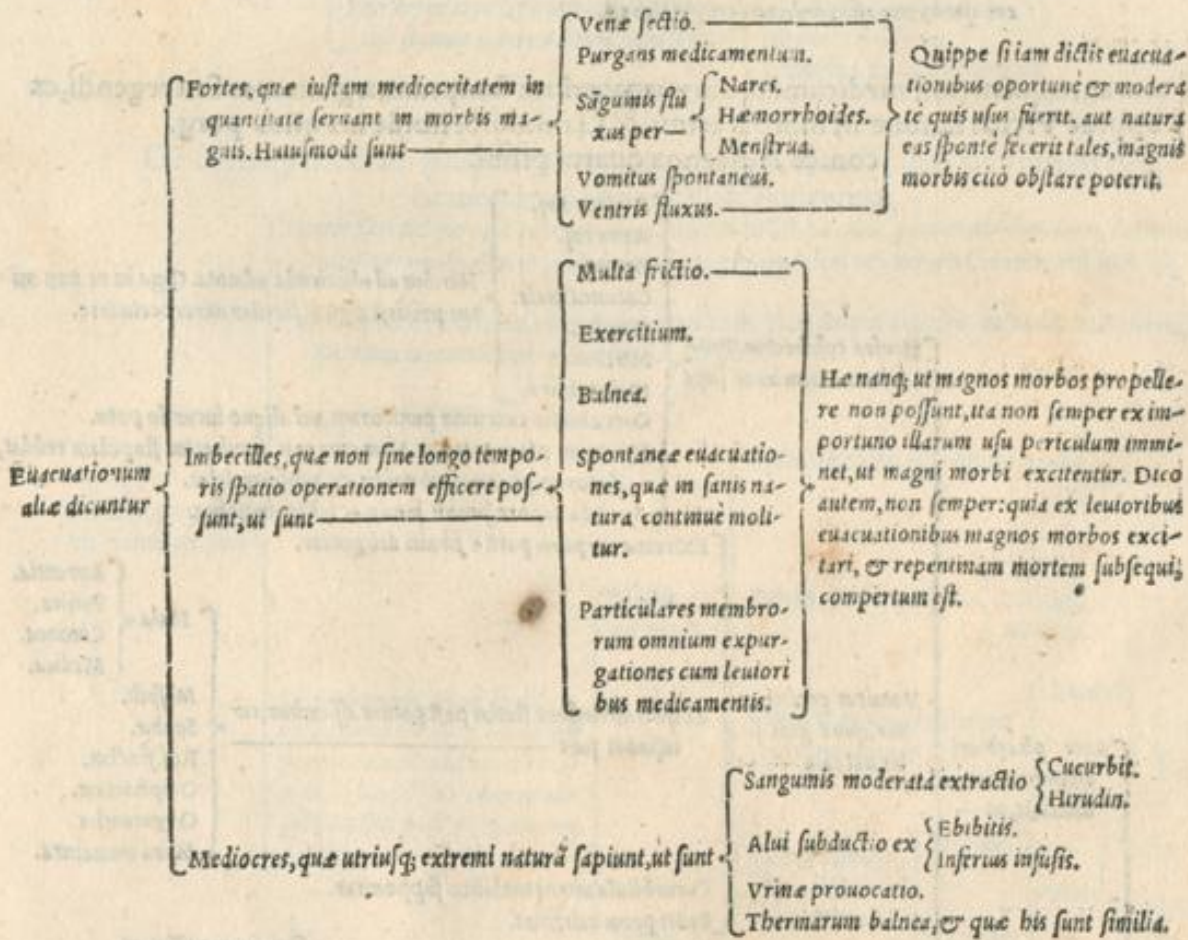
Genus. Vide in seq. sign. *

GAL. I. APHORISMORVM.

In maximis doloribus, nullum magis inueni remedium, quam ad animum usque deliquium euacuationem, adhibita tamen distinctione, an mutere sanguinem, uel purgare medicamento oporteat.

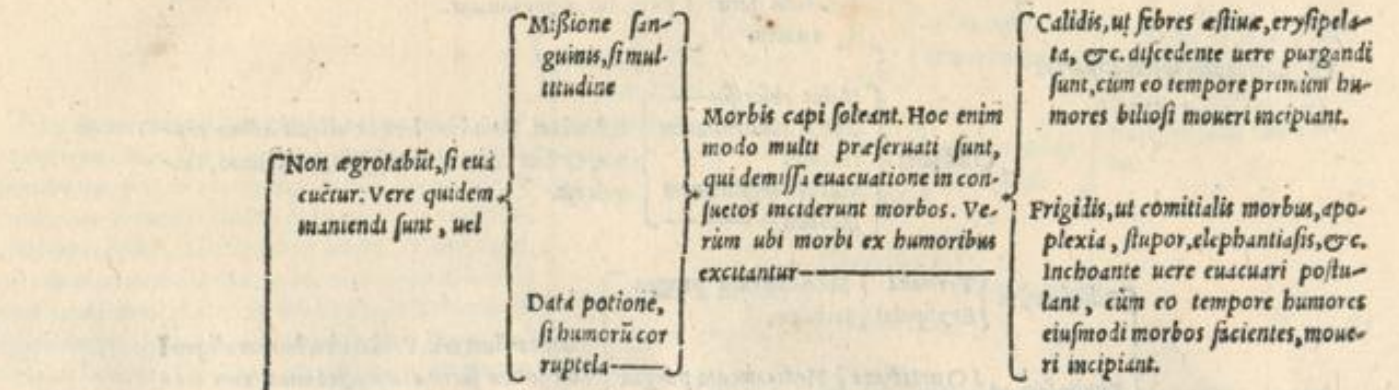
De euacuationibus fortibus, debilibus & mediocribus, ex Gal. pluribus in locis.

ANNOTATIO.

Porro si predictas euacuationes, penes euacuatorum quantitatem distinguere uolueris, comperies sanè, ut que suprà natura sunt fortes, modò fortes, interdum etiam imbecilles euadant. Contrà uerò, que debiles aut mediocres sunt, fortiorum terminum nonnunquam attingant.

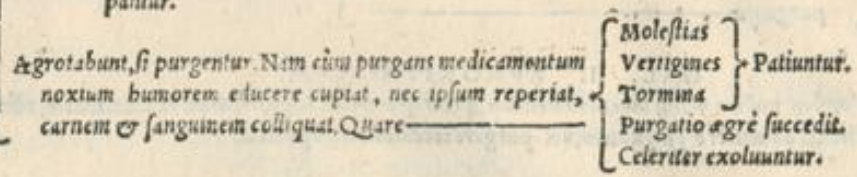
Quomodo & quando sanos purgare conueniat, ex Gal. lib. de his quos purg. con. secundo de Elementis, tertio & sexto Aphorismorum.

Sani qui sunt, & tamen obnoxij morbis,

ANNOTATIO EX GAL. APHORIS. II. ET III.

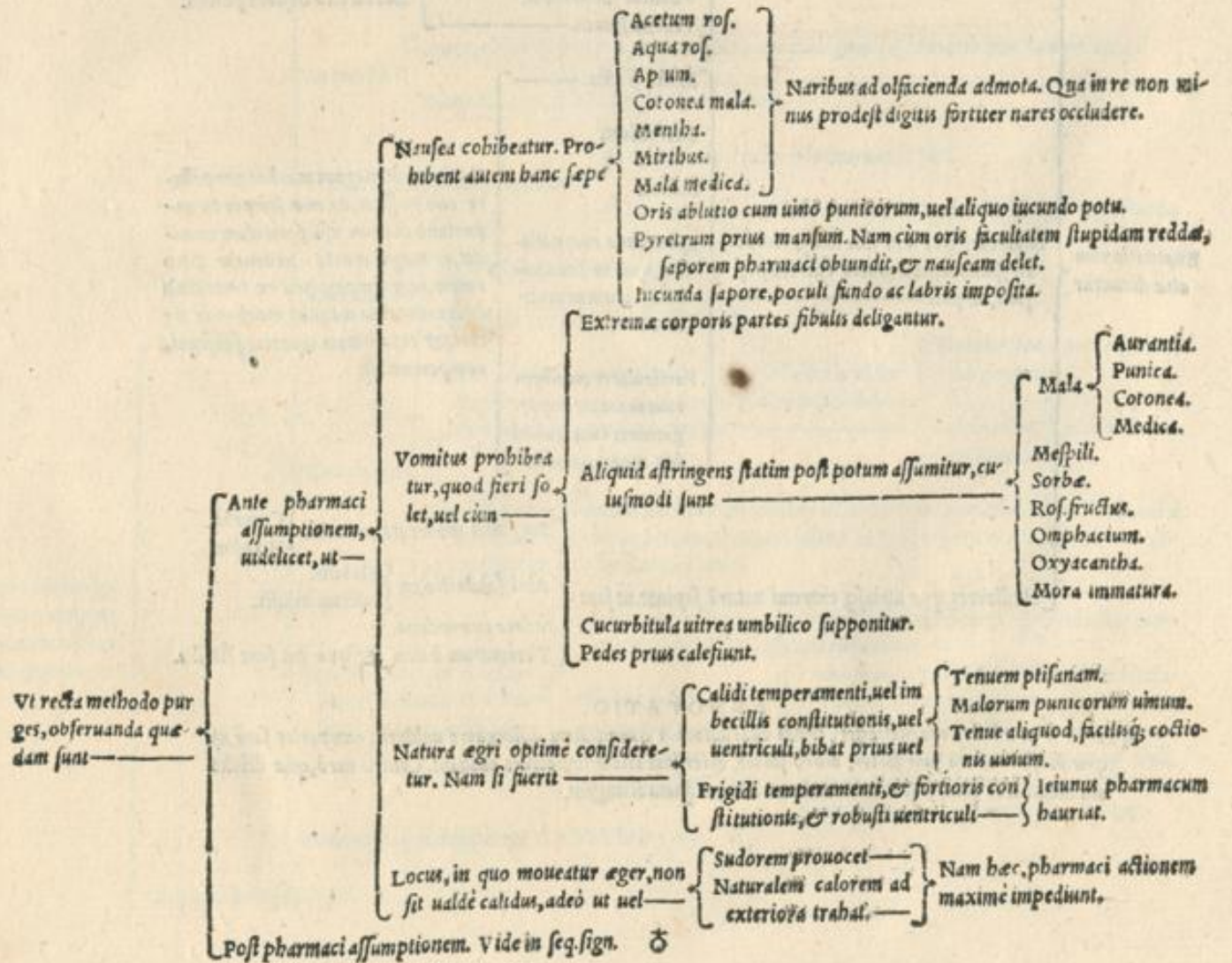
Eadem ratione, si quis in spontanea lassitudine, morbum aliquem pronuntians uacuet, morbum aliquem eri prohibebit. Sic & si quis noxiarum humorum reliquias, ex morbo praesente uacuet, reciduum morbum prohibebit. Sic etiam plethoricorum, & optimum corporis habitum uacuamus, ut corpus ipsum nutriti rursus incipiat, & ne calor natiuus suffocetur, aut uasa praecopia tumantur.

GAL. AD GLAUCONEM, ET LIB. DE HIS quos purg. con.

Non modo ueris tempore, sed etiam autumno purgare conuenit, ubi quis in melancholicos morbos, ac in eos qui hyeme affligunt, incidere paratus est.

Quomodo tam ante, quam post medicamentum purgatorium sumptum, aegrotantes sint regendi, ex Hipp. de Victus ratione in morbis acutis, & Gal. lib. de his quos purg. con. & Auicenna quarta primi.

Statim hordei pulviculam sorbeat eger. Nam oportet, ut medicamentum purgans in uentriculi fundum descendat: in descensu autem cum gula & quicquid uentriculi meatum excipit, non solum medicamenti qualitate, sed etiam substantia inter deglutendum appulsa inficiatur, magno opere laeditur. Quare utile est, hordei cremorem deinceps statim sorbere, cum etiam abstergere, & inferius trahere possit id, quod transeundo se meatibus implicuit, & temperare atque immutare medicamenti qualitatem. Verum in clementioribus pharmacis eiusmodi pulvicula non indigemus.

Facta purgatione, cibandi gratia, pitisanæ minus, contra plerosq; medicos, ministretur. Nam corporum, quæ expurgata sunt, natura expurgatione agitata, labefacta, alimoniam tolerare nequit, neque probe conficere, nisi omnino pauca fuerint. Purgatis igitur tantum cremoris prima die exhibendum, quantum possit domare, deinde particulatim sensimq; augere oportet.

Post pharmaci assumptionem: uidelicet, ut

Perferretur, an assumptum pharmacum fuerit facultatis — { Fortis. Nam tunc parum post ipsum dormire utile est, scilicet antequam operetur.
Imbecillis. Tum minime dormiendum est, ne natura concoquatur medicamentum.

Cum pharmacum operari incipit, nullo pacto se moueat, neque exerceat se eger, sed omnino quiescat, ut ipsum natura amplectatur, agatq; in ipsum. Nam nisi in ipsum agat, id in materiam non aget.

Non comedat, neque bibatur, priusquam pharmacum suum perficiat officium. Porro si egræ uentriculus mediam sustinere nequit, modicum panis, modico uino macerati, statim a pharmaco exhibendum est, uidelicet antequam operari incipiat.

Ammoueat — { Pharmaci nidor post operationem, in uentriculo remanens (quo officii potest) polenta hordeacea epota.
Dolor, qui quandoque in hepate remanet, aquæ calidæ potu. Ipsa enim optimum lauamentum præstat.

Non dormiat post pharmaci solutionem, nisi fluxum sistere uelimus. Nam somno — { Celor innatus corroboratur, quæ fit, ut pharmaci uis à natura dissoluatur.
Humores quiescunt.
Expulsina facultas remoratur.

De signis, perfectam purgationem indicantibus, & causis sitis aliquorum euacuationes, ex Hipp. Gal. & Auicenna.

Humor, qui uel per uomitum, uel alium euacuandus est, ad alium permutatur humorem, dummodo ad intestinorum abrasionem, uel ad atram ac foetidam bilem non uertatur. Id enim præsumum est.

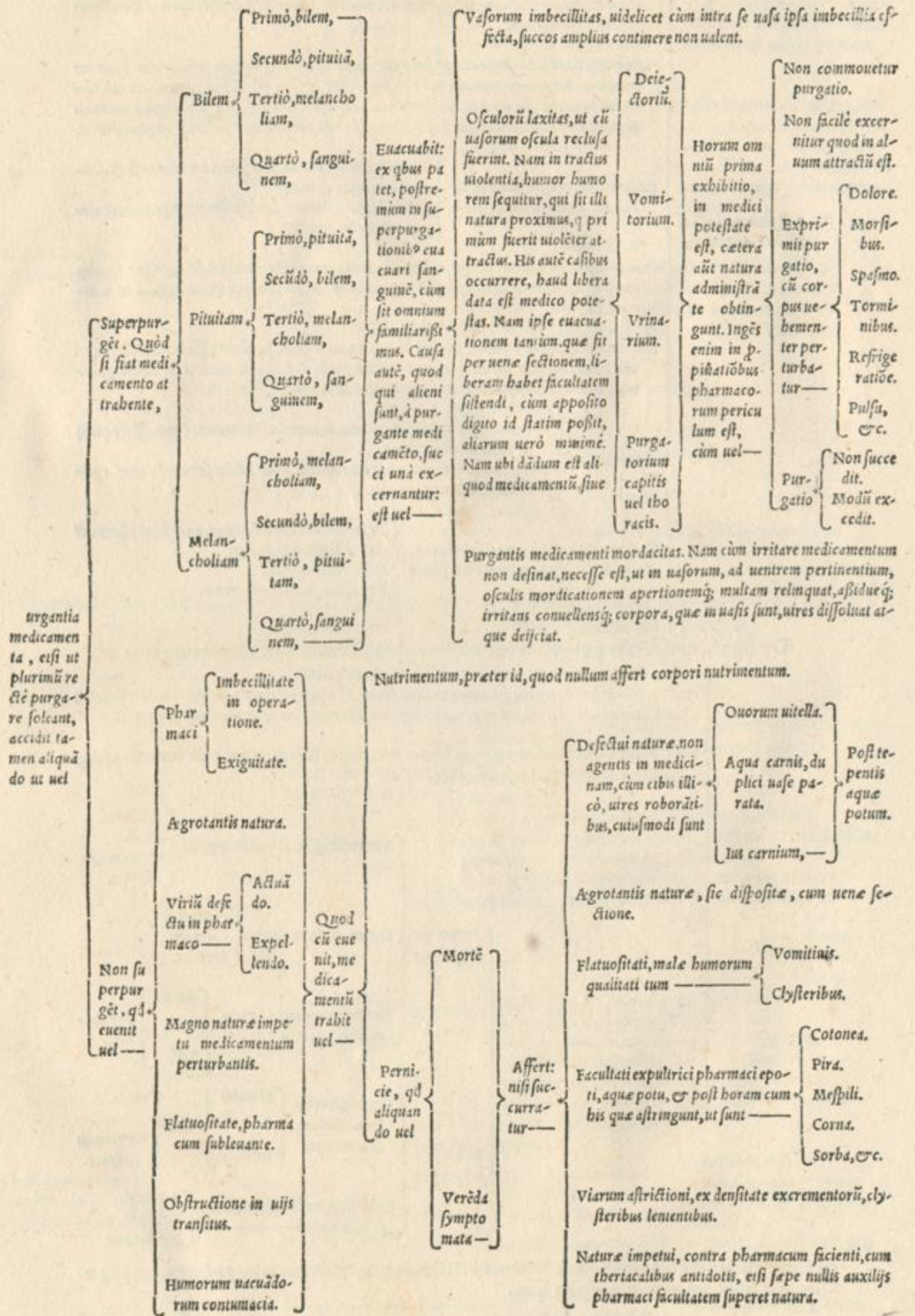
Somnus post medicamenti operationem inualuerit. Nam corpus exoneratum malis humoribus, suisq; spiritibus inaniunt, somno se refocillat ac reficit.

Perfectæ purgationis indicium est, cum

Quo fit, ut sitis perfectæ iam purgationis sit indicium. Ob id Hipp. dixit. Qui medicamentorum potionibus, cum purgantur, haud sitiunt, non quiescant priusquam sitiant.

De ordine, quo humores in superpurgationibus purgentur, quæ nam in purgationibus sit medici potestas: & cur non purgantur aliqui, qui purgans assumpserunt medicamentum, ex Hipp. de Natura humana, Gal. 3. de Simp. med. fac. 2. de Alimentis, & lib. de Venæ sectione aduersus Erasistratum, & Mesue in Regulis uniuersalibus.

Si autem medicamentum fuerit ex his quæ soluant

- Comprimendo, lubricantibus occurrendum est.
- Dissolueno, & deleteria qualitatis, expellendum est ex corpore uel
 - Vomitu, quando scilicet symptomata fuerint circa præcordia & uentriculi ostium.
 - Clysteribus, quando circa uentrem res urget.
 - Antidotis, quando alia non conferunt.
- Familiariter attrahendo, cum astringentibus occurrendum est, ut ipsam comprimant, ac deinde clysteribus attrahentibus. Quod si non proderit, uenæ sectione instandum, primò ex basilica, ac deinde ex saphena.

GAL. LIB. III. DE SIMP. MED. FAC.

¶ Prorsum medicamentum expurgans, uel cum uno saltem humorum, qui in corpore sunt nostro, similitudinem quandam obtinet, non autem perpetuò permixta est illi uis quædam uenenosa: quamobrem nec perpetuò licet non purget, iniuria afficiet, uerum concoctionem accipiet, talemq; producet humorem, qualem trahere natum erat. Hæc Galenus, etsi Auicenna aliter senserit quarta primi, cap. 4.

Quibus rebus superpurgationes cohibeantur, ex Auicenna quarta primi, & alijs.

Deligationem partium corporis exteriorum, uidelicet cum

- Brachia ab alis, ad manus
- Crura ab inguibus, ad pedes

Usque deligantur, uel solute aqua calida fomentur.

Theriacæ propinationem. Ipsa enim maxime impedit pharmaci cuiuscunq; operationem, nisi sit adulterata.

Sudoris euacuationem { Balneo } Capite exterius relicto.
 { Laconico }

Superpurgantium medicamentorum excessus corrigitur per— Medicamentorum astringentium propinationem, ut est

- Terra Lemnia.
- Rbus.
- Mirthus.
- Ros. semen.
- Flaua myrobalsana.
- Galla omphacitis, &c.

Quod si hæc non sufficiant, exhibenda sunt soporifera, ut Philonium, &c.

Cucurbitulas ignis uapore, tum inter scapulas, tum hypochondrijs apposita absque cutis incisione.

Stipticorum odoramentorum roborationem uentriculi, ac partium adiacentium, ut per inunctiones uel fomentationes astring. facult. pollentes.

Nutritionem { Cibi } Astringentis.
 { Potus }

Clysteria stipticantia.

Acrem temperatissimum. Nam { Calidus, uires resoluit. }
 { Frigidus, comprimit, & aluum soluit. }

Finis Practicæ.

¶ Χειρουργία, tertia & ultima Practicæ pars, dicta est ea, quæ manibus medetur. Hanc nobis omittere placuit, tum quod nullum hodie de Chirurgia Græcorum scriptum (quod sciam, extet) præter Aeginete librum sextum, tum quod à nostræ ætatis scriptoribus à Medicina sit diuisa. Verum qui hanc partem desiderat, Ioan. Tagantij de Chirurgica institutione libros perlegat, quibus magna cum laude hanc partem tractauit. Hos fortasse, alijs, cum plus temporis nacti erimus, in Tabulas redigemus.

QVORVNDAM AFFE- CTVVM SINGVLARIVM EXEMPLA, EX HIPPI. GAL. ET RELIQVIS GRÆCIS, ET LATINIS MEDICIS.

De memoria deperdita, ex Gal. Hipp. & cæteris Græcis,
& Latinis ueteribus.

Posita methode omnium affectuum
dignoscendorum, curandorumq; uni-
uersali, opera pretiū esse duxi, si exer-
citationem quoque circa omnium serē
particularium interiorum affectuum,
à capite usque ad partes inferiores, di-
gnotiones ac curationes, Galeni me-
thodo, in Tabularum formam redige-
rem. Est nanque omnis exercitatio, ut
Gal. inquit, lib. 2. de Locis affectis, cum
particularia sub eandem uitam & ra-
tionem ducuntur. Quoniam uita ac ra-
tiones, ubi sola sine multis, secun-
dum ipsas exercitatione cognoscuntur,
haudquaquam possunt perfectos effi-
cere discipulos. Quare orsi à capite,
primo eorum morborum dignotiones
& curationes ponemus, ex quibus
principes animæ functiones ledantur:
secundo eorum, qui sensibiles opera-
tiones offendunt: tertio reliquorum in
capite ortorum, quibus cunctæ prædi-
ctæ animæ functiones, aut plures offen-
duntur, sumentes initium à Memoria
deperdita, quæ est obliuio omnium eo-
rum, quæ antea fuerunt cognita: cuius

Materia siue subiecti: uidelicet CEREBRI
(id quod sola eius actionis læsio declarat): affectu

Primariò, quum prædicta affectio proprijs
accidentibus dignoscitur, perpetuoq; per-
manet, ac ad alias affectiones non con-
sequitur.
Per consensum: cum proprijs accidentibus
discerni non ualet, neque perpetuo per-
manet, atque ad alias consequitur affe-
ctiones.

Formæ: nimirum SYMPTOMATIS: ut

Actio animalis princeps, memoria scilicet
abolita.
Quoniam est obliuio omnium eorum, quæ
antea fuerunt cognita.

Dignotio: quæ
de prin-
cipijs si-
ne cau-
sis agit.
Ea nan-
que est

Immediatè, nempe INTEM-
PERIBI FRIGIDAE, ani-
males actiones torpidas efficiētis
(id quod ex medicamentorum frigi-
dorum adhibitione constare potest.
Nam calida causa motū excitat,
frigida autem otiosum, & ad mo-
tiones pigram reddit animal, id
quod animalia per frigora laten-
tia haud obscure declarant) —

Sopor.
Somnus mediocris.
Excretio in quantitate &
qualitate secundum na-
turam se habens.

Efficientis

Simplicis: ut
Frigida & sicca
Excretio nulla per
nares, per oculos,
palatum & os.
Vigilia.
Compo-
sita:
Frigida &
humida
Somnus profun-
dus.
Excretio per na-
res, uel oculos,
uel palatum, hu-
mida, &c.

Mediatè: uide-
licet humoris

Pituitosus:
Somnus profundus.
Excretio per nares, uel oculos, uel palatum,
humida.
Atas senilis.
Tempus anni frig. & hum.
Vitijs ratio frig. & hum.
Melancholicus:
Somnus non omnino profundus.
Excretio nulla per nares, per palatum, uel
sicca.
Vitijs ratio melancholica, &c.

Finis, SANITATIS scilicet, quæ ex ipsa curatione dignoscitur.

Curatio, quæ & finis est: &
à principijs oritur. Hæc suã
curatione ex indicationibus,
ex rei natura sumptis, perfici-
tur. Huius tres sunt simpli-
ces: quarū prima, quid agen-
dū sit insinuat: secunda, an id,
quo tendimus sperari possit:
tertia remedia inuenit: quare

Quil sit agendum. Vide in seq. sign. ☉

An hic affe-
ctus curari
ualeat, quod
ægrî uires
& morbi
magnitudo
nobis indi-
cabūt. Nā si
Affectus } Leuior }
 } Debilior } æger sanabitur.
 } Vires robustiores. }
Vires imbecilliores, affectus uehementior: præterea pars
affecta nobilis, æger morietur. Vnde Hipp. lib. 1. præ-
dictionum, obliuionem malam esse dixit. Et Aëtius ca-
pite de memoria amissa: ualde iunendum, quibus ea de-
repente deficit, ne morbus comitalis, aut resolutio, aut
aliud magnum cerebri malum superueniat.

Aër { Calidus.
 Luminosus.
 Alienus ab { Austro, cum caput repleat.
 Aquilone, cum infrigidet.
 Somnus { Moderatus.
 Non diurnus.
 Non super repletionem.
 Exercitium moderatum, pedum & manuum, & interdum ca-
 pitis cum frictionibus, ex spheris linteis. Nam quies im-
 modica offendit.
 Usus ueneris rarissimus. Quoniam immoderatus neq; ad ani-
 mæ ratiocinationes, neque ad totius corporis sanitatem
 conducit.
 Aluus quotidie, si non à natura, arte ducta. Eius nanque re-
 tentio caput offendit.
 Repletio nulla tam cibi quàm potus.
 Animi tranquillitas. Nam animi immoderati affectus cauendi,
 præsertim mœstitia, ac sollicita cogitatio.

Panis ex farina triticea, optimè subactus, benè fer-
 mentatus, mediocriter salutus ac coctus.

Ex carnibus { Vitulina.
 Veruecina.
 Hædina.
 Phasianorum.
 Perdicum.
 Francolinorum.
 Caponum.
 Gallinarum.
 Pullorum.
 Turdorum, & cæterarum auium
 montanarum.

Cibus { Pisces, caseus & lac uidentur: sic etiam cerebrum,
 sanguis & reliquæ animalium partes concoctio-
 nis difficilis.

Ex oleribus eligantur calfacientia,
 & attenuentia: cuiusmodi sunt
 { Apium.
 Petroselinum.
 Borrago.
 Buglossum.
 Origanum.
 Palegium.
 Saluia.
 Thymum.
 Serpillum.
 Asparagus.
 Melissa, &c.

Fructus omnes infrigidantes: item legumina cras-
 sum sanguinem gignentia & infantia uitanda.

Potus: uinum { Tenue.
 Album.
 Non ualdè uetus.

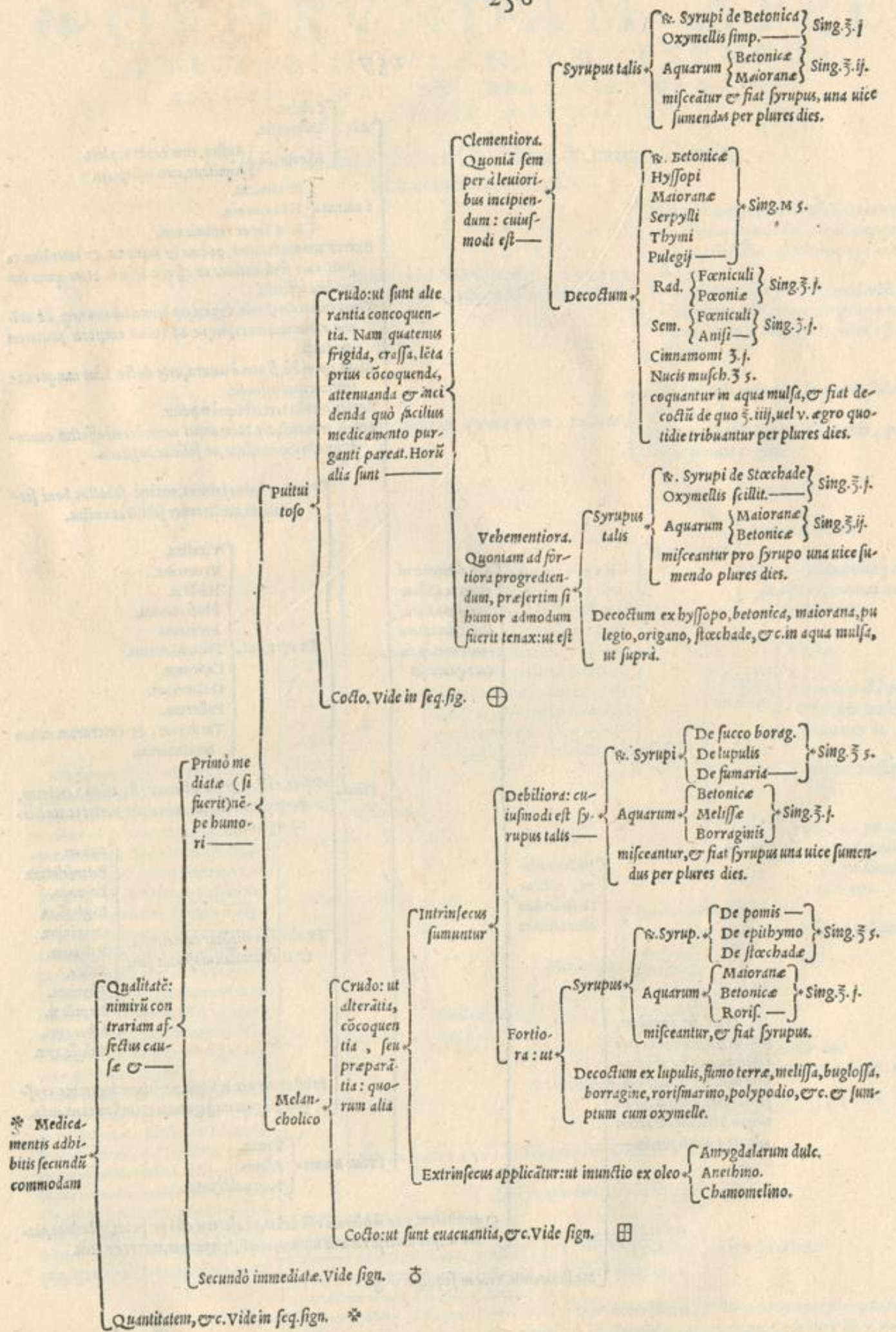
Quantitatem, quæ moderata esse debet, præsertim cibi & potus, uel minor, ma-
 ior ue, præ diuersa ratione uirium, ætatis, temporum, morbi & anni.

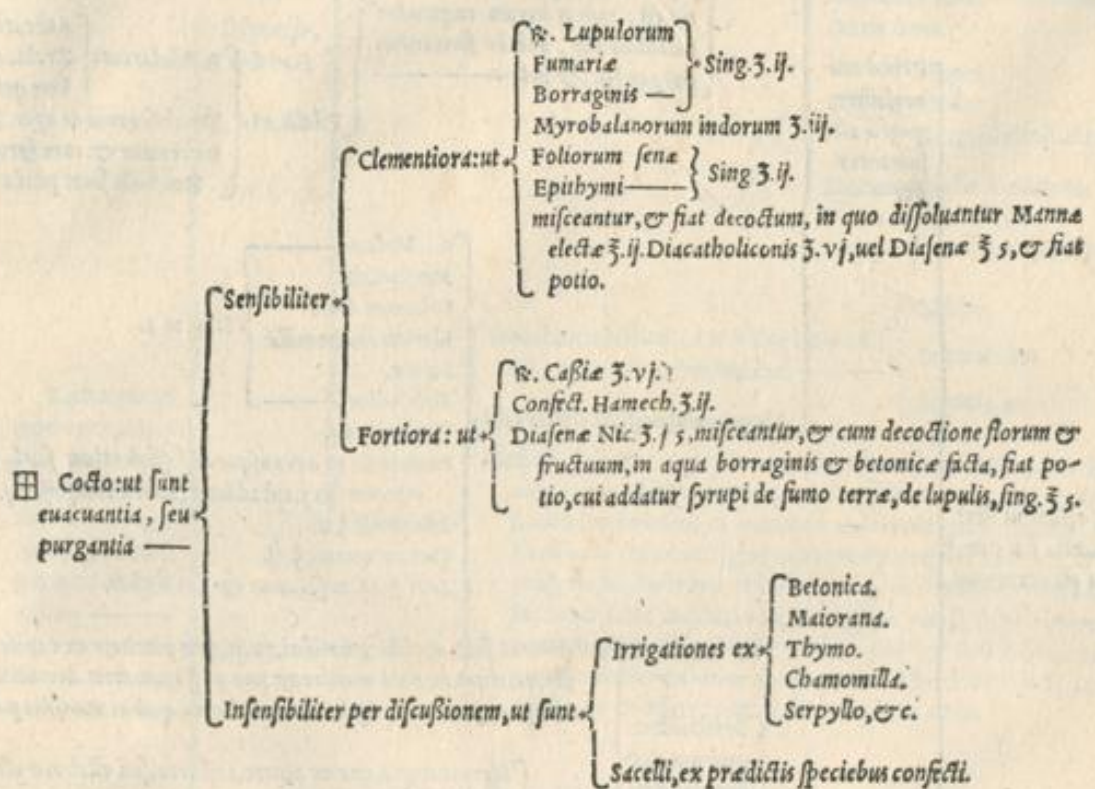
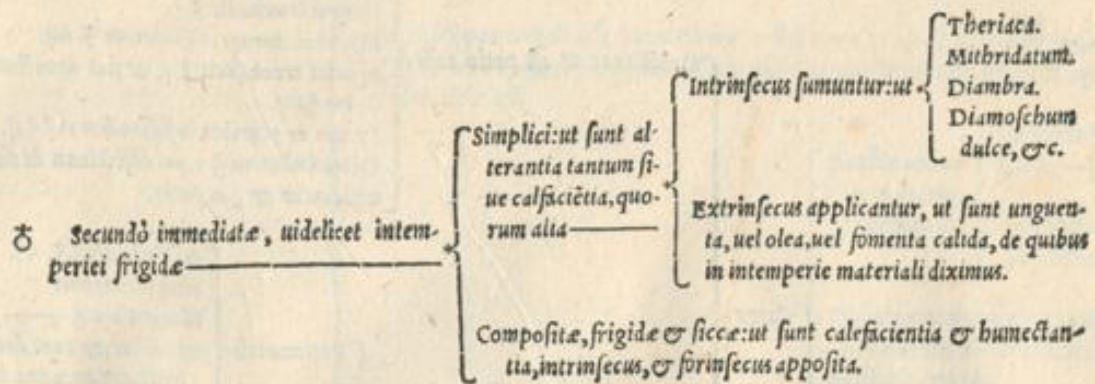
Medicamentis. Vide in seq. sign. §

Qualitatem: ui
 delictet calidam:
 siue à mediata,
 siue immediata
 causa ortum du-
 cat: quare sit

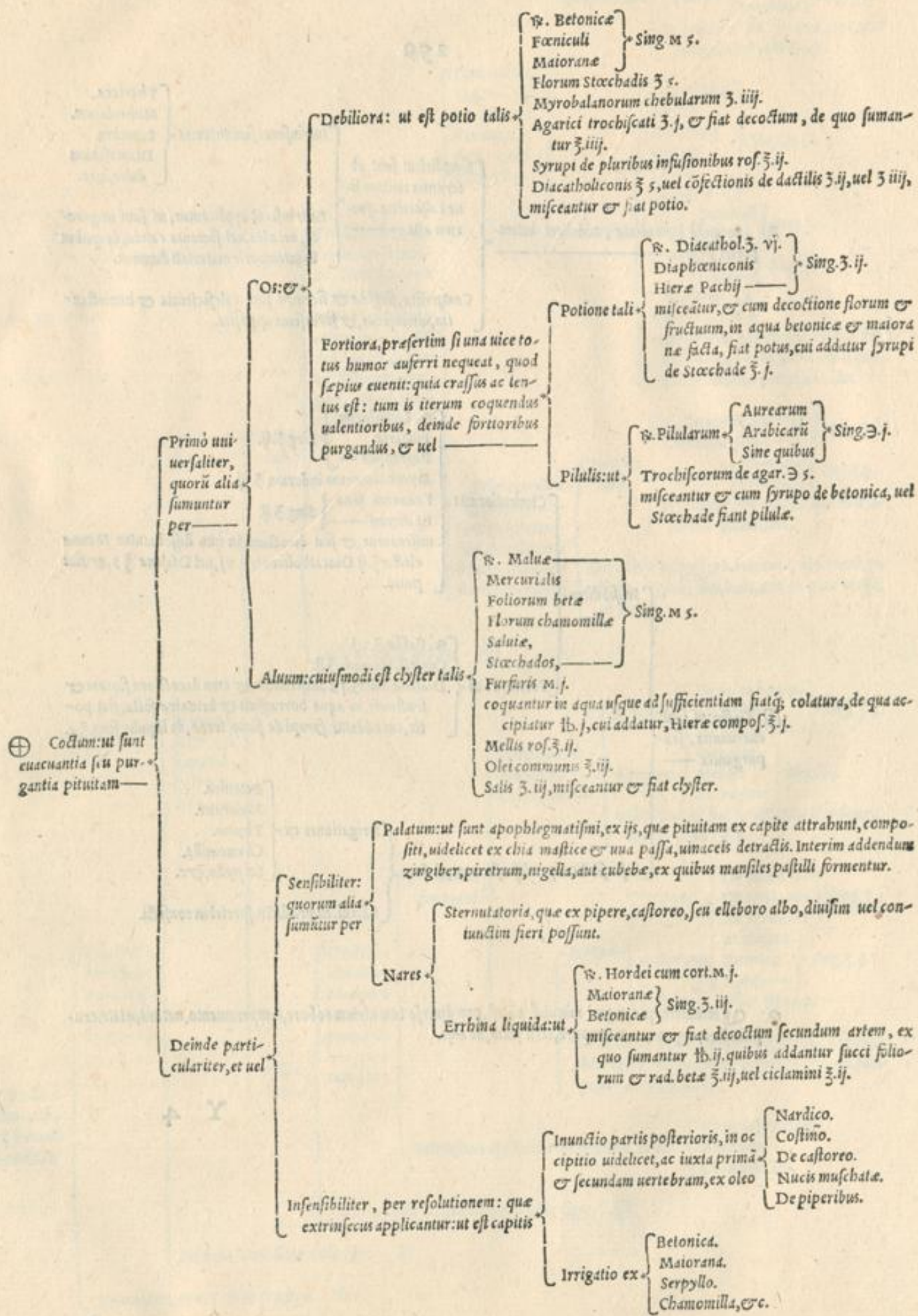
Victus ratio-
 ne, institu-
 ta secundum
 cōuenientem

¶ Quid sit agendum,
 indicat symptomatis causa
 efficiens, quæ sui ablatio-
 nem indicat (siquidē cau-
 sa manente, affectus curari
 nequit.) Huiusmodi autem
 auferri poterit partim—

✱ Quantitatem, quae augeri minuique potest, pro diuerso tum uirium robore, temperamento, natura, etate, consuetudine, regione, anni tempore, coeli statu, ac alijs.

De Lethargo, ex Hipp. Gal. Aëtio, Ægineta, Tralliano & Cor. Celso.

Lethargus est marcor expugnabilis penè dormiendi necessitas, àπὸ τοῦ λήθη, ἢ ἀπὸ τοῦ ἄπνοια, quod obliuio iners dicitur: eius

Subiecti, seu partis malè affectæ: nimirum CEREBRI: quod lesa actio indicare potest. Quoniam nequeunt sic affecti eorum, quæ dicuntur meminisse, quæ tantum ipsius cerebri actio est.

Functio anima
lis princeps: } Abolita.
nimirum — } Imaginatio infirma
seu deficiens.

Obluio cum inertia, ita ut omnium ueluti amentes obliuiscantur.
Oscitatio crebra.
Oculi clausi.
Tarditas ad respondendum.
Respiratio rara, ac imbecillis.
Febris lenta.

Pulsus } Magni.
} Molles.
} Languidi, tardi ac rari.

Excrementa alui liquidiora.
Urina ualentis similis.
Tremor quorundam & sudor.

Formæ: nempe ipsius SYMPTOMATIS: ut

Dignotio, uidelicet

Immediatè: uidelicet INTEMPERIEI FRIGIDAE & humidæ: ut } Obluio.
} Somnus altus.
} Segnitiæ, &c.

Efficientis

Mediatè: scilicet PITUITAE putrescentis, & redundantis in cerebri corpore: ut obliuio, segnitiæ, ac altus somnus, quæ ex pituita proficiuntur, motus uerò ab immodico calore, id quod Galenus, Paulus & Trallianus testantur. Quod autem eam putrescere oporteat, ut lethargus contrahatur, decretum reliquit Galenus 13. methodi medendi, & proinde cum febre incidit, nec sine ea gigni potest. Quæ ratione differt à memoria deperdita, quod hæc absque febre, & non solum à pituita non putrescente, uerum etiam ab alijs cerebri dispositionibus, hic uerò à sola pituita, & necessario putrescente, originem ducat.

Quid sit agendum. Vide in seq. sign. †

Curatio, quæ suis indicationibus perficitur: quare

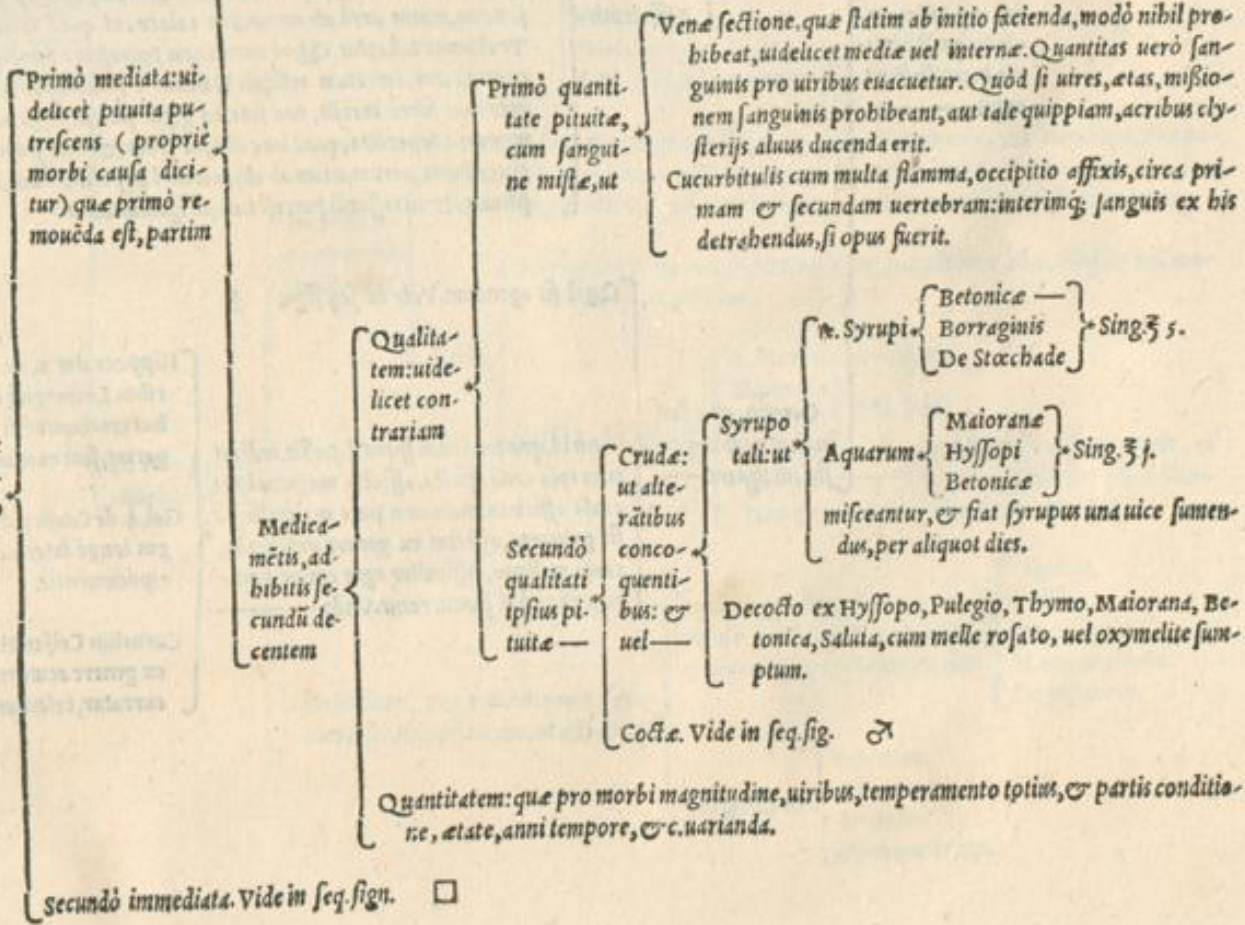
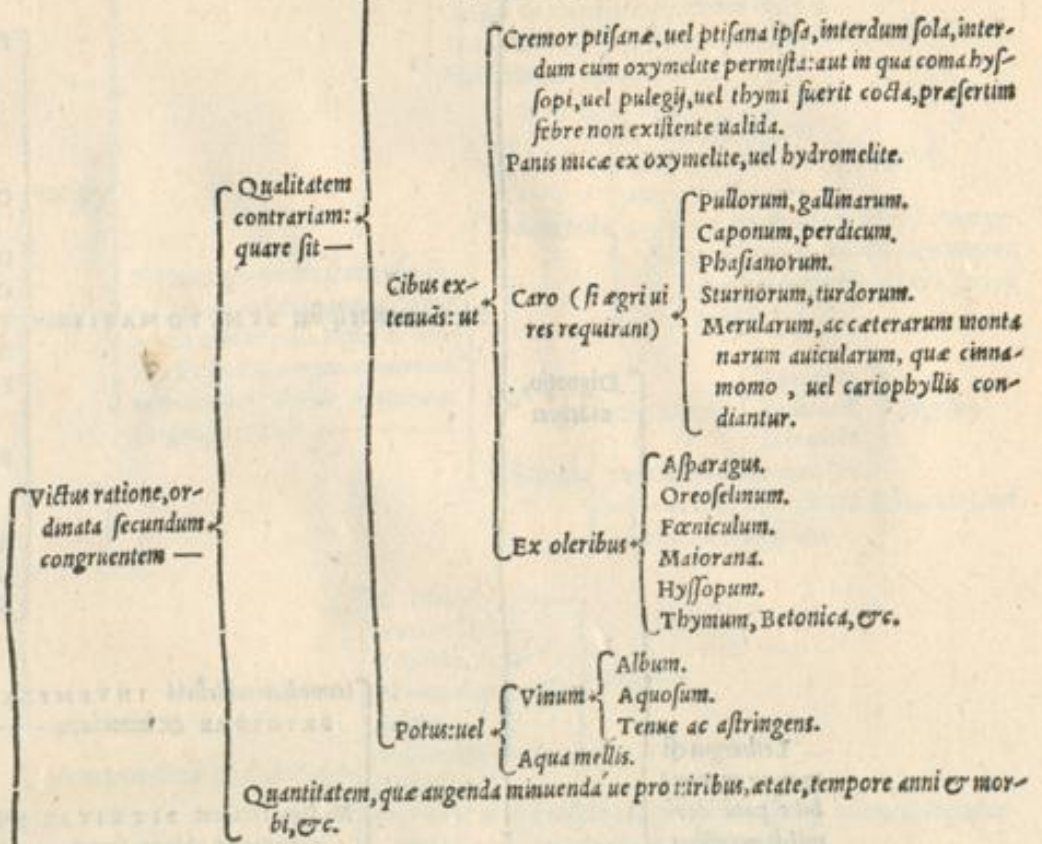
An id, quo tendimus sperari possit, indicat pars ipsa malè affecta, affectus magnitudo et causa efficiens. Nam cum pars malè affecta sit princeps, affectus ex genere acutorum, causa maligna, difficulter æger curari poterit, nisi citò ei succurratur. Vnde

Hippocrates 2. de morbis uulgaribus. Lethargici in septem diebus moriuntur: si uerò nos effugerint, sani euadunt.

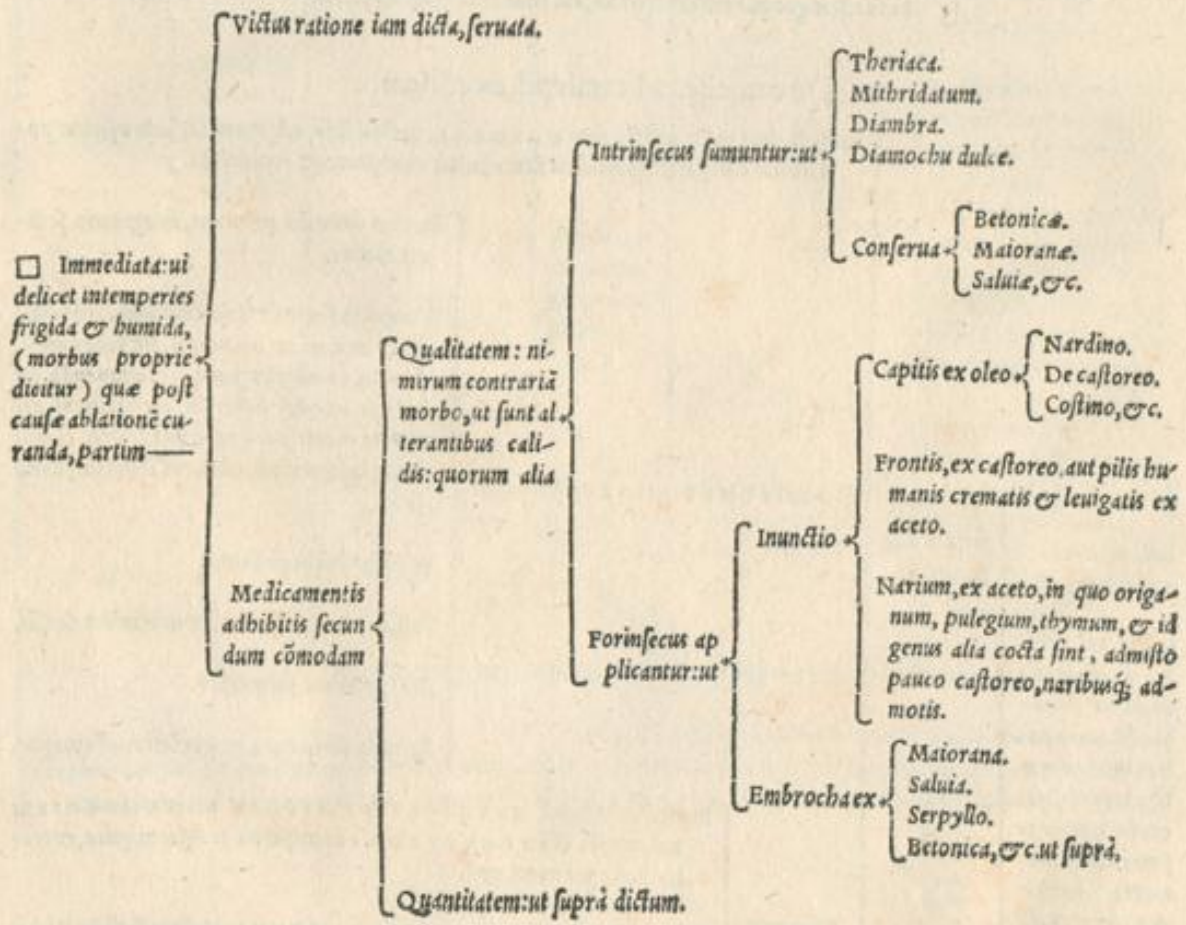
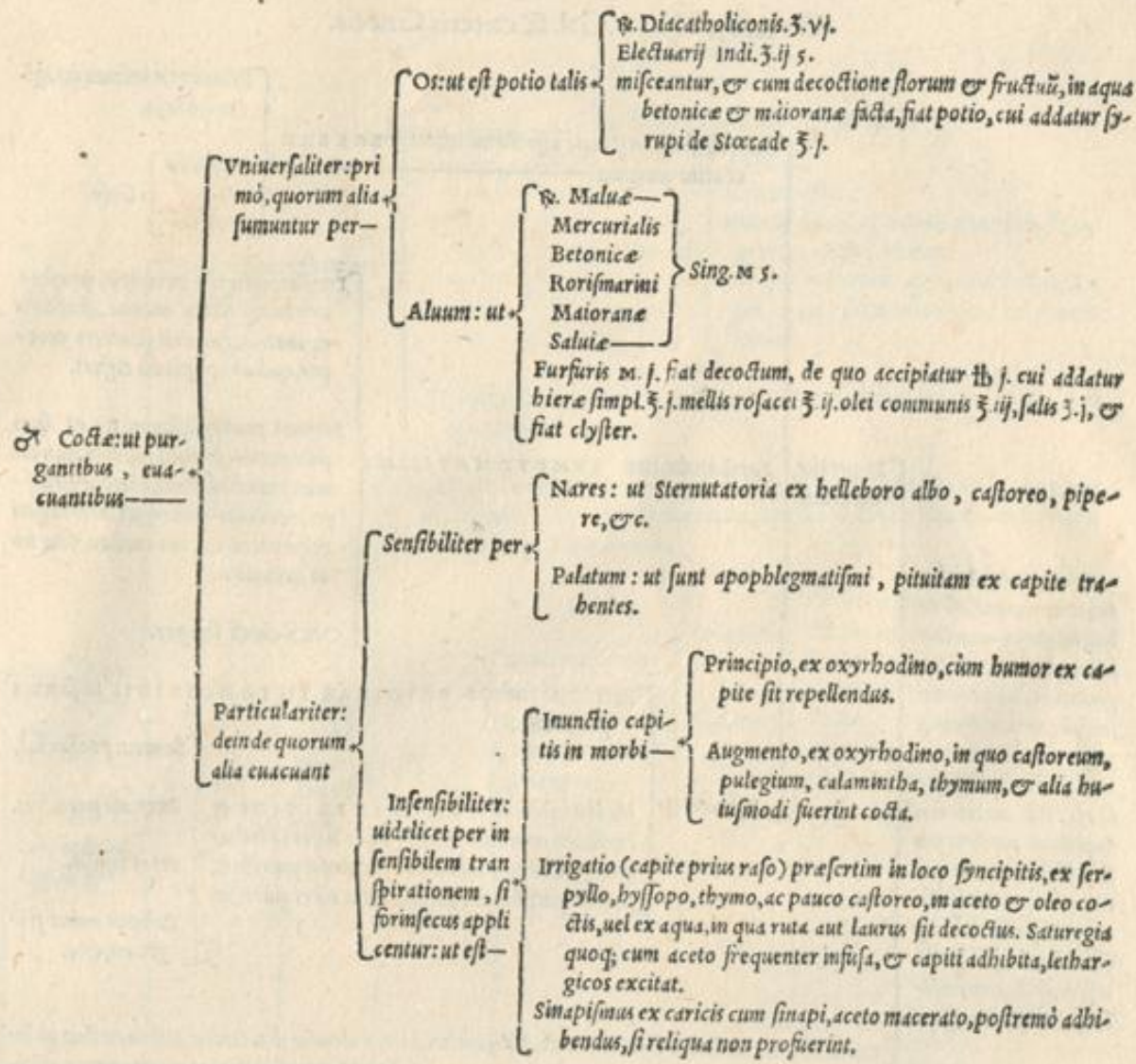
Gal. 4. de Causis pulsuum. Lethargus longè deterior est, quàm peripneumonia.

Cornelius Celsus. Hic affectus cum ex genere acutorum sit, nisi succurratur, celeriter iugulat.

Calidus paulo & siccior.
 Aër { Lucidus.
 Splendidus.
 Somnus brevis. Quia nullo modo prouocandus est, sed potius ab eo excitandi sunt aegri, uel odoramentis excitatorijs, ut Castoreo, Funiculo lucernario extincto, Galbano, Sagapeno, Sulphure, Pice liquida, Bitumine, &c. uel extremorum crurum punctione, uel pilorum euulsione uehementi, quò excitentur.
 Aluus subducta acriori clystere, uidelicet ex Hiera, Agarico, aut ex eisdem formata glandes.
 Friccio aspera, & ligatura manuum & pedum.

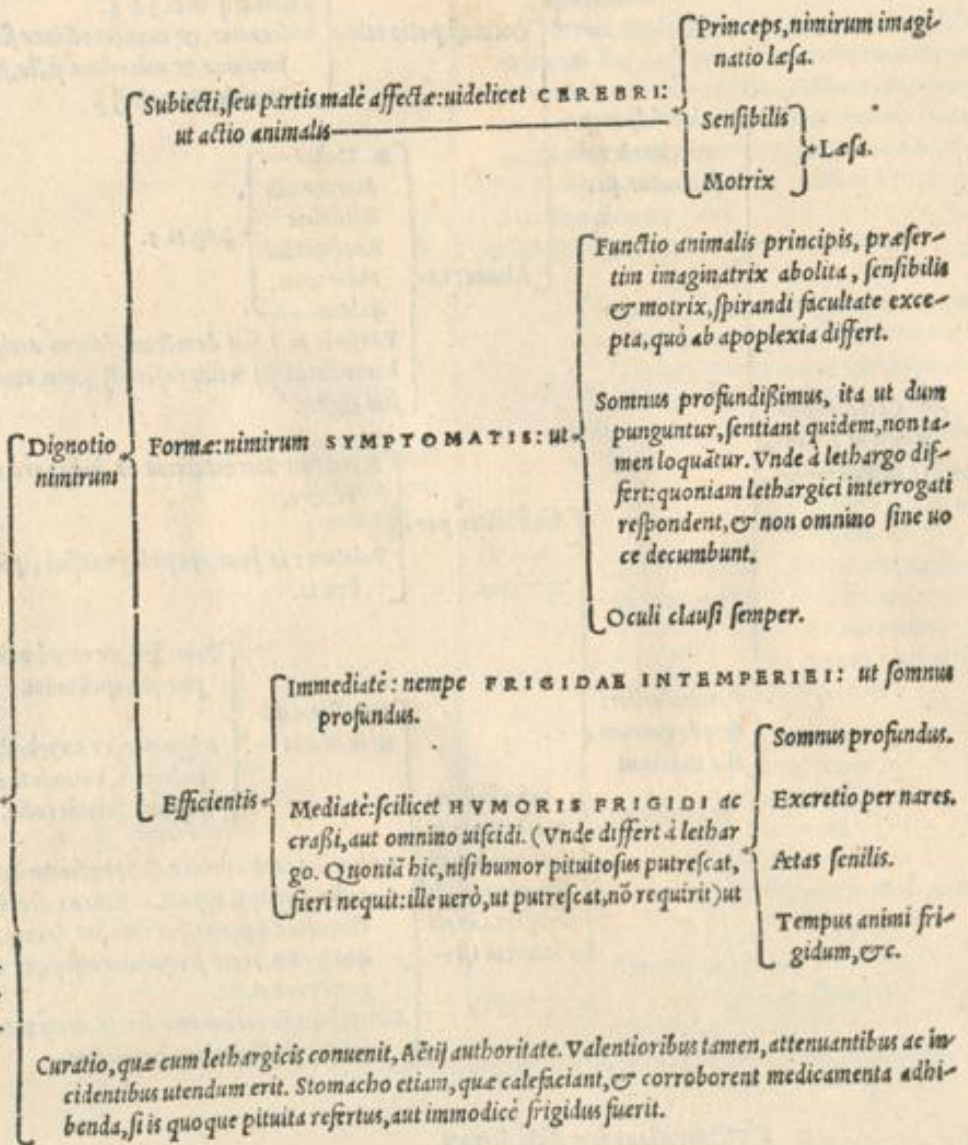

‡ Quid sit agendum, indicat symptomatica causa

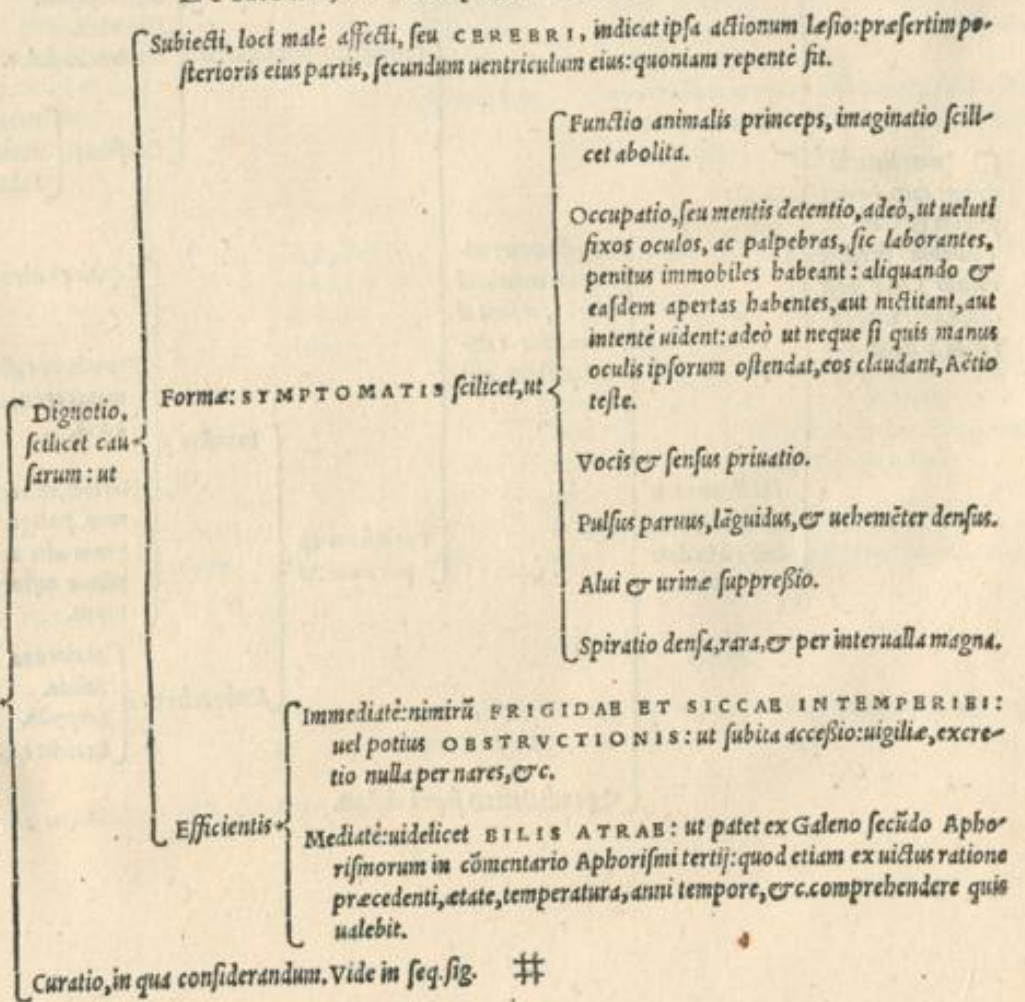
De caro, ex Hipp. Gal. & cæteris Græcis.

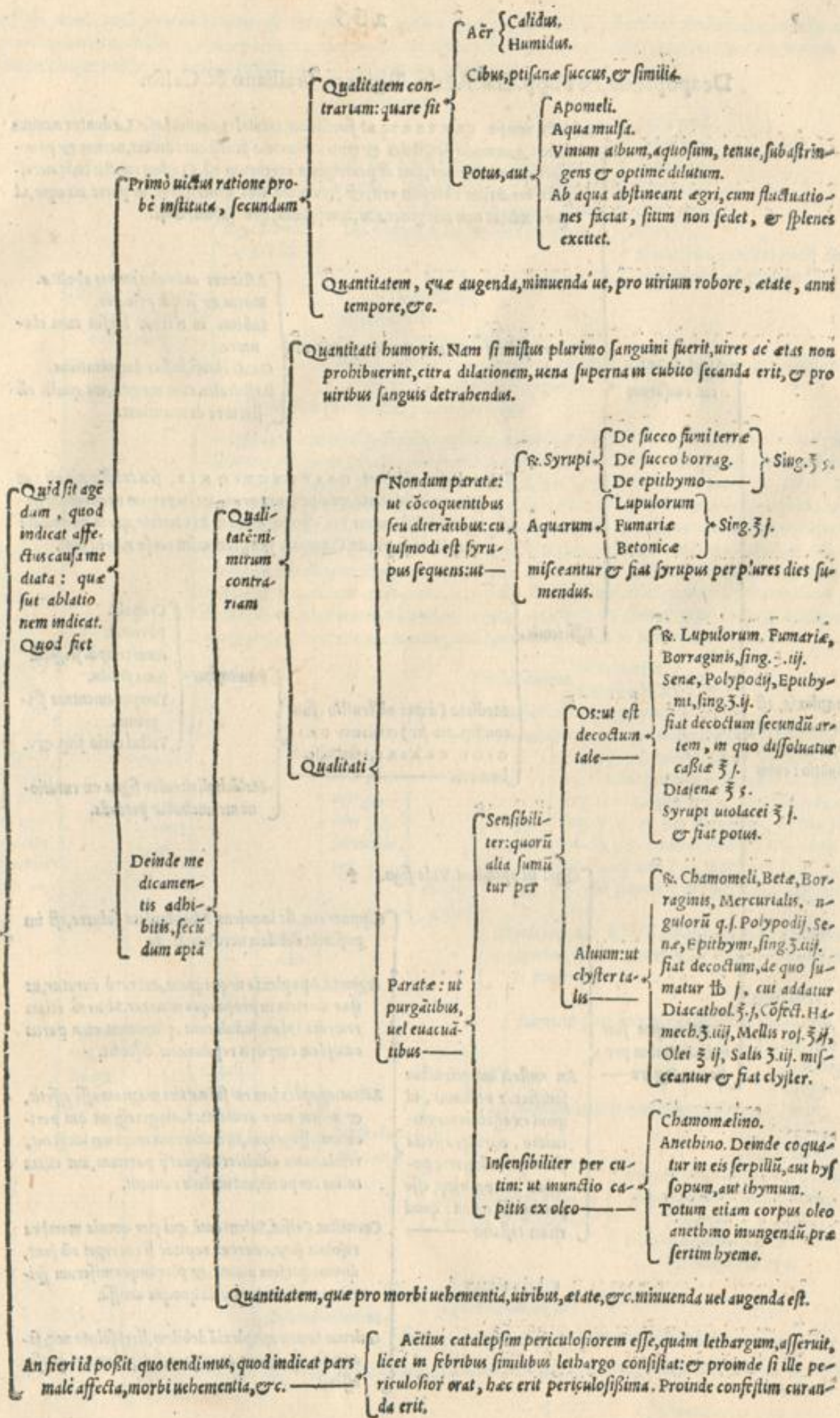
Kaf, quem Arabes Subet nominant, est ueluti resolutio quædam principis facultatis imaginatricis, ac priuatio sensuum, uniuersarumq; motionum, spirandi tamen facultate manente illæsa. Est autem eius (uidelicet cerebro per se affectio, & non per cõsensum. Nonnunquã enim superuenit alijs affectibus, ut febrili accessionibus, comitialibus, & alijs, &c.)

De catoche, uel catalepsi, ex eisdem.

Katops, uel katopsia, est subita quedam detentio, seu occupatio, tum animæ, tum corporis: quæ qui corripitur repente in illo permanet habitu quo correptus est: cuius

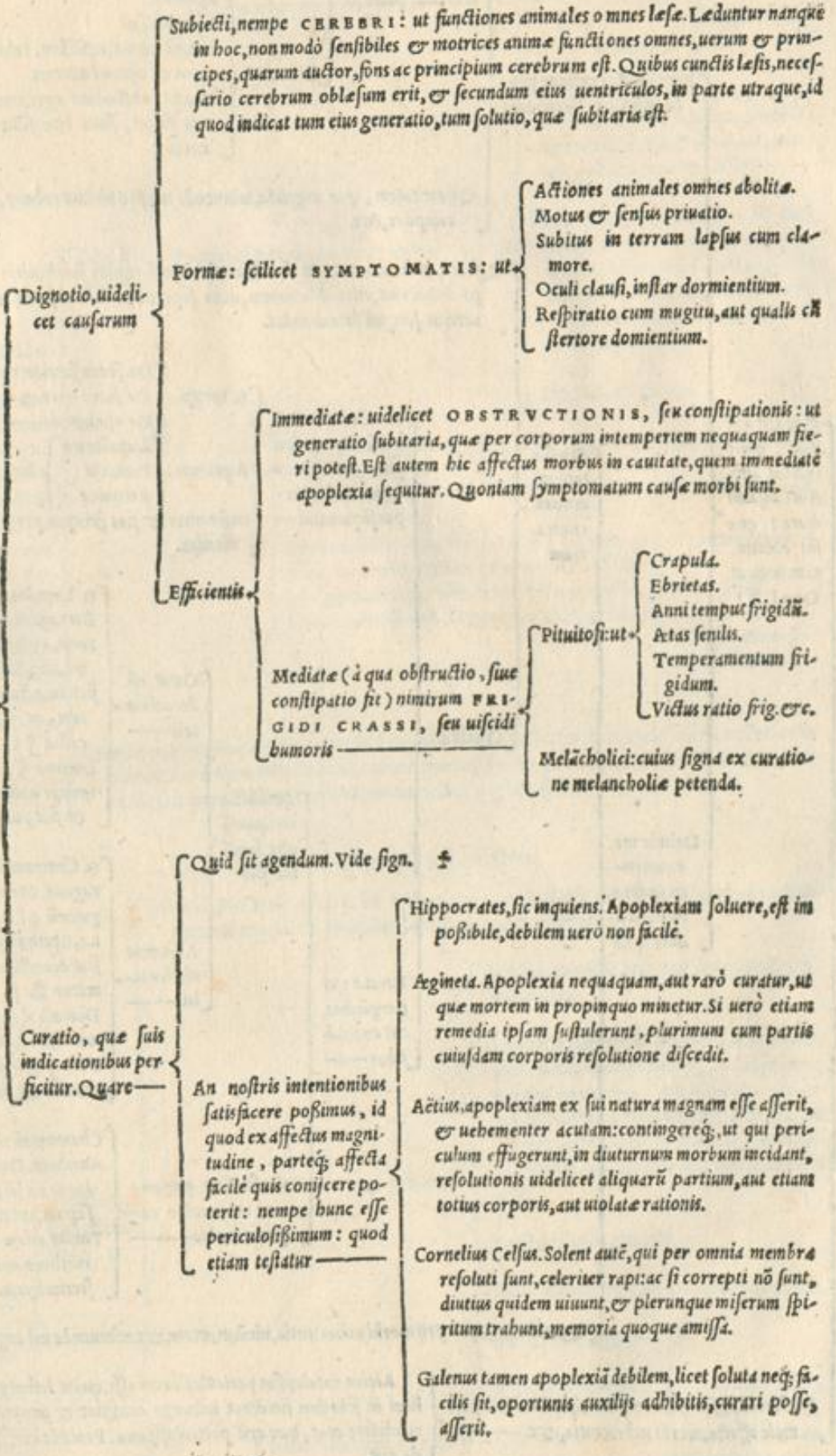
Curatio, in qua considerandum

Deinde medicamentis adhibitis, secundum aptam

Z

Deapoplexia, ex Hipp. Gal. Aëtio, Ægineta, Tralliano & Celso.

Apoplexia, est totius corporis sensus & motus privatio: cuius

Primò symptoma, quod prius mitigandum est. Quoniam eius, quod magis urget, prius ratio habenda est. Vnde statim ab initio odoramenta excitatoria adhibenda sunt, ex castoreo, opopanace, aut galbano, seu sagapeno: & aperto eorum ore, acetum mulsam insublandum erit, & penna oleo imbuta immittenda sunt, & uomitus prouocandus.

Qualitatem: quare sit

Aër calidus.

Cibi leues, calidi, et deterforia ut præditi, faciliq; distributionis, & plerunq; cum melle edulcati: ut gallinarum, caponum, uel pullorum ius, in quo decoctum sit

Potus: Aqua mulsæ. Apomeli. A uino abstinetur.

Fricitio uehemens, & uincula in extremis corporis partibus adijcienda, humerisq; plures cucurbitula affigenda.

Quantitatem: que omnino pauca esse debet.

- Hyssopum.
- Serpyllum.
- Saturegia.
- Thymum.
- Calamintha.
- Matorana.
- Saluæ folia, quo inre panis optinens quoque macerari poterit.

Quantitati: ut uenæ sectione que statim facienda, prædicto tamen eorum periculo, ut Aëtius ait. Quoniam sanguinis detractio, aut occidit, aut liberat. Celsus auctor: adeo ut post sanguinis missionem, ut ipse refert, si non redit & motus & mens, nihil spei superest. Detractio autem sanguinis è dextra manu fist. humerali aut media incisa uena, ubi uires, etas, & alia non dehortantur: affectus nanque magnitudo id præcipit, tanquam princeps scopus uenæ sectionis, Hippocratis & Galeni decretis. Verum copia sanguinis, que detrahatur, diuidenda erit. cum commouere tantum oporteat, & non exoluere uires, & calorem extinguere. Quæ propter in euacuatione, pulsus, faciei color, ac inspiratio inspicantur, & si nihil mali consequatur, etiam repetenda est detractio: quoniam aliud curationis genus uix unquam sanitatem restituit. Verum si ægri ad uenæ sectionem fuerint inepti, aut in prædictis malum quoq; perseverauerit, alienum non erit, medicamentum purgans eis præbere, ut sequitur,

Secundo symptomatus causa mediat: nempe perfrigidus, crassus seu uiscidus humor, qui sui ablationem significat, præsertim si prima non profuerint. Hoc quidem fiet partim —

Quid sic agendum dicat

Qualitatem: nimium contrariam

Medicamentis adhibitis secundum debeatam

Qualitatem: ut medicamento purgante

Particulariter deinde,

Uniuersaliter primo: quorum alia sumuntur per —

Os: ut —

- ℞. Pilularum } Cochiarum } Sing ʒ i s.
- } arabicarum }
- Trochiscorum de agarico ʒ j.
- miscantur, & cum aqua matorinæ formentur pilule.

Aluum: & uel

- ℞. Hyssopi, Pulegij, Saluæ, Ruæ, Mercurialis, Centaurij minoris, Calaminthæ, Furfuris, sing. ʒ s. Polypodij ʒ s. Sem. scenticuli, anisi, sing. ʒ ij, & fiat decoctum, de quo sumatur lb j. cui addatur Hieræ picæ comp. ʒ s, Electuarij indi ʒ s, Mellis ros. ʒ ij, Salis ʒ ij, olei rutacei ʒ iij, miscantur, & fiat clyster.

Glandes, que ex Hiera S. seu Hieralogodio colocynthide, agarico, & sale gemma cum despumato melle formantur poterunt.

Nares: ut sunt sternutamenta ex —

- Castoreo.
- Helleboro.
- Pipere, &c.

Palatum: ut sunt apophlegmatismi ex —

- Pyrethro.
- Origano.
- Pipere.
- Thymo.
- Castoreo, &c.

Insensibiliter: ut inunctio capitis prius abradi, ex —

- Rosaceo cum aceto, in quo serpyllum, aut calamintha fuerint cocta.
- Oleo —
- Nardino.
- Costino.
- De castoreo, &c.

Melancholiam: ut —

- ℞. Pil. } De fumo terre } Sing ʒ i s.
- } De lapide lazuli }
- miscantur, & cum aqua sumiterra fiant pilule.

Quantitatem: que augeri uel minui poterit, pro morbi uehementia, uiribus, etate, partis conditione, anni tempore, &c.

Tertio intemperies frigida, post humoris ablationem remanens, que curanda: idq; perfici poterit medicamentis alterantibus, adhibitis secundum qualitatem & quantitatem commodam. Horum autem alia —

Intrinsicus sumuntur: ut —

- Theiaca.
- Muhradatum.
- Diambra.
- Diamoschum dulce.
- Conserua betonica, maiorana.

Extrinsicus capiti applicantur: —

- Irimo.
- Costino.
- Nardino.
- De castoreo, &c.

De resolutione, ex eisdem.

Dextre: ut faciei quoque pars dextra, cum corporis parte dextra lesa.

CEREBRI partis

Sinistre: ut Pars quoque faciei sinistra, cum corporis parte sinistra lesa.

PRINCIPII spinalis medullae: ut altera tantum pars corporis sensu motuq; priuata, absque faciei eiusdem partis lesione.

Subiecti, seu loci affecti: nimirum

PARTIS ALTERIVS. Hic ea pars inuestiganda uenit, a qua nervos suscepit: id quod in anatomice exercitatus haud obscure inueniet: quemadmodum si & ipsamet spinalis medulla non secundum eiusdem initium, sed iuxta alias inferiores eius partes, ac uertebras laedatur, & suppositae partes oblesae erunt. Si ingens fuerit affectio, omnes: si exigua, & secundum partem oblesae sit, partes quae e directo suppositae sunt, afficientur. Quapropter ex anatome quis doctus tum primo affectum inuenire potuerit, notitia prehabita, a qua spinalis medullae parte, partes resolutae nervos suscipiant. At quemadmodum dignoscendum id sit, scriptum reliquit Galenus, tum primo de Causis symptomatum, tum tertio de Locis affectis.

Formae: uidelicet SYMPTOMATIS: ut actio animalis motrix & sensibilis abolita. Priuatur namque utraque facultas in ea, uidelicet sensus & motus.

Dignotio, uidelicet causarum: ut

FRIGIDAE intemperiet: ut

Facies plena ac pallida. Caput tactu minimè calidum. Externa aliqua causa in frigidans praecessit. Lesio a frigidis. Auxilium a calidis.

Immediatae:

OBSTRUCTIONIS: ut accessio subitanea.

SECTIONIS: signa manifesta.

Efficientis

FRIGIDI, uiscidi ac crassi succi: ut

Caput tactu minimè calidum. Facies pallida ac plena. Vitius ratio frigida. Anni tempus frig. Aetas senilis, &c.

Mediate

TVMORIS: ex eorum signis proprijs deprehenditur.

CORPORIS alicuius duri, extrinsecus aduenientis: ut Laquei. Manus.

Luxata uel fracta spinae uertebræ, uel aliorum osium fracturorum.

Paraplegia, seu resolutio, est tum motus, tum sensus priuatio: nō quidem neruorū omnium totius corporis, ut in apoplexia: sed ubi alterum latus, aut dextrum aut sinistrum sensum et motum amiserit, aut in aliquo particulari membro id acciderit: cuius

Quid sit agendum. Vide sign. *

Curatio, in qua considerandum

Cornelius Celsus inquit: Resolutio, quae non per omnia membra, sed in partibus fit, nunquam acutus, sepe longus, ferè sanabilis morbus est.

An hic affectus curari ualeat: qua de re

Agimeta: Resolutio, quae a nerui diuisione oritur, insana-bilis est: nec minus si ex spinalis medullae transversis incisionibus, seu luxatione ualida. Caterum si resolutum membrum, minuatur, aut eius color immutetur, non absq; ratione difficulter curabitur, aut fortè non curabitur. Non enim solum indicat facultatem animalem esse priuatam, sed etiam naturalem, ac quodammodo uitalem.

Aër } Calidus.
Siccus.

Somnus mediocris, diurnus tamen fugatur.

Exercitium moderatum, si eo uti poterit: quoniam maxime confert.

Friccio ex oleo rutaceo, uel ueteri.

Gaudium. Animi nanque perturbationes omnino fugende.

Qualitatem: ipsi uide licet cause contrariam: quare sit

Cremor ptisanæ.

Oua sorbilia.

Cibus } Ius gallinarum, in quo parum hyssopi, aut saluæ, maioranæ, betonica, aut saturegiæ, fuerit coctum.

Caro assata, præsertim } Pullorum.
Gallarum.
Caponum, &c.

Potus, uel } Aqua malsa, cui etiam saluæ parum, aut cinnamomum fuerit incoctum.

Potio, quæ Hippocras appellatur: ut } R. Cinnamomi ℥.ij, Zingiberis ℥.s, Granorum paradisi, Galangæ, Piperis longi, sing. ℥.j, Cardamomi ℥.j s. Nucis muschatae, Gariophyllorum, sing. ℥.j, macis ℥.j. coquantur in aqua, usque ad consumpt. tertie partis: deinde coletur, & saccharo potio dulcis reddatur.

Vitus ratione, ordinata secundum a: commodatam

Quantitatem: quæ omnino sit modica, tam cibi, quam potus.

Quantitati. Nam si humor sanguini permixtus est, uenæ statim sectio ab initio faciendâ, modo etas, habitus, tempus anni, & similia non prohibuerint. Fiat autem à partibus sanioribus, & moderatè, ne corpus refrigeretur. Interpositis autem diebus quibusdam à uenæ sectione, aluus chysteribus subducenda, ut inferius describentur.

Qualitatem contrariam, & uel ipsius humoris

Qualitati } Crude: ut alterantibus, decoquentibus, incidentibus, attenuantibus: cuiusmodi est syrupus talis } R. Syrupi } De Stœchade } Sing. ℥.s.
Mellis rosacei } De Hyssopo }
Aquarum } Maioranæ } Sing. ℥.j.
Betonica }
Rorismarini }
miscantur, & fiat syrupus una uice sumendus per plures dies.

Coctæ. Vide sign. ⊕

Quantitatem: quæ augeri uel minui poterit, pro morbi magnitudine, partis conditione, uiribus, etate, anni tempore, &c.

Manu: ut cauterio, si reliquis non cedat affectus.

Secundò immediata, &c. Vide in seq. fig. ⊞

Primò mediata: nempe frigidus, crassus & uisidus humor, q. sut ablatione indicat. Quibus autem instrumentis id perfici queat indicat eadē causa efficiēs. Ea nanq. cōmodè tolli poterit, tum

* Quod sit agendum, indicat causa symptomatis efficiens

Medicamentis exhibitis, secundum

⊕ Coctae: ut purgantibus, euacuantibus

Os: ut pilulae tales:
 { Cochiarum
 Alephang.
 Hierae comp. } Sing. 3. i.
 Agarici trochiscati — }
 misceantur & cum syrupo de stoc-
 chade fiant pilulae.

Sensibiliter: quorum alia sumuntur per
 { R. Maluae
 Alibae
 Mercurialis
 Chamomeli } Sing. 3. s.
 Maioranae
 Hyssopi
 Betonicae — }
 Aluum: ut clyster talis:
 { Florum stochadis } Sing. 3. iij.
 Florum rute — }
 conquantur in aqua usque ad suf-
 ficientiam, & fiat decoctum, de
 quo sumatur ℥ j. cui addantur
 olei communis ʒ. iij, Hierae pi-
 creae uel Benedictae laxatiuae ʒ s,
 salis parum, misceatur & fiat
 clyster.

Inunctio partis, ex oleo
 { Nardino.
 Costmo.
 Laurino.
 Vulpino.
 De castoreo, &c.

Sacculus: ut
 { R. Maioranae
 Hyssopi
 Saluae } Sing. 3. ij.
 Rute
 Foliorum lauri }
 Spicae } Sing. 3. i.
 Castorei
 Florum stochados }
 contundantur omnia, & ex eis sac-
 culi parentur.

Fomentum, ex salvia, Hyssopo, Rosismarino, Hy-
 perico, herba paralyti, Maiorana, Betonica, Pule-
 gio, omnibus in uno albo decoctis, additisq; casto-
 rei ʒ. ij, florum stochadis, spicae sing. ʒ. j s. quibus
 sepius reiteratis cum spongijs, seu linteo, aliquod
 ex praedictis unguentis, seu sacculis super imponi
 debet.

⊕ Secundo immediata: uidelicet intemperies frigi-
da: quae remouenda est. Fit autem hoc medicamentis

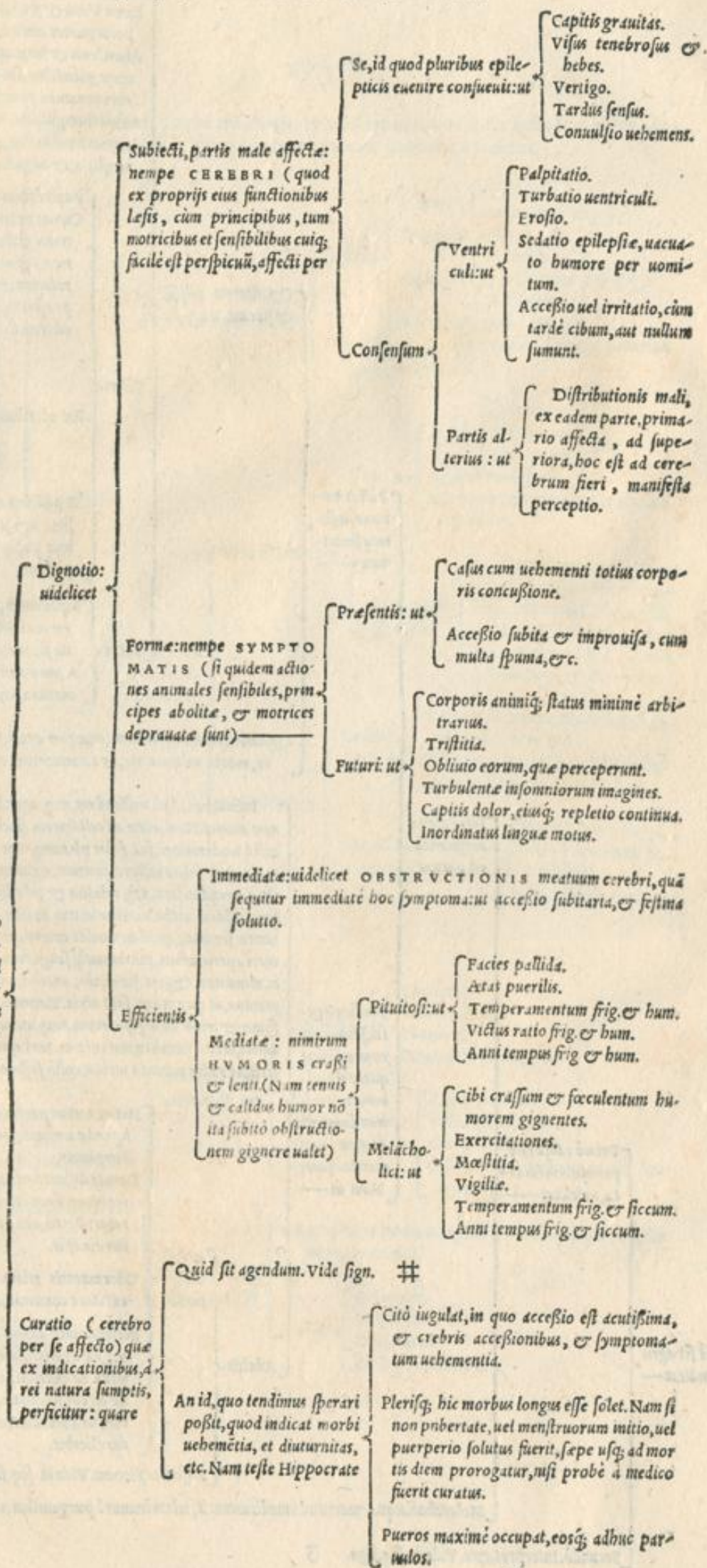
Intrinfecus sumptis: ut
 { Mithridatum.
 Theriaca.
 Diambra.
 Diamoschum dulce.

Conserua
 { Anibos.
 Betonicae.
 Saluae, &c.

Extrinfecus applicantis: ut oleo
 { Rutaceo.
 Euphorbij.
 Hyperici.
 Nucis muscatae.
 Castoreo, &c.

De epilepsia, seu morbo comitiali, ex eisdem.

Epilepsia est conuulsio omnium corporis partium, non perpetua, sed quae ex temporum accidit interualis, cum mentis ac sensuum oblatione: cuius

Aër declinans ad } Calidum.
 } Siccum.
 Somnus moderatus, nocturnus, & non diurnus.
 Exercitium & frictio capitis, post reliquas cor-
 poris partes omnes.
 Aluus lenis & non astricta: & si non sponte deij-
 ciant, glandibus aut clysterijs (de quibus inferius)
 eorum natura proritetur.
 Animi tranquillitas. Sunt namque immodice animi
 perturbationes fugiendae, praesertim sollicitudo,
 maestitia, & negotia omnia.

Qualitatem calidam
 & siccam. Itaq; sit

Panis optimè fermentatus,
 Carnes uolatiliu animalium, quibus in-
 terim gustare poterit: uidelicet gallina-
 rum, caponum, pullorum, turdorum, me-
 rularum, &c. à reliquis uero abstineat,
 praesertim carne suilla, quemadmodum à
 cibis mollibus & sorbitionibus.

Cibus

Ex oleribus }
 } Hyssopum.
 } Pulegium.
 } Gingidium.
 } Sampsucum.
 } Intybum.
 } Porra cocta.
 } Cappares.

A piscibus omnibus, fructibus, abstinenti
 sunt aegrotantes, exceptis piscacijs &
 uuis passis, quae super cibum sumere
 possunt.

Potus

Aqua mulsæ, uel aqua, in qua cinnamomū,
 & coriandrorum preparatorum semi-
 na fuerint decocta.
 A uino abstineant, praesertim uetusto &
 meraco, cum caput repleat.

Quantitatem congruentem, quae pro aetate, temperamento, anni tempo-
 re, morbi uehementia, &c. conueniens esse debet.

Victus ra-
 tione, insti-
 tuta secun-
 dum

Pituita: quae
 auferenda
 est partim

Infantibus, nihil moliendum, neq; agendum est, quantum ad curatio-
 nem attinet. Nam aetate ad calidiores siccioremq; statum uergente, &
 uictu moderatiori, sua sponte plerumq; morbus finitur, teste Hippocra-
 te. Proinde solius uictus infantium, & nutricis ratio habenda erit, ac lac
 illius emendandum, utq; calidius & subtilius efficiatur, conandum: quod
 fiet, si eadem uictus ratione utatur nutrix, quae supra descripsimus: hoc
 tamen seruato, quod non ualde extenuantibus utendum sit, ne plus uasa
 uteri aperientibus, plurimumq; sanguinem menstruum proritantibus lac
 imminuat. Quare sceniculo, anetho, aniso, ac alijs uiridibus, & non
 utantur, ut quae magis sunt acris. Tamen capita eorum assidue oleo ane-
 thino & irino inungi poterunt, neq; unquam uel calida, uel frigida la-
 uandi, multo minus totum corpus. Mel quoq; despumatum ijs dari po-
 terit, ac radix paeoniae uiridis collo suspendi, &c.

Medicamen-
 tis, secundum
 conuenientem
 qualitatem ad-
 hibitis. Verū
 haec secundū
 aetatem ua-
 riantur. Nam in

statim eorum partes dirigendae, inungendae ac de-
 ligendae ueniunt, atq; ita cōmenda, ut in rectum
 dirigantur.
 Deinde disento ore, uomitus proritandus, quod hu-
 mores ex stomacho extrahantur, pituitaq; auferatur:
 digitis, aut pennis, oleo illitis, irino praeser-
 tim dimissis.

In ipsa
 accessione

Odoramentis etiam sensum }
 } Peucedano.
 } Ruta.
 } Bitumine.

Perseuerante autem accessione, glans immittenda
 erit, ex agarico, sale gemma, hiera & despumato
 melle confecta. Extremæ partes fortiter uincien-
 dae ac confricandae, confidenterq; castoreum suc-
 cum uel cyreniacum cum aceto mulso ori infun-
 dere licebit.

Adultis

Post accessionem. Vide in seq. sign. *

Melancholia: quae euacuanda medicamentis, talem humore purgantibus, cōcocto tamē prius humore.

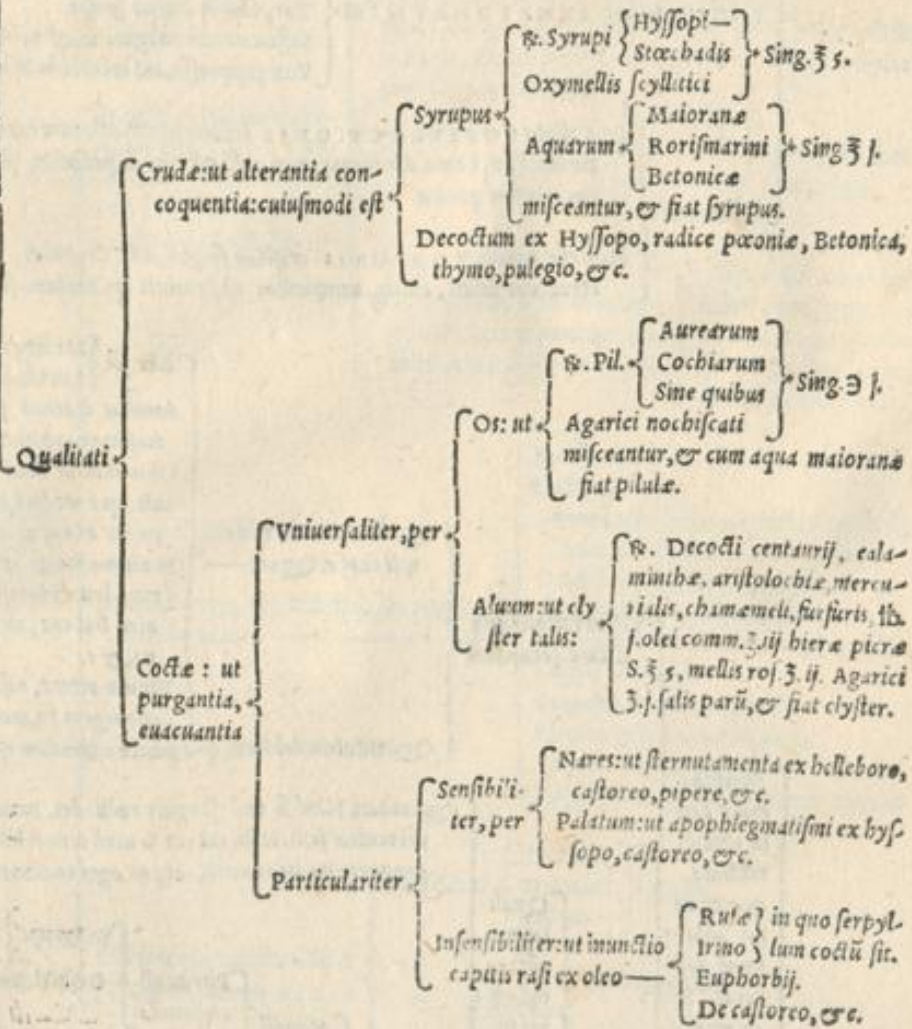
Secundō. Interpres, &c. Vide in seq. sign. †

Quid sit agen-
 dum, indicat

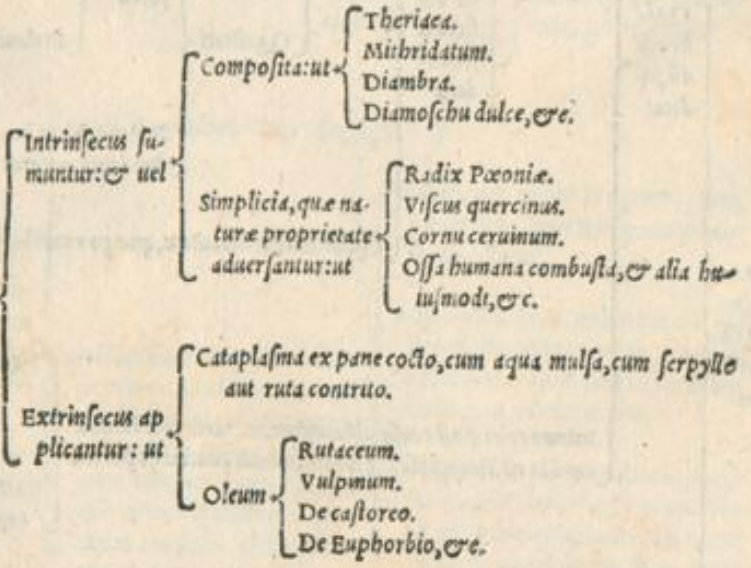
Primò causa sym-
 ptomatis medita-
 ta, uidelicet

Quantitati. Nam si sanguis una abundet, & nihil impediat, uena sectio facienda, praesertim crurum iuxta talum, ex utroque crure, & paululum sanguinis emitendum.

Post accessionem: conueniunt medicamenta contraria humoris—

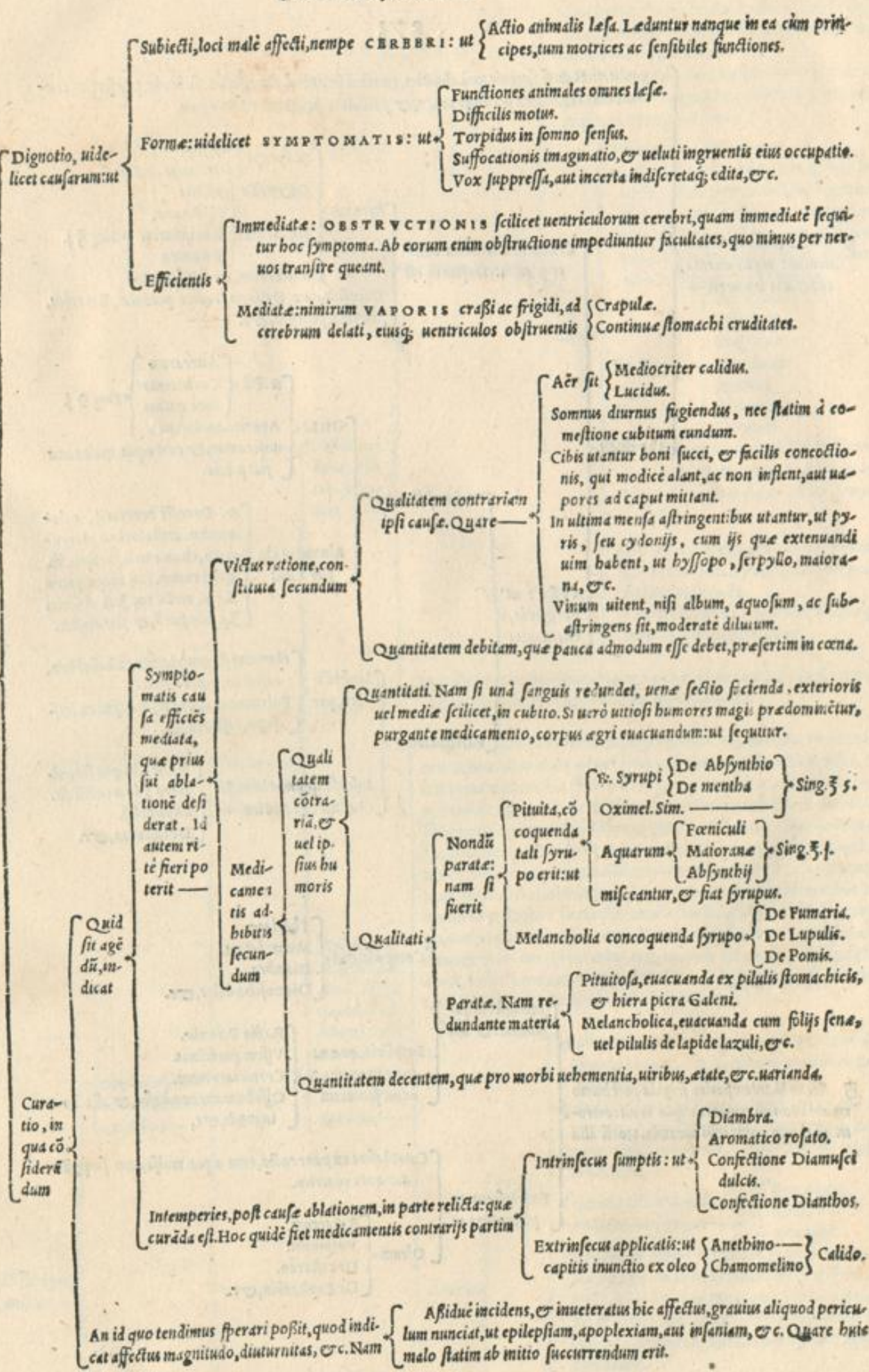

Secundo. Intemperies frigida post humoris ablationem remanens: quae medicamentis qualitate contrarijs curanda. Horū alia

De incubo, ex eisdem.

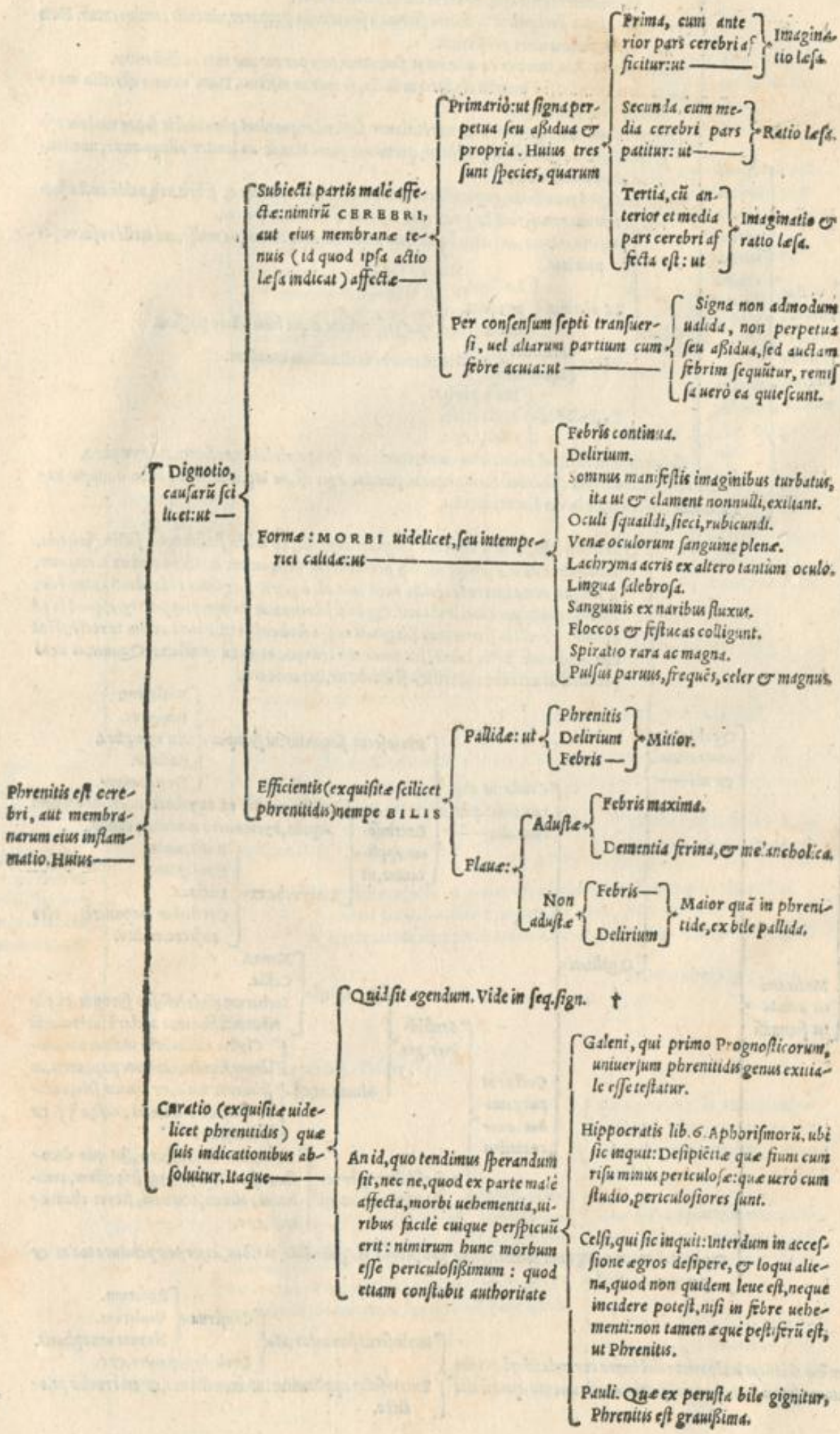
Incubus, est passio, quae graeci *ipian* ror nominant, ubi aliquis noctu se grandi mole opprimat, inualitque ab alio credit: cuius

Quid sit agendum, indicat

Curatio, in qua considerandum

De phrenitide, ex eisdem.

Temperatus in } Caliditate.
Frigiditate.

Aer } Mediocriter luminosus, & locus uarijs picturis liber.

Quies, quoad eius fieri potest. Si diuites fuerint a famulis: sin pauperes, uinculis contineantur. Nam motus inordinatus uires prostermit.

Somnus prouocatus, tum per ea que intus sumuntur, tum per ea que extra adhibentur.

Alius non astricta, sed interim clysteribus ducta, de quibus inferius. Nam uentris astrictio morbum & causam adauget.

Animi tranquillitas. Animi enim perturbationes fugiendae: quoniam phreniticis supra modum officiant. Quare adsint amici gratissimi, qui nonnuquam blandè ac leniter alloquantur, nonnunquam acerbius increpent.

Friccio lenis, pro reuulsione, eo potissimum tempore, quo et delirium & febris non ualdè auclè fuerint, sed potius remiserint, & praesertim inferiores fricentur partes.

Pisana cremor, aut alica hordei, aut panis medulla cum aqua mulsa, aut melle rosaceo sepius lota.

Ex oleribus } Lactuca.
Intybum.
Malua, alijsq; que refrigerare atque humectare possunt.

Pisces } Saxatiles } Quibus in morbi declinatione utendum.
Squamosi }

Ex fructibus } Mala punica.
Mala acida.
Cerasi, &c.

Potus: aqua hordei, uel decoctionis cinnamomi, cum syrupo uiolaceo, rosaceo, aut nymphaea.

Quantitatem, que moderata esse debet. Nam neque implendus aeger est, ne insaniat: neque ieiunio utique uexandus, ne imbecillitate in cardiacum incidat.

Qualitate: uidelicet cause contrariam.

Quare fit

Victus ratione, ordinata secundum modum

Primo morbi causa: nempe bilis, que sit ablationem indeat. Fit autem hoc partim

Quantitati bilis. Nam si una cum sanguine abundet, ab initio statim uena sectio facienda, modo uires ualide fuerint, nihilq; prohibuerit. Vena autem incidenda cubiti media erit, si sanguis admodum redundet. Si uero non adeo fuerit sanguinis redundantia cum bile, externa cubiti uena incidenda erit. Quod si phreniticus manum non porrigit, quod saepe accidit, ex rella in fronte uena sanguinis missio molienda erit. Facies autem id rectè, si collum artificiosè fascia lanea, seu linteis constringas, ut uena attollatur. Quantitas uero pro uiribus extrahenda erit: & si uidebuur, iteranda erit.

Qualitatem contrariam & uel

Crude: ut alterantibus: quorum alia

Intrinscus sumuntur: ut syrups

Extrinscus applicantur, ut

- Violaceus.
- Rosaceus.
- Ex nymphaea.
- Endiua.
- De papauere.
- Inunctio capitis ex oxyrhodino, estate quidem tepido, hyeme uero moderatè calido.
- Rosis, uiolis.
- Hyoscyamo.
- Lactuca.
- Corticibus papaueris, oleo rosaceo addito.

Qualitati

Colla: ut purgantibus euacuantibus

Sensibiliter, per

Aluum: ut est

Insensibiliter, per resolutionem: ut est

- Manna.
- Cassia.
- Os: ut est
- Sacharum uiolaceum, seu syrups ex pluribus infusionibus uiolarum, uel rosarum.
- Clyster ex decocto maluarum, uiolarum, hordei, capitum papaueris, ac foliorum betae, & pauco sale, additis ℥.iij. olei uiolacei, cassiae ℥.j. & fiat clyster.
- Irrigatio ex rosaceo, in quo decoctum fuerit, thymum, serpyllum, melilotum, althea, anethum, flores chamemeli, &c.

Quantitatem: que augenda minuenda ue pro morbi magnitudine, uiribus, etate, temperatura totius & partis male affectae.

† Quid sit agendum, indicat

Medicamentis adhibitis secundum

Secundo, morbus uidelicet interperies calida: que curanda: id quod partim fiet uictus ratione supra dicta seruata, partim medicamentis, quorum alia

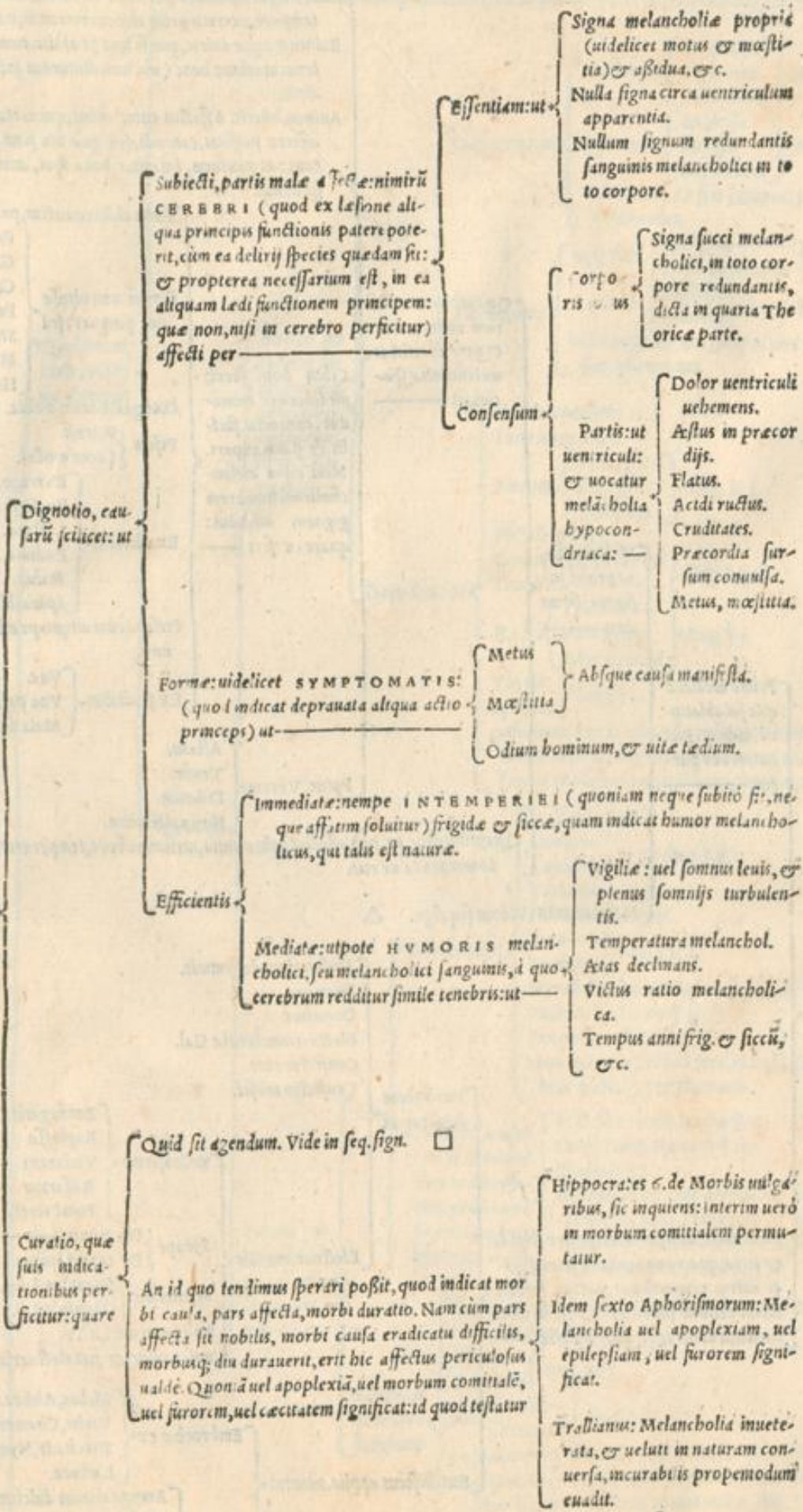
Intrinscus sumuntur: ut

Extrinscus applicantur: ut inunctiones, & embrocha praedictae.

- Rosarum.
- Violarum.
- Conserua
- Florum nenupharis.
- Loch de papauere, &c.

De melancholia, ex eisdem.

Melancholia, delirium quoddam est sine febre, ex melancholico humore maxime nascens, qui mentis sedem occupaverit. Huius

Aa

Calidus & humidus.
 Aër. Non tenebrosus, sed lucidus.
 Non grauitur olens, sed suaucolens.
 Somnus paulo longior consueto.
 Exercitium mediocre per loca uiridia & amena, conuenienti tempore, excretis prius alui excrementis, natura uel arte.
 Balneum aquae dulcis, quo se uno praesidio, cum uictu humido, Galenus morbum hunc (ubi non diuturnus factus fuerit) curasse dixit.
 Animus hilaris. Affectus enim animi, qui metum aut maestitiam offerre possunt, cauendi, sed quae his sunt contraria conferunt: ut gaudium, hilaritas, bona spes, animi constantia, & securitas

Quantitatem: nimiam contrariam.
 Quare cuiuslibet melancholicae speciei, sit

- Panis cibano coctus, probe preparatus.
- Carnes non uirosae nec pingues, sed
 - Pullorum.
 - Gallarum.
 - Caponum.
 - Perdicum.
 - Sturnorum.
 - Merularum, &c.
 - Hodinae.
- Oua gallinarum mollia.
- Pisces
 - Petrofi.
 - Carne molles.
- Ex oleribus
 - Borrago.
 - Buglossa.
 - Lactuca.
 - Endiua.
 - Malua.
 - Spinachia, &c.
- Pisana cum aliquo praedictarum carniu-
ture.
- Ex fructibus
 - Vua.
 - Vua passa.
 - Mala dulcia.

Potus. Vinum

- Album.
- Tenu.
- Dilutum.
- Non ualde uetus.

Quantitatem: quae pro affectus uehementia, utrum robore, temperamento, &c. augenda minuenda ue erit.

Victus ratione probe instituta, secundum

Primo mediata: quae sui ablatione indicat. Fiet autem hoc partim

Medicamentis. Vide in seq. sign. Δ

□ Quid sit agens, in dicitur symptomatica causa

immediata: nempe intemperies frigida & sicca, quae remouenda est. Nulliusmodi autem remouebitur, partim seruata uictus ratione supra dicta, partim medicamentis contrarijs: quorum alia

Electuarium de gemmis.
 Diambra.
 Dianthos.
 Electuarium Letitiae Gal.
 Confectio citri.
 Confectio musci.

Intrinscus sumuntur: ut

- Electuarium tale
 - Conseruae
 - Borraginis
 - Buglossae
 - Violarum
 - Rosarum
 - Fumi terrae
 - Syrupi
 - De pomis
 - De corticibus mali citri
 - Specierum
 - Dianthos ʒ. iij.
 - Diambra ʒ. ij.
 - Foliorum auri, n. v.
- miscantur, & fiat electuarium.

Extrinscus applicantur: ut

- Embrochae ex
 - Malua, Albea.
 - Violis, Chamomilla.
 - Stoechade, Nymphaea,
 - Lactuca.
- Oleum
 - Amygdalarum dulcium.
 - Violaceum.
 - Chamomelinum.
 - Aneimum, &c.

Quantitati: ut phlebotomia, a qua statim ordiendum erit (uiribus aegri & alijs consentientibus) & media uena precipue incidenda erit, tantumq; sanguinis extrahendum, quantum pro laborantis corporis habitu satis esse uidebitur. Si autem uires multam prima uice euacuationem non tolerant, necesse est, tunc non modo semel, sed etiam bis, & sepius, quantum licet, paulatim auferre. Et si a brachio euacuatio fieri nequeat, tentandum est a poplite, idq; potissimum in mulieribus, quibus menstruae purgationes: aut in uiris, quibus haemorrhoides detenta fuerint. Nam pro curatione praedicti affectus, sanguinis euacuatio est necessaria. Quare cum cubiti uena non fuerit manifesta, non minus inuabitur aeger, si ex praedicta uena, uel quacunque alia parte sanguis detractus fuerit.

Qualitatem: contraria & uel humoris

Nondu parata: ut medicamentis alterantibus, concoquentibus: cuius modi est

Qualitati

Syrupus

- Clementior: ut
 - De pomis } Sing. 3 s.
 - Violarum
 - Fumi terrae
 - Aquarum } Sin. 3 j.
 - Buglossae
 - Melissae
 - Lupulorum
- Valentior: ut
 - De succo fumarie } Sing. 3 i.
 - Epithymi
 - Aquarum } Sin. 3 ij.
 - Buglossae
 - Fumarie

miscantur, & fiat syrupus, per plures dies exhibendus.

miscantur, & fiat syrupus una uice, per plures dies assumendus.

Decoctum: ut

- Scolopendriae m. j.
- Fumi terrae m. s.
- Florum } Sing. m. j.
- Borraginae
- Buglossae
- Violarum
- Passularum 3 j.
- Cort. rad. capparorum } Sing. 3 ij.
- Tamaricis
- Rad. } Sing. 3 j.
- Foeniculi
- Petroselini
- Glycyrrhizae
- Thymi } Sing. 3 s.
- Epithymi

coquantur omnia usq; ad consumptionem tertiae partis, deinde coletur, atq; dulcis reddatur potio, cui addantur syrupi de fumo terrae, epithymi, sing. 3 ij. & fiat potio.

Debiliora: ut

- Borraginis } Sing. 3 ij.
- Fumarie
- Lupulorum
- Violarum
- Hordei mundi 3 ij.
- Senae } Sing. 3 ij s.
- Epithymi
- Myrabolanorum indorum 3 j s.
- Vuarum passerarum 3 s.
- Prunorum, n. ij.

coquantur, & fiat colatura, cui addatur Cassiae nouiter tractae 3 j. & fiat potio.

Fortiora: praesertim si debiliori non cedat affectus: prius tamen preparato humore: ut

- Cassiae recent. tractae 3 v.
- Confectionis Hamech 3 ij.
- Diasena 3 s.

miscantur, & cum decoctione florum & fructuum, in aqua borraginis & fumi terrae facta, fiat potio: cui demq; addatur syrupi de fumo terrae, epithymi, sing. 3 s.

Aluum: ut est clyster huiusmodi

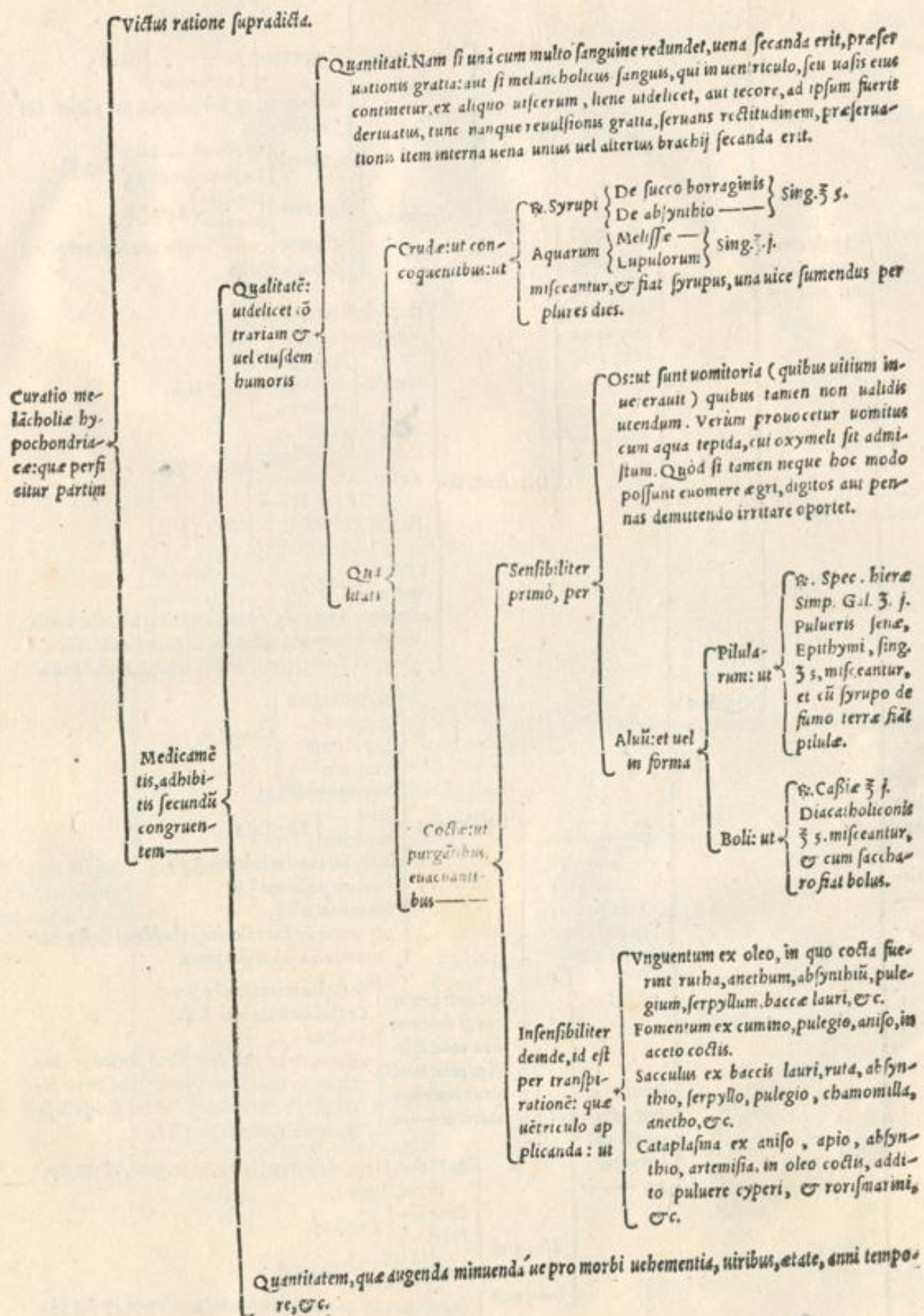
- Maluae, Mercurialis, Fumi terrae, Borraginis, Thymi, Epithymi, sing. m. s.
- Senae } Sing. 3 vj.
- Polypodij
- Sem. } Sing. 3 ij.
- Anisi
- Foeniculi

coquantur usq; ad tertiae partis consumptionem, & fiat colatura, de qua accipiat 1b j. cui addatur Cassiae 3 j. Diasena 3 s. olei uiolacei, chamomillae, sing. 3 j s. salis 3 j. misce, & fiat clyster.

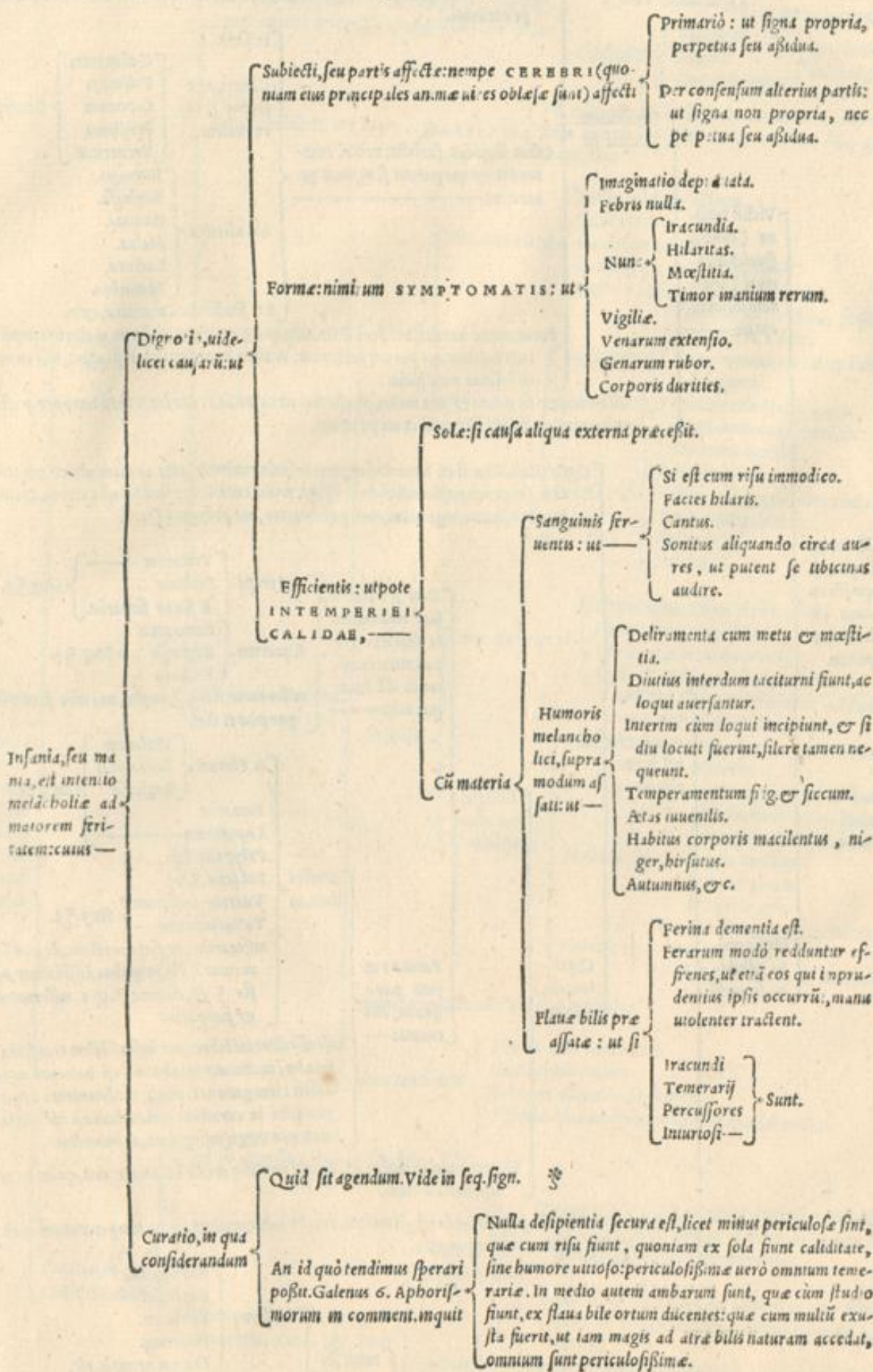
Δ Medicamentis adhibitis (in ea scilicet melancholicis specie, quae per consensum totius corporis genita est) secundum

Quantitatem: quae pro diuersa ratione magnitudinis morbi, naturae corporis, uirium, partis affectae, uarianda.

Curatio melancholice (cerebro primario affecto) similis predicta est, nisi quod, ubi solum cerebrum sanguinem melancholicum continet, aeger sanguinis detractio non indigeat, nisi forte multum sanguinis sit, tunc praeservationis gratia uena incidenda est.

De Infania, seu Mania, ex eisdem.

Aër } Humidus.
 } Temperatus, uel ad frigidum uergens.
 Somnus consueto diuturnior. Quare omni ratione procurandus, siue exterius, siue
 interius adhibitis ijs, quæ ipsum prouocent.
 Exercitium uehemens, & frictio multa.
 Aluus humida: quod si non spontè, clysteribus ducatur lenibus, dictis in Tabula
 præcedenti.

Qualitatem.
 Itaque sit

Cibus liquidus, sorbilis, uentri com-
 modus, & qui parum sanguinis ge-
 neret: ut

- Pisana.
 - Gallinarum
 - Pullorum
 - Caponum
 - Perdicum
 - Veruecinæ
- Contusa.
 - Borrago.
 - Buglossa.
 - Endiua.
 - Malua.
 - Lactuca.
 - Spinachia.
- Ex fructibus: Cucurbita, &c.

Potus. Aqua hordei, aut decoctum, cum quo permisceatur succus malorum punico-
 rum dulcium aut parum acidorum. A uino uerò penitus abstineant, nisi ex me-
 tu insaniam orta fuerit.

Quantitatem: quæ sit pauca & non multa, præsertim circa initia. Præcedente uerò tempore, postu-
 lantibus uiribus, prædictis carnibus uti poterunt.

Victus ratio-
 ne (cunctis
 speciebus cõ-
 muni) ordi-
 nata secundã
 aptam

Quantitati. Nam si ex feruente sanguine insaniam excitetur, ante omnem aliam curatio-
 nem, sanguinis misio adhibenda est, & media cubiti uena secunda uel externa. Deinde
 caput rosaceo irrigandum, cum pauco aceto, aut polygoni succo.

Materia-
 lis primò,
 qui sui in-
 dicat ab-
 lationem
 partim

Qualita-
 tem con-
 trariã, &
 uel humo-
 ris

Non paratæ: ut
 sunt medicamen-
 ta alteratiã præ-
 parantiã: cuius-
 modi est syr-
 pus talis

- Syrupi
 - Violarum
 - Endiuiæ
 - E succo fumarie.
 - Aquarum
 - Borraginis
 - Buglossæ
 - Endiuiæ
- Sing. ʒ. s.
 Sing. ʒ. s.
 misceantur, fiat ʒ. syrupus, una uice sumendus
 per plures dies.

Bilis fla-
 ue præ-
 assatæ

- Florum
 - Violarum
 - Borraginis
 - Buglossæ
 - Fumarie
 - Lupulorum
 - Polypodij ʒ. ij.
- Sing. ʒ. s.

Sensibi-
 liter, ut

- Fol. sene ʒ. vj.
 - Vuarum passarum
 - Tamarindorum
- Sing. ʒ. s.
 misceantur, & fiat decoctum, de quo su-
 mantur ʒ. iij, in quibus dissoluatur cas-
 sia ʒ. vj, diasene ʒ. iij s. misceantur,
 & fiat potio.

Paratæ: ut
 sunt pur-
 gantia, eua-
 cuantia

Insensibiliter: uidelicet per insensibilem transpira-
 tionem, inclinante morbo: ut est balneum aquæ
 dulcis: irrogationes, aliãq; medicamenta topica
 prædicta in curatione melancholice, addendo ta-
 men quæ magis in frigidant, ac humectant.

Humoris melancholici adusti: qui non alio modo educendus erit, quàm in me-
 lancholia dictum.

Quantitatem debitam: quæ uarianda est, secundum morbi uehementiam, uires, temperaturam totius
 & capitis, etatem, anni tempus, &c.

Quid sit
 agendũ, infi-
 nuat morbus

Medicamẽ-
 tis adhibi-
 tis, secundũ

Quali-
 tat: ui-
 delicet

Immaterialis: nempe intemperies calida, quæ sola alteratione curanda est:
 id quod fieri poterit partim seruata supra dicta uictus ratione, par-
 tim medicamentis, secundũ debitam qualitatem & quantitatem adhibitis

Intrinsè-
 cus: ut est

- Conserua
 - Borraginis.
 - Buglossæ.
 - Violarum.
 - Rosarum.
 - Florum nenupharis.
- Loch de papauere.
- Diarrhodon Abb. sine spec. calidis.
- Manus Christi cum perlis, &c.

Extrinsècus: cuius-
 modi est oleum

- Violarum.
- Rosarum.
- Nenupharis.
- Amygdalarum dulcium, &c.

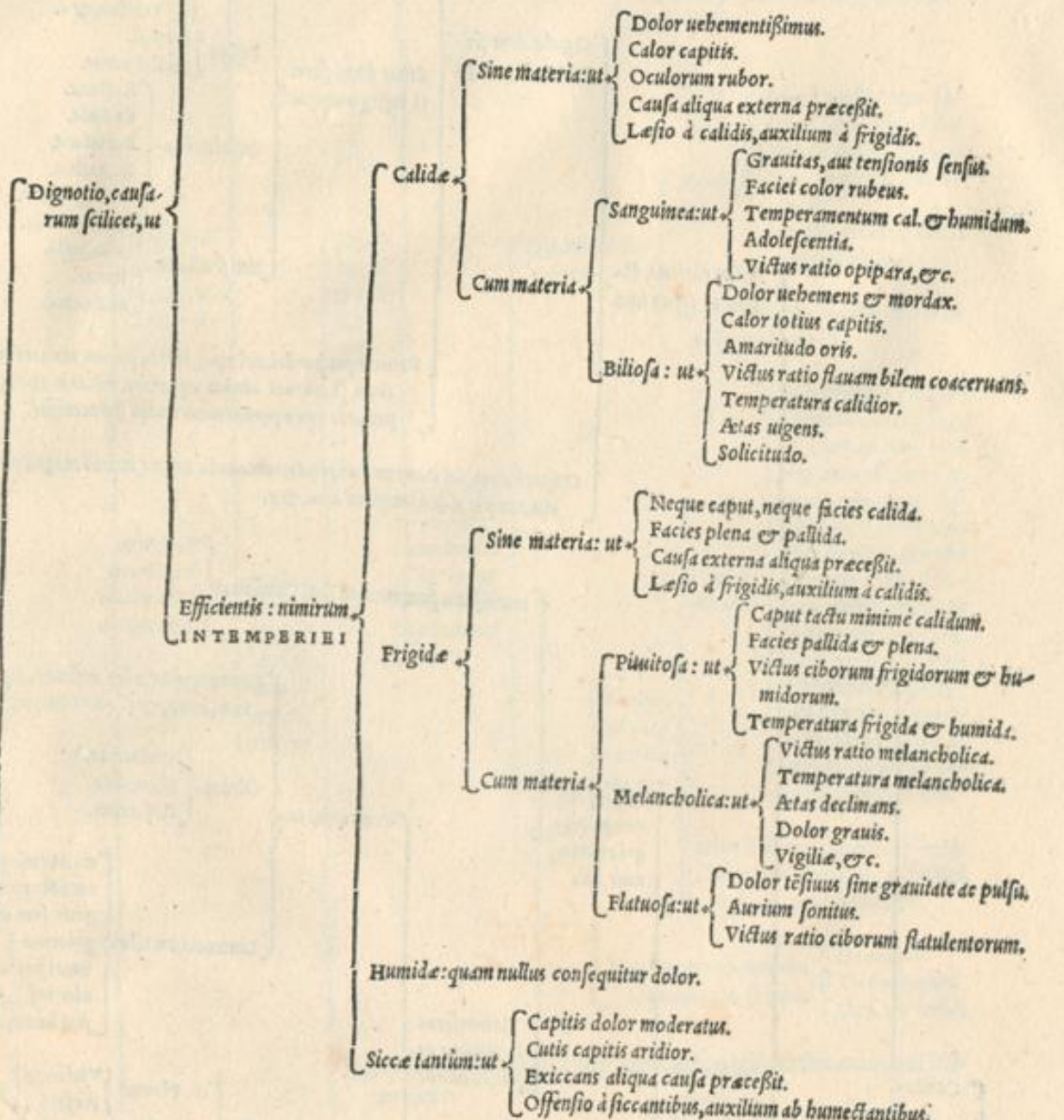
De dolore capitis, ex Hipp. Gal. Aëtio, &c.

Subiecti seu loci malè affecti: nempe CEREBRI
(quod indicat dolor ipse cum positu) affecti per

- Se { Extra caluariam: si } Dolor ad oculorum fundamēta non extenditur.
- { Intra caluariā: si } Dolor ad oculorū fundamēta seu radices extenditur.
- Consensum { Ventriculi } Accidentia non assidue, nec propria.
- { Hepatis }
 { Corporis totius }

Formæ: uidelicet SYMPTOMATIS: ut

- { Functio animalis sensibilis, tactus uidelicet deprauatus. Offensa namque est ipsius tactus actio ex his, quæ ipsum contristant.

Cephalalgia, id est dolor capitis, est recens la boriosus sensus totius corporis, propter grauem eius mutationem seu tristitiam

Efficientis: nimirum INTemperie

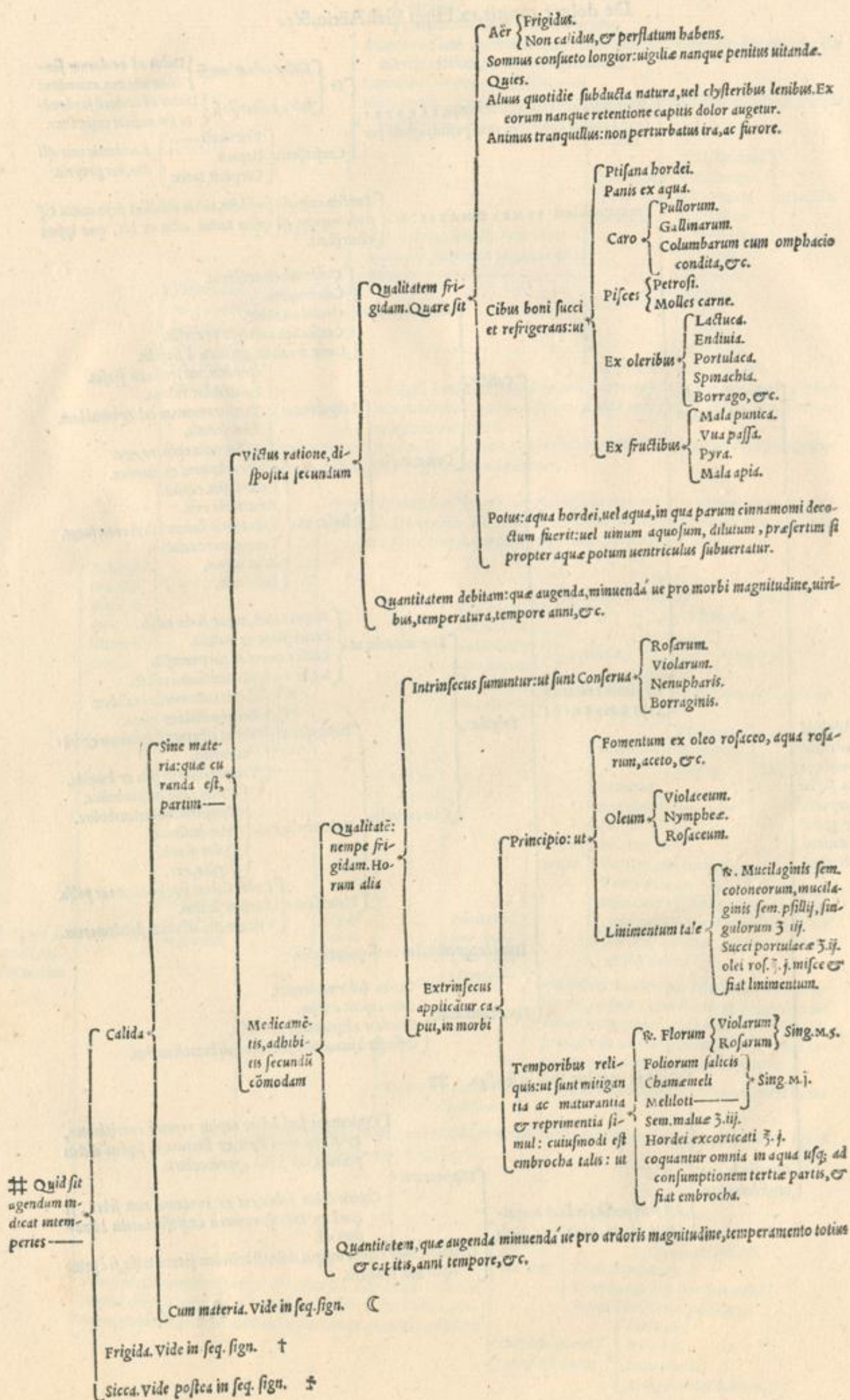
Quid sit agendum. Vide in seq. sign. #

Curatio, in qua considerandum

An fieri possit, indicat magnitudo morbi, uires, &c. Vnde

Hippocrates { Quicumque sani dolore capitis repente corripiuntur, & statim muti fiunt, & stertunt, in septem diebus pereunt, nisi febris apprehenderit.

Galenus. Dolor capitis inseparabile, est indicium futuræ crisis, si à principio non inuaserit.

Vicinus ratione prædicta.

Vene sectione, uidelicet externa.
Clysteribus acerbis.
Frictionibus in partibus inferioribus.
Medicamentis repellentibus, forinsecus
capiti appositis: ut oleo rosaceo, seu
oxyrhodmo.

Adhuc fluat: repellentibus utendum erit: ut

Primò media uena secanda. & nisi quid prohibeat, notatu digna copia sanguinis extrahenda.
Deinde externa cubiti uena incidenda.

Maiori

Minori: Externa tantum in cubito uena incidenda est.

Quantitati sanguinis

Qualitatem Nam si sanguis

Non fluat amplius, medicamentaria contra-ria esse debet, et uel

Medicamentis adhibitis secundum congruentem

Sanguinea: quæ sui ablatione indicat, partim

Cum materia

Sensibiliter: ut

℞. Borraginis, buglosæ, uiolearum, ros. sing. m. s. Sem. quatuor com. frig. maiorū, sing. ʒ. ij. Prunorum, n°. 12. Passularum, Tamarindorum, sing. ʒ. i. Myrobalanorum citrum. Indorum, chebul. empel. bēleizi: orum, sing ʒ. iij. Fumi terræ m. ij. scolopēd. ʒ. iij. Senæ, Polypodij, sing. ʒ. s. Agari-ci ʒ. ij, Zingiberis ʒ. s: misceantur & fiat decoctum secundum artem.

Pituita: ut sunt euacuantia

Insensibiliter: ut quæ morbi reliquas discutere ualent, ut fenum Græcum, chamomilla, &c.

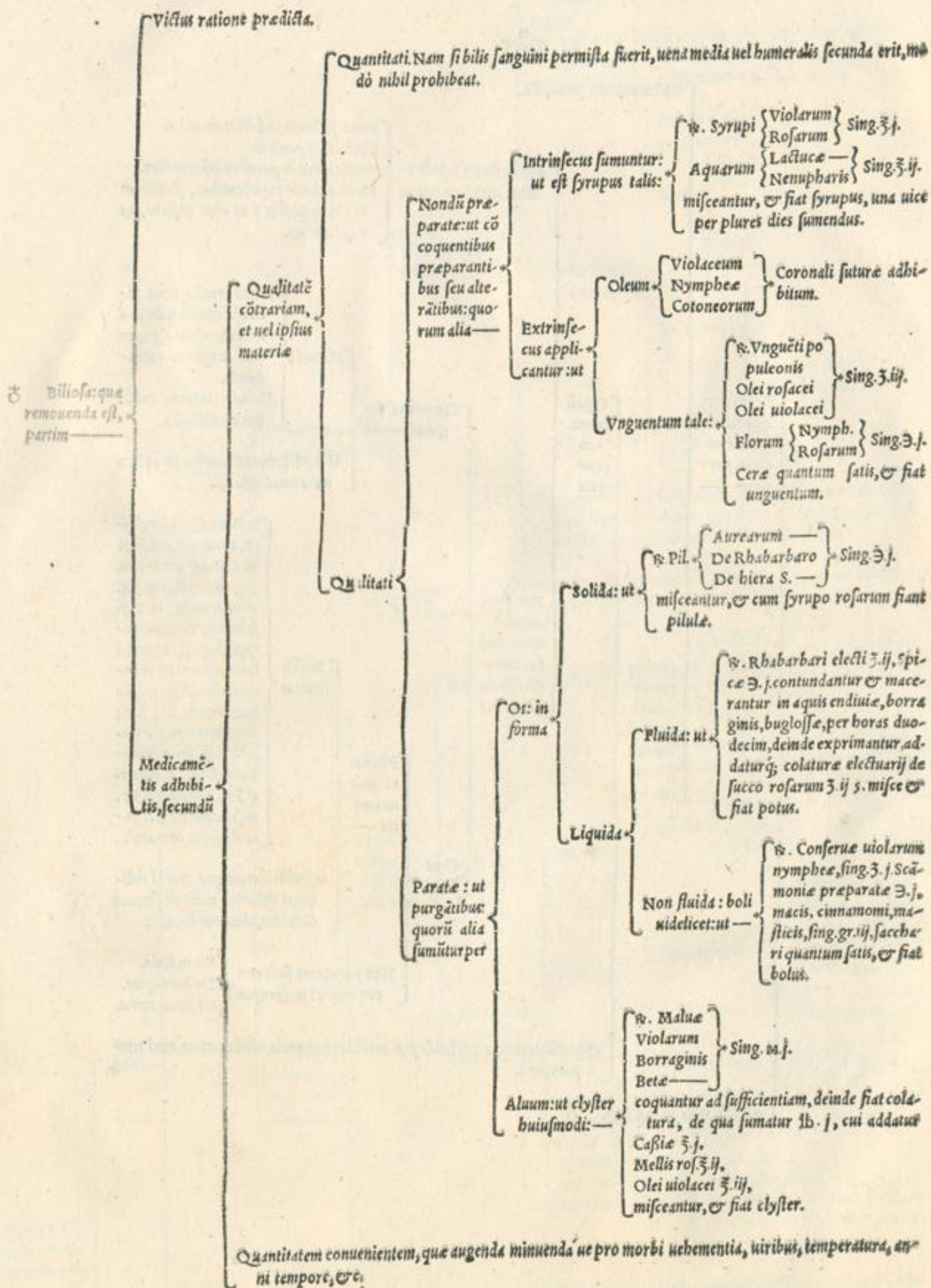
Qualitati

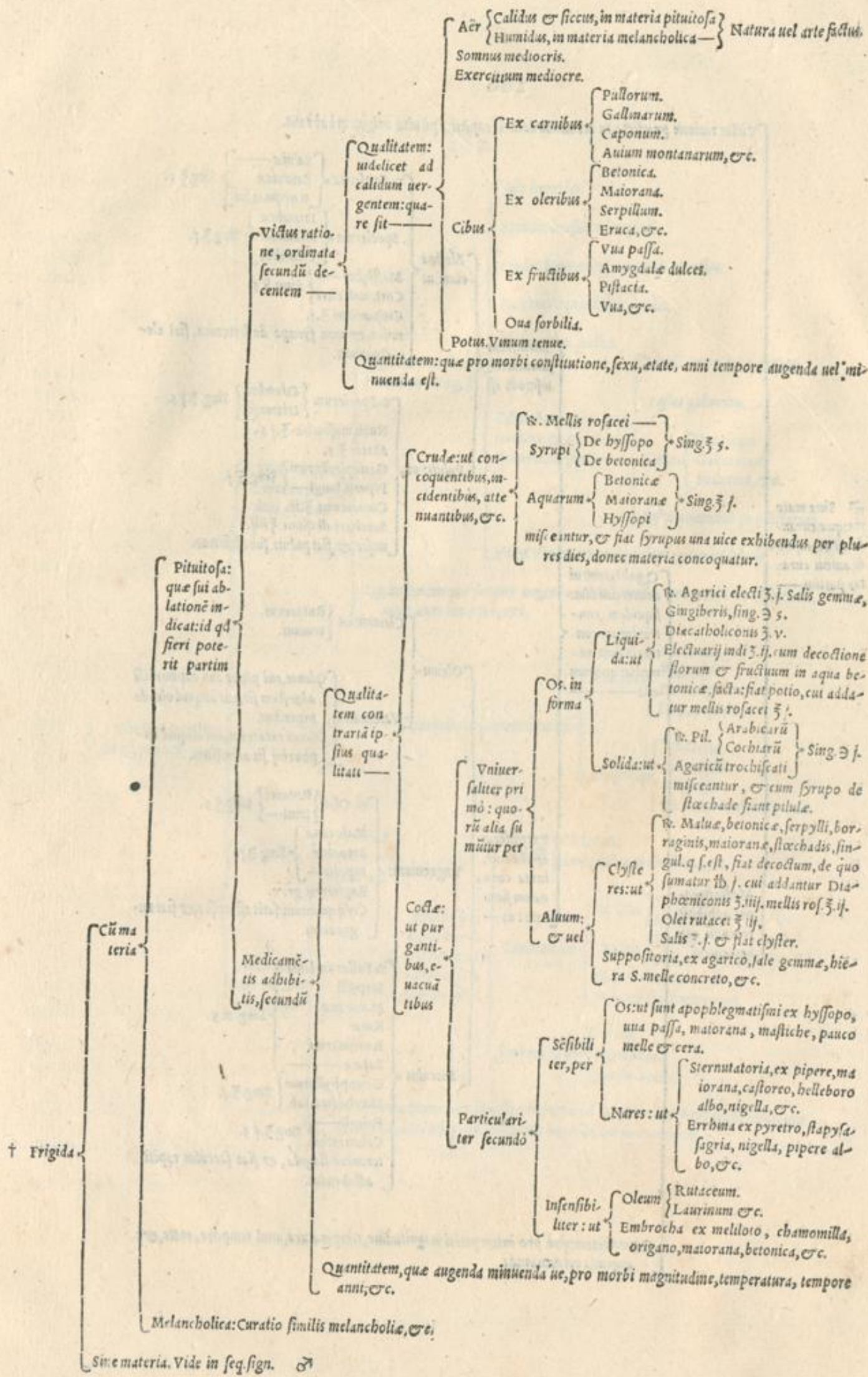
Non paratæ: ut sunt concoquentia: ut syrupus

De endiuia.
De borragine.
De fumo terræ.

Quantitatem: quæ uarianda pro morbi uehementia, uiribus etate, anni tempore, &c.

Biliofa. Vide in seq. sign. ♂

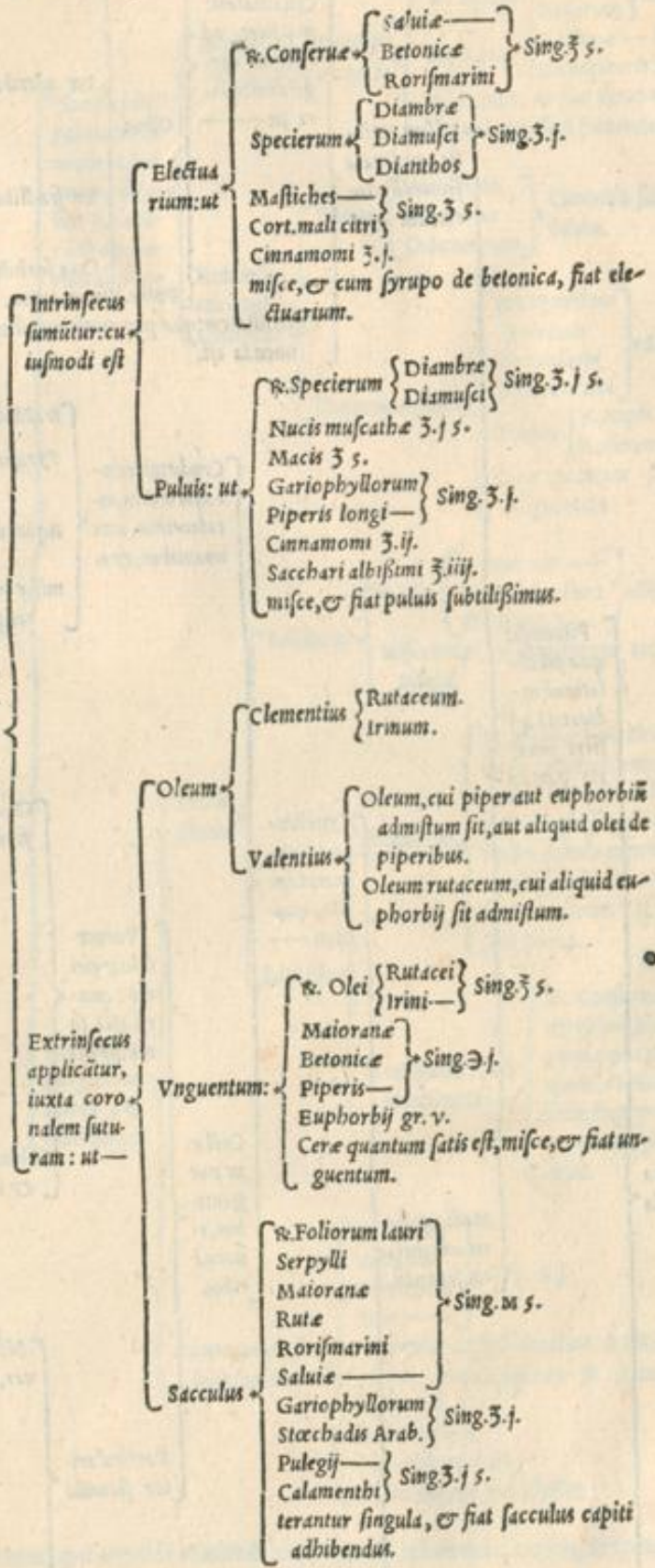

Vitium ratione predictis, in curatione doloris capitis, i pituita originem habentis.

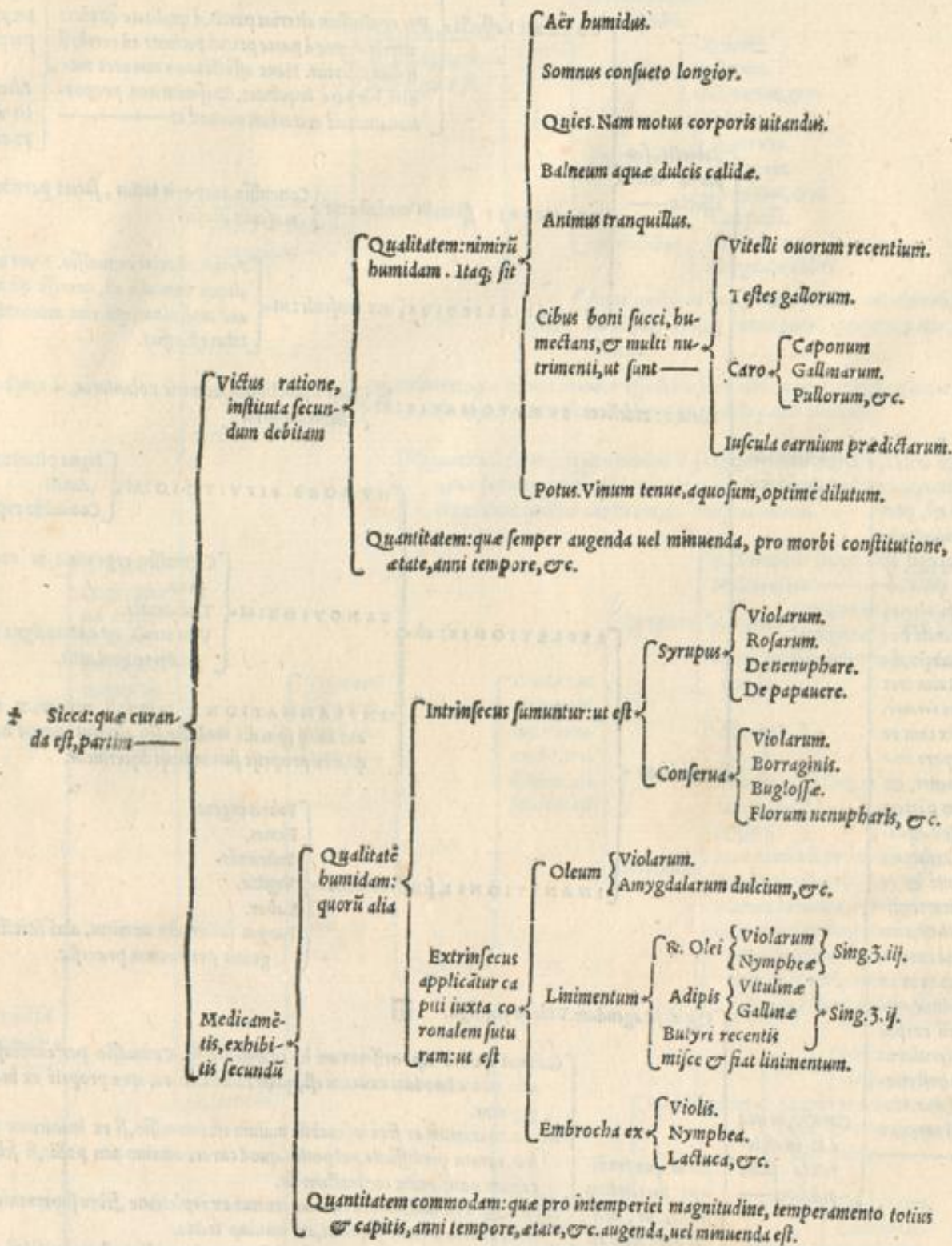
Si sine materia: que curanda est. Huiusmodi autem curatur partim—

Qualitatem: ut delictet calidam: siquidem contrariorum contraria sunt remedia: quorum alia—

Medicamentis, adhibitis secundum convenientem

Quantitatem: que pro intemperie magnitudine, temperatura, anni tempore, etate, &c. augenda vel minuenda.

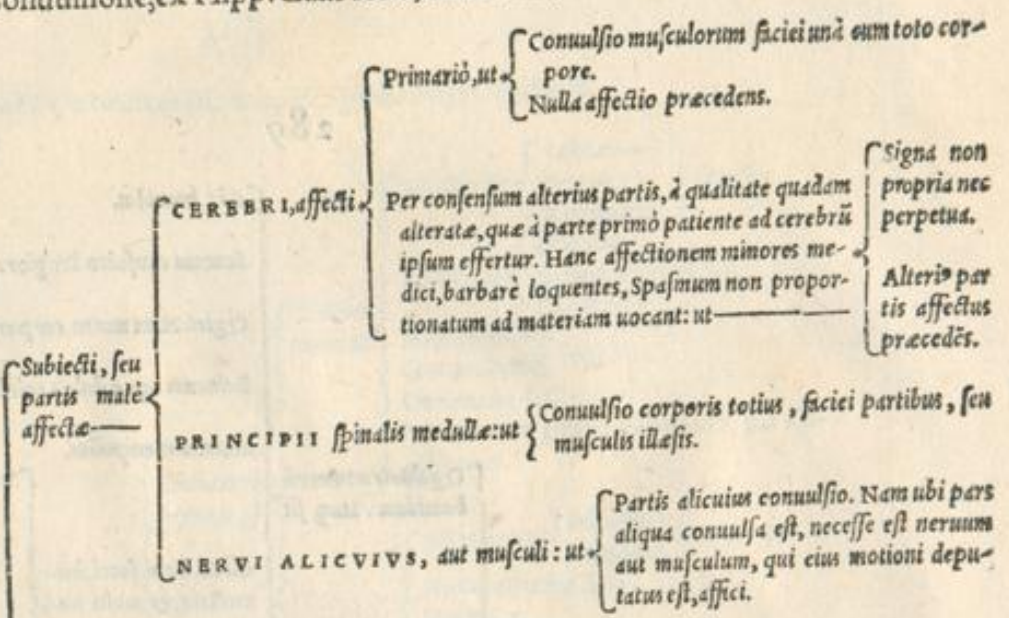

Bb

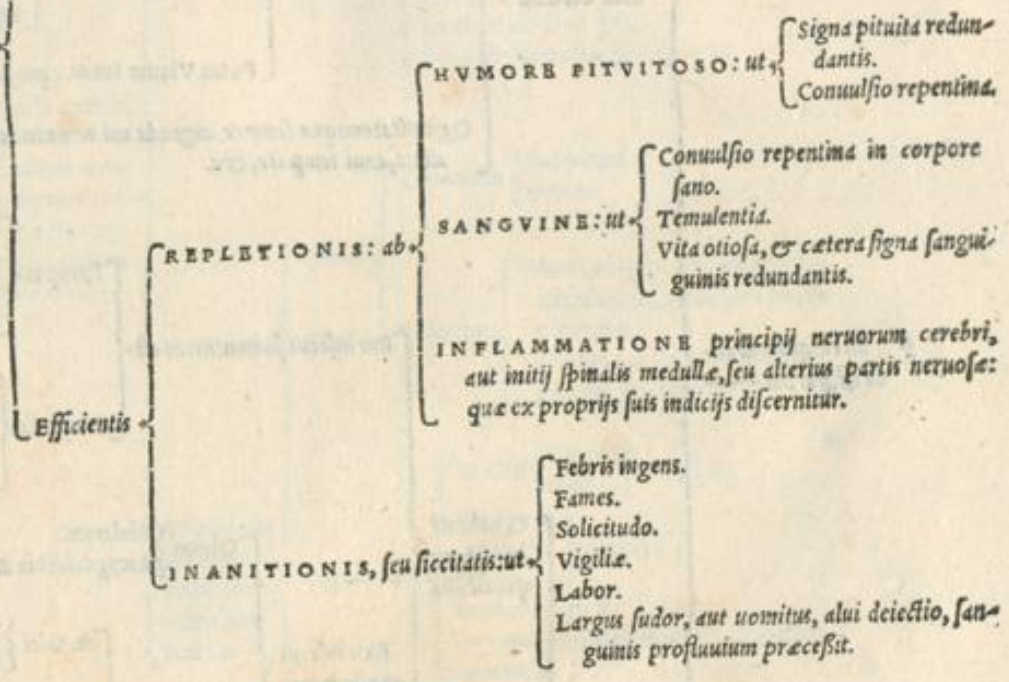
De Conuulsione, ex Hipp. Gal. Aëtio, Auicenna, & Celso.

Conuulsio est, que nervos musculosq; ad eundem cogit affectum, in quem ab animali facultate, quum naturalē habitum seruarent, ducebatur. Huius tres sunt species, videlicet, cū ceruix cum reliquo corpore immobilis manet, & in neutram partem flectitur, sed aequaliter in alterutram partem, antè & retrò uidelicet tenditur. *Qua primò*, cū corpus unà cum ceruice ac capite in anteriora tenditur. *Qua secundo*, cū corpus unà cum ceruice ac capite in posteriora conuultur. Horum affectuum communis

Dignotio, uidelicet causarū: ut

Formæ: uidelicet SYMPTOMATIS: ut

Curatio, in qua duo consideranda sunt, uidelicet

Quid sit agendum. Vide in seq. sign.

An id quo tendimus sperandum sit, nec ne, indicat pars malè affecta, causa morbi. Nam

- Galenus quinto Aphorismorum in commentario. Conuulsio per consensum genita non admodum exitialis est, quemadmodum ea, quæ proprie ex inanitione gignitur.
- Aëtius. Maximum ac ferè insanabile malum est conuulsio, si ex inanitione proprie fiat, curatu per difficile, uel potius, quod curari omnino non possit, si febris occasione potissimum contractum sit.
- Hipp. Qui à conuulsione neruorum tenetur ex repletione, febre superueniente liberatur eadem die, aut sequenti, aut omnino tertia.
- Idem 2. Aphorif. Febrim conuulsioni superuenire, melius est, quàm febre conuulsionem.
- Idem 3. Aphorif. Quicumque tetano corripuntur, in quatuor diebus pereunt: si uerò hos effagerint, sani fiunt.
- Idem. Conuulsio ex helleboro lethalis est.
- Idem 5. Aphorif. Conuulsio ex uulnere lethalis est.

Aër { Calidus.
Siccus.
Somnus mediocris & non diurnus.
Quies. Nam partes convulsa uehementer continendae sunt, & motibus inordinatis resistendum.
Friccio uertebrae in collo.
Aluus quotidie subducta,
Gaudium: animi uero perturbationes fugiendae.

Qualitatem, nempe calidam & siccam. Quare sit

- Cremor ptisanæ.
- Oua sorbilia.
- Cibus {
 - Caro assata { Caponum.
Pullorum.
Gallarum, &c.
 - Ex oleribus { Salvia.
Maiorana.
Hyssopum.
Serpillum, &c.
 - Ex fructibus { Vua passa.
Nuces pmeæ.
Amygdalæ dulces.
- Potus { Aqua mulsæ, in qua parum saluæ, aut cinnamomum fuerit incoctum. A uini autem potus, præsertim circa initia abstineat.

Quantitatem: quæ pauca omnino esse debet, tam cibi quam potus, præsertim primis tribus diebus, quibus tenuissimo utatur uictu: deinde paulò pleniori.

Quantitati. Nam si is non penitus à sanguine fuerit secretus, statim eius curatio, à uenæ sectione, modò nihil prohibeat, incipienda erit. Incidenda autem mediâ cubiti uena, non quidem confertim, sed pluribus uicibus.

Repletionis causa: nempe humor pituitosus, qui sui ablationem indicat: id quod fiet partim

Qualitatem contrariam, & uel humoris

- Syrupus {
 - ℞. Syrupi de stochade } Sing. ʒ. j.
 - Mellis rosacei } Sing. ʒ. j.
 - Aquarum { Maioranæ } Sing. ʒ. ij.
 - { Betonice } Sing. ʒ. ij.
 - miscæ, & fiat syrupus, per plures dies sumendus.
- Decoctionum {
 - ℞. Saluæ } Sing. m. ʒ.
 - Pulegij } Sing. m. ʒ.
 - Betonice } Sing. m. ʒ.
 - Maioranæ } Sing. m. ʒ.
 - Hyssopi } Sing. m. ʒ.
 - Rad. feniculi, peoniae, sing. ʒ. ʒ.
 - Sem. feniculi, anisi, sing. ʒ. ʒ.
 - Florum betonice, borrag. sing. m. ʒ.
 - miscantur, & coquantur usque ad consumptionem tertiæ partis, deinde coletur, dulcisq; reddatur potio, cui deniq; addantur syrupi de betonice, de hyssopo, sing. ʒ. ij.

Crude: ut concoquentibus: attenuantibus, incipientibus, cuiusmodi est

Qualitati

Coctæ: ut purgantibus, euacuantibus

- Sensibiliter: ut {
 - ℞. Pil. { Fœtidarum } Sing. ʒ. ʒ.
 - { De sagapeno } Sing. ʒ. ʒ.
 - Agarici trochiscati ʒ. ʒ.
 - miscæ, & cum syrupo de betonice fiant pilule.
- Insensibiliter: & sunt discutientia: ut {
 - Oleum { De castoreo.
Laurinum.
Nardinum.
Costinum.
Nucis muschate, &c.
 - Cataplasma ex { Feno græco.
Semine lini.
Farina hordeacea.
Oleo rutaceo, &c.

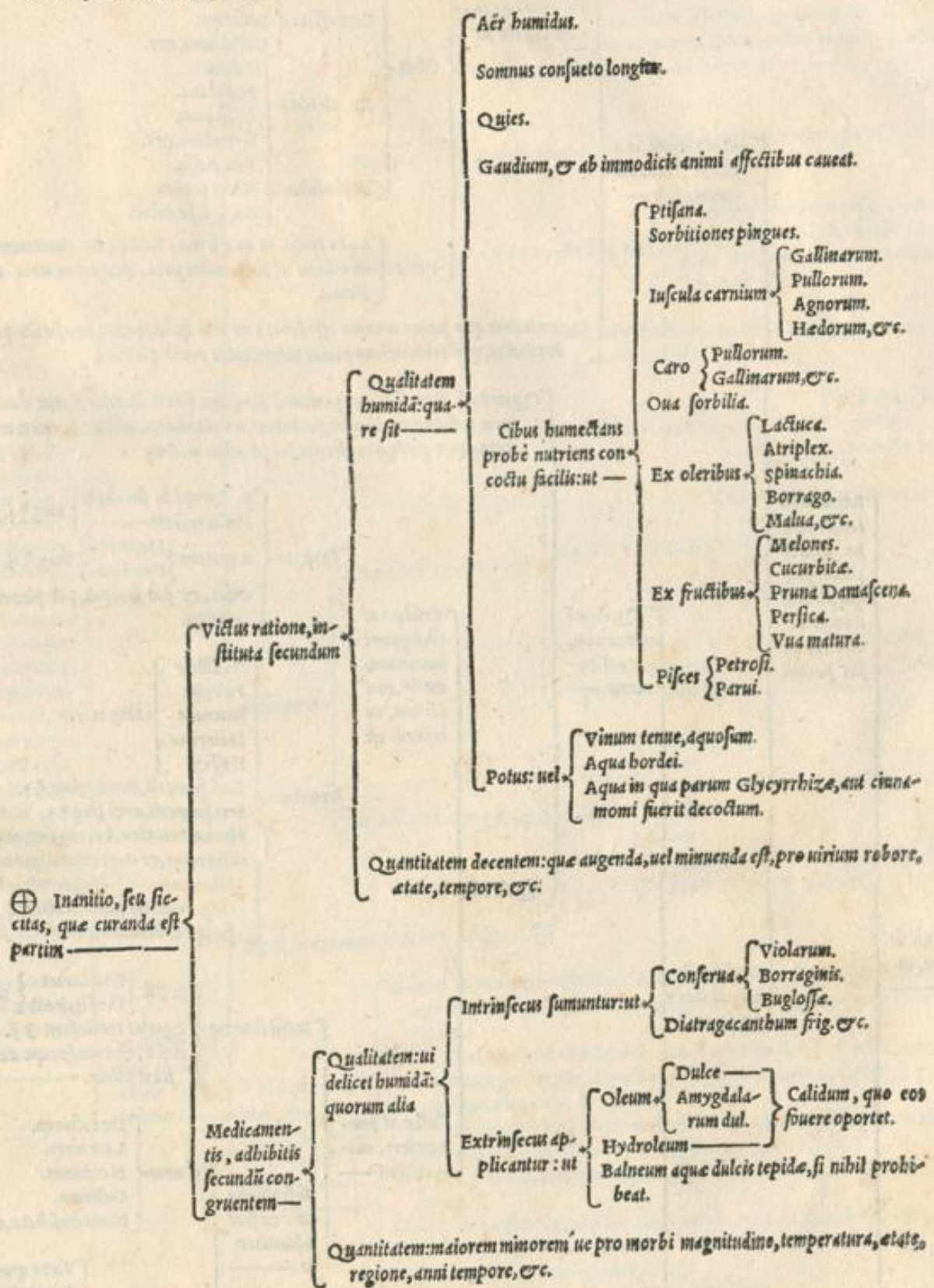
Quantitatem debitam: maiorẽ minorem uel pro morbi uehementia, uiribus, ætate, anni tempore, &c.

⊕ Quid sit agendum, indicat

Medicamentis adhibitis, secundum

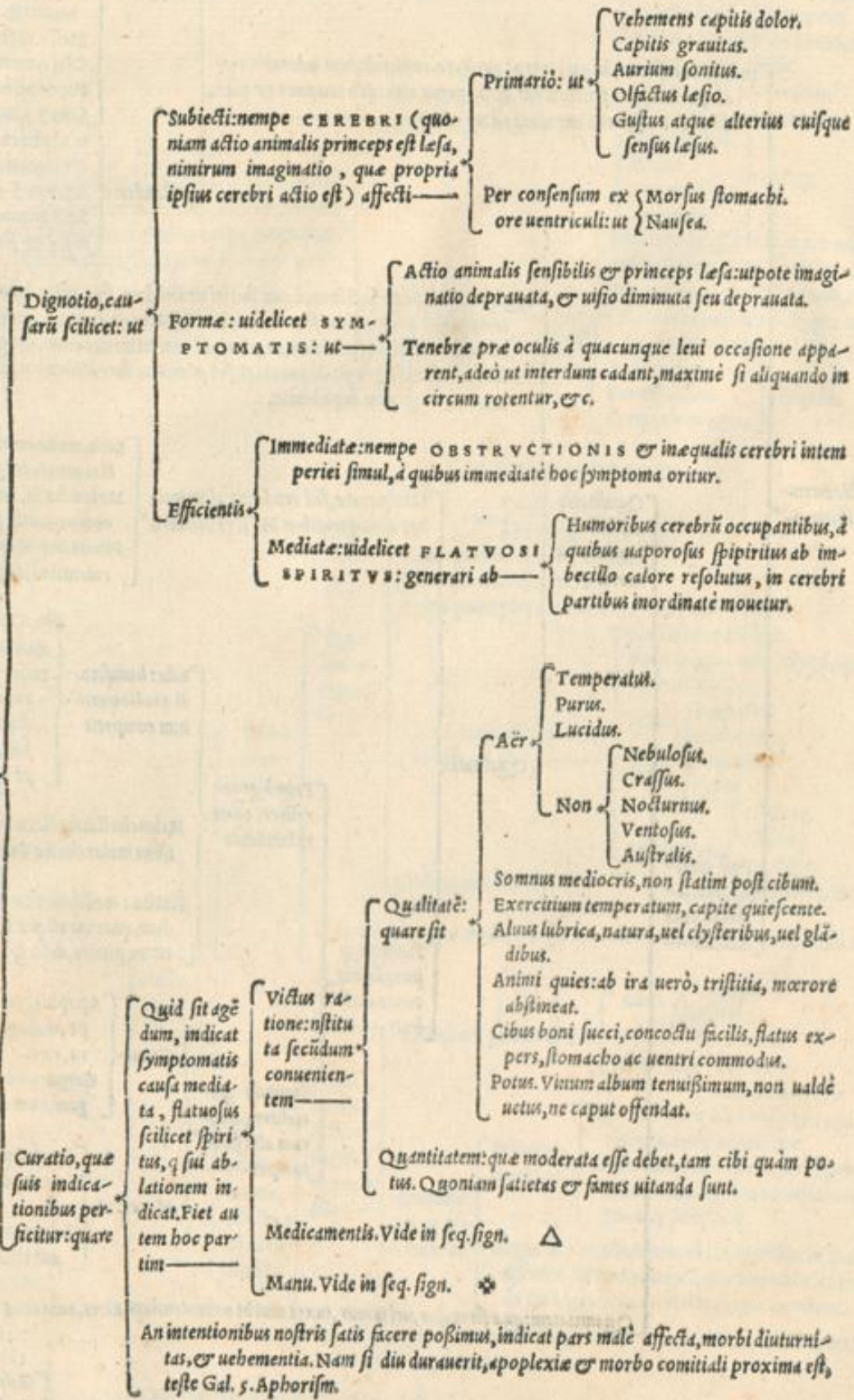
Inanitiõ. Vide in seq. sign. ⊕

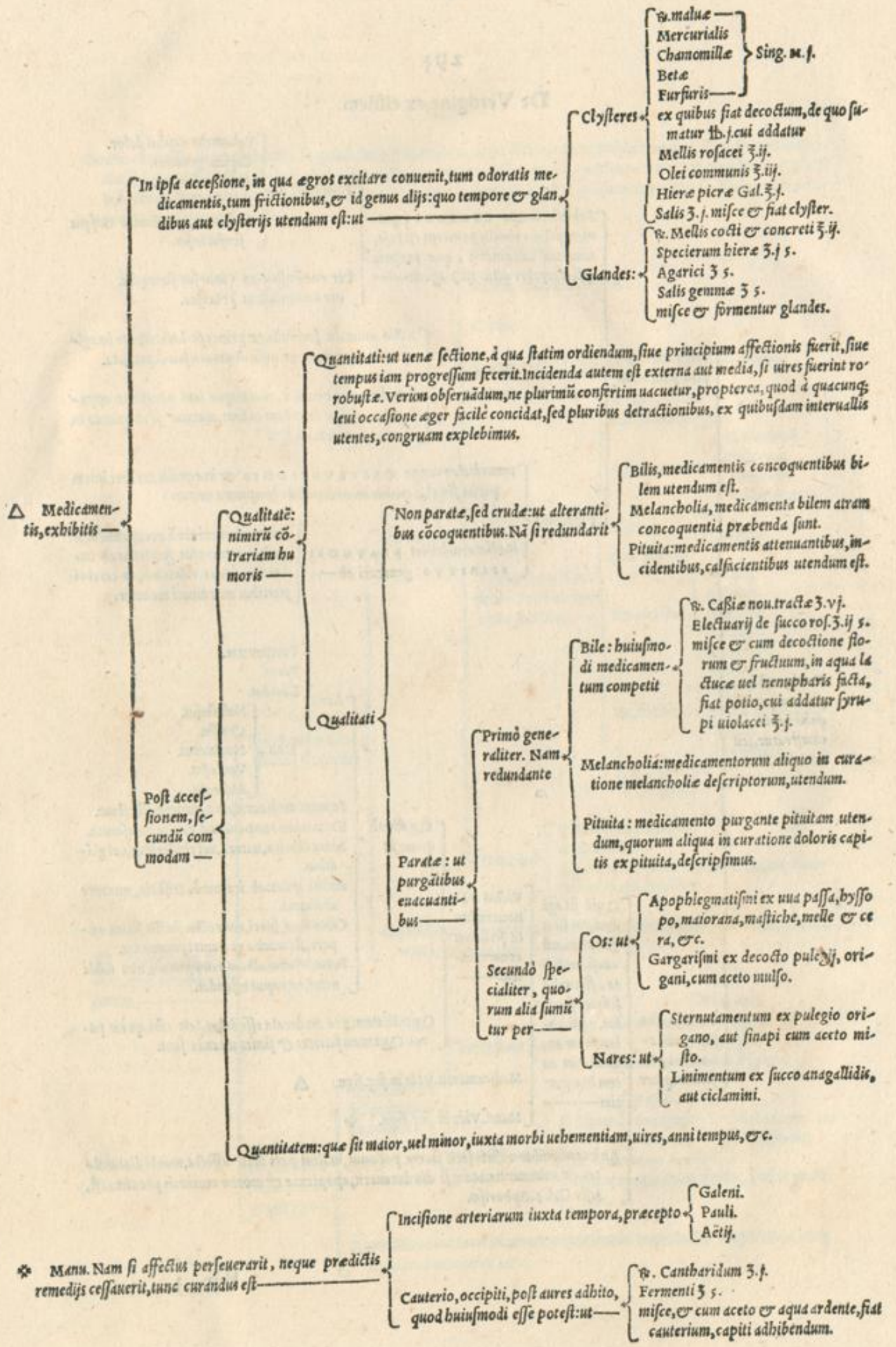
Curatio convulsivis ex repletionis sanguinis, uel inflammatione, uenae sectione peragenda est, media scilicet, sed non confertim, sed pluribus uicibus. Deinde clysteribus acerbis utendum: modo non adsit, quod impediatur unum aut alterum. Quod si inflammatio non cedat, ijs utendum est medicamentis, quae inflammatio ipsa exigit, secundum diuersa eim tempora, indicatione sumpta à parte affecta.

De Vertigine, ex eisdem.

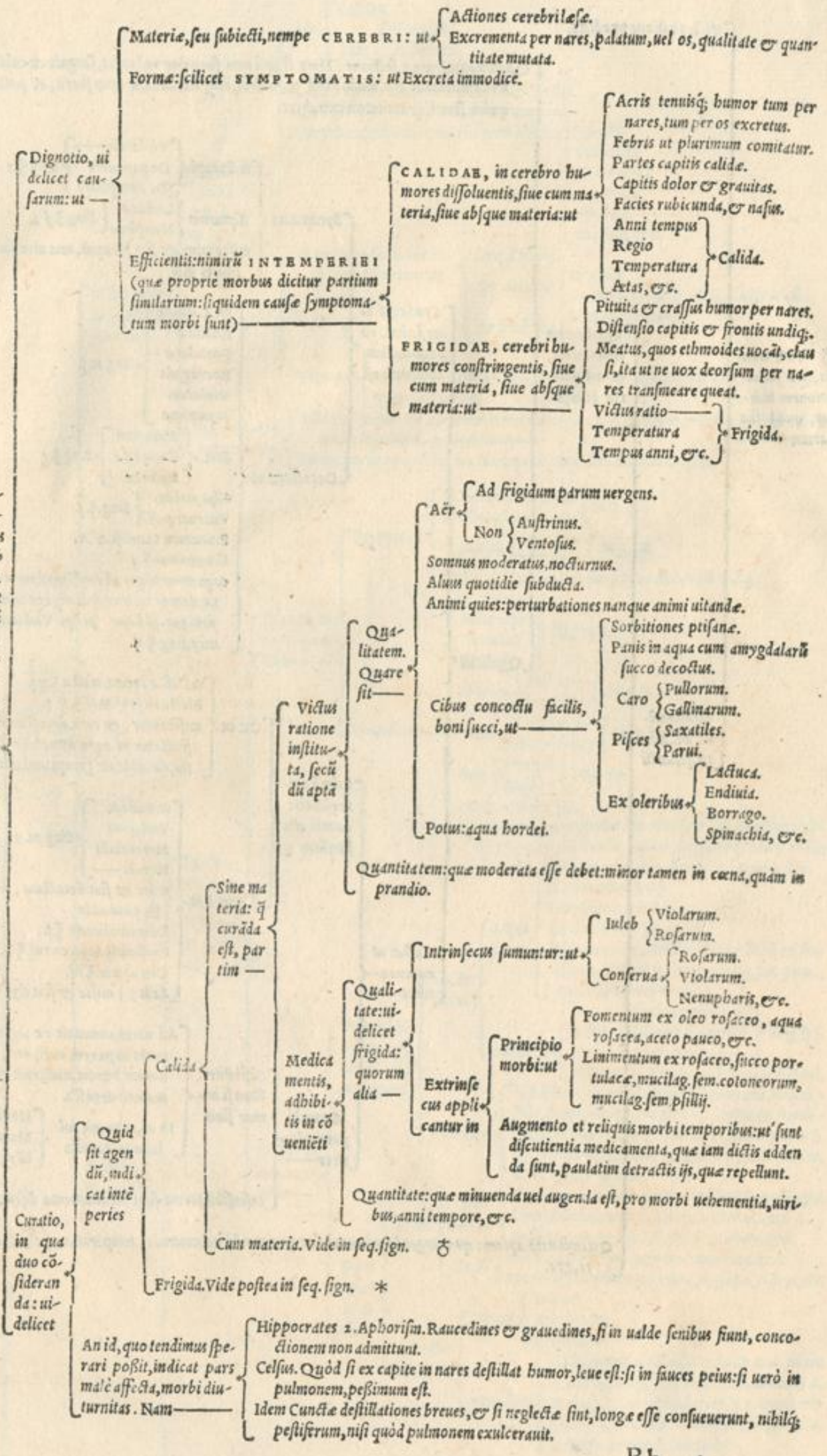
Vertigo est im-
aginatio quedā,
quod caput cir-
cumferatur, seu
uertatur. Huius

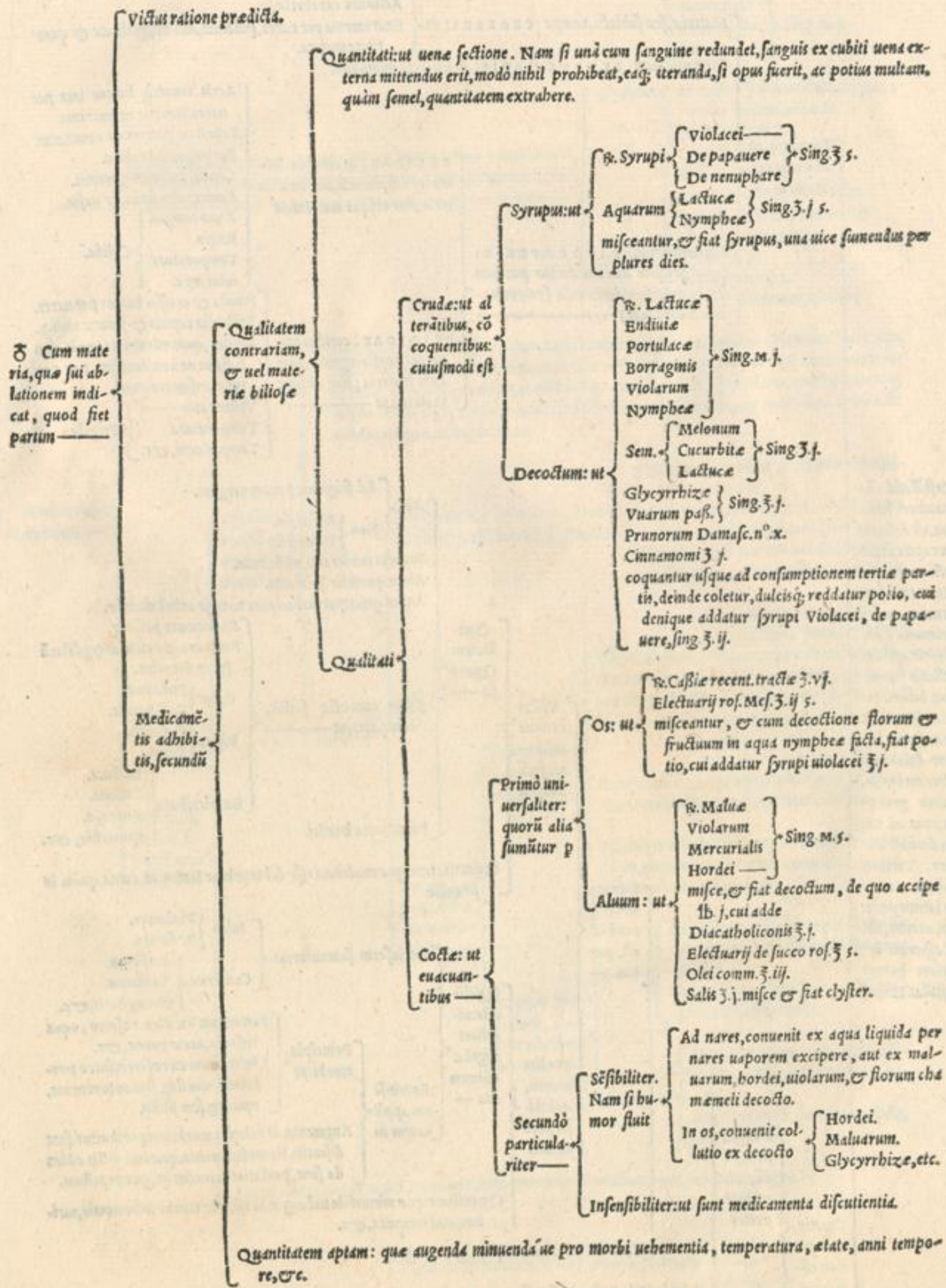

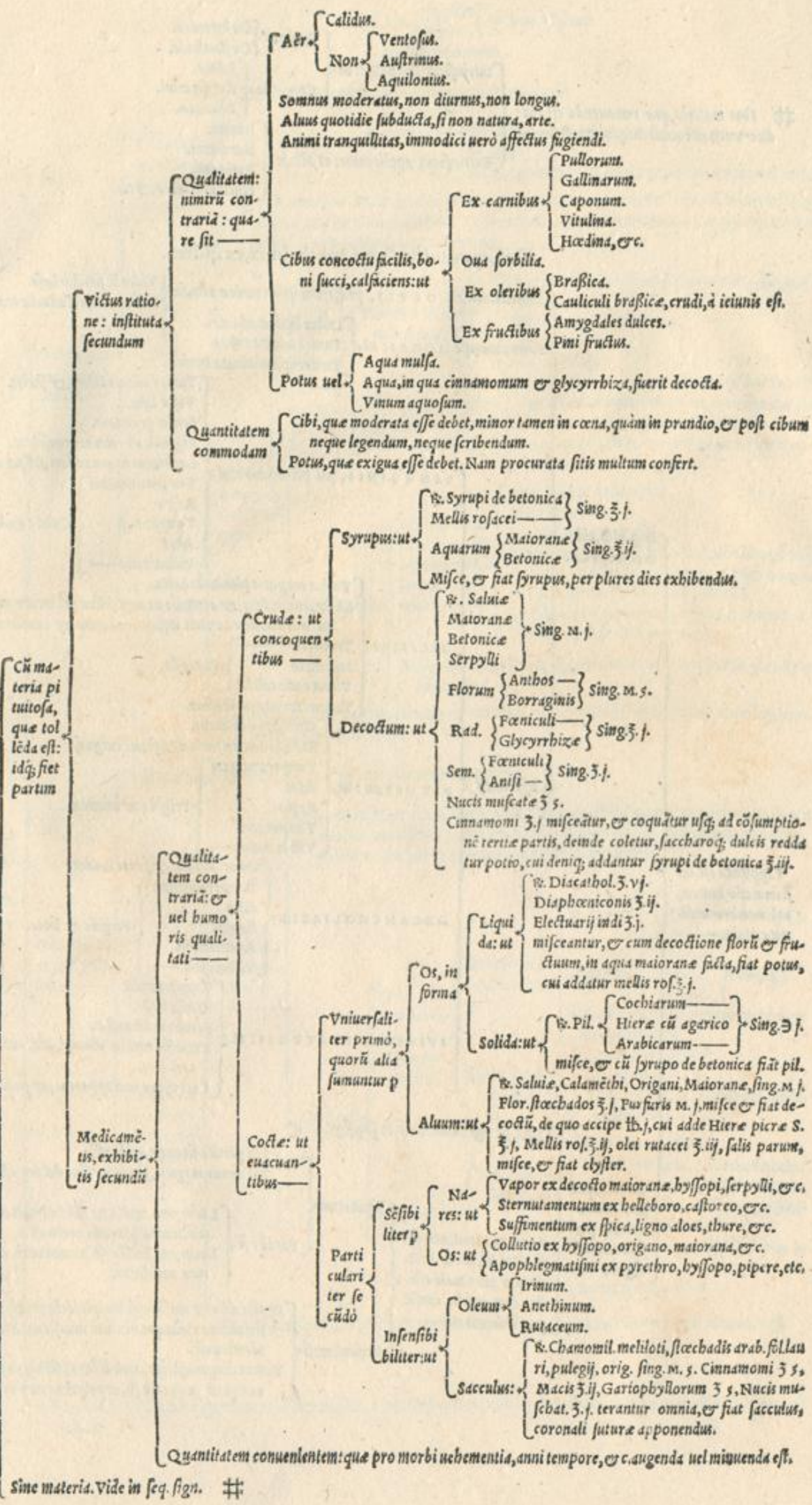

De Destillatione, ex Gal. Aëtio, Ægineta & Celso.

Destillatio cōmunitè sumpta, est defluxus ex capite in subiectas partes. Huius tria sunt genera, quorū primum est leue, & quod proprie latinis dicitur. Fit ubi ad os ac fauces humor delabitur. Alterum grauedo, cum ad nares decūbit humor. Tertium rauce- do latinis uocatur, accidit, ubi ad asperam arteriam humor destillat. Huius

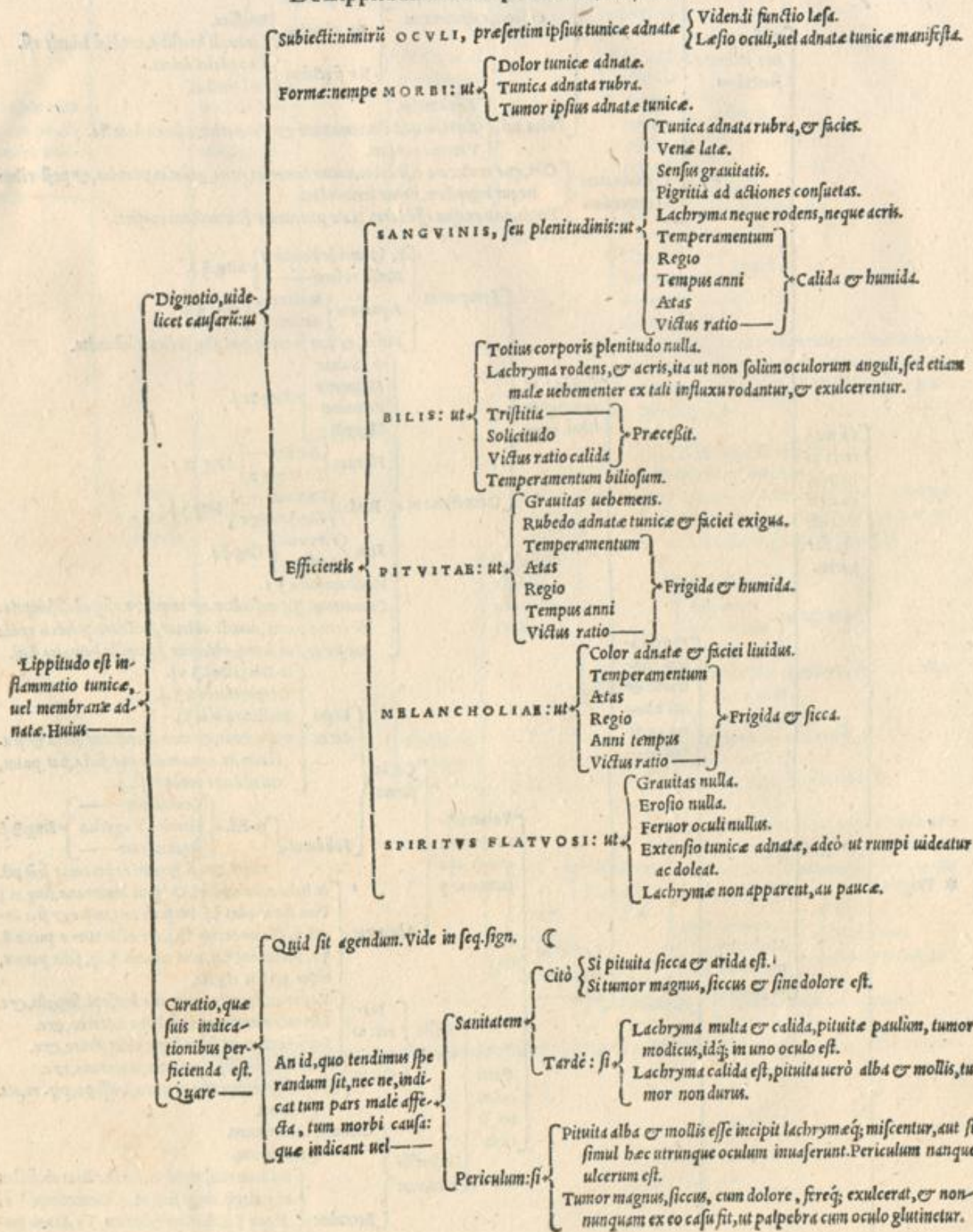

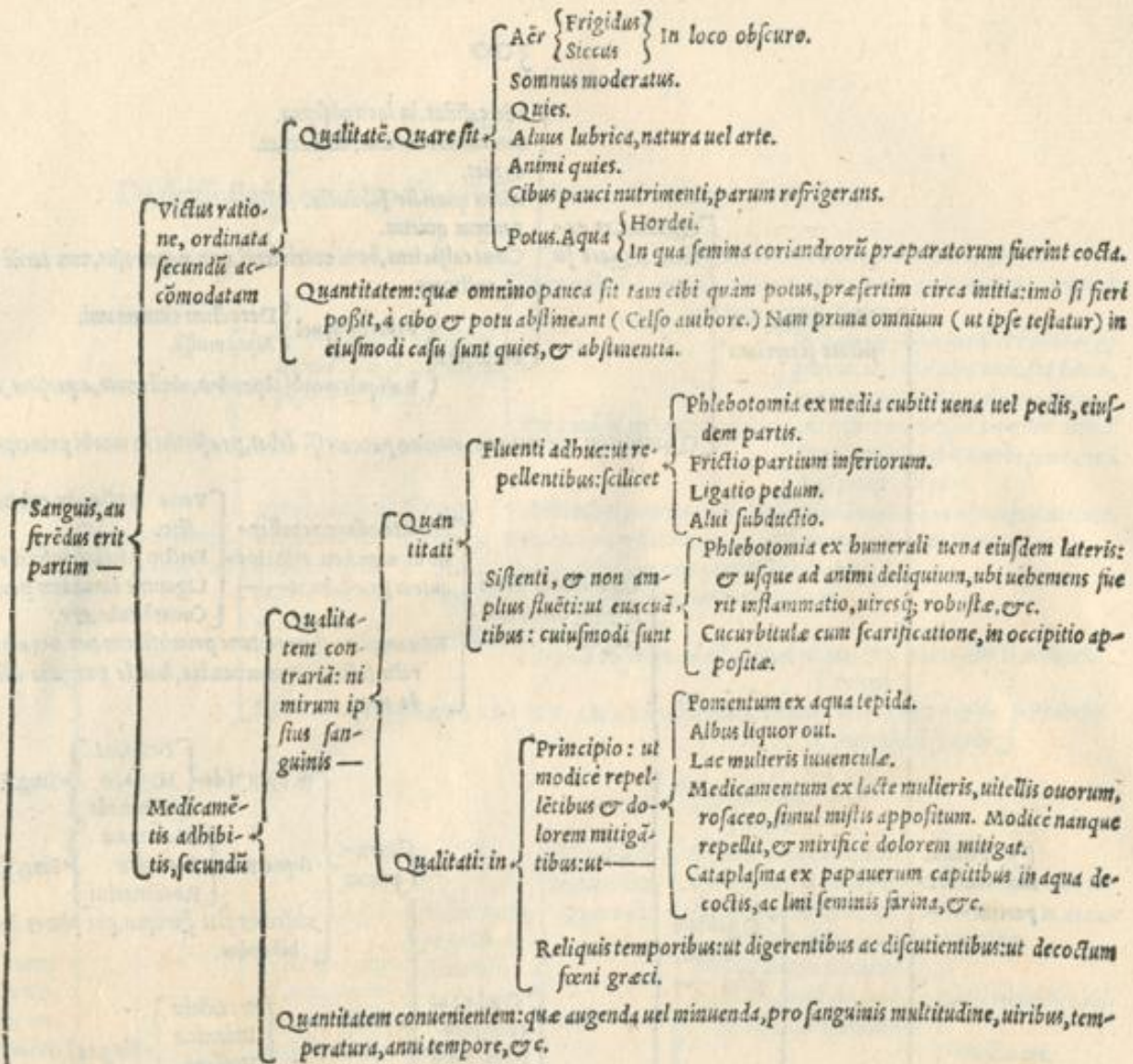

Sine materia, quae remouenda est medicamentis alexantibus: quorum alia

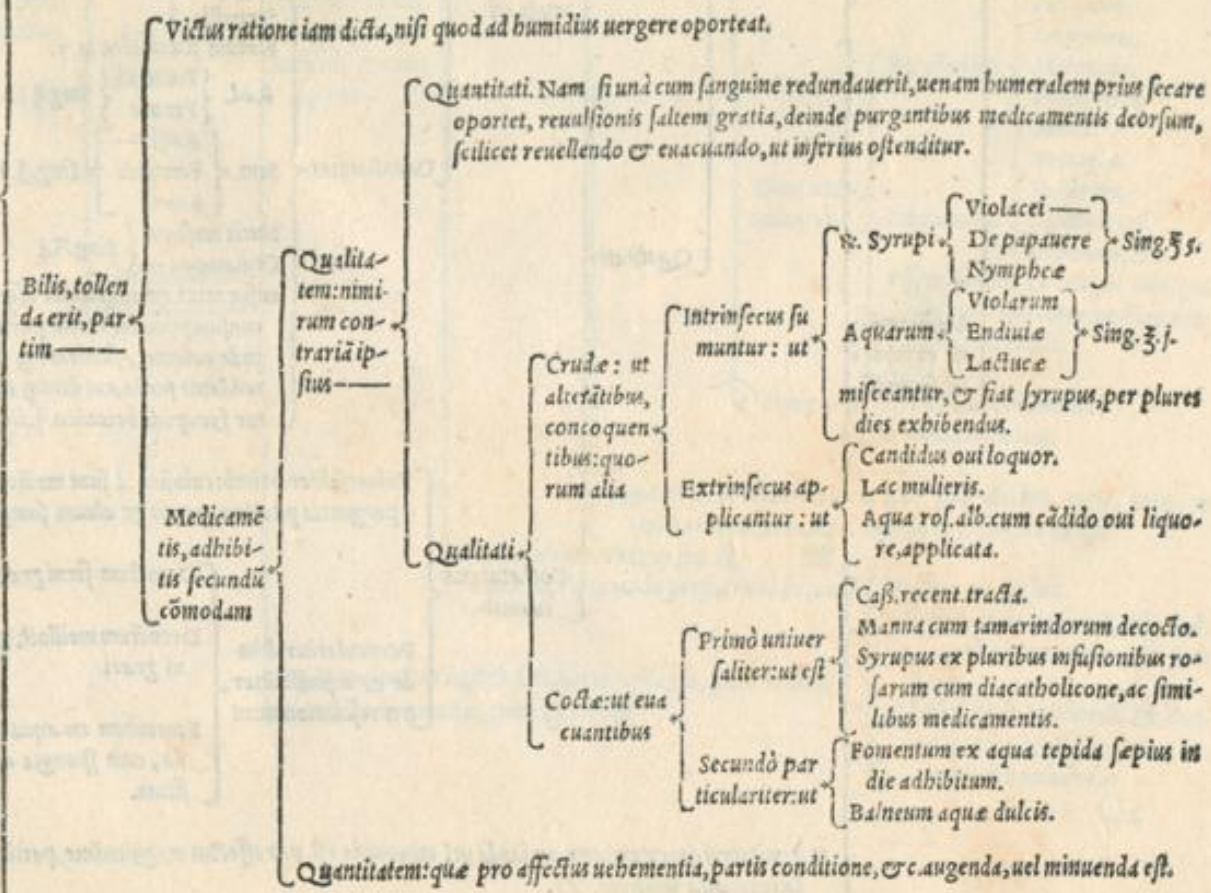
- Intrinfecus sumuntur: ut
 - Syrupus { De betonica. De stoechade.
 - Conserua { Saluie. Rorifmarini. Betonica.
- Extrinfecus applicantur: ut oleum { Irinum. Nardinum. Rutaceum. Nucis muschatae, &c.

De Lippitudine siue Ophthalmia, ex iisdem.

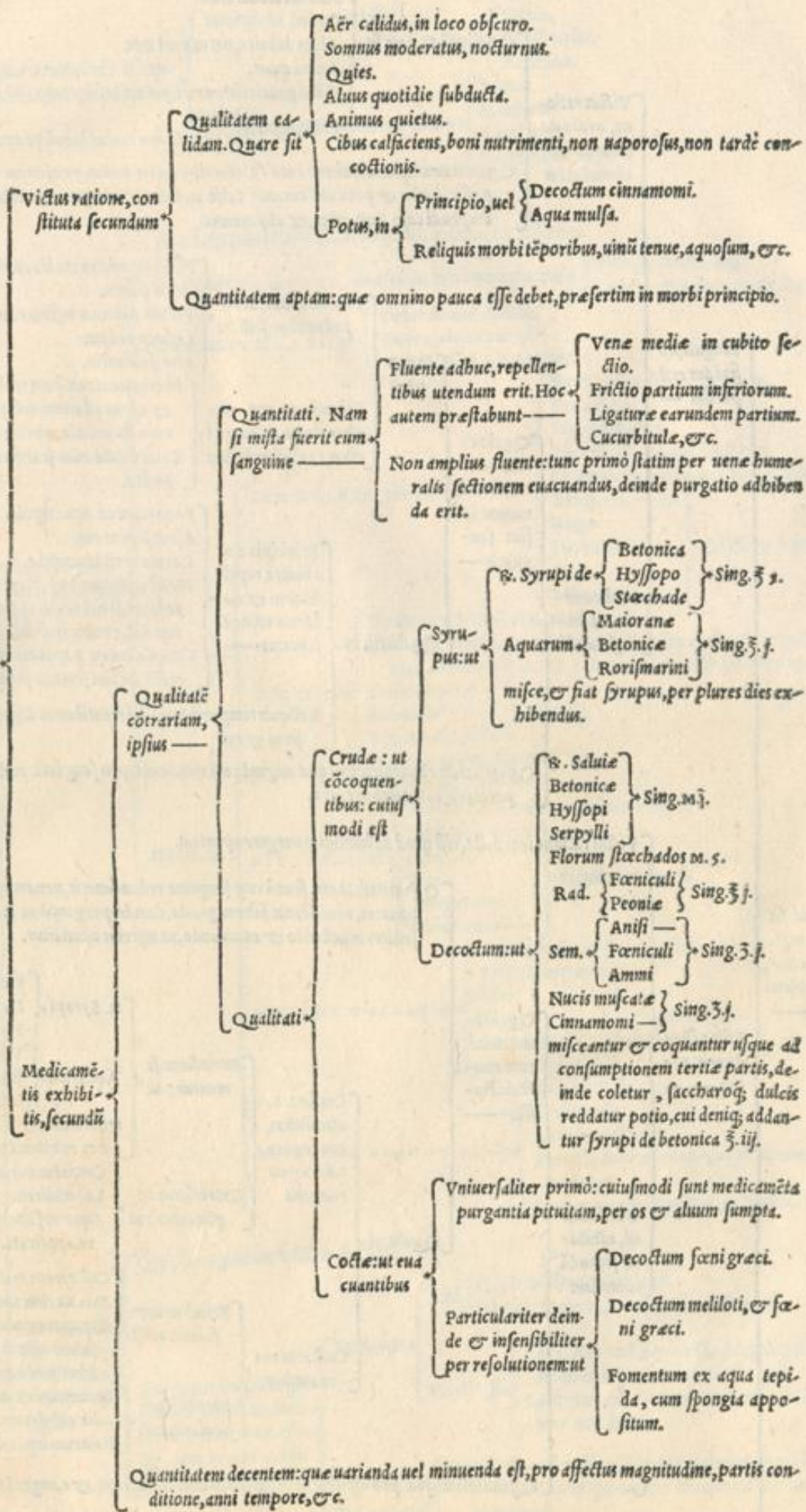

¶ Quid sit agendum, indicat morbi causa efficiens. Nam si fuerit —

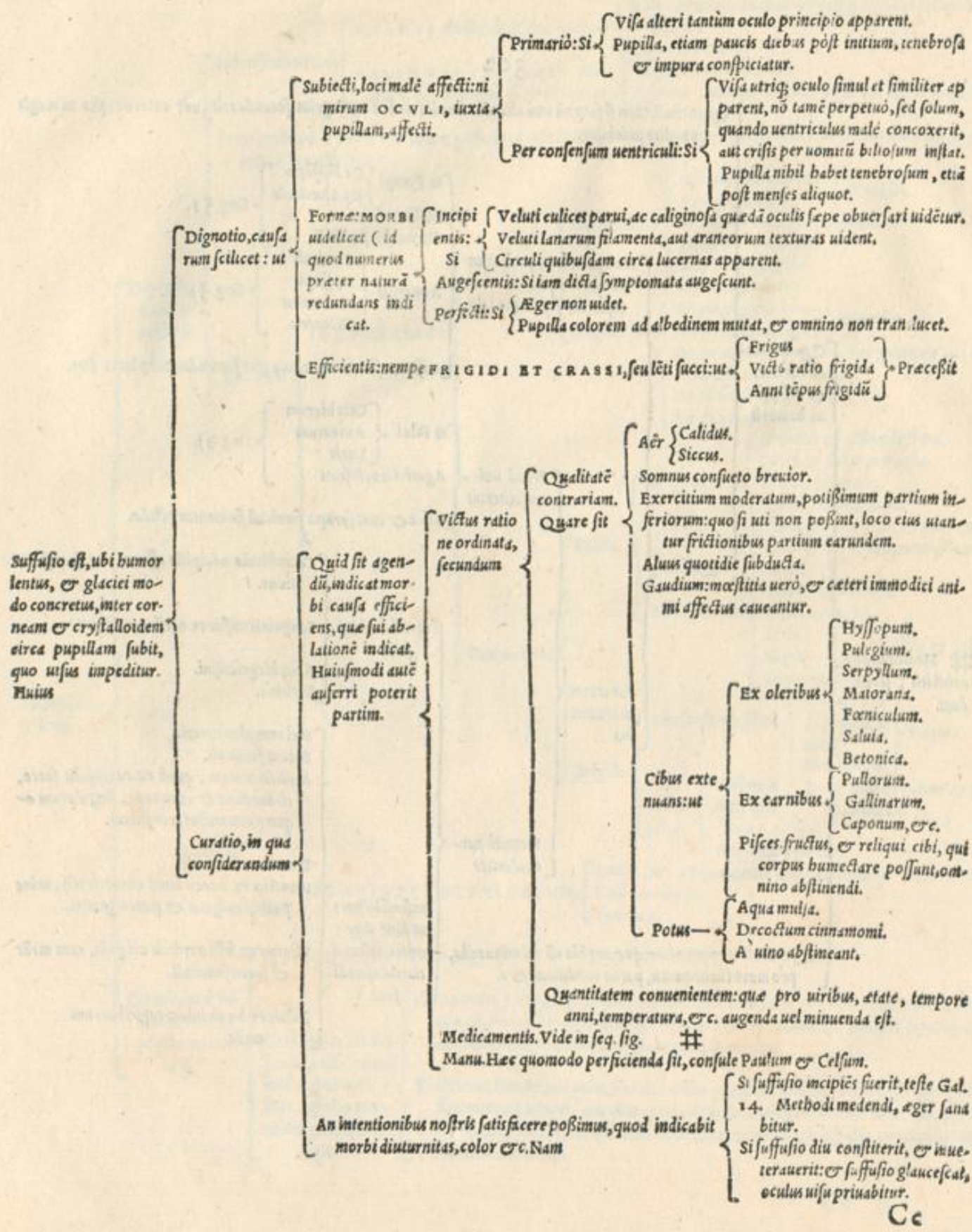

Pituita. Vide in seq. sign. □

Melancholia. Hic similiter agendum ut in lippitudine, à pituita pendente, nisi quod medicamentis, melancholiam purgantibus utendum sit.

De Suffusione, ex Hipp. Gal. Paulo, Aëtio, Tralliano, & Celso.

Quantitati. Nam si sanguis unè abundet, media cubiti vena primò secanda erit, aut exterua, pro ut magis expedire uidebitur.

Qualitatem
cõrariam,
& uel ipsi-
us humoris

Non parata: ut præparan-
tibus, cõcoquentibus, cu-
iusmodi, est syrupus talis,

- Syrupi { De hisso
- { De Stœchade
- { Mellis rosacei
- { Oxymellis scyllitici
- { Sing. ʒ s.
- Aquarum { Fœniculi
- { Hyssopi
- { Matoranæ
- { Betonice
- { Sing. ʒ j.

miscere & fiat syrupus, una uice sumendus per plures dies.

Primò uni-
uersaliter: ut

- Pilul. { Cocchiarum
- { Aurearum
- { Lucis
- { Sing. ʒ j.
- Agarici trochiscati

miscere & cum syrupo fœniculi formentur pilule.

Qualitati

Parata: ut
euacuanti-
bus

- Cucurbitula occipito affixe, cum scarifica-
tione.
- Sensibiliter: ut
Sanguinis missio ex naribus, uel fronte.
- Apoplegmatismi.
- Errhina.

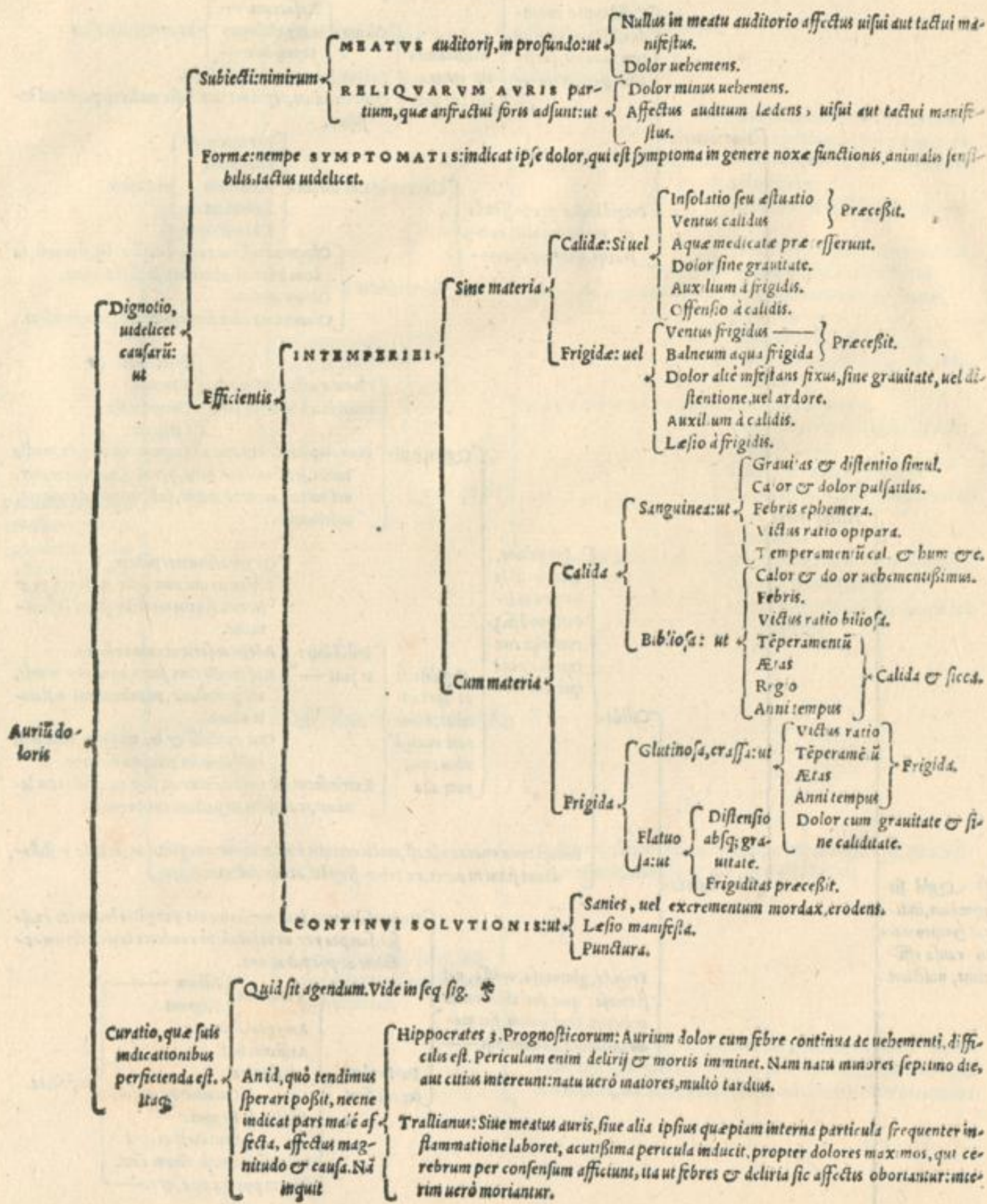
Secundò par-
ticulariter

- Mel cum oleo ueteri.
- Succus fœniculi.
- Medicamentum, quod ex caucalidis succo,
chamedrios & coronopi, singulorum æ-
quis portionibus, conficitur.
- Decoctum fœniculi.
- Inunctio ex bacis lauri excorticatis, urina
pueri, leuigatis, & pauco gummi.
- Illinitio ex felle perdicis uel galli, cum melle
& succo fœniculi.
- Puluis ex hirundinum capitibus cum
melle.

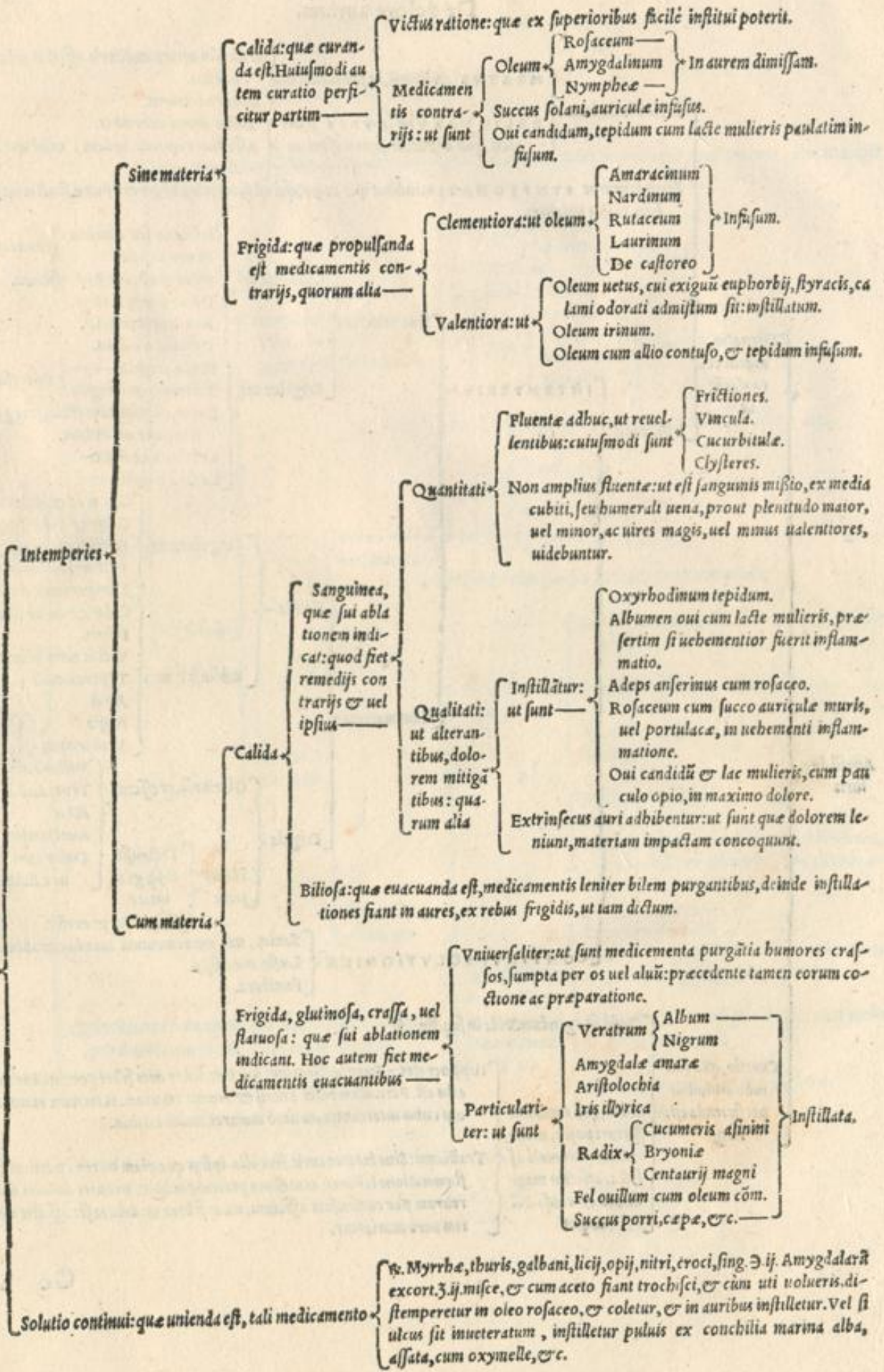
Quantitatem commodam: quæ augēda est uel minuenda,
pro morbi uehementis, partis conditione &c.

¶ Medicamentis
adhibitis, secun-
dum.

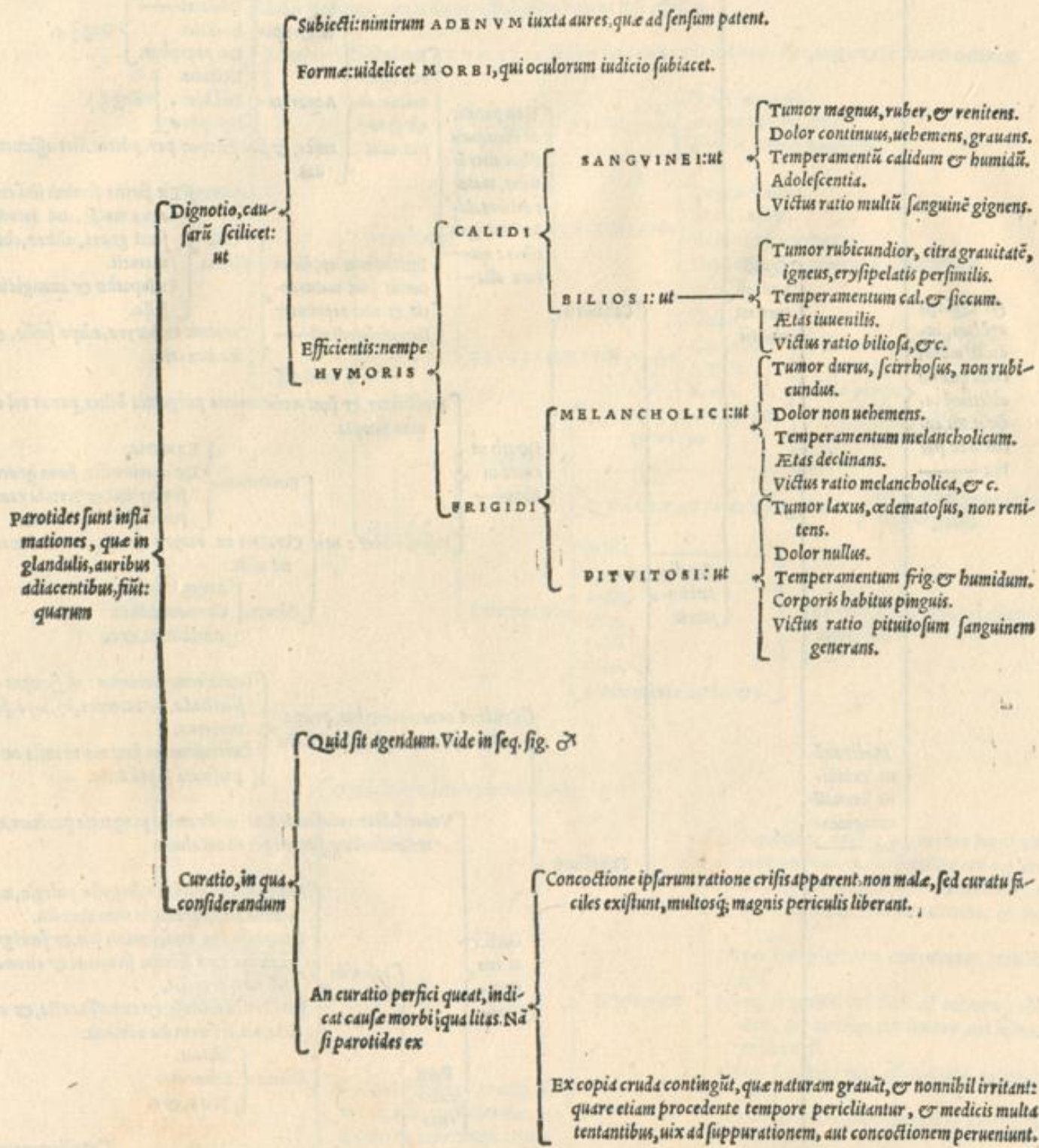
De dolore aurium.

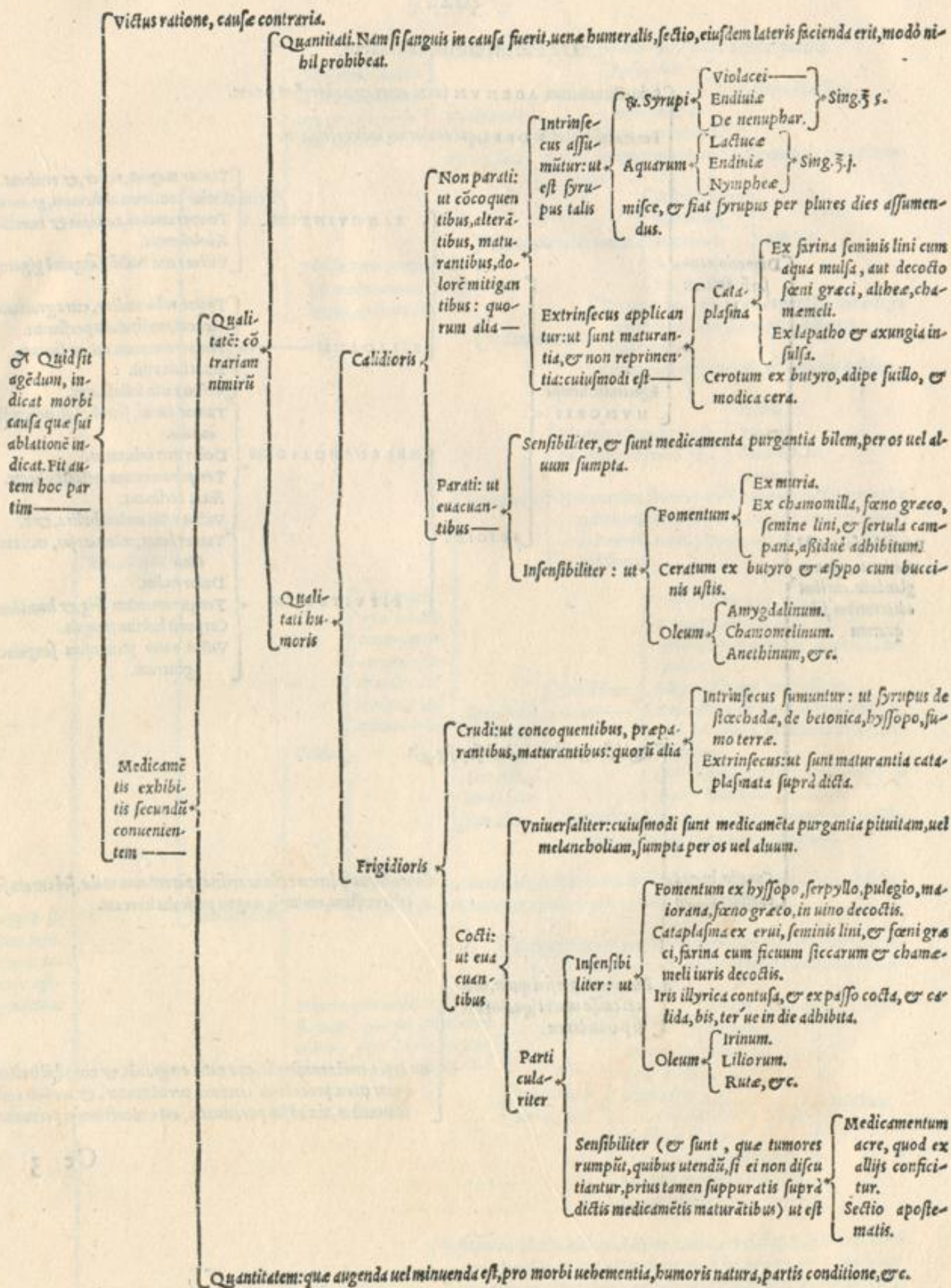

☞ Quid sit agendum, indicat symptomatis causa efficiens, videlicet

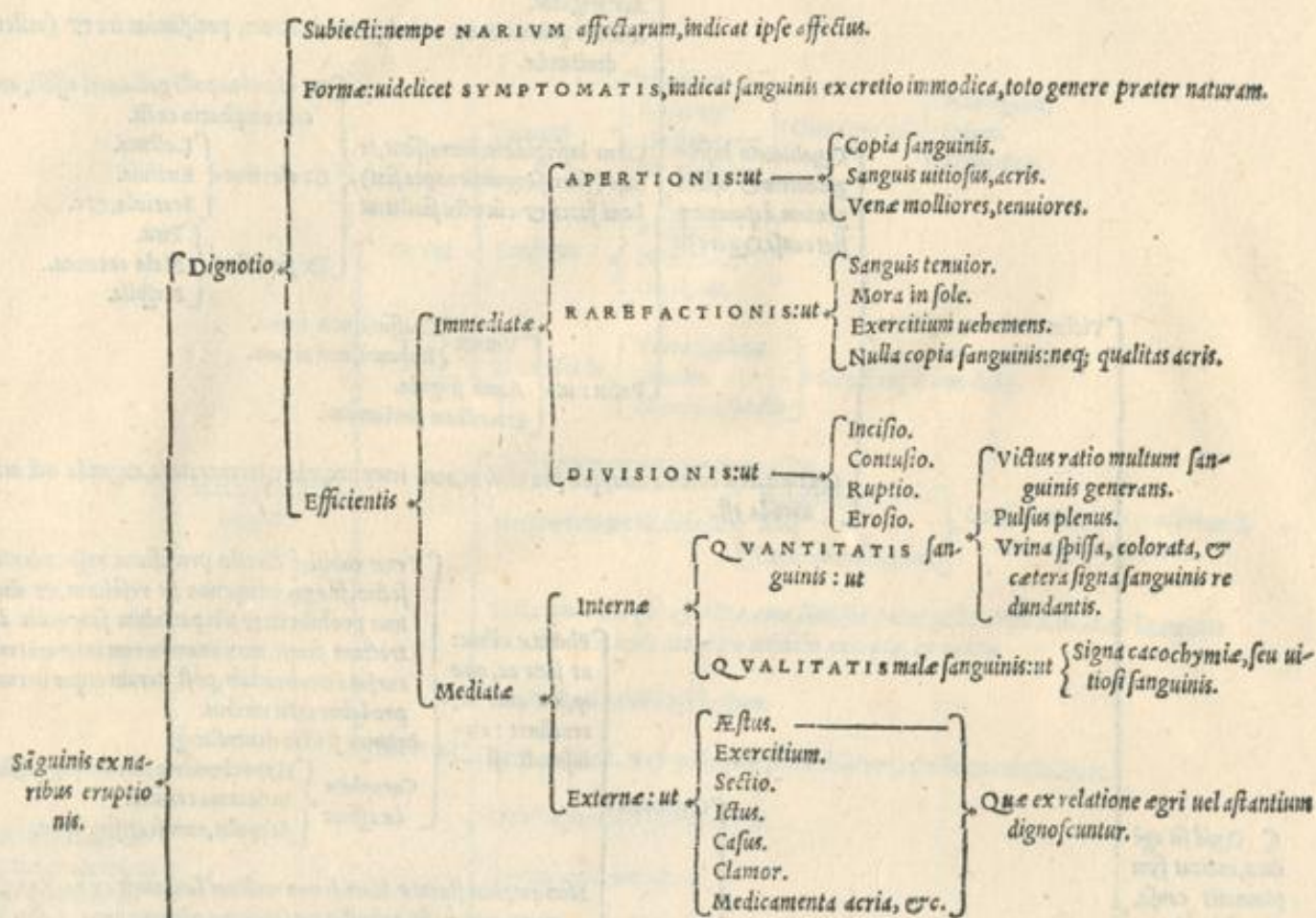
De Parotidibus, ex eisdem.

Quantitatem: que augenda uel minuenda eſt, pro morbi uehementia, humoris natura, partis conditione, &c.

De Sanguinis ex naribus eruptione: ex eisdem.

Quid sit agendum. Vide inferius sig. C

Curatio, quae suis indicationibus perficienda est. Itaq;

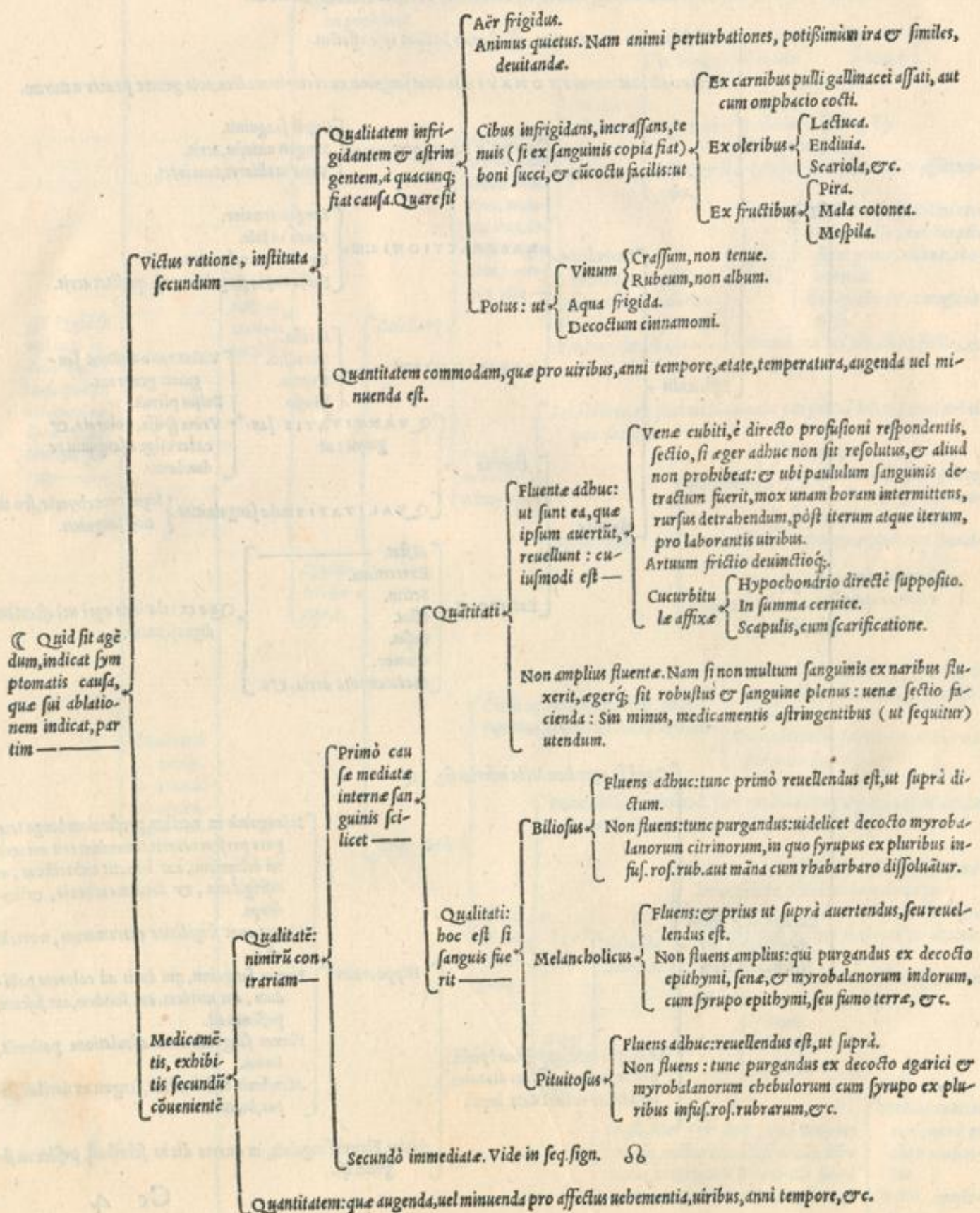
An id, quod tendimus sperari possit nec ne, indicat affectus diuturnitas, uirium robur. Nam inquit

Hippocrates

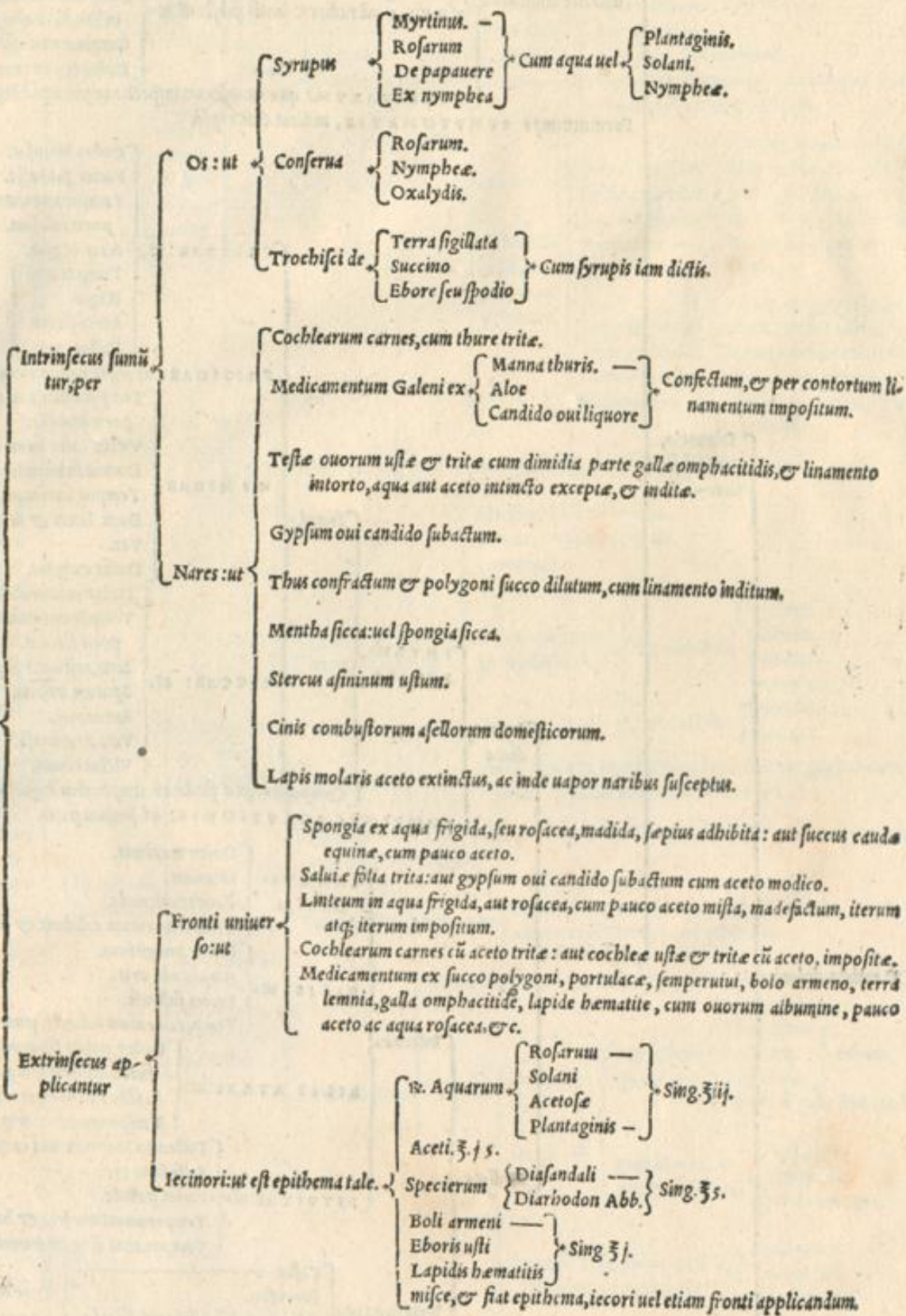
- Si sanguinis ex naribus profluvium longo tempore perseverauerit, timendum erit aut animi deliquium, aut hepatis imbecillitas, ac infrigidatio, & demum cachexia, & hydrops.
- Fluxus cum frigiditate extremarum, mortalis est.
- Fluxus sanguinis, qui ducit ad colorem pallidum, aut uiridem, aut liuidum, aut fuscum, pessimus est.
- Fluxus sanguinis cum alleviatione patientis, bonus.
- Menstruis deficientibus, sanguis ex naribus fluens, bonum.

Aëtius. Fluxus sanguinis, in quarta die in febris, pessimus signum est.

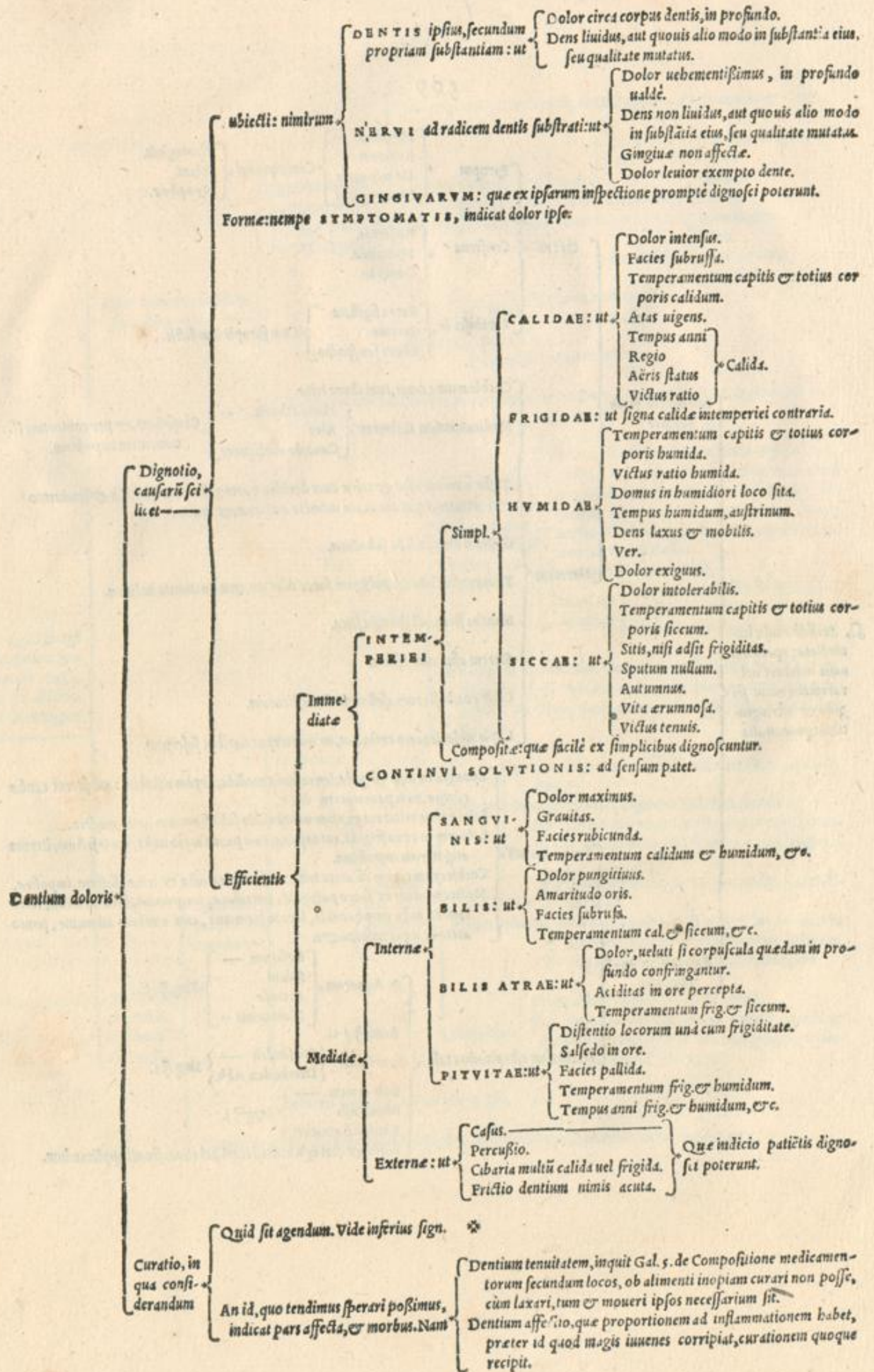
Cc 4

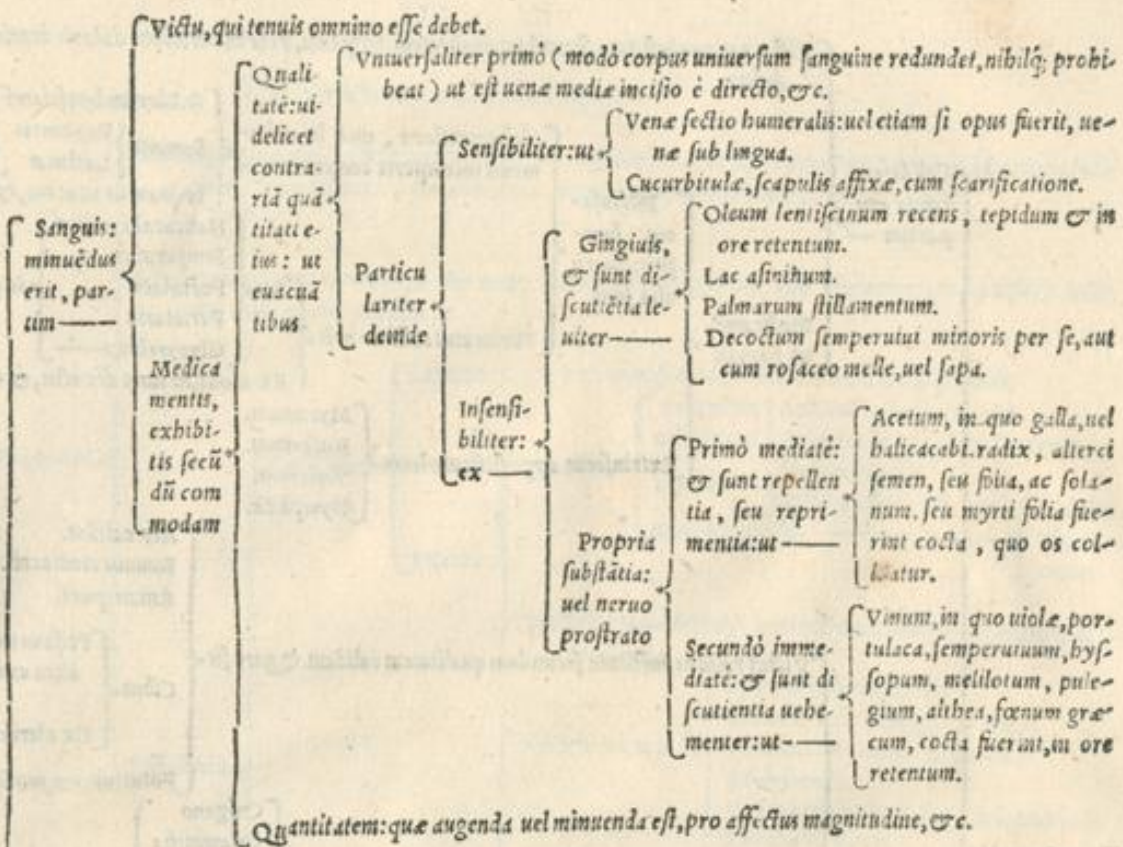

Secundo cause im-
mediate: apertioni
uasis uidelicet uel
rarefactionis: ut fri-
gidis & astrin-
gentibus: quorum alia

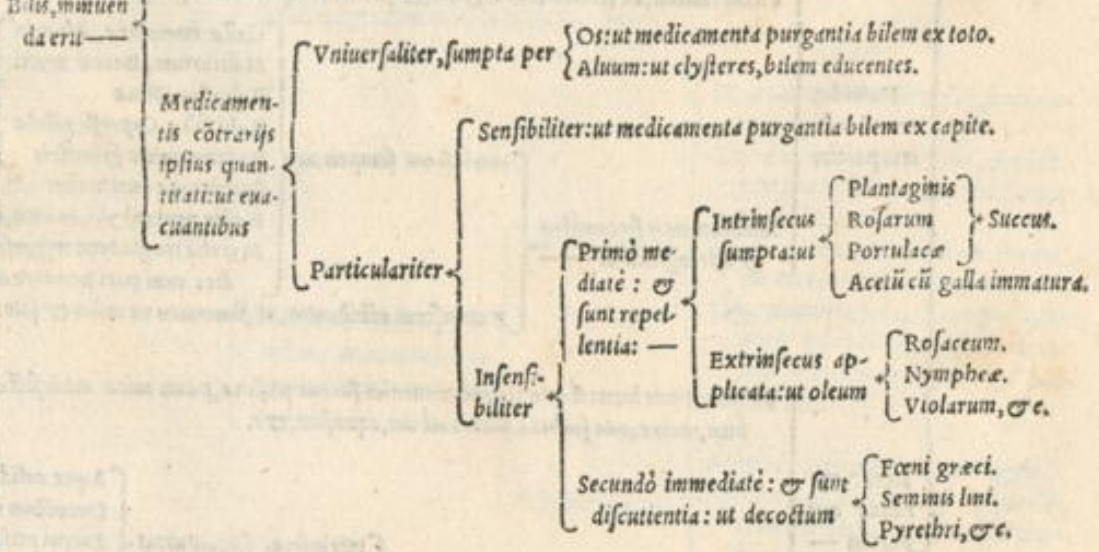
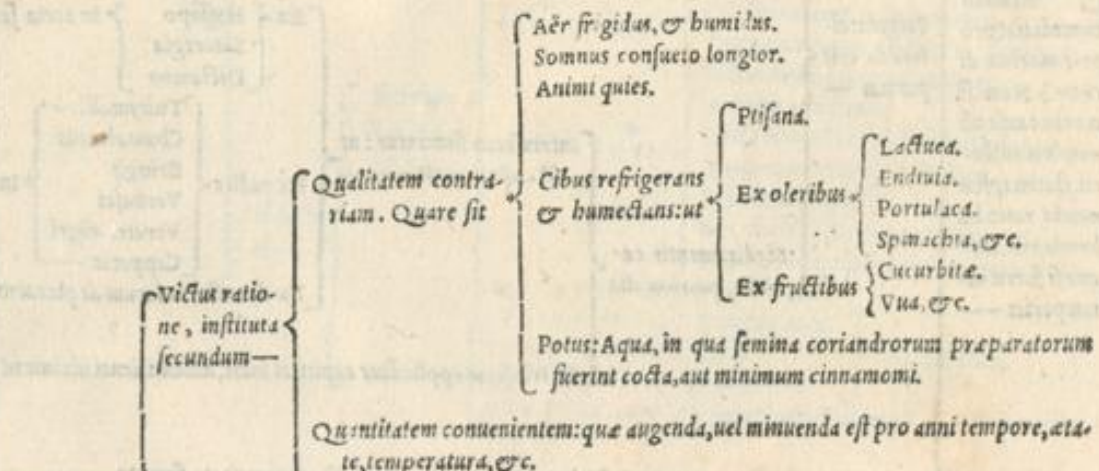

De dolore dentium, ex eisdem.

Primò meditata interna (morbi causa dicta.) Nā si haec adfuerit, primò sui ablatio nem indicat. Si quidē manēre ad huc causa tosa, affectus sanari non poterit. Quare si fuerit —

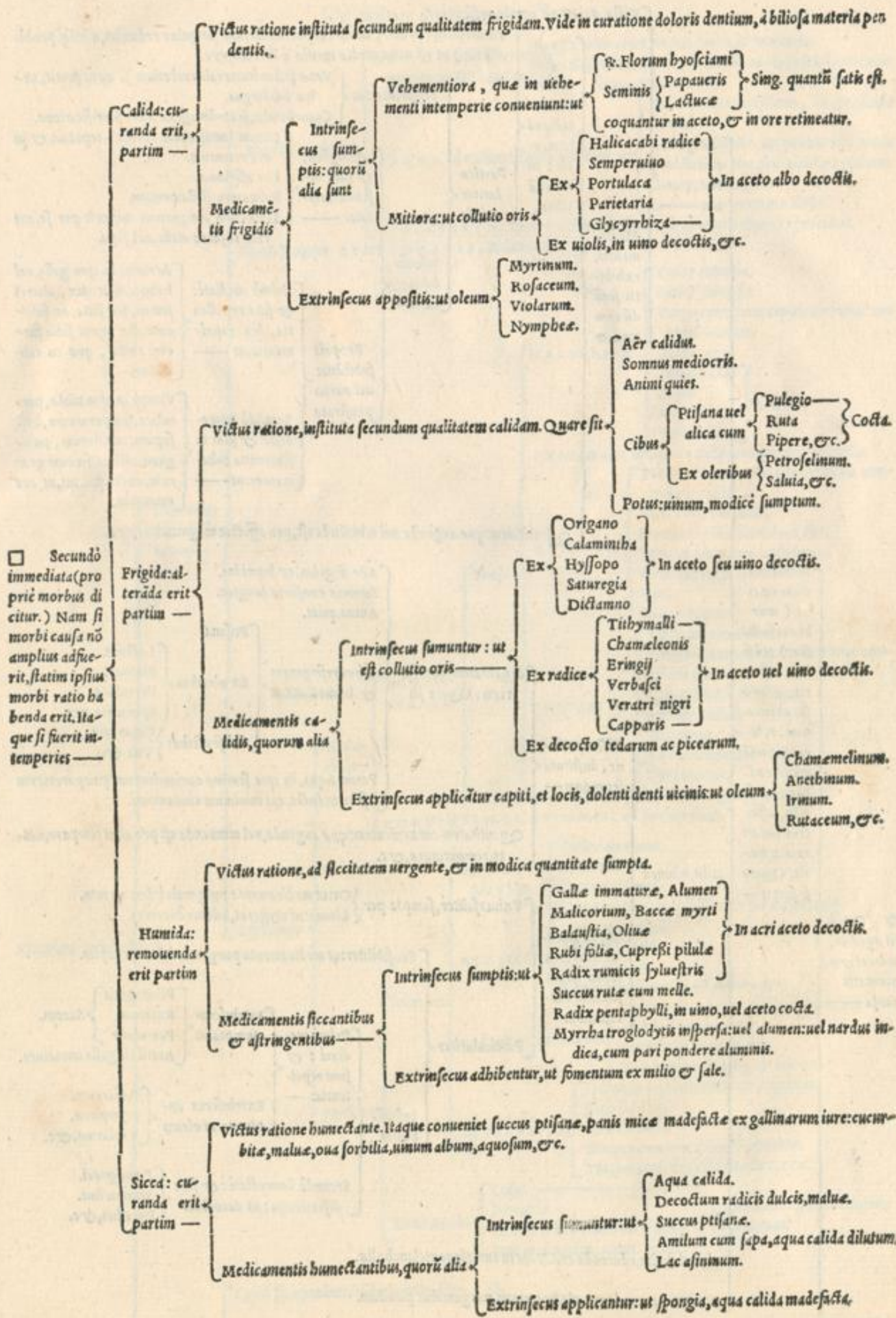

Melancholia, educenda erit. Vide in curatione melancholiae.

Pituita, euacuanda erit medicamentis purgantibus pituitam.

Secundò immediata. Vide in seq. sign. □

Quid sit agens, indicat symptomatis causa

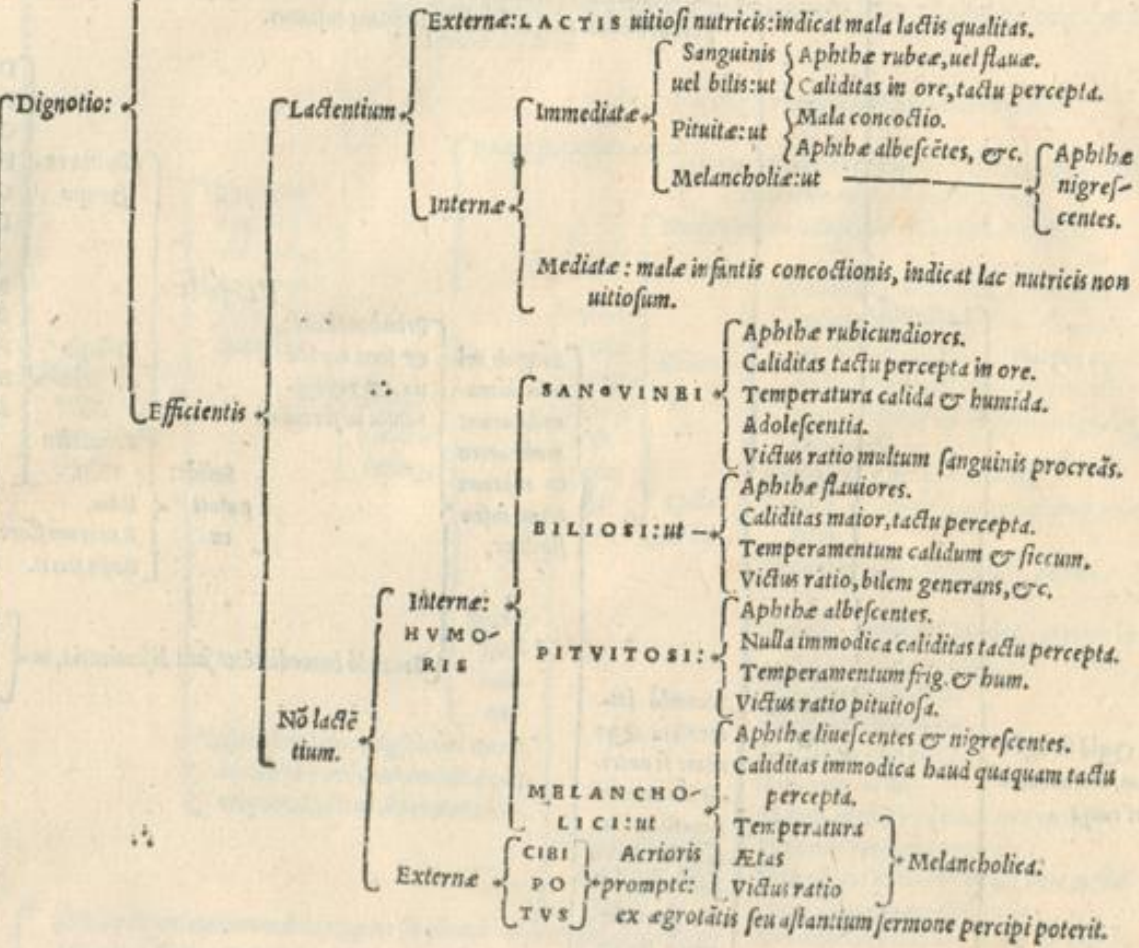

De Aphthis, ex Gal. & Hipp.

Subiecti seu loci malè affecti: qui ore adaperto egrotantis, promptè cernitur: pariterq; ad tactum iudicatur, cum calidiores quàm conueniat, tumidioresq; oris summæ partes sentiantur.

Formæ: uidelicet MORBI: qui alijs quoq; indicijs non indiget pro eius dignotione, quàm uisu & tactu, cum exulceratio quædam sit.

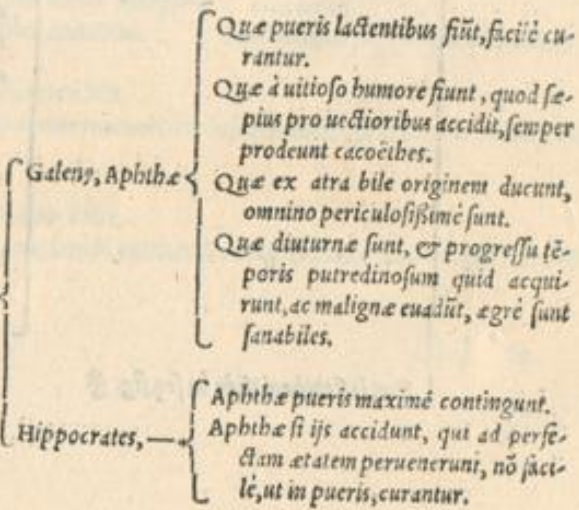
Aphthæ sunt exulcerationes. quæ in superficie oris exoriuntur, igneæ caliditatis quippiam habentes:

Quid sit agendum. Vide inferius sig. #

Curatio, quæ suis indicationibus perficienda est. Quare.

An morbus curari ualeat, indicat ætas, morbi causa, diurnitas morbi. Quoniam inquit

Dd

Primò externa. Nam si hæc adfuerit, prius tollenda erit. Quare uitiosum nutricis lac statim contemperandum erit cibus conuenientibus, leuibus, & his qui non facîle corrumpuntur. Conueniet etiam cibus admiscere lenem, mala cotonea, pira, sorbæ, &c. Potus (si puer febricitet) sit aqua: uel unum, si non febricitet.

Primò mediata: uidelicet mala infantis concoctio. Si nanque nutricis lac non fuerit uitiosum, tunc procurandum erit, ut benè concoquantur infantes.

Lactentiũ

Sanguis uel bilis, minuenda erunt medicamentis euacuantibus insensibiliter, Primò mediata: & sunt repellētia & refrigerantia in forma

- Liquida:
 - Illinitio ex syrupo
 - De succo rosarum.
 - Portulacæ.
 - Omphacino.
 - Plantaginis.
 - De moris.
 - De malis punicis acidis.
 - Collutio ex decoctio
 - Rubi.
 - Rosarum.
 - Plantaginis.
 - Balaustiorum.
 - Santalorum, cum syrupo aliquo ex iam ductis.
- Solida:
 - puluis ex
 - Rbu.
 - Rosarum flore.
 - Rosis siccis.

Secundò interna

Secundò imediata. Quoniam si nutricis lac contemperatum, uel mala infantis concoctio correpta fuerit, interne statim cause remouende erunt. Quare si fuerit

Secundò imediata: et sunt discutientia, ut

- Mel rosaceum.
- Vinũ dulce, &c.

Quid sit agendum, indicat morbi causa

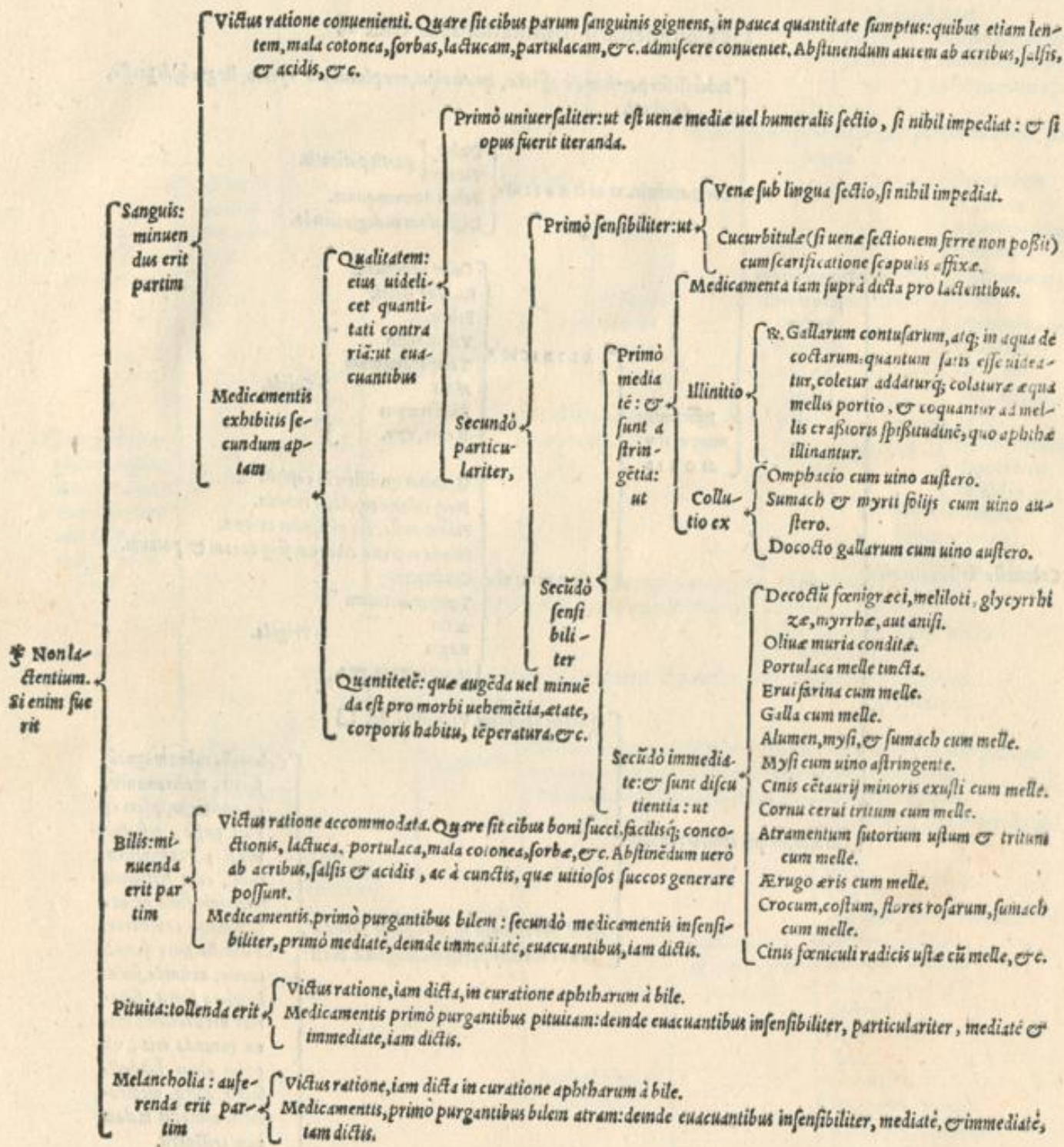
Pituita: tollenda erit medicamentis, partim mediata, partim imediata euacuantibus: & sunt astringentia & detergentia: ut

- ℞. Manne thuris
 - Succi glycyrrhizæ
 - Nucis cupressi
 - Mastiches
- miscantur cum decocto foliorum myrti, & eo aphibæ illinantur.
- Sing. quantum satis est.

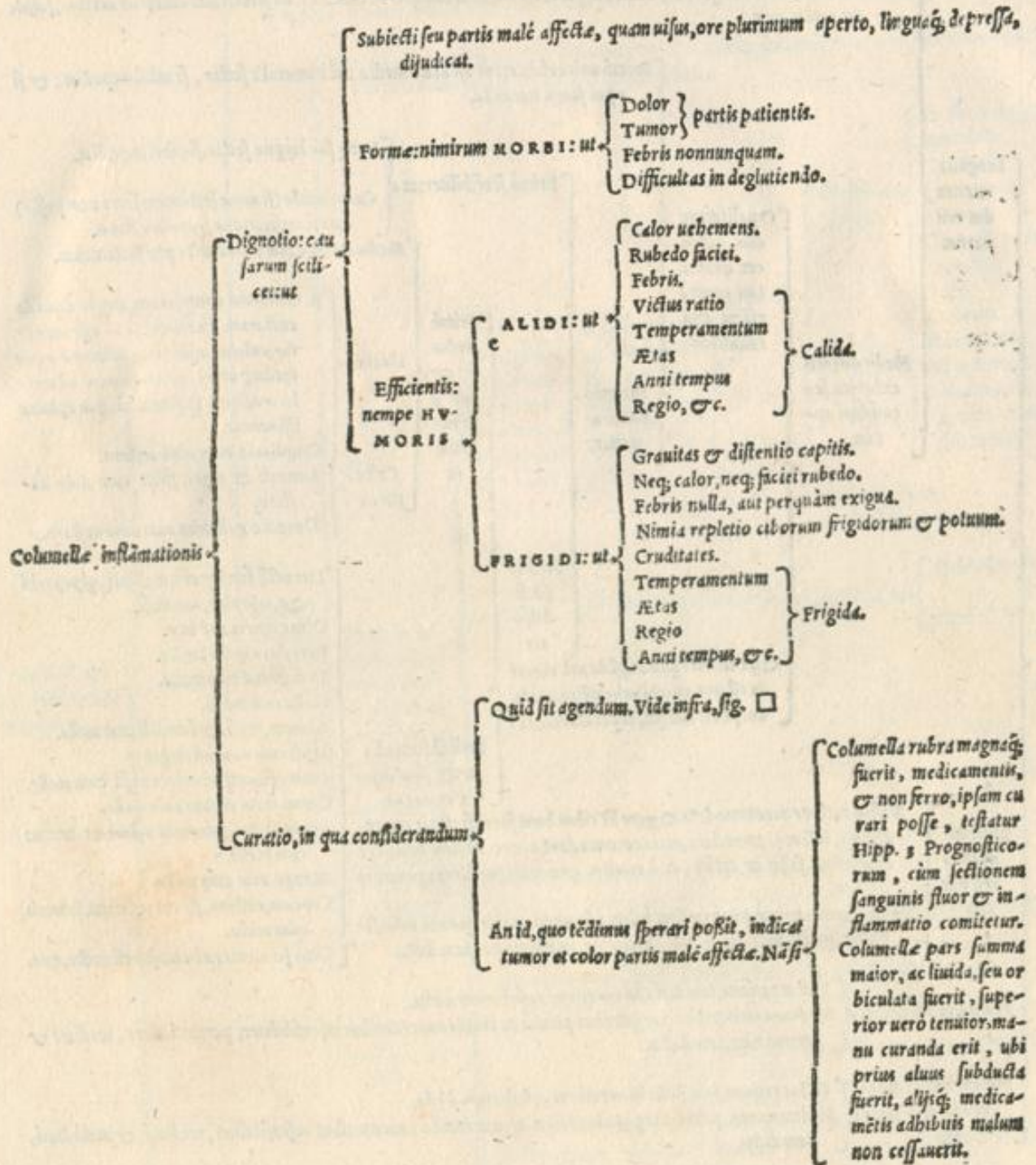
Melancholia: auferenda medicamentis euacuantibus insensibiliter: ut

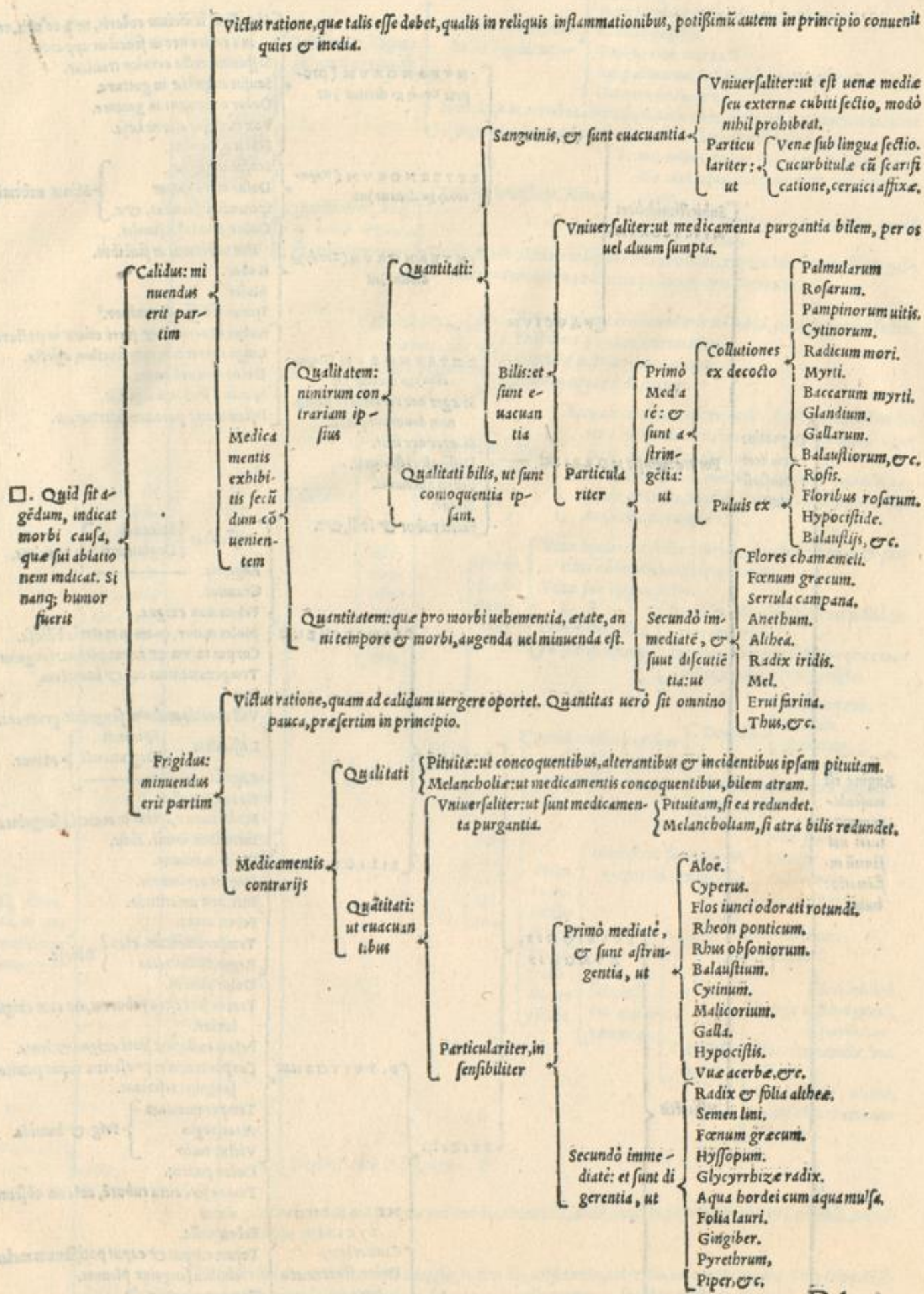
- Illinitio ex uua passa enucleata, cum melle rosaceo.
 - ℞. Chamæmeli
 - Sertulæ campanæ
 - Anethi
 - Foeni græci
- miscantur & fiet puluis, qui cum melle rosaceo illinatur.
- Sing. quantum s. est.

Non lactentium. Vide in seq. fig. 3

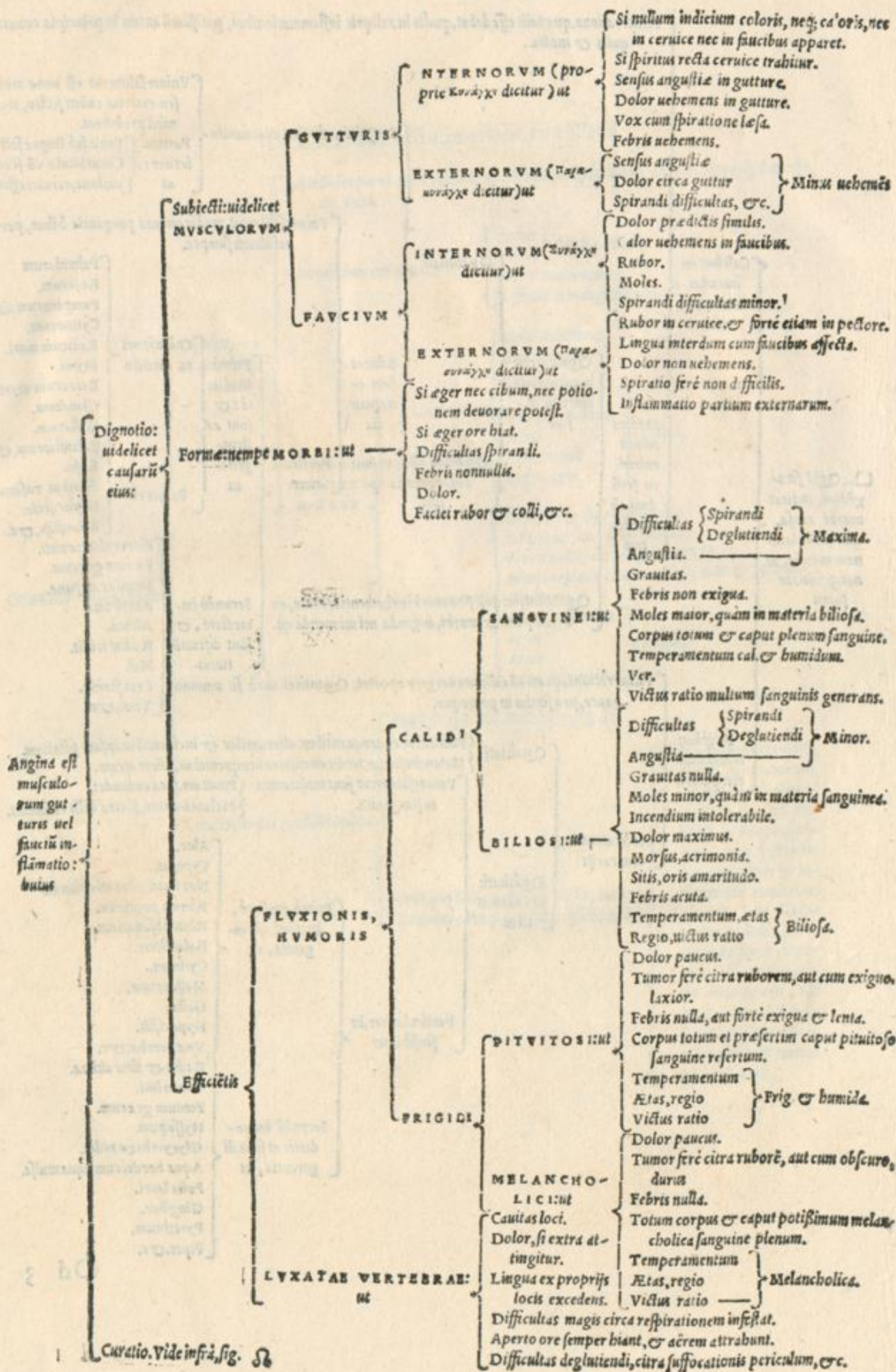

De Columellæ inflammatione, ex eisdem.

De Angina, ex eisdem.

Qualitatem. Quare in omni angina, sit

Quantitatem. Itaq; in omni angina, sit uictus in

Qualitas.

Cibi sint humidi, molles ac liquidi: ut —

Somnus, ut in omnibus alijs inflammationibus, sic in angina omnium maxime fugiendus. Nam teste Hipp. sanguis in somno in iro magis repit.

Principio tenuissim⁹. Nam

Declinatione plenior: ut liquida ouorum lutes, ptisana cum iure pulli: ius gallinarum cum optimo pane: ius pullorum contusorum, &c.

Aqua mulsæ.
Aqua hordei per se, uel cum saccharo.
Cremor ptisanæ.
Ptisana cum iure pulli.
Ius gallinarum, uel pullorum contusorum.
Ouorum lutes, &c.

Præmis tribus diebus, sola aqua mulsæ utendum erit: uel aqua hordei per se, uel cum saccharo.
A tercio die: cremore ptisanæ cum dulci quadã potione utendum.

Fluenti adhuc: talia utem sunt, que reuellere possunt: ut

Vene saphenæ eiusdem lateris uel cubiti, lateris oppositi sectio.
Frictiones partium extremarum.
Ligaturæ partium extremarum.
Pedes in aqua calida detenti.

Calide:

Universaliter. Nam si abundauerit

Sanguis in toto corpore, ueni cubiti mediâ eiusdem lateris incidenda erit, pluribus etiam uicibus, si opus fuerit, & nihil prohibeat.
Bilis, euacuanda erit, medicamentis, quæ leniendo uacuant, ut Cassia, Manna, Syrupus ex pluribus infus. ros. uel uiolarum, &c.

Sistētissimo di sūt euacuantia

Primò sensibili: ut est

Vene humeralis sectio è directo, si nihil impediât, & pluribus etiam uicibus, si opus fuerit.
Vene sub lingua sectio.
Cucurbitæ affixæ cū scarificatione

Retrò in collo, si extrinsecus nullus tumor appareat.
In ipsum tumorem, si tumor circa maxillas, aut sub mento persistat.

Parti culariter

Primò mediâtè: & sunt repellentia leuiter: ut gargarismi ex

Rosarum rub.
Lentium.
Myxarum.
Palmarum.
Floribus ros. cum hydromelite.
Moris, &c.

Secundò in sensibilibiter: & sunt di scutiētia, quo rû alia

Intrinsecus sumuntur: ut gargarisma ex decocto

Foeni græci.
Ficum.
Passularum.
Glycyrrhizæ.

Extrinsecus applicantur: at

Oleum

Chamæmelinum.
Anethinum.

Farina

Seminis lini.
Foeni græci.
Hordeacea.
Flor. chamæmillæ, meliloti.
Sem. alibæ, maluæ, cum oleo chamæmelino, &c.

Qualitatem cõseruatiã. & uel fluxioni

Medicamentis, exhibitis secundum

Quantitatem commodam: que pro morbi uehementia, et ætate, anni tempore & morbi, &c. augenda, uel minuenda est.

An id, quò tendimus, sperari possit, nec ne indeat pars affecta, color.

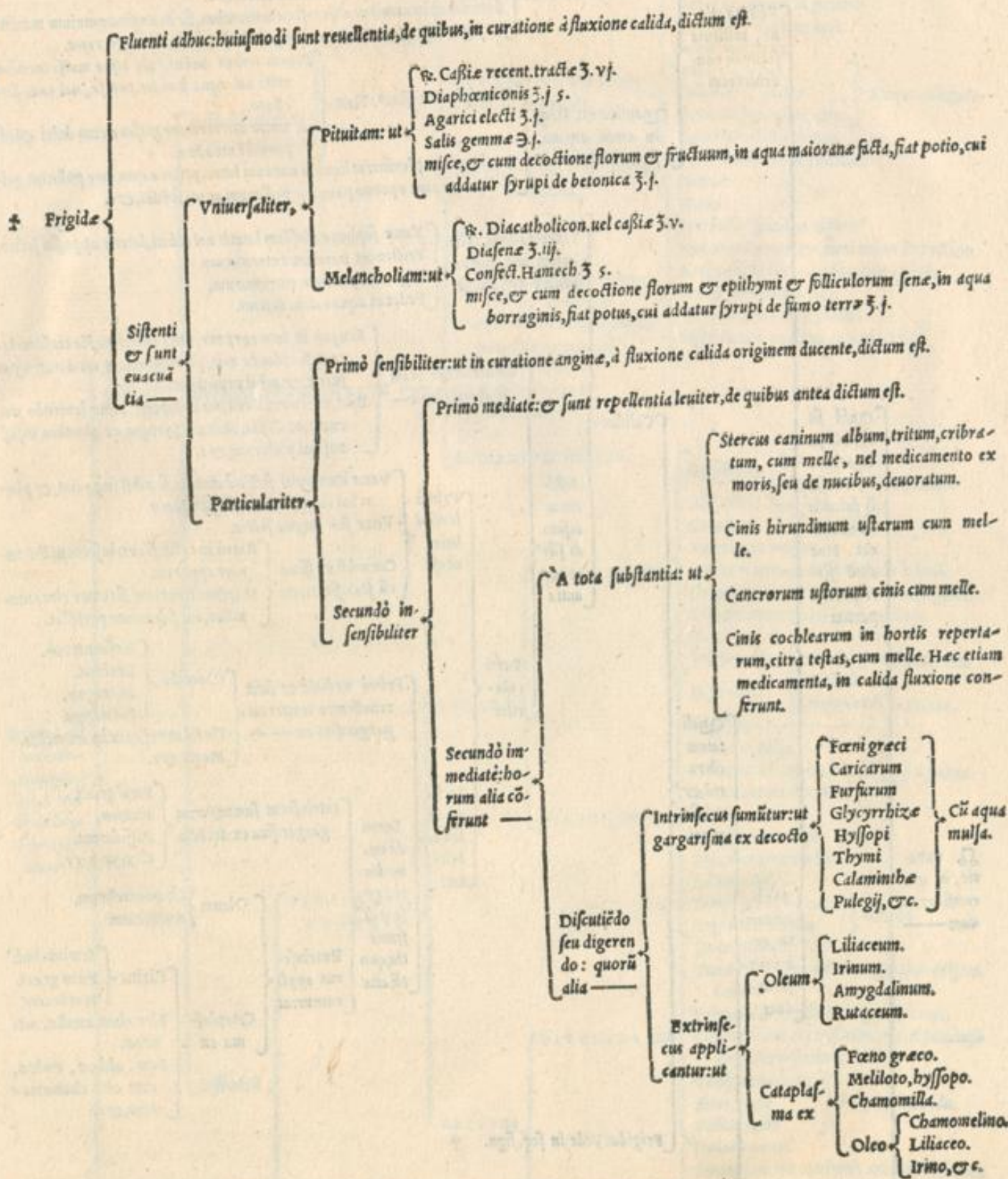
Nam si —

In musculis internis inflammatio consiluit, eodem die, uel secundo, uel tertio, uel quarto iugulat. Vnde Hipp. Si febris habenti suffocatio repente supernenerit, nullo tumore in faucibus existente, letale est. At quecunq; dolorem similem prædictæ angine, infert, attollitur uerò, ac ruborem in faucibus efficit, admodum quoque exitiosa est, sed paulò longior, quàm prædicta.

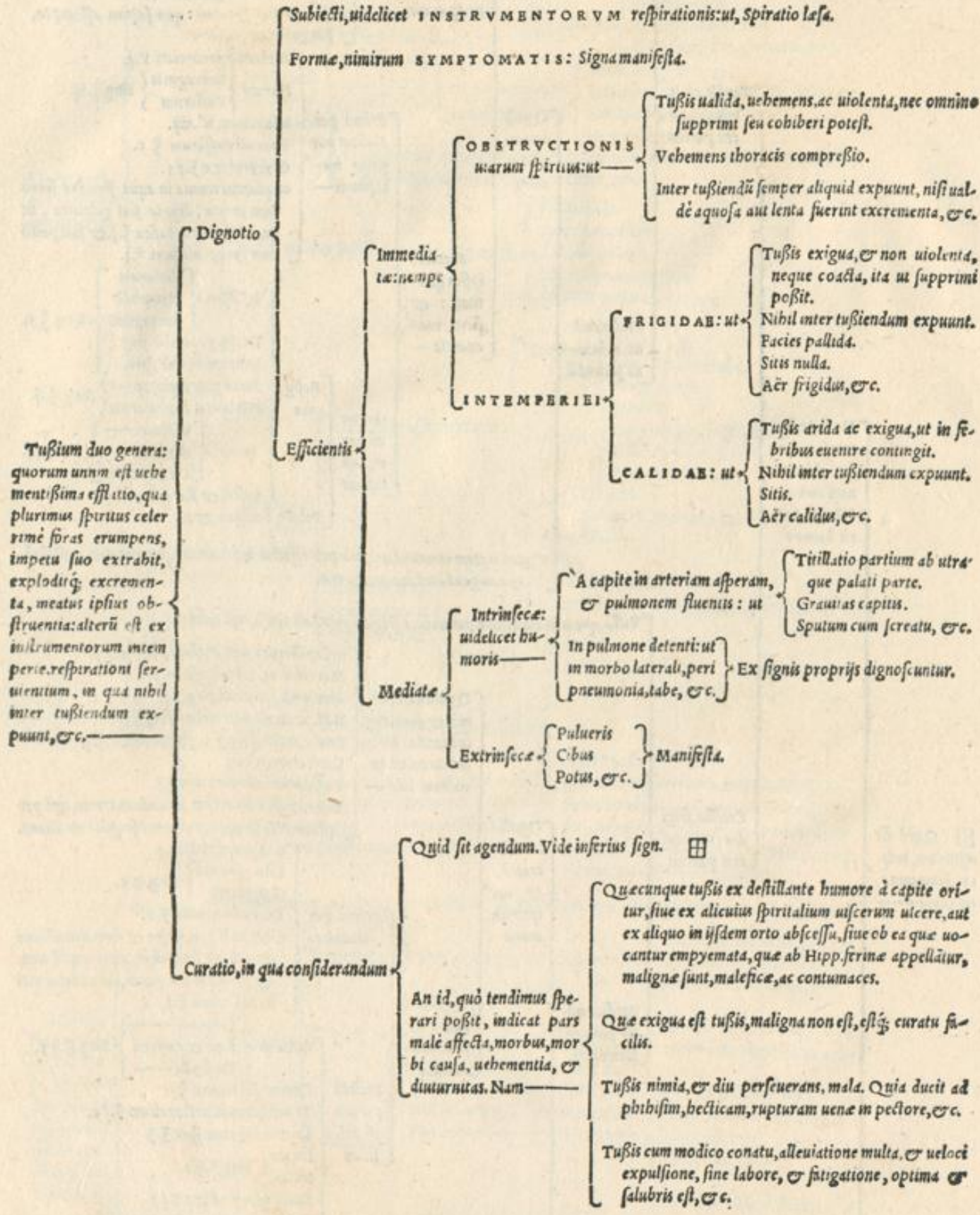
Fauces rubent, & ceruix: duratior, Hipp. teste.

Ceruix & pectus ruborem, eodem autore, traxerit, neque ad interna reuertatur erysipelas, gutture siquidem nequaquam patiente, sed aut in fauces fluxione, aut in ceruicem, aut in hæc utraq; decumbente, maxime salubris est.

**De Cura-
tio, in qua
consideran-
dum**

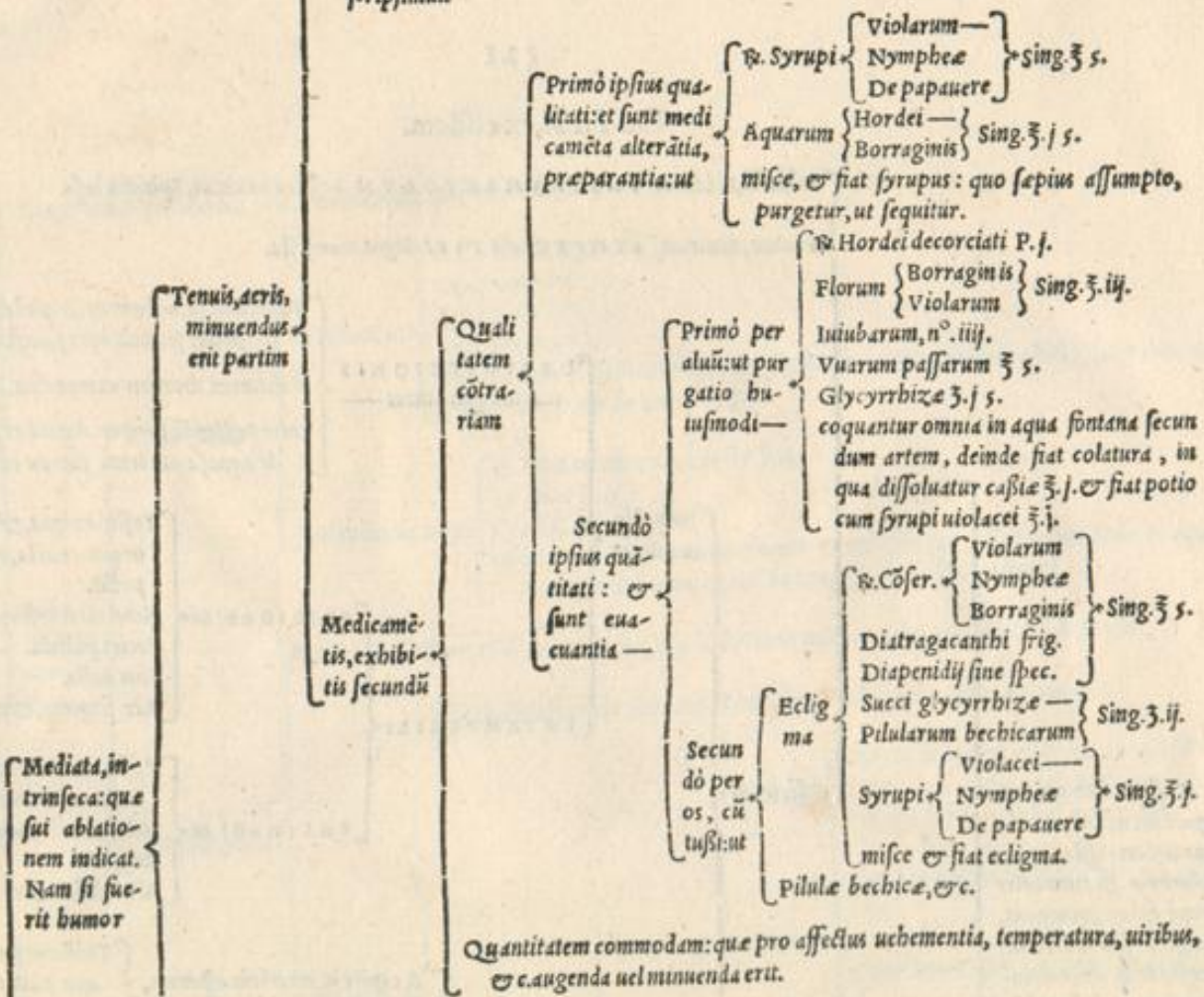

De Tussi, ex eisdem.

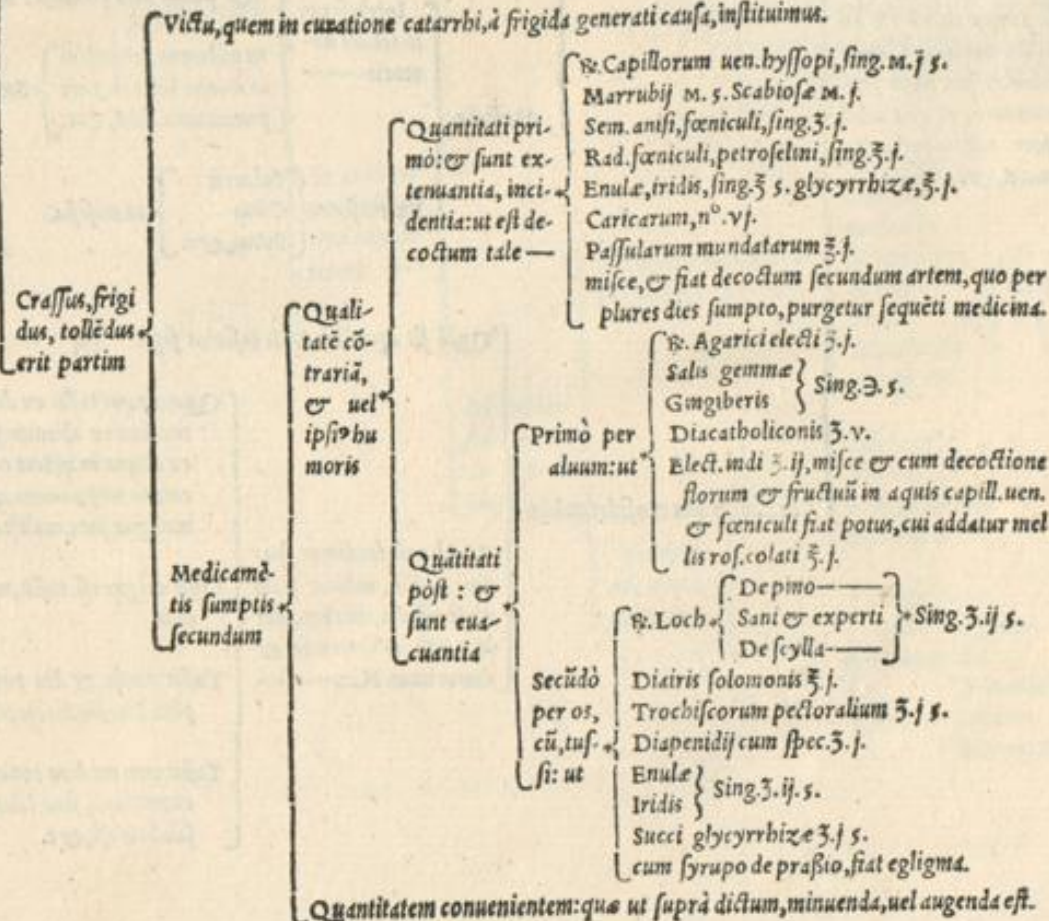
Tussium duo genera: quorum unum est uehementissimè efflatio, qua plurimus spiritus celeritate foras erumpens, impetu suo extrahit, exploditq; excrementa, meatus ipsius obstruente: alterum est ex instrumentorum intemperie, respirationi seruientium, in qua nihil inter tustendum expuunt, &c.

Vicius ratione probè instituta: cuiusmodi in tabula de catarrho, à calido humore, orto, conscripsimus.

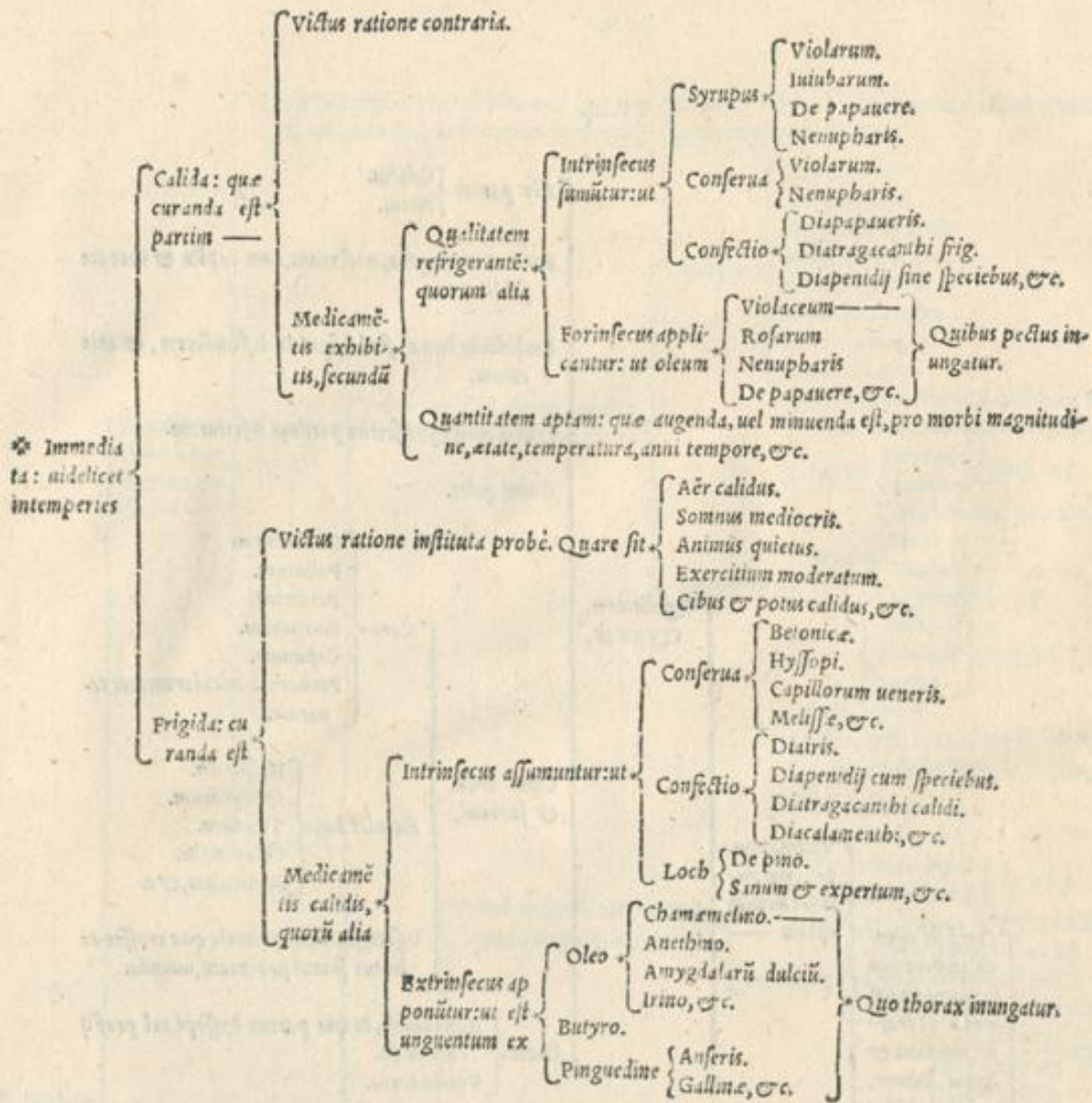

Mediata, intrinseca: quæ sui ablationem indicat. Nam si fuerit humor

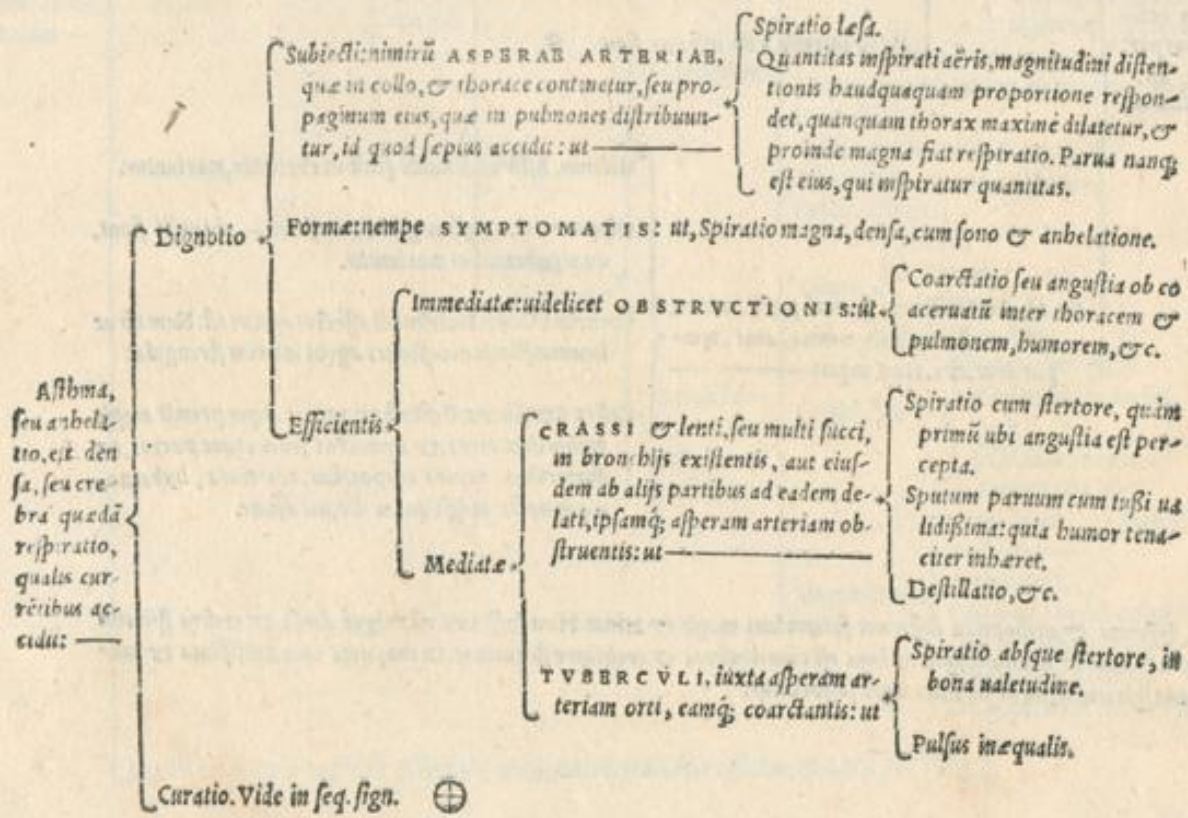
☐ Quid sit agendum, indicat symptomatica causa

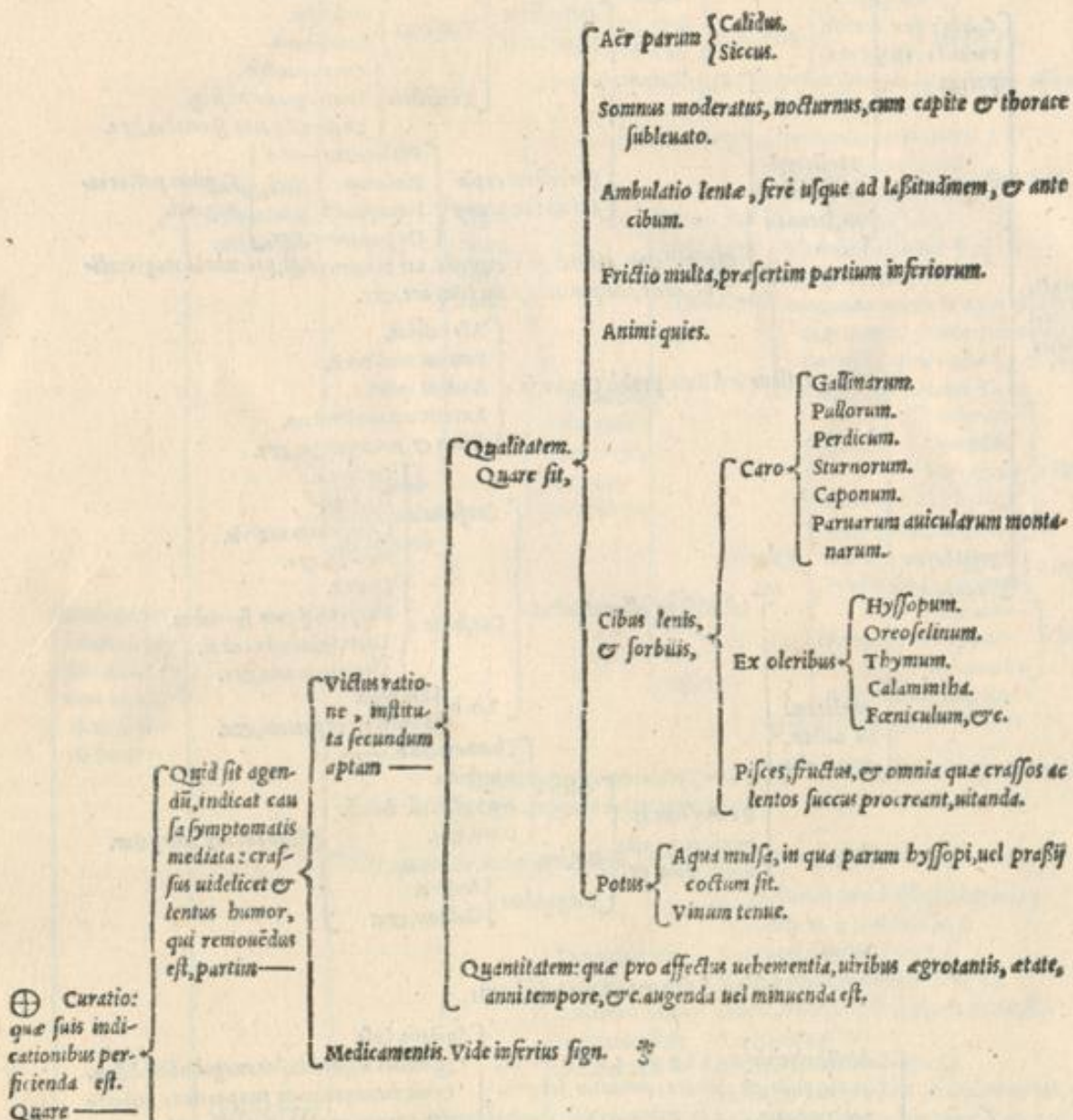

Immediata. Vide in seq. sign. *

De Asthmate, ex eisdem.

Galenus. Asthma, si ualde senibus excitetur, moriuntur.

Hippocrates. Quibus gibbi ex asthma, aut tussi fiunt, ante pubertatem moriuntur.

Cornelius Celsus. Huiusmodi affectus acutus est. Nam ob uehementissimas accessiones aegros interim strangulat.

Celius Aurelianus. Passio haec grauat atque premit magis mulieribus uiros, & inuenibus senes atque pueros, & durioribus natura corporibus, teneriora, hyberno, atque nocte magis quam die, uel aestate.

Asthma, dyspnoea, & orthopnoea differunt secundum magis & minus. Nam dyspnoea est exigua densa & crebra spiratio & citra sonum & anhelationem. Asthma est cum densiore & crebriore spiratione. Orthopnoea cum densissima & creberrima spiratione, ita ut iacentes aegri suffocentur.

Quantitati primò. Nam si una cum sanguine abundet, & nihil prohibeat, media uel interna cubiti uena incidenda est, nec multa sanguinis copia detrahenda, sed quantum uires patiuntur.

Qualitate: nimirum contrariam ipsius

Primò nondum parata: ut sunt incidentia attenuantia, &c. ut

- Syrupus
 - De hyssopo.
 - E marrubio.
 - De capillis ueneris.
 - Glycyrrhizæ, &c.
 - Acetum mulsium.
 - Acetum scyllinum.
 - Mel rosaceum.
 - Oxymel. s. &c.
- Decoctum
 - ℞. Hyssopi, Præsiij, Capillorum ueneris, Centaurij maioris, Calaminthæ, sing. ʒ. s.
 - Florum
 - Scabiosæ } Sing. ʒ. s.
 - Betonice }
 - Rad.
 - Aristolochie rotundæ } Sing. ʒ. s.
 - Ireos }
 - Enule }
 - Glycyrrhizæ ʒ. ij.
 - Sem.
 - Anisi } Sing. ʒ. s.
 - Fœniculi }
 - Vrticæ }
 - Passularum ʒ. s.

Qualitati deinde, et

Primò uniuersaliter: ut medicamentum purgans, in forma

- Boli
 - ℞. Cassie bonæ ʒ. j.
 - Diaphœniconis ʒ. ij.
 - Agarici trochiscati } Sing. ʒ. j.
 - Specierum hieræ f. }
- Pilularum
 - ℞. Agarici trochiscati ʒ. j.
 - Specierum hieræ f. ʒ. ij.

Medicamentis exhibitis secundum modum

Secundo parata: & sunt euacuata

Sensibiliter ut

- Ecligma huiusmodi
 - ℞. Diapenidij } Sing. ʒ. ij
 - Diabyssopi }
 - Diatriis sol. ʒ. j.
 - Syrupi glycyrrhizæ, de iuiubis, singul. ʒ. ij s.
 - Diastrogacanthi cal. ʒ. j s.
 - Mellis ros. ʒ. j. misce & fiat ecligma.
- Vulpinus pulmo resiccatus.
- Vulpinum iccur siccum, & aridum, cum aqua mulsæ.
- Potio theriacæ.
- Potio aquarum naturalium.
- Abrotani puluis cum melliterato.
- Puluis castorei.

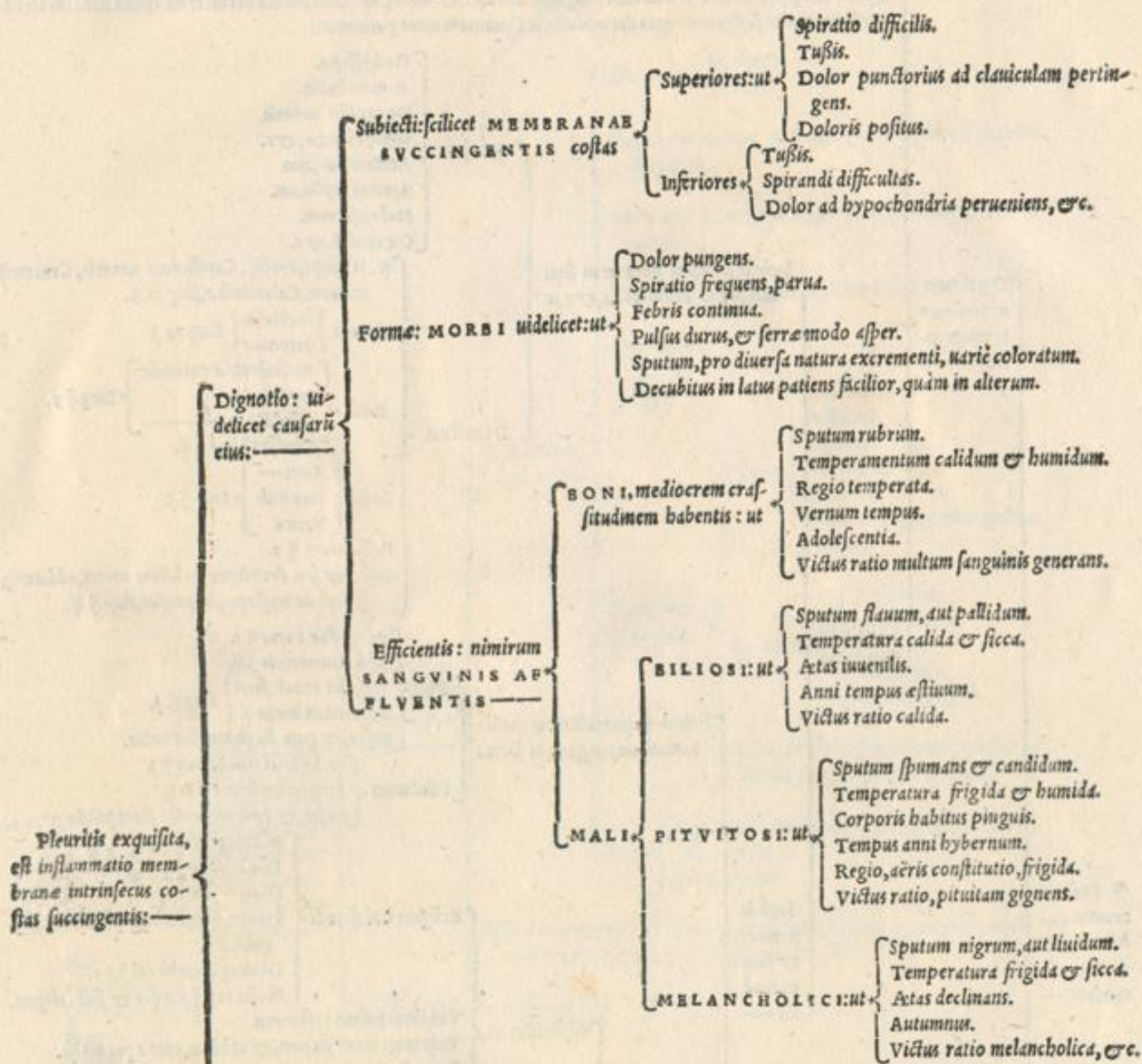
Secundo particulariter

Insensibiliter: & sunt resolutia, digenerationia: ut

- Oleum
 - Irimum.
 - Liliorum.
 - Anethinum.
 - Rutaceum, &c.
- Catapsma ex
 - Farma hordeacea.
 - Ficubus, resina, melle.
 - Cera.
 - Iride, manna, &c.
- Vnguentum:
 - ℞. Seminis lini } Sing. ʒ. ij.
 - Fœni græci }
 - Altheæ }
 - Rad. iridis ʒ. j s.
 - Olei irini, chamæmelini, rutacei, sing. ʒ. j.
 - Butyri recentis } Sing. ʒ. ij.
 - Pinguedinis gallinæ }
 - Ceræ quantum satis, & fiat unguentum.

Quantitatem: que augenda minuenda ue est, pro magnitudine affectus, &c. ut supra dictum.

De Pleuritide, ex eisdem.

Quid sit agendum. Vide in seq. sign. ⊕

Curatio, in qua considerandum

An intentioni nostrae satisfacere possimus, indicat morbi causa & uehemētia, sputi qualitas et quantitas, etc. Nam inquit

Hippocrates

Lib. 5. Aphor. Quicumq; morbo laterali laborantes, in 4. diebus non purgantur, ij ad suppurationem uertuntur.

Lib. 1. Aphor. Si circa initia statim sputum appareat, morbum breuiat: si uero postea appareat, producit.

Quinto Prognost. Scretatio sine dolore, citò, prompteq; facta, mitissimum quidem est pleuritidis signum, potissimum ubi permixta appareat cum scretatione sua bilis.

Galenus

Lib. 1. Aphor. in Comment. & primo de Crisibus. In qua pleuritide omnino nihil expuitur, crudissimus morbus est, ita ut uel celeriter hominem rapiat, uel longo temporis spatio finiatur. Secundum ordinem obtinet illa, in qua sanies tenuis expuitur. Tertium, in qua crassior. Quartum, in qua perfectam habet concoctionem.

Eodem lib. 1. Aphor. in Comment. Si concoctio circa tertium uel quartum apparuerit, non contingit morbum transire septimum.

Lib. de Puls. ad tyrones. Si in pleuritide pulsus fuerit magnopere durus, paruus atque uberrimus, indicium lethale est.

Lib. de Const. art. med. Pleuritidis ex succo melancholico perniciosissima est. At mitissima, que ex sanguine ortum ducit. Que uero ex bile flaua uel pituita originem ducit, medium inter has obtinet locum, quo ad simplicitatem & malignitatem, &c.

Aër temperatus & parum ad calidum incli-
nans.

Somnus longior, quàm uigilia.

Quies tum animi tum corporis.

Aluus, assidue subducta clysteribus lenioribus.

Sorbitio ex ptisana.

Cremor { Ptisana.
Amygdalarum cum
paucò melle, præ-
sertim si ex pitui-
toso sanguine or-
tum ducat.

Cibus tenuis
& leuis: ut
Ius gallinarum, cum panè.

Ex oleribus { Malua.
intybum, &c.

Ex fructibus { Mala dulcia.
Uua passa.
Amygdala.

Acrida uerò, salsa, acida &
astringentia omnia uitanda
sunt.

Potus uel { Aqua hordei.
Aqua in qua glycyrrhiza, seu pau-
cum cinnamomi fuerit coctum.
Aqua mulsæ, si ex pituitoso san-
guine dependeat.

Quantitatem: quæ pauca omnino esse debet, præsertim in morbi prin-
cipio, nisi uires admodum imbecilles uideantur. Vbi uerò paulum
morbis se remisit, alimenta pleniora, & uini quoque aliquid da-
ri potest.

Viclus ratione, instituta
secundum aptam

⊕ Quid sit agendū,
indicat morbi causa. Ea
namque sui ablationem
indicat: partim

Medicamen-
tis exhibitis
secundū de-
centem

Fluenti adhuc,
id est in prin-
cipio morbi:
& uel in cor-
pore

Qualitatem, nimi-
rum contrariam
ipsius quantitati

Plethorico, si fluxio ualenter irruat: ut
est uenæ internæ cubiti oppositi se-
ctio: uel uenæ tali, è directo laborantis
lateris, sectio, præsertim ubi hæmor-
rhoides, uel menses detenti fuerint, si
quid non prohibeat.

Non plethorico, præsertim si ad clauic-
ulam dolor peringat: ut uenæ cubi-
ti, è directo laborantis lateris sectio,
modò nihil impediat. Ea namq; reuel-
lere simul atque euacuare sanguinem
potest.

Sistenti. Vide in seq. sign. Δ

Quantitate: quæ augenda, minuenda ue est, pro morbi uehementia, uiribus,
ætate, &c.

Primo, uenae in cubito sectio, quae est directio est laborantis lateris, praesertim si ea in morbi principio facta non fuerit: eaq; non semel incidenda, imò bis, ter, ac saepius, ubi opus fuerit, repetenda, si quid nec prohibeat: sanguisq; euacuandus, quousq; color eius permutetur, atq; totus, qui obsessa pblegmone parte continebatur, per eam euacuetur. Hoc autem statim eodem die, post primam uenae tali, uel cubiti, ex opposito latere, faciendum, aut sequenti.

Primo uniuersaliter: ut

Deinde, potissimum si dolor ad hypochondria pertingat, medicamentum purgans. Nam si sanguis redundans fuerit.

- Biliosus, purgandus erit huiusmodi medicamento, in forma
 - Boli: ut
 - ℞. Cassia nou. tracta ʒ. j.
 - Diapruni lenitini ʒ. s.
 - misc. & cum saccharo fiat bolus.
 - ℞. Hordei mundi ʒ. iij.
 - Florum { Borraginis } Sing. ʒ. ij.
 - { Violarum }
 - Glycyrrhizae ʒ. j.
 - Potionis: ut
 - Vuarum passarum mundat. ʒ. iij.
 - Cap. ueneris ʒ. j. s.
 - Iuiubarum, n^o. iij.
 - coquantur secundum artem, & fiat decoctum, de quo accipe ʒ. iij, in quibus dissolue cassiae ʒ. j.
 - Pituitosus, euacuandus uel tali
 - Boli: ut
 - ℞. Cassia recent. tracta ʒ. vj.
 - Diacathol. ʒ. ij. s.
 - Agarici trochiscati ʒ. j.
 - misc. & cum saccharo fiat bolus.
 - Potione: ut
 - ℞. Capill. uen. } Sing. ʒ. ij.
 - Hyssopi — } Sing. ʒ. ij.
 - Palmularum, n^o. iij.
 - Ficuum aridarum, n^o. iij.
 - Agarici trochiscati ʒ. j.
 - coquantur leuiter, coeantur, & fiat decoctum, de quo accipe ʒ. iij, uel iij. in quibus dissolue cassiae ʒ. j, aut mannae ʒ. ij.
 - Melancholicus, minuendus sequenti potione: ut
 - ℞. Hyssopi, capill. uen. } Sing. ʒ. s.
 - Melissa, buglosse } Sing. ʒ. s.
 - Borraginis — } Sing. ʒ. s.
 - Rad. acori ʒ. j.
 - Dactylorum, n^o. iij.
 - Epithymi ʒ. j.
 - Fol. sene ʒ. ij. coquantur, & in decoctione dissoluantur cassiae ʒ. j.

△ Sistenti, id est post morbi principium: huiusmodi sunt euacuationes

Deinde particulariter

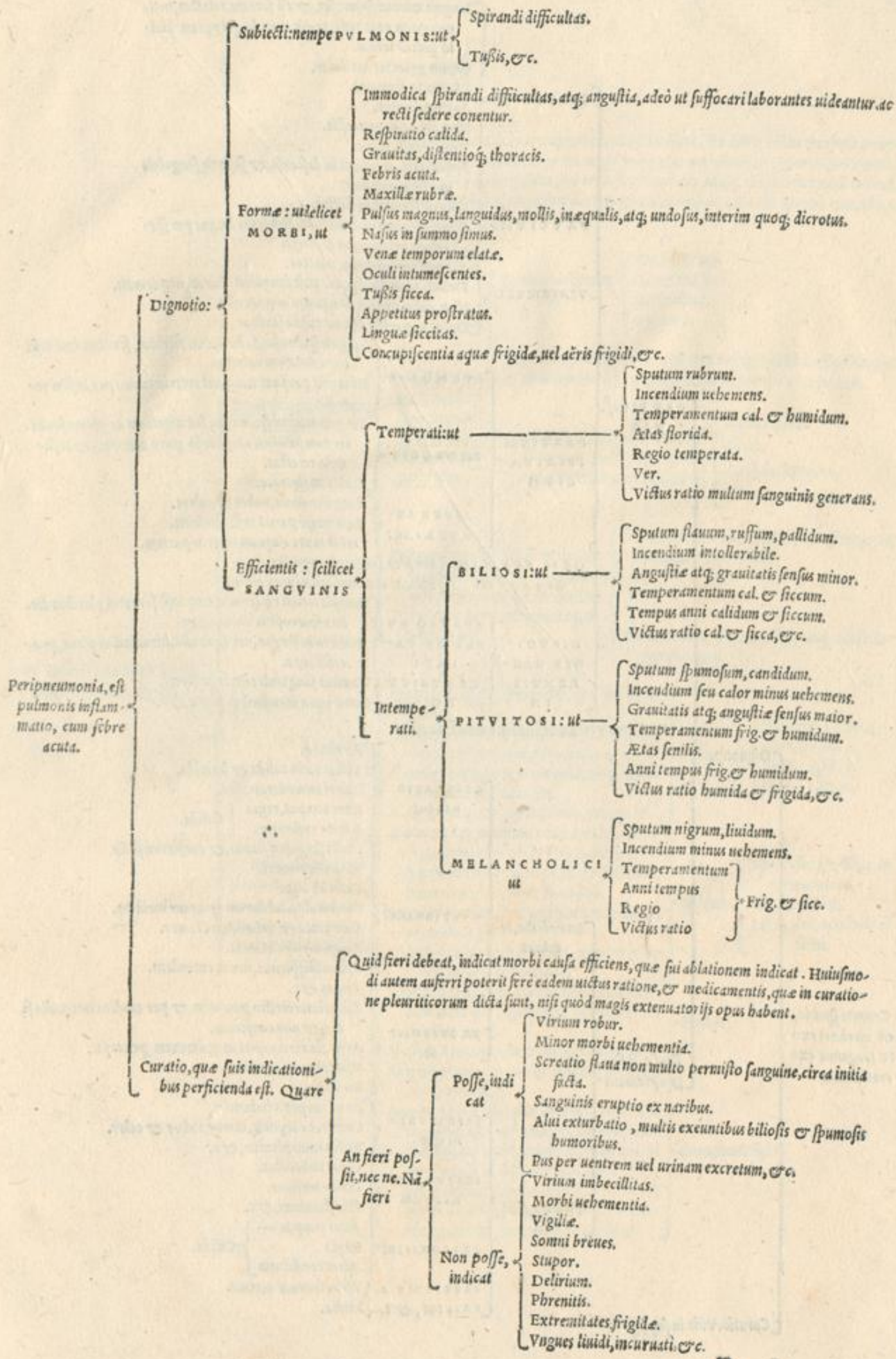
Sensibiliter, id est per tussim: & uel materiam

- Tenuiorem: ut
 - Syrupus { Violacout. } Sing. ʒ. s.
 - { E cannis. }
 - { Iuiubarum. }
 - { Glycyrrhizae, &c. }
 - Diatragacanthum frigidum.
 - Diapenidium.
 - Loch de papauere, &c.
- Craffiorem: ut
 - Syrupus { Hyssopi. } Sing. ʒ. s.
 - { Marrubij. }
 - { Capillorum uen. &c. }
 - Diatragacanthum calidum.
 - Trochisci pectorales.
 - Loch { De pino. } Sing. ʒ. s.
 - { Sanum & expertum, &c. }

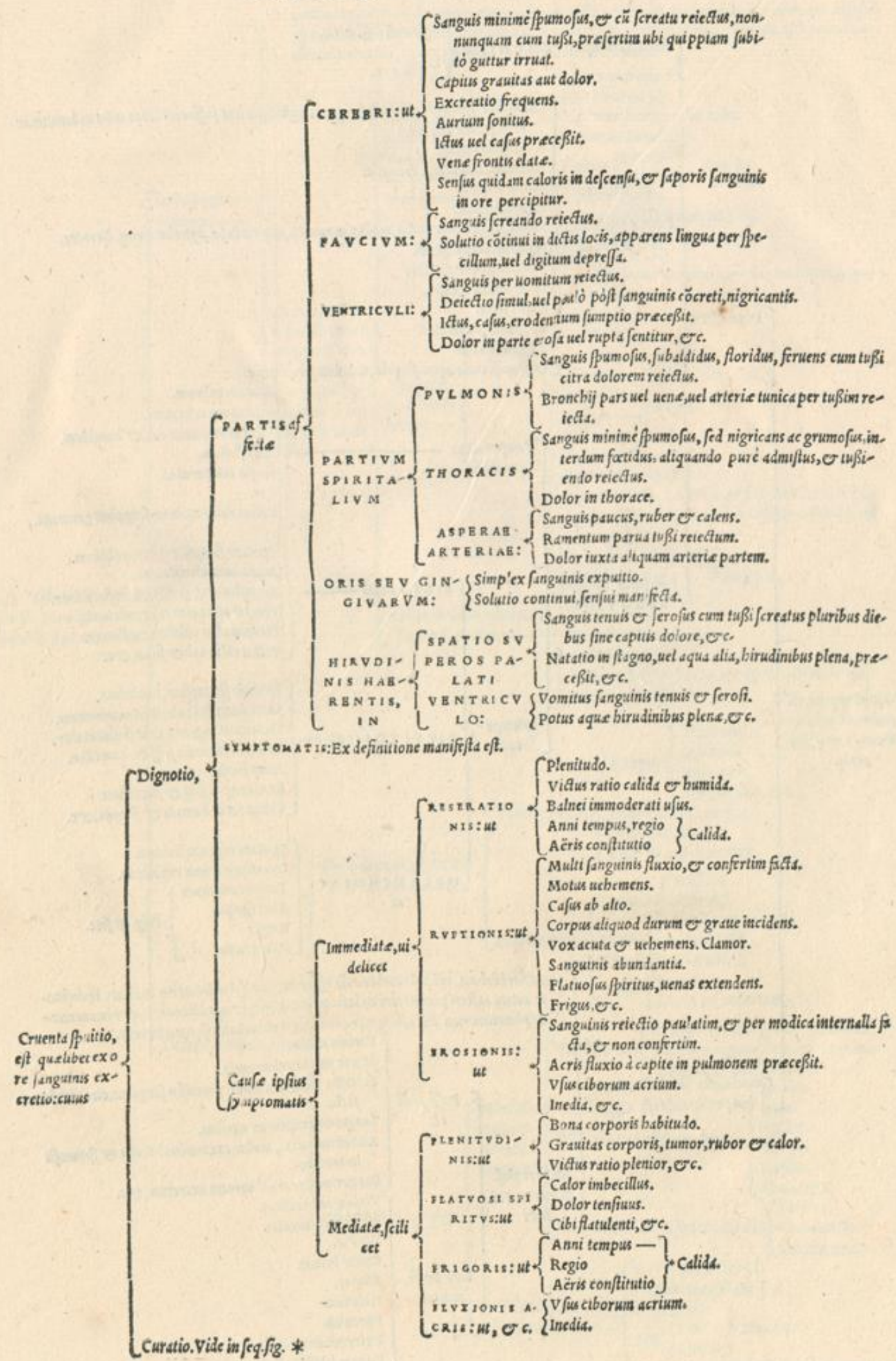
Insensibiliter: & sunt

- Biliofam: ut
 - ℞. Altheae, Feni graeci, Chamemeli, Sertulae campanae, Sem. lini: coquantur in aqua, & fiat fomentum.
- Primo fomenta digerentia materiam
 - Pituitosam: ut est fomentum ex
 - Hordeo.
 - Eruo.
 - Hyssopo.
 - Pulegio.
 - Furfure.
 - Aceto, &c.
- Melancholicam: ut fomentatio ex
 - Furfure.
 - Chamemelo.
 - Anetho, &c.
- Deinde unguenta resoluentia: ut
 - ℞. Chamomelini ʒ. j.
 - Pinguedinis gallinae ʒ. s.
 - Feni graeci } Sing. ʒ. j.
 - Sem. { Lini }
 - { Altheae }
 - Cerae quantum satis est, fiat unguentum.

De Peripneumonia, ex eisdem.

De Cruenta spuitione ex, eisdem.

Cruenta spuitio, est quælibet ex ore sanguinis excretio: cuius

Primò morbi causa, seu symptomatis causa mediata. Ea namq; adhuc manente, primò sui ablationem indicat, ne uas magis rumpatur aut referetur. Quare si fuerit plenitudo, uel statufosi spiritus, uel acris fluxio, uel alia causa, ea quidem primò tollenda erit, abhinc sanguis supprimendus: mox ulcus ipsum, uel uasis apertio curanda, ut sequitur.

Primò reuellendus
uel
Vena sectione.
Cucurbitulis.
Frictionibus.
Ligaturis.

Secundò repellendus, medicamentis refrigerantibus & astringentibus tam intrinsecus sumptis, quam forinsecus applicatis.

Secundò symptoma: uidelicet sanguis erumpens. Is namq; (à quacunq; parte fluat)

Tertiò, si quid sanguinis in uiscere concretum fuerit, incidendus atq; ad exitum parādus: uel cū
Posca tepida.
Aceto.
Cosgulo leporino.
Thymo cum aceto.

Postremò morbus, seu symptomatis causa immediata: uidelicet ulcus, uel apertio, quæ sui curationem indicant per contraria. Itaq; utendum erit

Victu refrigerante, siccante, & astringente, tenuiterq; nutriente.
Medicamentis glutinantibus atq; constringentibus, &c.

Quid sit agendum indicat

* Curatio quæ suis indicationibus perficitur. Quare

An id, quò tendimus sperandum sit nec ne, indicat affectus uehementia, & diuturnitas, parsq; malè affecta. Nam

Quando sanguis supra fertur, qualiscunq; sit, malum.

Quicunq; euomunt sanguinem, si sine febre, salutare: si uerò cum febre, malum. Si mulier sanguinem euomuerit, menstruis erumpentibus solutio fiet.

A sanguinis sputo, puris sputum, malum est. Si cum tussi ex pulmone emittatur sanguis, & si quàm maximè absq; febre fuerit, periculum imminet, ne curari possit: & si durarit, omnino postea febres succedent.

Sanguinis sputio, si ex erosione ortum ducat, incurabilis est.

Si ex thorace sanguis profluat, minoris est periculi, quàm si ex pulmone.

Si sanguis copiosè euacuatus fuerit, què admodum in his qui iugulantur, mortem infert presentaneam.

Si affectus remanet, in tabem facillè transit. Sanguis ex ore, gingiuis & faucibus profluens, absq; periculo est.

Sanguinis fluor ex capite ueniens, curatione facillimus est: ex stomacho, uel uentre aut faucibus, curabiles fluores approbamus, uel curatione facti, difficiles curationes ab ijs, qui eruptione fuerint affecti, iudicantur: omnium uerò difficilis, atq; grauior curatione ex pulmone fluens sanguis accipitur.

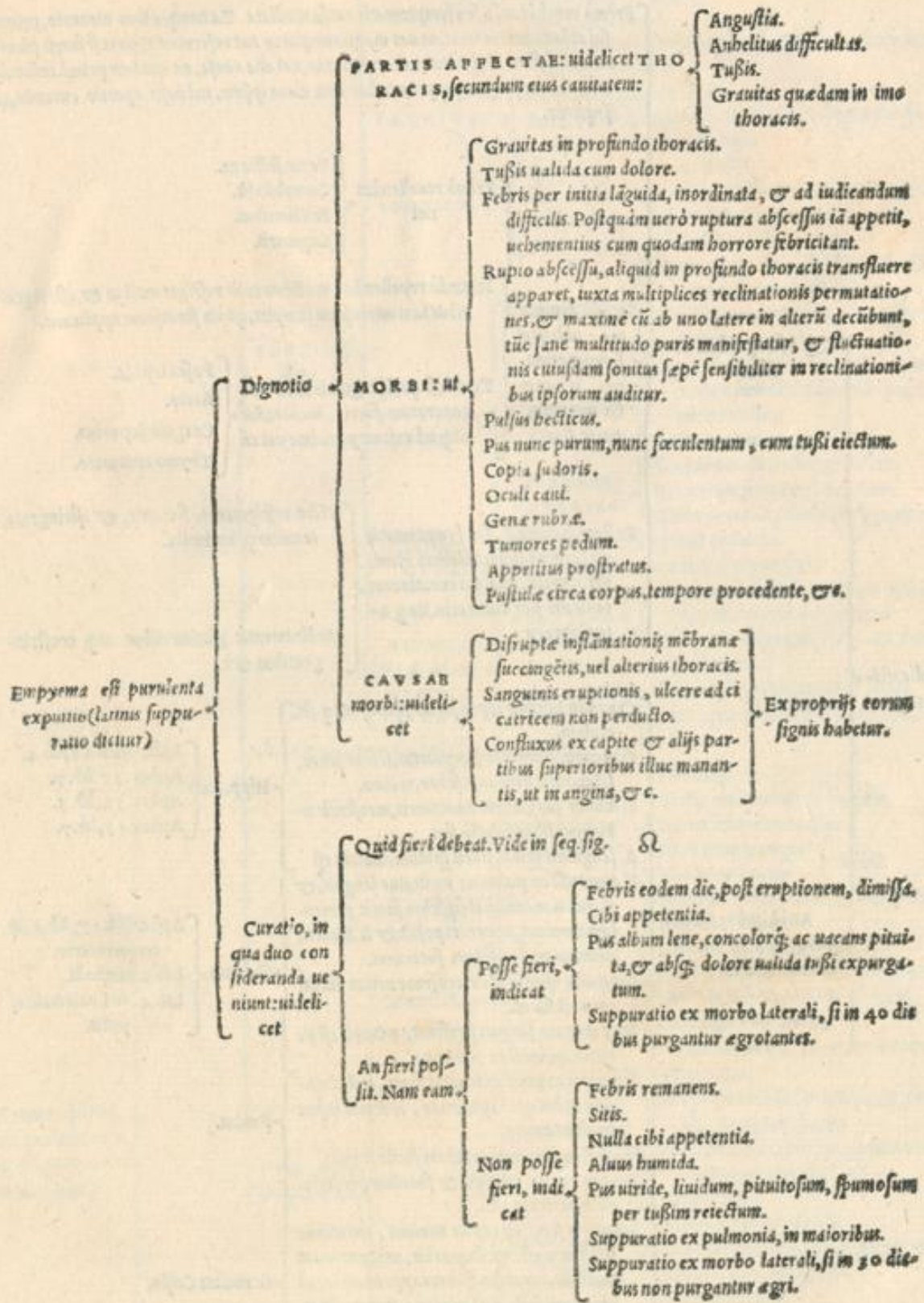
Hipp. Aphorismo 25, lib. 4.
Aphor. 37, lib. 7.
Aphor. 32, lib. 5.
Aphor. 15, lib. 7.

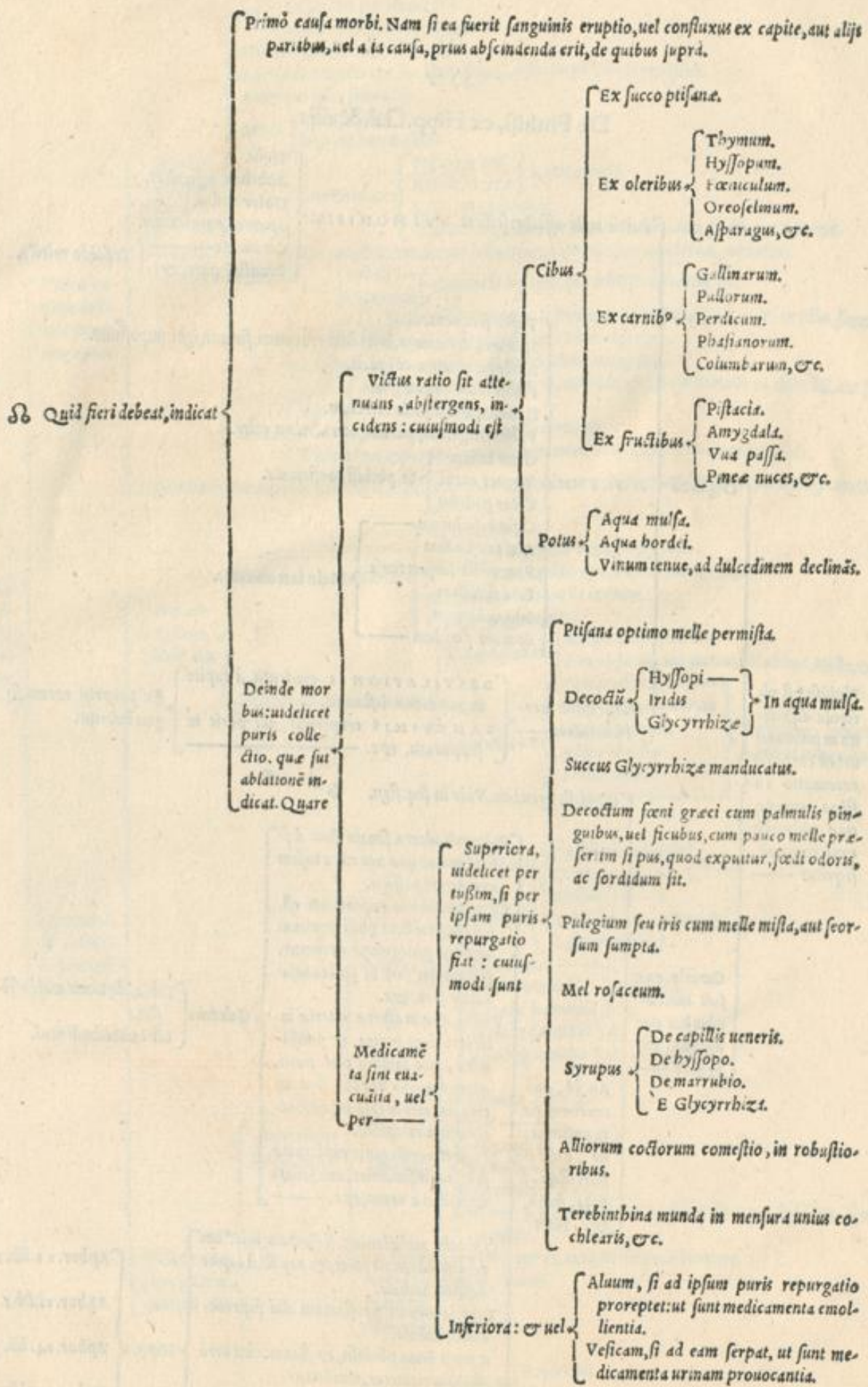
Galenus Aphorism. 37, lib. 4, in commentario.
Lib. 5. Methodi.
Lib. 4. de Locis malè affectis.

Paulus.

Cornelius Celsus.

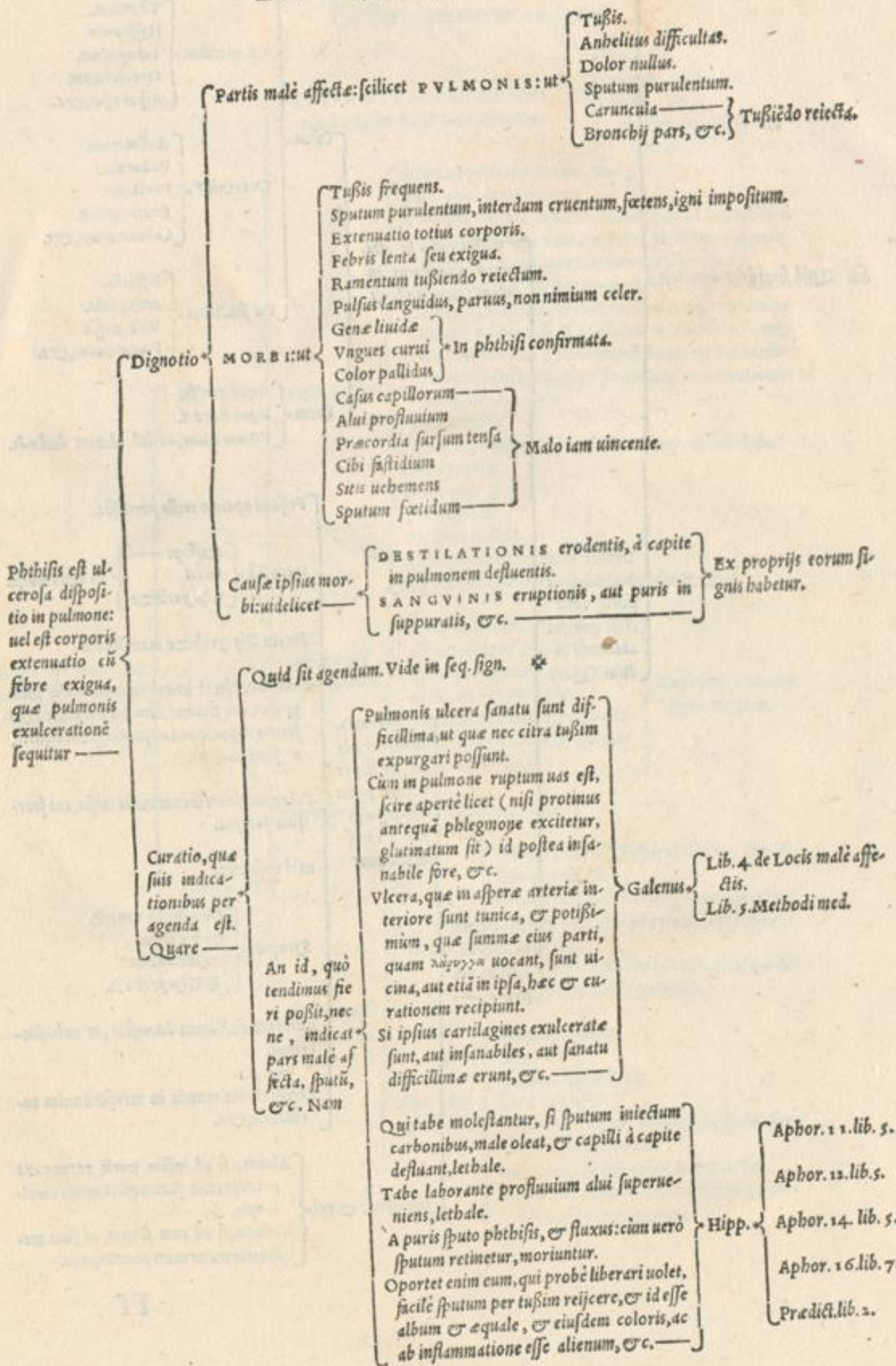
De Empyemate, ex eisdem.

Ff

De Phthisi, ex Hipp. Gal. & alijs.

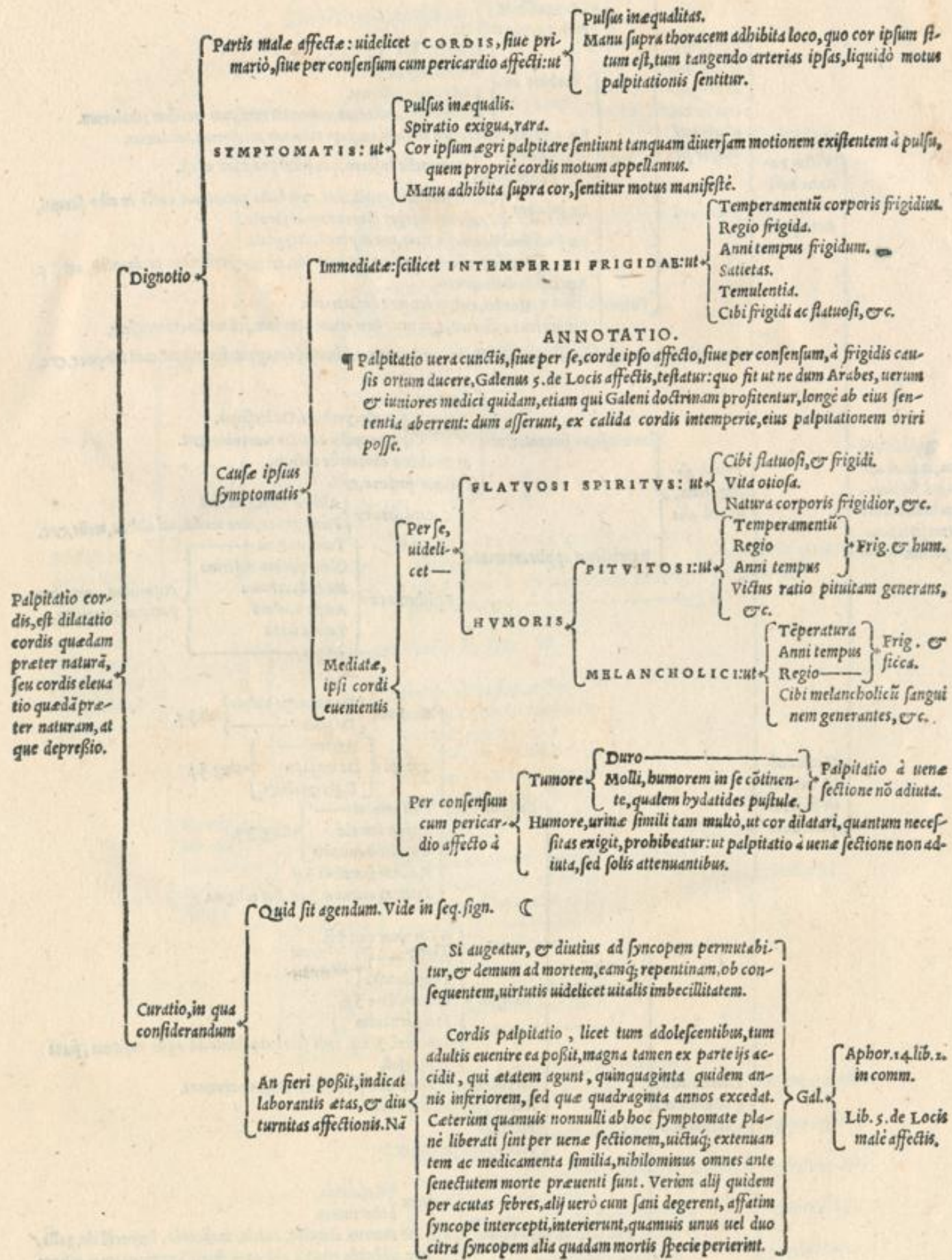

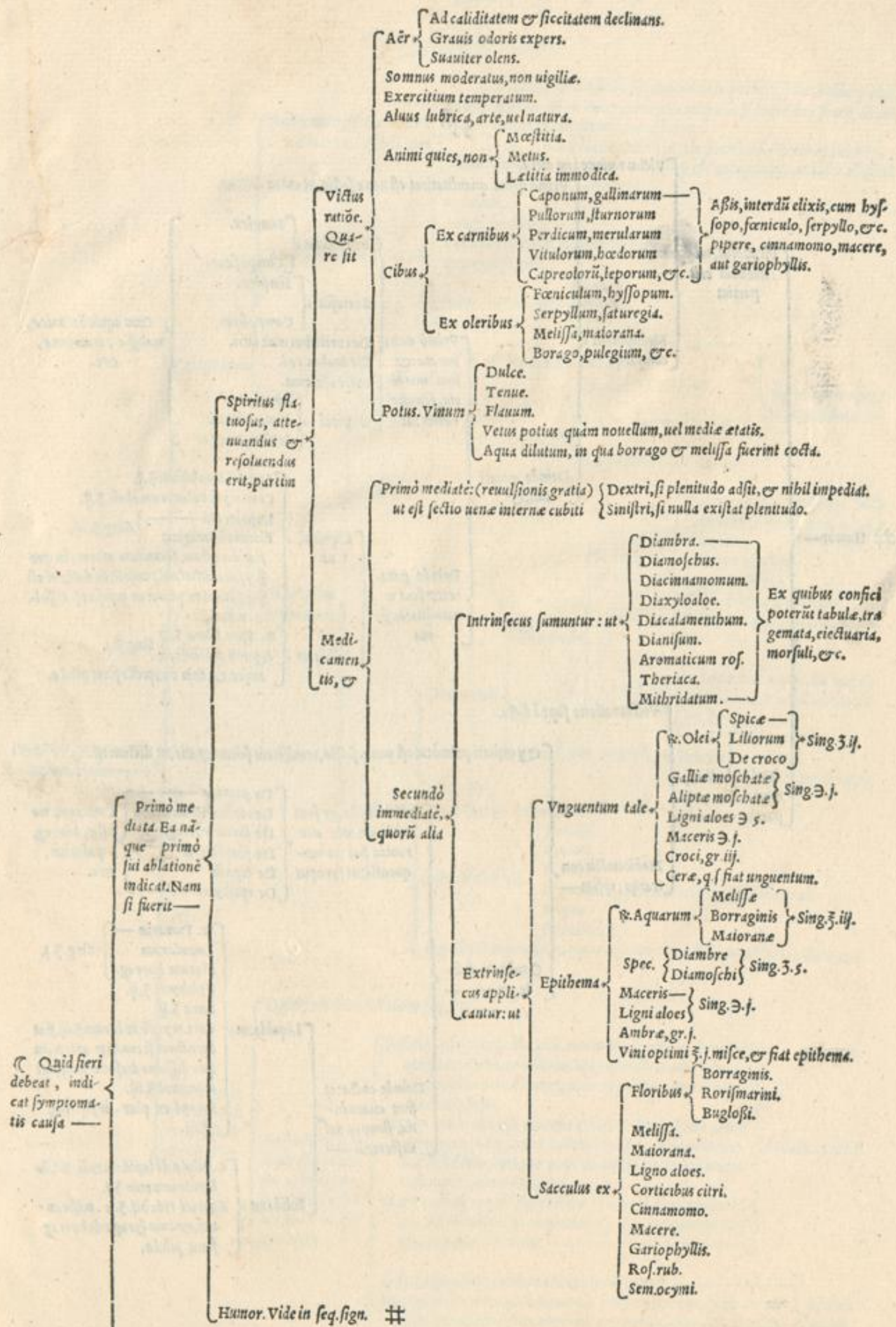
Qualitate: uidelicet abstergentem & conglutinantem. Itaque sit
Viſtus ratione inſtituta ſecundum aptam
Aër { Ad ſiccum parum uergens.
 In calore & frigore temperatus.
 Somnus moderatus, nocturnus.
 Exercitatio moderata, ſeu ambulatio, præſertim ubi febris remiſerit.
 Aluus quotidie ſubducta.
Animi { Tranquillitas.
 Non ira, non triſtitia.
Cibus { Sorbitio ex { Ptifana, alica } Lacte adieſto.
 Amylo, oryza }
 Lacte amygdalarum.
 Gallinarum, pullorum, caponum iure, cum pedibus uitulorum.
 Ex carnis: Hædorum lactantium, capreolorum, uitulorum, turdorum.
 Lac { Bubuli — } Cum melle roſaceo, quo nihil præſtantius eſt.
 Caprinum }
 Ex piſcibus { Cancri fluuiales, crudi, triti, cum lacte potati, aut cocti in cibo ſumpti,
 aſidue inſuper iure eorum abſorpto.
 Ex fructibus: Vua paſſa, ficus, nuceſ pineæ, amygdala.
Potus { Muſſa per ſe, aut cum amylo, aut iride, & glycyrrhiza in ea decoctis, aut ʒ.ʒ.
 boli armeni.
 Hordei, ex hordeo non decorticato.
 Vinum leue auſterum, quo interdum etiam utendum, ſed mediocri menſura.
Quantitate: quæ augenda uel minuenda eſt, pro uiribus ægrotantis, morbi magnitudine, etate, anni tempore, &c.

* Quid ſit agendum, indicat ulcus, qđ ſui unionem indicat. Hoc autem fieri poterit partim

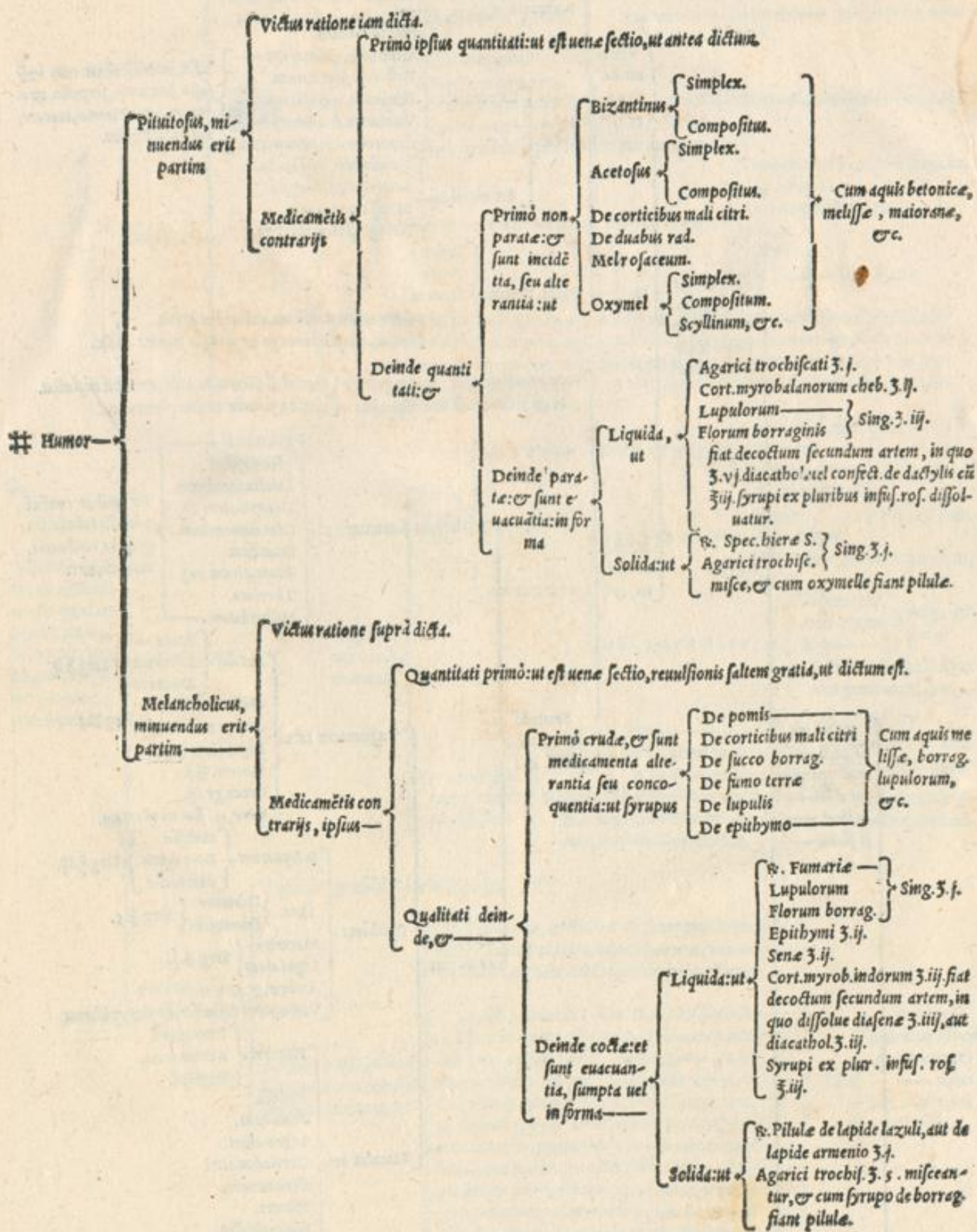
Primò abstergentem, quorū alia
Intrinsecus ſumuntur: ut { Aqua muſſa.
 Syrupus { E glycyrrhiza, De hyſſopo.
 De capillis uen. De marrubio, &c.
 Marrubium cum melle coctum.
 Cremor ptifanæ, &c.
Extrinsecus applicantur: ut { Cataplaſma ex { Altheæ folijs, ſem. lini.
 Fæno græco, oleo maluæ, uel altheæ, melle, &c.
 Terebinthina
 Oleo cyprino uel irino
 Medulla ceruina
 Adipe taurino
 Farma iridis
 Aſſipo } æqualibus omnibus paribus commiſtis.
Medicamentis exhibitis ſecundū qualitatem
 * Loch { De pulmone uulpis } añ. ʒ.ʒ.
 De pmo — }
 Syrupi { Myrtini — } Sing. ʒ.ʒ.
 De hyſſopo }
 E glycyrrhiza }
Ecligma tale { Boli armeni — } Sing. ʒ.ʒ.
 Terra lemmiæ }
 Lapidis hematitis }
 Radicis ſymphiti ʒ.ij.
 Diatrageanthæ ʒ.iiij. fiat ecligma.
Intrinsecus ſumuntur: ut { Carnium cap. ʒ.ij.
 Amyli — } Sing. ʒ.ʒ.
 Tragacanthæ }
 Diſpenidion ʒ.ij.
 Margaritarum ʒ.ʒ.
 Sem. mel. ʒ. iiij. cum ſaccharo diluto in aqua roſarum, ſiant morſuli.
Deinde conglutinantem: quorū alia { Saccharum roſaceum per ſe, aut cum ptifanæ cremore.
 Herba ſanguinalis ex aceto.
 Plantago.
 Plantaginis ſuccus, &c.
Extrinsecus applicantur { Oleum { Roſaceum.
 Myrtinum.
 adieſtis interim alumine, acacia, malicorio, hypocifſide, galla, &c. addendo etiam (ubi opus fuerit) ammoniacum, uiſcum quercinum, picem ac ceram.

De Palpitatione cordis, ex eisdem.

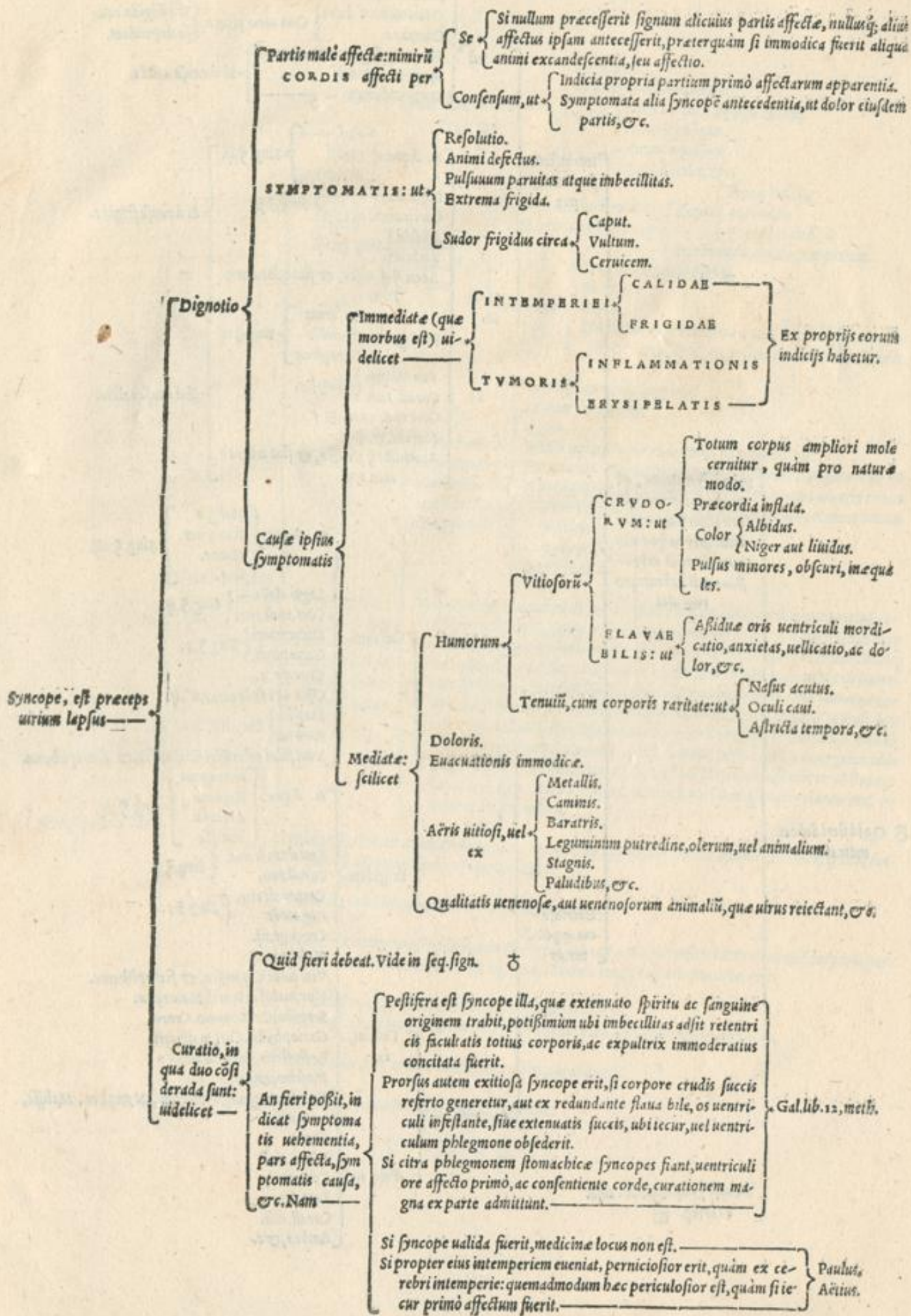

Secundò immediatè: uidelicet intemperies frigida: quæ iam dictis medicamentis, in curatione palpitationis à flatuoso spiritu, commodè curari poterit.

De Syncope, ex iisdem.

Os: ut
 Panis uino fuluo madefactus.
 Diamofchum dulce } Cum uino pauco } Si à frigida cau-
 Diambra } } sa dependeat.
 Diamarg. frig. cum uino pauco }
 Syrupus de pomis } Si à causa calida.
 Oxyfaccharum }

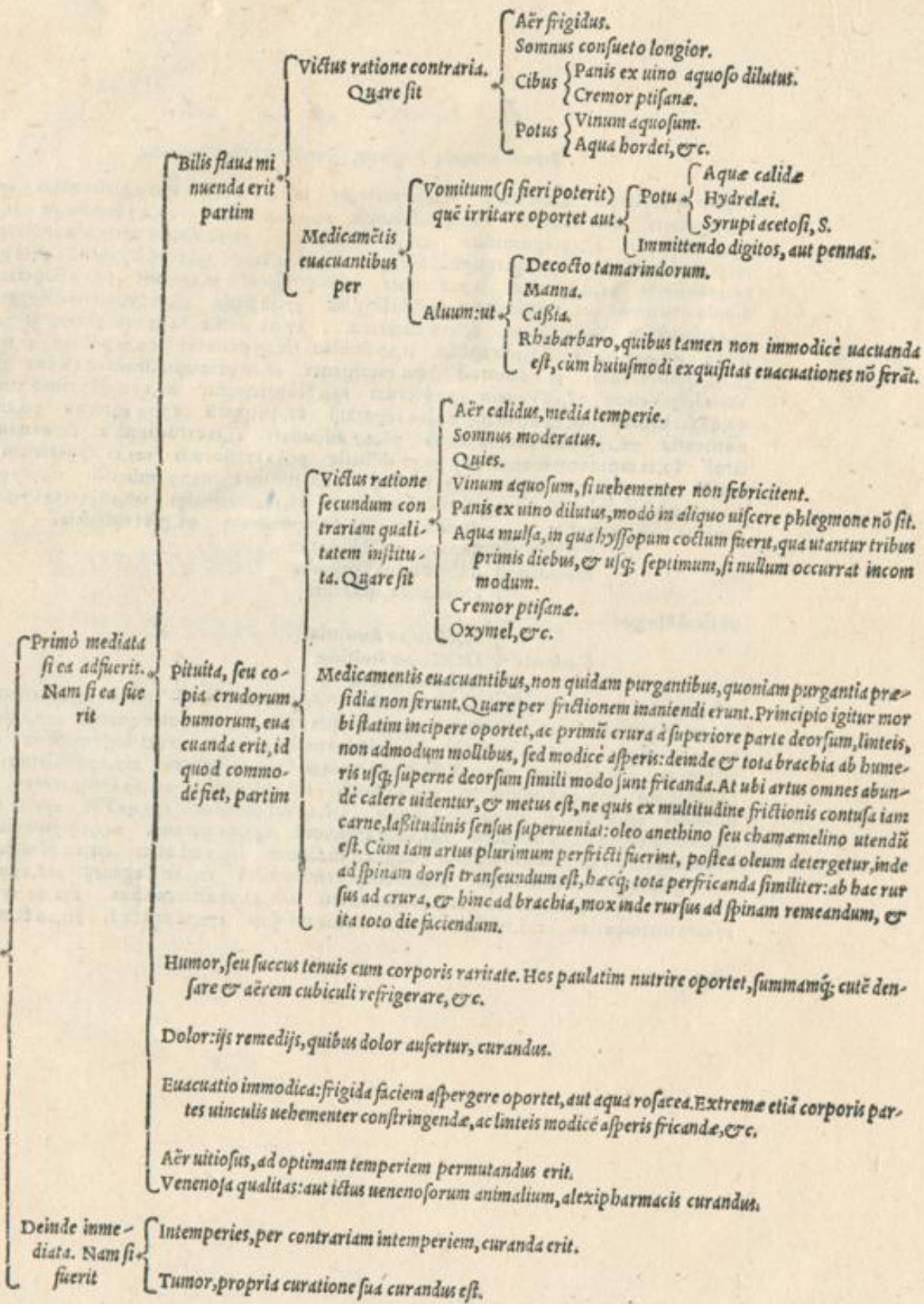
Intrinsicus sanuntur, per
 Nares: ut
 Ros. — } Sing. ʒ. ij.
 & Aquæ }
 Melis. }
 Maioran. }
 Ligni aloës } Sing. ʒ. j.
 Corticum mali citri }
 Moschi } Sing. gr. iij.
 Ambra }
 Aceti ʒ. j. misce, & fiat odoramen-
 tum. }
 Rosarum } Sing. ʒ. iij.
 & Aquæ }
 Myrtil. }
 Nymphae }
 Santalorum } Sing. j. s.
 Corall. rub. }
 Cort. mali citri. ʒ. j }
 Moschi, gr. ij. }
 Aceti albi ʒ. j. misce, & fiat odora-
 mentum. } Si à causa calida.

Primò symptoma, qđ primò sui indicat ablationem seu mitigationē, per ea quæ uim corroborandi uel restaurandi habent: quorum alia

Quid fieri debeat, indicat

Extrinsicus applicatur, ut
 Epithema
 Calidum
 Melisse } Sing. ʒ. iij.
 & Aquæ }
 Rosimar. }
 Mator. }
 Ros. }
 Ligni aloës } Sing. ʒ. ij.
 Cort. mali citri }
 Cinnamomi } Sing. ʒ. s.
 Gariophyll. }
 Croc. gr. s.
 Osis de corde cerui, n. ij.
 Moschi } Sing. iij.
 Ambra }
 Vini sului odoriferi ʒ. iij. misce, & fiat epithema.
 Frigidum
 & Aquæ } Sing. ʒ. iij.
 borraginis }
 Rosaceæ }
 Acetose }
 Melisse }
 Santalorum om. } Sing. ʒ. ij.
 Corall. rub. }
 Cort. mali citri. } Sing. ʒ. s.
 Lig. aloës }
 Croci, gr. iij.
 Moschi, gr. ij.
 Vini sului ʒ. ij. misce, & fiat epithema.
 Sacculus
 Calidus, ex
 Flor. melisse, Rosif. Maiorane,
 Serpillo, Cinnamomo, Croco,
 Gariophyllis, Cort. mali citri,
 Rosif. siccis, Ligno aloës,
 Moscho, &c.
 Frig. ex
 Flor. borraginis, Violarum, Nymphae, Melisse,
 Rosif.
 Croco.
 Ligno aloës
 Cort. citri.
 Santalis
 Corall. rub.
 Ambra, &c.

Deinde symptomatis causa. Vide fig. ☐

FINIS.

⊞ Symptomatis causa

E R R A T A.

Primus numerus Paginam, secundus Versum indicabit.

Pagina 12, 35 Acida 13, 49 uasa 15, 43 subiacent 16, 14 uocant 17, 29 pericraeco 17, 58 ossis
 18, 27 gutturi 18, 35 Rascetae 20, 24 desinentis 20, 29 conuertit 20, 47 superiore 21, 15 dictis
 22, 28 elatori 25, 19 epomidos 26, 39 Exteriores 26, 58 Anatomicis administrationibus
 27, 11 caudatis simijs 28 in principio, sedecim 29, 10 itidem 29, 21 ad hypoch. 31, 18 perficitur
 34, 35 abscedit 34, 48 portio 35, 30 tramite 35, 36 pollicem 35, 47 finit 36, 20 Superiori man-
 dibula orientes 36, 43 diuiduntur 36, 66 linguae 37, 38 paris 38, 71 proximis coniugationibus
 39, 5 trauesos 39, 14 a spina 39, 21 a clauicula 41, 17 perfertur 41, 30 ala perreptat 46, 34 in
 uterū 46, 43 una in 47, 56 expādit 51, 27 sinistro 52, 19 permeat 54, 21 pollicē 55, 11 elatiore
 55, 43 Omnes faucū 55, 48 mutuo 56, 6 emulgente 58, in principio, finditur ramos 58, 13 pro
 Vteri, lege Vesicae 58, 20 Penem 59, 16 seruat 59, 18 cōtorquetur 60, 19 nullo ramo inter fibulā
 60, 48 secundarū 63, 39 deriuat 64, 20 cōparatū 65, 42 quarū 67, 19 externū 70, circa finē,
 nutrientis 78, 17 uniuersalibus dixtis 78, 47 assimilari 81, 11 cacochumica 85, 45 nam quae al
 satur 89, 22 capiuntur montibus 91, 17 difficile 95, 19 crassorum 103, 12 appetētiā 107, 33
 edictū 107, 41 praepollente 109, 13 fructus 113, 21 utiliora 113, 29 imbecilli 120, 67 potestate
 121, 22 in potu aut pro ciborū ingestorū cōmitione 128, 2 scaturientiū 128, 58 Ferrea 135, 36 pro-
 ueniens 136, 26 studio 139, 23 fluuiorum 150, 8 augmentum 152, 13 ut torporis.

Memoriae { Abolitae, ut Obluionis
 Imbecillae, ut Torporis
 Deprauatae, ut Delirij

155 sic distingue

Rationis { Abolitae, ut Amentiae
 Debilis, ut Stultitiae
 Deprauatae, &c.

158, 49 pure 162, 46 Erysipelas ordemarodes 163, 5 compositarū 167, 24 mediocriter 180, 31
 180, 31 Augmento 193, 3 continet 195, 49 uictus ratio 196, 12 intemperiei 200, 5 defectione
 200, 9 permanet 204, 42 uariatur 204, ultimo uersu, referat 206, 32 lege mollitiae 207, 25 &
 26, iuncti 208, 42 color 210, 15 & secundum uariam 226, 57 septices 229, 2 passularum 229, 29
 substantiam 229, 49 Gingidium 229, 62 Sefeli 230, 2 Abiegna 232, 29 Deuorantur 233, 8 Ma-
 sticando 233, 8 Sinapi 235, 10 De nenuph. 238, 59 Adhibentur 239, 41 Hic 239, 62 tutum est
 240, 2 omnes 240, 29 ualidum 241, 20 & exteriore 243, 20 peronia 243, 54 purgant 245, 13
 Nam omnia 248, 55 constrictione 249, 49 indicium 250, 5 ad alias 253, 20 Non comedatur
 253, 31 aliquid in euacuationib. 254, 36 corpori nocumētū 255, 46 Tagautij 258, 27 per plures
 dies 261, 45 peripneumonia 262, 40 quantitati 261, 45 ut alterantibus 272, 65 cyrenaicum
 272, 69 intemperies 273, 17 fiant 273, 22 mellis ros. 3. ij. 275, 22 squalidi 311, 20 & 28 Fluenti.

B A S I L E Æ,

PER IACOBVM PARCVM,

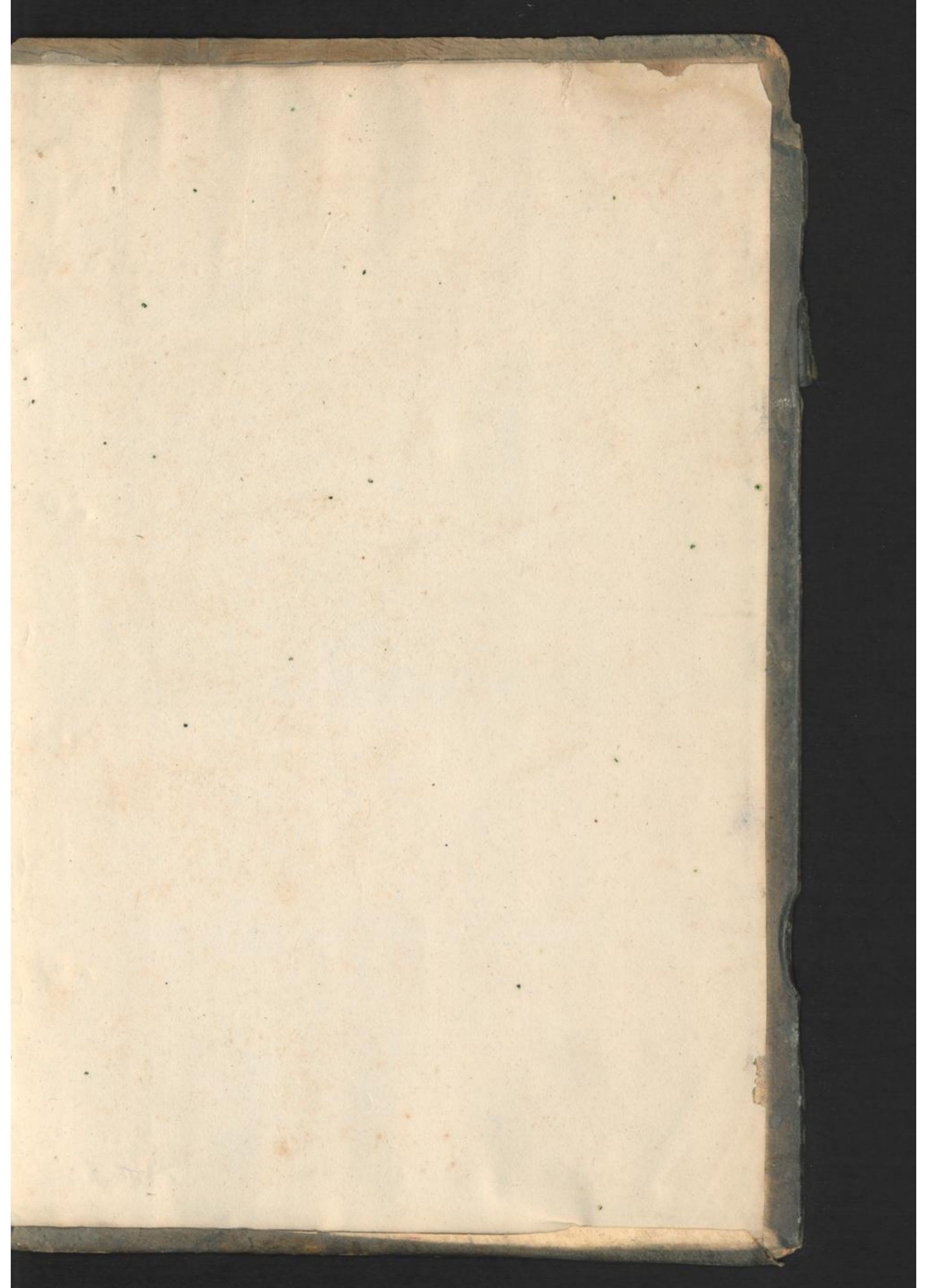
EXPENSIS NIC. EPISCOPII

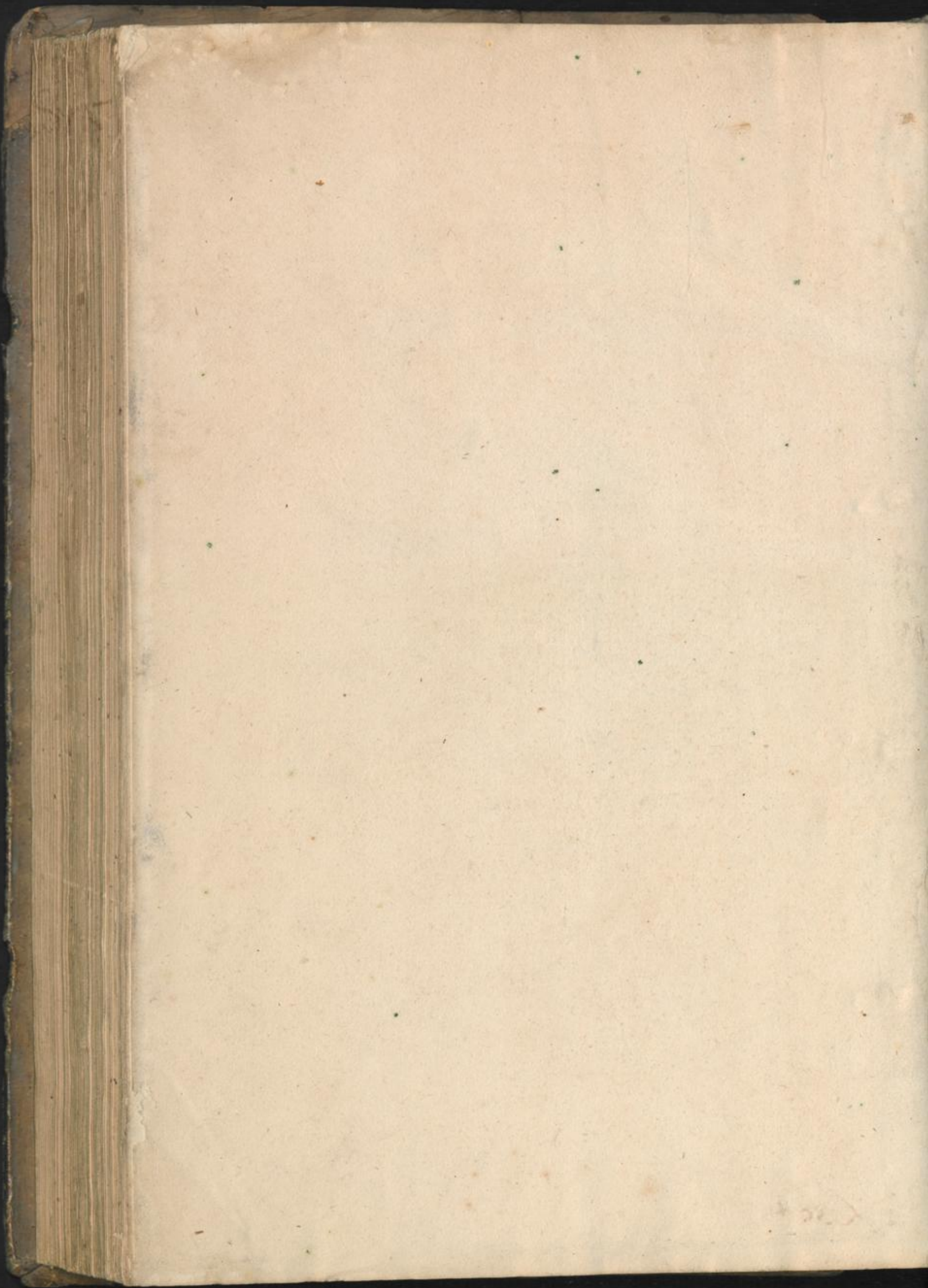
IUNIORIS, ANNO 1562.

MENSE AVGVSTO.

EPI SCOP.

Dv 2539

